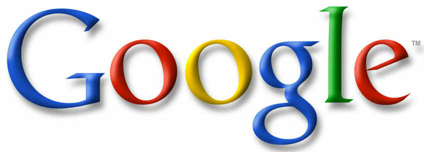

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

4464 Hrvány 1973?6
Bartoš:

BARTOŠOVA

Kronika Pražská

od léta Páně 1524 až do konce léta 1530.

Dle dvou rukopisův cís. veřejné knihovny Pražské

k vydání upravil

K. J. ERBEN.

Nové vydání.

V PRAZE.
Komisionář FR. A. URBÁNEK, knihkupec
pro paedag. literaturu a učebné pomůcky.
1878.

F15189

DB879
P8B2
1878

O spisovateli Kroniky této nemáme žádných jiných zpráv, než kteréž sám o sobě ve spisu svém, kdež se jeho dotýkalo, položil. A však pramen tento jest velmi chudý, ano tak nedostatečný, že jím ani spisovatelovo jmeno vznésti se nemohlo nade vši pochybnost. Balbín totiž jmenuje v Bohemia docta II. p. 353, pak v Lib. III. Misc. p. 290 a v Epitom. p. 586 spisovatelem Kroniky Pražské doktora *Burjana z Kornic;* na jiném pak místě v Boh. docta II. p. 254 přičítá tento spis *Bartošovi písaři*, i odporuje takto sám sobě. P. *Palacký* vytknuv ve výtečném spisu svém „Würdigung der alten böhmischen Geschichtschreiber," str. 264, tento odpor Balbínův, dokázal platnými důvody z obsahu Kroniky samé, že jí Burjan nikoli sepsati nemohl, poněvadž příběhové jeho v Kronice poznamenaní jsou rozdílní od příběhův osoby té, kteráž v ní co spisovatel o sobě sama mluví. A však p. Palacký béře poněkud také v pochybnost i *Bartoše písaře*, co spisovatele toho díla, proto: „že toho jmena v některých starších rukopisích není, k. p. v Pontanovu, v starším Pelclovu, a jakož se podobá, i v někdejším Slavátovském rukopisu, poněvadž Balbín pokládal tento posléze řečený rukopis za Burjanův original; a v rukopisích pozdějších, kdež se to jmeno nachází, že se zdá později nevhodně připsáno býti. (Toto se týče slov „já Bartoš písař" na str. 196 v řádku 32.) Ale poněvadž Kronice této vždy potřebí jest nějakého jmena spisovatelova, a že také v jednom exempláři veřejné knihovny v Praze i pod předmluvou spisu tohoto *Bartoš písař* podepsán jest; a protož — dokládá p. Palacký — budiž při tom zůstaveno." (Würdigung atd. str. 265, 266.)

Neníť úmysl náš všetečně se dotýkati úsudku muže, jehož kritický duch i zásluhy o dějepis vlasti naší každého

Čecha naplňují úctou a vděčností; ale jen ku prospěchu věci samé prohlédajíce, dovolujeme sobě, zdání své k obraně *Bartoše písaře* tuto položiti, pokusíce se o to, abychom jej ze vší pochybnosti vyvadili. Zapříti se sice nedá, že slova „já, Bartoš písař," na svrchu dotčeném místě poněkud vadí, zdajíce se býti přípisek pozdější; ale slova tato nalézají se v témž místě v obou rukopisích císařské knihovny, jichž každý, jakož patrné jest, z pramene jiného pochází; a i v tom rukopisu, jehož Balbín užíval, musela ta slova nevyhnutelně také své místo míti, jinakby byl Balbín toho spisu Bartošovi přičítati nemohl. A poněvadž starší rukopis císařské knihovny, v němž i pod předmluvou „Bartoš písař" podepsán jest, pochází z druhé polovice XVI. věku, a Balbín rukopisu svého pokládal dokonce za original; pročež musil ten přípisek, ač jest-li toto skutečně přípisek pozdější, již velmi záhy učiněn býti, kdežto se ovšem s jistotou věděti mohlo, kdo Kroniku Pražskou spisoval. Dále pozorovati sluší, že spisovatel Kroniky této jen v prvních dvou knihách o sobě mluví první osobou; v třetí pak a v čtvrté knize již nikdež toho se nenalézá. A vždy předce jisté jest, že spisovatel, byv vypovědín, ve čtyrech letech zase do Prahy podlé jiných se navrátil (str. 196, ř. 37). A jakož byl měštěnínem Starého města (str. 196, ř. 26), tak po navrácení svém měl jediné zření své k vypověděným téhož města, položiv ve spisu svém všecky ze jmena, jichž bylo čtrnáct, a popsav obšírně, co se s nimi dálo; kdežto o Novoměstských jen obecně a málo mluví, Malostranských pak vypověděných ani slovem nedotýkaje. Rada Staroměstská, s vypověděnými se smlouvajíc, a přijavši napřed Jana Hlavsu a mistra Daniele, rozdělila pak ostatních dvanáct na dvé, povolavši jich před sebe nejprvé sedm a potom pět (str. 315). A tu se opět nalézá, že spisovatel jen o těch sedmi zevrub vypravuje, co při které příležitosti k nim ku každému i od nich zase bylo mluveno (str. 315, ř. 20—39; str. 316, ř. 1—20; str. 321; 322, ř. 1—21; 323, ř. 31—39; 324, ř. 1—32), ostatních pak pěti že buď dokonce pomíjí, aneb jen obecně se dotýká (str. 323, ř. 15—20); z čehož se patrně poznává, že spisovatel sám byl mezi těmi sedmi. I ohledáme-li jmena těch sedmi osob, shledáme, že mezi nimi tu, kdež se vyčítají, pokaždé napřed jmenován

jest *Bartoloměj písař*, ano na jednom místě týž Bartoloměj sám přiveden, ostatních pak šesti jen dotknuto (str. 323, ř. 33). Obecné přísloví dí, že každý sám sobě nejbližší jest; a tak se i tuto zjevně ukazuje, kdo u vypravování těch příhod nejbližší byl spisovateli Kroniky Pražské. Konečně pak i na to ještě ukázati hodno, co rada Staroměstská Bartolomějovi písaři po jeho navrácení pokládala za obtížení, totiž: „že jest chtěl napravovati víru křesťanskou a ještě nepřestává“ (315, ř. 24). Že se tato stížnost na nikoho z vypověděných lépe nehodí, než na spisovatele Kroniky Pražské, toho doličuje celý tento spis, a zvláště rozmluva spisovatelova s jedním prelátem Pražským v Knize II., HI. 5 (str. 134). I vezmeme-li tyto jmenované příčiny všecky úhrnkem, a povážíme-li přitom i toho, že mezi všemi ostatními vypověděnými Staroměstskými nikoho nebylo, komu by se Kronika Pražská podobně připsati mohla, jakož pak také nikomu z nich připisována nebyla: i zdá se nám, že již ani pochybnosti o tom býti nemůže, že spisovatel její byl *Bartoš* čili *Bartoloměj písař*.

Toto pak slovo „písař“ neznamená nikoli spisovatele té Kroniky, nébrž nejpodobněji, jakož i p. Palacký tak za to má, zvláštní živnost, kteráž toho času ještě v úplném květu byla, záležejíc v přepisování kněh, a zvláště kostelních zpěvníkův nyní tak nazvaných, na kteréž se někdy v Čechách i jinde sumy veliké nakládaly. Toto zaměstnání bylo k tomu ovšem dobře spůsobné, by jím Bartoš nabyl takového vzdělání, jakož při něm ze spisu jeho vysvitá, a kterým také nad jiné spoluměšťany své vynikal. Jsa zplozen v tom městě od rodičů zachovalých, vedl svou živnost s manželkou a s několika dětmi svými; o kteréžto manželce své toho dotknul, že v jistých místech v městě trhy své mívala (str. 197, ř. 9), snad psané takové knihy prodávajíc? O jeho zámožnosti svědčí to, že když byl vypověděn, Židé k manželce jeho chodili, tejně mluvíce: aby mu pověděla, chce-li jim dáti 15 kop gr. českých, že oni chtí mu to zjednati, že doma při statku svém zůstane bez překážky (str. 197, ř. 11); což tehdejšího času byla suma znamenitá.

Zatím nastalo ono rozdvojení v Čechách a zvláště v Praze mezi všemi stavy, jak světskými tak i duchovními, o jehož

počátcích, běhu a skončení Kronika tato jedná. Příčiny toho nebyly sice jediné spůsobu náboženského (viz str. V a VI.); ale roztržky náboženské pro nové učení Luterovo, jež nejprvé bratr Matěj poustenník, pak Staroměstský kancléř, Dr. Burjan Sobek z Kornic, Žitavský mnich M. Tomáš Münzer, Havel Cahera po příchodu svém z Witmberka (kterýž se potom zase proti Luterovi obrátil) a jiní do Čech přinesli a zde rozšířiti hleděli, hodily se stranám, proti sobě na nejvýš zjitřeným, dobře za pláštík k ukojení hanebných soběckých vášní: žádosti cti, cizího zboží, osobní pomsty a j. Strana pod obojí čili kališníkův, jejíž hlava byl M. Jan Pašek z Vratu, hleděla se spojiti se stranou pod jednou, jinak katolickou, aby tím snáze potlačiti mohla stranu druhou, totiž Jana Hlavsy z Libočan, kterážto vůbec náchylna byla více k učení novému. Dne 9. Srpna 1524 Paškova strana opanovala, zmocnivši se vrchního řízení města, načež zuřivé ukrutnosti své pustila úzdu, osoby sobě protivné pod chatrnými příčinami do vězení a katům v ruce dávajíc, ano některé i života zbavujíc, jiné pak z města vypovídajíc. Mezi těmito posléze řečenými byl také Bartoloměj písař, jemuž dne 9. Srpna 1525 Pašek oznámil, aby se, podlé jiných, do dvou nedělí pořád zběhlých z města vybral a do hromnic své statky vyprodal (Kn. II., Hl. 26). Kterýžto vyšed z města, zůstal vně až do 22. Června 1529. Tohoto pak dne vrátil se s jinými vypověděnými zase do Prahy, majíce všickni bezpečný glejt čili ochranný list od krále Ferdinanda I. až do skonání pře své s radou i s obcí Pražskou (str. 303, 304); kterážto pře dne 25. Srpna téhož roku skutečně k místu a konci svému přivedena jest prostředkem přátelského sjednání v ten spůsob, že vypověděni přijati byli zase do vší společnosti měšťanské (Kn. IV., Hl. 34 a 35). Balbín, a po něm i jiní, počítají Bartoše písaře mezi České bratry čili Pikarty tak převzděné, a však neprávě; neb že jím Bartoš nebyl, vyznal sám před Paškem dne 29. Srpna 1525, byv obviněn, že následuje nového učení; a za pravdivost slov jeho ručí nejen přímá jich prostota (str. 195, ř. 37—39; str. 196, ř. 1—13), ale i to, že jej potom Pražané k sobě zase připustili; neb žádného z těch, kdož se obrátili mezi České bratry, k sobě zase nepřijali, aniž o to s nimi jednati chtěli, dávajíce k tomu příčinu tu: že jsou se

při víře od nich oddělili tím k bratřím připojením (str. 325, ř. 9—18). Ale tím horlivější byl Bartoš velebitel Erasma Roterodamského a zvláště Luterův (Kn. I., Hl. 8); ctil také velmi bratra Matěje, poustenníka, jenž učení Luterovo veřejně hlásal, některými náhledy svými je rozmnoživ; krom toho byl přítel doktora Burjana z Kornic, městského kancléře, jenž s Luterem měl důvěrné spojení.

Již z toho může se souditi, kterým duchem Kronika Pražská nadšena jest. A jakož sepsána byla v rozhořčení mysli za obranu proti straně odporné, kteráž, dle presvědčení spisovatelova, vypověděným učinila bezpraví veliké a násilí ukrutné, bez provinění: a protož i také v té příčině vážiti jí sluší jen jako spisu strannického. Přes to přese všecko má Kronika Pražská do sebe cenu nemalou: jedno, co se týče výtečnosti jazyka a spůsobu vypravování, v čemž se jí sotva který jiný spis tak řečeného zlatého věku literatury České vyrovnati může; druhé pak, co hodnověrný a téměř samojediný pramen historický toho času, jejž v sobě zavírá. I nemůžeme v té příčině čtenáři nižádným důkladnějším úsudkem posloužiti, než tím, kterýž p. Palacký o tom spisu vynesl, totiž: „Bartoš byl první dějepisec český, jenž od nedbánlivé ledabylosti chronologické odstoupiv, vypravuje věci tak, jakož se v přirozeném spojení svém skutečně udály. Řeč jeho jest prostá, beze všech hledaných okras, často velmi rázná, ale nad to častěji unavujíc svou rozvláčností a neustálým opakováním věci jedné. Ačkoli spis jeho strannický jest, ale vždy předce dává zřetelný i věrný obraz toho, co se za jeho časův vůbec tropilo, i co koho k čemu pudiló; kterak tehdáž zákonové neměli ani vážnosti ani platnosti; kterak ti, kdož byli v zemi mocni, s hrdostí a zpupností nesnesitelnou sobě počínali; kteraké bylo zpuštění mravův i pokrytství, jímžto se soběctví, téměř bez výjimky, účelů svých domáhalo atd. Prostý, přímý spůsob, kterýmž Bartoš ty věci vypravuje, dobře se hodí napřed nepojatému zpytovateli dějin, že beze vší těžkosti sníti může i také tu průhlednou záslonu, kterouž spisovatel zahalil to, co strana *jeho* tropila. Kteréžto straně však nelze jest upříti, že byla toho skutečně hodna, kterak se na konec král Ferdinand I. spravedlivě k ní zachoval.“ (Würdigung atd. str. 268.)

Kroniku svou počal Bartoš spisovati teprvé po svém navrácení do Prahy, totiž l. 1530, jakož toho sám na dvou místech dotýká (str. 9, ř. 11; str. 90, ř. 8), a dokonati jí nemohl prvé roku 1534; neb dává ještě, a to již v poslední Hl. (str. 330), zprávu o smrti Jana Hlavsy, jenž téhož roku zemřel. Smrt Tomáše Zachlubila pokládá se sice v obou rukopisích cís. knihovny na rok 1544, jakoby byl Bartoš dodělal svůj spis teprvé deset let později. I máme toto jen za pouhou poklésku některého z prvních přepisovatelů, jenž místo 1534 v kvapu anebo v nepozornosti své napsal 1544. A protož učinivše změnu v textu dle tohoto našeho důmyslu, položily jsme některé toho důvody na str. 365 v poznamenání k dotčenému místu (str. 326, ř. 36); k čemuž nyní tuto ještě toho dokládáme: že se nikoli k víře nepodobá, aby bylo obratné péro Bartošovo tuto skrovnou Kroniku psalo 14 neb 15 let; aneb žeby byl Bartoš ve vydání práce své dotud prodléval. Spis Bartošův jest, jakož jsme se již napřed zmínili, spis obranný; Bartoš chce stranu svou před světem očistiti od nepravého nářku, aby všem vědoma byla její nevinnost; a protož se také vždy a vždy zase k témuž navracuje a křivdu od strany druhé učiněnou odhaluje. Má-li však obrana taková skutečný prospěch míti, nesmí dlouho prodlévati: co nejdříve přijíti musí, dokud ještě lidé jsou toho pamětlivi, co se stalo; jinak když již obecné účastenství prodlením času mine, bude obrana bez účinku. A že práce tato brzy dokonána a v krátkém čase přepisováním velmi rozšířena býti musela, poznává se z toho, že se jí Staří letopisové čeští — pramen souvěký — k l. 1520 již dokládají jako spisu vůbec známého.

Bartošova Kronika Pražská potud ještě nikdy tiskem vydána nebyla, ačkoli se jí v přepisích mnoho užívalo nejen v Čechách, ale i v zemích okolních, a co spis historický velmi vážena byla od dějepisců každého času, nejen od strany nekatolické, ale i od horlivých katolíků. Nejstarší zmínka děje se o ní, jakož jsme již pravili, v *Starých letopisích českých* (Script. rer. Boh. III, 445), kteří vypravujíce, kterak se l. 1520 divně míchalo mezi všemi stavy, dokládají: „O čemž viz Kroniku Pražskou o nátiscích a soužení lidí nevinných v Praze.“ *Veleslavín* zmiňuje se o ní v Kalendáři Historickém

(2. vyd. 1590) několikráte; ke dni 9. Srpna dí: „O tom o všem, příčinách, začátcích i skončení té bouřky, obzvláštní Kronika Pražská obšírně vypravuje.“ Ke dni 28. Srpna dokládá se jí slovy: „Historia Pragensis l. IV. c. 21.“ *Petr Lodorecker*, převor kláštera řádu S. Benedikta v Břevnově, l. 1600 učinil z ní výtah v jazyku latinském, ale v datech chronologických i ve jmenech často nesprávný; kterýžto výtah potom vydal tiskem *Jiří B. Pontán*, probošt Pražský, v sedmé knize spisu svého „Bohemia Pia“ (ve Frankfurtě, 1608, fol.). O *Balbínovi* mluvili jsme již napřed obšírně. *Adam Węgierski* v Systema histor. chronol. ecclesiar. Slavonicarum (Trajecti ad Rhen. 1652, 4⁰) dokládaje se jí na str. 203, 204, 205, jmenuje ji „Historia Pragensis“ a cituje ji podlé Knih i Hlav. *Amos Komenský* pojal z ní nemalý díl obsahu do spisu „O protivenství církve“ (Hl. 28—33) i do jiných spisů svých. Též *Bucholtz* v „Geschichte Ferdinands IV,“ mnoho jí užil. Jiných pozdějších spisovatelův, jako Pubičky, Riegra, Pelcla, Růžičky, Peška atd., kteří té Kroniky buď přímo z rukopisův anebo prostředečně užívali, pominouc, připomeneme ještě jen *Jos. Jungmanna*, jenž o ní v Historii literatury české, v 2. vyd. na str. 69 v č. 132 toto svědectví vydává: „Vůbec historie ta výborně psána a čtení hodna;“ a konečně *Václava Vl. Tomka* „Život M. Jana Paška z Vratu, primasa Pražského,“ v Časopisu Mus. 1844, sv. I., str. 17—53., kdežto se v poznamenáních na str. 52 a 53 o Bartošovi a jeho Kronice, jakožto hlavním pramenu životopisu toho, nejedna zmínka činí a Bartošovi strannictví jeho vytýká. A protož nejenom slušné, ale i spravedlivé bylo, aby se Bartošova Kronika Pražská konečně tiskem vydala, aby čtenářové sami dobré i špatné stránky její poznati a o nich souditi mohli.

Vydání toto spůsobeno jest, jakož jsme se již napřed zmínili, z dvou rukopisů cís. veřejné knihovny v Praze, jichžto první, se známkou XVII. D. 5, maje 289 listů fol., pochází z druhé polovice XVI. věku; druhý pak se známkou XVII, C. 4, jest od roku 1601, o čemž poznamenání na konci svědčí těmito slovy: „Tyto knihy jsou na spěch přepsány „ode mne Jeremiáše Groffa Miletínského, a dokonány v pátek „po památce svatého Lukáše evangelisty, jinak devatenáctého

kopisu jeho není. I poněvadž o něm Kronika Pražská dvakráte zmínku činí (str. 233, ř. 1.; str. 236, ř. 9.), protož nemohše toho listu slušně pominouti, položili jsme jej na konci knihy IV. A však se také dobře hodí k lepšímu poznání tehdejšího věku: jedno, co se týče náramné zkaženosti mravův ve všech stavích, s druhé strany pak šíleného fanatismu Matějova. Jiné traktáty, k nadřečenému rukopisu připojené, ježto Jungmann v literatuře své při Bartošově Kronice vyčítá, poněvadž ke spisu tomuto nikterakž nenáleží, tuto jsme opominuli.

A tak již nyní tuto máš, milý čtenáři! *Bartošovu Kroniku Pražskou* v celém jejím znění, se všemi jejími vadami i dobrými vlastnostmi, abys jí rozumně a prozřetelně užívaje, to, co v ní dobrého, k prospěchu svému obrátil, a co špatného, tím povrhnul.

V Praze dne 25. Března 1851.

K. J. E.

)(

Kniha III.

(L. 1525—1526.)

sobě čtouce, mohli to, co se stalo, ku paměti přivoditi a ji obnoviti. A nediv se tomu žádný, aniž mi k lehkomyslnosti připisuj, že mnohé věci úmysl mám psáti, kteréž víc posměchu nežli vážnosti v sobě zavírají, pro některé téměř lehké vášně a předsevzetí lidí Pražských posměšné.

Ale poněvadž někdy lidé nestydí se nevážně a lehkomyslně něčeho učiniti, pročbych já pak měl o témž skutku v pravdě učiněném mlčeti a styděti se psáti? neb co mi jest do toho, že někdo maje malou vážnost o něco se pokusí, a potom v rozprávku se jiným sám dává? A protož toliko toho jest mi potřebí šetřiti, abych to, což jsem sám viděl, aneb od jiných lidí hodnověrných slyšel, v jisté pravdě mohl sepsati, naučení v tom užívaje Josefa starého historika, kterýž takto píše v knihách o starodávnosti věkův proti Manethonovi mudrlantu egyptskému v kap. II. „Toto“ prý „musí známo býti, že což sluší na slibujícího jiným, aby vydal spis o pravých věcech, že to má prvé věděti jistotně, o čemž chce psáti, buďto jsa při věcech dálých přítomen, aneb od těch, kteříž by známost o tom měli, radu bráti.“ To ten. A protož takové pravdomluvných lidí povahy následuje, čehož jsem sám osobně všeho nespatřil, však od jiných zprávu maje, to, což z slyšení můž nahraženo býti hodnověrného, umínil jsem v tomto spisu pořádně podlé možnosti položiti, tak však, abych od mých utrhačův, žebych něco z pochlebenství a z přízně z strany jedné, anebo z potupy a nelibosti z strany druhé napsal, vykládán nebyl falešně.

A tak úmysl můj jest konečný: nic nad míru nepřidávati, ale spíš mnohého umenšiti v některých posměšných věcech v Praze zdvižených a v předsevzetí zdravému rozumu odporných. Toto pak nejprv a přede vším sluší věděti, nedím o slušných příčinách, ale o podnětu a podpalu k příčinám, kteříž jsou se v Praze rozmáhali, a za příčiny od nespravedlivých a lstivých lidí jsou ujati, že jsou kořen svůj měli od pýchy a závisti nesmírné, od žádosti cti a chvály světské, od zlosti a mstitedlnosti nevyprositedlné, v některých zvláštních zřetedlnějších a znamenitějších osobách hluboce vkořenělých, a tak naprosto od nenávisti jeděch k druhým. Pověděl jsem, že nemají zhola za příčiny v této příhodě Pražské počteny býti, proto, neb ačkoli mudřec Aristoteles píše: „že

Počínají se knihy o příhodě a o pozdvižení jedněch proti druhým v obci Pražské, s některými přičiněnými přídavky potřebnými, jimžto latiníci annotací říkají, v jistých místech položenými; kteréž se stalo let podepsaných za kralování nejjasnějšího knížete a pána pana Ludvíka, Uherského a Českého krále, pána mého milostivého.

Předmluva.

Služby ponížené a podlé vší možnosti hotové s pozdravením a s žádostí všeho dobrého a prospěšného tuto se všem vůbec podlé povahy vyšších i nižších lidí pokládají.

Poněvadž všecky věci od boha stvořené s časem nastávají a pomíjejí; že též také pamět lidská, jenž jest vnitřní smysl člověka ušlechtilý, časem, jakž nastane, tak zase též odchází. A jest zjevná věc, což obecně mezi lidmi běží, že člověk, maje vědomost o některé věci, zprávu o tom jistou jinému činí, a ten opět jinému, až do nesčíslnosti. Protož nepodobné jest rozumu přirozenému, aby člověk tak držebné paměti býti mohl, aby slyšenou rozprávku možné bylo jemu v týchž úplně slovích, kteréž jest slyšel od jiného, bez umenšení a bez přídavku vypraviti. Nebo když tak dlouho v rozprávkách od jedněch k druhým slova slyšaná proměnnosti berou; musí tedy to býti, aby i rozum slov věcí dálých se proměnil a v pochybnost mylnou se obrátil, a tudy i pravda skutku některého musí se potratiti a v nic obrácena býti. I z té příčiny za potřebnou zdá mi se býti věc, aby skutku, tak znamenitého jako divného, důvod v příhodě odepsané paměti hodné na budoucí časy byl literami rozumnými zaznamenán a sepsán, proto, aby lidé potomně vědouce a často

o králi Ludvíkovi, synu jeho, a zvláště o násilném útisku a soužení i trápení lidí mnohých v Praze bez viny, od správcův toliko světských za kralování jeho.

V druhých knihách o nátisku, soužení a nekřesťanském trápení lidí nevinných v Praze od správcův světských i duchovních společně.

V třetích knihách o tom, kterak král po některém času porozuměv tomu s radami svými, že Pražané pod rozličnými zástěrami a barvami ten povyk v Praze učinili, z moci své královské, maje jistou hodnověrnou zprávu, od první rozdílnou, psaní svá rozličná jim činil na jiný spůsob, a potom o zahynutí jeho.

V čtvrtých knihách o volení arciknížete rakouského Ferdinanda za krále a pána země České, i co jest se za kralování jeho dálo, doma i vně, až do té nesnáze Pražské skonání.

(Skonávají se předmluvy na kroniku o bouřce Pražské etc.).

Kniha první.

V prvních knihách, kterak král Vladislav přijat byl od Čechův za krále a pána země České, a co se jest krátce za jeho času dálo. Potom o králi Ludvíkovi, synu jeho, a zvláště o bezprávném útisku, soužení a trápení lidí mnohých v Praze bez viny, od správcův toliko světských za kralování jeho, však na větším díle původem kněžským.

Hlava 1.

Když se psalo jednoho a téhož roku po smrti krále Jiřího, slavné paměti, léta od narození syna božího po čtrnácti stech sedmdesátého prvního, při slavnosti panny Marie na nebe vzetí, nejjasnější kníže a pán, pan Vladislav, syn někdy krále Kazimíra polského, jsa volen v letech osmnácti, podlé zprávy starších lidí, věku svého ode všech tří stavův země České za krále a pána dědičného, do Prahy přinešen a po nemnohé chvíli i korunován jest. Za jehožto kralování mor byl veliký po vší zemi, rozdílně po krajích a zvláště v Praze, kterýž se počal na podzim léta páně 1482. Tak velikého moru potom nikda nebylo až do těchto časův léta páně 1530. A když tomu moru rok docházel, tedy v tu středu před svatým Václavem, léta již 1483, bouřka stala se a vichr jakýs v obcích Pražských s povykem divným, tak že jedni nad druhými mocí a násilím vzteklým spravedlnosti své dovozovali, bez přítomnosti krále pána svého tehdáž v městě, tak jakž dvůr svůj tu míval, davše jedni druhé pod lstivou barvou stínati a některé zmučiti etc. beze všeho řádného vyslyšení, jakož o tom bude šíře praveno na konci v Hlav. 2. A tu tehdáž hned ten mor přestával, jakž brzo se to stalo.

1471 19. Srp.

1483. 24. Zář.

Kteréžto království České král Vladislav pokojně spravoval až do smrti krále Matiáše uherského, kterýž umřel

1490 v Uhřích před samou slavností velikonoční léta páně 1490.
5. Dub. A hned při času S. Jana Křtitele božího téhož léta, volen
28. Června. opět jsa král Vladislav nadepsaný od obyvatelův země Uherské za krále pána jich, vyjel jest s nemalým počtem Čechův do Uher, a brzo potom také i korunován byl a na stolici královskou dosazen. Ten pán a král Matiáš, ač byl vzrostu nevelikého, však jest měl v sobě mysl vysokou a velikou s povahami ctností některých marných smíšenou, že jest byl člověk smyslný a zuřivý, zmužilý, chytrý a podlé světa moudrý. A když jest tak o to mnoho myslil, aby byl pánem a králem země České za živnosti ještě krále Vladislava nadepsaného, divnými a lstivými prostředky k tomu šel, až sobě toho byl dovedl, že jest v přátelství všel s mnohými Čechy a zvláště s knížetem Hynkem, synem krále Jiřího, i s jinými mnohými pány a rytířstvem země České. A takové přátelství platiti potom draho musili z rytířstva Alexander a Podvinský, tak řečený, hrdly svými, tehdáž, když je král Vladislav kázal čtvrtiti na Pohořalci pod hradem Pražským, léta téhož 1490 časem letnic; a potom dva z měšťanův Pražských, Prokopa krejčího a Silvestra sladovníka, kázal stínati pod pranéřem na náměstí. A tak ti čtyři musili tu v oko trč platiti a za jiné ji hraditi, pro nějaké srozumění jich s králem Matiášem proti králi pánu svému, a jakýmžkoliv spůsobem jest to šlo. Neb již všecka Česká země jest to znala i kníže Hynek Poděbradský, že již jest králi Matiášovi cesta byla vyčištěna i umetena, že potom sebrav sobě mnoho lidu služebného válečného, všecky věci k tažení sobě byl napravil, v té naději, že bez všeliké překážky a nesnáze do Čech vtrhne a krále Vladislava z země vyžene. Ale bůh všemohoucí, jenž od počátku všecky věci předzvěděl, to jeho předsevzetí lstivé zrušiti ráčil; že jakož onoho Nabochodonozora krále a Holoferna hejtmana jeho zkazil a jeho úmysl zlý a lstivý proti Židům předsevzatý v nic obrátil a jeho vojsko rozptýlil, že též tohoto krále Matiáše s hejtmany jeho zkazil. A když měl již s vojskem i se vší hotovostí vytrhnouti, byl jest poražen od boha nenadálým neduhem těžkým i smrtí rychlou, a vojsko jeho různo se roztrhalo; a tak k ničemuž jeho úmysl nedošel, ale komu jest jámu kopal, sám jest potom do ní upadl. Nebo pán bůh dal vítězství nad ním králi Vladislavovi, že jest bez

meče i bez války dobyl země Uherské proti naději své, tak 1490.
jakž v strachu jsa čekal na se nebezpečenství od něho na
každý den etc.

Hlava 2.

V níž se zavírá o zplození krále Ludvíka, také sestry jeho Anny, též i o korunování téhož krále Ludvíka a o bláznovství, kteréž působili u S. Tůmy, a o bouřce a zmordování Uhrův na Malé Straně.

A když tak jsa pánem těch obou království, spravoval je
do třidcátého prvního aneb druhého léta, od počátku příjezdu
jeho do království Českého počítaje, v tom pojal sobě teprv
za manželku a za královnu kněžnu Annu, dceru krále Fran-
ského, s kteroužto zplodil kněžnu dceru Annu řečenou, okolo
léta páně 1503 anebo čtvrtého, kterouž potom za manželku 1503 9. Čer-
dal osvícenému arciknížeti rakouskému Ferdinandovi, synu vence.
krále Filipa Hyšpanského. A potom opět zplodil s ní syna,
kníže Ludvíka, léta 1506 při času navštívení od panny Marie 1506 1. Čer-
Alžběty. A potom brzo táž královna Anna uherská, jsouci ne- vence.
mocí od boha poražena, život svůj dokonala, nedočkavši ko-
runování na České království. A po nedlouhém času kníže
Ludvíka Uhři na království Uherské korunovali. Potom léta
1509 při ostatku masopustu, král Vladislav po přijetí koruny 1509 17. Un.
uherské potřetí a nejposléz do Prahy přijel s dětmi svými,
a v třetí neděli postní nejprv přišlou, to jest toho dne 11. Břez.
před svatým Řehořem, když měl král Ludvík půl třetího léta
a deset neděli věku svého, na království etc. na hradě Praž-
ském také za živnosti otce svého korunován jest.

A když bylo ve čtvrtek na den božího vstoupení, když 17. Květ.
mniši u svatého Tomáše v klášteře na Malé Straně po obědích
nonu zpívali a divadlo před lidmi chtěli udělati, aby táhli
v kostele obraz nahoru ku podobenství vstoupení pána Krista
na nebe, tu se v náhle (o tom nepochybuji) z božího dopu-
štění pro takové rouhání, kruchta s množstvím lidu utrhla a
obořila na jiné, kteříž jsou pod ní byli v stolicích, a některé
zmačkala až do smrti, a nejméň až do úrazu a do chromoty;
a kdyby byli do stolic nepřipadli, strach jest, žeby ztěžka kdo
odtud zdráv vyšel.

1509 20. Květ. A hned potom v neděli povyk divný a příliš nevážný se stal v tom čase o nešpořích. Bych měl tuto psáti o příčinách, proč se to stalo, nevím odkud počíti, poněvadž to nešlo žádným řádem vážným, ale z pouhé bujnosti a vzteklosti lidu Pražského některého, a Uhrův z strany druhé. Nebo jakž jsem zpraven, jiných příčin žádných nebylo k tomu, než sváda nějaká v tanci lidí lehkomyslných a nevážných (při přítomnosti na hradě pána krále jich) s služebníky pánův uherských, kteříž byli s králem přijeli. A k tomu byla rozprávka od jistých lidí, a zvláště od kněze Ondřeje, faráře v ty časy u sv. Mikuláše v tom městě, že když on kázal v kostele v túž neděli na nešpoře, že někdo z Uhrův střelil do kostela oknem z ručnice, až skla pršely; a v tom pokřik se stal od chasy, pravíce, že Uhři Čechy mordují, a tak po tom okřiku lidé běželi na Malou Stranu se všech stran. Potom k té svádě přimísili se jiní, totiž páni těch služebníkův, majíce hospody tu na Malé Straně, z strany jedné, a obyvatelé Malostranští i Pražští měšťané z strany druhé s jinou sběří; a zmocnivše se těch Uhrův, zmordovali je hanebně, některé se pány jich, a loupež učinivše pobrali jim šaty chodicí drahé, peníze, klénoty i jiné věci, a k šturmu u fary zvonili. A v tom udalo se králi z zámku na to dívati. Tu pak soused jeden Malostranský, jmenem Kratečka, smělost arci všetečnou při té vzteklosti ukázal, že jest z ručnice vystřelil k tomu místu, odkudž se král díval. A žádného sobě za nic nevážili; a po malých dnech zle toho zažívali. Neb když se králi s radami jeho toho příliš slitovalo, kázal některé stínati, některé čtvrtiti, a jich čtvrti ohyzdně na brány Malostranské zavěšovati, a některé odříti, mezi nimiž byl jeden z konšelův Malostranských, jmenem Malc, řezník; jiné pak, ne tak vinné, kázal zmučiti, urukovati a do vězení za dlouhý čas vsázeti. Ale jiní bojíce se téhož, z nabádání svědomí jich, aby o kůži nepřišli, vsedli na rychlík a od města přeč odešli, a tam pobyli, dokud se mračna nerozešly. Totě ta vážnost lidu Pražského, když mají pána dobrotivého a k pomstám nekvapného, že žádnému druhdy poddáni býti nechtí, ani se boha báti a nadto se lidí styděti, ani na svou poctivost pamatovati. A netoliko v této příhodě, podlé onoho pověděnί: „Dato uno inconvenienti sequuntur plura“, ale v třetí, o kteréž se brzo psáti bude v těchto

knihách, bude moci každý rozeznati, jsou-li takoví chvály 1509.
hodni, kteříž tak činí, čili nic. A když se to všecko skonalo,
tehdy král po zběhlém času téhož roku k Uherské zemi s dětmi
svými zase se obrátil.

Potom léta 1515 při času svaté Maří Magdaleny sjezd byl 1515.
v Vídni znamenitý císaře Maximiliana, krále Zikmunda polského, bratra vlastního krále Vladislava, a krále téhož Vladislava uherského a českého s dědici jeho, k přátelskému rozmluvení a jednání i k stvrzení mezi nimi a poddanými jich skutečného a věčného pokoje a přátelství. A potom tehdáž kněžna Anna, dcera krále Vladislava českého, s císařem, náměstkem tehdáž knížete Ferdinanda, vnuka jeho velmi k té věci ještě mladého, k ruce jeho; a král Ludvík, též syn krále Vladislava, s vnučkou též císařovou, Marií řečenou, k stavu manželskému vstoupili a oddáni jsou. Kněžna Anna tudíž na císařství korunována jest. A potom král Vladislav
vrátiv se do Uherské země umřel v Budíně, léta páně 1516, 1516 13. Břez.
ve čtvrtek před květnou nedělí. A tak od počátku příjezdu a téměř uvázání jeho v království České až do smrti jeho počet se nalézá čtyřidceti půl páta léta a jeden měsíc; ale království Uherského spravování jeho bylo pětmecítma let a tři měsíce.

Co se jest pak za jeho kralování těch všech let v zemi České i Uherské nadto pletichalo, poněvadž úmysl můj jest toliko přítomné příhody po jeho smrti zběhlé psáti, za to mám, že lidé věku staršího a rozumu dospělejšího neobmeškali jsou všeho v písemnou pamět přivesti. A protož toho všeho pomíjím.

Hlava 3.

V níž se pokládá o jednotě obou měst Pražských a o korunování Marie, manželky krále Ludvíka, a o mnohých nesnázech při tom.

Potom když po smrti krále Vladislava, v tom času, dřív nežli jest král Ludvík, syn jeho, k panování a k spravování skutečnému zemí a království svých pro nedospělost věku
došel, psalo se léta 1518; tehdy v pondělí na den S. Šťastného 1518 30. Srp.
a Zbožného téhož léta svolány byly obce z obú, totiž Starého a Nového měst Pražských do veliké koleje, a tu jednota jich

1518. smluvena a na ten čas i utvrzena byla pod pokutami nemalými, s dobrým všech rozmyslem a svobodnou volí, beze všech lidí českých i přespolních v to vkládání, tak aby s obou stran práva měst těch, od starodávna od císařův a králův obdařeného, i všech výsad a svobod, užitkův, cla, poplatkův, výkupův, i všech jiných důchodův (jichžto každé to město k svému dobrému obzvláště od založení až do té chvíle užívalo) nerozdílně k užitku svému přivodili a jich svobodně užívali; soudové také v přech městských i jiných všech věcech náležitých obecních, pod spravováním jednoho práva a jedné osazené rady, aby vedeni a opatrováni byli i úplně vykonáni v radnici staroměstské; aby již nebyly rozdílné dvě města nazývány, ale aby ze dvou jedno a jednostejné učiněno bylo v zvyklostech, v obyčejích i v jiných řádích. Kteréžto vůle od několika předešlých let žádostivi jsouce, nemohli mezi sebou k tomu konci dotčenému přivesti a nadto ani dokonati, vynaloživše na to mnoho prací a úsilí daremního, někteří s velikým svým nebezpečenstvím. A protož léta a dne výše psaného (za to oni majíce) nejšťastnějšího ta jednota jednomyslně beze všech různic jest dokonána. A odtud se rozcházejíce, šli do kostela matky boží před Týn a Te deum laudamus zpívali, zvonili, boha chválíce, že jsou svou věc na písku tuším založili. Nač jsou pak tu jednotu obrátili, dotýkajíce se důstojenství královského a ufajíce v sílu svou, toho se v těchto knihách pořádně dočteš. Ale, kdyby jí byli řádně a rozumně požívali, s těmi příčinami, kteréž jsou byli hodné, slušné a spravedlivé, pro kteréž se to spojení stalo, bylo by to dílo mnohem stálejší a k královskému povolení snáze by přišli.

1522 28. Břez. Potom léta 1522, v pátek po středopostí, nejjasnější kníže pán a pan Ludvík, Uherský a Český král, když již na stolici královskou otce svého v zemi Uherské, jakožto pravý dědic po otci svém dosedl, a za manželku sobě pojal nejjasnější kněžnu a paní, paní Marii, dceru krále Filipa Hyšpanského, vlastní sestru arciknížete Ferdinanda rakouského nadepsaného, kteroužto také Uhři na království Uherské byli korunovali; tehdy spolu s ní k České koruně, aby téhož práva dědičného užíval, obrátil se. A vyjevše proti němu Čechové na pomezí moravské k Jihlavě, tu jej za pána svého přijali, a s ním

do Čech jeli, až do Prahy slavně přijel. A potom v pátek 1522 9. Květ.
po svatém Stanislavu téhož léta, na hradě Pražském v kostele svatého Václava čině přísahu královskou vší zemi České, v koruně přede všemi stavy, maje půl šestnáctého léta a tři měsíce věku svého, a tu již skutečně a dokonale za krále a za pána byl potvrzen ode vší země.

Avšak jednoho mu se bylo ještě nedostávalo, totiž mocného kralování a panování, proto že se byli stavové mezi sebou prvé srotili; neb jsou přivykli tomu mnozí, aby král málo vládl a rozkazoval, leč pokud by mu sami vyměřili. A tak z toho druhá příčina se pučila tato: že zámkové královští byli zavázáni někteří za živnosti otce jeho, a těch jsou v držení a užívání byli někteří z stavu panského, kterýchžto nechtěli postoupiti králi, jakož se toho doleji bude dotýkati. Potom jednáno bylo ode všech stavův z vůle královské, aby královna byla na království též České korunována na den božího vstoupení téhož léta. Tu pak při tom jednání rozdíl byl a různice veliká mezi panským a rytířským stavem o tu poctivost nesení před králem a královnou žezla, jablka zlatého a meče, tak že sami panský stav táhli to všecko na sebe, a rytířstvo chtěli v tom míti díl, aby také z toho něco nesli, proti úmyslu pánův; a tu jest již byl kořen a počátek nevolí. A tak se o to před králem hašteřili, až k tomu přišlo, když se to tak prodlévalo, že král maje při sobě radu svou i také některé z Pražanův, mocně sám to k sobě přijal, a jda v koruně podlé králové do kostela sv. Václava na hradě, nesl žezlo a jablko a kníže Jiří markrabě meč, v neděli 1. Června.
již po božím vstoupení; a toho dne královna jest korunována na království České. A tak tím přetrhl král tu nesnáz v té zemi neobyčejnou.

V tom pak času bylo mnoho jednáno ode všech stavův o dobré královské i vší země, a zvláště o postoupení zámkův některých královských na jistý spůsob, kteréž někteří z panského i rytířského stavu v držení měli, jakož výše psáno jest, pro příčinu, že jsou jistcové a rukojmě byli za krále Vladislava víc nežli za třikráte sto tisícův na míšensko dluhův lidem povinných v Čechách. A byl veliký rozdíl a nevole nejvyšších úředníkův zemských i jiných mnohých pánův a rytířstva s Pražany i se vším stavem městským pro příčinu,

1509. že stav panský a rytířský chtěli od několika předešlých let kaziti i zkaziti stav všecken městský netoliko při osobě krále Vladislava, ale i u krále Ludvíka, syna jeho, při témž příjezdu jeho; proto že jsou se vždycky spravovali stav městský králem pánem svým a žádným jiným, a také že jsou jim k vůli práv i svobod svých městských, tak jakžby oni chtěli, ustupovati nechtěli. A když nemohli toho ani jiného sobě na nich dovesti, divně se potom mezi nimi některými štěstí s obou stran zatočilo nad naději lidskou; z čehož přátelství jakés nápodobné Herodesa s Pilatem vyšlo, kteréž potom co jest Pražanům přineslo, brzo se také o tom psáti bude. Neb z takového přátelství a podstaty jich společné bouřka dole psána se v Praze zdvihla. A ta různice s stavem městským nehned pominula, a tak, jakž pánům a rytířstvu ta jednota Pražská velmi netrpělivá byla, že potom se jim a zvláště panu Lvovi proti jeho odporníkům v jich spolcích dobře hodila.

Hlava 4.

V níž se pokládá nesnáz o počty páně Lvovy a o Kostrounovi, a kterak jsou páni Pražané slavný oběd učinili králi Ludvíkovi v radnici, a potom o turnaji; a kterak pánům zemským úřady zodjímal a jiným rozdával.

Mezi tím byla veliká nesnáz mezi všemi třemi stavy o počty páně Lvovy z dluhův královských i vší země, jichžto bylo, jakož jsem pověděl, víc než třikrát sto tisícův na míšensko, napomínajíce ho, aby řádně počty z toho, což jest přijímal i vydával, činil králi i vší zemi. Ale on bránil se toho učiniti, zastíraje se kvitancí, kterouž sobě na to zjednal od krále Vladislava slavné paměti. Stavové uvažujíce, co jest řádného a neřádného, slušného i neslušného bylo, nechtěli na tom přestati, proto že jim náleželo všem o těch počtích věděti; ale dojížděli naň ze všech stran, nechtíce v žádné jednání zemské jíti, dokudž by se tomu dosti nestalo; tak že se mu již vrchovatá nalévala, až sám král s radou svou to pro upokojení na ten čas byl přetrhl. Jakou pak příčinou neb skrze koho jest tak velmi země Česká byla zavedena, rozličné a obtížné rozmlouvání mezi lidmi rozumnými bývalo; a pro-

jž toho tuto pomíjím, abych žádného nerozhněval. Než toliko 1522.
o chci připomenouti, že těch časův byl soused v Praze jeden chudý řemesla soukenického, Kostroun řečený. Ten, nevím z jaké povahy, smyslem se pominul a od zdravého rozumu odstoupil. Však proto někdy, což pověděl, mohl každý rozumný člověk slušně povážiti; neb podlé přísloví: Bláznu a dítěti nejspíš se trefí pravdu pověditi. A protož při jednom předešlém sněmu na hradě, když tak o ty jisté dluhy bylo rozjímáno, pověděl zjevně: že za krále Jiřího v Praze sami toliko Židé chovali i dochovali lva i lvici, dávajíce jim potravu do jich smrti, a nyní pak jednoho Lva všecka Česká země nemůž nasititi. To když pověděl, hned někteří z berně lidé odvedli ho na stranu, a tak ho velmi na zapřenou bili, že jest musil na tom přestati do nedlouhých dní života svého.

A když se to tak dálo, tehdy při počátku léta p. 1523 1523 18. Led.
v neděli na den svaté Prišky král s svou královnou jsouce od Pražanův pozváni obědvali na radnici v Starém městě Pražském v radní světnici s knížetem Karlem slezským a s jinými dvořany některými. Po obědě pak zalíbilo se králi na náměstí v šrancích kolbu a honbu strojiti s svými dvořany od dvamecítmé hodiny až téměř do první hodiny na noc; a králová z domu od Zlaté trouby té kratochvíli se dívala s pannami svými. A potom se zase rozjeli na hrad v samý večer. A mnohým z stavu panského a rytířskébo bylo to velmi nelibé, že se byl král s královnou k Pražanům tak nachýlil, a dlouho mu toho bránili radami svými, aby toho nečinil. A ve čtvrtek na den svaté Háty při sněmu obecném, kterýž položen byl 5 Ún.
na den sv. Vincencia na hradě Pražském, král vyzdvihl a odjal úřady zemské i přísahy všem pánům a rytířstvu země této, počna od pana Lva, nejvyššího purkrabí, až do úředníkův menších desk zemských i kuchyně jeho i jiných soudcí všech soudův zemských. Nejvyšší purkrabství tehdáž držal pan Lev nadepsaný, hofmistrství zemské pan Vojtěch z Pernšteina, nejvyšší kancléřství pan Jindřich Švihovský, komornictví zemské pan Jaroslav Šellenberk, hofmistrství dvorské pan Václav Košatecký, sudství pan N. (Hynek Bořita z Martinic na Smečně), podkomořství pán Oppl z Fictum, nejvyšší písařství Radislav Beřkovský z Šebířova; při dskách pak místo komornictví držal Mikuláš Briknar, místopísařství Václav Robenhap.

1523. A tak jiným úředníkům odjal větším i menším všem, a dsky všecky v svou moc sobě přijal, rozkázav je v sklepě zapečetiti s registry úřadu páně Lvova, z příčiny nejvíc té, že jsou králi pánu svému mocného panování odpírali, nechtíce zámkův jeho jemu pustiti a postoupiti, jakož již o tom jest dotčeno; ale chtěli, aby král snad ničímž nevládl, než pokudž by mu chtěli někteří vyměřiti. Ale to vyzdvižení úředníkův stalo se dopomožením, přičiněním a stálostí při králi mnoho jiných pánův a rytířstva pod obojí spůsobou i také s Pražany i se vším stavem městským.

A tu se opět jiná tejná nenávist mezi těmi všemi úředníky a mezi těmi, kdož jsou se krále pána svého přidržali, začala, jakož pak k tomu nápodobně v Praze potomně se brzo
3. Břez. stalo. A v úterý před přenešením sv. Václava při sněmu jiném obecním, kterýž položen byl na sv. Matěje na hradě Pražském, král obnovil ty všecky úřady a nenavrátil jich kromě snad dvěma písařům při dskách, a rozdal je těm, kteříž na to nemyslili, aniž o to stáli, kteříž jej jako pána svého milovali i tuto zemi, příchylni jsouce k pravdě boží pod obojí spůsobou z pánův i z rytířstva z větší strany; neb jsou sobě to již byli římané osobili i dskami tuším zapsali, aby takoví k úřadům zemským nebyli připuštěni. A pro tu útěchu těch úřadův někteří z těch stavův té pravdy zapírali a pobíhali, jako Radislav předešlý zemský písař. A při témž sněmu kníže Karel, vnuk krále Jiřího, zvolen jest od krále i od země za hejtmana a za gubernatora vší země, aby zemi spravoval na místě královském. A tomu jsou pan Lev s svými počali odpírati, proto že kníže nebyl obyvatelem českým; a však potom brzy se spříznili a se vším již mlčeli, když jim pod vítr chodil po jejich vůli na odpor těm, kdo jsou mu dobře činili. A v tom hejtmanství trval až do volení knížete Ferdinanda na království.

Hlava V.

V níž se pokládá, kterak král Paškovi úřady zodjímal a Hlavsovi je dal; o Kakasovi, že s mostu do řeky skočil, a o životu i zachování Paškovu, též o některých kněžích, že jsou vypovídáni.

A též při tom čase mistru Janovi Paškovi král také odjal úřad hofrichtéřství a zase mu nikda navrácen nebyl, kteréhož

yl podržal jako úhoře za ocas velmi krátký čas několik neděli 1523.
emnoho; a v Praze konšelství mu odjal, v kterémž držal
první místo, a to při změnění a obnovení úřadu téhož konšelského. To pak oboje dal panu Janovi Hlavsovi z Liboslavě, měštěnínu Pražskému. A to obnovení se dálo, když král z zámku sjel na Staroměstskou radnici v sobotu před družebnou nedělí, to jest třetí den po svatém Řehoři, kdež jest 14. Břez
všecku radu konšelskou měšťany Starého i Nového měst Pražských pod jedno právo osadil na tu jednotu obou měst, kterouž jsou se sami spojili před čtyrmi lety; a tak tím skutkem dopomohl jim té jednoty, jakoby je na nohy postavil, proti úmyslu a vůli pánův českých některých i jiných lidí, kteříž jim toho nepřáli, proto že prvé před lety svadili je a srotili jedny proti druhým, když téměř chtěli, a mnoho sobě pod tím dovedli. Ale již jest jim byla ta cesta zavřína, že pod takovou jednotou to spiknutí na své spolusousedy dále o nich psané i proti králi, pánu svému, jsou učinili, jakož potom toho všeho budu se dotýkati. A to obnovení stalo se skrze osobu královskou první od počátku kralování jeho i také od počátku jednoty dotčené; neb jsou se těch let předešlých sami sadívali podlé dopuštění otce jeho krále Vladislava. A přísaha těm nadepsaným konšelům jest dána od pána pana Adama z Hradce, nejvyššího kancléře království Českého, blíž ke dvacáté hodině. A když se to dokonalo, král v radné světnici dobrou chvíli se zastavil a konfektův za svačinu požíval k velikému potěšení městu Pražskému. A potom hned v pondělí nejprv příští vyjel s královnou z Prahy o poledni, obrátiv se zase k Uherské zemi.

I toto můž k jiné paměti přidáno býti: když král nejprvé jel do Prahy přijezdem svým, a když již byl na mostě, tehdy soused jeden Pražský řemesla sedlářského, Matěj Kakas řečený, sám čtvrtý připraviv se s neckami, jakoby na koních seděli, skákali z bujnosti a bláznovství dobrovolně z mostu do řeky Vltavy. A král s královnou zastavil se se vším dvorstvem a díval se tomu. Protože nebylo čertova neštěstí doma, aby rytířský kus ukázali a ztopili se; a však velmi špatný koláč za to vzali.

Zdá mi se ještě za potřebné býti, abych se při obnovení konšelův zastavil a mozku v kostech se dotekl, což se těch

1523. dvou osob pana Jana Hlavsy a mistra Paška dotýče, poněvadž jsou netoliko v Praze, ale i ve všem stavu městském, oba jako dvě světla vzešli, jsouce od boha obdařeni osvíceným rozumem a výmluvností nad jiné lidi; a však na mysli byli hnutí rozdílného. Pašek ač byl koli náchylen postavou k dobrotivému, však přemáhala jej nesmírná a nevyprositedlná zlost Kainova; ale pan Hlavsa byl jemu v tom odporen, jda po přirození pokojném a povolném. Pašek byl obdařen dary nad některé jiné lidi, a byl rodem z Starého Knína od chatrných rodičů pošlý; máti jeho hokyně bývala, otce jeho nemohl jsem se doptati jistotně. A protož, abych proti pravdě nechybil, víc sluší mnohdykráte lidem hodnověrným a rozumu místo dáti, nežli pečeti věřiti některých lidí. Býval také chatrným žákem po školách, rektorem i kantorem. Potom odtud oddav se do kolleje Pražské, byl učiněn bakalářem i mistrem. A tak vždy vzhůru jda, byl vzat od Pražanův Staroměstských za nejvyššího písaře radního po smrti mistra Prokopa od Pěti korun, náměstka svého; pracoval v tom několik let, jsa na slovo znamenitě vzat. A v tom zjednal sobě erb za krále Vladislava, a potom k rytířství přišel za krále Ludvíka; a když se zbavil písařství po nedlouhém času, volen býval na konšelství až do těchto časův. Statků sobě dobyl řečňováním při soudech zemských; a tak mu vždy štěstí přibývalo v světě rozličného, proto že umí pán bůh člověka nuzného a školníka chudého z lejna vyzdvihnouti, podlé písma ducha božího v žaltáři. A toho erbu svého měl ozdobu titulem, že se psal: Jan Pašek z Wratu, spravedlivě jmeno s skutečností jeho sobě obdržav; nebo tak jest, že zvrátil i převrátil, že jest se na přílišné ukrutenství, na nesmírnou přísnost a na nesnesitedlné trápení lidí vydal proti vší spravedlnosti, a rozliv veškeren jed na všecky strany zlosti své, toho dovedl, že se mnohým nebožátkům lidem již stýskalo na světě živu býti; a netoliko se byl převrátil, i mnohé dobré podvrátil a od dobrého ke zlému odvrátil, a obrátil je k poškvrně duší i na těle podpalem ďábelským, skrze omylnou víru lidmi smyšlenou, přísností velikou, že z toho dali se v rozličné nepravosti jim nezvyklé, chtíce se očistiti z nářku pikartského před lidmi. Ten z kollegiatského mistrovství svého někdy k některým osobám, nemoha sám na sebe veliké žádosti ku

pomstě, v kteréž málo jemu rovných lidí bylo, tajiti, zjevně mluvíval takto: „Nikdá s nepřítelem svým se slovy mnoho nenesnaz a nesvař, ale dočkaje ho, když přes lávku půjde, podtrhniž mu nohy, ať sám upadne.“ A opět s pochlubením toto: „že já, prý, nemohu tak dokonalý býti křesťan, abych mohl svému odpustiti nepříteli, což proti mně učiní.“ Ó vysoké a pyšné slovo! jako od toho, kterýž boha mocného nad sebou nezná, kterýž v pravdě můž přirovnán býti z mnohých pyšných lidí k jednomu onomu Nabuchodonozorovi, králi Babilonskému, kterémuž pro jeho přílišnou zlostnou pýchu přirození jeho změnilo se v přirození hovad němých. A též také při tomto člověku dosti pýchy bez nedostatku bylo, poněvadž toho dopouštěl v svém domu některým lidem, a zvláště ženě Matěje hřebenáře, kterýž byl v vězení v tu bouřku a měli ho katem zmučiti, o kterémž psáno stojí doleji v 22. Hl., aby před ním spínajíc ruce s pláčem a naříkáním žalostivým s devatero dětmi svými vlastními, ovšem s kvílením i na kolena klekala a za svého muže prosila, aby toliko vězení jemu bylo polehčeno; ale on jako nejlítější šelma ohromil se na ni a od sebe ji zahnal. Item, když nějaký Mikuláš, soused od Hlohové koruny, z povinnosti úřadu svého jej Paška napomínal v domu jeho z dluhu obecního za cihly a za vápno, prose ho nízkými prosbami jako krále, aby ten dluh jemu ku počtu nastávajícímu zaplatil; on pak sám sebe neznaje v své pýše dal mu odpověď tuto: „Hlohová koruno, a ty mne bodeš? shledáš to, že mne víc bůsti nebudeš!“ k tomu mluvě, že ho chce o úřad jeho připraviti. Ale Mikuláš, jakž jest pro chudobu té služby potřeboval, v ní jsa osmnácte let pořád, padl na kolena před ním, s přimýšením slzí prosil ho pro pána boha, aby mu toho nečinil, chtě tuším již z své chudoby sám ten dluh zastoupiti; ale on jako přeukrutná zapálená lítá zvěř nedal se obměkčiti, ale brzo potom zbavil ho služby té a nic mu nedal, — podlé zprávy těch, kteříž jsou byli z jeho pověřří. A opět, když na otázky jeho o víře Kristově něckteří lidé v jeho domu jemu odpovídali, pravíce, takto a takto pán Kristus míti chce, on odpověděl dosti potupně: „Kristus, prý, Kristus! tak jste již zkristovali, aby dobře nebylo.“ A tak jiného mnoho nepodobného při něm bývalo.

1523. Pan Jan Hlavsa byl rodem z města Stříbra, z poctivých a řádných rodičův z stavu městského zplozen. Ten také jsa chudým žákem, býval kantorem po školách. Potom oženiv se vzhůru vždy šel a erbu sobě za krále Vladislava dobyl, s titulem z Liboslavě. A jsa osvíceného rozumu a vysokého vtipu býval volen na úřad konšelský a první místo v něm držíval. Co jest pak dobrého králi pánu svému i stavu městskému činíval, to jest mnohým v zemi České i jinde vědomo. Ale o druhém vešken zákon mlčí i proroci. I z té příčiny dotčené, králem jednomu těch úřadu vzetí a druhému dání, veliká nenávist a podpal jedovatý mezi nimi se rozmohl a široce vkořenil, proto že marná chvála světská tomu chce, aby každý sám sobě raději nežli jinému poctivosti přál. A však mezi tím nelze jest než pravdě povoliti, hněvej se na mne kdo chceš, že z té jich nesvornosti vycházelo užitku i také mnoho dobrého, víc od jednoho nemistrovaného než od druhého, jakož jest již předloženo. A protož že jsou oba byli povah rozdílných, z toho toto bylo přišlo, že tento sloul Paškův, a onen Hlavsův a tak dále do velikého počtu. A mnozí od nich účastnost brali a jedni na druhých se horšili; odkudž potom rostlo to žalostné trápení jedněch od druhých.

Při duchovních správcích, totiž administratorovi z strany jedné a při knězi Martinovi Betlémském tolikéž se nalézalo z strany druhé; jakož též o nich šíře potom psáti neobmeškám.

23. Července. We čtvrtek pak před svatým Jakubem téhož léta, po odjezdu královském, v nesnázi a v rozdílu některých kněží Pražských purkmistr a rada Pražská s staršími obecními počtu nemalého, poznavše rozličné zlé věci a úkladné, kteréž nastávaly v obci skrze ně, povolali jich k sobě na radnici, totiž kněze Jakuba, jinak Kubu Slováka, v ty časy faráře u svatého Jiljí, mistra Matěje Korambusa, předešlého administratora, kněze Václava Šídlo, faráře od sv. Mikuláše, a kněze Šimona, faráře od sv. Haštala. Tu jim vyčítali a vypsali každému z nich život jich, co jsou působili a jednali společně i obzvláštně jednak na kázáních svých, jednak jinde, pozdvihujíce lidí k bouřkám a k nesnázi pro kněze Martina Betlémského a pro jiné kněží, kteříž zákon boží věrně kázali, to číníce s radou strany odporné, totiž s římany duchovními i světskými některými. A protož pro takové i jiné věci všickni konšelé s star-

šími obecními jednomyslně vypověděli je ven z města, aby téhož dne do západu slunce se preč vybrali a blíž tří mil nezůstávali. Ale mnozí jsou chtěli, aby byli stínáni. 1523.

Hlava 6.

V níž se zavírá o sjezdu a sněmu v velké kolleji strany pod obojí spůsobou, a co jest na témž sněmu jednáno a zavříno bylo, pořádně najdeš.

Kterak pak mnoho po těch věcech tak vypravených z příčin již položených některých i z těch, které se ještě psáti budou, mezi lidmi tejně víc a víc nenávisti pozdvihováním lidí od kněžstva v času prodleném až do této chvíle vzcházelo, to sám bůh souditi bude časem svým. A byloby na tom mnoho psáti, a protož toho všeho pominouti chci. Než co jest zřetedlnějšího a znamenitějšího, to se tuto pořádně podpisovati bude.

Nebo tehdáž vznikli byli učitelé duchovní v německých krajinách (o kterýchž bude brzo mluveno) odporní Římské církvi. A když se ti odporové netoliko mezi kněžstvem, ale i mezi lidem obecním světským rozmáhali; tehdy pro dobré upokojení v zemi České a pro svornost i jednostejnost při víře pána Krista sjezd byl v Praze svolen ode všech tří stavův světských i duchovních strany pod obojí spůsobou v velké kolleji. Na kterémž co jest bylo jednáno i sjednáno, z tohoto spisu téhož sjezdu na světlo vydaného každý poznati bude moci zjevně pro budoucí pamět toho; kterýž se takto počíná:

„**Ve jméno** svaté a nerozdílné Trojice, otce, syna i ducha svatého, jediného pána boha, stvořitele a spasitele našeho. Léta božího 1524, ten pátek před hromicemi, s povolením nejjasnějšího knížete a pána pana Ludvíka, Uherského 1524 29. Led. a Českého etc. krále, markrabí Moravského Jeho Msti, pána našeho nejmilostivějšího, stalo se jest obeslání a sjezd všeho kněžstva, pánův JMstí, pánův rytířstva i všeho stavu městského království Českého a markrabství Moravského, kteříž z víry tělo a krev pána Krista pod dvojím spůsobem přijímají, pro řád a srovnání mnohých rozdílův při víře, kteříž

1524. těch časův mezi kněžstvem i lidem obecným jsou se sběhli a povstali. A na tom sjezdu při přítomnosti osvíceného knížete a pána, pana Karla knížete Minstrberského, v Slezii a Olešnického etc. nejvyššího hejtmana království Českého, na místě krále JMsti, kdež Jeho knížecí Milost z rozkázání krále JMsti pána našeho milostivého, co se tu jednati bude, k vyslyšení byl jest, takto jest jednáno, a tito artikulové ode všech duchovních i světských společně a dobrovolně sepsáni jsou a zavříni:

O správcích duchovních.

I.

Nejprvé. Poněvadž lid křesťanský v jednotu víry Kristovy nemůž uveden býti než skrze čisté slovo zákona a čtení Kristova, kázání a učení, a to slovo též nemůž než od věrných a hodných služebníkův Kristových kázáno býti; i protož potřebí jest, aby ti a takoví služebníci k tomu hledáni a vyvolováni byli, kteříž by to slovo Kristovo v pravém jeho smyslu kázali a učili. A tak předkem a prvotně užitečné jest vyvoliti jednoho z mužův za administratora a předního, a to s bázní boží; a ten jaký býti má, písma božská i apoštolská zjevně ukazují. Item, ten administrator a přední aby radu sobě přidanou v počtu jistém a rovném osob z kněžstva a z obecních mužův dobrých, zachovalých, v písmích svatých umělých měl; a ten administrator s těmi sobě přidanými aby spravoval a řídil kněžstvo, aby k vzdělání lidu božího příkladem života i učení zákona božího byli.

II.

Item. Ten administrator má k sobě všecko kněžstvo pod obojí spůsobou z země České i z markrabství Moravského obeslati, a tu aby se vyptal, byli-li by mezi nimi kteří nalezeni neřádní, neužiteční; a kteří by napraveni býti nemohli aneb nechtěli, ti aby trestáni skutečně byli, a kněžského úřadu aby byli zbaveni a živnosti aby z práce rukou svých dobývali; jiné pak všecky napomínati a je s radou svou k tomu přidržeti má, aby jako věrní Kristovi služebníci i v obcování šlechetném i v učení pravém stáli a k příkladu toho učení aby byli bez pohoršení, tak aby kázání jich s životem a život

s kázáním se srovnával. A též také každý děkan časy svými 1584. aby kněžstvo pod sebou obsílal a též je zpravil, jakž se nahoře píše, kterak se zachovati mají. Pakliby se který tak nezachoval a děkana svého poslechnouti nechtěl, ten děkan povinen bude administratorovi tomu a radě jeho neposlušenství to oznámiti.

III.

Item. Což se kaplanův a kněží mladých dotýče, kteříž by spůsobni k zákona božího kázání nebyli, ti aby při hodných a učených kněžích byli, a aby se vedli a učili, a prvé, leč vyučeni a v tom zkušeni budou, aby nekázali, a ani se s místa bez vědomí a povolení předpověděného administratora a rady jeho nehýbali.

IV.

Item. Administrator s tou radou svou jest-li žeby koho z kněží buď sám od sebe neb na žádost některé osady kde podal, ten z toho místa nemá se nikam bez vědomí a vůle téhož administratora a rady jeho hýbati. Učinil-li by pak který jinak a odtud by se hnul, takový každý v moc témuž administratorovi a radě bez odporu a překážky jednoho každého z stavův dán býti má. Pakli by podál bylo, ježto by lidem o téhož kněze těžko pracovati bylo, tu ti lidé mají to na toho děkana vznésti a děkan má na administratora a radu jeho, buď psaním neb osobně, a tak s volí administratora a rady jeho mají se při tom zachovati.

V.

Item. Což se na kněžství chození dotýče, užitečné jest, aby žádný bez dostatečného zkušení v umění i v obcování nechodil. A zkušení od často psaného administratora s radou jeho s dostatečným uvážením býti má. Kdož by pak mimo takové zkušení sám od sebe v to se dal, nemá od žádného z kněží a z stavův přijat býti.

VI.

Item. Což se neřádného a neposlušného kněžstva dotýče, kteříž by se tím administratorem a jeho radou spravovati

1584. a k jeho obeslání choditi nechtěli, někoho jiného za o]
majíce; tu jest všem stavům našim o to se svoliti pc
kterak by ta věc přetržena býti měla.

O kázání.

VII.

Item. Co se kázání slova božího dotýče, to aby
čistotě, v prostotě a v vlastním smyslu pána Krista bez vý
zbytečného kázáno a učeno bylo. A aby nejvíc k podst
věcem lid veden a učen byl: k víře pravé Kristově, ı
a lásce, i na jiném gruntovním a spasitedlném učení ab
kládán a k křesťanskému obcování veden byl; než kázán
dných žádný aby nekázal.

VIII.

Item. Co se doktorův svatých a jiných písem lid
při tom dotýče, ta, kterážkoli gruntu jistého v zákoně]
a jistého založení nemají, ať jsou zanechána; než kter
se jich písma s zákonem božím a apoštolským učením
vnávala, ta se dopouštějí, k tomu i kázání mistra Jana
Rokycany i jiných, pokudž by se s zákonem božím srovr

IX.

Item. Kteříž by koli čtení svatého v jeho čistotě a pı
smyslu bez lidských přídavkův užívati chtěli, ti a takov
haněni a kaceřováni nebyli. A též také mdlejší, kteříž]
zvyklostech a ustanoveních lidských toužili a tak sı
z nich by vyjíti nechtěli, ti též aby potupováni nebyl
aby pokojně a v lásce křesťanské čtením Kristovým ı
vyvozováni a napravováni byli a vespolek sebe aby sı
až by i mdlejší k dokonalejšímu poznání přijíti mohli.

X.

Item. Poněvadž pravá víra Kristova z písem bož
se nabývá, protož každý křesťan můž a má zákon boží i
štolská písma čítati a znáti, a měl-li by manželku, di
jinou čeládku svou, má ji k témuž vésti.

XI. 1524.

Item. Poněvadž páni křesťanští a správcové světští povinni jsou zákonu božímu nápomocni býti; protož kdož by kdi slovo boží věrně kázal a jemu učil, ti správcové každého takového ochraňovati i o to pilnost míti mají, aby lid v písmích božích a apoštolských vyučován i podlé toho skutečně živ byl.

XII.

Item. Aby žádný kněz jeden na druhého nekázal a po žádné zprávě, ani po domnění, jakoby něco bludného držel, nehaněl; než což by se jednomu do druhého nelíbilo, mají sobě to pokojně a z lásky pro napravení oznámiti. Pakli by se sami napraviti nemohli, tehdy nechajíce o sobě všech pomlouvání, mají to na administratora a radu jeho vznésti, a on s radou svou má je o to slyšeti a podlé zákona božího spravedlivě rozeznaje, upokojiti.

O svátostech.

XIII.

Item. Předkem co se křtu sv. dotýče, poněvadž jeho zevnitřní znamení jest vysvědčení obživení a rození duchovního v pravé víře pána Krista, a protož tím s vážností posluhováno býti má; a zvláště pak při kmotřích a pěstouních potřebí jest, aby věrní a obcování šlechetného nalezeni byli, kteříž by o dítěti tak, jakž povinni jsou, pilnost měli; též i při rodičích táž pilnost býti má, aby k témuž napomínáni byli, poněvadž dítky v přítomné víře církve svaté v rodičích a pěstouních i v kmotřích k jich vlastní víře křtěny býti mají. A týž křest podlé řádu starobylého zákona božího držán býti má, leč by beze lsti nuzná potřeba byla. Po křtu pak, bylo-li by děťátko spůsobné a rodičové s kmotry žádali by toho, aby svátostí těla a krve páně děťátku poslouženo bylo, můž jemu podáno býti, však s rozvážením kněžským spasitedlným.

XIV.

Item. Mše svatá, poněvadž nic jiného není, než hodné těla a krve pána Krista požívání ku pojištění víry naší

1524. a na památku umučení a všech dobrodiní jeho, tak podlé smyslu a ustanovení pána Krista držána býti má.

XV.

Item. Co se jiných přidání při mši svaté dotýče, ta tímto pořádkem držána býti mají, a zvláštně v zpívání: předkem (jako bývala od starodávna) introitové, zvláště pak nedělní a svátkův výročních, buď také panny Marie neb apoštolští i jiní, kteříž by z písem božských vzati byli; kyrie eleison, písnička andělská, sláva na výsostech bohu a na zemi pokoj etc., epištola, gradualové, hallelujah; časem svým i prozy některé, kteréž by se s zákonem božím srovnávaly; čtení svaté, víra obecná křesťanská podlé sněmu Nicenského, prefací, sanctus, agnus, přijímání i jiná při tom zpívání a kollekty, kteréž by se s zákonem božím srovnávaly. A to všecko, což nejvíc býti můž, aby v jazyku rozumném bylo. A co se jiných pořádkův při tom, roucha i ozdob kostelních dotýče, můž státi; jediné aby to v prostotě, bez pýchy a bez zbytečných nákladův, a k tomu bez obtěžování lidského a v to potahování bylo.

XVI.

Item. Poněvadž také to v skutku jest shledáno, že svátost těla a krve pána Krista vzata a dána jest v zlehčení pro časté a nehodné přijímání a nevážného lidu k tomu připouštění, též také i pro časté vystavování, a k tomu pro mnohá nájemných a pověrných mší sloužení: protož užitečné jest, aby ti, kteříž by přijímati žádali, nebývali k tomu z lehka a bez zkušení připouštěni, leč by prvé znali, co jest večeře páně a co dobrého přináší; a k tomu ke všemu knězem napomenuti a učeni býti mají, aby z pravé víry to činili. Nájemné pak mše všecky a pověrné aby zastaveny byly; nebo mimo ustanovení pána Krista jsou. Co se vystavování těla pána Krista dotýče, kdež by koli kněz a lidé obvykli aneb obvyknouti, aby vystavováno nebylo, chtěli, ti aby haněni a potupováni nebyli; a kdež by pak ještě lid po tom stál, ti též aby od toho kvapně nebyli utiskováni, dokudž by čtením Kristovým povlovně v lásce z toho nebyli vyvedeni.

XVII. 1524.

Item. Všeho vyměřování o svátosti těla a krve pána Krista podlé zbytečných důmyslův lidských užitečné jest zanechati; než z prosta podlé ustanovení a vysvědčení pána Krista aby se držalo a vážilo, nic nepřidávajíce ani ujímajíce, poněvadž jest chleb tělem svým a víno krví svou vysvědčiti, a to k hodnému, knězi i lidem spolu, přijímání pod obojí spůsobou na památku smrti a dobrodiní svých ustanoviti ráčil. Tak se věřiti i užívati toho k tomu konci od Krista umíněnému má.

XVIII.

Item. Ceremonie a všecky svěceniny, poněvadž lakomství, bludův, pověr, pohoršení, nepokojův a nade všecko jmena božího zlehčování příčina jsou, ty slovem božím rozšafně, pokojně a v lásce umenšovány býti mají.

XIX.

Item. Jiné pak svátosti, mimo napřed jmenované, kterak řízeny i přijímány by býti měly, administratorovi s radou jeho náležeti bude, aby podlé zákona božího to se dálo; též také i při všeho kněžstva a lidu obecního křesťanských pořádcích.

O svátcích.

XX.

Item. Neděle páně, ta v své vážnosti držána a zachovávána býti má, a to v rozjímání písem svatých i všech dobrodiní božských, nám skrze pána Krista učiněných, v ten den všeho potulování, her, tancův i všech rozpustilostí světských zanechajíce. Též také svátkové výroční, jako Krista pána narození, nové léto, tří králův, hromic, zvěstování panny Marie, vzkříšení, jeho na nebe vstoupení, ducha sv. seslání, svaté Trojice, těla božího, na nebe vzetí panny Marie, andělův božích, všech svatých, svátkové apoštolští, ti kteříž základ v zákoně božím mají, sv. Jana Křtitele, Maří Magdaleny, sv. Vavřince, mistra Jana Husi i jiných dědicův a mučedlníkův českých zachovávání býti. Jiní pak svátkové v ne-

1524. dělské dni připomínáni býti mohou, a to proto, aby lidé robotní v živnostech svých nehynuli a skrze zahálení aby příčin hříchův a mnohého zlého uvarovati se mohli.

Dejž pán bůh, aby tito artikulové počátkem byli k dobrému, a v časích svých aby k prostředku lepšímu a naposledy k konci výbornému přišli!“ — Konec tomu až potud.

Ty artykule toho sjezdu Havel řečený Cahera, v ty časy budoucí administrator, sám spisoval a od jinud vybíral a potom to mezi jiné vznesl k stvrzení. Položil jest také mezi týmiž artikulemi jiné dosti netrpělivé, a zvláště ten, chtě k tomu přivesti, aby se kněží ženili; ale sotva jest od jiných z toho sražen, že nejsou přijati. Potom proti tomu všemu nazpátek učil, zapíraje toho i jiného skutkem i řečí, a výmluvu měl, což jest činil, že jest musil jiným k vůli činiti a spisovati. Ale s tím jest mlčal, že sobě k vůli tomu chtěl, aby se kněží ženili, jakož jest se sám o to pokoušel před kněžstvím, chtě se oženiti a nezdařilo mu se; než teprv jsa knězem, hledal lepšího štěstí, aby k tomu přišel, oč jest prvé stál; a tak navrátil se k vývratu svému. Neb ta povaha jest falešných prorokův, kteříž pro peníze všecko učiní, zapírajíce což by pravého bylo, a k křivdě se obracejí.

Takť jest také učinil před patnácti lety mistr Jíra Sovka z Chrudimě, opat někdy kláštera Slovanského na Novém městě Pražském, že jsa znamenitým učitelem a knězem zastával pravdu pod obojí spůsobou v přijímání těla a krve Kristovy; potom zachtělo mu se také cti světské a šel do Olomúce na Moravu mezi římany, tam zmimochodil a zapřel všeho prvního a učil proti tomu. Bůh pak litoval křivdy své, dopustil naň rychle bídnou a potupnou smrt. Okolo také tohoto psa Havla vítr se již točí, jakož se toho dále dočteš. Co potom jest budoucího, to sám bůh zná; neb rozličné pokuty od boha na takové poběhlce přicházejí.

A při témž času sjezdu toho všickni tři stavové potvrdili ho za administratora dokonalého. O jehožto spůsobu a povahách života jeho, tak jakž slušné a hodné jest jej znáti, když mi se námětek k tomu hodí, doleji ho v tom, což pravého jest a mnohým lidem vědomo, nezapomenu; ale toliko toto nyní o něm položím, že dřív nežli jest se ten sjezd stal

a nežli na administratorství byl potvrzen, že jest chtěl s kořenem stolici Římskou vyvrátiti a rozsápati, co jest mohl nejpotupněji o ní mluvě; za slavného doktora (těmi slovy mluvíc) Martina Lutera Vitemberského často v Týnském kostele, jsa již tu za správci, rozkazoval dne každého lidem na kázání pána boha prositi, nazývaje býti ho svatého člověka a potvrzuje, že jest mnoho dobrého pán bůh skrze osobu jeho učinil, osvítiv národům okolním pravdu zákona svého. A potom, jakž brzo dosedl na administraturu, kned pokušení žádosti pýchy, cti a marné chvály světské i jiných rozkoší za ním v patách chodilo; a hned se obrátil na jinou stranu na odpor první v lučiště křivolaké a v šmiku, obyčejem mistra Rokycany, náměstka svého, a přeostrými zuby a kly kancovými pravdu světlou zákona Kristova sekal a ustanovením lidským a příkladem nedávních předkův svých, soudcí nepravých, k vůli lidem mnohým zastěňoval, bera se k tomu víc a víc, a jiné kněží k témuž potahoval. Protož z toho málo dále, podivíš se jeho mistrovství takovému. A od toho času hned počalo nejvíc stavení v Praze lupati a třeštěti; neb on již Cahera administrator se všemi téměř kněžími Pražskými své nákvasy nepřestávali vojny troubiti, tak dlouho, až ji vždy stroubili časem svým. 1524.

Hlava 7.

V níž se oznamují ze jmena osoby od krále na úřad konšelský volené; o sněmu při svaté Markétě, a co se jest v něm působilo, a o veliké neupřímnosti a úkladích jedněch proti druhým.

Poněvadž úmysl můj jest, abych nic nepomíjel, což by potřebného bylo znáti a věděti budoucími časy, za slušné mi se zdálo, abych položil o obnovení rady Pražské prvním po odjezdu královském, proto, aby vědomo bylo, že za těchto správcův předepsaných pozdvižení jedněch proti druhým tudiž v Praze jako z nějaké studnice se začínalo. Kteréžto obnovení, tak jakž jsou se sami prvé bez přítomnosti královské na obdarování jim dané sadívali, stalo se při času sv. Řehoře léta 14. Břez.
téhož 1524. A tyto jsou osoby ze jmena voleny, přísahu od obce přijavše: mistr Jan Pašek z Vratu, Mikuláš Šorf, Zíka

1584. Tehdy děkan mluvil k němu: Malínský! však se nemluví o procesí; co jest z lidí to tam, od lidí také zahyne; ale mluví se o tom, že jsi ty kleknouti nechtěl před svátostí těla Kristova.

Tehdy on odpověděl: Pane děkane! poněvadž tak mluvíte, mluvtež od gruntu: byť nebylo procesí, nebylo by také různice a nesnáze v obci, též ani klekání. Ještě toto k tomu pravím: kdyby se tělo a krev pána Krista v té vážnosti a poctivosti zachovávalo, k čemu jest pánem Kristem vydáno a ustanoveno, tehdy klekání toho poklona, nýbrž všecko to vyměřování o svátosti, kterak jest tu neb není, padlo by, a o to všecko byl by pokoj v lidu. Ač já nepravím, když se v tom smyslu Kristem pánem míněným zachovává, by nemělo k přijímání klekáno býti — to proti mně není; však mám za to, že mnoho lidí v této obci mne vídali, když jsem žádal spolu s jinými svátosti těla a krve pána Krista přijímati, že jsem neseděl ani stál, a toho podnes nelituji a nemám čeho: než výše nemám úmyslu já vykračovati od zákona božího nikam.

Tehdy děkan mluvil ku pánům Horníkům: Teď slyšíte, poněvadž se s vámi aneb s touto obcí srovnati nechce, toť jest na vás, co s tím ráčíte činiti.

A v tom jemu kázali vystoupiti ven, i těm, kteříž s ním stáli. A v tom jsa pak zase puštěn, žádal jest jich, aby mu toho přáli, aby také přátelé jeho všickni puštěni byli, dokládaje, že toho velikou žádost mají. Dána jemu odpověd skrze děkana: Malínský! já bych rád, aby s tebou všecka Hora stála; ale poněvadž za tebe žádný z tvé víry počtu vydávati nebude, než ty sám, protož není potřebí, aby s tebou stáli. — Tehdy šefmistr mluvil k němu takto: Malínský! kdež jsi toho dotekl, kterak jsi klečal, když jsi tělo a krev Kristovu přijímati chtěl, a toho nelituješ podnes, a z toho se rozumí, žeby to ještě činiti chtěl: a protož krátce, aby slušně odpověděl. — Tehdy děkan tázal se ho takto: Kterak by se zachoval před tělem božím stojícím v monstrancí na oltáři, neb chodícím s procesí, poněvadž se rovně týmiž slovy posvěcuje, kteréž se staví do monstrancí, jako to, které se k rozdávání a k přijímání posvěcuje, též s kterýmžto se nad nemocného chodí; kterak by se při tom zachoval, aby pověděl — ač že jisté pravím, že nerad jdu.

kompaktata potvrditi — ale z úplatku velikého, jehož jsou se 1504. Čechové nenadáli. Jakož pak ti opak křesťané, kteříž hodně a slušně nazváni mohou býti Římští křesťané, odporní nazvaným nedůvodně pikartům, kteříž na oko hlásili se k straně pod obojí spůsobou, duchovní i světští, spolčili se s stranou Římskou pod jedním spůsobem, též s duchovními i s světskými za jedno, proto, aby svázáni jsouce společně (kdyžby bůh zachovati neráčil kompaktatův) sobě jednomyslně radni a nápomocni byli proti tak všem nazvaným pikartům, a z České země aby je konečně vytiskli; a tak na tom zůstali, aby nejprv kompaktata k potvrzení přivedena byla časem jistým. Ale páni moravští se všemi obyvateli toho markrabství, jsouce někdy v ta kompaktata pojati s Čechy, v pokoji a mlčení byli, nechtíce s tím nic míti činiti, proto že jsou to znali, že jedni druhým pasti léčejí.

Toť jsou ty skutečnosti, kteréž jsou se z příčin napřed položených vypučily; a ještě na tom nepřestali. Achitofel onen za starého zákona radu vydával Absolonovi proti svatému, ctnému a nevinnému králi Davidovi otci jeho k zahubení: tak také tuto někteří již od té chvíle radu jedni druhým, netoliko cizí lidé, ale i domácí sami proti sobě bez přestání dávali proti nevinným a šlechetným spoluobyvatelům všech stavův země této. A tak z toho tejná nenávist vzhůru vždy stála.

A pan Lev s svými jsouce v nepřízni s knížetem Karlem, vešli v přátelství brzo po odjezdu královském, i také s Paškem mistrem Janem a s některými Pražany, jeho následovníky. Neb týž pan Lev předešlých časův víc než od desíti let skrze Prahu nesměl jezditi; ale přes brody u vsi Holešovic nucen byl přejížděti pro velikou nepřízeň i také nelibost toho města. Ti pak obojí nemohli se žádným obyčejem na své mysli upokojiti; ale ve dne i v noci to obmýšleli, kudyby a na kom se mohli pomstiti, a toho litovali, co se jim od krále pána jich stalo, jakoby ti, kdož jsou místa jich v úřadech drželi, příčina toho byli, že jsou oni těch úřadův zbaveni byli; a nemohše k tomu kudy jinudy přístupu míti slušného, uvrhli v to víru a pikartství, přimísivše k tomu pověst smyšlenou o mordu a úkladě, a tak potom vždy dále a dále k tomu přikračujíce, jednak s častými radami společnými svými, jednak s radami některých cizozemcův, duchovních i světských,

1504. pak při svátosti těla a krve Kristovy, vše jsi dosti v širokých slovích oznámil, při tom dokládaje se, že se od víry zákona božího nikam jinam nevydáváš a nepatříš pro vlastní svědomí své, kteréž máš při zákoně božím, boje se, aby ho neurazil. Též jsi přivodil k tomu artikul sněmovní, kterýž v sobě zavírá tento rozum: „Kdežby kněz nebo lidé obvykli neb obvykneuti chtěli při zákonu božím, ti aby haněni a potupováni nebyli.“ A při tom žádáš zachován býti, i trpělivě snésti. Vyznání pak víry tvé rádi slyšíme; také jest nám příjemné, ač jest-li tak v srdci tvém, jak vyznáváš. My lidé jsme, nás snadno oklamáš, neb srdce tvého znáti nemůžeme; ale boha neoklamáš, kterýž zná srdce člověka a patří na všecka myšlení naše. Při tom tak pravíme: že tebe v té víře potvrzujem; jest-li že tak živ budeš, dobře činiti budeš. Též páni Horníci tobě toho přejí laskavě, aby ty pokojně při víře své, kterouž máš, zachován býti mohl. Jediné toliko, aby se v tom rozumem spravoval; poněvadž rozliční národové, i také rozličné krajiny, jakožto Řekové anebo Rusové, rozličně i také rozličnými jazyky pána boha svého chválí: někde, když se pozdvihá, na své tváře padají, někde chodíce s procesí vesele prozpěvují; a tak každým se zdá, že dobře pánu bohu svému slouží. A protož vedlé řeči apoštola k Korintům: „Žádnému nedávejte žádného pohoršení;“ též opět apoštol k Římanům: „Které věci jsou pokojné, těch hledejte aneb následujte vždycky; a které k vzdělání jsou, vespolek ostříhejme;“ a protož, kdyžby viděl, žeby bylo pohoršení a žeby nebylo k vzdělání, užitečněji by bylo v takové věci rozumem se spraviti. Neb všeho máme šetřiti, co by bylo k vzdělání a v lásce bližních svých; jakož pak to též i v tom artikuli na druhou stranu stojí: „A kdežby pak lid tak po tom ještě stál, též aby od toho kvapně nebyli utiskováni, dokudž by čtením Kristovým povlovně v lásce z toho nebyli vyvedeni.“ Aniž se Malínský domnívej, aby hned kvapně taková věc měla přijíti; nebo některá obec přijme a některá ještě při svém obvyknutí zůstane. A tak aby se věděl při všem jak rozumem spraviti.

Po té řeči se rozešli; z toho pán bůh buď pochválen! Byli při tom z Pražských mistrův Jan, řečený Kulata, rektor v ty časy universitatis, a mistr Tomáš z Rakovníka. A to ta-
5. Květ. kové slyšení dálo se v pátek po božím vstoupení, třetího dne

zem světským podlé řádu Římského, sepsal o náboženství křesťanském mnoho kněh, kterýchž žádný milovník zákona božího a pravého smyslu pána Krista v některých místech hyzditi nemohl, otvíraje pravý rozum křesťanský zákona božího; a následoval v tom některých starých učitelův skrovně, kteříž nezacházeli daleko od smyslu pravého Kristova, a to činil s nějakou opatrností střídmou; jehožto takové spisy mnozí v krajinách rozličných přijímali a oblíbili. A on jest byl veškeren základ i počátek tehdáž ku přivedení známosti čtení svatého cizích národův, šťastně vsívaje semeno Kristovo v srdce lidská. 1504.

Potom brzo vznikl jiný učitel za jeho času, Martin Luter, učený mnich řeholy sv. Augustina, v městě Vitemberce v Saské zemi pod panováním tehdáž osvíceného knížete Fridricha. Kterýžto jsa horlivý a zmužilý při zákonu božím, mnoho také knih sepsal, veda k pravému smyslu zákona božího podlé zachovávání prvotní církve svaté, a podlé toho učil zmužile, kázal čtení svaté v jeho čistotě a prostnosti, nic nedbaje na předky své a ustanovení lidská; to čině na odpor církvi Římské. Tu pak když Erasmus na mimochodníku druhdy Řím obcházel (neb již potom brzy Římská církev ho sobě jako myslivec jestřába unosila), tento cvalem naň dojížděl: tak že v těch okolních krajinách Německých národ ten, od dávních časův Čechům a Moravanům zlostný a nepříznivý, k přijímání těla a krve Kristovy pod obojím spůsobem přivedl a s pomocí boží obrátil, a skrze to okolní Němce s Čechy a Moravany z daru božího v přízeň a v milost uvedl beze všech nesnazí; ježto prvé jaké nesnáze, války a rozličná protivenství jedněch k druhým bývaly, kroniky české široce ukazují; a nad to, že jsou Čechové a Moravané za předkův našich mnoho statků s prací a krve proléváním vynaložili, i kompaktata od legatův stolice Římské zjednali, chtíce v jednotu s nimi vstoupiti jakouž takouž kromě kalicha, a tudy kaceřování i jiná rozličná hanění, jimiž jsou je rozličně trápili, zastaviti chtěli, a nemohli tomu nic učiniti; nýbrž tak veliká nenávist Němcův k Čechům a k Moravanům bývala, že jim těžko bývalo o samém jmenu jich slyšeti. A toho dovodili plijíce, rotíce a do nejhlubšího pekla je odsuzujíce; jednak klatby papežské na ně vydávali, jednak války a jiné zlé věci obmyšlovali. Bůh

1524. pak všemohoucí, věčná moudrost, kterýž zná, kdy a skrze koh(divnými prostředky zákon a pravdu svou má zvelebiti, z svéh(božského a nestíhlého tajemství ráčil člověka tohoto nadepsaného v nenadále vzbuditi, aby on to působil, a skrze známost zákona a pravdy cizí národy z slepoty starodávní aby vyvodil a k světlu pravému, jenž jest Kristus jistá cesta, pravda i život, přivodil. A takového divu ani Bernášek, ani Augustin, ani Dominik, ani Jeroným, ani Bonaventura, ani Franěk, ani Beneš, ani Tomek z Aquiny, se všemi jinými mnichy a biskupy i jiné povahy lidmi od papeže zasvěcenými neučinili. A jest-li že jest při těch některých (toho nevím) jaká svatost života byla v tomto světě, však prospívali jsou sami sobě, ale bližním svým neprospívali učením a vedením ku pravé víře Kristově podlé zákona jeho, jako tento doktor Luter božím spůsobem jest prospíval, ne svou ani ďábelskou mocí (neb by on sám ďábel sobě odporen býti musil), ale mocí milosti boží, kterouž mu bůh i jiným národům jeho poslouchajícím dával; ježto toho nikda ďábel, ani jeho náměstkové neměli, nemají, aniž míti budou na věky. Od téhož pak Lutera mnozí mniši a jiní kněží Římští v tom městě i jinde berouce známost, skrze jeho počátek, v zákoně božím, k témuž se obraceli a učili, kázali i psali, a od nich mnozí světšt obecní lidé, chudí i bohatí, veřejně sobě v psaní, v čítání v jiném příklad brali.

A těch také časův začínalo se v mnohých krajinách mimo nějakou zvyklost bratří Valdenských, že jsou se lid znovu křtili, a maso v páteční dny jedli; potom také brz v Praze procesí a vystavování svátosti těla Kristova v mon strancí v některých kostelích pomíjeli; a odtud dále někte kněží v Čechách pochop a zvláště v Praze sobě brali, vedouc a kažíce slovo boží upřímně podlé zákona božího, beze všec přídavkův lidských, stranních, téměř zákonu božímu odpor ných. A po takovém učení mnozí lidé šli a životy své podl možnosti od mnohého zlého odvraceli a k dobrému se nachy lovali, a zvláště zbytečných a nájemních nápojův po hospo dách šenkovních mnozí umenšovali, nechodíce do nich. A t jest byl opět zvláštní podpal nepřízni mezi nimi a mezi těmi kdož jsou takové nápoje odbyvatedlné mívali, že jsou ji k nim málo lidé chodili, hněvajíce se na ně, že jim statků

svých do jich domův nenosili; a tak pikartskou na ně pohanu tudy strkali. 1524.

Vida to pak ďábel, že se dílna jeho všudy kazí a boří, a jsa od počátku světa rozličnou naplněn chytrostí, nelenoval se na to mysliti, aby neměl sobě stolice od půlnoci postaviti a roven býti chtíti nejvyššímu, popouzeje mnohých lidí své nákvasy, světských i duchovních, proti tomu, aby cestu království božího zasekali, a cestu království jeho vyčistili, aby bez překážky po ní kráčeli, slibuje jim všecka království světa i slávu jich se vším příslušenstvím postoupiti a v své dsky zapsati k dědičnému držení, když toliko od zákona Kristova odpadnouce Římu se klaněti budou. Jakož jsou se pak v tom nezamlčali prvotně administrator i kněží jeho po farách, volajíce a křičíce bez přestání proti kněžím nadepsaným jim v tom odporným, ďábelským větrem bez přestání dýmali, jedny proti druhým podpalujíce. A podlé nich světští mnozí povstávali, a také proti svým spolusousedům tejnou nenávist a zlost i jiné zlé věci proti nim od několika předešlých časův přijímajíce, tak dlouho, až v tom podstrky někdy rozličné jední na druhé řečí protivnou zbytečně činili, i bezpotřebně o víru se mnohokrát hádali, zbytečně i všetečně, ne pro vzdělání, ale na protivenství, v místech nepříležitých, jakožto v krčmách, po ulicech lidé směsiční a nevážní to činili; o věcech kostelních (to zlé nemůž se chváliti) s přimíšením slov rouhavých někteří také mluvili, nemajíce v tom žádné vážnosti ani rozšafnosti ani míry, než aby jedni druhým protivenství činili a ve sváry toliko se dávali. A když toho vždy přibývalo bez trestání a překážky správcův městských, tehdy z toho již příčina jedna z mnohých ku pozdvižení nastávala. A z těch jsou potom mnozí takoví, buďto z úplatkův, buďto jakžkoli jináč, v Praze zůstali beze všeho nátisku, a skrze to víc a víc nelibosti a podpalův k mnohému zlému se rozmáhalo, jehož nevím, kterak jest to šlo, že jsou takoví z toho trestáním skutečným od správcův vyvozováni nebyli. A však nevinní za vinné potom břímě to nésti musili, jsouce vypovídáni, ale ti s pokojem zanecháni. A však proto vždy administrator s svými kněžími od lásky a svornosti lidi odráželi, a k krve prolití ne křesťansky, ale tyransky a ďábelsky divnými okolky ponoukali a troubili, dotud, až bouřku v obci Pražské strou-

1524. bili. A prvé než počnu o té bouřce psáti, položím o dvojíc lidech, ve všech stavích země České a zvláště tehdáž v Praz bytem přítomných, aby vědomo bylo, mezi kterými jsou ta těžcí byli odporové.

Hlava 9.

V kteréž se pokládá o dvojích křesťanech, Římských a Kristových, a o rozdílné víře, jedni proti druhým se pozdvihujíce.

I věziž, že toho času byli dvojí v Praze lidé (Římanů pod jednou spůsobou ani jiných lidí v to nepojímám): jedn hodní křesťané Římští a papistové, a druzí bez důvodu nazvaní od prvních pikarti, nebo luterianové. Křesťané Římšt byli ti, kteříž se spravovali Římským pravidlem a nálezky netoliko papežskými, ale také, což mnohem netrpělivějšího jest některými všetečnými býky, nepravými soudci, nevelmi dávnými předky svými, zakládajíce všecko náboženství a křesťanství své víc na věcech zevnitřních nežli na pravém základu též jako předkové jich někteří, i také kochajíce se v ozdobách kostelních všech, kteréžby bylo dlouho jmenovati, jenž na míru jich někde užívali (proti střídnému užívání toho nemluvím, kdyby jich z potřeby rozumné, a ne z marné chvály an z pýchy užívali, bez obtížení lidí); a krátce tímto všecko zahrnu: že všecku podstatu spasení svého mnozí v větším počtu zakládali na věcech nezákladních, proti zákonu božímu a pravému smyslu Kristovu to činíce, a nic se o víru ani o službu a poctu boží pravou, kterouž bůh a nejinou míti chce, a o příkladný ctnostný život nestarajíce s učiteli svými; a tak jakž z ustanovení svého aneb lidského kněží je tomu učili, a jakž sami v rozkošech těla živi byli, že též je na kratochvilném náboženství nehnetlivém, totiž s varhany a s několikerotvárným zpíváním, víc frejířským nežli křesťanským, stavěli, ke cti a chvále boží to obracujíce, a k nákladům zbytečným mnohých věcí pro svá zvelebení a přebendy, z ošemetného pochlebenství, aby jich v ničemž neuhnetli, připravovali. I přivykli tomu i jiným všem marnostem, kterýchž jest veliké množství, nemajíce žádného základu božského a pravého ani stálého z písem leč lidské nejisté a velmi dušem nebezpečné písemné

útěchy, nad kteréžto nezdálo se jim, aby co lepšího a užitečnějšího k spasení býti mohlo. O zákonu božím a přikázáních jeho nechtěli nic věděti, počna od kněží některých až do lidu obecného, kterýž dosti již v lehkosti měli, a to při některých se zjevně ukázalo, leč což by sobě sami k naučení po své vůli vybírali a vykládali. A v tom nic se nedělili od oněch Židův za pána Krista, kteříž se s ním vždycky hašteřili o svá a Mojžíšova ustanovení, nechtíce ani literní hrubosti své ustoupiti, ani nebeským věcem místa dáti. Též také, že pán Kristus dvě cesty, jednu k zatracení a druhou do života vyměřil: papež pak a stolice ta vymyslila sobě pro svůj zisk třetí, totiž očistec a odpustky, v kterých tělesných kněží svrchované dobré a lidu veliké zavedení záleží. 1524.

Výše jsem napověděl o některých všetečných lidech, kteříž nad to, což jest papežem a koncilí vymyšleno, oni také o svém úmyslu některé věci vymyslili, ježto toho ani Římská církev nezachovává. Kdoby pak proti tomu mluvil jakkoli poctivě, odvolávaje se na zákon boží a na zachovávání prvotní církve z pravého ustanovení a smyslu Kristova, jakožto na věc nejpodstatnější, tehdy místo důvodův, že jest pikart a kacíř o něm vyznávali a za bludného člověka měli; by pak andělský život ten vedl, nic mu to platno nebylo proti tomu křesťanu, kterýž by pak nejhorší člověk byl, tehdy křikem obdržal; a protož jsem je Římskými křesťany jmenoval. Neb Římané drží to, že tolikéž jest přijímati svátost pod jednou spůsobou jako pod oběma, jdouce v tom i v jiném ustanovením lidským; a tito Pražané mnozí slovem téměř všech jiných toho jim potvrzovali. Druhé, že jsou se s Římany o kompaktata i o jiné věci spolčili, jakož již jest o tom povědíno, toho potvrzujíce, že jsou s nimi byli za jedno, duchovní i světští, ve všem krom kalicha.

Druzí jsou byli nedůvodně nazváni a nařčeni pikarti, kteříž jsou jim byli v tom odporni, žádajíce státi při zákonu božím upřímně beze všech přídavkův lidských stranních. Ač jsou prvé od starodávna od věrných učitelův o tom slýchali, však nikdá tak zřetedlně a otevřeně, jako od těch, kteříž naučení brali od již položených dvou podlé zjevného pravého smyslu zákona božího doktorův, i jiných jim podobných, toho neznali; žádnými věcmi vymyšlenými, jakožto ceremoniemi

1524. a jinými k tomu podobnými nálezky, netoliko papežskými, ale nad to i jiných lidí, všetečných novákův málo před sta lety a níže přítomných, zámysly, zákonu božímu odpornými a s ustanovením Římským rozdílnými, od strany odporné nad zákon boží vyzdviženými a ujatými nechtěli se spravovati, ale na sprostnosti té, kteráž byla trvala za apoštolův i za jich brzo potomkův, dosti míti chtěli, tělo a krev Krista pána, pod obojí spůsobou podlé smyslu jeho vydané, z víry s náboženstvím přijímali, nic nehloubajíce, nic nesmýšlejíce při tom jináč, ani z mezí vykračejíce, než jak jest k jakému konci a k jakému užívání aneb k jinému Kristus na poslední večeři své slovy svými vyměřiti ráčil.

A však obojí, první i tito, hlásili se k kalichu a k straně pod obojí spůsobou v přijímání té svátosti; ale rozličně o tom smýšleli z naučení učitelův svých: onino rozličnými obyčeji, a nejvíc těmi, že ta svátost viditedlná jest bůh, a jiní, že v té svátosti jest pravý bůh a člověk, vším obyčejem podlé svého přirozeného bytu smýšleli a vyznávali; tito pak jináč nic, než podlé vysvědčení Kristova v prostých slovích jeho, jakož jest povědíno, věřili a vyznávali. A o ten artikul největší byla jest mezi lidmi Pražskými nesnáz, a kdožkoli chtěl se upřímně spravovati zákonem božím, že ten od jiných odporných tomu zhola za pikarta a za luteriana držán byl bludného; a což jsou z víry a z ustanovení Kristova s pomocí jeho oblíbili a poznali, učivše je tomu kněží a praví poslové jeho, to papistové nazývali a pravili býti novou vírou vymyšlenou. Ale což bylo od předkův jich některých, totiž Rokycany a roty jeho i jiných pletichářův jemu podobných a školních býkův, před šedesáti lety vymyšleno, to jsou za zákon jistý a za starou víru sobě ujali, držíce o nich, že jsou nebloudili, jsouce za učitele postaveni; a nejvíc při smyslu a důmyslu o svátosti těla a krve Kristovy, jakož toho důvod jest široký v druhých knihách v hlavě desáté, tu kdež jest o odvolání a napravování položeno, a o kterýžto artikul on Rokycana těžké jest měl odpory s kněžími Táborskými, dotud, až některé z nich o hrdla připravil, s dopomožením krále Jiřího, a ty nápravy vyzdvihl, o kterýchž netoliko zákon boží, ale i staří doktorové všickni mlčí. A však že jsou podlé zákona božího vymyšleny, mnozí takoví slepci ještě ličidlo na to dávají

nestydatě vyznávají, podvodíce lidi o duše svými nejistými 1524.
důvody.

A tak odporové byli silní mezi pravdou a falší. A však od skutkův navyklých a příkladův zlých tito mnozí se zdržovali, k poslouchání slova božího do kostelův k kazatelům věrným rádi chodili, tu kdež řádové praví křesťanští, nestranní, samým Kristem i jinak bez úrazu zákona jeho ustanovení upřímně vedeni byli, cestou jednou, pánem Kristem toliko a apoštoly jeho k životu věčnému ujištěnou a ukázanou, se spravovali, a druhé, kteráž vede k zatracení, se vystříhali; očistec sobě pravý, bohu líbezný, na tomto světě dobrým kajícím životem spravený, oblibovali, jisti jsouce z písem božských, že po smrti k tomu, ani nad to k jinému, času nebude, následujíce také v tom rady Erazima Roterodamského, kterýžto na jiný jakýs očistec a bulle neb odpustky volá a posměšně křičí v knihách o chvále bláznovství, řka: že jsou ošemetně ty věci vymyšleny pro peníze, aby jimi jako po trychtéřích anebo nálevkách lidem vyměřovali odtahy v očistci, prodlené na léta, měsíce, dny a hodiny; a tak cestu z odpustkův do očistce a odtud upřímo do pekla — mám říci do nebe, beze všeho předešlého pokání, jako z kuchyně do pivnice, z úplatku toliko peněžitého ukazují. Při jiných pak věcech stáli podlé sněmu hromničného předešlého a podlé svolení obce Pražské, kteréž se stalo v středu po svatém Stanislavu léta 1524, kteréž zapsáno doleji stojí. A to oboje odporní strana již v nic obrátila. Pro kteroužto věc opět ďábel, že mu jeho ozdoby v jeho chrámě rozmnožené, totiž pýchy, marné chvály, lakomství, falše i všech jiných rozkoší a neřádův světských i kněžských velmi ubývá, popudil na ně strany odporné křesťanův Římských, aby tomu dobrému překážku učinili a jeho království zase velebili. A tak se stalo tím pořadem dole psaným, že to bylo nastalo: kdož se chtěl rád pánu bohu upřímně líbiti a životy své předešlé v lepší proměňovati, že takové bez výminky nedůvodně pikarty a luteriany byli nazývali ti, kdož jsou jim ve všem odporni byli v mravích a víře.

1524. ## Hlava 10.

V níž se oznamuje o nějakém Matějovi Malínském, když u Hory s procesí chodili, co mu se přihodilo, když kleknouti nechtěl, a jak potom souzen byl.

V tom pak času, když se ty věci tak začínaly, ďábel pilně rozdymoval ze všech stran podněty a podpaly rozličné v srdcích lidských skrze zlostné a krvavé kněžstvo, netoliko v Praze (cizích zemí v to nyní nevkládám) ale i jinde v rozličných místech v Čechách, kdežkoli poznal, že se mu mezi oči prášilo od lidí bohobojných jemu nelibých. Protož potřebí jest, abych se při té příhodě, kteráž se u Hory stala téhož léta 1524 časem velikonočním, pozastavil, kteráž tímto obyčejem počátek svůj měla. Když šli s procesí tudíž u Hory z kostelův mimo nějakého člověka Matěje Malínského tak řečeného, měštěnína jich řemesla kožišnického, kterýž seděl v jistém místě a poctivosti žádné svátosti v monstrancí neučinil, totiž klekáním oc. (jakož z spisu jeho doleji psaného, kterýž svou rukou učinil a pánům Horníkům ho na radnici podal, učiniv v něm počet z víry své, jsa k tomu připraven, šíře známo jest); tehdy tu při tom lidé v té procesí bouřili se proň, a javše dali ho do vězení, chtíce ho upáliti, až k tomu přišlo, že jsou ho pokojně páni Horníci s knězem Janem Buchalem, v ty časy děkanem u Vysokého kostela, i s jinými kněžími vyslyšali. A takto se počíná ten jeho spis, a potom doleji i umluvení jeho na otázky pokládá se.

„Ve jmeno boží amen. Potřeba mne nutí, Vaše Milost páni šefmistři a páni milí! abych zprávu a vyznání učinil při zběhlém skutku, kterýž jste viděti ráčili, kdež jsem seděl, když s procesí šli, a že jsem neklekl, tak jakž obyčej a zvyklost lidská při tom vůbec běží, a že jsem se s nimi v tom nesrovnal; tu mnozí z sousedů horšili se na mně v tom, oznamujíce V. M., jako bych věc neobyčejnou učinil. I nic se tomu nedivím, že v nich taková temnost nalezena jest; poněvadž neumějí rozvážiti aneb rozuměti mezi pravou pravdou zákona božího a mezi zákony lidskými, nálezky neb zvyklostmi a obyčejem. O těch se toliko mluví, kteřížby té neumělosti byli; neb z víry to držím, že tu mnozí byli z sousedův a jsou

přistupujíce k administratorovi, žeby on bouřiti měl, vypovídajíce jeho, a tu že sobě to velmi obtěžovali, žádajíce při tom ode všech za opatření. Druhé, co se kněží těch, kteří jsou po Martinkovi (kněze Martina, kazatele v Betlémě, kterýž již byl z města vyšel, tak nazýval) zůstali, dotýče, aby jim preč kázali. Třetí, že nějaký sedlák káže u sv. Michala v Opatovicích, aby to bylo zastaveno. Čtvrté, žeby zprávu měl, kterakby včera u večer schůze v radnici byla nějaká, že jest některé sto lidu v něm bylo, a že se tomu diví, že o tom tito páni, kteříž sem vstoupili, nic nevěděli; ježto kdyby co potřebí bylo, a bylo jim dáno co znáti, žeby se tak rádi pro dobré tohoto města byli sešli jako kdo, žádajíce, aby jim bylo oznámeno, bylo-li jest tak či nic, aby věděli se čím spravovati; neb oni tak praví, že se Vašimi Milostmi, jakožto pány svými, ve všem chtí spraviti rádi. 1524.

K tomu Jan Lucerna a Matěj Kardinal předepsaný mluvili: Poněvadž jsme se žaloby nenadáli, a sami jsme od sebe nemluvili, než od toho počtu, kteréhož sami dotýkají, žádáme za odložení podlé práva; a což jsme koli mluvili, k tomu se znáti chceme. I kázali všem vystoupiti.

A Zíka řezník vstav z lavic oznámil, že což Jan Opice mluvil tuto, já o tom o všem vím a jest vůle má; a poněvadž jsem osadní jeden, vystoupím s nimi. A tu jsa pobízín, aby zase seděl, mluvili spoluradní, že to pěkně srovnáno bude, on nechtěl toho učiniti; ale šel ven z rady k tomu počtu všemu, kterýž podlé Týnských osadních byl se sebral, a rokuje s nimi ve velké radnici a zavazuje je sobě, aby ho neopouštěli v tom, cožkoliv mluviti nebo činiti bude. A oni jemu vysoce přiříkali, neznajíce, co jest měl v úmyslu svém. A tak proti naději té, prohlédajíce k vážnosti úřadu jeho, nemyslili na to, aby jaký úklad o jiných obmýšlel.

A když povoláni byli zase všickni do rady, žádal jest on Zíka, aby doktor Burjan, v ty časy kancléř Pražský, byl do rady povolán. A když přišel týž doktor z kanceláře Pražské, mluvil Zika ku pánům: chtí-li co na první řeči odpovídati?

I mluvil a oznámil mistr Pašek v lavicích vůli jiných konšelův, připomenuv řeči Jana Lucerny a Matěje Kardinala: poněvadž vedlé práva žádají, že páni od práva, na kteréž jsou přísahy učinili, uchýliti se nemohou, a protož do třetího

1504. cem, navyklostem, ustanovením pro nižádnou věc nedati se svoditi. Při tom dokládaje on Malínský, že tak, jak tuto sepsal, ač krátce a pospěšně, věří a věřiti míní s boží pomocí až do smrti, žádaje za to: jest-li žeby jemu mohlo mimo toto vyznání něco lepšího ukázáno býti, ač tomu nevěří, by mohli přes to co lepšího ukázati, však chce se rád dáti napraviti. Přitom odvolávaje se na zavření sněmovní hromničné, žádaje podlé toho zachován býti při zákonu božím."

A když ten jeho spis rozjímali páni Horníci s kněžími na radnici při přítomnosti jeho; tehdy proti tomu tázali se ho kněží, aby jim pověděl: poklona byla-li by z lidí čili z boha? Odpověděl Malínský: Jakž Kristus ustanovil, a jakž vzal chléb, vysvědčil tělo své a víno krev svou; i žádal aby mu artikul byl přečten sněmovní. Ale kněží vždy při tom stáli, aby k tomu odpověděl. I pověděno jim od pánův Horníkův: poněvadž čas k tomu postačiti nemůž, že jim toho odkládají do zejtří, aby stáli na faře.

Hlava 11.

V níž se oznamuje vyznání víry téhož Matěje Malínského, jak nemohše na něj nic stranního proti zákonu božímu najíti, svobodna propustili jej.

Na zejtří ráno, jsa vypuštěn Malínský z vězení, stál jest na faře k rozkázání jich s některými sousedy v drahném počtu; však nebylo mu dopuštěno víc než se třmi osobami před se puštěnu býti, totižto kdež jsou seděli šefmistři se pány jinými, preláty, tudíž i s některými mistry Pražskými tehdáž přítomnými. Tu děkan mluvil, kněz Buchal, k němu takto: Malínský! potřebí jest přivestiť ku paměti řeč, kterouž jsi mluvil, pravě tak, žeby poklona byla z lidí a ne z boha pošla; my pak pravíme, že jest z boha pošla, poněvadž pán Kristus klekal na svá kolena, modle se bohu otci etc.; též apoštolové klekali jsou; též v žaltáři David dí: „A klanějte se podnoží noh jeho."

Odpověděl Malínský: že cedule ta, kteráž jest ode mne pánům dodána a před vámi čtena, ona tak vykráčlivě nevystupuje, tak jakož se ke mně v slovích opakuje; a byla-li by

otřeba, žeby ji páni před rukama nalezli. O klekání pak 1504.
ristovu i apoštolském, i také Davida v žaltáři mám za to
ak, jakž samo v sobě pravé jest; nýbrž výše pravím; aby ve
jmenu Ježíše každé koleno klekalo bytností nebeských, zemských i pekelných, a každý jazyk aby vyznával, že pán Ježíš Kristus jest v slávě boha otce. A tomu já neodpírám, nýbrž při tom stojím, že tak jest.

Tehdy šefmistr mluvil k němu: Malínský! kdež jsi žádal toho včera, dokládaje v svých slovích, jest-li žeby tobě co ukázáno bylo mimo zákon boží, že chceš rád se dáti napraviti: i teď pan děkan s preláty jest na tom, podlé řeči sv. Pavla: „Hotovi jsouce vždycky k dostiučinění každému, kdo vás požádá“; protož jest-li žeby při něčem dorozumnění neměl, jsouť na tom, aby tebe zpravili tak, jakož ty, kdož od nich žádá.

Odpověděl Malínský: Pane šefmistře! v vyznání víry zákona božího, kteréž sepsané v té ceduli vám ode mne podané jest, tak jsem pověděl: jest-li co lepšího mně mimo toto sepsání a vyznání víry zákona božího, jest-li že zákonu božímu právě věřím, že se chci dáti rád napraviti též z též víry. K otázce o svátosti, kterak bych věřil, vyznal jsem: jakž Kristus ustanovil, vzav chléb, vysvědčil tělo své, a naliv vína v kalich, vysvědčil krví svou, a to k hodnému přijímání pod obojí spůsobou na památku nevinné smrti a dobrodiní svých. Též žádal jsem, aby mi artikul sněmovní byl přečten tento: „Mše svatá, poněvadž nic jiného není, než hodné těla a krve Krista pána přijímání ku pojištění víry naší a na památku umučení i všech dobrodiní jeho, tak podlé smyslu a ustanovení pána Krista držána býti má“; též artikul druhý aby čten byl, který stojí takto: „Což se vystavování těla Krista pána svátosti dotýče, kdežby koli kněz nebo lidé obvykli anebo obvyknouti chtěli, aby vystavováno nebylo, ti aby haněni a potupováni nebyli.“ A potom žádal jsem a ještě žádati nepřestávám pokorně, abych při tom zachován byl, i při víře zákona božího; nebo já nemám co odpovídati proti procesím nebo ustanovením lidským, poněvadž nemám z toho počtu vydávati před bohem; ale z víry zákona božího musí z nás každý počet vydávati před bohem. Protož což mi jest do nálezkův lidských, poněvadž mimo smysl a ustanovení pána Krista jsou.

1524. nebyli zde při tom, co se jest k oněm mluvilo; to pak aby se opakovati mělo, žádná toho potřeba není. Než, poněvadž my v tomto počtu známe Vás k těm bludným býti náchylného, že Vás také v svou moc a do vězení krále JMsti béřem. A když šel ven mistr Václav, nemoha slyšení míti, pověděl Zíka: Abychom Vás měli do druhé noci čekati, nezdá se nám; neb co jste této předešlé noci nedokonali, tehdáž by jste dokonali.

A tak ti svrchu jmenovaní všickni šli nahoru na radnici do vězení, nemohše slyšení míti. Ale Šorf pro nemoc svou, a Vít Šípecký, spoluradní, pro odjezd obecního hospodářství nebyli jsou tehdáž v Praze ani v radě, a ti se do vězení nedostali, neb by jim byli hotovými platili. Stalo se dne svrchu psaného.

Tohoto nesluší pomíjeti pro budoucí pamět, že což jest koli tento Zíka řezník činil a k těm osobám mluvil, jímaje je a maje již posilnění i konečné spiknutí s jinými, že jest všecko křivě, lživě a falešně mluvil i činil, nač jsou žádné péče neměli ti věžňové. Neb když jsou chtěli na to odpověd dávati a tomu odpírati, že jsou nemohli slyšení žádného míti řádného, ani tehdáž, ani potom; a tak na ně nebylo nic dovedeno, ale násilnou mocí saháno z nějakého důmyslu toliko. Ač pak koli Zíka řezník mluvil k purkmistru při tom jímání štědře, a potom totéž mnozí jiní lidé mezi sebou tvrdili, pravíce, že není podobné, aby Malá Strana měla Prahu vybojovati: tu se musí pravdě, že o tom není slýcháno, povoliti; ale věz, že veliké, tejné, lstivé a vší zlosti a nevěry plné pokrytství pod tím se nalézalo. Nebo oni Malostranští nedávno před tím pohnutím přiřkli s mnohými měšťany Pražskými sobě přátelství takové, v kterémž ani v jiném nápodobném od dávných let spolu nebyli, též aby sobě radni a pomocni byli a sebe neopouštěli v předsevzetí nastávajícím. A potom hned často chodívali někteří z Malé Strany do Prahy k jistým osobám konšelským i k jiným ve dne i časem nočním na radu, berouce potazy s nimi, jakby měli k skutku bezprávnému na jisté osoby a sousedy své přikračovati a počátek bouřky učiniti. Jakož pak po takových radách a schůzích i spiknutí nevěrném počátek nejprvé činili na své správcí, konšely, vstupujíce na ně do rady a rozkazujíce jim některým

z moci své, aby z lávic konšelských vyvstali, to dokládajíce, 1524.
že se jimi nechtí více spravovati, ani jich za úředníky královské míti. A však toho nedovedli, poněvadž jsou se lotrovsky a všetečně o to pokoušeli, dotýkajíce se důstojenství královského. A potom brzo na Újezdě vzteklý povyk učinili, nade vším studem a bázní i nade vším dobrým řádem se zapomenuvše, jakož dále a šíře bude o nich mluveno. A tak srozuměv mistr Brikcí, purkmistr Pražský, s jinými takovému spiknutí dotčenému, obsílal jiné do radnice časem večerním, jakž čas toho potřeboval, nevěda kam se jich úmysl obrátiti má. Neb i staré právo Pražské z císařských vytažené toho doličuje, že i v noci z potřeby mají a mohou se správcové obeslati a scházeti. A protož tu pohádku dokonaleji tímto zavírám: že jakž konečně toto jest pravé, že nikdá Malá Strana Prahy nevybojovala — a pro takovou věc nebylo by potřebí spoluradním těm do radnice se scházeti, neb by věc marná a zbytečná byla — tak také tuto ovšem pravé jest, že jsou se Malostranští nejprvé s Újezdskými a Hradčanskými a potom také s mnohými Pražskými, jakož již dotčeno jest, spolčili i spikli. A toho brzo se skutek ukázal k důvodu, že jsou hned povyky potom činili bez překážky, a jiné sobě rovné, i Pražany k témuž popudili, a tak sobě neřádu všeho všickni pomáhali. I poznal to purkmistr Pražský s spoluradními, co všickni ti spolu téměř rozdymují: tím úmyslem, a ne jiným, do radnice u večer tovaryše své obsílal, aby počátkům takovým překážku učinili, a oheň aby se nerozmáhal, kterémuž pro takové spiknutí společní, jehož byl vrch a původ on Zíka, nemohli odolati. Nebo jináč nepodobné jest bylo, aby neměli moci míti na Malostranské humenní vrabce k vybojování; byť se pak s Slanskými i s Berounskými i s Hradem Pražským spolčili, málo by jim to platno bylo, kdyby příčin již tuto položených nebylo, a zdálo by se k smíchu býti podobné. Jakož proti palici žádného šermu není, tak proti bezprávné moci spravedlnost žádného nemá vzniku. A netoliko že obec o tom nic nevěděla, aby měl Zíka tak pachtovati; ale ani ti, kteříž jsou tehdáž podlé něho do rady k tomu jímání vstupovali, nevěděli (jakož sami potom to vyznali) co se má díti, jichžto byl nemalý počet. A však on nestyděl se toho lživě mluviti, že což jest koliv učinil, že jest bez jich vědomí nic

1504. brání; ale potom teprv jiného času po rozeslání těch listův, svolavše obec, to psaní mezi ně vnesli a potvrdili mezi sebou.

„Máme za to, že jest k Vašim Milostem a k Vám snad ta pověst přišla, které se jest pohnutí u nás stalo, že o takovém pohnutí mohla by Vašim Milostem a Vám ta zpráva dána býti, kteráž by sama v sobě taková nebyla, proč se jest to pohnutí stalo; tomu Vaše Msti i Vy vyrozuměti nemohouce, u Vašich Mstí a Vás jinakby to přijato bylo, nežli se jest věc zběhla.“

Bitec maje naději k vítězství, toho šetří pilně, aby na druhého s první ranou se utekl, by pak horší braň měl. Tuto také Pražané zlý grunt k důvodu pravdy měvše, hryzlo je svědomí a toto psaní činili, starajíce se, aby se jiní s zprávou neutekli; a protož nemeškali s ranami nedůvodnými pospíšiti, proto, aby v lidech mnohých to, což píší, předkem uvázlo (jakož se tak stalo), potom aby snadnější přístup k vykonání svého úmyslu měli.

„I Vašim Mstem a Vám aby vědomé bylo, kterak někteří to jsou u nás působili o víře svaté křesťanské a tu chtěli rušiti, o té i o nás úklady činili. A když jsme o takových úkladech zvěděli, že noci předešlé již své srozumění měvše, k takovému skutku přikročiti chtěli; a když se ta věc rozešla, ráno my sebravše se, vzavše v tom pána boha na pomoc, takové věci jsme překážku učinili bez krve prolití, a víru božskou křesťanskou a hrdla svá obhájivše, pokoj v městě našem a mezi sebou jsme uvedli, a s pomocí boží tomu jsme se opřeli; a bůh všemohoucí nám jest pomoc svou v tom dáti ráčil, že jest taková věc přetržena.“

Tuto Pražané hromem bili na všecky strany, moc majíce, jakoby to, což píší, pravé bylo, chtíce na ty lidi nevinné nebesa prolomiti a všecky živly na ně obořiti pod tím jmenem barevným, jakoby víry, nepravím křesťanské, ale že něco jiného pod pokrytstvím bránili, jakož se to dále v těchto knihách najde. A protož tuto věz, že to všecko jich psaní žádného důvodu stálého a pravého v sobě nemělo, proto že jsou se ještě žádné pravdy jistotně nedoptali; ale rozšířivše takové psaní a rozhlásivše mezi lidmi, teprv se na pravdu a na důvody ptali, jakož o tom doleji bude povědíno; a protož což při nich samých se zlosti nalézalo, to na jiné vstrkali,

aby bitý nebitého nesl. A tak nejsnáze jim bylo se jiných 1524.
spoluměšťanův svých zmocniti a potom o nich psáti, poněvadž na nic péče neměli, aniž lsti v nich jaké bylo, jakož se to všecko světleji, když k tomu přijde, ukáže. A tak, jakž jsou se oni Pražané tím, žeby překážku učinili, postavivše se proti nim bezprávně, jakoby víru boží obhajovali, pochlubili, jest tolikéž, jakoby někdo s stínem bojoval, v kterémž žádná pravda skutečnosti není, ale nějaké podobenství skutku se ukazuje. Neb žádný tehdáž nebyl tomu odpíraje, proto žeby trefil na káry a na vypovědění z města, jakož se některým potom to přihodilo, a nejméně na vězení a snad i na bezživotí své.

„A protož Vašich Mstí a Vás žádáme, jest-li žeby která zpráva jiná o tom pohnutí předešla, aneb k Vašim Mstem a k Vám přišla, a jinak oznamována byla, nežli Vašim Mstem píšem, tomu místa aby jste dáti neráčili ani tomu věřiti, aby co za příčinu jiného bylo, nežli to, což Vám píšem. Dán v Praze léta božího 1524 v úterý u vigilí sv. Vavřince, mučedlníka božího.“

Jest s velikým podivením, že od počátku tohoto jich psaní až do konce toho se báli Pražané, aby jim věřeno nebylo, starajíce se příliš o to, aby lidé jiné zprávy mimo jich psaní k sobě nepřijímali. Nebo jest věc příliš zbytečná a neobyčejná, starati se o takovou věc; poněvadž se ten řád zachovává od počátku všech řádův lidských založení, že osobám vážným a zachovalým, zvláště pak radám městským, a nejvýš v zemi České z stavu městského radě Pražské jich psaní a pečeti beze vší ohrady a výminky věříno bývalo. Proč jsou pak to nyní učinili, starajíce se o to, snadně se můž každý domysliti.

A když jsou to a takové psaní Pražané jim učinili, tehdy potom několiký den teprv svolavše všecku obec, to psaní jim oznámili, a ten hlas pustili všudy, vykládajíce ten úklad, kteréhož dotýkali, že jsou chtěli předkem ti spoluradní věžňové a podlé nich jiní mnozí měšťané, nařčení pikarti, napořád je muže i ženy mordovati. To když bylo v obecní lid vnešeno, velmi sobě to obtěžovali; a bylo-li v nich prvé mnoho zakrvavení, již pak mnohem více jedni proti druhým zazlili, domnívajíce se, že jest pravda, o čemž pověst mezi ně vzešla.

1524.

Hlava 20.

V níž se oznamuje, co v sobě přísaha konšelská a pečeť městská zavírá; dále jak Pražané některé kněží a pravé učitele zákona božího na radnici obeslali a potom je vypověděli; též o nějakém mnichu, kterýž jsa vytištěn od Sv. Tomáše, kázal u Sv. Kříže a potom též vypovědín.

Přirozený rozum k tomu nutí, abych se malíčko na stranu mimo psaní začaté odchýlil a při jiném se zastavil, z příčiny té, abych vším obyčejem od lidí všelijaký omyl odjal na budoucí časy, a tak aby každý poznaje pravou pravdu, snáze i spravedlivěji mohl všecko při této nesnázi vážiti a křivdu od pravdy odmísiti. A protož za to mám, že žádného tejno není, že dvě věci hodnověrné z podstaty práva v radách městských se nalézají, totiž: přísaha konšelská a pečeť městská.

Přísaha konšelská drží v sobě tu podstatu, že osobám těm, kteříž přísahu k úřadu konšelskému přijímají, víc nad jiné lidi obecné hodně bývá věřeno o těch věcech, na kteréž se přísaha jich vztahuje. Ale pečeť městská ten má v sobě základ, že přísahu těch osob potvrzuje k dokonalé hodnověrnosti. A protož kdež se řádně to děje, že přísežní na své přísahy něco osobně vysvědčujíce, potom listem a pečetí toho potvrzují: tehdy takové vysvědčení za pevné a jisté se přijímá u všech lidí podlé práva, a to toliko, když se toho dotýče, co se v jich radě děje při soudích a smluvách stran sobě odporných i jiných mnohých věcech, jichžto soudcové a prostředkové býti jsou povinni; jakož o tom psáno jest v právích Pražských v Hl. 36 v rubrice páté o svědčení přísežných. A v takovém běhu těžko jest přísežné přesvědčiti; neb jest tu již vrch práva na těch dvou hodnověrných věcech. Ale přihodilo-li by se, též jako v nynější Pražské nesnázi, žeby sami takoví přísežní s obcí byli někomu za stranu odpornou, totiž nebo za žalobníky, nebo za obžalované, již se jim taková moc odjímá od práva. Proč? proto že sami sobě svědčiti nic nemohou, ani osobně, ani listem s pečetí, ani obec jich. A toho zřetedlný jest důvod z příkladů při deskách

a soudích zemských, že některé město a obec bývaly pohnány 1504.
od strany sobě odporné pro nevydání člověka jeho, kteréhož kázavše zmučiti, bránili se, pravíce, že jest zločinec; a to provodili svým richtářem, písařem a konšely, kteříž vždycky při tom trápení byli: nic jim nepomohlo, ale za křivé jsou odsouzeni, proto že jsou sami sobě svědčili, jsouce všickni z jednoho práva. A poněvadž se při Pražanech tolikéž nalézá, že jsou za stranu odpornou proti svým spoluměšťanům vězňům i jiným mnohým se postavili, ukázavše moc nad nimi, a o nich rozpisovali pod pečetí i vyhlašovali, žalujíce na ně což chtěli, i za soudce se jim postavili, a tak se nad nimi zmocnili, chtíce tudy zahraditi i zacpati všecken řád a právo, aby jim jich přísaze i pečeti, kteréž neřádně při takovém spůsobu užívali, i také množství směsičnému obce jich bez řádného důvodu víc věřeno bylo nežli pouhé spravedlnosti; a netoliko než jsou prvé to psaní ven vydali, nic jistého se uptati nemohli, ale ani nikda potom toho pravého nemohli učiniti: i kdo toho nerozezná, co jest v tom pravého a co křivého? a že moc a nevěra i spiknutí mezi nimi panování obdržali, proti nimžto žádná díla neslušejí? ale když ty věci pole obdrží, tu žádné společnosti ani místa spravedlnost míti nemůž. — A protož jsem tuto o takovém neřádném psaní jich rozum zřetedlný položil, proto že se mnohých lidí lehkomyslných to chytilo, mluvíce, že jest nepodobné, aby Pražané měli nejistou věc rozpisovati a k tomu pečeť svou přitiskati; jakož se to potom nalezlo, co jest měď a co jest čisté zlato.

Na zejtří pak v středu na den sv. Vavřince konšelé 10. Srp.
Pražští s staršími obecními v takovémž počtu jako prvé sešli se opět na radnici, a rozjímali sobě tu příhodu, která se stala, a povolavše kněží a farářův některých z bratrstva: kněze Martina Betlémského, nedávno z města vyšlého, i jiných, kněze totiž Václava Počátka, faráře od Sv. Havla, kněze Pavla od Sv. Michala, kněze Martina z Opatovic, kněze Jana Moruši starého, někdy mnicha, a jiných víc, jichžto žádná jiná vina nebyla, než že jsou upřímě lidi podlé zákona božího vedli a poctivě živi byli, vypověděli je ven z města tohoto dne do západu slunce. Potom v pátek příští povolali opět ně- 12. Srp.
jakého z téhož počtu na radnici kněze mnicha zákona sv. Augustina a dali ho do vězení na radnici; tam ho držali až do

1524 14. Září. dne povýšení sv. Kříže, a toho dne vypověděli jej za jinými do slunce západu z města.

O tomto mnichu věz, měl-li jest v sobě dary boží? Ten přišel z zemí Německých, jsa podán od svých starších do kláštera sv. Tomáše na Malou Stranu, a tu kázal německy svaté čtení podlé zákona božího upřímně, příkladem jiných věrných kazatelův (jimžto těch časů Pražané i jiní mnozí, tak křesťanští jako oni, Luteriani přezděli), učil i psal několiko časův, veda Němce i jiné římany k známosti zákona božího a pravdy jeho i k přijímání svátosti těla a krve Kristovy pod obojím spůsobem, a ukazoval jim falešné učení antikristovo býti papežské i jeho náměstkův, tak dlouho, že se tomu převorovi i všem mnichům v tom klášteře s ním stýskalo, kteříž o to dlouho pracovali při knížeti Karlovi, hejtmanu vší země, i při jiných, aby ho mohli prázdni býti a od sebe vyhryzti, proto že jim tudy do kuchyně nahlédal a rozkoší zhovadilých ujímal. A tak se potom stalo, že jest přišel do Starého Města, jsa potiskán. Ale osadní u Sv. Kříže u řeky bytu jemu tu dopustili, v kterémžto kostele sloužil a kázal německy též jako prvé, dotýkaje se stolice Římské v jejím neřádě. Němci i jiní lidé rozliční z strany Římské chodili k němu veliké množství obojího pohlaví. A když bylo k času velikonočnímu léta téhož svrchu psaného u veliký pátek, v květnou neděli i na velikou noc, veliký a znamenitý počet Němcův a jiných ukrutných někdy protivníkův zákona božího přistoupali a přijímali z rukou jeho tělo a krev Krista pána pod dvojím spůsobem; a tak se horlivě pravdy víc a víc chytali, že se jest bylo čemu podiviti. A toho se v žádných kronikách psáno nenalézá a nad to paměť živých lidí neobsahuje, aby kdy v Čechách pán bůh div takový v takovém času skrze jednoho člověka ukázal, jako skrze něho. Strana Římská přivykla se zasvěcenými papežem svátky chlubiti pro některé divy babské, pravíce mnoho k smíchu podobného, že tento toto, a tato opět toto za div učinili, mnoho posměšného i nedůvodného o tom sepsavše, ježto takové a mnohem větší divy čarodějníci za starého zákona činili jsou. A však ďábel ďáblem, kejklíř kejklířem a pravda věčná, jenž jest bůh, bohem zůstával a zůstávati bude na věky. Ale skrze tohoto mnicha bůh div ten ukázal, kterýž má založení pravé a jisté

z zákona božího a z následování první církve svaté, od Krista 1504.
a od apoštolův pošlé a vzniklé. A protož jakož v jiném, tak v tomto ďábel náměstky své k tomu nastrojil, aby tomu překážku činili, obojí, duchovní i světští, k tomu vedouce, aby jich slepotě a nespůsobu i obyčejům hanebným a nekřesťanským nic na překážku nebylo, ani aby papeži, po kterémž již velmi dychtěli, nic v oči nezaprášilo; jakož se tuto tak stalo. A o takové Římské svěcenině Bernart, jeden z učitelův, v svých knihách toto napsal: „Mnohých, prý, lidí zasvěcených duše jsou v horoucím pekle, jichžto kosti my zde na světě ctíme.“ Znal jest to jistě ten dobrý muž, že jest veliký rozdíl mezi svatými lidmi podlé zákona božího a pravého smyslu jeho, a mezi lidmi papežem zasvěcenými. Byl ten mnich nadepsaný jistě v boží naději bohobojný, poctivý a šlechetný v svém obcování, nestaraje se o žádnou rozkoš tělesnou. A toho všeho důvod osoba jeho vlastní dosti chatrná a k rozkoši nepodobná ukazovala, že jest měl v nenávisti svět a bohu se oddal, jemuž se on ďábel z těch příčin brzo zprotivil obyčejem již předloženým.

Hlava 21.

V níž se oznamuje, kterak Pražané nemohouce se jistoty, aby měli mordovati, doptati, kázali dva sousedy své zmučiti; a jak jest Pašek před tím, než je trápiti dali, pro jednoho z nich posílal, aby na ty nevinné pravil, sto kop grošův českých jemu dávaje. Dále jak jest Zíka před knížetem čistě lhal.

A když se tak ty věci dály, znamenavše Pražané, že nejsou tím velmi ubezpečeni ani jisti, aby to pravé bylo, co jsou o těch vězních i o jiných rozpisovali, a že jsou z cesty řádu a práva zbloudili, zvláště v tom, že teprv prohledli k tomu, že zvyklost práva a řádu k tomu vede, že jistota a důvod každého skutku zlého od někoho spáchaného anebo zlým úmyslem na mysli uloženého spravedlivě pomstu a pokutu i rozhlášení o témž skutku předchází; oni pak zpátkem nikterakž jistoty žádné toho, aby je chtěli mordovati, ani jiného nedošedše, rozhlašovali a rozpisovali po vší zemi i mezi cizí národy, a nad to pomsty žádali, jakoby tím, což

1594. jsou psali, jisti byli; i zdálo se jim za slušné, aby teprv pravdy a jistoty hledali, kázavše brzy potom zmučiti dva spolusousedy svá: Jana Bonuši a Matěje Hřebenáře, tak řečené, dobývajíce na nich toho ukrutnými mukami, aby pravili na ty vězně i na jiné, že jsou měli všecky mordovati. A o té věci zprávu dával Matěj Hřebenář za pravou pravdu po vše časy: že dřív než ho dali katům v ruce, Pašek poslal proň do svého domu, a mluvil k němu, přiříkaje vysoce, že mu chce dáti za to sto kop grošů českých, aby vyznával o Janovi Hlavsovi i o jiných některých, že jsou úklad strojili o mordu; ale on když tomu odepřel, nechtě křivdy pomáhati proti svému svědomí, i řekl mu Pašek: „Shledáš to, že toho musíš zlým požiti!“ Po té řeči brzo dali ho s Bonuší katům, dobývajíce na nich mukami toho, aby vyznali o Hlavsovi a Šorfovi i o jiných vězněch, že jsou zrádce bez výmínky. Ale oni proti svému svědomí nechtěli lháti před tváří boží. A toho na nich nabádání při mučení nejvyšší byl mistr a dospělec Jan Karban konšel. Na těch se nic jiného doptati nemohli, než že sobě heslo nějaké vymyslili s Vítem Šípeckým spolu v ty časy radním, proto: když jsou slyšeli o vzteklém povyku Malostranských, kteříž jsou podnět Pražanům k té různici učinili, aby se podlé možnosti opatrovali, ačby na ně co svévolného nad jiné přicházelo a bezprávného, totiž aby se bránili, tak jakž jsou se jedni proti druhým zazlili, nevědouce, kdoby s kým byl; a že k tomu nebylo přes patnáct osob víc. A také, že on Bonuše chodil k někomu, nemysle na nic zlého, na hrad Pražský z poručení Šípeckého; a že Pašek v neděli minulou, totiž před sv. Vavřincem, v osadě Sv. Havla mluvil: že najde takové přátely, což mu se od osadních i od jiných děje, že jeho litovati i mstíti budou. Jakož se pak tak stalo, že jsou ho počali mstíti hned při tom jímání. To jich vyznání při mučení srovnávalo se s tím, co jsou před mučením dobrovolně mluvili, kteréž také i před obcí oznámili.

Nebylo na tom dosti, ale po dobře zběhlém času, když již všickni měšťané vypovědění z města vyšli, zjímali Pražané dva vinaře, kteříž před časy v službě vinařské u Mikuláše Šorfa bývali, a dali je do vězení a potom katům v ruce, aby je též zmučili. A tu při tom mučení vyptávali se na nich též

jako na prvních: vědí-li co o tom mordu puštěném? slýchali-li 1524.
jsou co o tom od svého pána Šorfa aneb od koho jiného? a v jakém jsou poselství od něho k Hlavsovi chodívali? a tak mnoho jiného klevetného k tomu podobného na nich se vyptávali, a nic se též na nich doptati nemohli k své libosti; ale podržavše jich u vězení pustili je svobodně. A tak kratochvíl sobě činili z toho, což bylo proti řádu a právu.

Toť ten všecken důvod a jistota vyptaná od Pražanův a jich po krajích rozpisování a před obcí rozhlášení, nad kterýž žádného jiného nikda neměli. A tuť se již najde pravdomluvná řeč Zíky řezníka Vaníčkovic, když již zjímal konšely již psané, že vyslán byl téhož dne aneb nejméň na zejtří na den sv. Vavřince na hrad Pražský k knížeti Karlovi hejtmanu s některými spoluměšťany, ohražuje se a zprávu jemu dávaje o tom vzteklém povyku, aby toho těžce nevážil sobě, a obměkčoval jej sobě svou řečí lstivou a nepravou, pravě, že jsou měli mordovati všecky napořád v tomto městě, měvše hotovost zbrojných lidí v radnici i v jiných domích v počtu nemalém, několik set, a tak dále. Kníže to slyšav divil se tomu, bylo-li by tak. I učinil na něm otázku: Bude-li moci to, což zpravuje, provedeno býti? — Tehdy Zíka celými ústy směle a štědře pověděl: „Milostivý kníže! netoliko jedním, dvěma anebo desíti, ale padesáti svědky můžem provesti.“ — Kníže vyslyšav jeho tak vysokou řeč, nepospíchal toho k náprávě přivoditi, aby se na to chtěl ptáti. I s tím se rozešli. A tak věz, že jsou byli ještě netoliko padesáti svědkův, ale ani jednoho se nedoptali, ač jsou koli hanebně mukami se na to ptali; a potom nad to nic jistého, ani důvodného nikda neměli, jakož se to potom najde. Ne proto to mluvím, abych z pochlebenství někomu věc křivou líčil; ale proto, že skutek sám toho mluvení, že jest pravda, což se tuto píše, dovozuje. Neb kdyby to bylo skutečně pravé, že jsou chtěli mordovati, poznáno, nebylo by hodné ani slušné podlé řádu světského (o duchovním a božím řádu, poněvadž jest tehdáž místa v Praze neměl, já mlčím), aby měla ta věc bez pomsty světské pominouti. Ale nemohše se nic po vše časy nikterakž toho domakati v pravdě, na žádného útrpností z těch vězňův nebylo saženo; ale potom časem jistým svobodně je pustili, vypověděvše je. A však aby zhola svého rozpisování nezadu-

1524. sili, vymyslili sobě, že na králi pánu vyprosili na svou křivou a nedůvodnou zprávu, že jsou je i jiné potom z města vypovídali, jakoby jim milost nějakou ukázali, bez krve prolití; a tomu ještě barvu přidali, že jim to pro pikartství učinili. Ale jakž v jednom tak i v druhém byl důvod pravý na opačinu, jakož o tom doleji šíře bude položeno.

Než co se toho hesla nadepsaného dotýče, sám skutek toho opět dovozuje, že se jim k žádnému důvodu mírně nehodí, proto žeby těch patnáct osob nic neprovedli proti takovému množství lidu v Praze. Druhé, kdyby pak i to bylo, žeby měli všecky mordovati, tak jakž pověst o nich vzešla: tehdy by musili všem na pořád, tak dobře svým, jako jiným to činiti; poněvadž mnoho lidí bylo v té směsici, kteříž byli za pikarty vyhlášeni, kteříž o tom ani o jiném nic nevěděli, jsouce v nějaké s nimi (ať tak dím) při víře křesťanské společnosti. Ale toto v tom jest nejdivnější, že jsou se na tom heslu mnozí Pražáci byli zhoršili; a však nemohli se doptati žádného spiknutí lidí, k takovému heslu slušejícího, bez kteréhožto jest heslo, jako tělo bez duše anebo rybník bez vody; ale na tom se nic nehoršili, že jsou sami měli spiknutí, v masných krámích i jinde po hospodách několik set lidu zbrojného, a potom na radnicích tolikéž. I co jest podobnějšího k zlému, zdali to, že jest komár chtěl kůň snísti, čili to, že sto vlkův škłubali jednu hus?

I srozuměvše tomu Pražané, že se jim nic neshoduje, a že nic pravého doptati se nemohou, oč jsou se byli zasadili, pustili uzdu administratorovi Havlovi i jeho kněžstvu, aby se v tom nezamlčeli; nýbrž tak jsou po vše časy činili roku toho, že jsou po kostelích štěkali, mluvíce a tvrdíce to, i lidi v tom jedny proti druhým víc a víc podpalujíce, že jsou chtěli nešlechetní pikarti všecky na pořád mordovati, nad to přidávajíce, že jsou chtěli ženám prsy řezati, a k tomu, že jsou ti často psaní věžňové žoldnéře a ponocné své na radnici trávili. — Tuto by v pravdě mohlo povědíno býti, žeby při mnohých lehkých a běžných nevěstkách víc studu nalezl, nežli při takových kněžích. A však veškeren ten jed svůj zákonem božím přikrývati směli; neb je tomu ďábel, onen pokušitel, naučil, když také podvodně ku pánu z písem mluvil.

A když se tak dálo, že ani tudy nemohla pravda Pra—

ťanův hlavy vystrčiti, obrátili se na pikarty, aby je vyhledávali 1524.
v vězením i jiným trápením napravovali. A toho jsou takto dovodili jedni na druhé: kdož k komu měl jakou nelibost dávní od několika let, buďto byl-li jest co jeden druhému spravedlivě dlužen, buďto pro jinou některou lehkou a nevážnou příčinu; byl-li jest pak z téhož dluhu od věřitele svého napomínán, a chtě, aby to při něm zůstalo, ukázal naň, jako myslivec chrtům na zajíce, pravě, že jest pikart, a že v Betlémě i v jiných kostelích pikartských býval; z toho jej obžaloval potutedlně, bez přítomnosti strany (buď ten žalobník jakýkoli v svém zachování) a do vězení ho připravil. A někteří po osadách a po cesích spisovali lstivě a úkladně cedule, v nichž jsou falešně svědčili a sočili jiné, a purkmistru jich i jinam do konsistoře podávali; a to po tom za jistou pravdu správcové ujímali, a k nesnázem připravovali, tak dlouho, až se jim samým již s tím potom stýskalo.

Takovát jest kratochvíl toho všeho času tak trvala, až v tom jednomu tovaryši nožířskému kázali šilink dáti u praněře a z města ho vyvesti, pro žádnou jinou příčinu, než že jsou u něho nalezli spis o svátosti oltářní, podlé zákona božího od některých kněží Pražských tehdáž sepsaný proti vystavování monstrancí, kterýž se počíná: „Mnozí velebíce vystavování těla Kristova etc.“ — Divná jest věc, že jsou pitele Pražané tak hanebně pokutovali a šenkéřův s pokojem nechali! kněží, kteříž ten spis na světlo vydali, z města pokojně pustili; tiskař, kterýž to tisknul v Praze, i ten, kdož jest je mnohým lidem prodával, žádného protivenství netrpěli: ale ten nožíř musil ten řad platiti. A poklekl na kolena, poděkoval z toho pánu bohu, že mu to ráčil za dar dáti, aby trpěl pro zákon jeho, kteréhož nechtěl ďáblu k vůli ustoupiti, pravě se býti víc vinen a hoden za své hříchy.

Hlava 22.

V níž se pokládá o nešťastné příhodě jednoho malíře, kterak jest pro víru do šatlavy vzat a potom s Janem Kalencem z města vymrskán.

Potom brzo jednomu ševci tolikéž učinili a cejch mu na tváři přisadili z lživé zprávy, žeby děti své sám sobě

1524 křtil. A po některém opět času při vánocích přihodilo se jednomu tovaryši malířskému, Němci, když byl v kostele 4. Prosince. svaté Barbory u Sv. Františka na ten den toho svátku, mnich jeden, když na kázaní svém klevety a básně strojil o svaté Barboře, a když po tom jistém plískání svém šel do ambitův, řekl mu ten malíř: aby nechal těch klevet, ale aby lidi ze čtení svatého učil. Ten pak mnich ukázal na sobě příklad zlý a okřik naň učinil; lidé mnozí to slyšavše, chytili toho malíře Ludvíka jmenem a dali ho do šatlavy. A potom brzo jednoho dne vyvedli z šatlavy nějakého Jana Kalence nožíře (od něhožto bratří u víře, kteřížto Malá Stránka příjmí vzali, založení mají), kterýžto, jakož pravili, vzat byl proto do vazby, že jest sám sobě i své čeledi doma svátostí těla a krve Kristovy tak nazvanou, kterouž posvěcoval, posluhoval. A téhož malíře také s ním vyvedli k pranéři. Kalencovi dali šilink samému toliko, a cejch mu na tváři přisadili a z města ho s tím malířem vyvedli. Kalenec pak když byl za městem, napomenutí a kázaní pobožné k lidem okolo stojícím učinil. Lidé mu drahně pomoci penězi činili, a on tu hned chudým to rozdal, a potom šel odtud s tím malířem.

Tak jsou Pražané s učiteli svými, proroky, lidi v Praze napravovali na víru křesťanskou: katem, biřicem, vězením a jinými rozličnými nátisky beze všeho řádného slyšení a spravedlivého usouzení. Neb jsou tak k některým mluvívali: že tehdáž právo žádné moci nemá a tak ani spravedlnost — tudy sami na se křivdu uvozujíce. Festus, onen vladař země Židovské, náměstek císařův, mluvil k Židům v Jerusalémě, k úkladníkům a zrádným žalobníkům sv. Pavla potutedlným, těmito slovy: že není Římanům obyčeje, aby měli potupiti člověka prvé, nežli by ten, na kteréhož žalovali, přítomné měl žalobníky, a místo by k obraně měl k očištění viny, kteráž by jemu dávána byla. I pozorujž, že pohané nebyli přijímači osob, aniž jsou právům moci odjímali; ale jakož k svému jazyku, též i k cizímu a neznámému se zachovávali podlé spravedlnosti.

1524.

Hlava 23.

V níž se oznamuje, jaké příšery, jakoby oděnci ve zbroji chodili, Boršíkovi richtáři se ukazovaly, a jak jest bakalář od Bílého Lva, aby pikarty ven hnali, u krále jednal; a když se vrátil, poselství vypravuje.

V těch pak ve všech časích strach na ně rozličný přicházel, že jsou nevěděli druhdy, co činiti mají. A toho důvod byl, že některou chvíli Matouš Boršík, richtář Novoměstský, byl u radnice Novoměstské u večer po slunci; a v tom dálo mu se viděti blíž ke dvadcíti pacholkův zbrojných, jdoucích mimo radnici. A když je uzřel, šel za nimi zdaleka s některými sousedy, šetřil jich, kam jíti chtí; neb se nadál, že jsou od někoho najati, tak jakž jsou Pražané chtěli tu kuklu mordéřskou na někoho vstrčiti. A maje žoldnéře v radnici, nesměl okřiku žádného učiniti, aby zvěděl, kdo jsou a neb odkud jsou přišli; ježto kdyby pak od císaře Tureckého přišli, mohli jsou se na nich jistě všeho doptati s takovou mocí a sílou, v kterou jsou ufali. Ale když za nimi richtář tak dlouho chodil, zmizeli mu všickni, že nevěděl kam jsou se mu poděli. A to jest on richtář potom na radnici Staroměstské před množstvím lidu a měšťanův v té schůzi přítomných za jistou pravdu rozprávěl, s těmi, kteříž spolu s ním při tom vidění byli. Jiní opět, že jsou se nějací žoldnéři v noci ponocujíce, s některými potkávali, to tvrdili, nevědouce kdo jsou; jiní, že jsou u Krče viděli lidu zbrojného položeného na pět tisícův ku pomoci pikartům, a v Slupi též, vyznávali. A tak jiné rozličné básně, kteréž se mnohým jako ve snách po Praze ukazovaly, za jistou věc zpravovali, kterýchž víc pro větší posměch psáti nebudu; neb samo jich o tom přemyšlování působilo jim jistou toho všeho skutečnost. Takovouť jsou mužnost a statečnost těch časův ukazovali, že se svého stínu báli; a o čemž jim mnozí k jich posměchu a k trápení většímu zprávu dávali, tomu docela věřili, domnívajíce se, že ze všech stran nepřátelé na ně táhnou.

A tak z toho bázeň na nich přílišná byla, že nevěděli, co jsou sami; neb nejednou toho i jiného mnohého roku bouřili lidi po městě, někdy ve dne a někdy v noci, přikazujíce,

1524 aby hotovi byli se zbrojí, kdyžby jim koli rozkázáno bylo jíti k radnici, aby šli. Proč jest pak na nich takový strach býval? Příčina tato jest: že obyčejně to bývá, kdož jest zlého svědomí, že strach na něm býti musí. A protož svědomí jich vnitřní vlastní hryzlo je, proto že jsou počátek zlý učinili, sáhše bezprávně na své spolusousedy, nic na ně nedovedše, s jakýms úkladem, o kterémž ti lidé nic nevěděli skutkem ani radou, až na ně násilé přišlo. A protož svědomí dotčené Pražanův žádného upokojení míti nemohlo, ale plné zlosti a nepravosti vřelo v nich bez přestání, tak že se jim ustavičně zdálo, že mají nepřátely ze všech stran, kdež nikdež nic skutečného nebylo. V tom ve všem dobře se jim hodilo ono povědění Cicerona v knihách Officiorum, kdež dí: „Kdo chtí, aby se jich lidé báli, že se těch také zase musí oni báti.“ A protož od počátku té bauřky osadili byli obě radnice, totiž Staroměstskou i Novoměstskou, dole i nahoře počtem nemalým žoldnéřův; a nad to každé noci ponůcky po ulicích držali, tak jakoby obležení města bylo, bojíce se měchýře nadutého k veliké škodě a závadě obce té.

A když tak vždy z jedné kratochvíle do druhé šli, s některým povolením královským, kteréž se pravili míti na některé zprávy a rozpisování jich předešlé nedůvodné, ten tanec, kterýž zavedli předse, konali jednostejně; až k tomu přišlo, že před samým svatým Václavem léta téhož 1524 Václava nějakého bakaláře od Bílého Lva do Budína k králi vypravili osobně, aby to jednal i zjednal, aby jim toho předsevzetí na jich zprávu nepravou a neupřímou potvrdil, a měšťany své, kteréž za pikarty měli, aby je nejméň z města vytiskli, nemajíce k nim žádné hodné ani spravedlivé příčiny. Při témž času také kníže Karel, hejtman, a někteří páni zemští tam tudíž přijeli, a tam byli až skoro do slavnosti všech svatých. A tak Pražané hned po tom poselství učiněném víc a víc svou vůli provodili, a na zprávu křivou toho bakaláře, od nich jemu poručenou, pole při králi pánu obdrželi, s pomocí a přímluvami některých přátel jich, a nejvíc snažnou prací toho arcibiskupa Ostřehomského, kancléře uherského, kterýž, chtěl-li jest své povinnosti dosti činiti, musil jest také štemflovati papežskou stolici, aby neklesla. A protož zjednali tehdáž, co jsou chtěli, když nebylo, kdoby jim tehdáž odpíral, a to

roto, že v té horkosti, kteráž byla při králi na zprávu často 1504.
menovanou Pražanů proti nevinné krvi vzešla, přístupové tam všelijací byli zasekáni přílišným sočením, že jsou nesměli žádný z těch osočených se o to ani pod průvodním listem, ani jinak pokusiti, aby měli tam jako ku pánu svému pracovati; psaní všeliká, kteráž z Čech k němu činili, nic jim prospěšna nebyla, ale ovšem opomítána byla na jich veliké zlé.

A když se ten bakalář zase vrátil ke dni všech svatých, tehdy byla obec Pražská v pondělí po všech svatých obe- 7. List.
slána, ne tím pořádkem starodávním, aby se všickni, chudí i bohatí, scházeli, ale přebírali se v nich jako v hnilicích, kdo měli jíti a kdo nic; množství měšťanův dobrých, pokojných, zachovalých, vážných a rozumných z úmysla pominuli, kteréž v domnění falešného bludu měli, a dole jich nechali. Tak nejednou v schůzech obecních předešlých též činívali; nebo to jest bylo nastalo: kdožkoli na druhého ukázal, beze všeho důvodu pořádného, a jej nařkl, pravě, že jest pikart, ten již vinen býti musil. Ale věz, že ani toho spiknutí upřímně nevedli, proto že jsou se nalézaly osoby mezi konšely i jinými úředníky i mnohými měšťany, i znamenitějšími města toho, kteříž jsou též jako i jiní u týchž kněží vyšlých bývali; a však jich s pokojem nechali, proto žeby jich málo v Praze zůstalo, kteřížby v témž zavinění, ač jest-li které, postíháni nebyli.

A když jsou se tak ti dobří vybranci do obce sešli, tehdy ten jistý bakalář, jsa dobře v logice, v amphibologiích, v klevetných fallaciích a v štěbetném všetečném stračím umění vyučen, podlé toho, jakž pod strakou sedal, poselství z Uher přinešené oznamoval, a list od krále přinesl; a tak tím opět hluk Pražský výše na nohy vzešel a povstal. A téhož dne zase kněze Kubu, kněze Václava Šídlo a mistra Matěje Korambusa víc než před rokem vypověděné zase přijali.

A tu při té schůzi artikule nové sepsané a jmenem vší obce svolené stvrdili a upevnili sobě k budoucím časům, v knihy je sobě zapsavše, kteříž znějí tak, jakž jsou je potom králi do Uher poslali, v tato slova:

1504.

Hlava 24.

V níž se vypisují artikulové ode vší obce svolení, tak aby jich sobě na budoucí časy nedrželi, a jest jich XXVI.

„Ve jmeno boží amen. My purkmistr a rada, menší soudce, starší obecní i všecka obec města Prahy, známo našim tímto zápisem činíme a vyznáváme sami za sebe i za naše budoucí vůbec přede všemi, kdež týž zápis náš, našimi městskými knihami učiněný a zapsaný, čísti, slyšeti a viděti se bude, že znamenavše, jak jednota a svornost pravá, kteréž nám pán bůh všemohoucí z milosti své popříti ráčil, nám jest a býti může i budoucím našim platná, užitečná a poctivá, i z toho tomu jsme srozuměli, že i jednota víry předkem a nejvíc jest tomu potřebná, jako jednota města a práva tvrdící; i protož my svrchu psaní purkmistr a rada, menší soudce a starší i všecka obec města Prahy na tom jsme se svolili, a artikule ihned psané abychom neporušitedlně zachovali, nyní i na časy budoucí:

1. Čest a chvála bohu všemohoucímu aby se bez překážky dála tak a tím vším obyčejem, jakož dála se jest a děje po všem světě od křesťanův, totiž: aby Trojice svatá ctěna byla, a sbor nebeský aby od nás chválen byl podlé milosti sobě dané od boha a podlé zásluhy své, protož abychom i my k témuž přijíti mohli z milosti boží, toho sobě zasluhujíce s pomocí boží.

2. Aby všickni obyvatelé a měšťané města našeho, nynější i budoucí, mezi se nepřijímali žádných lidí a žádného člověka, kteřížby a kdožby účastenství církve svaté křesťanské obecně nedržali, a kdožby těch, kteříž jsou již v církvi svaté zvítězili, následovati a jich v slavnosti pamatovati nechtěli, tak jako první křesťané činívali.

3. Abychom všickni všecky svátosti křesťanské, pánem Kristem ustanovené a v církvi svaté křesťanské ode všech věrných zvyklé a zachovalé, drželi a při nich nedali se měniti žádnému žádným obyčejem, buďto duchovnímu anebo světskému.

4. Všecky řády křesťanské v církvi svaté zvyklé, kteréž

proti zákonu božímu nejsou, abychom je jako poctivé též 1604.
drželi a zachovávali tak, jakož přileží, a jakož jsou naši předkové v tomto městě je drželi a zachovávali až do časův mnohých a drahně zběhlých, nic nepřidávaje ani ujímaje, a zvláště což se služby mše svaté a rozdávání těla a krve páně svaté starým, mladým i dítkám pod obojí spůsobou dotýče, tak jakž jest nám to bohem všemohoucím ustanoveno, našimi předky osvobozeno a dovedeno podlé zákona božího, i krví mučedlníkův utvrzeno.

5. Abychom sobě faráře a kněží ty volili a za ty administratora a konsistoře žádali, kteřížby ctnostně a příkladně živi jsouce, nás vedli k jednostejnému držení víry svaté křesťanské a řádův zřízených, kteříž proti zákonu božímu nejsou.

6. Pro zachování mezi námi dobré svornosti, pokoje, lásky, milosti křesťanské, abychom mezi sebe nedopouštěli vcházeti a vjíti dále víc, jakož jest nyní bylo, lidí duchovních i světských, kteřížby hostinská učení vedli a přijímali a při nich se tvrdili, mimo starobylé doktorův svatých, ode vší církve svaté a křesťanské přijatých, tak řeckých jako latinských, a mimo kázaní našich starých Čechův, kteříž napřed v zákoně božím a potom v týchž svatých doktořích základ svůj bez bludův a hostinského učení a vymyšlení měli, a předky naše i nás při pravdě Kristově drželi, a v jednostejné víře a v poctivých řádích v tichém pokoji zachovávali.

7. Na tom jsme také zůstali a svolili se i budoucně držeti slíbili: schůzí všech postranních v městě našem že dopouštěti zjevně ani tejně nemáme, tak jakž král Jeho Mst jest je dávno i v nově zapovědíti ráčil. A nad to všem kázaním lidí světských i jim všem jiným posluhováním že překážeti máme, i těm, kdožby duchovní jsouce takové věci provoditi chtěli, mimo staré zvyklosti a starobylé obyčeje.

8. O tom jsme se také svolili, aby všickni lidé světští, kteříž mezi námi býti a bydleti a právo městské i svou živnost provozovati chtí, aby se všickni časy svými k tomu spůsobovali, a tělo a krev pána Krista přijímali z víry, a správcům svým aby se otvírali u víře své tak, jakž prvé bývalo, a žádný aby se s svou věrou pokrytě nechoval, ale před svým správcím ji vyznal.

9. Hříchové zjevní a smrtedlní aby dopouštíni nebyli,

1524 a svého průchodu aby neměli, na tom jsme také zůstali. K tomu neděle, ta a jiní svátkové, základ v zákoně páně majíce a od starodávna jsouce zachovávání, aby byli ostříháni a držáni, jakž na to sluší, bez potupy. A kdožby to přestoupil svévolně, aby trestán byl podlé rozeznání viny své, abychom o to pomluvy a úštipkův od křesťanův a sektářův neměli.

10. Pátek a jiní postové, jako vigilí, suché dni, soboty, advent a 40 dnův před velikou nocí, křížovní dnové, v střídmosti aby držáni byli, bez jedení masa, tak jakž jest v této zemi i v tomto městě od starodávna zachováváno bylo. A kdožby se jinak zachoval a v tom postížen byl, že všetečně činí, aby trestán byl pod pokutou starodávní.

11. Kdož se zde osaditi a měšťané neb obyvatelé v řemeslích budou chtíti býti, ti aby listy zachování svého a rodičův svých přinášeli, že jsou od rodičův řádně kněžími svěcenými, a ne pikartskými potvrzených, řádných a dobře zachovalých pošli, a v věku svém dětinském že též od kněží našich pokřtěni jsou, tak jakž od starodávna bývalo.

12. Také dále na tom jsme zůstali, kdežby koli a kteréhokoli pohlaví optáni byli, že jsou se od pikartův po druhé křtili, a křest opětovali, aby takovým cejchové přisazováni byli, a z města jako změtenci byli vyvedeni.

13. Kteřížby koli nalezeni a usvědčeni buď mezi námi a nebo vandrovní čeledí byli, ježto jsou pošli z mužův a žen, a ti kněžími řádu našeho oddáni žeby nebyli, takových v řemeslích aby netrpěli, a jich za svobodné syny aby nedržali, poněvadž poctivým řádem církve svaté z zjevně oddávaných manželův nepošli, ani jak jsou křest přijali, o nich svědomí není; a čeleď vandrovní ani zde ani jinde aby nedržali.

Hlava 25.

V níž se pokládá konec těch artikulův.

14. Traktatův všech bludných a kacířských v městě našem abychom prodávati nedopouštěli žádnému, pod ztracením hrdla i statku a vypověděním z města, a těch všech traktatův pod spálením; nýbrž jest-li žeby kdo co nového a nových učitelův přinesl, nejprv s tímto se nevykládaje, právu duchov-

nímu toho aby podal. Jest-li žeby právo duchovní uznalo, žeby se tu nic nenalezlo, čímby lidé měli nakaženi býti, a to by panu purkmistru a pánům oznámili, žeby takové knihy se mohly prodávati: teprv z dopuštění pana purkmistra a pánův aby ten, kdož je míti bude, prodával, a jináč nic. 1524.

15. Co se rouhání proti tělu božímu a krvi jeho svaté i proti jiným svátostem křesťanským, kterýchž užíváme zevnitřními znameními, jimi utvrzujíce vnitřní víru, dotýče, na tom jsme také zůstali, abychom toho žádnému nedopouštěli. A kdož v tom shledáni a usvědčeni budou aneb již jsou, usedlí aneb neusedlí, muži i ženy, abychom je všecky trestali a mezi sebou netrpěli, ale všech jich z města vybyli.

16. Kdožby koli těch lidí kněžími neřádně svěcenými oddávaných dceru k manželství pojal, aneb ženu roty jich se přidržící měl, toho za měštěnína ani za obyvatele abychom nepřijímali, ani jich netrpěli. Též žena zase, pojala-li by muže z roty pikartské, aby též v městě trpína nebyla, ale oba města prázdni byli.

17. Na tom krátce jsme se všickni svolili jednostejně: kdož jsou se koli v pikartství dali, buď z ženského aneb mužského pohlaví, chcem, aby mezi námi obydlí neměli, ale ven z města aby se vystěhovali, a nikdy aby zase přijímáni nebyli.

18. Na tom jsme také zůstali a jednostejně se svolili: poněvadž král Jeho Mst pán náš milostivý ráčil se jest nám zavázati, že nás ráčí při víře, řádích a chvalitebných obyčejích a právích všecky zachovati, že i my také k Jeho Královské Msti, jakožto ku pánu svému dědičnému a milostivému, věrně, právě a upřímě se chovati máme, to opatrujíce podlé jiných stavův: kdožby koli chtěl nás neb chtěli Jeho K. Msti kterakkoli, osobě aneb statku, ubližovati aneb k tomu sáhati, že Jeho K. Msti v tom a v takových věcech nemáme opouštěti, ale podlé naší vší možnosti obhajovati, a ve všem jiném k Jeho K. Msti tak se zachovati, jako věrným poddaným náleží, do Jeho K. Msti též naděje jsouce, že Jeho K. Mst proti bludným a nevěrným lidem nás neráčí opouštěti, ale proti nim jako král křesťanský že nás ráčí obhajovati.

19. Toto také svolujem, jest-li žeby na nás na kohožkoli, buď duchovního neb světského, bohatého neb chudého,

1524. pro to naše předsevzetí, kterýmž jsme přetrhli neřád a nejednotu víry, co přišlo, že sebe nikoli opouštěti nemáme; ale máme sobě radni a pomocni býti do přemožení svého.

20. Kdož jsou pak nás opustili prvé, městem a námi pohrdnuvše, mezi nás nepřijevše aneb od nás odjevše, aneb od města odstoupivše, že k těm se tak zachovati máme, abychom jich tam nechali a oni nás prázdni byli.

21. Kdyžby měla rada osazena býti, na tom jsme se svolili, aby o to žádný žádných postranních schůzí nemívali, a toho aby víc nejednali, kdoby měli volenci býti nebo nebyti; než kdyby se obec sešla, pokudž milost krále J. Msti slavné paměti ukazuje, teprv a tehdáž aby se řídilo, a prvé nic. Nebo kdyby se postranně takové věci působily, té milosti mohlo by se ublížiti. Toho s pilností abychom ostříhali, aby se toho nic nepřimísilo, cožby neslušelo. Také, kteréž osoby rada napíše, jiné žádné aby žádný nepsal, bez vědomí a sám o svém úmyslu bez rady společnosti. Pakliby kdo při tomto našem svolení se nezachoval a jinak učinil, a to by naň usvědčeno bylo, ten za zrádce aby držán byl, a takového z sebe abychom vyobcovali.

22. Kdyžby koli volenci k sazení byli voleni, takové osoby aby byly voleny, kdožby v bludích nebyli podezřelí a jinak na pověsti své aby dobře zachovalí byli.

23. Kdožby koli městské právo přijal, tyto artikule, o kteréž jsme se svolili, od prvního až do posledního zachovati má i při nich státi. Pakliby při komkoli ten obmysl nalezen byl, žeby se ústy přiznal, a potom v skutku jináč činil, a to, oč jsme se svolili, v posměchu měl, anebo mluvil, jakož mluví: „Věř, prý, kdo chce jak chce,“ anebo v Újezdě a kdežkoli jinde s pikarty schůzi by měl, jakož někteří i domy kupovali, takový hned aby města prázden byl.

24. Jakžby kterého roku rada obnovena byla, toto naše zřízení aby čteno bylo každého roku. A chtěl-li by kdo co v něm zrušiti a co z něho ujíti, toho žádnému aby nebylo dopuštěno. Neb té chytrosti žádný dobrý nevezme před se, aby nás měl z té společnosti vyvoditi, než ten, kdožby se chtěl mstíti pro naše předsevzetí.

25. Kteříkoli vypověděni jsou z Menšího města Pražského i z Újezda, a kdož jsou je koli sem přijímali, takovým

aby se do třetího dne, jsou-li zde, preč bráti a stěhovati kázali. Pakli kdo toho neučiní, ten aby s tím předse od města se bral. Pakli jsou ti, kdož jsou je přijímali, takové nákvasy, takového řádu, že věrou se chlubí, jako oni, a dobrého nic nečiní, ti a takoví aby se s nimi brali předse. 1524.

26. Při tom obec veliká na tom zůstali a panu purkmistru a pánům poručili, aby města tohoto měšťany obeslali pořádně, aby jeden každý osobou svou a rukou dáním se přiznal k tomuto svolení, a je podniknouti aby slíbil, a kdož slíbil, ten pod tímto svolením ze jmena má zapsán býti. Stalo se v obci, jakož se nahoře píše léta a dne, za purkmistrství Jiříka Švika."

Toť jsou ti slavní artikulové od Pražanův svolení, jimžto přiznání a povinnost sousedská přezděli, kterýmiž jsou se byli tak velmi svázali, že potom král Ferdinand dosti zuřivě přinucen byl jim je mocně vyzdvihnouti a zkaziti (a o tom bude v IV. knihách v 27. Hl. povědíno); kteréž slušné jest nebo chváliti, nebo hyzditi, podlé povahy přirozené člověka každého, k čemu jest koli kdo nachýlen.

Hlava 26.

V níž se oznamuje po zavření těchto artikulů, jak jsou Pražané s měšťany svými nakládali, dobré a pokojné lidi trápili, tak že jeden s druhým volně mluviti nesměli.

A když jsou se již tak s obcí svázali, tímto skutkem toho potvrzovali, že brzo potom, od purkmistra a konšelův radních počna až do všech měšťanův, pořádně rukou dáním purkmistru, jakožto náměstku vší obce, podlé obyčeje slibovali ty artikule obhajovati a skutečně zastávati. A tak tím obyčejem se dálo, jakoby znovu v měšťanství a sousedství přijímáni byli ti toliko, kteříž jsou při obsílání do obce odměšováni bývali od oněch, kteříž v domnění a v narčení pikartství byli, a do schůze obecní povoláváni nebývali, jakož jest povědíno. Co se pak potom dále s takovými narčenci působilo a kam je obrátili, v druhých knihách o tom nezamlčím. Tuto toliko o tom, že po takovém těch artikulův svolení dále a přísněji

1524 přistupovali k vykonání svého zlého úmyslu, psáti se bude. Neb obtížení a soužení rozličná, domnívajíce se, že tím bohu slouží, na lidi nevinné, sousedy a přátely své milé, vzkládali, a na tom se ustanovili, aby s žádným takovým narčeným, jakožto s vyobcovaným, nemluvili ani obcovali, ani na ně druhdy hleděli, ani se jim scházeti spolu v dobrém přátelství, krom krčmy a nevěstčího domu, dali. Pakli se kde na ulici dva nebo tři takoví sešli, tehdy hned špehéře zrádného za sebou měli, na ně sobě odporná strana ukazovali, a jim se posmívali, coby čert želízko ukradl aneb nalezl. Potom je na radnici sočili, bez žaloby řádné a slyšení strany druhé, pravíce, že se opět pikarti scházejí; a tu opět povolajíce jich konšelé, na kůži jimi zmítali, že mohli na tom dosti míti do dalšího opatření.

A jest s velikým to podivením do takových lotrovských běhův, že sami u sebe toho viděti nechtěli, když mnozí z nich scházívali se po hospodách před samým pohnutím i potom, a tu rady své nepravé v svých kvasích mívali, a proti svým spolusousedům se puntovali sami s sebou i s Malostranskými sousedy za jedno; a toho žádný jim neobtěžoval. A z těch spolkův potom to spiknutí a bouřka vyšla, jízdy jedni na druhé učinivše. Tito pak upřímným a dobrým úmyslem šli, podlé přirozené povahy všech živočichův, a jeden s druhým někdy podlé společnosti měšťanské, přítel s přítelem, soused s sousedem, tovaryš s tovaryšem z navyklosti sešli se na místo poctivé, neskryté, rozmlouvajíce spolu pokojně; odkudž nic zlého z toho jest nepocházelo, tak jako od strany jim odporné. A však což v oněch samých plno bylo, že jsou se rotili proti těmto, to na tyto vstrkali, z nepravého a falešného domnění, aby bitý nebitého nesl. A tak vždy to slovo opálali, dotýkajíce jich, jakoby skrze své scházení pokojné něco zlého obmýšleli, ježto se při oněch to všecko potom nalézalo, že netoliko zle o jiných obmýšleli, ale to lstivé obmyšlování k skutku zlému potom přivedli. A od té chvíle, jest-li že jsou kde dva takoví potkati se měli, tehdy nesměli se zastaviti spolu, ale vzhlédaje jeden na druhého žalostivě s slzami, musili se pominouti. To i jiné bláznovství Pražané působili, jehož jest bez počtu. A u veliké potupě i v ošklivosti se všech stran takoví lidé byli i také v úzkosti. Neb chtěli-li jsou

v obcování sousedské neb tovaryšské, jako prvé, s těmi sobě 1504.
v té nesnázi odpornými vjíti, tehdy se jich ti štítili a jako
ladův varovali; pakli jsou sami, jako říkají, svoji chtěli oč
spolu pokojně rozmlouvati neb obcovati, tehdy hned v zlém
domnění byli. A tak všecko jim bylo zavříno. A to bylo nastalo, že vrzte sebou, kam chcete, všudy jim těsno bylo,
ježto takový zákon příliš byl nesnesitedlný, kterýž žádnému
z lidí, leč mrtvým, kteříž lidí nepotřebují, potěšený býti
nemůže.

Při soudích domácích též se dálo, že jsou je soudcové velmi obtěžovali, mimo jiné nedopomáháním spravedlnosti podlé práva, a zase s dopomožením na ně odporným stranám všeho nevolného a právu odporného; a byť se pak břehu chytili, všecko se s nimi utrhlo. K tomu také, že jsou oni Pražané dali se byli v skutky účinné nelidské, lítější nad povahu všeliké šelmy. Když kněz Jindřich řečený, farář u S. Jiljí, některou chvíli při sv. Havle téhož léta v jednu neděli na kázaní svém kázal pána boha za vězně vůbec i za ty spoluradné a jiné vězně podlé nich prositi, aby ráčil jich potěšení býti v jich zármutcích, kteréž, prý, trpí bez viny, a hned na zejtří v pondělí obeslali ho na radnici, a odtud kázali ho dáti pro ten skutek do vězení administratorovi; on pak choval ho v jednom pokoji na faře tejně za několik dní a potom ho pustil.

Hlava 27.

V níž se zmínka činí, kterak jedna žena od S. Mikuláše žádala svého faráře, aby se za ty vězně kázal pánu bohu modliti, a potom z toho těžkost nesla. Při tom o dobrém na opak křesťanu, a o pikartu, jak jsou se před richtářem hádali, i o tom, jak Pražané tak i Malostranští s svými sousedy nakládali.

Jedna opět žena pekařka, Dýmková řečená, přišla s počtou k svému faráři kostela sv. Mikuláše téhož času, a žádala ho, aby též kázal za ně pána boha prositi, aby jich ráčil pomócník býti v dobrém. Ale on vzav poctu sobě, šel k administratorovi a radil se s ním o to, boje se téhož, co jest přišlo na kněze Jindřicha. Odtud dále ta věc před Pražany

1524 do rady přišla. Z toho ji obeslali a do šatlavy ji vsadili za několik dní. Někdy lidé, když kterého lotra pró jeho zlé skutky po odsouzení k popravě vedou, obyčejně za takového pána boha prosí: ale tito za ty vězně neodsouzené, ani kterakkoli ve zlém jistotně poznalé, nedali žádné zmínky žádnému činiti, jenžto jest skutek milosrdný a křesťanský pána boha jedni za druhé prositi.

Opět, když jsou ti vězňové na radnici i v šatlavě sedíce písně sobě dobré křesťanské a nábožné rádi často pro potěšení zpívali, totiž: Kriste, jenž jsi světlo i den ꝯc. Smiluj se nad námi Pane! ꝯc., a jiné latinské i české zpívání, kteréž od církve po kostelích od starodávna bývají zpívány; a někteří napomenutí též křesťanské jedni druhým činili, v dobrém se z víry tvrdíce: potom jim konšelé přísně přikazovali, aby od toho všeho přestali; pakliby toho neučinili, že je jináč chtí vězením opatřiti; a že jest jim to těžko slyšeti mnohým, a protož, prý, o to mluví a repcí, pravíce, žeby skrze to mohlo něco v obci povstati zlého. To ti vězňově slyšavše, musili toho zanechati.

Proti tomu slyš o příhodě z mnohých k tomu podobných, kterouž za skutek tehdáž křesťanský Pražané ujali, o jedné, kteráž se při tom povyku stala. Když jednoho dne v jedné ulici dva sousedé, totiž křesťan Římský s narčeným pikartem na potkání se spolu sešli a o něco mezi sebou pohádku měli, v tom richtář šel z náhody a trefil se k tomu. I uzřev ho ten křesťan řekl: „Pane richtáři, teď se tento pikart se mnou hašteří!“ Ten pak jistý člověk narčený slyšav to odpověděl: „Pane richtáři milý! já pak takto pravím, že v hrdlo lže, jako takový ꝯc.“ upřímo odpovídaje a jeda cestou i necestou s mateří ꝯc. „Zrádce, abych byl pikartem!“ Richtář to slyšav, zasmál se a řekl tomu narčenému: „Již já rozumím, milý sousede, že jsi ty dobrý křesťan, jdi domů a měj pokoj.“ S tím se rozešli. Nebo kdyby byl ten narčenec tak víry své nevyznal, jistě byl by hned vypovědín a nejméň vzat do šatlavy k takovému jako jiní trápení. A takových lidí bylo mnoho, že jsou nemohli jinak té vzteklosti rozličné odolati, leč jsou se nectným jazykem odláli. Ale kněží někteří s administratorem někdy slýchajíce po ulicích takové lání, posmívali se tomu a mluvili mezi sebou, schvalujíce a řkouce

„I co čistě lají! tuť není pikartův, a není potřebí jim ná- 1524.
pravy činiti v kostele; tuť jsou, prý, dobří křesťané!“

A protož Malostranští jak jsou šťastný počátek v své vzteklosti obyčejem nejhorších živočichův učinili, z cizího toulu šípy berouce: tak jsou Pražané od nich smysl a zlý příklad vzali a kratochvíl svou bez přestání vedli, jakž ďáblům i náměstkům jeho bylo libo; ale sami se o to předkem nesměli pokusiti, leč prvé se tomu podívají, jak se jim Malostranským, jakožto všetečným, nerozumným a vší vážnosti prázdným, dařiti bude. Nebo nejsnáze jest bláznu úzdu pustiti, aby jiní po něm potom blázníli. A kdyby oni Malostranští byli od některých Pražanův i od některých blízkých z stavu panského a rytířského naučení neměli, nepodobné jest, aby takoví humenní vrabci směli neb uměli se o takové věci pokusiti, o kteréž jsou se s počátku pokusili, běhajíce jako vzteklí (nelze jest než o takových lehkomyslných v pravdě tak mluviti) po Újezdě i po Malé Straně sem i tam se zbrojí, na domy mnohé se tloukli, tu kdež na koho vích pikartský falešně a ovšem lživě vstrčili, své mrzké a hanebné běhy tím zakrývajíce. A potom hned na zejtří Pražané, jakož jest mluveno, napivše se s nimi litkupu, oč jsou spolu tržili, ten trh konali, až i dokonali: jakž jsou koli s svými měšťany nakládali, že oni Malostranští též zase od nich příklad ke všelijakému trápení sousedův svých, krom katem mučení, brali, jakožby byli i to učinili až do hrdla zbavení, kdyby byli mohli k některým sousedům přístup slušný pro nepřítomnost jich míti.

A toho všeho hlava a původové největší v tom městě byli: Bartoš nějaký nožíř a Vít řečený Zelé, spolusousedé a přísežní starší obecní. Neb již zemdlena byla rada konšelská u nich tím povykem toho města, kterýmž kdyby u zdravém rozumu blázníli, bylo by snesitedlnější to vážiti; ale poněvadž jsou zhovadilí byli a po sobě v své mravy i jiné táhli, není hodné, aby v vlastnosti dobré, rozumné, lidské povahy připomenuti byli. Neb ten Bartoš, ačkoli obraz a postavu člověčí měl, však do sebe skutkův dobrých, lidských nikdá neměl, kochaje se v neštěstí lidském a s hovady zároveň smýšleje, trhaje a sápaje se na dobré pověsti lidí ústy nestydatými a příliš lehkomyslnými obyčejem lehké ženky. —

1524. Vít také Zelé jemu ve všem rovný byl, a nad to, kdyby ten rozum měl, jak má pověst dobrou sobě i dětem svým zachovati, nikdá by zlodějsky na noclehu mince zlaté z nohavic Janovi Krčkovi Berounskému nevyřezával, vyjev v poselství proti králi Ludvíkovi; anižby mu potřebí bylo (jakož jest tak učinil) toho jemu zase uplacovati. A tak oba jsouce mysli nevážné, za svou vášnivou libostí toliko šli; a však teď již nyní léta 1530 hodné jim děkování lid obecní za to činil, zradou je dotýkajíce.

Ale již se k počátku navrátím, že ta hra tomu chce, tu kdež pán bůh, jsa vysoko, na lidi nevinné pokušení pro jich hříchy dopouští, a král nebo jiný pán světský, jsa daleko, své věrné poddané v jich nevinnosti na zprávu lstivou a nedůvodnou zlých lidí opouští. Budiž ze všeho chvála pánu bohu nebeskému. A když se koli v Praze obec rozehrá i zvášniví, tu žádného řádu ani práva bezpečenství není; ale tehdáž bývá taková oprava: kdo bit, ten sobě má, a komuž kůži zderou a nebo hlavu s něho sejmou, ten tam. A tak kratochvíl obce té taková mnohým ctným, šlechetným a nevinným lidem škodu na pověsti, na statku i na zdraví častokrát přinášela beze vší hodné příčiny, a jest tak bezpečná, jako s medvědem v zápas choditi. Protož když se vozkovi koni zúzdy a z udidl vydrou, jaké můž jemu býti bezpečenství? Neb již tehdáž to nastává, že mnozí chatrní a na své pověsti lehcí i jinak ovšem lidé opovržení na nohy povstávají, křikajíce a povyky „tak, tak!“ činíce, a tak dobrým, hodným, věrným a rozumným správcům svým nohy podrážejíce.

Hlava 28.

V níž se psáti bude o lstivém a nedůvodném postranném viny vznášení od Pražanův proti vězňům a vyšlým; a zase o odporu a očišťování jich, kteréž slove »Anticipatio« proti Pražanům, až do konce těchto knih prvních.

Ale ať se k pořádku spisu tohoto zase navrátím, věz, že potom málo dále při času sv. Martina, léta téhož, kníže Karel hejtman od krále také z Uher přijel, kterýž prvé, dokudž z Prahy do Uher nevyjel, jakž takž v těch nesnázích

zašlých střídmě se měl, nedopouštěje mnohého horšího, kteréž 1524.
jsou Pražané i Malostranští proti svým spoluměšťanům vésti zuřivě chtěli. Ale když se tam do Uher dostal, hned byl nakažen jiným povětřím z nabádání biskupův i jiných některých lidí, vedouce ho k tomu i krále poněkud proti němu, tak jakž pověst o tom byla, pozdvihše, aby luteriany (kteréž tehdáž všecky ty, kdož jsou se rádi chtěli pánu bohu modliti a líbiti a při zákonu jeho upřímně státi, tak nazývali) po zemi kazil a vypleňoval slovem v ty časy královským. Ale on hledaje víc chvály světské nežli boží, povoloval již všemu k vůli lidem mnohým. A toho také dokázal, když Jan Hlavsa s některými chtěl byl k králi o tu nesnáz jeti, že bránil jemu toho a přiříkal, že chce sám o jeho i jiných věc jednati i zjednati lépe, nežli oni sami. Jakž jest pak zjednal, když zase přijel, skutek ukazoval. A protož, když se z Uher vrátil, obsílal veškeren stav městský ke dni určitému do Prahy, aby posly z sebe vyslali. A když jsou se sjeli na radnici Pražskou
s knížetem v pondělí po svaté Alžbětě léta téhož 1524 do 21. List.
radné světnice, tu jest kníže řeč učinil Pražanům, ohrazuje se, kterakby o něm řeč puštěna byla, žeby něco jednal při králi proti nim, aby tomu nevěřili; ale že jest vždycky rád činíval pro ně, což jest mu jediné možného bylo, i také nyní že jest se při králi též zachoval.

Po té řeči Pražané vítali jej a že poníživ důstojenství svého do toho města mezi ně sjel, to přátelství vděčně přijímají, zakazujíce se jemu. A též Horníkům s jinými posly z měst vítání činili a jim z toho přátelství, že jsou se sjeli, děkovali.

Proti tomu kníže, Horníci i poslové z měst oznámili, že jsou to rádi učinili na poručení a rozkázání královské; a toto tíž poslové přičinivše: žeby rádi lásku, svornost a dobrou jednotu mezi nimi v tom městě viděli. Potom kníže oznámil, kterak král jemu poručiti ráčil, aby obě strany, totiž Pražany s vězni spoluradními, ze jmena: s Danielem Raušem, mistrem Václavem Danielovým, mistrem Brikcím, Janem Erasimem a Blažkem soukeníkem, prostranně s posly z měst vyslyšal; to dopovídaje, aby nejprv Pražané příčiny takového pohnutí a bouřky i osob vyzdvižení oznámili, že to chce slyšeti.

Tehdy mistr Jan Pašek od purkmistra, konšelův, i ně-

1504 kterého počtu starších obecních tehdáž přítomných mluvil: že jsou tomu velmi rádi, že to k slyšení přijde, proto, aby se ta pověst nerozhlašovala a o nich toho domníno nebylo, žeby něco proti těm vězňům, kteříž u vězení sedí, nebo z města odešli, bez příčiny brali; ale což jsou učinili i což jsou o nich rozpisovali listem, aby žádnému v pochybení nebylo, že to tak v pravdě jest. A při tom kázali čísti list královský, kterýmž poručil král, což se pikartův a luterianův dotýče, aby v městě Pražském nebyli trpíni. I také že skrze pány posly Jeho Msti Královské též přikazováno bylo i prvé při sazení rady; ale že oni vězňové takovému přikazování, psaní i poručení byli jsou na překážku i na odpor.

Dále co jest Pašek s pomocníky svými mluvil, nalézá se rozum toho všeho v spisu, kterýž jsou potom oni Pražané učinili a kníželi podali a kníže králi do Uher odeslal. Protož pro ukrácení, abych vody snad nepřelíval, a jedné věci snad dvakrát nebo třikrát, jako Pašek, neopakoval, zdálo mi se za slušné, abych položil touž zprávu sepsanou tuto toho jich obtížení, kteréž nad míru pod oblaky vyvyšovali, proti týmž vězňům, kteráž jest v tato slova:

Hlava 29.

V níž se oznamuje, jak jsou jedna každá strana svou při sepsanou kníželi podali.

„**Tato zpráva** Pražanův proti těm, kdož jsou je za stranu sobě položili a jednotu víry božské a křesťanské (podlé jich smýšlení tak mluvím) proměňovati začali podlé hostinských učení, králi sepsaná:

1. Že jsou věc svou vzali a začali proti bohu, a to v tom, že jsou kněžím do města vjíti dopustili a je za faráře k farám přijímati radili, kteříž jsou proti Trojici svaté mluvili, a tak proti bohu Otci, Synu i Duchu svatému, že nevědí, co jest Trojice svatá, žena-li jest, či co jiného.

2. Co se dotýče svatých božích a svěcení svátkův, že to býti nemá, ani neděle svěcení, a že je to všecko pominulo, a křesťané že jsou v tom osvobozeni, samu víru toliko majíce.

3. Tím proti bohu hřešili, že jsou všem svátostem Kri-

stovým a křesťanským ustanovením odpírali, pravíce, že nic toho potřebí není; a že křest potřebný z vody křtitedlné není, a že jej můž učiniti kdo chce i z jaké vody chce, z bláta i z rosola, a že k tomu křižma, ani oleje, ani soli, ani bláta podlé starobylé zvyklosti není potřebí, a že děti křesťanští u víře rodičův učiněni jsou pokřtěni; a že kmotrem vlastního otce dítěte býti dopustili. sou.

4. O jiných svátostech lehce mluvíce, že nic nejsou, dokládali, jako mazání olejem, svěcení kněží že jest věc daremní, a že olejování a špikování potřebné věci nejsou, a že kněží bez toho býti mohou. Neb volení, a ne mazání kněze činí; a ten že můž posvěcovati a rozdávati, kdožby kněžem byl voleným a ne špikovaným, to, co jest Kristus na památku svou přijímati časy svými rozkázal.

5. Což jest Kristus posvěcovati a přijímati na památku smrti své rozkázal, nepraví býti tělem božím, ani krví boží, než chlebem posvátným, a že to víc není [illegible] dotud, dokudž ti nepřijmou, kteříž posluhování žádají, a dále nic. Potom mluvíce, což kněží v monstranci neb v [illegible] dávají, že jest tu nic. Jest i to od jednoho kněze [illegible] zjevně, že posvěcování těla Kristova není žádná oběť; neb Kristus jest již jednou obětován, a tím neb tou obětí že jsou již jiné všecky oběti napřed vyplněny.

6. O mši jest mluveno, že nic není, a přijímání že z podstaty spasení není. Roucha, kalichy, monstrancí potupovali.

7. Oltáře nazývali verštaty a [illegible], a kostelní [illegible] starobylé potupovali.

8. Co se těla a krve Kristovy dotýče, [illegible] a potupně mluvili, kterak tu boha není: [illegible] mníte býti, tehdy [illegible] a [illegible] zšeredí, a víno zkysne a [illegible], [illegible] boha [illegible], proto, že ho tu není; ale jest na pravici boha Otce v nebesích, a tam se [illegible], a ne jinde [illegible] býti. [illegible] byl bůh v monstranci [illegible].

9. Procesí zastavili i všecky památky Kristovy, [illegible] Jerusalém, hrob velikonoční: a na [illegible] zřídili, [illegible] je vyšlechnouti bez vůle krále [illegible].

10. Ve všech [illegible] jsou nám ti [illegible] i [illegible], kdož jsou [illegible] a [illegible] kdyby [illegible]

1504. cesí šli, žádné nečinili. A k tomu ke všemu jsou je kněži vedli, a oni jsou je do toho města uvedli, je zastávali a jim naddržovali, a na kázaních i na mšech jich jsou bývali.

11. Lejkům kázaní nepřetrhovali, nébrž i v kostele jim dopustili kázati, jako Mikuláš Šorf u S. Michala v Opatovicích.

12. Dopustili těm kněžím, že jsou kázali, že důstojnější jest člověk dobrý, nežli tělo Kristovo a krev Kristova, a že ďábel svozuje lidi skrze pannu Marii, jako skrze nejhoršího lotra.

13. Canon pravili ničímž býti, a svatí, kteří jsou v něm, že jsou v pekle; doktory staré tupili, krucifixy mazali v mázlích ꝛc. a všickni rozbíhajíce se, k monstrátu klali jsou. A zápisy že jsou činili s těmi kněžími, pohlaví ženské i mužské, a v noci se k svému kacířství scházeli.

14. Král JMst ráčil chtíti míti a rozkázati, abychom mezi sebou pikartství neměli, ani v úřadech jich abychom netrpěli; a oni jsou proti tomu odporni byli, lečby bylo dovedeno, kdo jest pikart a proč? Neb snad, prý, takových pikartův mohlo by se naleznouti více nežli deset, ani sto, a snad více nežli tisíc. A protož pikartování na žádného nedopustili, ale dopustili i posluhovati i znovu křtíti, a sami také nočně na těch kázaních jsou bývali.

15. Král JMst ráčil chtíti míti pro zachování pokoje, svornosti a dobré lásky křesťanské, abychom s stranou Římskou jednali a uhodili o kompaktata; a oni pak z své lásky s sběří svou to roztrhali a tomu jsou překazili.

16. Když mluveno bylo o vystavování těla Kristova v monstrancí, tu posměšně bylo mluveno: „Hle, již jsou nám drahého Ježíše skryli! komuž se budeme modliti?“ A jiné mnohé šeredné mluvení bývalo.

Hlava 30.

V níž se skonávají artikulové a vznášení od věrných křesťanův proti pikartům.

17. Při tom takto dále psali: Když Malostranští sousedé a konšelé s námi se radili, coby s ruhači a s bludnými lidmi měli činiti, pravíce, že jsou o to k králi poslali; a my jsme

1524. neráčil přiříkati. A tak tím Jeho Královskou Milost od nás myslili jsou odloučiti; pro který pak konec aneb z které příčiny, nechť Jeho Královská Milost s Vaší Knížecí Milostí i s svými moudrými radami rozvážiti ráčí.

20. Naposledy, které psaní jsou králi JMsti učinili: toho což v pravdě jest, nic jsou nenapsali, a to se pokázati může; než chtíce své líčiti, to jsou napsali, žeby se oni Vaší Knížecí Msti věrně a právě, jako náměstka krále JMsti přidrželi; ježto my tak pravíme, že tak není. A v tom se Vaší Knížecí Msti dokládáme, že jsme proti pořízení krále JMsti stáli a tomu odpírali.

21. Přinesl nám to rozdíl tento, že úřad kněžský na sebe potahuje, kdo chce, a opět podává ho, kdo chce. Nebo v vazbě naší jednoho toho máme, kterýž se v to dal, že sám posvěcoval, a doma sobě i čeledi i jiným posluhoval.

A v tom kalich jeho knížeti ukázali z dřeva vytesaný a pryskyřicí polívaný.

22. Mluvili i toto: „že nám všecku pšenici na ty bohy vypekou, a kdyby byl jako hora, jižby ho snědli.“

23. Jest i toto mluveno od jednoho kněze: „že máte tři bohy, jednoho v monstrancí, druhého v cancellum a třetího přijímáte; a domnívá se bába, že přijímá boha, ana přijímá čerta.“

A protož Vaší Knížecí Milosti prosíme se pány těmito, že takové věci ráčíte opatřiti. Poněvadž tak, jakž jste ráčili slyšeti, výstupkové stali jsou se těmi lidmi proti pánu bohu, proti králi JMsti, i také proti osobám našim, že Vaše Knížecí Mst ráčíte k tomu přivesti, aby trestáni byli podlé pokut, v právích duchovních i světských na to uložených.“

Až potud té psané zprávy. — Člověk rozumný, zdravého jsa smyslu, věrně by se za to styděl, aby měl před richtářem takové dětinské a lehké klevety oznamovati a jako ve snách z nich žalovati; Pašek pak s pomocníky svými jmenem Pražanův nestyděl se knížeti a výše králi pánu svému beze vší vážnosti zprávy té lehkomyslné psané vydati, kteráž jest jemu byla za největší důvod a za podstatu proti vězňům. Ale o mordu již mlčal, jako člověk pravdomluvný, s jinými. A nevím, z jaké příčiny jsou některých článkův svého prvního

mluvení minuli, že jsou jich v svém spisu nenapsali a některé změnili. A však rozum k tomu vede, že jsou se za ně styděli, aby to všecko, což mluvili, psáti králi měli; neb jsou byly klevety babské, nedůvodné, též jako v tomto spisu. A toho jest potom kníže, že jest tak, na ně nezatajil. 1524.

A však některé věci od nich mluvené ještě tuto přidám, z kterýchž ty vězně vinili, a jsou tyto:

1. Svatí jsou-li, že nevědí, a že není potřebí k nim volati za pomoc, ani jich ctíti; nebo Kristus svým umučením za nás za všecky dosti učinil; a že životové jich jsou jako jiných psův. Potupili také i posty, spoléhajíce na umučení Kristovo, že jest za ně dosti učinil.

2. Že mší není potřebí, a že se tu neobětuje Kristus, nebo již jednou obětován jest.

3. Že v svátosti oltářní v přítomnosti boha není.

4. Někteří kněží kázali, že kněží mohou se ženiti, jakož se někteří i ženili; a tomu jsou tito vězňové nepřekáželi.

Ač toho víc mluveno bylo, ale nyní na tom, což příslušnějšího a pilnějšího, buď dosti.

A na tento poslední artikul bylo svědomí čteno Havla Cahery administratora s konsistoří v ten rozum: že jest s posměchem k kněžím věrným bylo posláno za purkmistrství Jana Žáby, aby v kuklách nesloužili; a všetečným zpikartilým kněžím dali znáti na hřlo. Tu pak Martinkovi knězi mnoho připisovali, ovšem lživě a falešně, a zvláště, což mnohým v obci té vědomo bylo, jináč než oni svědčili, totiž: žeby on Martinek s jinými svými kněžími svátosti těla a krve páně přes rameno při mši pozdvihujíce kejklovali, a jiného mnoho smyšleného vyznávali; dále svědčíce: že Jan Hlavsa s pomocníky jim přikazoval o těle a krvi páně, aby na kázaních svých příliš nevelebili, ani netupili; a tak dále jiného mnoho k tomu podobného.

Jiné svědomí nějakého kněze Vojtěcha, faráře Týnského, proti mistru Brikcímu vězni: žeby přikazoval v osadě Sv. Štěpána Většího kněžím, též aby přílišně nechválili těla Kristova, ani také tupili, a tak dále.

Jiné opět svědomí proti témuž mistru Brikcímu od kněze Jeronyma řečeného, faráře u Sv. Haštala: že jest jemu dal formaty své schovati; a když mu je navracoval, řekl jest:

1524. že veliké bláznovství jest, že chodí kněžstvo pro kněžství a pro ty listy do Vlach; že bez těch listův i toho chození mohli by býti dobře kněžími. A tak dále až do konce.

A to jest na ten artikul od Pražanův mluvený vyznáno: že mistr Brikcí, co jest a jak mluvil proti svátosti velebné, že toho jest seznání před rukama.

Hlava 31.

V níž se pokládá odpověd věžňův na vznášení Pražanův před knížetem, a jak s nimi, totiž s vězni, zacházejí.

Když to všecko od žalobníkův bylo mluveno a dokonáno, tehdy věžňové prvé jmenovaní spoluradní byli povo-
28. List. láni do radní světnice v pondělí čtvrtý den po svaté Kateřině, v témdni po těch všech řečech, aby na zprávu Pražanův (kterouž bez přítomnosti jich před knížetem a pány Horníky s jinými posly z měst činili) odpověd dali, též bez přítomnosti Pražanův. A předkem kníže toto mluvil k nim: „že král JMst ráčil jest slyšeti žádosti a prosby vaše, které jste naň vznášeli, a mně ráčil poručiti, abych vás v obtížení a potřebách vašich vyslyšal. Protož vedlé poručení JMsti vás slyšeti a v tom ve všem vedlé téhož poručení dále se chci zachovati. A to abyste znali, že páni Pražané z strany jedné slyšáni jsou; vy také, což sobě proti nim obtěžujete, oznamte.“

Vyslyšavše ty řeči věžňové, toto pověděli: „že JMsti Královské, pánu našemu milostivému, velmi děkujeme, že jest ráčil JMst naše ponížené prosby uslyšeti, a místo i osobu Vaší Msti k vyslyšení nás nám ukázati. Dále Vašim Mstem jest dobře vědomo, jak my již dlouhý čas, a již na šestnáctou neděli jde, v těžkém vězení s velikou potupou, bez slyšení i všeho našeho provinění, držáni jsme, v kterémž majíce veliké trápení na mysli i na zdraví, pro nepokoje a ustavičné nevole od nemalého počtu žoldnéřův, kteříž jsou nás ustavičně ve dne i v noci ostříhali, i také pro veliké a těžké smrady; a nikterakž volně a svobodně nemohli jsme spolu o naše potřeby promluviti, a ani toho sobě sepsati, a aniž o tomto dni, abychom měli slyšáni býti, nic jsme nevěděli, až teď nyní od Vaší Msti. Ale oni strana nám odporná jsouce

1524. sobě volni, vždycky v radách ustavičných s domácími i s cizími, světskými i duchovními, bývali, radíce se proti nám a spisujíce beze vší překážky, cožkoli se jim líbilo, a nám velmi veliká věc stala se a nastává. Protož pokorně prosíme, račte nás z takového vězení rozkázati propustiti, abychom jsouce v svobodě a v pokojnější mysli, o to, což nám potřebí jest, spolu mohli volně promluviti i sepsati sobě. A račte na nás pohleděti, jak ztrápeni jsme, že pro mdlobu sotva stojíme. A také nikterakž neračte věřiti, abychom měli od statkův, manželek i dítek našich kam ucházeti a tím se vinné činiti; dostojímeť jako dobří a nevinní lidé, jsouce toho příliš žádostivi, abychom nevinu naši ukázali, jakož to skutečně uznáte, že ničímž vinni nejsme.“

Na takovou žádost těch vězňův kníže takovou dal odpověd: „Vám k žádosti rádi bychom učinili, což nám jediné možného jest; ale toto, zač žádáte, nám přes poručení krále JMsti možné učiniti není. Než chcete-li prositi pánův Pražanův za to, abyste puštěni byli z vězení, to můžete učiniti, a nás za přímluvu potřebujete-li k nim, rádi učiníme.“

Na to odpověd dali vězňové: „že nám to učiniti, strany nám odporné prositi, možné není; nebo tudy ukázali bychom na se, jakobychom vinni byli, nejsouce; a k tomu, že ne jich, ale královští vězňové jsme. A Vaše Knížecí Milost místo Jeho Královské Milosti držeti ráčíte; protož Vaší Msti prosíme, abychom mohli pro tak velikou naši potřebu toho vězení prázdni býti, a chcem rádi dostáti jako nevinní k ukázání neviny naší.“

Po těch všech řečech nemohše nic vyprositi, dána jest jim v radnici obecní světnice, aby tu spolu rozmluvili, a co jim potřebí, sepsali a do zejtří, to jest do úterého, aby s tím pohotově byli. Na zejtří pak v úterý Jan Hlavsa a Mikuláš 29. List. Šorf z rozkázání knížete byli do rady puštěni spolu s vězni dotčenými, a tu společně se spatřivše, před knížetem a posly z měst s pláčem se pozdravovali a vítali. A potom ti artikulové bez přítomnosti jich od Pražanův mluvení byli jim oznamováni od knížete. Na kteréžto artikule odpověd dávajíce společně, takto jsou promluvili:

„Milostivé kníže, a Vaše Msti páni poslové milí! Jest nám převelmi obtížné k tak mnoho artikulům beze všeho jich

1524. božího. A takové rouhání a lehké mluvení na žádného nikdá uznáno a provedeno není, a my se toho nebojíme, aby jak mohli to na nás spravedlivě uvesti. Nebo takoví nikdá jsme nebyli a nejsme, abychom rouhavě, lehce a všetečně tak sahati měli v důstojenství svaté Trojice, jednoho pána boha, a mluviti nekřesťansky, kacířsky něco proti panně Marii, svátostem křesťanským i svatým božím.

I toto abyste znáti ráčili, že Havla administratora se vším kněžstvem jsme povolali před se, a na něm jsme se vyptávali: jsou-li jací rozdílové mezi námi při víře svaté, a káže-li kdo jaké bludy? Dal jest nám za odpověd: že při svaté víře žádných rozdílův není mezi kněžstvem, a my také nepravíme, aby co bludného proti zákonu božímu kázáno bylo. To my od nich slyšavše, napomenuli jsme je, aby s námi v lásce, v jednotě a v svornosti trvajíce lid k témuž vedli. Potom administrator Havel za primasství mistra Paška i s kněžstvem za to žádali, aby to decretum svolené bylo vydáno, že také podlé toho sami se říditi a lid spravovati chtí; jakož jest jim i vydáno. A však hned sám administrator, jako původ všech těch zlých věcí, i s jinými některými kněžími proti tomu obecnému svolení kázali a lid bouřili, k vylévání krve ponoukajíce; a v tom nechtěli odporná strana, aby jim co mluveno bylo, ti, kteříž nás vyzdvihli a do vězení vzali, aby vždy tudy svou vůli zlou proti nám provedli.

Hlava 33.

V níž se odpověd vězňův proti Pražanům skonává.

Item. Co se mše dotýče, jakož ji saracenskou a švábskou jmenují: však za purkmistrství a primasství mistra Paška ta byla; proč jest tomu nic neříkal, co jest tu zdálo mu se býti proti svaté víře? A administrator Havel týmž spůsobem posluhoval Janovi Nastojtovi v domu jeho; a však proto mu to přetrpěli, ježto my ani při jednom, ani při druhém toho původ ani příčina nebyli jsme. A ty kněží, měvše je z města preč pustiti, a majíce je v městě, z ničehož jich nevinili ani trestali; a my tu nic vinni nejsme.

Item. Což se Kalence dotýče: ten jest v městě Praž-

vých osob se připisuje a o nás se rozhlašuje. Nebo to Vašim 1524.
Mstem všem dobře známo jest, kterak jsme vždycky věrně a upřímně, přidržíce se napřed JMsti Královské, k dobrému a užitečnému i poctivému JMsti i tohoto království skutečně pomáhali, též také k dobrému a užitečnému i poctivému městu Pražského radili, i o tom pracovali, a též i všeho stavu městského práv, svobod, výsad, poctivostí hájíce, bráníce, hrdel i statkův svých nic nelitujíce; a skrze to mnohým osobám z stavův vyšších upadli jsme v nemalou ošklivost.“

Hlava 32.

V níž odpověd týchž vězňův na artikule pořádně se dává.

Když vězňové ty řeči dokonali, přistoupili k těm artikulům od Pražanův mluveným, a takto na ně odpověd společnou dávali:

„Nejprvé: Toto Vaší knížecí Msti oznamujem, což se listův Jeho Královské Msti dotýče, v nichž přikazovati ráčí, aby lidem bludným a luterianským překáženo bylo, a jich aby netrpěli. K tomu tak pravíme: že proti těm listům a rozkázání JMsti nejmenším slovem, ani kterak jinak neprovinili jsme; nébrž k tomu jsme se přimlouvali, abychom na takové bludné, víře svaté křesťanské odporné lidi s pilností se vyptávali, a kdožby koli takový nalezen byl a usvědčen, abychom se k němu spravedlivě podlé rozkázání krále JMsti a našich přísah zachovali.

Item. Kdež dále praví, žebychom takovému psaní odporni byli a hřbet bludnému kněžstvu držali, pravíme: že řeč jest nepravá, ani kterakž důvodná; nebo při všem upřímně a spravedlivě na pána boha pamatujíce i na přísahy naše, bohu a králi učiněné, zachovali jsme se, a nižádnému bludnému hřbetu nedržali. Nebo po všecky časy i ti kněží k slyšení se volali, odpírajíce o sobě takovým zprávám; a my nikdá spolu i s těmi, kteří nyní jsou nepřátelé naši, žádného soukupa uptati jsme se nemohli, kdoby to a od koho slyšal, žeby takové řeči bludné, rouhavé a lehké, buďto o velebné svaté Trojici nebo o svátostech mluvil. A protož smyšlené jsou takové proti nám řeči; nebo oni proti nám zle a ne-

1485. spravedlivě začavše, musíť vždy něco proti nám za vinu obmýšleti; ale nebojíme se, aby čím to na nás spravedlivě ukázati mohli. A Vaší knížecí Msti prosíme, račte je rozkázati pustiti, ať mluví proti nám v přítomnosti naší, abychom slyšali; a tu Vaše Knížecí Mst ráčíte poznati z našich odpovědí k nim činěných, též aby je slyšali, že smyšlené a nepravé věci na nás mluví a spisují. Nebo i toto ráčíte znáti, kterak pro dobrou svornost a lásku mezi námi světskými i duchovními řád a decretum sepsané jest a ode vší obce stvrzené, i s pokutami jistými v knihy městské vložené. A Vaší Msti prosíme, že to ráčíte sobě rozkázati přečísti, a tu ráčíte zjevně poznati, kterak proti tomu na nás jsou sáhli; nebo v tom svolení to stojí: aby takoví bludní lidé (ačby se kteří nalezli) byli povoláni, a kdyžby to na ně, že bludni jsou, poznáno bylo, tehdy aby napraveni byli; a nechtěli-liby, buď z duchovních neb světských, napraviti se bez osob přijímání, že měli města prázdni býti. Nás pak podlé takového svolení obecního nikdá nepovolali, nenaříkali, ani vinili, ani ještě spravedlivě mohou viniti, nebo takoví nebyli jsme a nejsme; však proto na nás mocí sáhli, do vězení pobrali, ježto my toho do nich nikdá jsme se nenadáli. A podlé toho svolení vždy jsme se spravedlivě zachovali, a v ničemž jeho nepřestoupili; ale k tomu vždy jsme napomínali, abychom všemu kněžstvu takové vůle nepouštěli při hanlivých a bouřlivých kázaních, ale též k nim, jako k jiným, podlé toho svolení na své přísahy pro dobré toho města se zachovali. V tom nic jsme obdržeti nemohli, a to z té příčiny, že jest to bylo, poznáváme, proto, aby některé osoby, skrze nepokoj podstatu sobě spůsobíce, svou zlost a závist proti nám provedli a své věci pod spůsobem víry vykonali, jináč spravedlivě nemohouce. Ano až i do té chvíle administrator Havel s některým kněžstvem nás na svých kázaních ustavičně lživě a nepravě haní a naříká, a lidem ošklivi, zrádce, mordéře a traviče nazývaje, lidu, aby krev naše vylita byla, ponoukaje, mluví: „Hle milí lidé! nemohli ti nešlechetní pikarti zrady své vykonati; pět ještě osob, kteří jich hlídají, na radnici otrávili!“ a oni o tom hanění vědouce, přes to jim toho všeho dopouštějí; ježto my tak pravíme: že všecko jinak se nalezlo, a nevěříme tomu, aby kdo co

toho na nás spravedlivě ukázati mohl. Nebo my v tom pána 1524. boha se dokládáme, že na nic takového zlého nepomyslili jsme, a nad to neučinili.

Item. Jakož na nás to praví, žebychom my měli bludnému kněžstvu pomáhati, a je do Prahy uvesti; tomu také odpíráme, že pravda není. Nebo ti všickni kněží, krom jednoho faráře, byli jsou v Praze za primasství mistra Paška, kterýž prvním byl několik let; a sami ti někteří, kteříž na nás sáhli (jako Zíka), proti vůli purkmistra a rady takové kněží k farám svým svévolně brali, jakož to všemu městu vědomo jest. A nad to, když tito kněží v Praze zůstati nechtěli a preč se odjíti chystali, proto že nechtěli podniknouti svolení obecního, a my jsme po nich nic netoužili: než mistr Pašek, jsa prvním, je s jinými napomínal a žádal, aby se z Prahy nehýbali, ale aby tu zůstali a lid vedlé zákona božího učili. A to bylo před tím nemnoho několik nedělí, nežli jsou na nás sáhli. I račtež toho Vaše Msti povážiti, jak smyšlené věci proti nám mluví: což oni sami učinili a za nich bylo, to nám přičítají. A někteří z nás toho času ani na úřadech nebyli, a ti kněží v Praze byli, a těch my ani žádného jiného nikdá v žádném bludu jsme nezastávali; neb dekret na ty i na jiné jsme učinili, a jím se spravovali. A kdyžkoli jaká zpráva o kterém z nich přišla (ač nikdá soukupa doptati jsme se nemohli), hned jsme jich povolávali, a někdy všech, předkládajíce jim, kterak by o nich mluvili, jakby oni bludné a rouhavé kázaní činili: oni tomu všemu odpírali, toho žádajíce, aby ten, kdož to zpravuje, neb ti, povoláni byli, žeby to rádi slyšeli, pravíce, že jsou tak nikdá nekázali, ani na to myslili, volajíce se často k zjevnému slyšení, a byli-liby v jakém bludu uznáni, že rádi chtí se dáti napraviti. A však k tomu nikdá nemohlo přijíti, až i z města odešli; ježto i z toho ráčíte znáti, že tato zpráva jich jsou pouhé a vymyšlené klevety.

I také to upřímně před pánem bohem pravíme: že jak jsme živi, tak rouhavých a kacířských řečí proti svaté Trojici, panně Marii, svatým, ani proti svátostem křesťanským, jakož oni zpravují, od žádného jsme neslyšeli, ani sami také rouhavě a lehce kdy mluvili, jsouce hotovi s pomocí boží z své víry vyznání i počet učiniti s upřímností podlé zákona

1524. činíval; a jiného mnoho, z kteréhož se vyměřoval, mluvil, a Paška ve lži zřetedlně on, i jiní všickni vězňové postíhali. A tak, jakž společně všickni svou nevinu ukazovali, též obzvláště každý z nich to činil a víru svou pravou zjevně vyznával.

A potom to všecko, což za odpověd na artikule Pražanův dávali, to jest také jim zase od knížete oznámeno. Kteřížto vzavše potaz, toto mluvili: „Milostivé kníže! poněvadž my jsme psali, a co jsme psali neb mluvili, pravíme, že jest tak; a oni na odpor tomu praví, že tak není: i již jest mezi námi pře, a dotýče se obce většího počtu; protož to na větší počet vznésti musíme, neb se tu jich dotýče. A tak zejtra bohdá na tyto řeči jich odpověd dáti chcem.“

30. List. V středu pak Pražané odpověd dali skrze mistra Paška na odpor, kterýž vězňové k prvním řečem jich učinili. A kdyžby se mělo všecko slovo od slova jich takové mluvení psáti, byla by jistě obšírná a tesklivá věc čísti i slyšeti. Ale což jest koli mluveno, tomu z odpovědi podepsané, od vězňův jim po druhé dané, po oznámení jim od knížete též po druhé rozumu toho od mistra Paška mluvení, dobře porozumíš, kterouž jsou společně jim dali; neb malá proměna v mluvení Paškovu byla od prvního. Kteráž jest v tato slova:

„Milostivé kníže a páni poslové! málo a jednak nic jiného tato strana odporná nezpravuje proti nám, než což prvé mluvili, a na naše upřímé zprávy, společní i obzvláštní, odporu též jednak žádného nekladou, a byť pak chtěli, spravedlivě nemohou. Protož k tomuto krátce takto odpovídáme: že rádi to slyšíme, že strana nám odporná tomu neodpírá, abychom nebyli věrni a pilni v obmyšlování obecního dobrého; a byť pak chtěli, nemohou spravedlivě, nebo jest to i všemu království známo. Než kdež praví, žebychom koncem zkazili všecko a tudy chvály neměli, k tomu pravíme: že jest ta jich řeč holá, a leda se odpíralo tak, že se mluví; nebo toho ničímž nepokazují aniž pokáží. Než jaký jest jich některých osob počátek, z tohoto prostředku poznává se, kdež na nás mnozí úkladně a nespravedlivě sáhli; a pro jaký konec to činí, také to brzo pán bůh zjeví. A jistě ne pro víru svatou křesťanskou, ale pod tím jiné se tají, kteréžto čas na světlo přinese v brzkém času.

Item. Což se kněžstva dotýče, na to jsme prvé odpo- 1524.
d dali: že jsme my jich do města neuvedli, a že jsou za
imasství mistra Paška prvé několik let byli. Byli-li jsou pak
ičina ti kněží jakého nepokoje v městě, aneb jakž oni praví,
by rouhavé věci kázali: i proč jsou jich netrestali? však
oc nad nimi měli, ano i na radnici před sebou Miruši
é měli, když nás již u vězení drželi; proč jsou jich ne-
trestali vězením, a neb jakžby se jim zdálo, poněvadž
oc měli? A již jak praví, že my jsme jim v tom překážku
ili: to se neukáže, než že tak není; neb bez nás mohli
napraviti, poněvadž nás u vězení měli, tak aby jim i ji-
m ta kázaní jich (jakž oni praví) rouhavá k výstraze byla;
tak jich nechali, ale toliko jim od města kázali, a nás
ocí úkladně do vězení pobrali. A my to před pánem bohem
víme, že jak jsme živi, tak rouhavých a hanlivých slov
tělu a krvi pána Krista jsme neslyšeli, až teď nyní z jich
rávy slyšíme; také vždycky jsme se k tomu přimlouvali
apomínali, aby všecky příčiny k nepokoji odjali, při du-
ovních i světských, a však nelíbilo se jim to. Nebo kdyby
koj byl, nemohli by své vůle proti nám provesti; i musili
pokoje hledati, aby k nám přístup měli a svou zlou vůli
konali, pod spůsobem víry svou věc provozujíce. Protož
my, ale oni jsou příčina nepokoje i všeho zlého.

Item. Kdež praví, že jsme proti svým slibům učinili ꝛc.,
nu odpíráme; a také ty jich řeči jsou z jakýchs zchy-
lých důmyslů složené, ovšem nepravdivé a neprůvodné.
nedivíme se, poněvadž se jim pravdy nedostává proti nám,
musí něco smysliti sobě, aby skutek svůj opremovali; ale
postačíť jim to, a Vaše Msti ráčíte tomu dobře vyrozuměti,
nižádného důvodu nemají pravého, aniž mohou míti, neb
ničímž vinni nejsme.

Item. Což se psaní našeho králi JMsti dotýče, známe
že jsme psali, když před nimi slyšení míti jsme nemohli.
to nám oznámili, že jsou se nám za stranu postavili, a že
oto nás slyšeti nemohou, a že o tom jsou již králi psali;
my po takové jich odpovědi také králi svá obtížení i násilé
teráž bezprávně trpíme) oznámili. A cožkoli jsme psali,
t pravda, a ne tím úmyslem, aby komu k lehkosti bylo,
ž abychom nevinu svou oznámili a proti nám jich nepo-

1524. řádné bez našeho provinění povstání a na nás sažení. A jakož nás v obci i před Vašimi Mstmi tím dotýkali, že když k nám do vězení několik osob vyslali v ten čtvrtek po sv. Bartoloměji, žebychom jim mluvili, že králi žádného psaní jsme neučinili, a žeby to jináč se nalézalo, že jsme tak učinili a psali, a tudy že v klamu jsme shledáni; i k tomu tak pravíme: což jsme koli k nim u vězení mluvili, že jest pravda; nebo na ten čas nepsali jsme, až potom, když nám oznámili, že se nám za stranu kladou, jakož již dotčeno jest, teprv po šesti dnech na den sv. Šťastného Zbožného psali jsme králi, jakož i datum v listu tak stojí. Protož z toho račte znáti, že jsme pravdu mluvili; a oni by rádi nás sami svým klamem, když se jim pravdy nedostává, vinné učinili, čehož my se nikterakž nebojíme."

Tuto by mohla býti otázka: proč jsou se Pražané na psaní vězňův k králi učiněné horšili? poněvadž jsou jim příčinu sami k tomu dali, psavše o nich prvé, jakoby k tomu chtěli, aby jim všecky cesty k králi pánu jich zavříny byly, jsouce jednostejní obojí poddaní jeho. Toto můž za odpověd býti, že proto, neb jsou je chtěli rádi u krále zkaziti a o jich hrdla připraviti z obžalování falešného a sočení úkladného, s dopomožením arcibiskupa toho Ostřehomského. Důvod toho ze spisu jich, kteréhož jsou naposledy knížeti podali a jej zavírali, jakož o tom v Hlavě 31. Ale že vězňové překážku jim v tom psaním svým podlé neviny své jsou učinili, a protož král po jich psaní z daru božího k ničemuž zlému nepospíchal, a tak že nešlechetný úmysl a vůle zlá Pražanův k skutku podlé jich libosti nepřišla, i těžce to snášeli, že jsou vězňové také psali. Jakož jsou pak netoliko tehdáž, ale i potom sobě to do nich často obtěžovali, pozdvihujíce lidu obecního a pravíce, že krále i jiné lidi znamenité bouří a popouzejí, když jsou se koli k němu, jakožto ku pánu svému o své těžkosti utíkali. Nebo jsou již skrze své nepravé předsevzetí oni Pražané v nelibost králi i jeho radám a naposledy svému nejbližšímu pomocníkovi arcibiskupu Ostřehomskému upadli.

Dále vězňové mluvili: „Což se svolení obecního dotýče, ničímž toho neukazují, abychom co proti tomu učinili, jakož praví, že někteří z podstaty naší tomu odpírali; ježto

my podstaty žádné jsme neměli, ani jí potřebovali, ale svobodně jeden každý v potřebách obecních a městských věrně a upřímně se přimlouvali, neznajíce proti sobě takového úkladu, abychom do vězení v nenadále mocí měli vzati býti, bez slyšení a bez viny uznání, jakož tuto nám se tak stalo proti řádu a právu i tomu svolení obecnímu. A sami toho dokládají, že větší počet obce hlasem přemohli a ten dekret ujali; i tehdy jest vždy zůstalo v své celosti, nebo i podlé toho poslům Jeho Královské Msti dána jest odpověď, oznámivše, jak o lidech bludných jest v Praze zůstáno. 1524.

Item. List, kterýž strana nám odporná jmenem vší obce po zemi psala, oznamujíce příčiny jich proti nám pozdvižení: i to my rádi slyšíme, že oni nyní před Vaší Mstí toho, což jsou rozpisovali, na nás nepraví, to dokládajíce, že ze jmena v tom psaní žádného nepoložili, leč my sami na sebe to chcem táhnouti. A byť pak i pravili, nevěříme, aby na nás čím to spravedlivě ukázati mohli, a Vaší Msti prosíme, že to ráčíte v paměti míti; neb tak jest jistě, že my tím nic vinni nejsme. A tak krátce všem těm jich smyšleným a nedůvodným řečem odpíráme, tak že ničímž vinni nejsme, a toho na nás spravedlivě neukáží. Než to ještě pravíme, že nedivíme se tomu, že tak mnoho křivého na nás sobě smyslili; poněvadž ne malou, ale velikou věc proti nám učinili, všemu království známou, kterouž my pravíme býti proti řádu a právu i proti vší spravedlnosti, poněvadž nás prvé z ničehož nevinili a nenaříkali. A to chcem ukázati, když jediné nám volné a zjevné slyšení dáno bude, za kteréž pokorně prosíme JMsti Královské, že tu svou nevinu ukážem; a věříme pánu bohu všemohoucímu i JMsti Královské, že naší slušné prosby i také neviny užívati budem.“

Hlava 35.

V níž se oznamuje, kterak jeden každý z těch vězňův sám svou nevinu oznamoval, a naposledy, v jaký rozum jsou svou zprávu zavřeli; při tom, jaké poděkování králi, knížeti i poslům učinili.

Kdyžto opět obzvláštně mluvili, v podobný rozum prvnímu nevinu svou ukazujíce, a k soudu i k slyšení zjevnému

1584. se volali, i k pokutám se podávali, ačby co na ně neslušného bylo uvedeno; ježto druhá strana s tím po vše časy mlčela, ale ovšem slyšení odpírala, chtíce převrátiti toto postranné vyslyšení v soud pořádný, kdež při tom sami sobě svědčili, při proti nim vedli a někdy i soud na ně činili. A při tom znamenej pilně Paškovo s jeho pomocníky předsevzetí lstivé a nespravedlivé: že nikdá od počátku té pře až do ostatku na průvody svých klevet smyšlených proti vězňům ani proti komu jinému se neodvolávali, a nad to ani ku pokutám žádným pro nedovedení toho se nepodávali, tak jakož tito vězňové i jiní k důvodu odporův svých proti nim jsou to činili, aniž ve všech knihách těchto najdeš.

Naposledy pak po těch řečech vězňové tímto svou zprávu zavírali v ten krátký rozum z širokých slov sebraný: že tomu všemu, což proti nim mluveno bylo, zjevně odpírají, očišťujíce se, že jsou na to nikdá nemyslili, aniž mysliti chtí, aby co proti víře křesťanské věřili, držali a zastávali bludného a rouhavého, aniž jsou komu toho dopouštěli, a že se k vyznání víry přede všemi lidmi podávají; a že králi pánu svému vždycky poddanost věrnou, upřímnou zachovávali, všeho pomáhali k dobrému JMsti i obecného dobrého i také města Pražského i všeho stavu městského; a tak že jsou o žádném úkladu, ani o žádné zlé věci nic nevěděli, aniž jsou kdy v tom skutečně uznáni spravedlivě, za to všech pokorně prosíce, aby žádným takovým zprávám o nich nepravým nevěřili, volajíce se k zjevnému a pořádnému slyšení, buďto před králem neb přede vší zemí, že chtí svou nevinu ukázati, na schválení každého dobrého. Při tom králi pánu svému děkovali, že ráčil jich prosby uslyšeti, a čas i místo k očištění jim ukázati; knížeti také děkovali, že je laskavě vyslyšal; naposledy Horníkům i jiným poslům z měst též děkovali, že jsou se k tomu vyslyšení sjeli, prosíce jich, aby po vší zemi svědkové jich neviny byli, a že na té chtí rádi (dopustí-li pán bůh) vesele zemříti.

Hlava 36.

V níž se oznamuje, jak jsou jedna každá strana svou při sepsanou knížeti podali.

Potom když tak s obou stran řečí mnoho bylo mluveno, 1524.
kníže rozkázal jim, aby každá strana svou při a nebo zprávu a obtížení sepsali, a jemu toho aby podali, že on to chce králi poslati. Pražané se tak zachovali, a sepsavše jemu vydali v ten rozum a v ta slova, jakož napřed psáno stojí. Vězňové též učinili a sepsavše knížeti i poslům z měst dali v tato slova:

„**Osvícené kníže,** páni Horníci a páni poslové z měst! Poněvadž k slyšení a naší neviny ukázání připuštěni jsme; ale že svobody ani času volného míti jsme nemohli, tak jako strana nám odporná, abychom volně a časně sobě zřídili potřeby náležité k naší spravedlnosti, a jsouce těžkým a dlouhým vězením zemdleni, ani volni býti nemohouce v městě ani mysli tak složené býti, pro mnohé překážky upokojení míti jsme nemohli, aniž těch dlouhých na nás artikulův od odporné strany sepsaných, jednou je slyšavše, v paměti míti nemůžem; a protož sumou k tomu pravíme podlé přílišné času krátkosti, tak jakž jsme široce před VMstí proti tomu všemu mluvili, odpírali a zprávu činili o nevinách našich: že žádného kněžstva bludného, ani těch, kteříž z města vyšli a vypověděni jsou, do města jsme neuvodili; nebo několik let před našimi úřady za správy těch, kteříž jsou nám za stranu odpornou, byli jsou v městě Pražském. Ale my žádného duchovního ani světského v ničemž zlém, rouhavém, bludném a kacířském proti pánu bohu a svaté víře křesťanské, proti svátostem a chvalitebným pořádkům křesťanským, a čímž nás nejvíce dotýkají, proti tělu a krvi pána Krista nehájili jsme a nezastávali, aniž takových hanebných a nekřesťanských hanění, rouhání ani potupování jsme slyšeli, ani před námi koho vinili, aniž jsme sami kdy mluvili, nebo na to myslili. A pánu bohu všemohoucímu věříme, že od takového myšlení i mluvení zlého do smrti nás ráčí zachovati v jednotě svaté

1524. církve obecné; nebo náš úmysl ani vůle nebyla a není, aniž (s pomocí boží) nebude, abychom měli mluviti, věřiti, zastávati něco zlého, bludného a kacířského proti pánu bohu a svatému čtení ꝛc. Ačkoli nás žádný, abychom co bludně věřili, nevinil, a viniti nemůž; však proto hotovi jsme každému toho žádajícímu z víry křesťanské počet učiniti. A protož všemu rouhání, potupování i všemu jinému proti nám smyšlenému a sepsanému odpíráme, a tomu místa nedáváme, jakožto nepravému a nedůvodnému.

Item. Mordům, zradám, úkladům a lidu zbrojnému od nás sebranému, i všemu, což jsou o nás rozpisovali, mluvili, též odpírali jsme a odpíráme a tomu místa nedáváme, jakožto nepravému a nedůvodnému; nebo to též na nás pokázáno není a nebude. Nebo vždycky chovali jsme se věrně, právě, upřímně, spravedlivě, křesťansky, beze všeho naříkání i obvinění, a tak podlé toho s pomocí boží zemříti míníme.

Item. Administrator s kněžstvem ustavičně bouřil, nepravá hanění a mluvení oznamuje a v lidské krvi se kochaje, k různici lidí pobízel a popouzel. A sám od Lutera přišed, jej chválil, pána boha zaň často a mnoho prosil, zjevně lidu k tomu napomínal, aby též činili, pravě, že jest křesťanský věrný učitel, aby bůh jemu ráčil pomáhati. A mnohé ty artikule, z kterýchž nás viní, žeby ti kněží vypověděni kázali, sám jest kázal a lidi učil. Potom pak když v vazbě jsme seděli, zjevně a často nás haněl, naříkal, lid proti nám bouřil a je v tom tvrdil i k našemu zahynutí ponoukal. A i v tom svědomí, kteréž proti nám dával, žalobníkem jest, ježto z toho zřetedlně ukazuje se, že jest též proti nám strana i s tím některým kněžstvem, kteříž nás tolikéž na svých kázaních, jako i on haněli, tupili, lidu proti nám ustavičně ponoukali a křivými řečmi naříkali; kterýmžto též odpírali jsme a odpíráme, že tak nebylo a není, a nikterakž toho na nás neukázali, aniž ukáží. A tak jsouce naši nepřátelé a strana proti nám, za svědky spravedlivě býti nemají.

A protož za to Vašich Mstí všech pokorně prosíme, že nás o takovou věc soudem slyšeti ráčíte; a strana nám odporná ať také tu osobně stojí, abychom sobě vůči mluviti mohli; a tu VMst poznati ráčíte, že oni toho, tak jakž jsou o nás psali a mezi lidmi rozhlásili, pravého neučiní. Pakli VMst toho

činiti neráčíte, za to prosíme, že se k JMsti královské přimluviti ráčíte, abychom zjevně slyšáni byli v místě příležitém, 1524.
a kdežbychom mohli zjevně slyšáni býti, a svobodně i bezpečně podlé neviny naší a spravedlnosti mluviti. Neb my se k tomu poddáváme, státi i dostáti i před králem JMstí, nebo před Vašimi Mstmi, před každým soudem zřízeným i přede vší zemí, a své neviny i spravedlnosti hájiti. A neráčí-li nám toho král věřiti, my chceme uručiti, a nebo pod nejvyšším závazkem slíbiti, před každým právem dostáti. Co se pak některých artikulův proti zvláštním osobám dotýče, nechcem o tom mnoho mluviti, ani psáti; než když, dá-li pán bůh, před spravedlivým soudem stanem, tu poznati ráčíte, že se to tak v pravdě, jakž žalují, nenajde."

Tuto opět s pilností pozorovati sluší, zač jsou Pražané v svém spisu napřed položeném knížete i poslův z měst, zavírajíce týž spis, prosili, a zač tito. Neb onino za přísné trestání beze všeho rozvážení a spravedlivého usouzení na tyto vězně prosili, jakoby při vylíčenou a důvodnou i spravedlivou proti nim měli; tito pak vězňové v tomto spisu svém za zjevné a pořádné slyšení během soudním žádali, odvolávajíce se ku právu. Onino chtěli, by je mocí a násilím pohltili proti spravedlnosti; ale tito poddávají se k řádu, právu i k pokutám, ačby co provinili. Co jest pak spravedlivějšího z toho dvojího, uvažuj a učiň soud spravedlivý.

Hlava 37.

V níž se oznamuje, že vězňové po vykonání těchto řečí do vězení zase šli, a kníže přijav od obou stran sepsání, poslal je králi; dále jak Pašek každého dne s klevetami babskými do rady chodil, a jedni proti druhým podstrky pro víru činili, a jaké nátisky spravedliví trpěli, a bolomci čertovi v pokoji zůstávali.

A po vykonání toho všeho vězňové zase do vězení šli A Pražané jim chtěli svobodu dáti, krom přes práh [illegible] nechodili, a s vězni, kteříž v starém úřadu seděli (totiž Ja[illegible]rjan doktor, Jan Žába, Bartoš Kuše) aby nemluvili, a [illegible] aby jim čest a víru rukou dáním slíbili; oni [illegible]

1524. učiniti, aby jim slibovali, poněvadž ne jich, ale královští vězňové byli, aby tím z vězení královského sami se nevyvedli, a v jich moc se nedali. Na zejtří pak kníže poslal k nim do vězení, aby ne Pražanům, straně odporné, slibovali, ale králi JMsti do dalšího JMsti rozkázání. I učinili tak, a na tom závazku u vězení ještě za dvanáct nedělí byli.

Ale kníže přijav sepsaná od obou stran obtížení jich, poslal je bez meškání králi, a psaní své jemu podlé toho učinil na ten rozum: že podlé poručení JMsti tu nesnáz jest přeslyšal, a že to JMsti všecko posílá k vyrozumění a k uvážení; kam tím koli hýbati ráčí, v jakýkoli prostředek, že to jest v moci jeho. Páni Horníci s jinými posly z měst tolikéž učinili a králi psali, oznamujíce ten všecken běh, co jsou Pražané mluvili, a z čeho vězně a Jana Hlavsu i Mikuláše Šorfa vinili; a oni zase též, co jsou za odpor jim kladli, nevinu svou ukazujíce, tak jakož jest již předepsáno, a na to zjevného a řádného slyšení, buďto před JMstí Královskou, aneb před těmi, komužby to na svém místě poručiti ráčil, ustavičně prosili, z pokuty a z trestání se žádného nevynímajíce.

Při těchto nesnázech nejednou se to opakuje, že tomu můž každý vyrozuměti a jako rukama makati, že Pražané, což jsou koli mluvili, vinú dávajíce straně odporné, že jsou ničímž toho neprovedli, a tak že nic pravého neměli, ani také o žoldnéřích. Nebo což jsou sami po hotově měli v zálohách, totiž v masných krámích, u Šrámka sladovníka u Sv. Jiljí, i v jiných některých domích několik set lidu zbrojného nočně a tejně, na to se ptáti nechtěli, co jsou ti myslili činiti, a nebo kdo jest je nač a na koho najímal. Ale na stranu odpornou to chtěli secpati, ježto po vše časy nemohli se i jednoho žoldnéře u žádného z těch vězňův, ani z jiných měšťanův, na kteréž jsou se byli zazlili, ani mučením, ani na zpovědi skrze kněží, ani jinak kterakkoli doptati. A však proto nestyděli se všudy toho tvrditi, což zjevně samo v sobě křivé bylo a pravdy ovšem nemělo. A protož takovému, jakož oni pravili, soudu nebo vyslyšení sluší se podiviti, jakým jest to řádem nebo neřádem šlo bez přítomnosti jedněch i druhých. Neb jsouce obžalováni, ani soudce, ani žalobníkův, ani svědkův před sebou neviděli; jaký pak to soud býti

měl, to jest k smíchu podobné. A přes to Pražané nestydělí 1524.
se toho, žeby souzeni byli, vyznávati, a ku pomoci sobě bráti to, což nikdá nebylo, poněvadž i kníže to vysvědčil, že souditi tu nesnáz není mu poručeno, ale toliko vyslyšeti.

Ačkoli i v tom dotýkáni byli vězňové od Pražanův v jich spisu knížeti daném, žeby ve všech radách jim odporni bývali, jakoby jim ve všem na překážku byli: i věc jest vědoma, že to ve všech radách bývá, že musejí býti odporové, zvláště při velikých věcech, jakož pak i tuto mezi nimi musilo na to přijíti. Nebo to jest těch časův slýcháno bylo od lidí hodnověrných spoluradních, že jest často mistr Pašek primas s svými pomocníky klevety a básně ženské na radnici do rady nosíval, pravě: že tento to mluvil, a rouhaje se kropáči a zvonům, a k tomu podobné, chtě na obec vznášeti a je bouřiti, a každého takového roztrhnouti pojednou beze všeho řádného slyšení a důvodů. Jiní pak pamatujíce na své přísahy, odpírali tomu spravedlivě, pokudž ta věc ku právu a k slyšení i k obvinění nepřišla. A když jest k tomu nepřišlo, tehdy to všeckno nedůvodné a klevetné v dým se potom obrátilo. A však musí se pravdě s některé strany ustoupiti a místo dáti, že jsou se nalézali někteří v Praze, že jsou všetečně, nevážně a příliš lehkomyslně o božských věcech řeči druhdy mluvívali, hádajíce se po ulicech, na náměstí a v šenkovních domích rozpustilým jazykem, jsouce takoví peského a lotrovského života, jimž nic počestného mílo nebylo, jmeno boží nadarmo v svá ústa ohyzdná berouce, pro kteroužto věc hodni byli přísného trestání. A když to Pašek i jiní správcové opouštěli, tehdy svády z toho bývaly někdy až do bitvy. Jakož se to znamenitě v jednu chvíli přihodilo, že dva Němci, jeden puškář a druhý barvíř platen, svadili se v šenkovním domu: puškář zastával čtení svaté a Lutera; barvíř pak zastával papeže a haněl Lutera, dotud, až vyšli na ulici ožralí, bitvu spolu měli, a zranivše se z obou stran, dosti činiti měli, že jsou živi zůstali. Opět jiný příklad tento položím: Jeden měštěním dosti zřetedlný, jsa okem města tohoto jedním, posměšně mluvíval o svátostech, a proti vystavování monstrancí, o svátosti také oltářní jináč věření své, nežli v Praze míti chtěli, vyznával; a nad to přechovával v svém domu nějakého mistra Tomáše Němce, kněze, na své straně za čtvrt léta,

1524. kterýž byl nedávno přišel z Saské země od Lutera, a kázaní svá německá činil v kostele u Božího těla na Novém městě, potom šel zase do Míšně a tam bouřil lidi poddané proti pánům jich; a naposledy kníže Jiří Míšenský kázal jej stíti proto, že jest přivedl ty lidi byl k záhubě nemalé skrze mordy. Jiný chtěl hlavy obrazům řezaným stínati; jiný ožrav se vyznával, že jest bůh také v tom stvoření v řetězu; a jiní mnozí jinak, ježto z větší strany takovým plískáním nemalou příčinu dali k těm rozbrojům a k rozmáhání ohně: a však ti všickni doma zůstali skrze úplatky a přízeň. Kteříž jsou pak poctivě s dobrou vážností v poctivém sjití něco ke cti a k chvále a pravé poctě boží promluvili, nechtíce vymyšlení lidského zastávati: takové za ruhače, za pikarty a za kacíře měli, a na nich se potom svezli, secpavše na ně vymyšlenou, nedůvodnou lež, a vypovídali je z města, když jsou se a neb nechtěli, a neb neměli čím vyplacovati, a některé katům v ruce dávali a za jinými je vyhnali. Ale mistr Pašek, maje tehdáž první místo v konšelství, za takovými odpory již psanými, když po jeho vůli jiní nechtěli mu nápomocni býti k potlačení jemu neplatnýeh měšťanův na jeho klevetné vznášení proti právu a řádu: on také s pomocníky svými nechtěl k místu nic vésti; ale dopustil se rozmáhati zlému, až přišlo na vrch práva, a pomíjel vědomě to, coby měl slušně napraviti, a na tom se zastavil, což měl spravedlivě pominouti, tak že potom ti, kteří jsou takové řeči posměšné mluvili, zůstali po té bouřce v Praze beze všeho nátisku, a bitý nebitého nesl, a což na jiné vzkládali, zvláště na vězně, to všecko sami na sobě měli.

A tak od počátku těch nesnází až do konce vždycky neupřímně, lstivě a nevěrně obmýšleli předkem o těch vězních, potom podlé nich o všech jiných vypověděných tolikéž. Ale že pán bůh vždycky nevinné a spravedlivé lidi z osidl vysvobozoval a zachovával, a protož nic se horšího po jich vůli nestalo. V tom pak ve všem i toto jest s podivením, že někteří z těch vězňův spoluradních nebyli tehdáž v ten první večer v té schůzi nadepsané v radnici; a však byli vzati do vězení jednostejně. Někteří pak při pokoji zůstali, jsouce sobě svobodni beze všeho protivenství, kteříž byli s oněmi v radnici; ale potom proti nim i proti jiným se za nepřátely postaviti musili.

Hlava 38.

V níž se vypisuje, jak král Ludvík knížeti list s vyrčením na vězně odsílá Pražanům ₒc. a jak vězňové musili hned ve třech nedělích po tom psaní z města se bráti.

Když pak ty spisy dotčené s obou stran král s svou radou pilně rozjímal, tehdy toho psaní a vůli svou s vyrčením knížeti z Budína zase odeslal, kteréž mu v ruce přišlo po poslu léta příštího 1525 při času hromnic, v tato slova: 1524.

„My Ludvík z boží milosti král ₒc. Oznamujem tímto listem všem, jakož jsme osvícenému Karlovi ₒc. a jiným z měst našich království Českého poručiti ráčili, aby ty rozdíly a roztržitosti, které se mezi Pražany z jedné, a těmi vězni, kteříž u vězení našem jsou, a jinými, kteříž z města Pražského odešli, z strany druhé, zběhly, vyslyšali; což jsou pak i učinili, a Nám žalobu i odpor obou stran, tak jakž jsou jim dodány, poslali. I poněvadž jsme v nich srozuměli a to nalezli, že z mnohých příčin ti vězňové spolu zůstati, a v městě Pražském bydleti nemohou: protož pro tu věc vám vězňům i jiným, kteříž na ten čas v té bouřce i z města jste ušli, přikazujem, abyste již beze všeho dalšího prodlévání statky a zboží své, kteréž v městě Našem Pražském, a nebo blíže okolo města máte a držíte, rozprodali, a z města toho, v kterémž bydlíte, jinam se vystěhovali, beze vší překážky strany druhé, totiž Pražanův, však tím spůsobem: kdoby jste kolivěk v království Našem Českém, a nebo v jiných zemích bydleti a přebývati chtěli, to svobodně a bezpečně učiniti můžete, napřed s Námi srovnajíce se i s jinými křesťany u víře obecné a svaté víře křesťanské, všech bludův pikartských na straně nechajíce a mysl ku pomstě zavrhouce. Jest-li žeby jste pak přikázání Naše zanedbali naplniti, jižby jste Nám hrdla i statky propadli, a My bychom se k vám podlé práva zachovati musili. Dán v Budíně v neděli po sv. Lucii 18. Prosince.
léta 1524.“

Toť jest ten list královský na to vyslyšení vydaný, kterýž Pražané za mocnou a řádnou výpověd a za mocný soud ujali a za nejpevnější taras po vše časy držali. Tím se potom

1524. bránili, jakož potom šíře se to ukáže. A při témž listu král knížeti zvláštní psaní učinil, s výmínkou, jakby se měli při tom zachovati:

„My Ludvík z boží milosti král &c. Osvícený újče náš milý! Vědětiť dáváme, co se toho rozdílu mezi Pražany z jedné, a těmi vězni našimi z strany druhé dotýče, tomu všemu, co jsi nám s jinými, kteréž jsme k tobě k té věci přidali, oznámil, vyrozuměli jsme. Protož tento výrok náš teď tobě posíláme, poroučejíce, aby ty v to s pilností nahledl, a jest-li že to za dobré poznáš, ať ta věc svůj průchod má; pakliby v tom jakou urážku seznal, aby nám to bez meškání oznámil, abychom věděli, čím se spraviti.“ Datum ut supra.

Z toho listu kníže to dobře poznal, že jest pustil král úzdu Pražanům, aby jich předsevzetí šlo. Ten pak list královský s vyrčením byl čten a vyhlášen vězňům i Janovi Hlavsovi s Šorfem na radnici v sobotu na zejtří po svaté Školastice před nedělí devítník, u přítomnosti knížete jako i prvé,
11. Ún. 1525. davše jim Pražané lhůtu za tři neděle k vyjití ven z města; jakož pak v tom tak se musili zachovati na ten čas, a z města po vyjití těch tří nedělí se vybrati. A tak dostalo se těm spoluradním u vězení seděti půl léta a tři dni; a v tom času nechtěli jich na žádné rukojmě propustiti.

Z toho ze všeho známo jest, že tu, kdež se ku právu někdo a k soudu spravedlivému volá, pravě se býti nevinen, a nebyl by k tomu dopuštěn, žeby to bylo proti právu a řádu, za výpověd to chtíti míti od strany odporné, čehožby se nenalézalo v pravdě. Nebo poněvadž král potom psal nejednou Pražanům i vší obci, a přísně rozkázal, aby se volni dali naleznouti k smlouvě přátelské, a pakliby se nesmluvili, že tu všecku nesnáz odkládal do vyslyšení a soudu budoucího, a aby se oni Pražané tím rozkázáním jeho anebo výpovědí, kterou jest byl na ten čas z některých příčin a zpráv učinil, ani žádným ústním poručením (kterýmž se byl Pašek s pomocníky velmi zastíral) nepřikrývali a nezastírali; ale aby se tak ve všem zachovali podlé jeho konečné vůle a psaní, jakož o tom šíře v třetích knihách bude položeno. A tak, poněvadž jsou ti vypovědění ustavičně se na krále pána svého volali, žádajíce slyšáni býti podlé práva a spravedlnosti, a on povolení své milostivé a spravedlivé jim k tomu dáti ráčil:

že těmi listy tu výpověd od Pražanův nazvanou, i jiné všecko 1594.
předešlé umořil a v nic obrátil do té pře skonání — příkladem onoho krále Asvera, kterýžto, když k němu také příliš osočeni byli beze vší viny Mardocheus se všemi jinými Židy skrze pyšného Amana poselství, a ku křivé zprávě jeho: na žádost, úkladnou a zrádnou zprávu a výprosu Amanovu mocné vyrčení učinil listy svými po všech krajinách, aby všickni Židé pod kralováním jeho zmordováni byli dne určitého; potom božím jednáním, když lest a klam téhož Amana pod přikrytím víry poznal, jiné psaní po všech krajinách svých přísné učinil, jakož o tom šíře najdeš v knihách Hester v Hl. 6, kterýmž to první své psaní umořil, nazpátek rozkázav, aby Židé zachováni byli, a nepřátely své, kteříž je měli mordovati, aby na týž den určený zmordovali, a Amana kázal s přátely jeho svěsiti na šibenici, kterouž byl on Aman Mardocheovi připravil. I kdo tehdy nepozná, že ta výpověd královská nebyla během soudným učiněna? nebo kdyby to tak bylo, jižby králi s radami jeho nikterakž možné ani náležité nebylo, jiného rozkázání a k soudu budoucímu, ani k jiným věcem povolení, mimo to dáti, cožby se jim již prvé mocí soudu předešlého zavřelo.

A protož i to se zřetedlně ukazuje v těch listech královských, kteréž v třetích knihách těchto najdeš, že jest král s radami svými byl velmi oklamán od těch, kdo jsou jej zpravovali neupřímně, na vypověděné žalujíce. Jakož pak arcibiskup Ostřehomský, pomocník Pražanův, toho na ně nezatajil, a zvláště když jsou nedůvodné psaní netoliko k králi, ale i k arcibiskupovi a legatovi papežovu, i k jiným mnohým po straně učinili, tvrdíce to své o těch vězních rozpisování; a nad to i svědomí některé psané, ovšem křivé, také posílali tejně, kteréhož jsou, jak jsou živi, ti vypovědění neviděli a neslyšeli, ježto po takovém psaní mnohým se zdálo, i králi v náhlé kvapnosti, prohlídajíce k osobám jedněch i druhých, že z větší strany jest pravda pravá z té pověsti, kteráž byla vzešla.

(Konec knihy první.)

Kniha druhá.

V níž se psáti bude o nátisku, soužení a nekřesťanském trápení lidí nevinných v Praze od Pražanův světských i duchovních společně.

Hlava I.

V níž se vypisuje, jak administrator Cahera, což světští obmeškali, to on s svými pomocníky, trápě dobré lidi, nahražoval; při tom jeho život a zachování se velmi pěkně vypisuje. Naposledy list od Lutera Burjanovi z Kornic.

1524. Potom když tak moře zevřelé jednostejně bez přestání se nadýmalo, a čas vánoční se při konci léta 1524 přibližoval, ďábel na tom nechtěl dosti míti, že světští Pražští správcové dosti sobě pekla opanovali, násilně a bezprávně lidi nevinné trápíce; i umyslil popuditi jim ku pomoci správce nazvané duchovní, totiž Havla Caheru, administratora dolejšího Pražského s jeho kněžstvem, v čemby se světští obmeškali při trápení tělesném, aby nazvaní duchovní to nahražovali z strany duše při trápení duchovním, aby vždy království jeho dokonale zvelebili, oklamávajíce lidi mnohé podvodně a falešně, a naposledy aby, jest-li žeby bůh neráčil svých věrných ostříhati, za sebou je k věčným pekelným mukám přivedli.

A protož dřív než se počnu tóho dotýkati, vidí mi se, abych nejprvé spůsob povahy i života vrchního správce, totiž administratora Havla, nazvaného duchovního, krátce předložil; neb jakž po dobrém správci dobrá, tak po zlém zlá správa bývá, kterémuž Havel Cahera říkali. Ten jsa rodem z Žatce, od chudých zplozený rodičův, maje otce řezníka, byl člověk postavy nevelíké, k člověku zdravého rozumu nepodobný. A však v takovém skrovném toulu ďábel množství šípův a střel v něm

byl sobě složil. Ten se dal do Pražského učení, a z toho 1524.
vždy výše postupoval, až mistrovství došel. Potom jsa knězem, byl farářem v Litoměřicích. Tam svadil měšťany, a v kyselost nemalou uvodil jedny s druhými, strojem ďábelským, kterýž přirození jeho k tomu byl nastrojil, aby různice mezi bratřími rozsíval; a potom brzo z toho města dosti nepoctivě s nechvalitebnou pověstí vyjíti musil.

Odtud vybral se do Vitmberka v Sasích, k mistru Martinovi Luterovi, učiteli zákona božího. A tam jsa, vzal na sebe postavu pokrytou, jakoby velmi horlivě při pravdě zákona Kristova stál, vymakávaje a vyptávaje se v tom městě při rozličných učitelích na pravou pravdu pod falešným přikrytím a úmyslem zlým, kteréhož potom sám na sebe, když se do Prahy vrátil, nezatajil, mluvě: že to jest nejvíc proto učinil, trvaje při Luterovi, aby vyzvěděl jeho i jiných tudíž obyčeje pikartské, a poznaje je, snáze mohl přístup míti ke zkáze narčených pikartův; jakož jest potom tak učinil, že jest políbením syna člověka zrazoval. A tak tam v tom trval, podlé zprávy lidské, víc než čtvrt léta. A téhož času snažně nabádal a staral Lutera, aby spis a knihy o ustanovení a volení kněžstva, tak řečené, udělal a sepsal a do Čech vydal, jakož se po nemnohém času tak stalo; nébrž některé artikule sám z své hlavy do toho spisu jmenem jeho přidával, a Luterovi to všecko připsal, jakož pak potom on Luter do Čech některým osobám, a zvláště Burjanovi doktorovi, vězni a kancléři Pražskému, oznámil o tom psaním svým. Kteréžto psaní, aby tak ovšem zamlčáno nebylo, v těchto slovích položím. Pořádek jeho byl jest tento:

„Milost a pokoj v Kristu, kterýžto potvrzuj úmyslu tvého v tom zármutku, můj Burjane!

Rychlé přijití i odjití tohoto posla do Čech spůsobilo to, že sotva tuto ceduli jsem napsal. Nastojte, milý Kriste! co já o tom Havlovi slyším! tak že jest důvěrnost i všecko naše domnění zklamal, tehdáž, když byl tak poctivý on za poctivého u nás jmín. Jak velikým úsilím mne k tomu přinutil, jak velikou horlivostí a snažností nabádal, abych knížky své do Čech spěšně poslal! Potom cožkoli jest napomínání, cožkoli jest o místech jistých ukázaných v těch knížkách, to jsem z jeho ruky měl; onť jest přepisoval. Kteréžbych byl

1524. tobě poslal, ty věci, ale nemohl jsem jich naleznouti. Ty pak nepochybuj, poněvadž netoliko on jest původem, ale také i trapičem i nějakým katem, že knížky ty ode mne složeny jsou. Takť jsem já bídný oklamán jeho nevěrou! A nic není v těch knížkách mého, jedině toliko to samo naučení a spůsob i písemné rozmlouvání; jiné všecko jest Havlovo. Ale Kristus živ jest a kraluje. Jiným časem víceť o tom psáti budu. Pán Ježíš buď s tebou! Amen.

27. říj. V Vitmberce u vigilí Šimona a Judy, léta 1524.

Martin Luter.

Kristovu vězni a služebníku věrnému, panu Burjanovi z Kornic, sekretáři Pražskému, mému v pánu bohu nejmilejšímu."

Hlava 2.

V níž se oznamuje, jaký jest list poslal Martin Luter Caherovi, a jak jest Cahera po navrácení svém Martina Lutera na kázaních svých vychvaloval, a jak po malém času se změnil a nazpátek převrátil.

Druhý list k témuž Havlovi administratorovi takto:

„Milost a pokoj v Kristu! Ačkoli, milý Havle! domnívám se, že již příliš pozdě a na darmo to bude, abych tebe psaním mým od začaté věci odvedl, jenž jsi dávno netoliko tajiti se přestal v tom, čím jsi nás, jakož znáš, neslušnými běhy zklamal, ale že i zjevně útok činíš proti poznalé pravdě; a však chtěl jsem tohoto posledního ještě na tobě přátelství zkusiti. Obrať se, můj Havle! dokudž čas jest, a přestaň prchliv býti proti bohu a proti pomazanému jeho Kristu; člověk jsi, krátkého živ jsa času, a snad této chvíle, v kteréž o těch věcech čteš, jiné chtě smysliti, přijde ovšem zkáza tvá tím spíše, a nebudeť jí potřebí k sobě dobrovolně potahovati. I co jest tobě, služebníku slova božího, do válek, do mordův, a do vězení? můj Havle! A zdali netoliko žádného býti Krista našeho, ale ani kterého boha, kterýžby na tě patřil, a potom ani soudil, nevěříš? Tvrdo jest tobě proti ostnu se zpěčovati; nesnadno jest tolik proti sobě hlasův dobrých lidí přemáhati! Jest-li že mne uposlechneš, budouť se radovati z bratra nalezeného; pakli zatvrdilý jsi, své tělo

sám poneseš, a já budu míti výmluvu, aniž však skutku 1524.
tvého u potomních lidí zamlčím z daru božího. Pán bůh proměň tebe brzo! Amen.

V Vitmberce, v neděli po sv. Martinu, léta 1524. 12. List.

Martin Luter."

Protož jsem tohoto psaní Luterova také nepominul, aby důkladně známy byly povahy tohoto Havla, i aby váženo bylo od lidí budoucími časy, dobře-li jest či zle činil, že takovými dveřmi vcházel v spravování stavu duchovního v Čechách.

A když se odtud z Vitmberka do Čech vrátil, tehdy po smrti předešlého administratora, mistra Václava Šišmánka tak řečeného, volen byl sám čtvrtý za administratora časem letním, léta předešlého 1523. Mezi těmi pak časy na každém téměř kázaní chtěl Římskou stolici čelem vyraziti a papeže hlavou dolů a nohama nahoru postaviti, dosti potupně o něm mluvě, a lidi napomínal, aby za nábožného, bohabojného i svatého doktora, kněze Martina Lutera, pána boha prosili, aby v tom dobrém začatém setrval, a pán bůh aby mu ráčil prospěch dáti, to dopovídaje, že jest Čechům mnoho dobrého učinil tím dobrým a svatým skutkem, že jest Němce okolní v známost zákona božího a pravdy jeho uvedl a s Čechy je srovnal.

Tu jest opět sám na sebe křivdu se lží uvodil, položiv příčinu předepsanou, proč jest při Luterovi trval. Neb kdyby to tak bylo, všakby při tom stál, co jest na mysli měl, nechaje Lutera, mluvil by a vyznával by na odpor jemu; ale jakž brzo se od něho vrátil, jemu nápomocen byl, jej vychvaloval, srovnávaje se s ním s jeho učením, a potupuje církev Římskou s jejím učením. Ale potom teprv poznav, kam se lid Pražský a k čemu obracuje, mluvil a činil k vůli lidem po vše časy. Z toho již znáti můžeš, co jest dobrého učiniti mohl takový nevážný poběhlec, podlé onoho propovědění mravného Catona: „V ohyzdnosti to, prý, měj, aby sám proti sobě byl; nebo žádnému se ten nehodí, kdož sám sobě odporen jest." To ten. A po tom po všem o hromnicích tehdáž přišlých při sjezdu všech stavův pod obojí spůsobou, o kterémž jest v prvních knihách mluveno, znamenavše všickni stavové, k čemu se jest nachyloval podlé zdání

1464. jich, tak jakž jsou v kostele na kázaní jeho slýchali, domnívajíce se, že bude syn pokoje, a neznajíce pod přikrytím jedu, potvrdili ho samého za administratora, do kteréhož úřadu se ošemetně a nevěrně vplakal. A když již dokonale ten úřad byl mu puštěn, přijal také k tomu faru v Týnském kostele. Tu se již byl napravil, a co v něm pokrytého bylo, pomalu dále a dále z sebe vyléval, zapíraje všeho toho, což jest prvé mluvíval o Římanech i o té stolici, obyčejem Rokycany, a na narčené pikarty bez jich provinění se obrátil, hromem tepa na ně ze všech stran nestydatě, lež nestydatou a nešlechetnou sám sobě i ústům svým dávaje, že jest bylo čemu se podiviti proti prvnímu jeho spůsobu. Ale tento Havel maje dobrořečiti lidu šlechetnému, zlořečil. Ale Bůh zná srdce lidská, ten sám ví, proč jest mu úmysl jeho změnil, a proč jest ducha lživého v ústa jeho dopustil, na příklad onoho Baláma proroka, kterýž když měl zlořečiti lidu božímu k vůli Balákovi králi, dobrořečil. Onen nemohl toho změniti jináč, ani pro žádné dary, kteréž mu král sliboval: tento pak, jakž rozum lidský mohl postihnouti, pro špatnou naději cti a marné chvály světské a očekávání biskupství českého zapřel pravdy zákona božího, zlořečiv lidu, k samému bohu živému a pravému, kterýž v nebesích jest, příchylnému, a nepřátelům božím dobrořečil; neb maje býti pastýř ovcí, obrátil se v vlka hltavého a ukrutníka nesmírného i v tyrana nevinné krve lidské žádostivého. A toho všeho příkladu důvod na sobě ukazoval po vše časy spravování svého, vynaloživ se na to, aby nic jiného nepůsobil na kazatedlnici, než jako trubač v vojště obyčej má k bitvě lidi v hromadu stroubiti a k mordům popuditi: tak tento ne kněz Kristův, ale sluha ďáblův na to se vydal, aby lidi v hromadu vadil a v ošklivost, zlou vůli, v různici, v nelásku i v jiné zlé věci uvodil, jsa největší příčina z kněžstva toho pozdvižení, kteréž se již stalo v Praze. Neb maje z povinnosti titule kněžského, podlé smyslu Kristova i apoštolův jeho, lidi na odpor tomu všemu zlému vésti, i popouzel k krveprolití, důvody čině k tomu skutku z zákona starého o pomstách, a z kronik země České za císaře Zikmunda a za jiných králův, za kterýchžto hrozné války někdy mezi samými Čechy, někdy s cizozemci v České zemi bývaly, přirovnávaje v mnohých věcech předešlé časy

nynějším. A tak tím spůsobem učitelem byl muž krve a nepokoje bez přestání, nejsa kněz boží, ale antikristův. A v tom jej sami skutkové jeho soudili; nebo jeho úřadové a povýšení, totiž kněžský, mistrovský a administratorský, byli sami v sobě dobří a poctiví: ale skutkové povahy jeho ovšem zlí a od pověsti dobré daleko při něm se ukazovali. Nebo při něm, jest-li však člověkem byl, divní byli posuňkové: lehkomyslné a časté nečasně, zvláště v kostele na kazatedlnici, usmívání, školní obyčejové povah lidí vážných prázdní, marné mnohokrát a protivné promlouvání, k svádě a k hněvu popouzející; a tak jiného mnoho člověku mnohému k víře nepodobného při něm bylo. A kdož největší příčina jeho povýšení byli, ti jsou zlou odplatu od něho potom brali za to dobrodiní těch všech časův, žádaje jim všeho zlého i nejhoršího: ne jako křesťanský kněz a pastýř duší, ale jako ten, kterýž dveřmi pána svého do ovčince nevchází, ale děrou antikristovou do jeho hnízda, do kteréhož prvé nanečistil, lezl, při kterémž zhola žádného spůsobu chvalitebného nebylo; ale když se někdy lidé spokojiti chtěli, tehdy on přeukrutně ten pokoj netoliko v Praze, ale všudy téměř v Čechách s pomocníky svými jednostejné nákvasy, kly kancovými sápal a trhal a zkormoutil. Aniž toho sám na sebe mohl zatajiti, říkaje, že nikoli dobře učiniti nemůž. A krátce tímto zavírám: že nejsnáze jest tomu hudci k tanci housti těm, kdož chtí rádi po jeho hudbě tancovati. A takového sobě hudce Pražané toho času zjednali, jehožto hudba dobře se jim líbila. Ale kdoby skutky jeho takové dostatečně mohl vypraviti? Navrátím se k pořádku nesnáze začaté, kteráž se v těchto druhých knihách psáti bude.

Hlava 3.

V níž se psáti bude o sněmu od krále položeném všem stavům, a jak strana naše o kompaktata jednati začínají, a neřád ten spůsobivše, nic nezjednávají.

Co se jest opět od času sv. Václava nyní minulého téhož léta 1524 až do času velikonočního v Praze kolotalo, toho nyní z příčiny slušné, abych snad rohože nespletl, po-

1525. minouti musím; nebo mezi tím jiné věci tak znamenité jako vážné jsou se dály. A protož pokudž možnost má jest, v rozumu pořádku, podlé mého zdání, slušného neustoupím. Věz tehda.

Když se již psalo léta od narození syna božího 1525;
25. Led. že král položil byl sněm na hradě Pražském na den sv. Pavla na víru obrácení všem stavům světským i duchovním, na kterýž se sjelo mnoho kněžstva pod obojí i pod jednou spůsobou. I zdálo se některým znamenitějším z stavu panského a rytířského, i Pražanům, aby bylo jednáno s Římskou stranou o potvrzení kompaktatův u stolice Římské. A tím spůsobem pasti tejné jedni druhým nemalé strojili a obmýšleli pod přikrytím obecného budoucího věčného pokoje, jakož se to doleji znáti dá, kdež i při počátku prvních knih něco o tom jest napovědíno. A prvé než počali jednati, kněžstvo strany pod obojí spůsobou scházeli se nejednou do veliké kolleje, jsouce naplněni duchem zlostným. A při tom satanův vozka administrator sloužil jim mše tudíž zpívané o svatém Duchu, aby se jich předsevzetí úkladné šťastně dařilo.

Po tom po všem dali se v jednání na hradě. Jakým pak to řádem šlo, kdo se nemá tomu podiviti a kdo nemůž strannosti makati? proto, že se jest to řádem od starodávna zachovávaným nepůsobilo; ale kníže Karel, osobiv sobě místo královské se panem Lvem, v ty časy obnoveným nejvyšším purkrabím, tak působil, že maje jak jiné věci zemské, tak i tuto s povolením vší země zavírati, ale počátek činil skrze Pražany obyčejem tímto: Pražané jednoho dne, a nejvýš mistr Jan Pašek, původ toho největší v stavu městském, svolali obec týmž neřádem na překážku, jako prvé, na radnici, a mezi jinými věcmi o těch kompaktatích vznesli, a je k svolení tomu pod přikrytím přivedli. Potom na hradě Pražském on mistr Pašek, první tehdáž purkmistr Pražský, maje konečné srozumění s některými tovaryši též tvrdoústými, nedočekal hlasu panského ani rytířského, ani vůle jiných měst se doložil, tak jakžto od starodávna bývalo: ale ohlašoval se na místě vší obce Pražské, jakož jsem o tom prvé pověděl, že z úmysla mnohých spoluměšťanův svých do obce Pražané nebyli obsílali, a tak množství jich o ničemž nic nevěděli. A však smělosti té Pašek byl, mluvě, že vůli všecka obec

(postranní některé osoby toliko v to pojavše) k potvrzení kompaktatův dávají, a k nim svolují. 1585.

Kníže pod nějakou tajnou zástěrou, jakoby neznal člověka, za základ sobě s některými svými počtu nevelikého vzal to svolení a ohlášení Pražanův, veda za nimi jiné stavy k témuž s pohrůžkami, ačby kdo tomu jakožto vůli královské směl odpírati, žeby chtěl o každém takovém na krále vznésti a naň žalovati. A když tak mnohé ohromil, někteří se rozjížděli, a někteří malého počtu trvajíce odpory nějaké počali činiti; a po mnohých o to odpořích někteří již umlkli, a konce jakéhožkoli čekali, nemohše tomu odolati, až k tomu přišlo, že kníže k tomu, nebo aby svolili, nebo aby mlčali, přivedl. A to mlčení potom za svolení přijal, že to již byl položil s Pražany sobě za dokonalou věc a za řádné svolení a zavření toho sněmu.

Což se pak jiných měst krom Pražanův dotýče, ti také vrtili sebou sem i tam, nevědouce co činiti mají. Nebo i to byl kníže opatřil, aby z nich žádný s panem Janem Hlavsou, tehdáž ještě hofrichtéřem, ani s Mikulášem Šorfem, v ty časy na hradě přítomnými, nic nemluvili, boje se těch dvou hlav ne velmi zpozdilých, aby mu v tom na překážku nebyli radami svými. Pakli jest kdo s nimi mluvil, jakožto Žatečtí a jiní, tehdy toho každého na těžce klusavých karách bez sedla svezl a cvalem naň dojel, že jest musil na tom dosti míti. A tak nevědouce se kam vrci, musili Amen po Pražanech někteří říkati ne svými ústy. Neb kdož chce bezděky do druhého krmi nelibou cpáti, ano mu se jí nechce, že ztěžka ji potom bez vývratku můž zachovati.

Potom kníže spůsobil relatory k tomu sněmu ke dskám, stranu tomu sněmu, jakožto věci neřádné, odpornou: z panského stavu pana Jana z Wartemberka, nyní předešlého nejvyššího purkrabí, a z stavu rytířského pana Jindřicha Hložka. Ale ačkoli k té relací tak neřádné jíti odpírali, však pohrůžky od knížete králem činěné slyšíce, musili v tom prostředku slušného a opatrnosti užívati, a tak se zachovati podlé vůle, pod jmenem královským od některých vyprošené, a relací ke dskám podlé zvyklosti učiniti, vědouce to dobře, že to tak jako pavučina stálé bude. A toho všeho jednání a zavření sněmu pořádek v těchto slovích a v klausulech sepsaný pokládá se:

1525. ## Hlava 4.

V níž se vypisuje sněm léta božího 1525 svolaný, ale nedržený v artikulích pořádně.

„**Sněm obecní** dskami zemskými zapsaný, kterýž držán
25. Led. jest při času sv. Pavla na víru obrácení na hradě Pražském, léta božího 1525.

Item. Což se artikule toho dotýče, kdež král J. Mst ráčil nás duchovní i světské, a tak všecky stavy tohoto království Českého napomenouti pro zachování svaté víry křesťanské, abychom v dobrou svornost, lásku, milost a jednotu podlé kompaktatův vstoupili: i takto jsme se páni, rytířstvo, preláti, a města strany pod jednou spůsobou se pány, rytířstvem, mistry Pražskými, s Pražany a s jinými městy pod obojím spůsobem, srovnali a snesli:

I. Kompaktata aby v svém zdravém rozumu, v své celosti a dokonalosti bez dalších všech hádek zůstala, a abychom oboje strana sobě v svých řádích, povahách a starobylých zvyklostech při přijímání velebné svátosti těla a krve pána Krista nepřekáželi, ale raději abychom sobě radili a pomáhali, kdožby nám v tom nějakou překážku činiti chtěli; a obojí abychom při tom byli tak zachováni, jakž jsme nyní zastíženi od sebe i od krále J. Msti pána našeho milostivého, bez porušení kompaktatův.

II. A poněvadž kompaktata jsou učiněna a přijata pro uvedení v zemi pokoje a obranu i pro zachování svaté víry křesťanské, že my všickni, duchovní i světští jedné i druhé strany, máme mezi sebou míti a zachovati dobrou jednotu, svornost, milost a lásku křesťanskou celou a dokonalou, tak jakož o tom i smlouvy prvnější, dskami zemskými zapsané, ukazují, mezi sebou bludův ke škodě víry svaté křesťanské netrpíce, a sebe nehanějíce, ale jako bratří a dobří křesťané obojí se milujíce a za pravé syny církve svaté se majíce, a řády starodávní při službě boží a mši svaté obecní zvyklé bez přerušení zachovávajíce; a to všecko číníce jedni pro druhé, čímžby pokoj svatý mezi námi státi, trvati a zůstati na časy budoucí a věčné mohl.

III. Toto také mezi námi jest smluveno, aby věci pře- 1485.
šlé, jako hanění, utískání, kaceřování, ty a jiné všecky věci k těm podobné, kteréž jsou se dály a přiházely z obou stran, těch abychom sobě nevzpomínali, ale je z srdce vypustili, a jich obojí i jedna každá strana abychom se víc po tento čas nedopouštěli; ale raději abychom o to stáli u krále J. Msti pána našeho milostivého, aby to ráčil J. Mst Královská jednati i zjednati u stolice apoštolské, abychom mezi jinými národy byli vyhlášeni za dobré křesťany a pravé syny matky církve svaté.

Item. Což se pak kostelův a far dotýče, to buď a zůstaň podlé prvního svolení dskami zapsaného.

IV. Na tom jsme také zůstali, aby čtení svaté a slovo boží pro utvrzení a zachování víry křesťanské kázáno bylo toliko od kněží a jahnův, s volí jeho preláta, řádných, řádně od řádných biskupův svěcených, a jinému žádnému v žádné straně zjevná kázaní aby nebyla dopuštěna. Než čtení v zákoně božím lidem doma, a rozjímání dobrodiní božích v čeládce, to se nebrání, bez přidávání svého smyslu a výkladu.

V. Což se pak svěcení kněžstva a jahnův dotýče pro víru svatou křesťanskou, v tom aby mohl dostatek býti, za to J. K. Msti prositi máme společně, aby J. K. Mst ráčil při stolici apoštolské to jednati i zjednati, aby žákovstvo pod jednou i pod oběma od arcibiskupa i biskupův svěceno bylo. A takovou věcí aby J. Mst K. prodlévati neráčil.

VI. Za to také J. K. Msti prositi máme společně, aby naší této jednoty, svornosti, milosti a lásky křesťanské potvrditi ráčil; a při stolici apoštolské aby ráčil o to také jednati, aby též potvrzeno bylo, abychom v tom ve všem bez porušení nepohnutedlně státi mohli, a ve všem tom zachováni byli pro zachování milosti boží, pro J. K. Msti potěšení, a nás všech v tomto království pro zachování sv. pokoje a pro vzrůst obecného dobrého.

VII. Co se pak pikartův dotýče, na tom jsme se svolili všickni jednostejně, aby jich kázaní a učení zastavena byla, a sborové jich aby byli zavříni dotud, dokudž tato věc naše mezi námi svolená a smluvená, králem J. Mstí, pánem naším milostivým, stvrzena a na té míře, jakž se svrchu píše, postavena a vykonána nebude. Než když ta věc stvrzena a na

1525. ale talov.“ —Konec tak slavného vyznání víry, kterouby mohl hory přenášeti! A nic divného není, že mrcha ohyzdná o mrše jest mluvila.

Potom některou chvíli na potkání mluvil jsem s jedním prelátem hradu Pražského dosti učeným, a otázku jsem na něj učinil tuto: „Ty jsi prošel mnoho doktorských písem; pověz mi, prosím, čítal-li jsi kde, anebo slýchal-li jsi kdy, čehož se v zákoně nenalézá, o takovém vysvědčení o svátosti velebné, jako jest je učinil Pašek na hradě Pražském v plném sněmu přede všemi stavy?“ A když pravil on se nepamatovati o tom, řekl jsem, že tehdáž to mluvil, když o kompaktata bylo jednáno při svatém Pavlu na víru obrácení léta 1525, když jest mluvil těmi slovy při opětování slov Kristových při ustanovení jeho té svátosti na večeři: že jest dal své tělo učedlníkům živé, a krev svou také živou, a tím toho dovozoval, že tělo mrtvé neslove tělo, ale mrcha, a krev, která z toho těla vyjde, neslove krev, ale talov. On odpověděl: „Nevím k jakému jest to rozumu mluvil.“ A já srozuměv, že mi k mezi docházeti nechce, řekl jsem: že jest nemohl k jinému rozumu mluviti než k tomu, o čem jest řeč počal činiti, přirovnávaje tělo Kristovo k umrlé mrše, a krev z toho těla jeho vyšlou, k talovu; ježto všecka písma evangelistův i apoštolská vysvědčují tělo jeho umrlé býti tělem a ne mrchou, a krev jeho na kříži vyšlou krví a ne talovem. Tehdy on: „To jest jistá pravda, že jest dal jim tělo své živé, a krev svou také živou.“ I řekl jsem: „Já o to žádné řeči nemám; ale při těch slovích toliko se zastavuji o mrše a o talovu.“ On odpověděl: „že po smrti živočicha neříkáme *sanguis* sed *cruor*,“ to jest, že krev čistá jest živočicha živého, a krev nečistá jest umrlého. Já řekl: „Sanguis et cruor sunt idem.“ On odpověděl: „Non sunt idem,“ veda k tomu rozumu, že krev živočicha živého jest dokonalejší a čistší, nežli krev mrtvého, jakoby se již porušení a k nečistému hnisu po smrti nachylovala. Proti tomu opět řekl jsem: „Však všecka písma božská jmenují tělem a krví, corpus et sanguinem, zřetedlně; tehdy nebude cruor, jakož ty pravíš, totiž krev nečistá a nebo talov, ale krev čistá, poněvadž text to slovo *sanguis* v sobě drží.“ Pověděl: že jest to tak; „ale, prý, říkáme ex authoritate, quod corruptio unius sit generatio alterius, sci-

licet corruptionis,“ to jest: že porušení jedné věci jest zplo- 1566
zení jiného porušení; jako když se tělo živočicha skrze smrt poruší, že se hned potom jiné všecko i krev porušuje od něho. Pověděl jsem: „že logika ani filozofí nemá přístupu žádného k božským písmům a apoštolským; neb moudrost světská jestiť pouhé bláznovství u boha, podlé svědectví sv. Pavla, a vaše tato authoritas jest z pohanův vymyšlena o věcech hmotných zemských, a tak o smrtedlnosti pouhých lidí a jiných živočichův; a protož se ta authoritas k smyslu zákona božího nehodí.“ On odpověděl: „že jest to tak.“ A v tom když se za své mudrování věrně zastyděl, jakoby mu v hrdlo natroubil, rozešli jsme se. A tak žádné odpovědi mírné na svou otázku nemohl jsem se doptati.

Hlava 6.

V níž se vypisuje, jaké těžkosti Moravané a Čechové nesli od strany pod jednou spůsobou; a potom při sněmu obecném k artikulům tuto položeným přistoupili, a spolu s Čechy se spečetili a tak v pokoj vešli. A co jsou kompaktata, aby jim každý rozuměl.

Pro širší budoucí pamět užitečné mi se zdálo, abych některé artikule z těch kompaktatův, kteréž zapsané mají Čechové spolu s Moravany na pargaméně pod visutými legátův papežských pečetmi, vypsané tuto položil a v známost lidem mnohým přivedl, pro tu příčinu, že mnozí z předešlých i nynějších Čechův jich neznali a neznají, aniž věděli i podnes, co ta kompaktata jsou; a protož aby netoliko nynějším, ale i potomním oči byly touto známostí otevříny, zdaliby k tomu již jináč prohlédali, mají-li oč státi, čili nic, a k jakému jsou úžitku, nebo spíše ke škodě, těchto již časův Čechům a Moravanům i jiným milovníkům pravdy zákona Kristova. Nebo těch časů, když pravda boží o přijímání svátosti pod obojí spůsobou brzo po mistru Janovi Husovi v Čechách i v Moravě vznikla, tehdy ďábel dospělý v tisíci řemeslích, vždycky jsa od počátku lhář a otec lží a různic, popouzel okolních národův proti nim a proti té pravdě, zbouřiv hrozné války i krve prolití mnohá, jakož o tom šíře a hojněji se v českých kronykách nalézá psáno. Čechové pak a Moravané, zname-

1525. navše své veliké býti v tom nebezpečenství, cesty proti tomu rozličné obmýšleli; ačkoli silně a statečně nepřátelům svým odpírali, však proto umenšilo-li se druhdy toho zlého? ale někdy jezdíce a chodíce po hostinu do cizích zemí po svých potřebách, těžká protivenství snášeti musili tak dlouho, až to jednati počali s stolicí Římskou s velikým úsilím a s náklady znamenitými, aby k jakémuž takémuž upokojení mohli přijíti buďto od válek, nebo od přílišného potupného hanění, do dalšího opatření; by pak úplně ještě známosti zákona božího do času od boha předzvěděného k sobě nepřijímali: jediné aby toliko mohli ten článek o přijímání pod obojí spůsobou obdržeti.

I stalo se potom léta božího po čtrnácti stech třidcátého třetího, že sněm obecný byl o to v Praze položen při svatém Martině Čechům a Moravanům, při kterémžto jednali s Filbertem, tak řečeným, biskupem Konstanským, a s jinými preláty, od té stolice papežské k tomu vyslanými, o tyto artikule podepsané, kteříž pro zaneprázdnění slov mnohých nejsou tuto vypsáni slovo od slova, než toliko rozum v sobě zavírající v kratších slovích mají. A ti potom jsou ve sboru Basilejském, s velikými o to pohádkami, pečetmi utvrzeni. A jsou tito:

První artikul: Že Čechové a Moravané slíbiti měli za všecky spoluobyvatele své, i za každého zvláště, aby podnikli a přijali dobrý, pevný a věčný pokoj, totiž poslušenství papežské a kostelní jednotu; a když se to stane, že ti legátové měli zdvihnouti všecky klatby, totiž i hanění i kacířování. A že Čechové a Moravané, kdyžby k jednotě Římské přistoupili, totiž k poslušenství, krom přijímání pod obojí spůsobou: tehdy, kdyby ten sbor Basilejský usoudil za pravdu býti to přijímání, teprv měli dopustiti lidem v letech toliko rozumných přijímati; a kněží, kteřížby jim podávali, aby jim tak pravili: že tomu věřiti mají konečně, že pod spůsobem chleba ne tělo toliko, ani pod spůsobem vína krev toliko, ale že pod jednou každou spůsobou jest celý, plný Kristus. A to že jest půjčeno bylo od toho sboru Basilejského. A k tomu měli rozum jakýs dávati písmům svatým, jakby jim rozumíno býti mělo, lidem k naučení pro výstrahu bludův budoucích.

Druhý artikul: Že hříchové smrtedlní mají stavování býti trestáním a vyplehováním, na duchovních duchovními lidmi, a na světských skrze světské.

Třetí artikul: Že slovo boží od kněží a jahnův k tomu hodných, kdyžby prvé v tom byli od svých starších zkušováni, mají svobodně kázati všudy, a to bez úrazu moci biskupovy.

Čtvrtý artikul: Že duchovní lidé zbožím kostelním, kteréhož jsou vladaři, mají věrně vládnouti podlé svatých otcův spasitedlného ustanovení; a též zboží kostelní nemají od jiných nespravedlivě držána býti a nebo osobována.

Toto dále se pokládá nad ty artikule: Že řádové a obyčejové kostelní, totiž ceremonie, mají držány býti, kteříž se obecně a všudy při službě boží zachovávají. Pakliby ne hned ode všech to přijato bylo, nemá proto překážka býti pokoji a jednotě, totiž, že to bude na svobodné vůli, aniž má komu z toho býti porokováno; ale budou-li kdo chtíti, mají přijíti od sboru Basilejského naučení podlé zákona božího.

Item: Výpovědi jiné toho biskupa Filberta: Že ten sbor nedopouští přijímání pod obojím spůsobem lidem jsoucím v hříších.

Item: Že trestati mohou vyšší nižší lidi pro hříchy. Důvod se klade svatého Augustina, kdež dí: „Kdo zabíjí zlé, proto že zlí jsou, a má příčinu k zabití, služebník boží jest; ale komužby ta moc dána nebyla, a zabil by nebo ochromil, vražedlník jest.

Item: Že druhý některý prelát z závisti nebo ze zlosti bez rozumné příčiny dobrému a rozumnému kazateli křesťanskému kázati zapovídá, a z toho bouřky bývají: na to má býti odvolání, i o jiné věci.

Item: Že prelát můž vésti skutky při panování nad zbožím osobně, totiž: prodati, zastaviti, napraviti, v zákup dáti a učiniti podlé práva; ale k jiným některým skutkům má míti purkrabí úředníka.—A toť bude, že Pilát umyje sobě ruce, že vinen tou krví nebude.

Item: Jan z Polimar, jeden z legátův, pověděl zdání své: že panování zboží kostelních jest u Krista, a prelátové s jinými duchovními jsou řádní úředníci k podobenství obránci; ale větší mají moc, totiž úřad, než obránce.

[illegible] A však kníže pan Lev s svými některými a s Pražany nepřestávali od úmyslu, při sněmu sv. Pavla začatého; ale psaní některá skrze administratora a konsistoř do Budína k tomu legátovi papežovu o to učinili, kteréž se podpisuje.

Hlava 8.

V níž se oznamuje, kterak se Čechové, aby kompaktata potvrzena byla, starají; ale že ten legát jim byl chytrý a k měšci měřil, protož nic nezjednali, než k budoucímu času po sobě smích pozůstavili. Při tom list od konsistoře k témuž legatu.

A tehdáž byl v Budíně legát od stolice papežské vyslaný, kterýž trval tam od roku, z příčiny té, poněvadž se všady téměř po všem světě lidé bouří proti papeži a neřádům přílišným církve Římské, tak pro časné věci jako pro duchovní. I napomínal často krále Ludvíka, aby aspoň svá království pod poslušenstvím papežským držal, a zvláště Čechy v jednotě církve spravoval; a odtud psaní některá do Čech činil, k témuž napomínaje, aby při stolici Římské nepohnutě stáli, že chce jim kompaktatův potvrditi, přiříkal. Ale Čechové, ne všickni, než toliko ti, o kterýchž jest prvé mluveno, znajíce z těch jalových útěch, že se již papeži s jeho pomocníky v hrdlo nalévá, domnívali se, že pojednou sáhnouce, vezmou co chtí. (Neb jsou se tím mnohokrát chlubívali, říkajíce: že čehož jsou předkové naši skrze veliké práce a náklady dojíti nemohli, že my bez práce a nákladův k tomu přijdeme.) Protož tím větší pilnost měli k dojití toho skutku, k potvrzení, násilnými a jinými zlými chytrostmi předpověděnými, čím větší domnívali se míti k sobě od toho legáta i od papeže náchylnost, kterýžto (jakož povaha církve té vždycky po lakomství dychtí nesmírně) víc pro kořist a úplatek, nežli pro jakou milost křesťanskou to napomínání a nabízení činil —

Curia Romana non curat ovem sine lana,
Dantibus applaudit, non dantibus ostia claudit —

jakož se toto brzo ukáže. A tak potom Čechové ti, kterýmž se zachtělo takové jednoty, myslili a jednali to do svého přemožení, na zkázu jedni druhých v zemi vlastní, aby vlezli,

jakžkoli mohli, do toho Babylonského a antichristova ovčince, a z něho svou vůli aby provodili. A protož na takové toho legáta psaním častá napomínání a od Pražanův i od jiných jemu zase odpisování, psaní jemu toto z konsistoře času postního léta téhož jest učiněno: 1525.

„Pozdravení spasitedlné v Kristu a ve všech věcech hodné poslušenství Vaší Otcovské Velebnosti vzkazujem!

Nejvelebnější Otče! Ráčila jest Vaše Velebnost psaní potěšitedlné a plné napomínání k nám duchovním po jistých poslích poslati, totiž spolu radujíce se, že jsme sami mezi sebou ten znamenitý skutek zřídili, abychom jedno tělo církve svaté s Vámi v jednotě poslušenství stolice apoštolské učiněni byli. Takť jest, Otče svatý! že nic spasitedlnějšího Velebnost Otcovská Vaše, aniž potěšitedlnějšího nemůž očekávati nad to, což poslové, kteříž tam v brzkém času vysláni býti mají, Vaší Otcovské Velebnosti oznámí. Neb jistě Česká země, jsouci na skále pevné pravé víry upevněna, sama toliko nyní brání, aby bludové nešlechetní, kteříž jako vlny na vodách všudy okolo nás po německých krajinách náramně se rozmohli, sběhnouti se v jedno nemohli, rovně jako věže Miletská, Fares řečená, jsouci prostřed vln mořských postavena, svítí všem plavícím se a při sobě bezpečné činí všecky bárky, kteréž se koli k ní utekou a připlaví. Protož, Otče Nejvelebnější! doufáme, že i to k konci přivedeno bude, oč Vaše Velebnost psaním otcovským k nám přistoupila a nás k tomu ponoukati ráčila, totiž k stálosti, a abychom o potvrzení toho božského stavení se postarali, za kteréžto snažně žádati budem. Jediné Vaše Velebnost Otcovská nerač sobě obtěžovati, že tak naši poslové s tím prodlévají, neb o tom v brzkém času před Vaší Velebností se postaví, žádajíce, aby ráčila Velebnost Vaše k místu a k konci to přivesti. A tak stanou pevně zdi Jerusalémské, budou otevříny síně jich, budou stálé nohy těch, kteříž do nich vcházejí, a bude přijata obět spravedlnosti, a bude vidín bůh bohův na Sionu a půjdou spravedliví z ctnosti do ctnosti. Dejž pán bůh Vaší Otcovské Velebnosti zdraví po všecky časy v Kristu Ježíši!

Vaší Otcovské Velebnosti pokorně se všecko naše kněžstvo poroučí.

Dán v Praze léta 1525.

1525. Podpis: Velebnosti Vaší Otcovské nejpokornější služebníci, mistr Havel administrator se vší konsistoří poroučí se.“

Hlava 9.

V níž se oznamuje, jak moc světská, natrápivši se dobrých a nevinných do vole, i podali jich duchovním; a oni dobří tatíkové vymyslili na ně zpověď, a tudy se na nich vyptávali, vědí-li co o tom mordu; a tak podávali jich jedni druhým, jako pána Krista Pilát Herodesovi ꝛc. Dále jakou nápravu činili v Týnském kostele u lektury; a ještě na tom dosti nebylo, jak Pašek se k nim chová.

Pražané přestavše od některých svých kratochvílí, k jiným se obrátili, a z jedné nepravosti do druhé šli s pomocí již duchovních jmenem lidí. Nebo jakož Pilát pána Krista k Herodesovi, tehdáž nepříteli svému, a Herodes zase ku Pilátovi odsílal: tak administrator z konsistoře (buď bohu žel tak nevinných a v takovém bezprávném násilí lidí povolných) na radnici do rady, a konšele z rady zase do konsistoře mnohokráte některých podávali; a nebo opět z cechův k administratorovi a zase administrator do cechův ne jednou, ale několikrát sem i tam jimi postrkali. A tímto obyčejem to šlo, že těch všech časův od sv. Václava počna léta předešlého 1524 mnozí řemeslníci a obchodníci, jsouce živnosti zbaveni, trápení nemalé trpěli, někteří od polouletí, někteří od čtvrti léta, a jiní víc a méň živnosti nevedouce, proto že jsou jim je cechmistři skládali, jakoby nejhorší věc činili.

A když bylo k času vánočnímu, tehdy napomínali kněží a nutili lidi k zpovědi. A tu se při tom vyptávali: věděli-li jsou, aneb vědí-li co o jaké zradě, že jsou měli pikarti je mordovati? a o jiném mnohém; nemohli se nic doptati o žádném. Znamenejž, k čemu jsou zpověď takovou úkladnou chtěli obrátiti, že jsou k tomu již vedli, čehož jsou se světští ani mukami některých, ani jinudy nikterakž doptati nemohli, toho co jsou míti chtěli; že již ti kněží to nahražovati měli lstí duchovní, aby zpověď a lidi pronášeli, a naposledy aby k krve vylití přivedli.

A když ani tu nic provesti nemohli, tehdy všickni cechové v řemeslích pořád jedni po druhých se obsílali, a ta-

majíce mezi sebou osoby sobě nelibé a vypsané, skládali a zastavovali jim živnosti, naříkajíce je beze všeho řádného slyšení i bez důvodu z domnění nejistého, že jsou lidé bludní u víře, k administratorovi jim ukazovali, aby se v tom spravili a počet z víry své učinili; a budou-li chtíti k živnosti zase přijíti, že budou povinni svědectví sobě od něho listem pod pečetí přinesti a jim ukázati. Oni nemohše násilí a bezprávné moci odolati, musili se tak zachovati podlé vůle a složení cechmistrův a starších jich, a chodíce k administratorovi, zprávu jsou jemu o takovém ukládání dávali. Ale on jako šelma lítá, vyslyšav každého, k někomu povlovněji a k někomu zuřivěji se postavil, a zase k cechmistrům je odsílal, a na ničemž jistém žádného nepostavil. Oni pak nejednou, ale několikrát sem i tam jako nesmyslní postrkáni jsouce, nic nemohli obdržeti na ceších, ani na administratorovi; a obojí k nim mluvívali: že „my tobě viny žádné nedáváme, a naše věc není; ale jdi k administratorovi.“ On pak administrator týmiž řečmi je odbýval, a konšelé radní tolikéž. 1625.

A tak všudy jim bylo těsno, leč který to dobře uplatil, tak dlouho, až někteří z nich nemohouce tak těžkého bez živnosti břemena, zvláště chudí, snésti, musili se vyprodati a z města se vybrati. Kteříž jsou pak zůstali, ti musili čekati Hatašovy radosti, nuceni jsouce stavěti se na den a čas jmenovaný v konsistoři k vyznání víry, k potupné nápravě a k odvolání v Týnském kostele u oltáře při hrobu Augustina někdy biskupa Sankturienského, tu kdež nyní lektury čítají proti kazatedlnici. A to šlo tímto pořádkem nekřesťanským:

Nejprvé. Když tak některého cechu osoby již měli v konsistoři znamenané, potom z téhož řemesla neb obchodu vydávali na ně svědomí nepravé do konsistoře listem pod pečetí toho jich cechu, majíce v tom i ve všem jiném od konšelův naučení i rozkázání, a to takové: což jsou se pravili od někoho slyšeti, žeby ten dále slyšel od toho narčeného po trubách něco o svátostech a řádích kostelních a o jiných k tomu podobných věcech mluviti, tehdy to hned do listu beze všech závazkův toho svědka toliko jednoho na své příjmy cechovní zapsali, beze všeho řádného a soudného slyšení, buď ten svědek jakékoli povahy, dobré nebo zlé; z toho tak neřádného a neřádně vyslyšaného svědomí potu-

1525. tedlného, kteréhož ten obžalovaný ani viděl, ani slyšel, do konsistoře podali. Poctivé-li bylo takové zřízení, čili nepoctivé, to jiným k rozeznání připouštím. Neb jest tehdáž to bylo v Praze nastalo: cožkoli před dvěma, před třmi nebo pěti i sedmi lety jeden od druhého slyšal něco o něčem mluviti, buďto z žertu aneb jak koli, věříce sobě jako přítel příteli, soused sousedu, nebo tovaryš tovaryši; tehdy tuto svoboda široká tomu byla, že netoliko cožby snad v pravdě slyšal, ale mnohem více zlým úmyslem vymyšleného jeden na druhého beze všeho studu a vážnosti pronášel. A to ujato bylo za pravdu; byť obžalovaný všecky svaté k sobě ku pomoci měl, nic mu to neprospělo. A to chtěli míti tehdáž Pražané za poctivý řád. Tu pak v konsistoři ani žalobníka, ani svědka jmenovati tomu obžalovanému nechtěli; ale již to tak silně za pravé ujato bylo, že nedali proti tomu k řeči žádné přijíti, ale musil za vinného takový zůstati, a učinili, což chtěli, beze všeho řádného vyslyšení.

A v tom ve všem majíce ti konsistorianové napravovali k víře lidi, ačby v pravdě pobloudili, ptali se na to, čehož jsou se na zpovědi doptati nemohli: věděl-li jest o tom, kdo jsou měli mistra Paška, Zíku a administratora zamordovati? a býval-li jest s jinými tuto neb tuto? a tak dále o jiném mnohém. Chtěl-li jest pak kdo z známosti zákona božího něco odpověditi, tehdy ho okřikli a mluvili: aby s nimi všeho hádání nechal na straně, že oni v tu chvíli o zákonu božím nic nemluví, a nic jim do něho není; ale aby jim mluvil to, což oni chtěli.

Při tom pak vyznání víry, napravování a v kostele odvolání co jest se dálo, ó bože! slituj se tobě toho! sluší se tomu podiviti i zasmáti. Neb se to působilo tehdáž: když kněz mši odsloužil, a v touž chvíli ty osoby k tomu vybrané, klečíce u toho oltáře, musily po knězi říkati slova přede všemi lidmi, kteráž jim uložena byla, potupujíce ty kazatele, kteříž jsou před tím vypověděni byli, že jsou je z víry pravé křesťanské v bludy svozovali. A tak jiného mnoho. A někteří byli přinuceni, a jmenovitě Václav Poduška, své vlastní syny, kněží již z světa sešlé, týmiž slovy potupovati a souditi, že jsou též potupovali a svozovali. A mnozí také k též potupě šli, jakoby je hned stínati měli, a někteří dosti řídcí

toho učiniti odpírali. Kteříž jsou pak svolovali, tak činili, což jim bylo rozkázáno: tehdy teprv administrator s konsistoří dávali těm všem listy pod pečetí konsistořskou, vyznávajíce o nich, že jsou dobří a věrní křesťané podlé matky pravé církve svaté. 1525.

A tu již měl býti vrch práva; a však ještě to na haklicích vězelo, jakož dále zvíš.

A s těmi listy potom musili na radnici choditi do rady, tam je ukazovati. Pražané po takových listech rukou dáním je každého zvláště za sousedy znovu přijímali, zavazujíce je sobě, aby byli povinni, artikulův nových obecních, prvé již psaných, svolených obhajovati a skutečně zastávati. A hned při tom k některým z nich Pašek mluvíval: že „řídko bývá dobré maso dvakrát vařené, a přítel dvakrát smířený. A poněvadž jste, prý, prvé právo své potratili, vypadše z víry proti bohu, že s těžkem také víru k lidem zachováte.“ Kohož pak přijali, ten byl boží, a živnost mu teprv pustili — ale však ne všem, než komuž se jim zdálo; a kohož odvrhli, jakož se to mnohým přihodilo, ten čekati na se musil z města vypovědění. A tak že ani po těch listech jim platno nebývalo, jako Havlovi od Stříbrné růže, a Jiříkovi Tatkovi, krejčímu a j., kteříž jsou i s těmi listy vypovědíni byli, proto že nic dáti nechtěli. A však ještě mnohé ne hned tak přijímali, ale dávali jim dosti odtahův bez nedostatku, nedadouce jim živnosti vésti do své libosti, až se jim některým živu býti stýskalo.

A tak obmyslili pod tím někteří z světských i z duchovních, a zvláště znamenitější, své znamenité v tom úžitky, od mnohých lidí nebožátek dary a úplatky berouce pod jménem víry křesťanské, tak: kdož co uplatil, buďto aby prázden byl odvolání, buďto vypovědění, tehdy takový každý, dada koláč, byl za dobrého křesťana i souseda vyhlášen a držán, jakoby se znovu narodil. Což jistotně vím, to mluvím, a z prstu jsem sobě nic nevyssál. A nad to toto krátce přidám k tomu: že nic se v Praze nepůsobilo, cožby se na stříbrných kolečkách netočilo. Jak jest pak to šlo skrze Židy, to se dále v těchto knihách v XXVII Hlavě šíře najde. A pro lepší známost toho všeho příklad aspoň jeden takového v kolleji napravování a v kostele odvolávání tuto položím.

1525.

Hlava 10.

V níž se vypravuje, jaký mistr Havel před tím, než nápravu činili, závazek vydává. Dále jak s jedním z těch pikartův Cahera zachází. Přitom jaké odvolání i nápravu v kostele činili.

Nejprvé to napravení takto se dálo: Když některé osoby obeslány byly do konsistoře v středu před smrtedlnou 5. Dub. nedělí na zejtří po svatém Ambroži léta téhož 1525; tehdy mluvil administrator ke všem, ač v širších slovích, ale v tento rozum: „To abyste věděli, že jste proto obesláni, což se víry svaté dotýče, abychom každého znali, jak kdo věří. A protož aby nám každý z vás obzvláště pověděl na své svědomí pod věčným zatracením pravdu, neohlédaje se žádný na naše osoby, aby měli něco učiniti proti svému svědomí z přinucení, tak jakož bratr Matěj to o nás píše; aniž snad také pro bázeň zbavení živnosti, boje se, aby o to někdo nepřišel; ale každý prohlédej k tomu, coby mu zůstati mělo zde i na onom světě. Nás snadně zklamati můžte, proto že jsme lidé; ale boha žádný neoklamá, a spíše každý svou duši oklamati může. A ta víra, kteráž vám oznámena bude, z zákona jest, prý, Kristova, na kteréž předkové naši od sta let mřeli, pro niž jsou mnoho statků utratili jízdami a jednáním; a my také na té zemříti míníme.“

Toto všickni slyšavše, každý se k tomu přiznal, že chtí pravdu pověděti. A tak potom kázali čísti artikule, z nichžto první jest v tato slova: „Věřím srdcem a ústy vyznávám, že jest v svátosti viditedlně na oltáři“ a t. d. položení toho i jiných artikulův, kteříž se brzo v této Hlavě také psáti budou.

A když ten artikul přečtli, zastavili se na tom, ptajíce se každého pořádně: věří-li tomu, čili nic? Mluvili k tomu někteří, přiznávajíce se, že tak věří. A když na jednoho z nich přišlo, pověděl: že „já věřím všem řečem božským, kteréž mají základ v písmě svatém; a tak zákonu božímu úplně věřím, že jsou pravé věci v něm k spasení založené, a jmenovitě o té velebné svátosti, kdež Kristus mluviti ráčil, vzav chléb: „Toto jest tělo mé;“ a vzav kalich: „Toto jest krev má,“ podlé položení širšího v textu, tak jakž Kristus

a k kterému konci ji ustanoviti ráčil. A tomu mne rodičové [illegible]
i učitelé moji vždycky učili.“ — Ptal se ho administrator jednou i druhé: „věří-li podlé toho artikule, aby jim pověděl, či nic; a že o zákonu božím nyní nic nemluvíme.“ — Pověděl: že „já při tom stojím, což jsem mluvil, a jiné odpovědi dáti nemohu a neumím; a zdá mi se, že otázce vaší dosti činím.“ — Vyslyšav ho pověděl administrator: „Již jsme tě slyšali, rozumíme, co jest v tobě; vystup ven a jdi domův.“ A mezi jinou řečí, když ho potahovali do kostela k nápravě podepsané, mluvili k němu: „By pak všecko učinil, cobychom tobě rozkázali, ještě za nic tobě neslibujem, aby přijat byl zase od konšelův za souseda.“ V takové řeči již se tu víry nedotýkalo, ale zvláštní zlosti a nelibosti, kterouž jsou k němu i k jiným měli pod zámyslem bludův při víře. A když tak mnoho k němu mluvili, tehdy na zejtří mu hned starší v obchodu jeho živnost složili. A komuž tak ven z konsistoře kázali, ten již na se čekal konečného vypovědění z města, leč jest to kdo dobře uplatil.

Potom když tam v té konsistoři jiní zůstali, čtli jim jiné artikule až do konce, ptajíce se jich též jako prvé: věří-li tak podlé toho? Ale oni, jakž k prvnímu, tak ke všem jiným přiznávali se, že tak věří. Naposledy vybrav z nich některé administrator, rozkázal jim, aby se na zejtří ráno v kostele Týnském postavili u oltáře dřív jmenovaného, a což jim rozkázáno bude, aby se tak zachovali. Na zejtří, když jsou se sešli do kostela podlé uložení, kněz Vojtěch řečený, po lektuře a po pozdvihování svátosti napomínal je k tomu, aby po něm tu nápravu, k kteréž se včera přiznávali, hned přede všemi lidmi v týž rozum opakovali; a při tom aby nejprv odvolání činili z prvních (tak mluvíce) bludův. A tak jim pořádně z sexterníku četl, a oni po něm mluvili takto:

Toto bylo odvolání:

„My v bludích postížení dáváme se vinni pánu bohu i všem věrným křesťanům, že jsme velmi pobloudili při víře a při svátostech církve svaté, a nejvíce při svátosti těla a krve boží i při jiných svátostech velebných, buďto že jsme někteří z nás proti svátosti těla a krve páně rouhavě mluvili; buďto že jsme z nás někteří nedržali, aby tu pravé býti mělo tělo Kristovo těm, kteříž nepřijímají, než toliko těm, kteří

1466 přijímají; budto tak, že jsme někteří z nás proti poctivosti té svátosti v monstrancí vystavování, v pozdvihání i za procesí chození těla božího se protivili; budto že jsme někteří z nás řádných mší a řádného kněžstva poběhli, a zvláštního i výtržného posluhování se chytili, a z rukou nevěrných kněží proti ustanovení Kristovu a řádu církve svaté tajně neb zjevně přijímali, jsouce týmiž kněžími svedeni, totiž Martinkem, Mirušem, Janem Poduškou, Počátkem, i jinými jich spolutovaryši, a jich učením zavedeni; z takových věcí hodni jsme trestání. Protož vás věrných křesťanův žádáme, proste za nás pána boha, ať nám ráčí naši vinu odpustiti. A již nyní tuto víru v srdci majíce, upřímným srdcem a ústy vyznáváme — —."

Kteréž pak měli v domnění toliko při víře, k tomuto je přinutili nad to mluviti (neb jsou v jednostejnou notu ne všem vydávali: některým lehčejší, jiným těžší, a jiným nejtěžší, jakž sobě koho uhlédali): „Jakž jsme koli vzati v pověst nedobrou při víře svaté křesťanské, budto pro ty kněží nevěrné a výtržné, a neb kazatele postranní; budto pro pohádky jich kázaní, a nebo traktatův čítání: aby nás každý dobrý křesťan znal a nás v domnění neměl, že tuto víru pravou křesťanskou svobodně, směle a dobrovolně vyznáváme:"

Toto bylo za nápravu:

1. „Srdcem věříme a ústy vyznáváme, že jest v svátosti viditedlně na oltáři těla a krve Kristovy pravý bůh a člověk, netoliko mocí a dary svými, ale svým vlastním přirozením a podstatou svého přirozeného bytu, kteréž vzal z panny Marie, narodiv se a sedí na pravici boha Otce."

2. „Věříme srdcem a ústy vyznáváme, že v svátosti na oltáři jest tělo a krev pána Ježíše spojené s božstvím, maje tu krev i duši, kterouž vypustil na kříži, bolestně umíraje za naše hříchy" — toto dále jest přičiněno, ježto za Rokycany toho nebylo — „však v rozdílných způsobách celé té svátosti rozdílné býti vyznáváme božské milosti ku poznání."

3. „Věříme srdcem a ústy vyznáváme, že křesťané věrní, i také my, mají se klaněti pánu Ježíšovi, jenž jest v svátosti viditedlné, jako bohu pravému, a jej ctíti, jemu se modliti a jeho svaté tělo, ježto jest na oltářích v monstrancích, kle-

káním, světly, i jinými řádnými poctivostmi slušnými velebiti, a k chvále jeho zpívati a jemu ze všeho dobrodiní děkovati."

4. „Věříme srdcem ɔc., že jest sedmerá svátost církve svaté, totiž: křest, biřmování, pokání, tělo a krev boží, svátost kněžství, manželství, olej posvátný nemocných pomazání; kteréžto svátosti jsou lékařství křesťanům od boha zjednané, a nápomocné k životu věčnému."

5. „Věříme ɔc., že má býti zpověď kněžím ku přijetí vzloženého pokání."

6. „Věříme srdcem ɔc., že volání na svaté za pomoc a za orodování ku pánu bohu má činěno býti. A že tuto víru ústy vyznáváme, srdcem věříme a v svých duších ji oblibujem; a jest-li že bychom co proti té víře vyznalé potom, buď slovem pohoršitedlným, a nebo skutkem provinili, a jinak drželi, věřili neb vedli: tehdy odsuzujem se, aby nad námi mstěno bylo, jako nad nevěrnými lidmi, a žádné přímluvy žádných lidí aby nám ku pomoci potomní víc býti nemohly."

Hlava 11.

V níž se oznamuje, že za Rokycany rovně tím úskokem šlo, a Cahera tuto nápravu z něho vzal. Dále, když po té nápravě bylo, jak týž administrator na svých kázaních je za pravé křesťany vyznával, a po malých časích o nich hanebně a potupně mluvil.

Ti artikulové nadepsaní jsou ze spisu mistra Jana Rokycany, kteréž vymyslil sobě s jinými kněžími Pražskými, jimiž jest také byl mnohé šlechetné měšťany trápil za času krále Jiřího, léta božího jakž se nálézá 1466, když byli také povstaly nesnáze s kněžími Táborskými i s jich následovníky, pro kteréž někteří z těch kněží jsou v vězení zmořeni z vůle královské; jakož pak širší zpráva se toho nalézá v starých spisích, co se dálo za času téhož Rokycany, že z rozkázání jeho mučili některé bohobojné lidi na skřipci pro víru, v těch artikulích nadepsaných sepsanou, až do umdlení jich. A to musili ústy v Týně jemu i jiným k vůli odvolávati, jak jim napsáno dali. A někteří dlouhé vězení trpěli za dlouhý čas, jiní za deset let, jako Matěj Dolanský — a k tomu po druhé seděl v Slízště za půl druhého léta — a nějaký Mi-

1525. chal; některé u vězení na Poděbradech zmořili. Jakož tehdáž, tak i nyní svého předsevzetí jináč, leč mocí světskou dovozovati jsou nemohli, ke cti a chvále boží všecko to ukrutenství provozujíce a je připisujíce.

Potom Havel administrator o takových nápravnících a odvolávajících kostelních vyhlašoval na kázaních a vyznával, že jsou praví křesťané církve svaté, žádaje lidí, aby se s nimi v lásce a v jednotě snášeli, a jim v ničemž aby neutrhali. A potom opět proti tomu na jiném kázaní zase o nich potupně a hanlivě mluvil, zradou jich dotýkaje, a pravě: „aby jim nic věřeno nebylo, než jako vzteklým psům, leč který tři oči v sobě má; a že oni všecko pro kus chleba a pro živnost učiní, a že k svátostem přistoupati budou, kolikrát jim koli rozkázáno bude; a protož nic dobrého obmýšleti nebudou.“ To nejednou, ale několikráte o nich v kostele u sv. Jiljí při nové mši v neděli po svatém Mikuláši léta 1527, aby jim jako psům věřeno nebylo, vyznával. — Vrz sebou, kam chceš, učiníš-li neb nic, jednostejné zlé nastávalo.

Potom když bylo k některým kněžím z konsistoře i k jiným o tom mluveno: „Proč tak činíte, a mluvíte, vedouce lidi k tomuto neb k tomuto, a zvláště, což se věcí podstatných duchovních dotýče, též odvolávání i napravování kostelního i jiných věcí? však znáte písma zákona božího, že tak nemá býti, a že tudy lidi zavodíte!“ dali to za odpověd: „že jest to pravda, ale že tak nyní v Praze chtí míti.“ A tak měli z toho kratochvíl a smích, následujíce řemeslníkův, kteříž, chtí-li záplatu bráti, musí lidem dělati po jich vůli a libosti, jakž míti chtí, totiž krejčí, ševci a jiní; k tomu také hudci, kteříž k tanci hudou písně taneční tanečníkům příjemné a libé, týž spůsob zachovávají. Též i ti takoví kněží skrojí víru lidem, když chtí a jakou chtí, po lidské vůli a libosti, a ne jakž bůh chce, o jehožto vůli žádné zmínky nebývalo. O proklatí a falešní proroci! kteříž se s proroky krále Achaba a krále Sedechiáše úplně srovnáváte. — A protož oni z kratochvíle proti svému svědomí zjevně směli vésti lidi k zavedení jich. A v tom pokrytství mnozí lidé jsou je poznávali; neb když bylo rozmlouvání s nimi v úzkém a samotném zavření, že jsou vší pravdě zákona božího místo dávali, a potvrzovali jim všeho, potupujíce sami své předsevzetí; a potom v ko-

stele nikdá s tím na světlo jíti nechtěli, proto že jim zlé jich 15[illegible].
svědomí bránilo, ale pomáhali všeho krom pravdy. Bezpečné-li jest se pak takovými pastýři spravovati, svých duší jim svěřiti a na ně spolehnouti? netoliko písma božská, ale i přirozený rozum tomu odpírá.

A těch také časův to při některých farářích tudíž se nalézalo, že majíce z povinnosti příkladem starých předkův svých zákon boží zastávati, uvodili naň potupu (když někdo volal se k tomu, že chce podlé zákona božího a čtení sv. se spravovati) těmito nevěrnými a kacířskými ústy a slovy: „že pikarti a bludní lidé nejvíc se zákonem božím zamítají,“ — jakoby nad to něco bezpečnějšího a jistšího měli. A to jest nejzřetedlnější faleš.

Hlava 12.

V níž skladatel kněh těchto všechněm lidem na rozum dává a k rozsouzení připouští, spravedlivě-li se těmto lidem nevinným dálo, buďto ta náprava a neb odvolání, sám to vykládá.

Kdyžbych chtěl býti nejukratitedlnější, tehdy musím býti v řeči hojnější z popuzení hodné příčiny k psaní. A bych pak jakkoli chtěl se tomu vyhýbati, tehdy toho, což jest pravého a paměti hodného, těžko jest mi pominouti.

I věz, že taková náprava v kostele na lidi vzkládána bývala, že jsou mnozí musili sami na sebe vyznávati, a odvolávati beze všeho důvodu na ně toho, čímž jsou nikdá vinni nebyli, a zvláště to, kdež jsou přinuceni byli mluviti: „My v bludích postížení ꝛc.;“. a potom že jsou z rukou nevěrných svátost Kristovu přijímali proti ustanovení jeho a řádu církve svaté. Toho jsou také nikdá ti konsistorianové, ani žádný jiný na ty kněží vyšlé neprovedli, aby co proti tomu obojímu učinili, ani toho, aby oni sami se podlé toho obojího upřímě zachovali na schválení zákona Kristova.

Opět dále musili mluviti: že tu víru, kterouž nazývali býti jim pravou křesťanskou bez pravého důvodu, svobodně světle a dobrovolně vyznávají. I jaká toho měla svoboda a dobrovolnost býti, poněvadž jináč nemohli té nápravy prázdni býti, leč to učiní? a nebo aby živnosti prázdni byli a z města

15[illegible]. se preč brali, a nebo aby katům, biřicům v ruce dáni, a naposledy na hranici k upálení odsouzeni byli; jakož se i to některým stalo, potom, když k tomu přijde. A tak rozličně ty lidi podvodili proti jich svědomí.

I kdo jest kdy slýchal takové právo a zřízení, budto světské nebo duchovní, aby měl člověk býti napraven takovým již psaným spůsobem? nebby to býti musilo proti přirozenému rozumu, a nad to proti zákonu božímu, kterémuž víc sluší věřiti, než všem lidem hříchu poddaným. Důvod toho: že rozum přirozený nejprv toho brání, aby měl někdo řeč slyšenou odvolávati, a mluviti sám o sobě i o jiném, bez pravého rozeznání i usouzení, jest-li tak čili nic, že jest sveden v bludy a v jiné věci, tím soud čině na toho, od kohož jest něco slýchal; druhé, zákon boží toho brání a doličuje, že jest takové odvolání marné, ošemetné, pokryté, falešné a v zlou pověst podvodné, jakoby na tom dosti nebylo, že jest Kristus k napravení člověka hříšného k víře a ku pokání zákonem svým novým všem cestu vyměřil; ježto právo světské i duchovní se vztahuje na to, že toho toliko člověka k napravení a k odvolání odsuzuje, kterýžby původem byl některého neslušného skutku, nebo řeči, tak že pro takové pohoršení, kteréžby mezi lidi uvodil, hodně povinen jest provoditi, a nebo slovy napravovati i odvolávati, že jest zle učinil, a to tehdáž, kdyžby již právem a soudem spravedlivým byl k tomu přemožen a připraven. Přirovnejž pak jedno k druhému, kdo chce. Nebo tamto při prvním bez rozeznání pravého a bez oznamování příčiny slušné a řádné, co a nebo proč má někdo odvolávati, napravovati, mnozí i lháti sami na sebe musili; tuto pak po rozeznání rozepře teprv, a po příčině soudem každému ukázané, nápravy se na lidi vzkládají.

A protož takové jakés nápravy a odvolání bezprávné a nespravedlivé, kteréž jsou marně od mistra Jana Rokycany vymyšleny a od nynější konsistoře všetečně ujaty, toto v sobě nesou a zavírají: že jsou k tomu nutili lidi, aby potupovali kněze Martina Betlémského (kterémuž potom Martinek převzděli) i jeho kněžstvo, aby je soudili za bludné pikarty a za kacíře, jakoby je falešně učili proti víře křesťanské, proti všemu důvodu. I považiž, jaký to měl soud býti od těch lidí,

kteříž jsou je slýchali na kázaní? neb to na ně neslušelo, 1525.
ale na soudce k tomu vydané; a k tomu, že ani soudcové, ani jiní neměli by žádného odsuzovati bez přítomnosti stran a bez vyslyšení. Ale tuto se tak dálo, že ani osoby, totiž strany odporné, byly přítomné, a nad to ani slyšány nebyly, ani soudcové a rozeznavatelé k tomu vydáni nebyli, ani hodní svědkové; ale kteříž je sami souditi měli (byli-li jsou v pravdě) za bludné, vstrčili to podvodně na lid obecní, aby oni je v kostele odsuzovali, nemajíce někteří v tom pravé známosti a rozeznání, co jest křivého a co pravého. Pakli jsou kteří známost měli, ale byli velmi v té kvapnosti ohromeni, že strachem musili říkati bílému černé a černému bílé.

Pozorujž každý ještě i tohoto. Když při přítomnosti krále na hradě Pražském sočen býval kněz Martin s kněžstvem jeho krom očí léta 1522, žeby bludy lidu kázali &c., od farářův některých Pražských jsouce obžalováni, tu jest se potom před králem on kněz Martin i kněží jeho ohlašovali, aby o to slyšáni byli s odpornou stranou, žádajíce, aby jim ukázáno bylo, v čem a kterak jsou zbloudili; a bude-li to při nich nalezeno, že chtí rádi napraviti: nemohli se toho dovolati, ani před králem, ani před knížetem Karlem hejtmanem po odjezdu královském, ani před mistry v kolleji, ani na radnici před Pražany; aniž se směli ti farářové, ani žádný proti nim za žalobníky postaviti a na ně provozovati. A tak ti všickni, totiž král, ani kníže, náměstek jeho, též administrator s konsistoří, ani Pražané nesoudili, nad to neodsoudili jich za svůdce, ani za žádné zlé lidi; jimž náleželo to učiniti, kdyby co proti nim pravého měli, a ne lidu obecnému, měvše je v své moci tehdáž, když jsou se k slyšení volali; ale pokojně je z města pustili. A když jsou ven vyšli, tehdy teprv je světští i duchovní haněli a za bludné soudili, lidem krom očí hyzdili, víc to ze zlosti nežli z hodné příčiny číníce. A když jim někdo poctivě odpíral, tehdy to tak rádi, jako had zaklínání, slyšeli. A tak žádný o jich zavinění nic nevěděl, až teprv po jich odchodu. A jakž jsou se koli Pražané a konsistoř k těm kněžím zachovali, že též potom k jiným měšťanům vypověděným se stavěli, jakož se tuto píše.

Dotekl jsem toho, že jsou tu nejvíc ze zlosti to působili. Nebo týž kněz Martin, ačkoli jest pravdu světlou zá-

1565. kona božího na kázaní svém mluvíval, a v tom ho žádný nepřemohl: ale však, že jest toho časně nečinil, ale kvapně, i protož se to u mnohých v jed obrátilo, pro nezvyklost a mdlobu jich. Nebo nápoj některý, ač jest výborný a uzdravitedlný, však když se ho podává nemocnému krom času příhodného, proti žaludku nezvyklosti, že ztěžka k úžitku jemu půjde, nebo i vývratek po něm učiniti musí; a mnohého takového lékárnickými drahými věcmi spíše umoří, nežli mu spomůž. A tak, že jest on kněz Martin mnohokrát se vystřelil napřed v některých věcech podlé pravého smyslu Kristova, mimo obyčej zvyklý lidský, neprohlédaje k okolkům; ale že administrator s svými jemu toho spůsobu, ačkoli pravého, nepřál, neb jest o něm to i na radnici vyznával, že nic bludného nevede: i z té příčiny odpory mezi sebou mnohé majíce, zlostí se proti sobě rozpalovali, a světští lidé potom se k tomu přiměšovali, dotud, až se pozdvižení obce stalo. Neb když jest jeden hrdý a pyšný, druhý zpurný a neústupný, řídko se v jednom stání snésti mohou.

A po některém času okolo roku zběhlého, kněz Martin oženiv se, složil z sebe kněžství a bydlil v Novém Městě za Hradcem Králové, pod panováním pana Jana Černčického z Kácova. Tu jest pak již osadil se, řemeslo tkalcovské dělal i jiné obchody jako jiný člověk vedl.

Hlava 13.

V níž se vypisuje život mistra Jana Rokycany, jak pro čest a marnou chválu světa tohoto znamenitě pracoval, a jako Cahera nápodobně také tak dělal.

Ale poněvadž jsem tuto počal se dotýkati mistra Jana z Rokycan, správce někdy kněžstva českého i moravského pod obojí spůsobou, zlé a nehodné paměti; umyslil jsem také tuto o něm oznámiti, aby i to vědomo bylo na budoucí časy, jaký jest křesťan byl, a co jest působil v České zemi, původem-li Ducha svatého, čili duchem oněch proroků Achabových. Neb se ze spisův, kteříž se nalézají v knihách nějakého pana Václava Valečovského řečeného, kteréž byl sepsal za času krále Jiřího, jsa tehdáž podkomořím měst královských

v Čechách, čte o něm v tento rozum: Že po smrti krále Vá- 1565
clava slavné paměti, když Čechové krále neměli, a císař Zikmund, bratr jeho, byl v Uhřích králem, ten pracoval o to, aby Českého království, jakožto nejbližší po krvi dědic, došel. Za kteréhožto války těžké v Čechách se zdvihly, dřív než byl přijat od Čechův za pána; a Vyšehrad zámek královský jest proň zkažen. Ale Rokycana s knězem Martinem Lupáčem bouřili proti němu lid obecní po vší zemi po kostelích, aby ho za pána nepřijímali, rozličným jej haněním všudy ostuzovali s jinými kněžími, antikristy a šelmy jemu spílajíce; a stolici papežskou s jejími náměstky chtěl na ruby obrátiti.

Potom, po nemnohém času, glejtoval se s Lupáčem k němu ven z Čech do Řezna. Tu s ním rokovali: jest-li žeby chtěl jim, totiž Rokycanovi k arcibiskupství, a Lupáčovi k biskupství dopomoci, vysoce přiříkajíce, žeby chtěli obojí žáky, totiž pod jednou i pod druhou spůsobou, na kněžství světiti; a žeby oni také jemu k království Českému dopomáhali i o to jednali. On pak porozuměv jich bláznovství, postavil je na tom, že tak chce učiniti. Potom vrátiv se on Rokycana s kněžími domův, obrátili se jazyky svými na jinou stranu, a zase na kázaní ho nesmírně vychvalovali, mluvíce: „jest-li že ho za pána svého vezmete, že bude s námi se všemi netoliko jako král a pán náš, ale jako otec s syny nakládati; a že jest dobrotivý a laskavý i spravedlivý pán.“ Tak mnoho toho jich volání po kostelích i jednání ode vší země bývalo, že se Čechové k němu obrátili a za pána svého jej přijali.

Potom, když se již mocně v království České, jsa již korunovaný, uvázal; a tehdáž veliké různice i války povstaly byly Čechův s okolními národy, s Němci, brzo po mistru Janovi Husovi až do té chvíle, pro víru, kterouž jsou Čechové a Moravané ujali v přijímání svátosti pod obojí spůsobou; a také proto, že za Jana Žižky pochalupovali mnoho hradův, tvrzí, kostelův Římských a klášterův, peleší Sodomských, bratří Táboři všudy téměř po České a Moravské zemi, i tažím v některých místech cizích zemí, a mnoho mnichův zbili a zahnali, litujíce křivdy mistra Jana Husi a mistra Jeronyma, tovaryše jeho, dědicův českých, které v Konstanci sběř a církev Římská nešlechetně bez viny upálili. A v tom když císař Zikmund v kralování České země a jiných zemí

[illegible] k tomu náležících po několika letech vkročil, na to se vynaložil, aby umenšil, a bude-li moci, upokojil i v nějaký mír uvedl Čechy s Němci skrze kompaktata v Basilei smluvená a stvrzená; jakož se to nalézá v některých spisích, že jest s pilností obmýšlel, aby slušnými prostředky, podlé povahy těch časův, mohl takové zlé věci přetrhnouti a k dobrému přivesti. I z těch příčin mnoho jednání v Čechách ode všech stran bývalo ode všech stavův; císař povolení své k zvláštním artikulům jmenovitým dal vší zemi listem pod visutým majestátem léta páně 1435, zvláště k volení arcibiskupa Pražského a dvou biskupův sufraganův. A na to povolení jeho potom stav panský, rytířský a městský v Praze na den sv. Matouše na sněmu obecném léta téhož vybrali volence z sebe osoby jisté z panského, rytířského, městského i kněžského stavu, aby oni volili osoby hodné, arcibiskupa a dva biskupy sufragany. A tak se stalo, že na den svatých jedenácte tisíc panen, léta téhož nadepsaného, volili za arcibiskupa mistra Rokycanu, a biskupy sufragany kněze Martina Lupáče z Újezdu a kněze Václava z Chocna, kteréž jsou potom na jiném sněmu vyhlásili přede vší zemí. A takového volení císař potvrdil na den svaté Markety léta 1436 majestátem svým, přiříkaje, že to chce jednati u papeže, aby jich k těm úřadům také potvrdil i posvětil. Nevím pak, kudy jest to šlo, že jest nikdá k tomu nepřišlo, jakož říkají: *in fine laus probatur;* neb v chyméru všecko to těm prelátům voleným se obrátilo a na zmatek přišlo. A však důmysl jest lidský, že zanedbáním císařovým, že jest s tím prodléval, to přišlo, a v tom jej smrt zastihla. Neb před tím on Rokycana s Lupáčem jej z přiřčení napomínali tak dlouho, že jich naděje marná a útěcha v nic se obrátila. Tomu oni srozuměvše, haněli-li jsou ho prvé mnoho, potom ho také velmi a více hyzdili. Císař o tom zvěděv, myslil o to, kterakby jim hodnou záplatu učinil. Oni také srozuměvše, žeby nemohli takového, jako prvé, bezpečenství míti, Rokycana jsa v Týnském kostele v Praze za správce, kradmo do Hradce Králové uklusal, a Lupáčovi z Chrudimě vybrati se rozkázali. Rokycana v Hradci trval až do smrti císařovy, a potom vrátil se do Prahy na první své místo.

A když potom časové nevelmi prodlení proběhli (neb po císaři král Albrecht, a po něm král Ladislav mladý syn

iho nemnoho kralovali), Rokycana ustavičně po arcibiskup- [illegible]
ství dychtil, nemaje v své mysli odpočinutí pro žádost povýšení a pro tučnou prebendu; i umyslil o to státi, aby všecka země o něho k papeži psali, přimlouvajíce se zaň, aby ho potvrdil na arcibiskupství podlé toho, jakž jest již byl volen, a u mnohých u veliké vážnosti a jako za boha. A tak se stalo, že podlé notule od něho vydané pod zemskou pečetí psali. A když ani tím nic nezjednali, vymyslil sobě cestu, a psal do Řecké země do Konstantinopolim, v kterémž tehdáž ještě křesťanstvo v své celosti trvalo, haněje papeže, což nejvýš mohl, antikristů mu dával i falešné proroky a šelmy, aby se jím nic nespravovali, ani jeho důstojenství v čem potřebovali. Řekové to psaní přijali a papeži je odeslali; potom papež také je do Čech poslal, jakoby naň vší zemi žaloval, aby všem vědomo bylo jeho psaní.

A o témž Rokycanovi se nalézá také psáno v české historii od Eneáše Sylvia sebrané takto slovo od slova v Hlavě 52: „Rokycanovi Pražského kostela biskupství jest slíbeno.“ A potom níže takto: „Když tak ty věci umluveny byly, Rokycana s jinými čtyřmi kněžími jmenem všeho kněžstva, jeho se přidržících, když seděl císař Zikmund na stolici císařské, na náměstí města Řezna postavené, v přítomnosti Albrechta, zetě jeho, a před velikým pánův a oratorův vůkol stojících zástupem, poslušenství Římské církvi činiti jest slíbil.“ Jak jest pak dlouho v tom slibu císaři učiněném trval, zvláště za krále Ladislava mladého, též jednak sem, jednak tam rohože pleta svým učením, to též ty historie Eneášovy ukazují, že jest před oči jeho nikdá nesměl se ukázati.

A tak se vždy sem i tam vrtěl, nemaje sobě pokoje pro arcibiskupství: ne proto, aby toho hledal ke cti a chvále boží, ale aby lidi šlechetné nebožátka, kteréž jest s povolením krále Jiřího (jakož jsem pověděl) trápil, z země ven vyhryzl pod jmenem pikartství, a aby mu na překážku jeho žálostem v ničemž nebyli. A toho důvod jsou sami skutkové jeho, kteréž on působil při tom. Nebo mezi tím, když se psalo léta 1443 a 44, při času božího křtění byl sněm položen u Hory všem stavům, duchovním i světským, kdež jest bylo hádání o víru mezi Rokycanou a kněžími jeho z strany jedné, a mezi kněžími Táborskými strany druhé. A v tom

1555. hádání užívaje Rokycana víc podstatné moci nežli spravedlnosti, artikule s svými kněžími udělal o svátostech, kterak má o tom smýšleno a držáno býti, kteříž jsou v desáté Hlavě týchž knih již předloženi, kteréž jest některými býky, školními, mnichy, a falešným výkladem zákona božího otarasoval. A ten takový zavřený sněm nalézá se sepsaný jinde u mnohých. A po tom po všem Čechové a Moravané, chtíce ho s některé strany uchlácholiti, za krále Jiřího dali mu ten titul, že jest volený arcibiskup. A tak v tom volení šplechtal se až do smrti.

Hlava 14.

V níž se oznamuje o témž Rokycanovi, kterak jest a proč potupen od strany Římské a za kacíře odsouzen, a proč bratří Valdenští žádné strany až do dnes se nepřidrží; dále o témž Rokycanovi, jak jest se u víře sem i tam motal, víc obmýšleje čest a slávu světa, nežli čest a slávu boží, a protož mu pán bůh v tom jeho úmyslu neupřímném prospěchu nedal.

Ještě i toto nalézá se o něm psáno v traktatu Hilaria doktora, Čecha, kanovníka hradu Pražského za krále Jiřího přítomného: že on s kněžími českými i se všemi tehdáž přidržejícími se jich odsouzen i potupen jest za kacíře, za odřezance, za bludného a zbaveného vší moci v službě k úžitku spasení. A to proto se stalo, že on prvé hyzdil ve všem Římskou stolici i řád její, mluvě i píše o nich, že jsou antikristové, a že nejsou praví synové církve svaté, jakož pak podnes jedni druhým z toho nářku se nevyvedli. A od té chvíle až do toho času pohoršili se na obojích bratří Valdenští, tak nazvaní, že se žádné strany nepřidrží, dokudž se sobě z obou stran z toho nevyvedou. A potom na opačinu vedl a učil lidi, a zase do hnízda, do kteréhož byl nanečistil, vlezl, chtě býti arcibiskupem v Čechách.

A jinde opět toto se nalézá: když jest ponejprv mnoho mluvíval na kázaních proti papeži a stolici jeho, upřímá naučení dávaje podlé zákona božího, a všecky nálezky lidské a nejvýš papežovy ovšem potupuje, že jsou to mnozí lidé ujímali za pravdu, to se v nich vkořenilo, nemyslíce než na

pravou službu a poctu boží. Potom pak, když takové štípení 15[illegible].
v lidech učinil, chtěl zase všecko rád z nich vykořeniti to dobré ujaté, lež svým ústům dávaje; a tudy na ně trápení a soužení rozličná někdy až k smrti vzkládal, když mu v tom povolni býti proti prvnímu spůsobu nechtěli. A z takového jeho štípení potom pučili se bratří, kterýmž nyní Valdenští cizoložně převzděli, kteříž od něho počátek a založení po dnes mají, osadivše se v rozličných místech v Čechách, v Moravě i jinde.

Ti i jiní spisové o něm předkem dostatečně vypisují a vysvědčují, že jest byl člověk neustavičný; neb jednak podlé pravdy zákona božího upřímě učil lidi a kázal čtení svaté, jednak tomu na odpor vedl, zastávaje stolici Římskou i papeže s jeho nálezky. A když jsou k němu tehdáž někteří dobří bohobojní lidé a bratří u víře mluvili: proč to činí, že na odpor pravdě a prvním řečem svým učí? odpověděl: „že jest to tak, a kdybych toho neučinil, musil bych býti tak jako vy člověk potupný a zavržený.“ A tuť jest již zřetedlně žádost pýchy, cti a marné chvály světské na sebe odkrýval, kteréž se nechtěl nikoli zbaviti. Takť jest ten pletichář na vrtochu seděl, chtě se zalíbiti a sloužiti bohu i mamoně! A protož toto jest Ciceronovo povědění v knihách Officiorum: že „každé ctnosti chvála na činění záleží;“ a jinde: že „ošemetné a nepravé všecko jako květ spadne.“ Neb když pravá chvála z ctnosti nepochází, ta ztěžka můž trvati dlouho.

A což se o něm tuto píše, tolikéž o jeho tovaryších, kteříž jsou za jeho času byli, nalézá se. Na jehožto šlépěje tento proklatého vtipu člověk, pes Havel Cahera administrator nastoupal a šel jeho stopami, žádaje biskupství dojíti, ztočiv se též na své mysli jako on, uznav to, že mu pochlebenství víc zisku tělesného přinesti můž, nežli čtení svaté, rozpálil se žádostí světskou k povýšení, k lakomství, k pýše, k cizoložství a rufianství, i k jiným neslušným věcem; a protož takové nesnesitedlné trápení a ukrutenství na lidi vzkládal. A nesmírně schválil Luterovo učení, mnohé Čechy na to zvedl a tvrdil; potom vším obyčejem takové lidi sužoval a to učení zase potupoval i zákon Kristův. A není slýcháno o jednom člověku v zemi České, ani jinde v druhé, aby kdo byl takové smělosti, netoliko z duchovních, ale ani z světských lidí, jako

[illegible] tento člověk, aby na kázaních svých tak hanebně mnohokrát ctné a šlechetné lidi ze všech stavův bez výmínky zhaněl a zohyzdil, zradou i jinými slovy škodlivými (nepodobné jest k víře) dotýkal, že jest to s podivením mnohým býti musilo lidem. Neb jest nemíval v tom překážky od těch, jimž náleželo pro zachování dobrého pokoje a pro umenšení kyselosti to učiniti; ale podlé přísloví: Kdo mlčí, ten povolení své dává ke všemu.

Hlava 15.

V níž se zmínka činí o nějakém bratru Matějovi, kterak maje ducha Eliášova a slyše o lidu zavedení v Praze, ten přišed a jsa sám ctnostně a šlechetně živ, jiné vedl, učil a slovo boží kázal; a jak ďábel skrze své holomky usiluje, aby mu v tom překážku učinil.

Ale abych se zase navrátil k tomu, odkud jsem zašel, k napravování a odvolávání již psanému: známo buď všem, když jest takového trápení tak mnoho bez přestání přibývalo, tehdy slitovalo se toho a velmi zželelo nějakému bratru Matějovi, tak řečenému, poustenníku prostého řádu, řemesla někdy kožišnického, rodem od Žatce, kterýž nemaje na hlavě své pleše Římského, těch časův zlostných v Praze byl přítomen, když se to dálo. Jenž nedávno před tím před pěti a nebo šesti lety jsa na poušti několik let, život vedl bohomyslný a nábožný; potom nucen jsa vnitřním svědomím, šel jest do Prahy z dobré a žádostivé horlivosti mysli své, a z puzení ducha Eliášova, pro mnohé nepravosti lidské; a tu počal kázati slovo boží upřímě podlé zákona božího, hyzdě hříchy a všeliké nešlechetnosti, a zvelebuje ctnostný, mravný a svatý život lidem, někdy po hospodách, a někdy po ostrovích a po březích.

A hned ďábel, kterýž málo spí, boje se, aby mu jeho království neubližoval, zdálo mu se, že nemá lepšího přístupu ku překážce k dobrému, nežli skrze titulované kněžstvo. A tak se stalo, že jich proti němu popudil těmito cestami: že jsou nejednou, ale mnohokrát vstupovali na radnici před Pražany, žádajíce, aby mu taková kázaní zastavena byla mocí světskou, potud, pokudžby úřadu kněžského řádně

l biskupův Římských též jako oni nedošel. Ale Pražané, 1500.
koli jsou jemu toho bránili, před sebe obsílali, a jednak po-
)vným napomenutím, jednak s pohrůžkami k němu mluvili:
ak tomu nemohli odolati, proto že jest měl ducha vroucího
brého v sobě.

A tak vždy víc a víc se jeho kázaní po městě rozmá-
o, že již množství lidí znamenitých, chudých i bohatých,
nácích i přespolních se k němu nachylovalo; a více-li mu
o bránili, větší náchylnost k němu lidé měli. A však, ač
kdy se od Prahy odtrhl a jinam zašel do měst, městeček
o vsí, takovouž práci při slovu božím veda: však se do
hy vždy navracoval a na žádné pohrůžky se neobrátil.
věk jistě byl v boží naději dobrý, nábožný, bohobojný a
životu svém velmi příkladný, maje v sobě dary boží.
v tom ve všem byl také zkušený, že ho netoliko ti, kdož
u jemu dobrého přáli, ale i nepřátelé, a nejvýš kněžstvo
lované, nemohli spravedlivě v žádné poškvrně, zvláště ze-
třní, postihnouti; ale tak byl v obcování svém šlechetný,
sobě to do něho mnozí oblibovali, krom těch, jimž se
ečejně život ctnostný, a zvláště kněžím, nelíbil. Jakož pak
největší důvod pikartství těm byl do těch, kteříž jsou
oví šlechetní byli časův těch. K chudým lidem také byl
milosrdný, že sám od lidí pomoci časné almužny svaté
imaje, jiným z toho chudým a vězňům rád uděloval.

A když tehdáž jsa v Praze, o takovém nátisku a za-
ení lidí zvěděl, nemohl toho déle snášeti proti svému
třnímu svědomí; ale spis nebo list k administratorovi a jeho
sistoři z pravé, upřímé, horlivé a svaté lítosti udělal a
átek před třetí nedělí postní, na den svaté Kedruty téhož 17. Břez.
, k němu do fary Týnské poslal. A dřív než to učinil,
l a poslal ten spis k některým přátelům rytířského stavu,
rýž zní pořádně v tato slova:

Hlava 16.

List bratra Matěje do konsistoře.

„Mnohé pozdravení a žádost spasitelnou v Kristu Ježíši
azuji Vám, pane administratoře a páni konsistorianové!“

1525 Pravá láska křesťanská k tomu nutí a vede člověka každého věrného: coby mu se nelíbilo do člověka bližního svého, nemluviti o něm krom očí, čehožby mu nesměl vůči mluvili, vedlé onoho písma: „Nebudeš míti bližního svého v nenávisti tejně; ale potresceš ho zjevně, aby neměl hříchu z něho.“ A opět ono písmo: „že přikázal pán bůh jednomu každému péči míti o svém bližním.“ A poněvadž dí „každému,“ tehdy bude bez přijímání osob, chudému jako bohatému, obecnímu jako jmenem duchovnímu, pravdu sobě pověditi, a škodu sobě ukázati z povinnosti lásky křesťanské.

Které jsou pak škody a zlé věci při vás, ježto jich lidé nepřijímají, ale za zlé a zcestné je mají, i já s nimi, pane administratoře s jinými preláty, těch já před vámi tajiti nebudu a nemohu. Než prosím, sneste mne; však jste pak někteří magistrati, a písmo dí: „Umění muže po trpělivosti poznáno bývá, a tak po netrpělivosti nemoudrost a bláznovství se ukazuje.“

Nejprvé. Toho považ, mistře Havle! jakým spůsobem a příčinou přišel jsi v ten úřad administratorský, upřímným-li úmyslem a dveřmi pravými skrze pána Krista, čili podvodně a pod přikrytím? Vážíť to a rozjímajíť lidé věrní. Nedotýkám tuto věrných pánův ze všech stavův, že jsou tě dobrým úmyslem a dveřmi k tomu úřadu volili, pod spůsobem ovčím vlka neznajíce, proto, že jsi byl v Němcích u Lutera, muže věrného a učeného v písmě svatém; odtud když jsi se vrátil, často, a snad každý den připomínal jsi po kázaní, aby se lidé pánu bohu modlili za doktora Martina Lutera, muže osvíceného Duchem svatým v učení zákona božího a písem svatých, pravě, že jest ho pán bůh k spasení lidem zvoliti a poslati ráčil, a že znamenitý prospěch v lidu skrze osobu jeho činí. Tam jsi byl v Vitemberce na čtvrt léta, všecko jsi u nich chválil a velebil, v přítomnosti jich žádných jsi jim odporův nečinil, aby zlé učili a vedli; a přišed od nich do Čech, též jsi učinil, všeckos chválil a velebil, i to psaní, kteréž Martin Luter do Čech učinil o řízení kněžstva, pravě, že jest z rady a vůle tvé bylo, a že jsi k němu rozumy dával, nutě k tomu Lutera, aby tak psal: a potom jsi to i jiné učení jeho za bludné a kacířské položil a odsoudil. Před tím přede vším, když jsi byl sám čtvrtý za administratora volen, byl jsem u tebe v Týně na faře v samotném rozmlouvání; tu zvláště o Mar-

tinovi Luterovi zmínka byla: všecko jsi chválil a velebil učení 1525. jeho, a zvláště to, že dobře dělá Luter, veda lidi od papežského, biskupského a lidského učení a ustanovení, a že na samém zákonu božím, pravém základu, lidi staví, ne na šebřincích a šermích antikristových. A když jsem já tě k témuž napomínal, řka: „Pamatuj se, mistře Havle! aby lidi stavěl a učil na gruntu a pravém základu zákona božího a čtení Krista Ježíše; také aby měl rozdíl mezi podstatnými a posvátnými i služebnými věcmi, rozděluje chatrné od dobrého, čisté od nečistého, svaté od proklatého; také, aby nechal ustanovení papežských nejistých, zákonu božímu odporných:“ však jsi mi na ten čas všeho půjčil i schválil, toliko do sv. Martina za šest nedělí od toho času bera sobě prodlení, mluvil jsi, že všecko chceš na pravém základu čtení sv. stavěti, a ustanovení lidská antikristova že budeš bořiti a kaziti všemi obyčeji. Jakož se i tak dálo prvé i potom ne dlouhý čas, že jsi mluvil i dotýkal na kázaních svých papeže, biskupův, pravě: že jsou antikristové a šelmy i falešní proroci, a že nemáme jich nálezkův a ustanovení držeti a jimi se spravovati.

Druhé. Pamatuj se, mistře Havle! a ohledni se na ten sněm hromničný léta předešlého, totiž 1524, s povolením královským ode všech stavův držaný: ty jsi předkem s svými kněžími k tomu sněmu artikule na ten čas potřebné, užitečné i spasitedlné sepsal a všem stavům k rozvážení vydal; na tom se všickni stavové snesli, a ty artikule stvrdili a schválili, pravíce, že jsou podlé zákona božího, i vytisknouti je dali a všem vůbec je vydali. A pro tu příčinu sepsání těch artikulův slušných skrze tebe všickni stavové volili jsou tě za administratora, domnívajíce se, že budeš věrný a stálý při pravdě zákona božího. Na to jsi ten úřad s pláčem přijal, přiříkaje věrnost a stálost pánu bohu i lidem, při pravdě zákona božího a čtení Kristova státi; při tom jsi žádal pánův všech stavův, aťby pomocni i radni byli při všem dobrém vedlé zákona božího. I pohlediž nyní, bídný Havle! kam jsi od toho všeho zašel, a kde jsi se octl! ano než tomu sněmu čtvrt léta minulo, až jsi všecko to dobré, i artikule tebou vydané sám kazil, rušil a bořil, tomu jsi se posmíval, z toho žerty měl, proti tomu kázal, mluvil, to kacířstvím, bludem, pikartstvím naříkal, lidem to ošklivil i haněl, a tak jsi hanbu

1525. a lehkost sám na sebe i na ten sněm všech stavův pánův znamenitých království Českého uvedl. Ó, ó Havle! kdo tobě má dobrý věřiti, a ty při prvním i při druhém nestojíš, ale sám sobě lež dáváš? A potom jsi kázal kázaní bouřlivá, nepokojná, vražedlná proti pravdě boží, čtení Krista pána i věrným lidem a služebníkům božím. To jste činili i s jinými kněžími po farách, lid proti lidu stavějíce, různice a sváry v lidi rozsívajíce, hanějíce a kaceřujíce, kacíře bludné i pikarty kněžím věrným a lidem dobrým, jich učení následujícím, jste dávali a spílali na kázaních svých. A proto jste nikdy s žádným z těch kněží nesměli se o zákon boží zastaviti: v přítomnosti jich toliko jste lidi stavěli, proti nim na vašich kázaních. A oni pak, nežliby vám za příčinu různice a svárův byli, dobrovolně z Prahy vyšli, aby vás s lidem upokojili. A po jich pak vyjití z Prahy co jste spůsobili a zjednali v lidu obecném skutečného zlého, to jest všem lidem známo, jaký nepokoj, pokušení násilné, trápení tyranské, vězení nekřesťanské, mučení ďábelské, mrskání a cejchování neobyčejné, v pohanech ani v Turcích nebývalé, z řemesl a z cechův vypovídání, chudým lidem živnosti odjímání i od města vypovídání. To pak všecko bezpraví a ta nekřesťanská a pekelná křivda věrným a nevinným lidem se diála, i ještě nepřestává, předkem skrze tebe, mistře zlosti Havle! a tvé kněží některé á jiné mocné tvou zlostí oslepené v úřadě. Neb jsi ty kázal mnohokrát a často po té bouřce s některými kněžími tvými na věrné a proti dobrým a nevinným lidem věci nejisté, nepravé, lživé a falešné, pravě: že měli všecky lidi v Praze napořád mordovati, muže, ženy i děti, nešlechetní zrádci kacířští a pikartští, a že vám bůh dal nad nimi vítězství. Tu jste Te Deum laudamus zpívali, a zvonili všudy po Praze, po vší zemi České, i do jiných zemí jste za jistou a pravou věc rozepsali, a k tomu pečeti své přitiskli na lež, do měst, do městeček i všem stavům. A kněží vám v zlostech podobní někteří též kázali, jako i vy, jinde. A to všecko, jako nebe daleké od země, nepodobné k pravdě, ale pouhá lež; a tou svou lží nadělali jste pojednou mnoho tisícův lhářův: ano není nikdá slycháno, aby ovce vlky dávily, a slepice lišky hubily; ale přirozená věc vlkům ovce žráti a liškám slepice bráti. Ó běda, ó přeběda vám všem, kdo jste příčina toho

zlého! neobrátíte-li se ku pánu bohu skrze pokání, co vy hrozně za to trpěti musíte, pro takovou hroznou, ne křesťanskou, ale ďábelskou lež, kterýž od počátku byl lhář a v pravdě jest nikdy nestál. A nežli jedna lež skrze vás kněží v lidu přestala, až jste jinou začali na nevinné a věrné lidi u vězení: „Toť, prý, nemohli své zrady nešlechetní pikarti provesti, aby všecky napořád mordovali: již lidi tráví, ty, kteříž je hlídají a jich strážní jsou.“ Tohos ty Havle na kázaní dotýkal, a tu lež lidem oznamoval, u Sv. Petra i Štěpána kázal na kázaní tak, že jich pět otrávili; a to všecko pouhá a ďáblem vymyšlená lež byla. Také vždycky ustavičně pravili jste, a ještě nepřestáváte, že jsou bludní pikarti, a že mluvili rouhavé a nešlechetné věci proti svátostem těla pána Krista, ti, kteříž seděli u vězení; a toho jak živo žádný ani vy sami od nich jste neslyšeli: ale vy sami kněží smýšleli jste na ně křivé a lživé věci, abyste je lidem zošklivili, lidi proti nim postavili, aby vám lidé věřili, že je hodně a spravedlivě trápíte. 1525

Hlava 17.

Vše týž list bratra Matěje.

Nebožátka bídná, vy kněží někteří! proč vy se v hrdlo nestydíte před pánem bohem a králem nebeským všemohoucím, kterýž všecko vidí a zná, i přede vším množstvím lidu po vší zemi České i v jiných národech? neb již všudy vědí a znají vaši nestydatou lež. Ó co jste vy duší lidských tou svou nekřesťanskou zlostí a lží zbili i zmordovali po zemi České i v jiných národech! Neb větší jste vraždu spáchali, nežli byste mnoho set lidí tělesně zmordovali; a ještě nepřestáváte ustavičně mordovati duší lidských. To jste vy ti mordéři a vražedlníci, o kterýchž pán Kristus mluví: „Zloděj, prý, nepřichází jediné, aby kradl, mordoval a zahubil.“ Ale takli jste vy hrozně oslepeni vnitř i zevnitř, že nemůžete, či nechcete znáti množství hrozného písma svatého proti křivým svědkům a lhářům, a že každý svědek křivý a falešný zahyne a zatracen bude? A protož to pán bůh zapovídá, řka: „Nepromluvíš křivého svědectví.“ A opět: „Ústa lživá zabíjejí duši.“ Též: „Pane bože, zatratiž všecky, kteříž mluví lež!“ A opět:

1565. „Od nečistého co se očistí? a od lháře co pravého bude povědíno?“ Také i to písmo: „Lepší jest zloděj, nežli ustavičný lhář, ač, prý, oba zatraceni budou.“ A opět jiné: „Šíp a meč a střela ostrá jestiť člověk, který mluví proti bližnímu svému svědectví falešné.“ A opět jiné písmo: „Svědek falešný nebude bez pomsty, a kdož mluví lež, zahyneť.“ A apoštol velí všelikou lež složiti a mluviti pravdu jeden každý s bližním svým.

Tuto pak vás i každého prosím, aby mi za zlé neměli, že tak svobodně o vaší lži mluvím, kteráž všem i pánu bohu známa jest; to proto činím, že nejsem logikář, ale prostý lejk. Také neumím obalovati, ale než prostě mluviti, říkati dobrému dobré a zlému zlé, bílému bílé a černému černé, křivdě lež a pravdě pravda, tak po česku, jak písma svatá znějí. Pakli kdo dí, žebych se měl k vám poctivěji a jinak míti: i v to se opět neumím hoditi, abych proti písmu svatému i svědomí svému neučinil; poněvadž vy sami sobě poctivosti nečiníte, ale hanbu a lehkost na se odkrýváte, a nepoctivost sami na se vynášíte skrze nestydatou lež a nenásledování v pravdě a v skutku Krista Ježíše i jeho pravých svědkův a věrných poslův, apoštolův svatých. Těch kdož následují, hodni jsou dvojí poctivosti; ale kdož antikrista a jeho synův následují i skutkův jich, hodni jsou všelijakého pohanění a potupy.

A než jste to zlé a nekřesťanské dokonali, až jste ještě horší začali, abyste lidi věrné netoliko o živnosti a statky tělesné, ale i o jich nejlepší a nejdražší, to jest, o duše připravovali, a tak o život věčný. Ó, ó Havle, Havle! co činíš a působíš nyní s svými pomocníky lidu věrnému a nevinnému! kam jej vedete a k čemu jej nutíte: od pravdy Kristovy ke lži antikristově, od víry boží v nevěru a bludy své hrozné! I kdo jest jak živ slýchal a nebo četl z písma svatého a z zákona božího takový důvod, aby tak apoštolé neb jich věrní náměstkové napravovali nevěrné a neb pobloudilé u víře, jako vy činíte v své konsistoři? ne abyste pobloudilé a nevěrné napravovali; ale věrné a pravé křesťany od pravé živé víry Kristovy svozujete, nedáte a bráníte jim věřiti pravým a jistým řečem pána Krista, jeho pravému smyslu při vydání, zřízení, ustanovení za večeři těla a krve své svaté, na pa-

mátku smrti své i všech dobrodiní svých k hodnému toliko 1525. přijímání a užívání pod obojí způsobou, jakož tři evangelistové a čtvrtý apoštol, svatý Pavel, o tom svědectví vydává: svatý Matouš v 26., Marek v 14., Luk. 22., apoštol I. Kor. 11. Hlavě. Tu ti svatí vypsali o vydání svátosti těla a krve Krista Ježíše za večeři v prostých slovích; tak věrní drží a věří tomu všemu bez přídavkův a ujímání. Ti pak všickni nevyměřují, ale věří řečem pána Krista: ale vy na řečech Kristových nepřestáváte, aniž jim místa dáváte, ale toliko vyměřujete, hloubáte, svou moudrostí smyšlénky vydáváte nad smysl Kristův, nad vypsání těch čtyr svědkův svrchu napsaných, i nad každý rozum písem svatých zákona božího, velejíce a nutíce lidi proti tomu všemu, i proti vlastnímu svědomí svému, aby vám věřili a vyznávali v svátosti viditedlné na oltáři těla a krve Kristovy pravého boha a člověka svým vlastním přirozením a podstatou svého přirozeného bytu, kteréž vzal z Marie panny, narodiv se a sedí na nebi na pravici boha všemohoucího.

Hlava 18.

Vše týž list bratra Matěje.

Druhé. Chcete, aby vám věřili a vyznávali, že v svátosti v monstrancí jest tělo a krev pána Ježíše spojené s božstvím, maje krev i duši, kterouž ráčil vypustiti na kříži, bolestně umíraje za naše hříchy ɔc.: k tomu ke všemu žádného písma svatého nemáte ve všem zákoně božím, ani z řečí Kristových čtení svatého, ani z řečí apoštolských. Neb Kristus, ani žádný z apoštolův nikdá jest tak neučil, nepsal, nemluvil, nesmyslil, aniž jich věrní náměstkové, praví učitelé zákona božího a čtení Krista Ježíše, kteříž málo před vámi byli i ještě jsou, nikdá lidí tak neučili, nevedli, aby Krista pána pravého boha a člověka bytného, osobného, podstatného, jako na pravici v nebi sedícího, na oltáři a nebo v monstrancí věřili neb vyznávali a jemu se tu modlili, jako vy všeteční a drzí preláti; ale vždycky učili lidi, aby o svátostech těla a krve Kristovy nehloubali, nevyměřovali, ale prostým slovům pána Krista věřili. A vy pak na odpor tomu všemu činíte, a kdož-

[illegible]. bykoli zákonem božím a čtením Krista Ježíše chtěl se spravovati, a na prostém smyslu a slovích páně zůstati, tomu ani mluviti dáte, ani ho slyšeti nechcete, a téměř žádnému písmu svatému místa nedáváte: ale co jste vy sobě smyslili, a na čem se utvrdili svým rozumem zhovadilým, chcete, aby tak všickni věřili a drželi, a k tomu je mocí násilnou pudíte a ženete; a kdožby nechtěl tomu svoliti, hned mu preč a nebo ven z konsistoře jíti kážete a potom ho na radnici podáte. Ač pak na kázaních pod barvou mluvíte, že v to dobrovolně jdou, bez přinucení, poněvadž jich nenutí: i to nepravé a křivé jest; proč pak někteří více než půl léta řemesla a živnosti zbaveni jsou, a jiným všem týmž se hrozí, i od města vypověděním, vězením i jiným trápením? A to všecko skrze tebe, mistře Havle! a tvé kněží na věrné lidi jde. A kdyby toho nebylo, ze sta jeden by vám v to nešel; a poněvadž se k tomu nutí, toť bude víra vaše lidská, kněžská, ne Kristova. Neb dí pán: „Mějte víru boží,“ ne papežskou, kněžskou a neb jinými lidmi zhovadilými smyšlenou; neb všecka písma svatá z zákona božího svědectví vydávají o Kristu pánu osobném, bytném, že jest vstoupil na nebesa, sedí na pravici boha otce, a odtud má přijíti soudit živých i mrtvých, také tak víra obecná křesťanská ode všech se drží a říká; ač nepochybujem i všickni věrní, že jest s námi zde do skonání světa milostmi a dary svými v svátostech svých, jakž ráčí, v dařích Ducha svatého vyvolených svých, v slovu svém svatém, mocí panování svého i pomstou všudy jest a bude do skonání světa i na věky.

K té pak víře vaší, k níž lidi prosté ženete, netoliko o svátosti těla a krve Krista pána, ale i o jiné artikule mnohé nezákladné v písmě zákona božího, ale všecko lidmi smyšlené a nalezené, nechci tomu věřiti, aniž mohu, aby ze všeho kněžstva jeden se nalezl, aby směl, a nebo chtěl na tom umříti, buď spálen býti, a neb jakou smrt potupnou trpěti: vaši životové nemravní a nectnostní svědomí o tom vydávají, a některých všech nešlechetností, hříchův a nepravostí plní. A protož kdyžby vaše takováž víra byla, jakož pravíte a vyznáváte, že máte boha živého, osobného, bytného v rukou svých na oltáři nebo v monstrancí, kdy chcete, přítomného, ó, jakbyste vy šlechetně a svatě, ctnostně a mravně živi byli,

s strachem, s bázní, kdybyste se s tím obírali! ano všem zjevné a známé jest, s jakou nevážností ty mše konáte; s svátostí se obíráte právě řemeslným během a šermířským štrychem, bez víry, bez náboženství: některý vstana od nevěstky, jiný z ožralství a onen z lakomství, jenž jest modlám sloužení, a neb z jiného lotrovství. To všecko i jiné mnohem horší při mnohých knězích se nalézá. I prosím, kdo má věřiti vašemu ústnímu vyznání, a vy sami toho všeho skutkem zapíráte? a toliko lidi šálíte a mámíte, pro svou poctivost a zvelebení vaše. Neb to dobře víte a znáte, že jakby se lidé obecní prostí toho domakali, a pravý grunt o svátostech těla a krve pána Krista vyzvěděli: hnedby vaše živnost řemeslná klesla a padla, a vám by běda bylo nebožátkům, nezvyklým dílu tělesnému! musili byste hned někteří k jinému řemeslu, někdo k pluhu a jiný k cepům jíti! 1585.

A přes to braňte, držte, jakžkoli tuze chcete: vám to pán bůh z rukou vašich vydře a vezme po malém času, pro vaše hříchy a nepravosti, pro neřádné a nepravé toho užívání v cizím antikristovu smyslu, abyste se nepásli a nekrmili, hojně žerouce a pijíce na rány pána Krista i na jeho ovcí volených mozoly, jim málo a nebo nic neprospívajíce k spasení. Požádáť pán bůh krve lidské z rukou vašich; neb daleko víc lidem škodíte a překážíte při jich spasení nežli prospíváte; ale mordujete a hubíte duše jich: jedno, životy nepříkladnými, nešlechetnými; druhé, učením nezdravým, falešným, antikristovým, proti zákonu božímu a čtení Kristovu. Bojím se, žeť odejme pán bůh království nebeské od vás a dá je lidu činícímu úžitky jeho. Také již přicházejí od východu, od západu slunce a téměř ode všech stran světa k pravdě boží a ke čtení pána Ježíše Krista, utíkajíce od antikrista: a vy pak zpět tam lezete, a proto nižádnému z lidí prostých nedáte sobě nic říci, ani ukázati zákonem a písmem svatým. Ó hanba vaše a lehkost veliká mistrův sedmera umění, ale ne osmera blahoslavenství! Čemu jste se učili, ano vás prostí lidé a řemeslníci přemáhají písmy svatými? a vy se téměř s žádným nesmíte zastaviti o pravdu zákona páně. Bojím se, že jste projedli umění zákona božího za tučnými stoly! Ano i bratří Boleslavští vždycky se s vámi k slyšení řádnému volají, a vy toliko na kázaních svých po všech se vozíte, pi-

1525. karty, kacíře dáváte, kdež vám v tom místě žádný nesmí odpírati: ale v sjití křesťanském a v rozmlouvání rozumném z písma svatého žádnému dostáti nesmíte, neb se vám pravdy nedostává. A protož mistr Havel ne zákonem a písmem svatým napravuje k víře lidi, ale biřicem, šatlavou, vězením, katem, mrskáním, oejchováním, řemesla a živnosti zbavením, od města vypověděním, a všelikou ukrutnou, tyranskou a nekřesťanskou mocí. I měhoděk, milý Havle! snad jsi se v satanově škole v třetím pekle tomu zákonu učil, i s těmi, kteříž tobě toho pomáhají, antikristovou a tvou zlostí oslepeni.

Hlava 19.

V níž se tento list bratra Matěje skonává, a při tom, jakž administrator ten list přečetl, hned pod spůsobem přátelství pro něho poslal, a maje richtáře na hotově, bratra Matěje i služebníka jeho do šatlavy dal.

Kristus pán, syn boha živého, nikdá jest žádného k víře svaté takovou mocí nenutil, toliko spolu: „Věř, synu, a neb můžeš-li věřiti,“ v svém učení říkával; apoštolé, jeho věrní a praví poslové, a jich náměstkové nižádného nikdy z lidí nevěrných k tomu nevedli, nenutili žádnou světskou mocí. Neb boží víra pravá, živá, samým bohem se dává, a Duchem svatým se vlévá, neb jest zvláštní dar a milost boží. Nedá-li jí komu pán bůh všemohoucí z milosti a lásky své, nedáť jí žádný člověk na světě: ani papež, ani biskup, ani císař, ani král, a nad to ty, mistře Havle! s kněžími, ježto jí, bojím se, sami málo máte. Ač teď nyní chlubíte se, že jste mnohé k víře přinutili: ne boží, ale vaše jest to víra. Bojím se, že se vás týče řeč pána Krista ve čtení svatého Matouše 24. Hl.: „Běda vám, mistři a zákonníci pokrytci! ježto obcházíte zemi a moře, abyste učinili jednoho novověrce; a když bude učiněn, učiníte jej syna zatracení dvakrát víc, nežli jste sami.“ Ó běda vám, vůdci slepí! co vy tím svodem duší lidských zavedete v bludy, v kacířství i v modlářství a potom v zatracení, když proti písmu svatému, proti zákonu božímu, proti smyslu pána Krista, i proti vlastnímu svědomí svému musejí vám lidé věřiti, jakž vy chcete, ano všecko, což není z víry,

hřích jest. Běda vám, mistři a zákonníci, pokrytci, ježto zavíráte království nebeské před lidmi! sami tam nevcházíte, a těm, kteřížby jíti chtěli, nedopouštíte. Již dřív roku druhé 1525.
víře učíte, a tak jste lidi zmátli a spletli, že nevědí nebožátka, co mají činiti, jsouce vedeni vaším učením falešným. Vloni jste kázali proti papeži, antikristu, šelmě, a letos jste již nejmilejší synové jeho, úd z údův jeho; již byste jej snad v záchuli v paty líbali pro prebendu časnou a chválu světskou. Také vám není za zlé míti, neb jste vše z téhož vlčího hnízda zrozeni. Také tomu již i lidé hloupí výborně rozumějí, proč jest Pilát s Herodesem v jedno učiněn: jedno proto, aby pravda boží utrpěla a potlačena byla; druhé, že se chce panu Havlovi s některými preláty slepými poctivosti a chvály světa tohoto, prebendy bohaté, kuchyně syté, stolu hojného, života rozkošného; a protož do Říma zpátkem jako rak lezete, s otcem slepým a biskupy jeho jedno jste. Ale já vám to za jistou věc pravím: že nikoli toho nedojdete a nedovedete, čeho se vám chce; ale po malém času budete mrzáci ohyzdní všem lidem, a za zrádce boží všickni vás míti budou, i římané, a žádný věrný vám věřiti nebude, a naposledy zlé a hanebné konce bráti budete, neporozumíte-li sobě v čas skrze obrácení ku pánu bohu a pravdě jeho. Prosím, předložte sobě předky: Hilaria, Křižanovského, Sovku, Rokycanu a jiné mnohé, kterýmž se téhož chtělo jako i vám. K čemu jsou přišli, a jaký jsou konec vzali, to jest všem známé a vědomé. A vám jest na též přijíti, pamatujte to sobě velmi dobře; neb jste povstali proti pánu bohu a pravdě jeho, i proti věrným a voleným jeho, i proti svému budoucímu pádu a brzkému zkažení. Toto jest nyní poslední vaše vítězství papežské, biskupské a kněžské. Bojím se, že jste vy ta nevěstka, kterouž viděl svatý Jan, ježto se opila krví svatých a krví mučedníkův Ježíšových; neb ruce vaše vidí se plné krve věrných a nevinných lidí. Také se naplnilo na Pražanech písmo apoštola svatého Pavla k Tessalonicenským v druhém listu v 2. Hl.: „Proto že jsou pravdy lásky nepřijali, aby spaseni byli, poslal jim bůh činitele bludův, aby věřili lži, aby byli odsouzeni všickni, kteříž jsou nevěřili pravdě, ale povolovali nepravosti.“ A to se stalo proto, že jsou prvních učitelův a kazatelův věrných, kněží i jiných, nebyli vděčni,

1465 kteříž jim pravdu mluvili a kázali z lásky a milosti boží. I dal jim vás pán bůh z hněvu svého, učitele bludův a lží antikristových, učitelův falešných prorokův, abyste je vedli k zatracení a k zahynutí. Také i ta smlouva, která se stala a jednala o kompaktata, předkem vámi preláty Pražskými a biskupy papežskými pod jménem královským, také i s pomocí některých osob mocných světa tohoto, kteříž za to mají bráti, a snad jim za to přislíbeni jsou darové znamenití, když tohe dovedou, některým úřadové poctiví a užiteční. I ty, mistře Havle! bojím se, že jsi něčím troštován, atby se dostal řemen z té kůže, a Korambovi ocas: tobě snad biskupství a Korambovi opatství. Kuby také, pomocníka svého, nezapomínejte. Tak se lidé domnívají o těch věcech pro ty příčiny, že jste tak statečně a zmužile o to stáli a jednali o ty kompaktata a jednotu s římany mezi stranou pod obojí: hleďtež, abyste nebyli zklamáni, chtíce na vysokém místě seděti, abyste na nízké a potupné, ovšem ohyzdné místo nespadli, jako onen pyšný lucifer s svými angely; neb se bůh vždycky od počátku světa protiví pyšným, a mocné ssazuje z stolice a pokorných povyšuje. O té pak smlouvě kompaktatské já o ní tak držím a věřím: že bude tak stálá, jako pavučina na větru a pěna na vodě; a to z těch příčin pravím, poněvadž jste sobě sněmu a smlouvy dobrovolně stvrzené, všemi stavy oblíbené, také užitečně, potřebné podlé zákona božího, čtvrt léta nezdržali, nezachovali, všecko v nic obrátili: nad to pak tento sněm, i s těmi kompaktaty, ježto jsou zjevně proti zákonu božímu a čtení Krista pána! a také, že jest ta smlouva z mušení a bezděčná, a jednak všem stavům pod obojí spůsobou odporná a nelibá, a zvláště v městech lidu obecnému nepříjemná i ohyzdná. Nebo těch kompaktatův na tento čas žádná potřeba není, jakož jsem toho dotekl ve spisu, který jsem učinil proti kompaktatům všem třem stavům, přijímajícím pod obojí spůsobou svátost těla a krev Ježíše Krista pána, v království Českém a v markrabství Moravském. Neb zákon boží a čtení pána Krista v dokonalý mír, v lásku, pokoj nás s Němci uvedlo, s těmi, kteříž pravdu přijali a čtení pána Krista dokonale oblíbili, jím se řídí a spravují, nechavše všech ustanovení papežských nejistých. A to se všecko stalo i ještě děje bez kompaktatův; a netoliko Němci, ale i mnozí okolní

a jednak ze všech stran národové a lidé přijímají a oblibují zákon boží a čtení pána Ježíše Krista, a ti všickni opouštějí papeže i jeho ustanovení a nálezky zákonu božímu odporné a škodlivé, a vám Čechům přirozeným se posmívají; a diví se prelátům Pražským, že vy tak chtivě a kvapně do Říma lezete, k jich šermům a nálezkům lidi vedete. 1525.

Toto pak psaní, kteréž jsem učinil tobě, mistře Havle, s preláty, neníť jistě z žádného nepřátelství a nelásky; neb jste vy osobě mé jistě žádného nepřátelství a nelásky, a sumou nic zlého ani škodného nikdá neučinili: ale nesmírně a velmi mnoho činíte proti králi a pánu svému nebeskému Kristu Ježíši a pravdě zákona jeho, i proti spasení lidu obecného, vedouce a nutíce je k věcem neobyčejným, nekřesťanským, proti písmu zákona božího i proti jich vlastnímu svědomí, jakož svrchu obšírně toho jest doloženo. Já pak hříšný a nehodný to vida a znaje, nemohl jsem se nikoli zdržeti, jsa hnut velikou lítostí a žalostí, lituje vás i lidu obecního a zatracení hrozného, chtě vám posloužiti, abyste od takových věcí škodných přestali, a ku pokání svatému a pravdě jeho přistoupili.

Dán v Praze v pátek před 3. nedělí v postě, na den svaté Kedruty, léta spasitele našeho 1525.

Matěj,
nehodný sluha boží."

A když toho psaní bratr Matěj po jednom pacholku k Caherovi administratorovi podal do konsistoře, tehdy na zejtří poslal proň on administrator v sobotu, aby k němu přišel do Týnské fary. A když on přišel, dal se s ním v řeč přátelskou; a již Joab Abnera pozdravoval pozdravením nevěrným, maje dýku pod zradným pláštěm. A v tom poslal tejně po rychtáře a po právo, kázal ho do šatlavy vsaditi, do sklepu, tu kdež zločince chovají, a posla jeho též s dopuštěním Pražanův. Posla jeho potom brzo zase vypustili, ale bratr Matěj kterak dlouho v tom vězení trval a seděl, není času tuto o tom psáti. Ale poněvadž jsem umyslil všech věcí dálých pořádně se dotýkati, musím prvé všecko, co se těch všech časů vězení jeho dálo, položiti; a když pořádku dojdu, toho také, jak se při něm dálo, oznámiti neobmeškám v IV. knize 1. Hl. A věz, že jest v tom vězení nezahálel, ale četl sobě v písmích svatých, a psal ustavičně, maje od boha z toho veliké 18. Břez.

[illegible] potěšení beze všeho stýskání; a spoluvězňům svým potěšení často činíval z písem svatých; a k tomu, že pán bůh obměkčil k němu velmi richtáře a biřice, že jest měl ve všech potřebách náležitých skrze ně slušné opatření, pod tejným spůsobem a dosti nebezpečným.

Hlava 20.

V níž se vypisuje ctné obcování bratra Matěje, i v tom vězení jsa, jaké jest měl potěšení duchovní. Přitom list, jsa v tom vězení, nějakému bratru Vavřincovi píše.

Aby vždy světleji známo bylo, že ten chudý člověk poustenník, opustiv svět, zamiloval šlechetnost a svatost života, v ohyzdnosti měl všecky rozkoše světa, jda skutečně za pročesí pána Krista, jenž zůve na ni všecky lidi, kterýž ne jinou chce míti, řka: „Kdo chce za mnou přijíti, zapři sám sebe, vezmi kříž svůj a choď po mně;“ tak tento za rozkoš nic nemaje jiného, než obírati se v bohomyslnosti s svým vykupitelem, žádaje za ním kráčeti a následovati šlepějí jeho, psaní rozličná přátelům svým z vězení činil, i také toto psaní k nějakému bratru Vavřincovi, kteréž se podpisuje. Neb v jakém jest byl sám duchovním potěšení, tak jiným všem téhož žádal.

A protož pro budoucí pamět jeho ctné šlechetnosti, o kteréž jest vší České i Moravské zemi vědomo, umyslil jsem jeho takové tuto aspoň jedno psaní položiti:

„Pozdravení laskavé a žádost všeho dobrého spasitedlného, i milost v Kristu Ježíši, pánu našem, vám vzkazuji, bratře Vavřinče, i spolu všem jiným bratřím v pánu bohu milým!

Porozuměl jsem, maje zprávu, kterak jsi velikou žádost měl, mne navštíviti a neb viděti. Toho všeho nemoha dojíti, žádal jsi něco napsaného míti, kterak se mám, žádaje, čehož mnozí nemohli dojíti, ani moji přirození přátelé. Tobě pak šťastnějšímu přišlo to z té veliké nesvobody, ač s strachem a s bázní, aby se něco krátce napsalo, kterak se mám. Věz též, že, děkuje pánu bohu všemohoucímu, zdráv jsem a dobře i výborně se mám s pomocí páně. Ač pak tělo a zevnitřní člověk v nějakém soužení a v nesvobodě jest: ale

však duchovní a vnitřní člověk u velikých širokostech zákona páně, a v prostranných palácích krále a pána všech věkův v svobodě má kde se procházeti, v dařích a milostech jeho se radovati, i veseliti v pravdě jisté a v svědectví pána Ježíše Krista, pro kteréžto věci vězněm jsem, a tuto nesvobodu a soužení z strany těla trpím od moci antikristovy: to pak všecko rád a mile s velikou vděčností nesu a trpím, s pomocí jeho svatou. Sám pak na sobě nic nezakládám; neb jsem hříšný a nehodný prach, popel, červ, hnis z strany těla: ale pán přesilný a král přemocný, bůh milosrdný, ten má síla, ten naděje a bezpečné doufání, pán Ježíš můj obrance, mé spasení a vykoupení. Kohož se tehdy báti budu? jemu jsem uvěřil. Tu brány pekelné neodolají, tu antikrist se vším světem i se všemi ďábly nic mi neuškodí, a bez vůle velikomocného pána boha ani vlasu jednoho s mé hlavy nesejmou: tento mi za všecky škody stojí a slibuje; ten praví, abych se nebál těch, kteříž těla zabíjejí, poněvadž duši nic uškoditi nemohou. Vím také, podlé vysvědčení pána Ježíše Krista, že jest úzká cesta a těsná brána do království nebeského a života věčného, a zde není než pláč, kvílení, hanění, rouhání, zlořečení, posmívání, vězení, žalařování, mrskání, bití a rozličné smrti ukrutné pro pravdu boží a pro jmeno a svědectví Krista Ježíše, pána našeho, nésti a podstoupiti. A poněvadž to bylo na hlavě, pánu a králi, synu boha živého, i na vybraných ze všeho světa, apoštolích jeho, i na jiných svatých vedlé svědectví starého i nového zákona: i proč také na mně hříšném by se toho něco nevyplnilo po vůli boží? Ano svědkův páně jaký oblak máme! a ti všickni z víry a u víře, v lásce a v naději pána Ježíše Krista vítězili a bojovali, zacpávali ústa lvům, uhašovali prudkost ohně, zapuzovali ostrost meče. Já pak hříšný a nehodný ode všech věrných a spolubratří v pánu bohu milých tohoto žádám a prosím: aby za mne a se mnou spolu modlili se pánu bohu všemohoucímu, aby jeho milost svatá na mně všecku svou vůli sobě dobře líbeznou vyplniti a vykonati ráčil, což se jeho milosti líbí, buďto dlouho těžké, by pak do smrti, jakž nemůž déle býti, prodlené vězení; a pakli mi dáti ráčí smrt, jakoužkoli ukrutnou, podstoupiti a trpěti, všecko za veliký dar a klénot z rukou jeho milosti přijmu: když jediné jest pro pravdu a svě-

1525. dectví pána našeho Ježíše Krista. A pakli zná jeho milost svatá, žebych se měl ještě hoditi k vzdělání jeho pravdy a věrným ku prospěchu, a církvi jeho svaté také k vzdělání, nechť mne někdy ráčí z této nesvobody a z vězení propustiti. Ale to všecko ať jest předkem ke cti a k chvále pánu bohu všemohoucímu, vedlé onoho písma prorockého: „Ne nám, pane, ne nám, ale jmenu tvému dej chválu,“ a mně ať jest také hříšnému k spasení, a všem věrným k vzdělání a též k životu věčnému. O jiného pak o nic nestojím, aniž čeho na světě žádám, než abych se srovnal s vůlí pána boha všemohoucího. Také žádám ode všech věrných na modlitbách pomoci ku pánu bohu, aby mne upevniti ráčil v své živé víře, a rozhojniti v své božské lásce, a utvrditi v pravé naději; také ať ráčí dáti blahoslavenou pokoru svatou a dokonalou trpělivost. Poněvadž se jest již s pomocí boží drahně ode mne mluvilo proti rozličným hříchům a mnohým nepravostem, a zvláště proti zavedení antikristovu a proti neřádům kněžstva jeho; také se ode mne dosti hlásalo a slýchalo o trpělivosti křesťanské pro spravedlnost: pro to pro všecko již sluší s pomocí boží také něco skutečně potrpěti a okusiti i pohryzti toho koření trpělivosti, abychom věděli, sladký-li, či hořký jest, a jakou má chuť a moc v sobě; poněvadž není na mluvení toliko, ani na poslouchání. A jáť hříšný pravím, že jest přesladké jho páně, a břímě jeho přelehké nésti skrze potěšitele Ducha svatého, kterýž těší všecky věrné a zarmoucené pro pravdu jeho a jmeno jeho. Prosím všech věrných a přátel v pánu bohu milých, pozdravte ode mne laskavě jich, buď v Čechách nebo v Moravě; a všickni věrní, prosím, modlte se za mne věrného a hříšného, vedlé toho, jakož napřed postaveno jest. Bratře Vávro! pomni na to.

Milost boží zůstávej s vámi a ostříhej vašich rozumů
1. List. v Kristu Ježíši pánu našem. Amen. Dán o všech svatých léta 1525.

Matěj,
vězeň páně, vlastní rukou.“

Hlava 21. 1525.

V níž se oznamuje, jak Pražané o kompaktata pracují, i také ze jmena osoby k tomu volené se jmenují; a jak pan Lev před králem poselství vypravuje a Pašek mu toho potvrzuje. Při tom jak Čechové hned za ním jiné posly vysílají s listy, a že k tomu poselství svrchu psanému vůle nedávají. Dále artikule z kompaktatů se čtou, a papežův legát odpověd na ty artikule dává.

Téhož léta Pražané po velikonoci vybrali z sebe na cestu k jízdě o kompaktata, podlé zůstání na sněmu obecném předešlém svatého Pavla na víru obrácení, do Uher k králi a k tomu legátovi papežovu osoby tyto: mistra Paška a Jana Karbana z konšelův radních, a Jiříka Ježíška z obecních; a z poslův z měst: Nikodema a Jiříka Jiskru z Klatov; z kněžstva pak Havla administratora dolejšího, mistra Matěje Korambusa a kněze Jana Pípu, děkana z Hradce Králové, ti všickni z strany pod obojí spůsobou. Ale z strany římské tito byli: kníže Karel, hejtman, pan Zdeněk Lev, nejvyšší purkrabě, pan Vojtěch z Pernšteina, pan Jindřich Švihovský, pan N. Buštěhradský, Radslav, písař zemský, a jiní páni a rytířstvo. Tito pak z poslův městských římských: Petr Šidáček a N. z Plzně; a z kněžstva: Jan řečený Žák, doktor a administrátor hradu Pražského, mistr Šimon, kanovník, a s nimi jiní dva kanovníci. Ti všickni vyjeli z Prahy v pátek na den svatého Floriana a těch dní. 5. Květ.

A když tam do Budína přijeli, předstoupili před krále v sobotu po svaté Žofii, uradivše se na to. A tu pan Lev učinil řeč slovem všech osob již jmenovaných světských i duchovních, oznamuje ode všeho království Českého i ode všech obyvatelův služby jich s mnohým pozdravením se vší poddaností králi. Potom mluvil: „kterak v království Českém všickni tři stavové v tom se snesli jednomyslně, laskavě, k sobě přistupujíce úplně a docela oboje strany, totiž stav panský i rytířský i městský pod jednou spůsobou, s stavem panským, rytířským i městským pod obojí spůsobou, tak že o sobě toto vysvědčujem před Vaší Královskou Milostí a dobrovolně vyznáváme: že ti, kteříž přijímají u nás tělo a krev 10. Květ.

1525. boží pod obojí spůsobou, jsou praví křesťané a synové církve svaté, a to činíce, nejsou kacíři, neb to činí z přikázání pána Ježíše Krista.“ Po té řeči byli svědkové panu Lvovi všickni páni nahoře psaní i kněží římští.

Mistr Pašek potom také mluvil takto: „Milostivý králi! My tolikéž také pravíme, že jakož toho dotekl pan Lev, že se jest to v pravdě tak u nás všecko zběhlo; a na tom jsme se srovnali i snesli my všickni stavové pod obojí spůsobou, a to vyznáváme i vysvědčujem dobrovolně: že ti, kteří u nás přijímají tělo a krev boží pod jednou spůsobou, jsou praví křesťané a synové církve svaté, a to činíce, nebyli jsou a nejsou kacíři, neb to činí z víry pána Krista; a toho všeho jsou svědkové tito se mnou vyslaní, i kněží pod obojí spůsobou.“ Kteřížto potvrzovali jemu toho, pravíce, že jest to tak.

Přitom pan Lev, po dokonání tak radostného a potěšeného poselství, žádal krále, aby ráčil oznámiti a jmenovati den jistý; neb pro krátkost času, tak mluvě, nemohli se tak na to potázati, a aby i jiné věci, jimž jsou poručeny od stavův, mohli jemu podlé toho oznámiti, to cožby za dobré znáti mohli J. Msti Královské i všeho království Českého. A tím aby J. Mst neráčil meškati, ale aby to ráčil brzo k konci a k místu vésti, poněvadž v tom nemálo, ale mnoho dobrého a potěšeného jemu předkem, i všemu království, i také svaté víře křesťanské obecné i stolici apoštolské záleží; a že předkové jeho, císařové a králové Čeští, o to stáli, usilujíce s krve proléváním, toho jsou nemohli dovesti s velikými náklady, což nyní bez práce a nákladův jeho přišlo, z čehož boha chválíme; to dokládaje: „a Vaši Královskou Milost napomínáme, že jste tím povinni napřed pánu bohu, i nám podlé závazku Vašeho, i svaté stolici apoštolské; a také, jakož slyšíme, žeby pro tu příčinu téhož dobrého legát od otce svatého nejvíc zde držán byl, a protož že račíte s ním o to jednati, aby nám executoří na kompaktata vydána byla, k potvrzení toho všeho dobrého začatého.“

A po těch tak mnohých řečech král potaz vzal a odložil jim toho až do třetího dne, a s tím šli domů z zámku téhož dne v sobotu.

23. Květ. A v tom v úterý před svatým Urbanem přišli poslové

z Čech za nimi s listy k králi od pánův šestnácti českých, jmenovitě: od pana Špetle, od pana Černčického, od pana Zdeňka Kostky a od jiných pánův i od rytířstva s pečetmi skoro na tři sta. A na zejtří ve středu páni z Rožmberka, a s nimi jiní páni i z rytířstva, druhý list poslali s některými městy víc než na půl třetího sta pečetí. Jiní opět listové z kraje Hradeckého, kteříž měli sjezd u Žiželic, přineseni byli od stavu panského a rytířského některé sto. Ti všickni v listech svých psali v jeden téměř rozum, za to krále žádajíce a prosíce: „jest-li žeby pan Lev s jinými co při J. Msti jednali, buďto o práva neb o víru a neb něco takového, na místě a slovem vší země České, aby J. Mst neráčil tomu věřiti, ani toho k sobě přijímati: že ta jízda těch poslův se panem Lvem není z vůle vší země, ani z poručení jiných obyvatelův a poddaných J. Msti; že pak to jistě znají a věří tomu do J. Král. Msti, že se k nim zachovati ráčí, buďto z strany práv a privilegií i obdarování a svobod jich, k jednomu každému stavu, buďto z strany víry pod obojí spůsobou, kteříž se řídí a spravují zákonem božím, vedlé povinnosti J. Msti, kterouž se jest ráčil zavázati předkem pánu bohu i všem stavům v království Českém, jakožto král a pán jich spravedlivý; a že pan Lev i jiní spolu s ním duchovní i světští sami sněmovali, a sami svolovali, a sami se vedlé Pražan a kněží jich v to poselství volili; a protož cožkoli u J. Msti jednají, že k tomu vůle jich žádná není.“ 1525

A v touž středu na zejtří ti všickni poslové, páni čeští s knížetem, s Pražany a s kněžími obojí strany, vstoupili zase před krále. Tu pak král jim všem ty listy ukázal i vydal jim ku prosbě jich. A když ty listy sobě přečtli, ničímž toho neodbývali; než toliko těch všech pánův, kteříž je poslali, dotýkali, pravíce před králem: „žéby ti jistí spolu s zápisníky svými pikarti byli všickni, a k tomu pomocníci pikartští, a jiní že jsou jich služebníci, a někteří z nich, že nejsou zemští obyvatelé, a někteří že statku svého nemají svobodného za kopu na zemi.“ 24. Květ.

A po těch řečech přes to přese všecko k tomu přivedli krále skrze biskupa Ostřehomského, že jest se v to jednání dal s legátem papežským. Kterémužto dodán výpis kompakta-

1525. tův v krátkém rozumu k žádosti jeho, aby mohl vyrozuměti, co v sobě zavírají.

A když jest je přečetl, promluvil jest na to k králi i ke všem Čechům: „žeby v kompaktatích byli tři artikulové hlavní tito:

První, co se dotýče kázaní slova božího: to aby kázáno bylo svobodně od kněží bez překážky všelijaké, ale však bez úrazu biskupa nejvyššího i všelijakého pořádného kněžstva.

Druhý artikul, což se dotýče přijímání pod obojí spůsobou: jest-li z přikázání Krista pána přijímati tělo a krev boží, čili z moci církve, to aby ohledáno bylo pilně i uváženo v budoucím koncilium.

Třetí artikul: že lidé duchovní a kněží nemají světsky panovati, ale aby živi byli podlé zákona božího, toho toliko užívajíce, což jim zákon boží dopustí; ale však, jest-li žeby kteří z lidí duchovních měli dědictví otcovská, buďto nadání zádušni, že toho budou moci užívati a tím vládnouti vedlé uložení a zřízení otcův svatých starých a kostela římského.“ A také při tom oznamoval jim: „žeby té moci neměl, aby jim měl executorí na ta kompaktata vydati, ani on sám otec svatý, papež, ani všecka rada jeho, a zvláště v tom artikuli, což se dotýče přijímání pod obojí spůsobou; neb ta věc se vztahuje k ohledání všeho koncilium budoucího. A tak tehda, což otci svatému i radám jeho nenáleží, že ovšem mně nenáleží učiniti; neb otec svatý není v hlavu uražen, aniž Jeho Svatosti rada nejsou děti, aby měli něco nehodného učiniti. A tak což mi jest nemožné učiniti, za to všech prosím, že mne v to neráčíte potahovati; ale cožby mi koli náleželo, na to se račte ubezpečiti, žebych vám v tom nebyl odporen.“

A tak po těch řečech za několik dní nic zjednati nemohli, protó, že se jim již sítky trhaly.

Hlava 22. 1525.

V níž se vypisuje o nějakém Lorencovi trubači, jak jest s Paškem velmi posměšně zacházel. Přitom jak Uhři na Budíně se na biskupy zbouřili, v zástupích běhajíce, až i jeden dům jich úředníka vybili. Dále jak poselství z Čech pánům i Pražanům přišlo, že se v Čechách i v Praze bouří. A přes to Pašek s legátem o kompaktata předse jedná, než že jim vysoko k měšci sahá, a nad to výš k čemu jich potahuje.

A zatím v neděli po svatém Urbanu nějaký Lorenc, trubač královský, Polák, pod jmenem Fokéře neholeného, do hospody, kdež jest stál mistr Pašek s kněžími a spolu s posly Pražskými, přišel s Benešem trubačem jich, kterýž s nimi byl na té cestě, a promluvil k Paškovi, polskou řečí zatrhaje, řka: „Panie Pašku! i k čemuž to jest, že jsi mluvil k králi, že všickni páni v Čechách přistúpili do papiežia? však teď k králi píší páni zemanové, že to jest lež; a jest mnoho pečetí, daj cie zabito! A když jsme bývali s králem starým v Čechách i s tímto též, tehdy vy Čechové zpívali jste: „Víc sluší poslúchati pána boha svého ɔc.“ Z toho mistr Pašek rozhněval se, a vstav šel preč a řekl: „Čert-li toho blázna na mne poslal!“ A Lorenc řekl: „Ne já blázen, ale smím tobě i každému pravdu pověděti.“ A s tím, zpívaje píseň: Věrní křesťané ɔc., šel preč. 28. Květ.

A v tom vzbudil pán bůh lid uherský, že jsou běhali v zástupích sem i tam, pobízejíce se na biskupy i na arcibiskupa, i na toho legáta papežova, na kteréhož hlas byl puštěn, žeby naň naložili v tom času na Budíně víc než padesáte tisícův zlatých. A v tom vybili dům jednoho Žida křtěného, jenž byl u biskupa úředníkem na horách, ježto slovou Zlaté báně, a jiné Židy vytloukli a pobrali jim jich statky.

A téhož času novina přišla Pražanům, že se v Praze bouří a radnici osazují, aby nechajíce víry Římské a lidské, zase se domův vrátili, že jest toho jistě potřeba. A pan Krištof Švamberk za knížetem a za panem Lvem psal, že se sedláci pozdvihují a obec se bouří, a zvláště v Hradeckém kraji; a že tudíž páni a rytířstvo sněmují, napomínaje, aby do Prahy zase pospíšili a víry na pokoji nechali, že ztěžka dobře bude.

1525. Toho pak legáta na Budínč pro Uhry na dvě stě pěších opatrovalo v jeho hospodě. Ale kníže Karel se všemi pány českými a s Pražany, i také s kněžstvem spolu s posly, z hospod nesměli vycházeti za dva i za tři dni, uzavíravše se a kamení sobě nanosivše, a čekali, skůro-li Uhři k nim budou šturmovati.

A tak po ukrocení té bouřky opět šli Pražané k arcibiskupovi Ostřehomskému; neb mistr Pašek a kněží jich toho žádali, aby mohli ještě s legátem rokovati. A když byl za to žádán legát i obeslán k arcibiskupovi do jeho domu, tu opět dali se s ním v jednání o ta kompaktata i o jich rozum. A on dal za odpověd: že jest mu ta věc nemožná učiniti. Tehdy Pražané a kněží jich pověděli skrze mistra Koramba: „že úplně a docela beze všeho odporu kompaktata přijímají i oblibují v jich vlastním rozumu. A což se toho artikule dotýče, pro kterýž jest mezi námi největší odpor, k tomu takto říkáme: že přijímání pod obojí spůsobou těla a krve Krista pána není z přikázání Kristova, ale nám Čechům jest to půjčeno z moci církve svaté Římské. A toho jest jistý důvod před rukama; neb to ukazují knihy, ježto slovou „Cesta aneb Historie staré,“ i přirozený rozum, i kompaktata, a to v tom: že apoštolé naši, řečení Crha, biskup moravský a český, a Donát, ti svatí jezdili jsou o to do Říma k otci svatému, papeži, a to přijímání pod obojí spůsobou na něm vyžádali skrze znamenitou práci a útratu, tak jakž zjevně se čte v historiích, kteréž máme v kolleji Pražské v konsistoři naší. A jest věc vědoma, že u nás v Čechách i v Moravě žádný z apoštolův Kristových nebyl; ale tomu lidu českému, jenž byl lid tvrdý a neschopný v rozumu (lečby jim všecko písmem svatým provedl) dopustila jim církev svatá mocí úřadu svého pod obojí spůsobou přijímati; ale když s lety skůro ta věc pominula, tehdy příčinou Jana Viklefa a Petra Valdenského, jenž jsou získali mistra Jana Husi, ta věc jest vzrostla, kteráž jest až dosavád nám Čechům v užívání. I pohleďtež, že již s Vámi o to neodporujem, ale tomu místo dáváme, že není z přikázání pána Krista; a tak již suďte to, že není toho žádná potřeba, abychom my pro budoucí koncilium nemohli dojíti executorí.“

Těmi a takovými řečmi lstivými namluvili jsou toho le-

gáta, k pilné přímluvě arcibiskupa Ostřehomského, tak že jim byl díl přiřekl executorí vydati. 1525.

Potom na zejtří obeslali se všickni Čechové, totiž kníže Karel, pan Lev a jiní Čechové s kněžími obojími. A když jako jistou věc majíce, jednali o to vždy, což jsou začali, s tím legátem: tehdy legát nechtěl jim toho jinak učiniti, než aby jemu za to dáno bylo dvadceti tisícův dukátův; až pak přišlo na patnácte tisíc dukátův, to také předkládaje jim, že jest skrze to několik tisíc utratil, očekávaje na ně. Ale arcibiskup to jednal, aby deset tisícův dáno bylo. Pan Lev počal tomu odpírati, aby to měl od legáta kupovati, pravě: že to jemu není poručeno od stavův, aby měl co s legátem jednati; a také že není k legátovi poslán, než k králi J. Msti. Tehdy mistr Pašek řekl jemu: „Milý pane! co to sobě ráčíte vážiti? a neračte se na tom zastavovati; však jste ráčili k králi mluviti, že jest nám tím J. Mst povinovat, a že to jemu náleží. I poněvadž jest věc královská, tehdy není naše; a když naše není, proč se ráčíte o záplatu starati, ano Vám to nenáleží? Ale co pak k tomu díte, že J. Mst Královská i přátelé jeho na tom býti ráčí, že tu sumu dají bez práce naší? Než toliko na to račte mysliti spolu s námi, kdo v té sumě J. Mst zastoupí, aby časem slušným vedlé smlouvy ta suma zase dána byla tomu, kdož J. Mst Královskou zastoupí, to uvážíce, z kterých důchodů J. Msti to dáno a oplaceno býti má.“ Kníže Karel té věci potvrdil, řka: „Toť se snadně sjíti můž; neb nyní některé sumy z berní leží, a k tomu konci sebrány jsou, aby na dluhy a na potřeby královské obráceny byly.“ A tak víc na tom odporu nestáli.

A když již legát věděl, žeby již na tom bylo, aby králi to platiti náleželo, toto jim pověděl: „Já již executorí vám připravím a nebo připraviti rozkáži, a meškati vás nemíním; jediné což za obyčej a za právo jest, to abyste mi učinili, a revokací, totiž odvolání, abyste učinili jedna každá osoba ze jmena obzvláštně, a nejprvé vy, páni Pražané a páni mistři i kněží, kteříž jste pod obojí spůsobou; neb vás se ta věc dotýče, jenž již přistoupiti úmysl celý a pevný máte v poslušenství svaté církve Římské a stolice apoštolské. A jest ten řád při církvi svaté od několika set let, že kteříž jsou upadli v ten hrozný blud, jenž slove schisma, ... zání,

1525. že pokání oblíbiti a přijíti jsou povinni, byli a musili. A též i vy, v neposlušenství stojíce, napřed to, v čem jste stáli až do této chvíle, potupiti máte a odřeknouti se toho a k církvi svaté se přiznati, a na budoucí časy věčné v touž věc se nenavracovati, ani vaši budoucí potomkové. Nebo všickni vaši předkové v neposlušenství stojíce, o nichž vy svědčiti takto máte, i z víry držeti, že kacíři jsou byli; vy pak moc svatého poslušenství, bez kteréhož nelze vám, jakož znáte, spasenu býti, poznali jste a je oblibujete. A že tak v tom státi konečný úmysl máte, toho vám dopomáhej bůh Otec, Syn a Duch svatý, panna Maria, svatý Petr a Pavel, i všecka říše nebeská; neb již za to držím, že tím veseleji pojedu k otci svatému, když se to všecko při vás tak nalezne úplně a docela.“

Tehdy Pašek, Korambus i administrator Havel, potaz vzavše, pověděli: „že toho nemohou učiniti, neb jim není tak mnoho poručeno, a že jsou se takové věci nenadáli; ale kdyby tomu mohl další odtah býti, žeby o to mysliti chtěli, aby se k tomu přiblížili. Neb jsme tím jisti, že do pěti let snadně bychom i k tomu přivedli; a znamenitě v malém počtu času prospěli jsme v obci Pražské, a lid jsme naklonili k římské stolici, a v lásku s římany jsme uvedli a spojili.“

Legát k tomu pověděl: „Pracujte ve jmeno boží; a když budete k dostiučinění hotovi s předloženou věcí, znejte mne přítelem vám pohodlným býti při otci svatém.“

A tak Čechové nic zjednati nemohli, hněvajíce se na toho legáta, že jim chytrý byl, a že vždy z jednoho do druhého jim šel; s tím do Čech zase se obrátili s holýma rukama.

Hlava 23.

V níž se oznamuje, kterak tito Šavlové, navrátivše se od krále, začaté zlé předse konali. Při tom jak pán bůh divně srdce královské k Hlavsovi a Šorfovi, když tam, ani glejtu nemajíce, přijeli, obrátil, a nevěda podlé falešných zpráv, by se to na ně chýlilo, a kterakby jim to mohl napraviti.

A mezi tím jednáním Pražané, tak jakž byli již vypověděli měšťanův, obyvatelův svých, i kteréž měli ještě vypo-

věděti, jakož se i stalo, jest-li že se nemýlím, okolo padesáti 1525.
osob víc a méň, na ten spůsob, aby města prázdni byli; ale neměvše na tom dosti, pracovali o to při králi v témž poselství, aby místa neměli ti všickni netoliko v České zemi, ale ani nikdež pod kralováním krále pána svého. Neb jsou nalezeni byli listové v kanceláři královské ještě nezapečetění, v nichžto byla konečná vůle královská k tomu již sepsána na jich zprávu falešnou. Ale pán bůh to změnil, dřív než to vůbec vyšlo. A nad to, když pan Jan Hlavsa a Mikuláš Šorf, jsouce na cestě již v Uherské zemi před samým skůro Budínem, báli se dojeti k králi pánu svému pro přílišné sočení, kteřížto příliš osočeni k němu byli se všemi jinými spoluvypověděnými; i poslali před sebou posla s listem do Budína k králi, žádajíce glejtu. A když posel tak list dal k králi, a král neotvíral ho, ale dal ho panu Trepkovi, a on potom dal jej arcibiskupu Ostřehomskému, a tu již on jej zatutlal, že jest vždy král o něm, i co jest bylo v něm, nezvěděl. A poněvadž týž arcibiskup, kancléřem jsa, při králi ustavičně býval; a když přezvěděl o tom listu, nedopustil ho zase dodati králi, a tak že jest v nic přišel.

A v tom z ponukání mistra Paška i jiných Pražanův tudíž přítomných ten arcibiskup šil kuklu nevěrnou a úkladnou panu Hlavsovi a Šorfovi u krále, aby glejtu nikterakž míti nemohli, než aby to začaté dokonali. A oni jsouce na mysli roztrženi, odvážili se všeho nebezpečenství a do Budína přijeli, nečekavše glejtu; předkem k králi a potom k králové odtud se postavili, kdežto pán bůh milost zvláštní a předivně jim při králi i při králové ráčil spůsobiti; a všecko, zač žádali, obdržali, jakož v třetích knihách v první Hl. to zřetedlněji bude ukázáno.

A tak ta kukla jedna i druhá, arcibiskupova nevěrná a zrádná, i lest Pražanův přítomných, v šmiku se obrátila a k ničemuž se jim nehodila. Nebo král, jakž jest uzřel Jana Hlavsu a Šorfa, pomyslil sám u sebe, že jest velmi oklamán od Pražanův, jakož potom toho nezatajil. Neb jest se domníval, že jsou jiné osoby, nějaké lehkomyslné, na kteréž žaloba od nich rozličná před J. Mst přišla; ale když zvěděl o těchto i o jiných, kteříž byli vypovídáni, rozpomenul se na to s královnou svou, že jsou jemu před tím velmi radami

1525. svými k mnohému dobrému velmi nápomocni byli; i rozvažuje sobě to, velmi toho litoval, co se jim od Pražanův stalo. A od té chvíle myslil na to, kterakby jim to mohl napraviti, k čemu jest byl prvé Pražanům na jich zprávu lstivou povolil.

Potom když se Pražané domův vrátili, nechtíce na tom opět přestati, jiné zlé o těch vypověděných obmýšleli, tak aby nejméň v Čechách nikdež trpíni nebyli. A jinde k tomu přístupu míti nemohli, než v královských městech některých, nebo v městečkách (neb se jich již několik pod pány některými osadilo a byt svůj měli, Pražanům skoky jich pyšné tudy přetrhujíce) a o to s pilností stáli: k čemuž jest král vůle nedal, aby to mohli na nich z přátelství jakéhos obdržeti. A tak se stalo, že ačkoli v některých městech bytu pohostinu nevelmi rádi jim přáli, a nemohouce slušně tomu odolati, dopustili farářům a kněžím svým z přísného nabádání a psaní administratorova, aby na kázaní lidi proti nim bouřili a ošklivili; jakož jsou se tak někteří zachovali. Někdy pak někteří správcové v městech některých toho hájili svým kněžím, a v tom druhdy nevelmi prospěli; a jiní jinde ovšem nehájili, ale všeho dopustili. A tak to šlo od jedněch k druhým, že Pražané nemohouce sami jim slušné překážky učiniti, nastrojili administratora, a on dále jiné kněžstvo k tomu, aby nikdež pokoje, svornosti, ani lásky nebylo; jakož toho po Čechách se dosti rozmohlo. Pakli jsou kde ani skrze proklaté kněžstvo, ani jináč zkaliti vody nemohli, tehdy hned se za nelibé přátely jim postavili; a z toho i některé, dosti zuřivě k králi mluvíce: „že jich nepřátely přechovávají a jim pomáhají,“ sočili, pohrůžky jim předkládajíce. To vše proti vůli krále pána svého číníce, a převyšovali jej v tom, že jest nikdá toho nerozkázal, aby měla jim svoboda všudy krom Prahy zavřína býti.

1525.

Hlava 24.

níž se vypisuje, když se Pražané z Budína, nic nezjednavše, navra-
ali, s jakou jsou jich slávou domácí čekali; při tom jaké slavné
cesí činili, a na žádost knížete všecku svou moc v zbroji a v dě-
ch na procesí ukazovali. A to ke cti a chvále pánu bohu činili.

Když jsou se pak prvé jmenování poslové navracovali
her od krále s jalovým, děkuje pánu bohu, poselstvím, a
, jakž jsou se Pražská obec nadáli, že konečně ve čtvrtek
den slavnosti Těla Kristova léta nadepsaného, kteráž při- 15.Července.
la na den svatého Víta, přijedou s potěšenými jim novi-
ni — neb tovaryši jich v tom jednání, totiž preláti hradu
žského, toho dne byli přijeli, nečekavše Havla administra-
a dolejšího s jeho kněžstvem, ani Pražanův, proto bez po-
by, že se již mezi nimi ta jednota i přátelství připověděné
šné různo trhalo i po švích páralo; neb jsou římané přičítali
, žeby se to jednání u legáta papežova skrze ně rozešlo,
jsou nechtěli odvolati přijímání svátosti pod dvojím spů-
em — i čekali jich Pražáci s výpravou znamenitou, aby proti
ι s procesí vyšli výše nežli proti králi. Ale oni pomeškavše
o dne (proto jistě, že neměli jich čím potěšiti, a že
a nezasloužili toho, aby proti nim tak laskavě a slavně vy-
želi) na zejtří teprv v pátek do Prahy přijeli. S kterýmžto 16.Července.
elstvím umlkli, a před obcí toho, co se dálo, ani tuším
ıdě, ani jinde podnes neoznámili; a za to mám, že s tím
ně budou mlčeti, protože jsou dobře koupili. Ale toliko to
teří v lid obecní trousili, chlubíce se těmi slovy: „že jsou
ře zjednali," co a kterak? toho zakrývajíce. A však od ji-
h hodnověrných, kteříž při tom byli, nic zatajeno nebylo,
ož v 23. Hl. těchto knih psáno stojí. A tak útěchy a na-
e některých, k dojití úřadův a poctivostí duchovních i svět-
ch, i úplatku těm, kteříž toho čekali, jakož o tom něco
t v prvních knihách dotčeno, v nic obráceny jsou.

A když se jim to všem, i Pražanům, v chyméru obrá-
, tehdy tu slavnost převedli téhož dne na procesí Těla Kri-
va, kterouž jsou ozdobně po Praze strojili. A ze všech té-
í far v jednu se sešli, sebravše množství lidu zbrojného,

1525 i po cesích i obchodnících, a tak po všech obyvatelích, na jich velikou škodu, s bubny, píšťalkami, s trubači a tak s jínou světskou a posvícenskou přípravou; a k tomu mnoho děl i pušek větších, menších před radnici vytočili: to všecko ke cti a chvále boží podlé jich smyslu činili! někteří z předu, někteří z zadu za tou procesí chodili s praporci, korouhvemi řemeslnickými. A zdá mi se, že žádný z Čechův takového triumfu, ani tak pěkné, teverné a přípravné cti a chvály boží nikdá neviděl, zvláště v Čechách, leč za času Jana Žižky, když s Tábory na poli vojensky býval, a když kněží vycházeli mezi ně s svátostí těla Kristova do vojska v procesí, jakoby jich k bitvě na nepřátely pobízeli; a oni jsou nemeškali toho činiti, na nepřátely udeřiti, a ve krvi se též pro čest a slávu boží broditi.

Ó přeblaze vám, milí Pražané! z takového křesťanství, jenž se domníváte, že bůh vaší zbroje, děl a jiných šermův vašich šetřiti bude, v srdcích pak vašich víc zlosti a zlého myšlení proti vašim bližním, nežli jest písku mořského, složili jste! I tomu-li jste chtěli, aby vám papež vaší bujnosti a rozpustilosti posměšné a bláznivé potvrzoval? Radujte se a veselte se, že jmena vaše jsou v Římě napsána! (o těch se toliko píše, kteří jsou takoví, nebo bůh mezi nimi své volené vždycky má.) I proč z sebe posměch s jinými některými Čechy činíte, a po věci marné dychtíte, a ta pouta, kteráž s sebe okolní cizozemci, chválíc pána boha, skládají, oblibujete? znajíce to dobře, že kompaktata nejsou k vzdělání, ale k velikému zavedení a umenšení cti a chvály boží, a k rozmnožení různic. Ptejte se na to, v jaké jsou vážnosti byly od stolice Římské, od kteréž jsou vydány, a jmenovitě od Eneáše Sylvia, tehdáž papeže, když jsou k němu do Říma Čechové též o potvrzení jich privilegií za času krále Jiřího přijeli, totiž: pan Prokop z Rabšteina, nejvyšší kancléř království Českého, pan Zděnek z N., mistr Václav Koranda a jiní s nimi? tak že jsou nic nezjednali, též jako vy, ale s marnou věcí se zase domův za jedno s vámi navrátili; jakož o tom šíře ze spisu, kterýž se počíná: „Když jsou přijeli do Říma ꝛc.“ každý to poznati bude moci. A poněvadž tehdáž slušněji a potřebněji podlé povahy časův bylo o to státi Čechům i Moravanům, a nic jsou neobdržali, ale v zmaření jim on papež

i s kardinály ta kompaktata obrátil: i kterakž tehdy nemají dokonaleji v nic obrácena býti i potupena? Z trojích příčin: první, že časové toho již, děkuje bohu, jakož jsem pověděl, nepotřebují; druhé, že tou stolicí Římskou jakožto věc marná a neužitečná jsou potupena: třetí a nejvýš, že zákon boží jim, jakožto věci nestálé, odpírá. A protož sám rozum doličuje, že jest věc nerozumná, o vyprázdněnou věc s takovými náklady pracovati.

Potom na den mistra Jana Husi téhož roku tolikéž Pražané působili a s takovouž procesí chodili, jako prvé. A téhož dne všecku sílu a moc svou knížeti Karlovi a panu Lvovi i jiným mnohým tehdáž tu přítomným z vyšších stavův na žádost jich ukázali, a rozkázali po cechích i všem jiným v obci, aby se zbrojně vypravili a na náměstí k shlednutí vyšli. To se všecko stalo, a mnozí vyprosivše sobě zbroj mezi Židy a rytířskými lidmi, připravili se. A k tomu některou mladou čeleď služebnou, mládence, podlé sebe vypravili, jichžto všech největší počet, podlé zprávy mnohých lidí, byl okolo půl třetího tisíce toliko. Tu se ukazovali, i slávu svou, co mohli nejvýš; a mnozí hostinští lidé tomu se podívali a za budoucí klénot pamětný sobě to ujali.

Ah Corydon, Corydon! quæ te dementia cœpit!

Ve všem tomto spisu těch nesnází kdožkoli od počátku až do konce všecko rozumně, bedlivě a spravedlivě vážiti bude, najde to: což se koli dálo v Praze, že jest všecko mocí jakous vymyšlenou od jedněch k druhým šlo; a nikdyž nic pravého neměli ti, kdo jsou jí užívali, aby co mohli provesti, tak dobře duchovní, jako světští, krom hesla, k kterémuž jsou se někteří sami znali, proč a z které příčiny sobě je vymyslili, o tom jest již také mluveno; než cožkoli mimo to provodili, to jsou bezprávně činili, neohlédajíce se na žádné právo. Ó jak jsou lidé mnozí nebožátka velmi žalostně na soudce volali, křičeli, pro bůh prosili, žádajíce řádem práva slyšáni býti, a ze všeho neslušného se vyměřovati, nad kteroužto věc nic víc spravedlivějšího býti nemůž: a však se toho dovolati nemohli! Jaké pak mělo býti bezpečenství, aby lidé před nenadálým svým zlým preč z města neucházeli? Neb již to bylo nastalo, že z vinného nevinného a nevinného vinným udělali. A protož kdež moc a násilé opanování dojde,

1525 tu hned spravedlnost jmeno své tratí; a kdež pak spravedlnosti není, tu peklo horoucí přebývá, do kteréhož písma božská všecky, kdož takové věci bezprávné působí, konečně odsuzují.

Hlava 25.

V níž se vypravuje o Burjanovi doktorovi, jak jest vypovědín; a potom počet, co jest vypověděných bylo; a jak mnozí, nejsouce vypovědíni, strachy sami se vybrali oc. Dále o nějakém Peterkovi z Hradce, co jest mu se přihodilo; potom o nějakém Jakubovi Sloupovi, kterak jest to dobře uplatil, aby v Praze zůstal, a tak i o jiných.

V pátek na den svatého Floriana, jakož nahoře, téhož léta 1525, doktora Burjana, kancléře svého, jenž u vězení od vigilí sv. Vavřince minulého až do tohoto dne byl držán, tři čtvrti léta bez pěti dní, a s ním několik jiných měšťanův, kteříž před tím z vězení na rukojmě puštěni byli, z města ven Pražané vypověděli. A tak potom vždy jedny po druhých vypovídali, udělavše o tom mezi sebou zřízení, aby za každého purkmistra někoho vypověděli. A to trvalo pořádně až do času sv. Václava, odměřujíce jim i všem potomním na krátký loket, aby se z města v času jistém vyprodávali. Počtu pak všech vypověděných ze všech tří měst Pražských nemohl jsem zúplna věděti; neb se s nimi jako s plevami tříbili, a vypovídali, o kterých někdy lidé nic nezvěděli; než pokud jsem mohl znáti, při nejmenším počet jich byl z Starého a z Nového města 45 osob, a z Malé strany blízko dvadcíti. A ti všickni, i z města vyšlí nevypovědění podepsaní, měli napořád několik tisícův v Praze (podlé hrubé a hloupé lži, k víře nepodobné, mluvím) zmordovati! Jak jsou byli spůsobni k tomu účinkú, netoliko počtem tím, ale také i mužností, to každý znal, kdo jest s nimi známost obyčejnou míval: neb někteří věku nad šedesáte let a okolo 70 let byli, a někteří netoliko kordů, ale ani kyje, krom snad tří z nich, vytaženého na sebe nikdá neviděli, a nad to na jiné nevytahovali.

A mezi tím několik osob jiných krom těch vyšlo z města bez vypovídání, z bázně rozličné: někdo, strašlivější jsa, bál se vězení, a někdo nebezpečenství života svého z pokřikův rozličných, nepravých, vzteklých a nevážných, naříkáni jsouce beze všeho slyšení rozličnými běhy k víře nepodobnými; a někteří dobré svědomí majíce, měli veliké trápení na své mysli z toho, co se dálo, a z lítosti veliké, nemohouce se tomu dívati, vyprodali se dobrovolně a jinde se osazovali. A k žádnému jinému konci ta sběř Pražská nevedli, než aby svou vůli pyšnou a moc bezprávnou s násilím, obyčejem lidí nevážných, u kterýchžto právo žádné moci nemá, nad každým provedli, tak jedni po druhých vyjíce. A když mnohý z nich tázán byl: „Co chceš míti?“ „„Tak, tak.““ „Proč křičíš?“ neuměl na to žádné odpovědi pořádné dáti; než že, když jiní křičeli, on také. Jakož pak pověst o těch některých vyšlých jistá byla, žeby byli jim kůži zedrali a o jich hrdla je bez viny připravili, kdyby byli mohli k nim přijíti; a to potom se najde, že jsou na žádného nic neprovedli. 1585.

Protož tuto sluší bedlivě povážiti, což mezi lidmi mnohými, vší spravedlnosti prázdnými a lstivými běží, kteříž za jistý důvod úmyslu svého zlého sobě to berou, pravíce: „Kdyby nebyl tímto a tímto vinen, a nečil by nic zlého do sebe, všakby dostál ke všemu a neutíkal by.“ To s některé strany zdá se býti pravé, ale rozdílně; ale jistě u lidí rozumných a vážných to s větší strany křivda jest. Neb kdoby měl někomu za nerozumnou věc to položiti, kdyby nad ním na niti visely palice, aby ten měl svévolně mezi ně podcházeti? neb kdyby opět někdo byl na cestě, a maje výstrahu o lidech zlých zbrojných, že mu chtí hrdlo, statek odjíti, a znaje dobře, žeby se u nich práva ani spravedlnosti dovolati nemohl, poněvadž u nich by žádné právo moci nemělo, poddávaje se k slyšení, ačby komu z nich co povinovat byl? Již přirození všech živočichův nutí, že utíkají před mocí a násilím nebezpečným; nad to pak lidé. A nebo, ať otevřeně mluvím: kdyby někdo šel, nebo cestou jel po své poctivé potřebě, a viděl by, ano zlí lidé v zálohách stojí a čekají ho, aby jim v ruce šel, a statek i zdraví jeho aby mu odjali: já nevím, kdoby mu to z rozumných lidí měl chváliti, kdyby v nebezpečenství zřetedlně mezi ně svévolně

1525. šel a nikam neucházel, pod tou příčinou, že jim nic vinen není, ani dlužen; ale raději by zůřivé snad mužnosti a vážlivé tehdáž doma ponechal, a utíkal by jim, kamby viděl, a cti by své tudy neztratil. Neb se to druhdy přihází, že někdo, nejsa vinen, půjde preč z pokřiku před svobodným právem, jsa přirození mdlého a strašlivého; a tak boje se přísnosti práva, dřív nežby spravedlnosti své požiti mohl, musí preč uteci ode všeho. Jakož se pak dosti toho v městech stává, že někoho nevinného jako vinného bez provinění a bez prodlení svrhou na skřipec; a potom, když na něm mukami nic míti nemohou, teprv ho za nevinného mají; a on maje již kůži zedranou, musí to sobě míti beze vší nápravy. A pakli kdo uteci nechce, ufaje v svou mužnost a nevinnost, jakož se přihází (tělesně já tuto mluvím), že takový mnohokrát zraněn, bit i zabit bývá.

A tolikéž se v Praze dálo, že ta sběř Pražská, odvrhše toho času na stranu řád a právo i bázeň boží, pohrůžky činili těm osobám vyšlým, a tomu chtěli, aby jich palic na sebe dočekali. I kdoby tehda byl tak bláznivý, aby měl zřetedlného nebezpečenství na se čekati (a zvláště od obecné chasy, kteráž sobě nic rozvážiti neumí, ani rozsouditi, co jest zle a neb dobře) a nebo k němu docházeti? Neb tak Peterka řečený, měštěnín v Hradci Králové, před lety okolo třidcíti získal na tom, když jel z cesty k témuž městu, ufaje v svou spravedlnost a nevinnost, tak jakž v domnění byl pro nějaké řeči marné z strany zlodějstva peněz obecních města toho, které někteří zlí lidé jim byli pobrali v radnici; a po rozličných výstrahách přátelských jsa napomenut, aby do města nechodil, že trefí na kosu, nechtěl žádného uposlechnouti, pravě se býti nevinen, ale předse jel. Potom bez meškání vzavše ho ti měšťané, dali ho ku právu útrpnému beze všeho slyšení pořádného katům v ruce, moc právu také odjavše; a ti jej tak velmi mučili v šatlavě zjevně až do smrti, a nic na něm, což míti chtěli, nedobyli; ale po několika již letech o jiném škůdci se toho teprv uptali.

Co opět těm prospělo, kteříž z Prahy neucházeli, ale někteří po té bouřce rok, a někteří více tam trvali? a však dočekali na se vypovídání potupného, někteří vazby i katování, jako Matěj hřebenář, Jan Bonuše, Jan Kalenec, Vít švec

a jiní též bez příčiny hodné jim řádně ukázané. Co opět získal Jan Slivka, o kterémž šíře v čtvrtých knihách bude mluveno, že jest nikam neutíkal, ale dočkal toho, že jsou mu kůži a boky jeho nemilostivě a bez viny zedrali? A potom mu zpovědníka kněze do radnice, od kteréhož správu přijal, zjednali; a hned hlas byl puštěn, že jsou jej brzo měli kázati stíti, jakožby byli s tím nemeškali, kdyby jim byli nějací počtové jeho znamenití i sirotčí i královští z berní na překážku nebyli, kteréž jest měl konati, jimž naleželo; a naposledy, jsa již na rukojmě puštěn do jistého času, kdyby byl nedosedl na rychlík, pryč neušel, žeby mu z těžka i to bylo postačilo. Též, co jest sobě polepšil Jakub Sloup, sladovník dobrého obcování, že jest nikam neucházel, ubezpečiv se na spravedlivý řád a právo? Neb když byl na radnici obeslán vyptávali se na něm: ví-li co o jaké zradě a o jiném mnohém neslušném? A když pravil, že neví, volaje se k pořádnému slyšení podlé práva, mluvili k němu: že „tomu nevěříme, a kdybychom měli každého k slyšení a ku právu dopustiti, byloby toho mnoho; ale myť věříme katům a kurvám víc, nežli tobě s jinými!“ Po té řeči kázali mu do vězení jíti, v kterémž byl víc než půl léta, a potom sotva skrz znamenitý úplatek doma při statku zůstal, že ho nevypověděli. Z těchto řečí znamenej, že nic do sebe necítil zlého, a nejsa ničímž vinen, ke všemu dostál; k čemu jest pak přišel, i jiní mnozí též? A kdyby byl on, jsa na to od Zíky řezníka, knížete tyranského, veden, vyznával o Hlavsovi a Šorfovi, a o vězních konšelích, že jsou zrádce atd., bylby hned puštěn beze vší nesnáze.

A tak zlý jest to důvod: kdož prý utíká, jest vinen. Neb tak tehdá král David, před Saulem králem a před Absolonem synem svým utíkaje, vinen by byl, a též i mnozí svatí. A též král Ludvík byl by vinen Turkům, že jest z bitvy za Budínem před nimi sám několik utekl a ujížděl. O turpe pecus mutilum, beluina ratione fulcitum! A což jest tuto o utíkání mluveno, to rozuměj o moci a násilí bezprávném. Ale kdoby před spravedlivým právem utíkal, nechtě slyšán býti: tu jest jiná pře, žeby snad tudy v domnění se sám dal, kdožby od toho utíkal. Jako jest to pan Opl z Fictum rytíř učinil, že jsa v jistém a v důvodném domnění při

1525. falešné minci, ujel ven z Čech od statku, od ženy i od dětí. A to zavinění jeho bylo hlavní, v kterémž se dotýkalo cti, hrdla i statku jeho. A poněvadž jest svévolně ujel před řádem a právem svobodným, maje ten škraloup na sobě, a nad to výše někteří tovaryši jeho potvrdili toho o něm a vyznali na trápení svém katem o skutku jeho: král pobral mu statek jeho. A protož Pašek v té různici k některým říkával: že „právo žádné již moci nemá“ — a tak ani spravedlnost svého průchodu; ale vzteklost, násilí nelidské, úkladové o nevinných, a jiné zlé proti bohu i zdravému rozumu pole obdržely: a to jest moc u nich mělo! I kdo tehdá má se neřády ubezpečiti a čekati na se palice? Neb i to jest již bylo nastalo: že mnozí dobří, šlechetní a střídmí měšťané, každý z nich čekal toho, skůro-li jej zmučí a z města vypovědí; a toho jsem dobře svědom: kdyžby se bylo déle prodlelo, že jsou se chtěli vyprodati a jinam se stěhovati, pro množství zrádného sočení.

Hlava 26.

V níž se vypisuje, jak někteří měšťané do rady vstupovali, aby povinnost rukou dáním učinili; a co Pašek k nim promlouvá, aby statky své opatřili. Dále, jak vypovědění své neviny hájí.

Z takového nadepsaného vypovídání s jeho zaviněním zakrytým a nepravým užitečné mi se zdálo, abych jeden příklad také tuto položil pro budoucí vědomost, aby to potomně lidé znáti mohli, a znajíce nebo chválili nebo hyzdili; kdež se takto vypisuje to, co se stalo v středu u vigilí sv.
29. List. Vavřince léta 1525: Když vstupovali na radnici do rady před Pražany na sedm měšťanův, jsouce povoláni společně, za purkmistrství Jana Pikarta, chtíce povinnost jim rukou dáním učiniti podlé svolení obce, tak jakož všickni měšťané musili činiti, přijímáni jsouce znovu v sousedství; i mluvil k nim mistr Pašek široce slovem všech v tom shromáždění přítomných, a v přítomnosti tolikéž jistého počtu starších obecních, veda k tomu rozumu těmito slovy: že „jsou někteří z vás, kteříž jsou následovali nového učení těch kněží, kteří jsou ven vyšli, stavějíce se proti tomu, což jsou slibovali,

dyž jsou za sousedy přijímáni, a mluvili, že těch kněží ne- 1524.
ití opustiti; a někteří je u sebe přechovávali, a zvláště toho
nicha chocholatého (o knězi Michalovi mnichu předepsaném
mluvil), kteréhož kníže J. Mst a převor od sv. Tomáše
Malé strany vypověděli, a sem ho přijali; a někteří mluvili
ti procesím a jiným řádům, nechtíce jich míti; někteří pak
ra a dnes k tomu nepostavili se na radnici podlé jiných,
k nepokoji se strojili a na hotově byli, a jiným návěští
ali: i z té příčiny, poněvadž král J. Mst ráčil nám rozká-
i, abychom takových z města vybývali, podlé toho vám se
amuje, abyste se do dvou neděli pořád zběhlých odsud
města vybrali a do hromnic své statky vyprodali; nemůž-
li sami, ale poručníky nad tím, komuž byste věřili, zdě-
le, aby se tomu dosti stalo. Pakliby se kdo jinak zachoval,
i ho potká, již jeho vina bude každého."

Tuto se sluší podiviti příliš né křivdě nelidské, že mlu-
i k nám ke všem vůbec a změtečně „někteří z vás,"
opět „někteří z vás" atd., na žádného ze jmena neukázavše,
y kdo co učinil; a potom rozkázali, abychom poručníky
ě nad statky svými jednali, zřídivše to prvé mezi sebou,
y s takovými od nich potupenými žádný nic činiti neměl,
zvláště ani mluvil. A tak jsou v tom s obcí stáli těch ča-
, odřezavše se nás i jiných vším obyčejem; a báli se
ozí, aby na ně tolikéž nepřišlo, podlé jisté naděje jich.
vrš na tom dosti nebylo; ale když jsou vypovědění z mě-
vyšli, a poručili někdy někomu z rytířského stavu, do-
řivše se na něm, aby to pro ně učinil a potřebu některou
ražanův zjednal: to když jest učinil, tehdy Pražané měli
dému takovému za zlé, s některými pohrůžkami, že jsou
pro ty osoby činili jim proti mysli, to dopovídajíce: „že
jim mohou platnější i škodnější býti, nežli vypovědění."
ká můž větší zlost býti posměšná a dětinská jako taková!

Protož to když jsou všickni ti vypovědění slyšeli, vý-
vu každý z nich měl, že nic vinen není, aniž koho svě-
ií jeho v čem neslušném hryze, toho žádajíce: jsou-li
í žalobníci, nechť vystoupí a žalují, a což mluviti budou,
rovozují. Ale já jsem od sebe toto pověděl: „Já se k to-
znám, že jsem druhdy u těch některých kněží na kázaní
al toliko proto, že toho v Praze vždycky svoboda všem

bývala, k nim i k jiným choditi; a nebýval jsem nikdá v žádných sbořích mezi bratřími, aniž vím, jak oni svou věc vedou, ani v žádných schůzech; ale chtěl-li jsem co slyšeti, šel jsem tu, kdež jsou místa tomu od starodávna výsadná, totiž do kostela. A já jsem někdy býval mezi Židy v jich školách při jich obřezování, dívaje se tomu: a však takový, jako prvé, jsem od nich vyšel, a jiného nic při mně není, než což jest bůh při počátku ve mne a v mé srdce složiti ráčil. A kdyžbyste s obcí těch kněží, ani jich kázaní míti nechtěli, a sami tam kdybyste s jinými vysokými stavy, domácími i přespolními, také někteří nechodili, aneb žebyste o tom vší obci zápověd učinili: byli bychom k nim jednou nohou nekročili." Sotva mne v té řeči vytrpěli, a přetrhše řeč, na to nám všem krátkou odpověd dali: že „jest na tom zůstáno; což jest vám povědíno, tak se zachovejte pro vaše dobré."

Hlava 27.

V níž tento dobrý muž a skladatel kroniky této sám o sobě i o svém zachování vypravuje, a že mu to všecko postačiti nemohlo. A jak Židé k manželce jeho chodili a k ní promlouvali: chce-li jim 15 kop gr. dáti, že jí chtí i muži jejímu, aby v Praze zůstal, zjednati.

Čehož jsem dobře svědom o tom mohu jistotně psáti; poněvadž jsem v ty časy, v Praze jsa přítomen, při příhodách těch býval. Neb jsem byl za jednoho měštěnína v Starém městě Pražském v letech zmužilých, veda svou živnost s manželkou a s dětmi svými pokojně, jako na poctivého a zachovalého člověka záleželo a slušelo. A však nemohlo mi též jako jiným nic postačiti, ani zachování chvalitebné rodičův mých, ani mne samého, jsa zplozen od nich v tom městě. Ale já Bartoš písař, dotýkaje se těch věcí těžkých, s jinými byl jsem při tom, co se dálo; a musil jsem naposledy podlé jiných to břímě nésti, jsa vypovědín z města v plném roce teprv po té bouřce, a tam vně trvati a zapomenouti se nad manželkou, nad dětmi svými, nad přátely i nade vším statkem svým za čtyry léta pořád bez mála. A nebylo proti tomu žádného lékařství ve všech lékárnách, leč naděje božího smilování. A k tomu u mnohých i ta útěcha byla: „Kdo dá,

1 boží, a kdo nedá, ten shoří;“ jakož jsou mnozí nebožátka 1565.
1 se hojiti museli, a sotva s pokojem na místě zůstali bez
vratku. A to jest nejvíc některé ukrutníky hnětlo, totiž
ška s jeho spolkem, že jsou byli žádostivi mého i jiných
tku, kteréhož jsou tím úkladem konečně nabyli. A toho
t důvod tento: nebo ti ukrutníci měli nastrojené sobě ně-
ré Židy, kteříž jsou jim naháněli jako ryby do vrší, takto:
Přihodilo se v jednu chvíli před vyjitím mým z Prahy,
tři Židé za manželkou mou chodili v ta místa, kdež jest
y své mívala; a to činili po různu a obzvláště po jednom
zapřenou, a mluvili k ní tejně: aby mi pověděla, chci-li
1 dáti 15 kop gr. českých, že oni chtí mi to jednati, že
ma při svém statku zůstanu bez překážky. A když mi to
věděla, odepřel jsem tomu: poněvadž nic vinen ani souzen
jsem, že já žádnému k jeho lotrovství a šibalství nic
dávati nechci. A tak se stalo brzo potom, že mne ten od-
r vystrčil z města bez viny. A já jsem volil sobě to ra-
ji nésti, nežli bych měl jim jich neřádův hanebných po-
ihati proti nevinnosti jiných; a podnikl jsem větší škodu,
réž podnes nelituji. A tou cestou mnohé jiné měšťany
úplatkům skrze Židy připravovali: někdo dal padesát kop,
kdo šedesát kop, jako Jakub Sloup Zíkovi řezníkovi, a
kdo víc a méň až do sta kop, podlé povahy své; a ně-
ří pro hanbu nesměli se v tom zjeviti, co jsou dáti
isili.

Znamenejž opět z řečí těch Židův: poněvadž jsou
říkali, že chtí jednati i zjednati atd., že jsou již věc jistou
isili míti, a jednati s těmi, kdož jsou v moci své měli
tom městě všecko zlé i dobré učiniti, totiž nejvýš s mi-
em Paškem, s Zíkou řezníkem, s Janem Karbanem, s To-
ášem Zachlubilem, s Havlem Caherou, a potom s jich
žkými náměstky, k nimžto jsou ti úplatkové v ruce od
ch Židů přicházeli.

1525.

Hlava 28.

V níž se oznamuje, jaké jsou příčiny, proč je vypovídají, jim dávali každému obzvláště. Dále o nějakých mšech švábských, jaké jsou byly, a jak jest je kněz Martin v Betlémě působil; a administrator Nastojtovi též v domě jeho učinil. Jednomu prošlo, druhému se v jed obrátilo.

Aby vždy známo bylo každému o příčinách a zavinění daném osobám některým vypověděným, a aby zhola pravda nebyla obloupena, tak žeby se někómu zdálo nepodobné, aby všickni bez příčin jim daných měli vypovídáni býti; to každý věz, že toto bylo k některým od Pražanův mluveno: k Janovi Chyzderovi: že jest chtěl z kostelův šenkovní domy udělati a že v Betlémě býval; k Havlovi od Růže: že jest se smál tomu, když se jiní ve zbroji k radnici strojili; k Bartošovi Hrachovi: že jest k obeslání a ku právu stávati nechtěl. Ten vzat byl proto do vazby a několik nedělí držán a potom vypovědín. K Václavovi Žlutickému: že jest býval u švábských mší v Betlémě; k jinému: že jest se rouhal tím, že jest v pátek jedl sýr; k Regině Lopatské: že jest odepřela dáti hospody u sebe knížeti Karlovi, proto že jest byla prvé přiřkla panu kancléři nejvyššímu. Toť jsou ta tak veliká prohřešení i jiná k tomu podobná, pro kteráž všudy na ně pokřik šel po Praze z kacířstva, rouhání, pikartství i těm podobné, na ty lidi i na jiné smyšlená, kterýchž pro ukrácení a pro výstrahu domnění, žebych se někomu posmíval a sám sobě to vymyslil, zanechám, pro kteréž byli vypovídáni.

Ale věz, jaké jsou to mše švábské byly, o kteréž mluvili, tak je nazývajíce, že jest tu nic jiného při té mši nebylo, než jakž za starých křesťanův bývalo: že kněz Martin v Betlémě, znaje potřebu a hotovost lidí, vybraných tehdáž v tu chvíli k přijímání svátosti velebné a toho žádajících, přistoupil časem svým k oltáři v neděli ve vší úpravě kněžské, beze všeho zpívání latinského, bez confiteor, bez collect i jiných věcí zvyklých, začal nejprv odtud: že jest exhortací nábožnou učinil lidem těm, kteří klečali před ol-

tářem, čekajíce podávání. Napomínal je, aby na to pamatovali, že přijímati mají tělo a krev pána Krista pod obojí spůsobou, na památku jeho nevinné smrti i všech dobrodiní jeho, a aby vážnost i rozsuzování s náboženstvím při tom měli, k hodnému přijímání, tak jakž apoštol svatý Pavel z vůle pána svého rozkazuje a napomíná pod věčným zatracením. A jiné nápodobně mluvil až do konce. Potom ti jistí lidé, klečíce, zpívali písně nábožné křesťanské utěšené českým jazykem. A když to dokonali, tehdy on kněz Martin modlitbu nábožnou říkal českým jazykem hlasitě ku pánu bohu: aby ráčil chléb v jeho rukou učiniti tělem svým svatým, a víno v kalichu krví svou svatou, k hodnému požívání lidem těm na památku jeho nevinného umučení i všech dobrodiní jeho, k zasloužení věčného života. Potom říkal Otčenáš až do konce; naposledy opětoval slova Kristova k posvěcování, kteráž jest mluvil za svou poslední večeří při vydávání svátosti těla a krve své, těmito slovy: „Vzav chléb v své svaté ruce, díky činil, lámal a dával a řka atd.“ všecko pořádně; i o druhé spůsobě až do konce, vše a všudy hlasitě českým jazykem. A potom beze všeho pozdvihování i jiných všech potomních věcí, které při mši bývají, rozdával jim. A po tom po všem říkal jim modlitbu nábožnou s díkčiněním, a tím dokonal tu mši. — Takováť jest ta mše švábská, tak od Paška nazvaná, při kteréžto veliké množství lidu bývalo rozličného ze všech stavův, netoliko pod obojí spůsobou, ale i římané pod jednou spůsobou; a ti mnozí obojího pohlaví, poslouchajíce a dívajíce se tomu, přinuceni byli plakati, to sobě oblibujíce. — Potom tázán byl Havel Cahera administrator na radnici, s kněžími svými: bylo-liby tu co proti zákonu božímu bludného? A on odpověděl: „že on kněz Martin nic bludného nevedl, než toliko, že jest se prvé utekl s tou mší přede mnou.“ Ale toť by mohlo býti, že jest to proti obyčejům a zvyklostem nálezkův lidských ustanovených učinil, kteréž žádné moci, ani vážnosti proti zákonu božímu nemají. A věz, že administrator sloužil takovou mši Janovi Nastojtovi měštěnínu v jeho domu v nemoci kratším spůsobem; neb beze vší přípravy kněžské přistoupil k stolu připravenému v komži, a toliko dobrořečil těmi slovy nadepsanými: „Vzav chléb atd.“ a po-

1565. tom jemu hned toho podával: a však žádný nenazval té ı jemu býti švábské.

Také, ačkoli Pražané příčiny některé lehké oznamı mnohým: však to jest bylo jistě pod barvou, že jsou vyhledávali, kteříž jsou nechtěli jich povykům vzteklým máhati, aby též bouřili skutkem i řečí jako oni. A toho sami na sebe tajiti nemohli, domlouvajíce se, že jsou něl neběžali k radnici ve zbroji, též jako jiní, beze vší hc příčiny. A tak šetřili pilně těch, kdo jsou se na odpor k dobrému a slušnému pokojně přimlouvali a jim v jich ı pustilosti odporni byli, pravíce s oněmi Židy: že jsou z nich, jako svatý Petr; a že jsou náchylni k oněm pikaı vypověděným: ať jsou ven z města s nimi vyhnáni. A tı farářův některých z far vybývali, proto že jsou jiným b čům k témuž nepomáhali.

(Konec knihy druhé.)

Kniha třetí.

V níž se psáti bude o velikém usilování slavné paměti krále Ludvíka, jakby mohl zase těmto lidem nevinným pomoci, čině o ně mnohá rozličná psaní Pražanům. Dále o nešťastné příhodě a zahynutí téhož krále Ludvíka, a co se jest těch časův dálo.

Hlava 1.

V níž se oznamuje, jak na snažnou žádost pana Jana Hlavsy a Mikuláše Šorfa král Ludvík poroučí knížeti a panu Lvovi s jinými, aby Pražany s vypověděnými smluvili. Ale kníže a pan Lev, blikavýma očima hledíce, nic z toho udělali, a pan Jan Hlavsa s mistrem Václavem opět ku králi pracují.

Bůh nebeský, kterýž všecky věci mocí svou spravuje 1525
z předzvědění od věčnosti, co se koli státi mělo a neb ještě se státi má, ráčil jest vzhlednouti na mnohá těžká vzdychání, na pláč a rozličná naříkání lidí nebožátek nevinných, a dáti vnuknutí i srdce dobré obměkčené králi pánu i jeho radám, aby se již nachýlil dobrotivěji k svým poddaným podlé pouhé a světlé spravedlnosti, pro nesmírné vymyšlení, nátisk lidí v boží naději šlechetných, podlé světa také rozumných a vážných, chudých i bohatých, kteříž jsou trpěli těch všech časův od správcův světských i duchovních města Pražského bez viny; o kterémž, zdá mi se, dosti jest povědíno v prvních i druhých knihách spisu tohoto. Již pak, abych daleko nezacházel a k konci se přiblížiti mohl, k pořádku příhody zběhlé přistoupím.

A protož času toho, když Pražané s knížetem a s jinými posly z Uher časem jarním minulým s nepotvrzenými kompaktaty od krále přijeli; tehdy brzo potom listové královští,

1525. jeho. Ale toho jest ničímž neprovedl. A k tomu výpověď královskou o těch vězních také sobě ku pomoci brali, a tak, že slova, prý, královská nazpátek jíti nemají, potvrzovali, jakoby v tom pána svého chtěli trestati; kteréhožto psaní nikdá král za výpověď soudem nalezenou nepoložil a nejmenoval, ale toliko rozkázáním na zprávu jedné strany.

Těmi i jinými zámysly konšelé tarasovali svou zlovolnost a nepoddanost proti králi, pánu svému, a obec na témž upevnili, aby se to vždy rozešlo. A tak to psaní královské opět v nic obrátili.

Hlava 2.

V níž se vypravuje o sněmu položeném od krále Ludvíka v Kolíně, všecky obsílaje, kromě pana Lva a Pražan. Ale pan Lev s Pražany, jsouce u Hory, jaké poselství do sněmu posílají; a vypovědění své těžkosti vznášejí a páně Caherovo kázaní připomínají. Dále o nějakém Duchkovi kramáři, jak jest sobě sám hrdlo odjal a se oběsil, a jak jest po smrti s jeho tělem nakládáno bylo.

Když to tak všecko v mlčení stálo, král položil sjezd
8. List všem stavům světským země České, v středu před sv. Martinem téhož léta 1525 do města Kolína nad Labem, v kterémžto položení odmísil kníže Karla, pana Lva a všecky soudce zemské s rytířstvem jim připojeným, krom pana Adama kancléře a pana Jakuba podkomořího měst královských; z stavu městského také vymísil Pražany, jichžto žádného z těch král neobsílal. K kterémužto sjezdu sjelo se množství pánův a rytířstva i poslové z měst, a nebylo prostranství v městě ani na předměstí k hospodám.

Ale kníže a pan Lev s svými a Pražané sjeli se do
9. List. Hory nemalý také počet. A když bylo na zejtří ve čtvrtek, tehdy v tom sjezdu v Kolíně počali jednati o dobré královské i o obecní dobré země České pokojně, jednomyslně a svorně. A v tom přijeli od Hory k nim poslové z rytířstva i Pražané, jsouce od knížete i od pana Lva vysláni, a poselství majíce vypravovati, podali do toho sjezdu listu věřicího, bez pochyby proto, aby je různo roztrhali. A oni list přijavše, odložili jim toho listu vyhlášení, i poselství, dokudž prvé artikulové

na stavy vznešení nebyli zavříni. A tak když již artikule za- 1566.
vřeli, teprv kázali ten list čísti a posly slyšeli. Na to všecko
dána jest jim slušná odpověd, s kteroužto jsou se zase do
Hory vrátili. Po kteréžto odpovědi Kolínští nechtěli jich k sobě,
totiž těch, kteříž byli u Hory, žádným obyčejem v to jednání
připojiti; nébrž když opět kníže k nim do Kolína poslal, chtě-li-liby, aby mezi ně přijel, že chce s nimi rád jednati, oni
vyslyšavše posly, povětrně jich odbyli, všickni veřejně pravíce, že jim toho není potřebí.

A těch dní při tom sjezdu pan Jan Hlavsa a jiní z Prahy vytištění oznamovali všecko své obtížení přede všemi stavy: kterak král ráčil se k nim dobrotivě, laskavě i spravedlivě nachýliti podlé neviny jich; ale že to samými Pražany schází, že nechtí vůli a rozkázání pána svého místa dáti ani povoliti. Nad to i toto toužebně vznášeli: kterak oni Pražané nedávno o nich opět po městech rozpisovali, dávajíce jim vinu, jakoby o to u měst pracovali, aby od nich odtrhli všecken stav městský. A tu hned se přede všemi, a zvláště před posly z měst, osvědčovali, dokládajíce se jich, že tak není — jakož pak žádný k tomu se neozval, aby měli křivou věc tvrditi — žádajíce v tom ve všem za radu, za pomoc i za spravedlivé opatření.

V neděli potom ráno dána jim na to odpověd z jedno- 12. Listopadu.
stejné vůle: že to chtí rádi učiniti a v ničemž jich neopouštěti. A tu hned páni a rytířstvo poručili poslům z měst, aby bez meškání sjeli se do Prahy, a jednali to přátelsky s Pražany, aby se vůli královské dosti státi mohlo. Pakliby se to nestalo od Pražanův, tehdy aby to hned oznámili panu kancléři nejvyššímu. A na tom se toho dne rozjeli, vysoce sobě přiříkajíce, aby všickni podlé krále pána svého stáli. A tak král odtrhl od Pražan všecken stav městský.

Při témž sjezdu bylo rozjímáno a připomenuto, že Havel Cahera administrator v neděli před tím sjezdem minulou na kázaní svém v Týně mluvil, dotýkaje vysoce na cti všech těch pánův a rytířstva i měst, kteříž tam byli, v tento rozum: „Kteréž jsou, prý, zrady nešlechetní pikarti nedokonali, že jí tam v Kolíně chtí dokonati.“ Při kterémžto sjezdu byli z panského stavu pan Jindřich z Rožmberka na Krumlově, pan Adam z Hradce, nejvyšší kancléř království Českého, pan Jan

152[illegible]. z Vartmberka na Dubé, pan Kundrat z Krajku na Mladém Boleslavi, pan Frídrich z Donína na Dražicích, páni Kostkové z Postupic, pan Vojtěch z Pernštejna na Pardubicích, a jiní mnozí páni a rytířstvo. Z strany také druhé, kteříž u Hory byli, totiž: kníže Karel, hejtman zemský, pan Zdeněk Lev, a jiní někteří páni a rytířstvo, zvláště z soudcův zemských, a Pražané. A ti všickni jsou se také v puntu a společnosti přidrželi, na odpor oněm prvním již jmenovaným.

A když se stav městský, poslové, podlé zůstání jich do Prahy dne určeného sjeli; to což měli Pražanům i obci u veliké kolleji z poručení mluviti, mluvili, vedouce k dobré svornosti, k lásce a ku pokoji mezi nimi a těmi osobami od nich vytištěnými. Ale oni dali jim odpověd dosti nepříjemnou a nelibou, v ten rozum: „že nemají se oč s těmi vypověděnými smlouvati a nad to ani souditi; poněvadž jsou již prvé souzeni a s nimi slyšáni před knížetem a před posly z měst.“ I to sobě všecko za výmluvu brali ku pomoci, což jsou mezi sebou ve schůzi předešlé obecní o svatém Václavě rozjímali.

Z tohoto můž již každý zřetedlně znáti, že Pražané nic ku pomoci sobě neměli stálého, ani toho, aby již o to souzeni byli. A jest zpráva o tom již prvé položena, jak jsou byli souzeni; nebo nic tu, kdež je s obou stran kníže vyslyšel, souzeno, ani k místu a konci dovedeno nebylo. Nebo spravedlivý člověk všecko spravedlivě, svobodně a světle oblibuje; ale nespravedlivý a křivý nechce než všecko ve tmách působiti, a tak světla a soudu spravedlivého musí nenáviděti. A jest věc podezřelá toho, kdož se rozeznání lidskému brání, že ten jsa křiv, nechce než mocí spravedlnosti své dokazovati.

Není věc zbytečná, ani marná, že přimísiti chci o této příhodě, kteráž se mezi tou bouřkou v Praze přihodila téhož léta některou chvíli brzo po sv. Ondřeji. A to proto učiním, že konečně řeči boží se plní a budou se plniti. Neb obyčejně to bývá: kdož jámu jinému kopá, že sám do ní, než kdo jiný, prvé upadne, podlé řeči Ducha sv. v žalmu sedmém; a kdož se cizímu neštěstí raduje, potřebí jest jemu, aby prvé za sebou se ohledl, jest-li také za ním v patách jeho, totiž neštěstí. Jakož pak se přihodilo jednomu kramáři, jmenem Duchkovi řečenému, měštěnínu jistě neposlednímu, kterýž dosti

bohaté kupectví své měl a vedl, na kteréž se znamenitě u 1525
lidí zdlužil, výše, nežli jest jemu jeho vlastní statek postačiti mohl. Ten času těch nesnází říkával: kdyby to možné bylo, žeby chtěl rád sám svou vlastní rukou všecky pikarty svěsiti, spáliti a stínati. Potom naň přišlo to, že jsa na mysli své příliš zmámený a otrápený z božího dopuštění pro neústupnost věřitelův, pro dluhy v svém vlastním domu v Starém městě na náměstí blíž kostela sv. Michala, před kterýmž byliny, koření od dávných časův obyčejně u lékárny prodávají, sám sebe prvé oběsil a za Jidášem odšel, dřív nežli jest počal jiné věšeti. Potom ho z města vyvezli a na tři míle od Prahy před Benešovem ve vsi N. u kostela, s jakýms oklamáním těch sedlákův, pohřeb mu udělali; kteřížto ač úplatek vzali za to, však několiký den, uptavše se, že jest visalec, a že je často děsil a strašil, vykopali ho zase. Přátelé jeho nevěděvše ho kam díti, chtěli ho v lesích zakopati; kdež sedláci jim tu místa jemu dáti nechtěli, ale ku Praze ho vezti museli. Žena jeho s přátely jeho, jsouc od Pražanův přinucena, musila jej katům dáti, a oni za Horskou branou mu na hranici pohřeb nový ohněm dělali; a nemohše ho ve dvou dnech spáliti, neb toliko byl opálený, musili mu hlavu srýti a zakopati ho do země. O takovém skutku hodnověrní lidé vyznávali.

Hlava 3.

V níž se vypravuje, jak Pražané vyšlých z města manželky vypovídají; a opět pan Jan Hlavsa s mistrem Brikcím do Uher k králi, a někteří páni zemští podlé nich, pracují, a kníže Karel za nimi. Dále jaké král Ludvík psaní Pražanům učinil. Přitom o Jiříkovi Lopatském, jak jest do vězení vzat, i o jeho smrti, a kterak jsou jemu pohřbu dáti nechtěli, a též Erasimovi a Václavovi Kašovi.

Potom pak v pondělí před svatou Lucií Pražané obmy- 11. Pros.
slili sobě jinou novou kratochvíl, obeslavše na radnici manželky těch měšťanův vypověděných, kterýmž byli rok k vyprodání statkův do sv. Havla minulého jmenovali, a vypověděli je také, aby konečně ve čtyrech nedělích pořád zběhlých statky rozprodaly a za svými muži se vybraly; pakliby toho

1525. neučinily, že vědí, kam tím mají se hýbati. — Sám bůh zná, co jest budoucího, poněvadž svévolně rozkázání krále pána svého zamítali, a v ničemž ho téměř neuposlechli podlé psaní jeho předloženého, kteréž jim po dvakrát učinil, jak se ke všem vypověděným zachovati mají.

V tom pak času, poněvadž první i druhé psaní královské v nic obrátili, opět pan Jan Hlavsa a mistr Brikcí do Uher k králi o touž věc, a podlé nich pan kancléř, pan Jan z Vartmberka, a jiní z rytířstva pracovali o to, i o jiné královské i zemské potřeby. A po nich také kníže Karel za nimi se na touž cestu vypravil, aby všem těm na překážku u krále byl, na místě svém i na místě Pražanův; jakož jest pak tak skutečně učinil, jsa tam spolu s nimi za několik nedělí přítomen. Ale však dřív, než tam dojel, splašil se na mysli své, a nesměl do Budína dojeti, protože mu jeho svědomí vnitřní z strany krále pána to učiniti bránilo, protože ne bez příčiny král jemu na jeho psaní rozličná odpovědi nedával. A protož potřeboval lékařství od lékařův zvláštních, a potom teprv z Ostřehoma, přijav receptu od arcibiskupa toho po ukázání jemu vody, k králi přijel do Budína, ale prvé nic, než až mu cestu arcibiskup proklestil. A v tom zpráva od žen přišla z Prahy k králi za nimi do Uher o vypovědění jich; nebo při vyjítí času těm ženám ukázaného Pražané byli jim roku přidali do hromnic nejprvnějších, čekajíce v tom odtahu od knížete, zástupce svého, z Uher novin potěšitedlných, a všem lidem nevinným žalostivých. Ale božím jednáním a dobrých lidí snažností změnilo se jim to. Neb král byl hned psal list po třetí Pražanům, konšelům a starším obce jich, v ta slova:

„**Ludvík** z boží milosti atd. Poctiví naši věrní milí! Jakož jsme byli vám před časem již minulým učiniti psaní ráčili, co se těch osob a poddaných Našich, kteříž z Našeho rozkázání z města Pražského vyšli jsou, i také těch osob, kterýmž i vy z města také vyjíti a statky rozprodati rozkázali jste, dotýče, že tak chtíti míti ráčíme, aby oni statkův svých neprodávali, ale při nich svobodně byli a je opatrovali, dotud, dokudžby taková věc a všecka ta mezi vámi různice, buďto smlouvou přátelskou a nebo spravedlivým soudem konce a místa nevzala, jakož též psaní Naše to v sobě zavírá: i srozuměti jsme tomu ráčili, že takové vám Naše psaní a rozká-

zání, ani glejt Náš, kterýž jsme těm osobám některým a pod- 1526.
daným Našim dáti ráčili, u vás nic platné nebylo, poněvadž až do tohoto času do svých statkův vpuštěni nejsou, a Našeho rozkázání ani glejtu že požiti nemohou; nébrž zprávu máme, kterak byste i nyní některým ženám těch od vás vypověděných mužův a poddaných Našich preč z města Našeho Pražského v jistém času také vystěhovati se rozkázali, na Naši vůli a rozkázání se v tom nic neobracujíce, což jest Nám velmi těžké a s nemalým podivením. Protož vám ještě přísně a pod nemilostí Naší přikazovati ráčíme: abyste týmiž osobami a ženami z města Našeho nikam nehýbali; pakliby již pryč odešly, abyste je zase do jich statkův a obydlí beze vší překážky pustili; a jiných víc žádného abyste nevypovídali, ale tak se zachovali, jakož jsme vám prvé psaním svým poručiti a rozkázati ráčili. Nebo na tom býti ráčíme, aby taková všecka různice a nesnáz svůj konec nebo smlouvou přátelskou a nebo spravedlivým soudem vzala. Protož to znajíce, tak se zachovejte, jakž vám píšem a chtíti míti ráčíme, jináč toho nečiníce, pod uvarováním hněvu a nemilosti Naší královské.
Dán v Budíně ve čtvrtek před ochtábem božího křtění, léta 11. Led.
Páně 1526.

Ludovicus rex m. p.“

Sotva tomu psaní a rozkázání královskému Pražané dosti učinili, v tom toliko, že jsou již těch žen s pokojem nechali; ale jiných věcí blikavýma očima a hluchýma ušima, též jako prvé, pominuli, důvodem tímto: neb když Jiřík Lopatský, jeden z vypověděných, přijel byl od Hory časem vánočním do Prahy, domnívaje se, že podlé vůle královské při opatrování statku svého zachován a bezpečen bude; neminulo tomu tří dní, až ho richtář s pacholky z domu jeho vlastního od oběda z zástolé do vězení vzal, v kterémž trval, až jej tam umořili, dříve, nežli jich listové královští o něho došli, nechtěvše
ho dáti na žádné rukojmě. A na den sv. Matěje, když ne- 24. Ún.
chtěli mu pohřbů dopustiti v městě, kázali ho vynesti do špitálu sv. Pavla za Poříčskou bránu, bez kněží, bez žákův i beze všeho zvonění (dobrý a šlechetný člověk, kdežkoli lehne, i bez těch lidských kukybankův všudy dobře lehne) a tam ho pochovali a divadlo po smrti z něho učinili.

A tak potom i prvé ti učitelé Pražští, majíce sobě ku

1508. pomoci světskou ruku, nechtěli žádnému z těch vypověděných pohřbu dopustiti, jako Janovi Erasimovi, když jsa velmi nemocí obtížen, život svůj dokonal v Červeném Lisu při vinici pana Hlavsy za městem, že sotva toho mocí nebránili, že kněz Jan Osel, opat Slovanský, jsa toliko ne pod jich, ale pod správou královskou, dopustil jemu na hřbitově svém u kláštera pohřeb míti; Václavovi Kašovi též, když v nemoci své tejně přišel do domu svého pro opatření, tu umřel, a vézti ho musili k Brandýsu mrtvého do vsi Dřevčice řečené; panu Janovi Doktůrkovi též, ač jest nebyl vypovědín, však když umřel v městě, musili ho vézti do Brodu Českého, preto že nechtěl chváliti zlého jako dobrého; a jiné též některé vypověděné z města vezli, proto, že kohož chtěli, toho každého v kuklu oblačeli pikartskou, víc z zlosti nežli z důvodu. K tomu také opět mimo vůli královskou Víta mečíře, Petra nožíře, Duchka, Kapalína a j., měšťany své, vypověděli po nadepsaném psaní, své zlosti potvrzujíce, buď králi i každému dobrému libo nebo žel.

Hlava 4.

V níž se vypisuje, kterak pan Lev ku panu Jindřichovi z Rožmberka s listem obranním komorníky posílá; a co se jest těm komorníkům od něho přihodilo. A dále jaké opět listy král Ludvík Pražanům o ty vypověděné posílá.

Když pak bylo o suchých dnech postních potom hned přišlých, přimísilo se k prvnímu zlému jiné zlé, že se přihodilo: když pan Lev poslal z soudu zemského, kterýž tehdáž držán byl, dva komorníky od úřadu s listem obranním ku panu Jindřichovi z Rožmberka na Krumlov; a když jej přijal a přečetl, kázal ty komorníky do vězení vsázeti, kteříž, jak zpráva byla, tam byli držáni dva neb tři dni. Potom kázal je vypustiti, a přinutil je, aby snědli ten list se vším. A když jsou to učiniti musili, rozkázal jim vína tak, jakž toho žádost měli, k zapíjení dáti; a potom na kůži jimi dosti tuze metali. A když to všecko se stalo, naposledy pustil je z zámku dolův a kázal na ně psy štváti, až i sešli. Když se zase navrátili ti komorníci, a zprávu, jak se jim přihodilo,

v soudu učinili, mnozí se tomu smáli, a někteří to obtěžovali. A ta věc vzrostla byla z toho: že pan Petr z Rožmberka, strýc pana Jindřicha nadepsaného, maje se z toho světa bráti, činil zřízení o Krumlovském i jiném svém zboží a statku, a poručil panství svá panu Lvovi na jistý spůsob; v kteréž se chtěl brzo po smrti jeho uvázati. Ale pan Jindřich jemu toho zbraňoval, chtěje k tomu míti lepší právo a spravedlnost, a obdržal na králi pánu, že se mu dopustil král v to uvázati; a toho jest skutečně dovedl. Potom jsa od pana Lva ku právu pohnán, stávati nechtěl, z příčin sobě uložených slušných, až k tomu přišlo, že pan Lev právo na něm ustál. A tak tím pravidlem šlo, že pan Lev purkrabě obsílal k tažení s vojskem proti němu všecku zemi podlé zřízení zemského, jako proti odbojníku práva: ale král takové tažení s vojskem proti němu byl přetrhl, a rozkázal všem, aby toho nečinili. A on opět vždy potom obsílal, tak že stavové jemu v tom povolni býti nechtěli proti vůli královské, až k tomu skutku dotčenému přišlo. 1526.

A v pondělí na den sv. Řehoře pan Jan Hlavsa a mistr Brikcí od krále do Hory přijeli. A toho dne také poslové přinesli listy královské z Uher Pražanům na radnici do plné obce, tu kdež měla rada toho dne u nich obnovena býti, o ty měšťany všecky vypověděné. A to psaní stalo se k nim již po čtvrté. Kterýchžto listův pořádek byl tento: nejprv purkmistru, konšelům, starším i vší obci Pražské: 12. Břez.

„**Ludvík** z boží milosti atd. Poctiví věrní Naši milí! V paměti máte, kterak jsme vám již několikero psaní učiniti ráčili, co se těch osob a poddaných Našich dotýče, kterýmž jsme byli na onen čas z některých zpráv z města Našeho Pražského odjíti a vyprodati se rozkázati ráčili; a též i těch, kterýmž potom i vy z téhož města vyjíti a vyprodati se jste rozkázali: aby oni statkův svých neprodávali, ale při nich zůstali a je opatrovali, dotud, dokudžby ta všecka nesnáz buďto smlouvou přátelskou, anebo spravedlivým soudem konce a místa nevzala, zvláště, poněvadž ti poddaní Naši před Námi a radami Našimi tomu, což jest o nich rozpisováno a Nás zpravováno i mluveno, odpírali jsou a odpírají, a k slyšení pořádnému a k soudu se volali a volají, z pokuty žádné se nevynímajíce. I zprávu máme od týchž podd

1526. žeby takové psaní Naše a rozkázání u vás místa nemělo, a tím žebyste se zastírali: jakoby poslové vaši, kteříž jsou u Nás před sv. Duchem roku minulého byli, ústní od Nás poručení měli, abyste se na žádné Naše psaní, ačbychom o též osoby učiniti ráčili, neobraceli; a tak oni poddaní Naši že proto až do tohoto času statkův svých opatrovati a jich svobodně užívati nemohou, nepřestávajíce Nás vždy snažně žádati za spravedlivé opatření. Kdež My slyšíce jich takové řeči, prosby a spravedlivé podání, jsouce povinni jednoho každého v spravedlnosti opatrovati, i nechtíce tomu, aby jim, ani žádnému, v jich spravedlnosti co ublíženo bylo; a protož vám ještě přísně přikazujem, a tak chtíti míti ráčíme: abyste se podlé Našeho předešlého i tohoto psaní k nim zachovali, a jim v tom, aby oni statky své opatrovali a jich užívali, překážky nečinili, aniž činiti nedopouštěli, k prodávání statkův jich nenutili, žádného víc, buďto ženského nebo mužského pohlaví, nevypovídali, ale pokojně se k sobě z obojí strany zachovali; nebo jsme My jim v tom ve všem svobodu a bezpečenství, i kdežby koli býti chtěli, dáti ráčili a dáváme, až do té vší pře skonání. Nebo na tom konečně býti ráčíme, aby ta všecka nesnáz a různice mezi vámi a jimi neb smlouvou přátelskou skrze prostředky, kteréž vám obojí straně bez prodlení oznámíme, a nebo soudem spravedlivým konec a místo vzala; nebo přes jich takové spravedlivé podávání z těch dvou cest jedné spravedlivě nikoli minouti nemůžeme. Paklibyste se vždy tím Naším rozkázáním, a nebo ústním poručením zastírali a zastírati chtěli, a na Naše psaní se nechtěli obrátiti: tehdy abyste k nám ty osoby bez prodlévání vypravili, kteréž jsou na vás to vznesli, žebychom takové, abyste se na žádné psaní Naše neobraceli, poručení učiniti ráčili, a tu My jim totéž, což tuto Naše vůle jest, ústně oznámiti ráčíme. I protož znajíce v tom konečnou vůli a rozkázání Naše, tak se zachovejte, jinak toho nikoli nečiníce, ač se chcete hněvu a nemilosti Naší královské uvarovati. Dán v Budíně na den svaté Apoleny panny, léta 1526, království Našeho Uherského a Českého desátého.“

9. Ún.

Druhý list do rady tento purkmistru a konšelům Pražským:

„**Ludvík** z boží milosti atd. Poctiví Naši věrní milí! Které jsme vám a obci vaší psaní nyní učiniti ráčili o tu

roztržitost a rozdvojení, které se jest mezi vámi zběhlo, co jest v tom vůle Naše, srozuměti můžte. I napomínáme vás, abyste vy předkem, jakožto úředníci a přísežní Naši, takové vůli Naší neodpírali, a jiné všecky abyste k tomu vedli a napomínali, aby i oni podlé té Naší vůle všickni se zachovali, nic se tím rozkázáním Naším a nebo výpovědí, kteréž jsme byli na onen čas z některých příčin a zpráv učiniti ráčili, ani jakým ústním poručením nezastírajíce. Jest-li žeby pak kdo tomu odpíral, a nebo proti psaní a vůli Naší na odpor mluvil: toho každého abyste Nám ihned oznámili; nebo My takového, jakožto Nám odporného, trestati ráčíme a tu naň pokutu vzložiti, kteráž jemu také libá nebude. Protož znajíce takovou vůli Naši, tak se zachovejte, jakž vám psáti ráčíme, jináč toho nečiníce, pod uvarováním hněvu a nemilosti Naší. Dán dne a léta téhož, jakož nahoře. 1526.

Ludovicus rex m. p.“

Tuto opět mistr Pašek mlčí, ani již tvrditi smí, aby mu král ústně co o tom poručil. A daremní věc jest se na tom dlouho zastavovati; neb jakož prvé, tak i nyní Pražané nepoddaně králi, pánu svému, se postavili a k ničemuž se neměli, krom' toho, že jsou k vypovídání mužův i žen, a nad to ku přinucení k vyprodání na ten čas nepospíchali. A však Pašek nesměl se nikdá k králi vypraviti, aby jej v tom poručenství ústním, kteréž vyhlašoval, pamatoval. A potom se k tomu vždy navrátili, že mimo to všecko vypovídali některé měšťany málo výše psané, a zvláště Reginu Lopatskou.

Při těchto všech psaních královských předešlých mistr Pašek stopy tratil, chodě za plachtou. Nebo na onen čas sv. Markety léta 1524 v přítomnosti pana Artleba z Moravy, Stanislava biskupa Holomuckého a Jana Žabky sekretáře, poslův královských, na radnici Pražské štědře mluvil, ale pokrytě, slovem jiných spoluradních: že vůli a psaní krále J. Msti, pokloníce hlav svých, chtí naplniti; potom pak až do této chvíle nechtěl místa dávati rozličnému jeho psaní, a netoliko se jemu již nepoklonil, ale aniž, aby o něm vědomo bylo, vděčen chtěl býti. Neb ono první se jemu k trápení lidí nevinných líbilo; ale tuto mu bylo k nelibosti, proto že mu na překážku bylo k jeho tyranství. Jakož pak potom bylo jemu to od krále Ferdinanda vzpomenuto, když ho z Prahy vypověděl.

1526.

Hlava 5.

V níž se oznamuje, jaké psaní do konsistoře král Ludvík učinil, a druhý list do měst královských, všecky napomínaje a přísně kněžím přikazuje, aby těch kázaní bouřlivých zanechali, ale raději lidí k lásce a k pokoji napomínali.

Při témž času také král psal o takovouž věc list do konsistoře takto:

„Ludvík z boží milosti atd. Nábožní, poctiví věrní Naši milí! Zprávu máme, kterakby někteří z vás faráŕové a kněží v městě Našem Pražském kázaní nepokojná a hanlivá proti osobám mnohým ze všech tří stavův činiti měli, a lidu obecního jedněch proti druhým pozdvihovali a rozličně haněli; též také proti listům Našim, kteréž jsme předešlých časův poctivým Pražanům psáti rozkázati ráčili o tu různici, kteráž jest v městě Našem Pražském mezi poddanými Našimi povstala, že jest ta vůle Naše, aby ta všecka nesnáz a různice během přátelským srovnána byla, a nebo spravedlivým soudem konec a místo vzala — mluvíce a kážíce: žeby ti listové pod jmenem Našm královským postranně vyjednáni byli. Což jest Nám nemálo protimyslné, že se taková kázaní, z kterýchžto nepokoj a neláska pochází, i činí i dopouštějí. A protož vám pilně a přísně přikazujem, abyste napřed sami lid obecní na svých kázaních k lásce křesťanské, k svornosti a ku pokoji vedli, i jiným farářům a kněžím totéž oznámili a tak se zachovati rozkázali. A byl-liby kdo v Našem městě Pražském nalezen, jenžby u víře křesťanské bloudil: ten aby byl před vás a konšely obeslán a slyšán; a bylo-liby naň to dovedeno a skutečně uznáno, ten aby byl napraven; a pakliby při svém bludu neústupně stáli a napraviti se nedali, takovým abyste v slušném času vyprodati se rozkázali. Což se pak psaní Našeho dotýče, kteréž jsme o osobách z Prahy na ten čas vyšlých učiniti ráčili, o tom abyste věděli: že jest z Našeho jistého rozkázání a konečné vůle, s podepsáním vlastní rukou Naší vyšlo; nebo na tom konečně býti ráčíme, aby všecky různice, kteréž jsou v království Našem Českém mezi poddanými Našimi, upokojeny byly. A protož

to znajíce, lid k tomu abyste vedli a napomínali, aby taková 1526.
vůle Naše svůj průchod míti mohla. A pakliby kdo přes toto Naše psaní k jakému nepokoji vedl a pozdvihoval, takovému žádnému toho bychom trpěti neráčili. I to znajíce, tak se zachovejte, jakž vám píšem a chtíti míti ráčíme. Dán na Budíně léta a dne ut supra.

Ludovicus rex m. p."

Druhý list do měst královských, jakby se měli zachovati podlé téhož psaní:

„**Ludvík** z boží milosti atd. Poctiví věrní Naši milí! Došla jest nás zpráva, kterakby času některého nedávno minulého psaní do některých měst Našich královských království Českého, i také k vám, a zvláště od administratora Pražského faráři vašemu přišlo, i na kázaní vůbec lidem čteno a oznamováno, co se těch osob poddaných Našich dotýče, kterýmž jsme byli na některé zprávy z města Našeho Pražského vyprodati se rozkázati ráčili, i také těch, kterýmž oni Pražané vyprodati se rozkázali, jakoby též osoby listy sobě pod jmenem Naším královským skrze čížkoli zřízení postranní vyjednaly, někteří to vykládajíce, jakoby falešné býti měly; a to ty listy, kteréž jsme byli Pražanům psáti rozkázali, aby též osoby statkův svých neprodávaly, ale je opatrovaly a jich užívaly, dotud, dokužby ta všecka nesnáz buďto smlouvou přátelskou, nebo spravedlivým soudem konce a místa nevzala, a víc aby žádného nevypovídali. Ježto jest Nám to nemálo protimyslné, neb to pravda není, aby ti listové bez vědomí a konečné vůle Naší vyjíti měli; nebo jsme My takové psaní jim Pražanům s jistým Naším vědomím psáti rozkázali i rukou Naší vlastní podepsati se ráčili, a ještě táž a taková vůle Naše podlé týchž prvnějších listův jest. Také i o tom zprávu máme, kterakby v některých městech farářové a kněží kázaní bouřlivá a nepokojná činiti měli, jedny proti druhým ošklivíce, pozdvihali a haněli. A protož vám přikazujem, abyste faráři svému a kněžím jmenem Naším rozkázali, aby oni takových kázaní nepokojných přestali a nechali; ale lid k lásce a ku pokoji a k svornosti vedli a napomínali. A byl-liby kdo v městě vašem nalezen, jenžby u víře svaté křesťanské bloudil: ten aby byl před vás a kněží vaše povolán; a bylo-liby naň to v pravdě

1506. dovedeno a skutečně uznáno, ten a takový aby byl napraven; pakliby v svém bludu neústupně stál a napraviti se nedal, takovému abyste v času slušném vyprodati se rozkázali. Protož znajíce tuto Naši konečnou vůli, tak se zachovejte, jakož vám psáti ráčíme, jináč toho nikoliv nečiníce. Dán na Budíně léta a dne téhož ut supra.

Ludovicus rex m. p.“

Hlava 6.

V níž se vypisuje, jak král Ludvík všem stavům sněm v Kolíně pokládá, Pražany a vypovězené všecky obsílá. Dále pana Lva s panem Jindřichem o tu nesnáz rovnají; při tom pan Lev vznáší, jak veliký počet jízdných Pražané mají; a nezjednavše nic, pryč se rozjíždějí. A bratr Matěj se připomíná.

Času téměř toho král obsílal a položil sjezd v Kolíně
17. Dub. všem stavům ve čtvrtek po provodní neděli, těm toliko, kteříž byli na onen čas sv. Martina minulého také k témuž obesláni na též místo. A k tomu všecky vypověděné z Prahy k témuž dni do Kolína také obsílal. Jiné pak pány, totiž pana Lva, kníže Karla, a jiné pány a rytířstvo i Pražany s jich spolkem obsílal k témuž dni do Hory, na to totiž, aby se obojí, Kolínští s Horskými, o nesnáze vzniklé přátelsky srovnali a smluvili skrze prostředky pány posly a řečníky: pána pana Artleba z Bozkovic a na Třebiči a pána pana Jana z Pernštejna a na Helfenštejně, pány moravské k tomu vyslané od krále, a srovnajíce se, aby společně o sněm obecní budoucí jednali. Jakož pak tak se dálo, že ti páni poslové rokovali mezi pány z Rožmberka, panem Joštem a panem Janem, na místě pana Jindřicha bratra jich, podlé zprávy, tehdáž nemocného, a mezi panem Lvem o tu nesnáz a poručenství pana Petra z Rožmberka, strýce jich. Ale že se proti sobě s obou stran velmi zatvrdili, tak že jedna strana, totiž pan Lev, nechtěl než bráti, a druhá nechtěla nic dáti, a protož se smlouva mezi nimi v nic rozešla.

Což se pak Pražanův s těmi osobami od nich vypověděnými dotýče, páni poslové královští nadepsaní napomenutí učinili Pražanům, aby se dali naleznouti v Kolíně dne jednoho

hodinu jmenovitou ke smlouvě a k rokování přátelskému. 1506.
V tom pan Lev s svými, maje úmysl podlé jiného panstva s Pražany při tom býti, podal toho na pány posly, aby opatřeni byli v Kolíně hospodami, proto, že pravili se míti v tom k sjezdu u Hory na půl třetího tisíce koní. Ale páni poslové, tak jakž slušelo, na to podání pověděli: „že jim nic od krále není poručeno, aby měli komu hospody jednati, a že jim to náležité není učiniti.“

Pan Lev tou řečí hrušek v popele hledal; neb podlé vědomosti lidí, kdyby všecky koně při dolích i jinde u vší Hory měl tehdáž počítati, jistá jest věc, žeby se takový počet se všemi těmi pohostinu příjezdnými koňmi, kteréž jsou s pilností mnozí lidé shledali i počítali, neshledal a tak, jakž mluvil, nenalezl. Ale co jest Lev tím obmýšlel, rozum lidský všeho dosáhnouti můž.

A v tom poručeno bylo knížeti Karlovi v Kolíně při příjezdu jeho tehdáž od pánův poslův, aby jim do Hory oznámil: poněvadž pravili se míti tak veliký počet koní, chtí-li v menším počtu z sebe do Kolína vyslati, aby vyslali.

A když jel k Hoře a potkal se s nimi, ano již z Hory vyjížděli, tu pak divný spletek se stal pod přikrytím, tak že jsou se všickni zase do Hory obrátili: buďto z strachu některého, buďto z pouhé svévolnosti se stalo, že se to vše rozešlo.

A když bylo toho dne v nešpory, přijeli z rytířstva a z Pražanův do Kolína několik osob v malém počtu, jsouce od Hory vysláni, zpravujíce, co jest k nim kníže na potkání mluvil, obrátiv je zase, a že podlé jeho zprávy v tomto počtu přijeli. Ale kníže, jsa již také opět přítomen, v některých řečech odpíral těm slovům a poslům Horským, tak že tím poselstvím nasmíšili všecky, a jakž přijeli, tak se zase do Hory vrátili.

Potom na zejtří v sobotu napomenuti opět byli Pražané 14. Dub.
k témuž, jako prvé, od pánův poslův, aby k tomu rokování do Kolína přijeli. Ale oni odepsali, vymlouvajíce se: „že se podlé psaní královského zachovati chtěli a do Kolína přijeti; a že jsou byli z Hory již vyjeli, ale obráceni jsou zase od knížete na potkání, aby se zase navrátili, že není potřeba,

1508. aby tak ve mnoze jeti měli," vyměřujíce sobě, jakby se, kdyby k tomu přišlo, smlouvati chtěli, a „jak můž to těžce býti bez úrazu výpovědi královské, kterouž na onen čas rozkázal ty osoby vypovídati." Proti čemuž jest potom, i také nyní jinak jim rozkazoval světle v tom listu posledním, kterýž do rady jich psal na den sv. Apoleny minulé; a tak tím psaním předešlým tu nedím výpověd, ale rozkázání své umořiti ráčil a v nic obrátiti. Tomu se zpěčovali, dále dotýkajíce i nějakých svých svobod, aby proti nim nic neučinili: ježto i to nepodobné jest k průvodu, aby měli jaké svobody na to míti, aby mocí proti svým přísahám křivdu měli někomu učiniti. Nebo veliký rozdíl jest v tom mezi stavy panským a rytířským, a městským, proto, že stav panský a rytířský v této zemi těch svobod jsou dávno užívali; by pak netoliko podlé spravedlnosti poddané své spravovali, ale někdy mocí na ně sáhli, že jim žádný v to nikdá, ani král nevkračuje. Ale stav městský, poněvadž nejsou páni dědiční svých spoluměšťanův, ale jednostejně a zároveň jsou všickni poddaní krále pána svého dědičného; a konšelé v městech, že nejsou páni svých spoluměšťanův, ale úředníci a náměstkové pána svého: a tak to na ně nesluší, jsouce poddaní pána jednoho, aby pán jich neměl se vložiti v bezpraví jedněch proti druhým učiněné, a cožby chybilo práva a spravedlnosti, aby neměl moci král, pán jich, proti křivdě a násilí žádného obhajovati. A té jsou svobody Pražané chtěli užívati! A tak tím obyčejem rozvedli ten tanec, aby z té smlouvy nic nebylo. A s tím od Hory všickni s tím spolkem jich se rozjeli.

A poněvadž pan Lev, purkrabě, s některými pány a rytířstvem i také s Pražany, nesrovnali se s volí královskou, aby v svornosti a v lásce s těmi pány a rytířstvem i stavem městským v Kolíně přítomnými společně jednali o potřeby náležité: že ti všickni stavové v Kolíně se spolčili za jednoho člověka podlé krále pána svého, aby se žádným nespravovali jiným, než králem pánem svým dědičným, v ničemž jedni druhých neopouštějíce, z příčiny té: poněvadž král ráčil se obrátiti a státi při nich podlé těch artikulův, kterýmž pan Lev s svými byl odpíral, o kteréž bylo tudíž jednáno při prvním sjezdu o sv. Martině, že oni krále nikterakž v tom opustiti nemíní. A v to také jsou pojati všickni ti, kteříž

jsou z Prahy od svých žen, dětí i statkův byli vytištěni, že 1522.
též král ráčil při nich státi, neustoupiv toho, což jest o nich Pražanům několikrát přísně rozkazoval, aby do svých statkův zase vpuštěni byli pokojně. A však proto ti vypovědění v zapomenutí při tom nebyli; nébrž že ta věc u krále tak opatřena byla z daru božího ode všech stavův při témž sjezdu. A na tom zůstali: poněvadž jsou již dokonaleji nepovolnost Pražanův tak dobře proti králi pánu, jako proti těm osobám skutečně poznali, i jimi samými jest se to rokování rozešlo, že toho nemíníme opustiti; ale že ta všecka jich nesnáz musí průchod a konec svůj bráti podlé zasloužení jedné každé strany.

Dále, aby také každému známo bylo, že při tom sjezdu také oznámeno bylo: že to psaní a rozkázání krále i králové Jich Mstí, Pražanům toho času učiněné o bratra Matěje poustenníka, toho ctného a šlechetného muže, aby ho bez meškání z vězení svého pustili, v zmaření přišlo, že jsou toho zhola neučinili, a v nic to rozkázání přišlo a se obrátilo, beze vší slušné výmluvy.

Hlava 7.

V níž se vypisuje, jak Pražané svou vysoce stavějí a skrze arcibiskupa Ostřehomského mnoho provozují. Dále jak Turek škody v Uherské zemi činil, Bělehradu dobyl, a jak král Ludvík žalostivě i pro pána boha, aby Čechové mu pomoc dali, prosí. Při tom, kteří a jak táhnou, se jmenují, a jak se jest ta bitva stala a jak jest král Ludvík zahynul.

Po tak mnohých nesnázech přišlo již k tomu na nejvyšší, že Pražané svými běhy dotýkali se důstojenství krále pána svého, postavivše se nepoddaně a neposlušně proti němu; a k tomu se již nachylovalo, jakoby ho již za pána svého dědičného míti nechtěli. A to se již zřetedlně ukázalo, že předepsanému psaní a vůli jeho nikterakž skůro povoliti nechtěli, ani tomu místa dáti, aby zvláště měli koho z těch osob k němu vypraviti, kteříž se nejvíc tím zastírali, pravíce: že jim mluvil, aby se na žádné psaní jeho neobraceli, mimo to, k čemuž jim, jakož oni vyznávali, na jich zprávu křivou

1526. snad byl povolil. Ale toho jsou ničímž nikdá neprovedli, neb neměli žádného důvodu pravého ani pořádného, a tak jest byla zřetedlná křivda a faleš. Neb ten Ostřehomský arcibiskup, tak jak lidé povětrně zpravovali, něco k Paškovi a k jiným jeho tovaryšům v Budíně k tomu podobného mohl mluviti všetečně bez přítomnosti královské, jakoby to činil slovem královským; a on Pašek potom to v Pražské obci vtrušoval za jistou pravdu, kdežto pak král nikdá potom k tomu se nepřiznal. Důvod toho jest: kdyby to tak bylo, Pašek by se v tom nikoli nezmeškal, aby neměl sobě na to jistoty zjednati, aby měl potom co ukázati. Druhé: žeby král nikdá toho Pražanům potom nepsal, aby k němu ty osoby vyslali, kteříž pravili se takovou vůli dotčenou jeho slyšeti, a aby se tím víc nezastírali; jakož jsou pak nesměli toho nikdá učiniti, aby vyslali. Třetí: nebylo by potřebí již králi o to další péče míti, ani posílati řečníkův, pánův moravských, do Kolína k sjezdu předešlému, aby mocně jednali na místě královském mezi Pražany a vypověděnými, jakož jest pověděno. A tak to i jiné že hodněji jest, tomu všemu věřiti, nežli Paškovi s jeho tovaryši, ano i tomu arcibiskupu nevěrnému. I z té příčiny, poněvadž jest již králi náleželo výstupku proti němu učiněného litovati, nad kterýž ztěžka vyšší býti můž: toho všeho v mlčení s radou svou zanechal, dokudžby do koruny České nepřijel.

A v tom času Turek nepřítel škodu znamenitou v Uherské zemi činil, a Bělehradu zámku, kterýž při jeho pomezí jest, mocně dobyl. A když nechtěl na tom přestati, umyslil se k Budínu pustiti. A král Ludvík, znamenav veliké své nebezpečenství, posílal řečníky do Čech, psal, žádal, i nejednou rozkazoval všem ze všech stavův, a nejvýš (co nad to žalostivějšího býti můž?) pro pána boha prosil, aby mu ku pomoci lidu zbrojného poslali.

Ale Čechové někteří, a zvláště pan Lev, a jiní soudcové zemští s jich spolkem a s Pražany, na sněm se obecní odvolávali, chtíce o to prvé jednati. A jiní nečekavše sněmu, totiž ti všickni páni a rytířstvo z kraje Boleslavského, ač jsou sami osobně netáhli, však pomoc znamenitou peněžitou učinili a dali v moc panu kancléři, kterýž sjednal lidí služebných spolu s svými nemalý počet, táhli všickni spolu bez

ství Českému, chtě býti králem) v týž rozum listy svými 1526.
skrze řečníky své, žeby král Ludvík zahynul, toho potvrzovali; veliké a předivné boží dopuštění a neobsáhlý soud jeho v takovéto příhodě oznamujíce.

Potom, když po bitvě bylo, někteří navrátivše se k tomu místu, dobyli krále z toho bahna a pod břehem ho zakopali. A po několika nedělích vykopali ho zase, a do Bělehradu bližšího, tu kdež jest pohřeb královský, přinesli. A potom brzo sjeli se do téhož Bělehradu Uhři k slavnosti všech svatých, a pohřeb mu učinili; a dřív než minulo 24 hodin, vévodu sedmihradského Jana Štěpana za krále sobě volili i korunovali. Měšťané pak a obyvatelé Budínští, jsouce strašeni Turkem, mnoho se jich z města vystěhovalo a preč se vybrali, Židův tam nechavše. A potom v několika dnech Turci do Budína přitáhli a jej opanovali, město spálili, a Židy téměř všecky zmordovali; Pešť město také vypálili, a jiné věci zlé páchali.

Zlé bylo opatření od Čechův toho krále pána! Neb, jakož jest předpovědíno, že někteří jemu pomoc s lidem učinili, a jiní nic; a někteří, jakožto Pražané, ač jsou po jiných a za jinými se vypravili, a podlé nich města některá již jmenovaná, vytáhše s lidem z Čech za Budín k místu nadepsanému: tu se zastavili a dále netáhli, až se ta bitva nešťastná stala. Z toho ze všeho sluší povážiti, že žádná jiná počátkem příčina toho neštěstí krále Ludvíka a zmocnění se s veliké strany od Turkův i vkořenění v Uherské zemi nebyla, nežli ta bouřka Pražská. Neb hned, jakž se státi měla, v přátelství a ve spolky jíti počali s Pražany mnozí z vyšších stavův, nejvýš pan Lev s jinými pány soudci, tak aby jedni druhých v potřebách neopouštěli, uvrhše v to víru a moc. A oni sebravše sobě takovou sílu, i pozdvihli se jedni proti druhým, netoliko v Praze, ale i v panském i rytířském stavích, a tak v nesvornost velikou a v nelásku nesmírnou vešli. A k tomu skutku nápomocni byli Pražanům větší díl z městského stavu po městech královských, spravujíce se jimi a říkajíce skrze Jana Rančíka z Hradce Králové: „že jest nám užitečné, abychom po hlavě chodili.“ A kněží toho podlé administratora na vrch práva dopomáhali, popuzujíce lidí ke všemu zlému i nejhoršímu na kázaních svých bez přestání, jakoby lidi na

1526. koně k bitvě sázeli. A král se tudy k jedné straně sobě poddanější víc nežli k druhé byl připojil a obrátil, jakož z předešlých teď řečí tomu dobře porozumíš. A tak z těch počátkův a nesvorností království České bylo rozděleno, že již král od nich malý prospěch měl; nebo ti, kdož jsou se jeho přidrželi jako pána svého, mdlí byli (ačkoli upřímí), v takové příliš veliké potřebě jemu prospívati; poněvadž odporná jim strana v tom se s nimi nesrovnávala. A tak tudy musila zkáza přijíti dílem ďábelským, od boha dopuštěným; neb podlé rozumu lidského silnější každá pospolnost bývá, nežli po různu roztrhaná. A ti spolkové začali se byli z příčin některých v prvních knihách položených, a zvláště pro počty páně Lvovy, pro úřadův změnění, a naposledy pro statek pána z Rožmberka, o kterýž pan Lev usiloval.

Hlava 8.

V níž se vypravuje a na rozum dává, jak přítel v potřebě poznán bývá. Přitom když jsou Turci Budína dobyli, co jsou tam působili. Přitom život a dobrota krále Ludvíka se vypisuje i schvaluje, a tu jest ho zavedla.

Tuto sluší při tom znáti a pilně znamenati, podlé přísloví lidu obecného, že v potřebě a v nouzi přítel poznán bývá: a též také v potřebě pána mocného světského poslušenství, milost a věrnost lidí jemu poddaných se nalézá. Já žádného nenaříkám a nesoudím, ale toho všeho, co se stalo, jiným k rozvážení připouštím; nebo mně o jiné větší péče není, než abych napsal to, což se jest samo v sobě stalo, pro správu a výstrahu budoucí. A protož každý, jakž rozumí, tak valchuj a mel to, což já za žernov sypati budu.

I věz, že rozum toho dovozuje, že poddaní krále pána jej příliš zanedbali, pro nemilost osoby jeho a pro přílišnou dobrotu jeho. Nebo grof, jinak vévoda, Jan Štefan v Sedmihradské zemi, nikam se z místa nehýbal, aniž jest jakou pomoc králi učinil; ale s pokojem seděl i doseděl — a Turek jemu žádné škody na jeho panství nečinil, sem i tam mimo něho táhna; nébrž dočkal toho, že jest již za krále uherského přijat. A jiní Uhři též, jak jsou se v nuzné potřebě

témuž králi Ludvíkovi postavili podlé poddané povinnosti své, nebo kterakkoli jináč, skutkové to vypravují a všecky okolní země o tom hlásají. Ještě dále věz, že jak jsou se Turci Budína a Peště zmocnili, a to obé vypálili krom zámku Budínského, že po takovém úklidu z země Uherské zase nazpátek táhli k svým mezem, a svými toho neosadili. A měšťané Budínští, kteříž byli z města utekli, zase se brzo navrátili a znovu se stavěli a opravovali. A nad to Uhři krále svého nového Jana Štefana na zámku tudíž na stolici královskou posadili, beze vší překážky a strachu. 1526.

Čechové také někteří týmž spůsobem, zvláště vrchní správce a soudce zemští s jich spolkem, doma všeho useděli, neučinivše králi žádné pomoci na jeho mnohé žalostivé (buď bohu líto!) netoliko rozkázání, ale ani na neobyčejné a žalostivé žádosti jeho; kterémuž se byli dskami zemskými všickni tři stavové zapsali na sněmu obecném, položeném na den sv. Vincencia léta 1523, při přítomnosti jeho na hradě Pražském, aby mu pomoc berní na Turky učinili; a pakliby to nepostačilo a Turek by do Uher vtrhl, tehdy že nemají nikterakž krále opustiti, ale pomoc jemu učiniti mají, jako proti nepřátelům víry křesťanské. Ač pak se zdá, že jest výmluvu dosti slušnou pan Lev s jinými svými i s Pražany měl, odvolávajíce se na obecný sněm k jednání o to podlé zřízení zemského; ale poněvadž taková potřeba náhlá králi pánu nastala, že Turek k Budínu nenadále pospíchal: páni, rytířstvo a města, krom Pražan, kteříž se podlé krále pána svého byli zastavili a v Kolíně své sjezdy mívali, v rozdílu a v různici veliké jsouce s panem Lvem, s jeho spolkem a s Pražany — jimžto všem náleželo se na sněm obecný odvolávati, též jako jiným — a však ti jsou se na den sv. Petra a Pavla, apoštolův božích, k obeslání královskému do Kolína společně sjeli, a to jednali, aby žádného nečekajíce, tomu dosti učinili a pomoc králi dali; jakož pak král když položil jim i všem jiným rok k vytažení na den svaté Markety, podlé toho rozjevše se, bez meškání vytáhli. A věc jest vědoma, že pan Lev se všemi svými žádných sjezdův neměli o to, mohouce dobře a slušně, též jako odporná jim strana, totiž ti, kteříž jsou se z Kolína rozjeli, to učiniti; a však aniž pomoc jakou učinili.

1526. Ale Pražané, o nichž jest již mluveno, ačkoli jsou po jiných z Prahy vytáhli, však tolikéž jsou, jakoby doma seděli, zjednali, krom toho, že jsou naložiti a útratu v tom tažení vésti musili, ale na jalovo. Neb snadno jest cizí ucho jako plsť řezati. A jest s podivením, že v půl páté neděli před bitvou, od soboty čtvrtý den po svatém Jakubu až do dne svatého Jana počítaje, nemohli k králi dotáhnouti: zase pak v půl třetí neděli domův do Prahy se navrátili! Ti také, nad zápis dskami učiněný, zapsali se knihami svými městskými v pondělí po všech svatých léta 1524, aby krále pána svého neopouštěli, jakož o tom jest v prvních knihách v Hlavě 25 v artikuli 18 položeno: i toho se nestalo. A města též jiná, kteráž s nimi táhli, měvše se králem pánem svým, a ne Pražany, ani žádným jiným spravovati, a táhnouti prvé při času od krále položeném se panem Jakubem podkomořím a s jinými městy, podlé téhož rozkázání královského a podlé jich všech vysokého přiříkání v Kolíně, toho jsou neučinili a tak se nezachovali, spravujíce se Pražany a potom hejtmany jich, Pastuchou s Blažkem, teprv vytáhše po jiných. A protož z toho ze všeho toto býti musí: kdož sobě sám kuklu zle nebo dobře skrojí a v ni se obleče, ten sobě sám, že jest ji sobě tak udělal, děkovati bude, a v ní sám choditi musí.

Znamenejž ještě pilně přílišné neštěstí takového pána a krále, k jakému jej konci a zahynutí přivedlo, že není slýcháno o takové příhodě nenadálé tak mocného pána. Kdo jest poznal smysl a radu a soud boha všemohoucího, kterýž má moc, nad císařem, králem, papežem i jinými všemi lidmi div svůj ukázati, moha toho tak a jiného jináč k zahubení přivésti, též nyní, jako při počátku světa! A protož velmi nejistý soud lidský jest: proč pán bůh na světě lidi dobré a šlechetné trápí a časně zahubí rozličnými příhodami, pokušení na ně, a očistec v tomto světě i smrt nenadálou dopouštěje; a proč lidem zlým a nepravým štěstí a prospěch dlouho ve vší rozkoši dává? Ten soud žádnému z lidí, ale samému bohu náleží.

Nadepsaný pak král Ludvík kraloval po otci svém deset let a pět měsícův, maje počet věku svého dvadceti let a dva měsíce. Byl jest jistě pán dobrotivý a na své poddané laskavý a k spravedlnosti příchylný, kdyby neměl překážky od lidí

lstivých a spravedlnosti i všemu dobrému odporných. Kterážto 1526.
přílišná dobrota jej zavedla, a od bedlivosti velikích a vysokých věcí odvedla, přemožen jsa rozličnými kratochvílemi, totiž: myslivostmi, tanci, průjížďkami, divadly, honbami, kolbami a jinými podobnými věcmi, kterýmiž se příliš zaneprazdňoval; a tudy obmeškání mnohé lidí poddaných přicházeti musilo, a zvláště když zůřivosti přísné, spravedlivé časem a místem náležitým se od něho neukazovalo. Kteréžto dobroty a jiných ctností jeho mnozí, a zvláště Pražané, zle užívali, a nebojíce se žádného trestání, činili, kdy a co chtěli, a na psaní jeho mnohá nic nedbali. A protož, což jest skrze křehkost mladosti své před dvěma lety těm všem lidem z Prahy vypověděným upříkřil, dopustiv na ně skrze nepravou a křivou zprávu, od Pražanův učiněnou, takové zlé věci nekřesťanské i nelidské bez vyslyšení, že již potom skrze vnuknutí boží toho želel, maje zprávu jinou, upřímou a dokonalou těch všech příběhův, a žádost velikou srdečnou měl, aby to všeckno k nápravě zase přivedl podlé pouhé a světlé spravedlnosti, netoliko jako pán a kníže, ale jako nejlítostivější otec synův svých. Ale poněvadž z předzvědění boha všemohoucího a nejvyššího, bez jehožto vůle nic se nestalo, ta věc k dokonalosti a dostiučinění horlivé jeho žádosti přijíti nemohla (v kteréžto žádosti bůh jemu života jeho ukrátiti ráčil); v svém božském tajemství jinou cestu uložil, jiný čas i prostředek k opatření svých věrných a slitování, kteréhož se lidé nenadějí: aby ne David, ale Šalomoun syn jeho chrám jemu postavil; aby vzhledna na soužení a na ustavičné srdečné vzdychání a lkání svých věrných, ráčil jim z toho pomoci skrze snažnou bedlivost dobrých a upřímných lidí.

(Konec knihy třetí.)

Kniha čtvrtá.

O volení arciknížete rakouského Ferdinanda za krále a pána země České, i co jest se za kralování jeho dálo doma i vně, a o potupném vypovědění Havla Cahery, v ty časy administratora, ze všech zemí královských a mistra Jana Paška z Prahy, i o jiném mnohém, až do té nesnáze Pražské skonání.

Hlava 1.

V níž se vypisuje, kterak po smrti krále Ludvíka Čechové sobě sněm položili na hradě Pražském, a přitom jaký pohřeb byl učiněn králi Ludvíkovi. Dále o volení nového krále Ferdinanda, a o propuštění z vězení bratra Matěje.

1526. Potom když se již po zemi České a jinde v křesťanství všudy vůkol o konečném zahynutí, tak žalostivém jako potupném, krále Ludvíka, i o jeho pohřbu a opanování také Budína od Turkův, i o nedbánlivosti Uhrův i jiných lidí pověst rozhlašovala; tehdy pan Lev, nejvyšší purkrabě Pražský, a jiní stavu panského, rytířského i městského, znajíce pilnou potřebu toho býti, na předešlé rozdíly, nevole a různice společné, o kterýchž jest dosti povědíno, musili se zapomenouti a z jednostejné vůle položili sobě sněm na hradě Pražském ten
5. října. pátek po svatém Františku. Pražané dali také volati biřicem: že se dává glejt všem stavům bezpečný k tomu jednání.

A když se k tomu sněmu sjeli všickni tři stavové, tehdy jakž takž smířivše se povrchně jedni s druhými, jednali o zemské dobré i o budoucího krále.

10. říj. V středu pak, sedmého dne před sv. Havlem, pohřeb a služby činili kněží hradští i Pražští dolejší za duši krále Ludvíka, s úpravami k tomu vymyšlenými, s zvoněním a s zpí-

váním; Pražští také, z navyklosti předkův svých víc než z milosti, aby pořádku neminuli, to činili. 1526.

A v úterý, na den sv. Severína, volenci byli ze všech tří stavův vybráni na to, aby volili a snesli se na místě vší země o krále a pána nového, z každého stavu osm osob, z panského, rytířského i městského. A téhož dne dána jest jim přísaha, každému stavu obzvláštně, ráno v kaple sv. Václava. A tu při tom snesli se a dokonali, pustivše hlas o arcikníželi Ferdinandovi rakouském. A na zejtří v středu přede vším sněmem ho za krále a pána dědičného voleného země České zjevně a konečně vyhlásili; a Te Deum laudamus hned zvonili a zpívali po vší Praze. Jehožto rod byl tento: 23. ř. j.

A počátek jeho vezmu od císaře Fridricha, slavné paměti, kterýžto zplodil syna Maxmiliana řečeného. Ten potom vstoupil na stolici císařskou po otci svém, a měl syna jmenem Filipa, kterýžto Filip po některém času byl králem v zemi Hišpanské. Ten opět zplodil dva syny a dceru: jednomu jmeno bylo staršímu Karel, druhému Ferdinand a dceři Maria. Kare po smrti děda svého Maxmiliana císaře a Filipa otce svého byl volen za císaře; Ferdinand nadepsaný za arcikníže Rakouské, a potom času tohoto za krále Českého, a Maria dána byla za manželku králi Ludvíkovi Uherskému a Českému, o kterémž výše psáno jest. A tak král Ludvík měl sestru knížete Ferdinanda, a kníže také měl jeho vlastní sestru zase za manželku.

O tom králi a pánu Ferdinandovi byla pověst, že jest milovník spravedlnosti, maje křivdu v nenávisti. A protož mnohým Čechům těžko bylo o něm slyšeti, zvláště těm, kterýmž spravedlnost i všecken řád dobrý v nelibosti byl; ale dobrým, šlechetným a spravedlnosti žíznivým byl velmi vděčný, proto že již nesměli mnozí hlavy pozdvihnouti pro přílišnou nespravedlnost těch, kteříž moc nad nimi měli. Neb jsou byli tomu mnozí přivykli, aby měli pána takového, kterýžby jim tak rozkazoval, aby činili, kdyby chtěli a coby chtěli, beze vší překážky; a aby toliko měl slovo královské, bez moci a bez skutečnosti; jakož pak tím spůsobem země Česká příliš hladem spravedlnosti jest vymořena a zemdlena byla. A tak tomuto králi a pánu dal pán bůh, aby nesl meč k chvále dobrým a ku potupě lidem nepravým.

1526. A téhož dne v středu nadepsanou bratr Matěj poustenník, vězeň, propuštěn jest z vězení od Pražanův na ten způsob, aby z města šel do západu slunce. A tak dostalo mu se v tom vězení seděti půl druhého léta a půl šesté neděle; o jehožto příčině nebo nepříčině k zavinění, a jakého jest života byl, dosti jest v druhých knihách o něm mluveno. A když byl puštěn z vězení, tehdy nějaký Jeronym, titulem kněz, v ty časy farář u sv. Havla v Praze, psaní anebo list jemu psal při času všech svatých léta téhož 1526, ukazuje jemu jakous cestu širokou a mnohými lidmi ubitou k pravé pravdě a podlé smyslu jeho poctě boží, ale před lotry velmi nebezpečnou a prašnou, aby jej od pravé cesty, bezpečné a jisté, travou čistou porostlé, lidmi již zametané, po kteréž řídcí k utěšenému pokoji královskému chodili, odvedl, v tato slova níže položená:

24. říj.

Hlava 2.

V níž se oznamuje o nějakém knězi Hieronymovi, faráři u sv. Havla, jaký jest list psal bratru Matějovi, když byl z vězení propuštěn.

„Milost pána Ježíše s tebou, láska boží a dílnost Ducha svatého tě navštěvuj. Amen.

Bratře v pánu bohu Matěji, mně milý vždycky! Psaní a rozmlouvání své byl bych několikrát k tobě učinil; ale přístupu takového, ač jsem několikrát hledal, nenalezl jsem; nyní času nemnoho k tomu ač jsem naleznouti mohl, v němž toto oznamuji. Lituji, lituji tvého velmi neštěstí, netoliko z strany časného života, ale nejvíc z strany bohatství tvé milé duše, připomínaje sobě krále Ezechiáše bohatství, kterak šeredstvím zmrhal zboží a statek, když Babylonští schytralým krádežem jej o to připravili. Tak poznávám, milý bratře Matěji! bohatství, kteréž jest bylo při tobě i na poušti skrze pilnou práci, časté modlitby, čítání a přemyšlování v zákoně páně, časté přijímání těla a krve pána Ježíše Krista, že jsou nepřátelé to bohatství odjali, vpustivše v tvé srdce zalíbení: ty že jsi bohatý v rozumu zákona božího, kterýmžby převyšoval všecky doktory, i pikarty, všecko také kněžstvo. A toho dosahuji z toho: neb prvé jsi býval častý hodovník stolu

ně; nébrž i pánům Pražanům, kteréž jsi psaní učinil z pou- 1566.
, že to máš do sebe, oznámil jsi: stůl páně že jest k my-
že častých požitkův z něho chceš nabývati.

Ó jináč již, milý bratře Matěji! na sebe jsi vynesl: je-
o roznášení traktátův starých kacířův táborských, v nichžto
ohá rouhání jsou sepsána, z nichžto mně jeden jsi poslal.
ohé všetečnosti a rouhání v sobě ten traktát má, zvláště
, jímž potrava páně a nápoj v lehkost se obrací těmito
vy: „Bytem přirozeným a nejvyšším tělo Kristovo jest na
i, druhým duchovně prostředním bytem jest v lidech ná-
iných bohomyslných, třetím nejnižším bytem jest v svátosti
tostně." Toho žádný z evangelistův, žádný z apoštolův, žá-
ý z doktorův nikdá nepsal jest; není to hlas Kristův, ne-
u to slova Kristova, nejsou to slova apoštolská. Pán, kdo
ší hlas jeho, praví, že jest ovce z ovčince jeho; kdož jiný
s slyší, dí, že jest z jiného ovčince. Cizí hlas: „svátostní
), svátostní krev, žehnaný chléb, žehnané víno, znamení
i Kristova, znamení krve Kristovy." Kacířská písma, milý
tře Matěji! roznášeje, mnoho jsi jím strávil: Skřineckého,
jest se po druhé křtil a pikartem jest, a jiných mnoho,
to jim ani co do slova božího jest, ani do postův, ani do
chův odpuštění a zůstání. Svatý Petr pověděl: že skrze
ové mistry cesta bude v rouhání dána; mnozí že smilstva,
jest falešného jich učení, následovati budou, jichžto čeká
hlé zatracení. Též svatý Pavel: že budou převraceti hloupí
ieustaviční svatého Pavla nesnadné řeči, jako i jiná písma,
vému vlastnímu zatracení. Ó pohleď na dílo, že nic jsi ani
ebe, ani u jiných neprospěl! poznej, že jsi bídný a chudý,
snad se domníváš, že jsi hojný a bohatý, buď v učení,
ř v vtipu, buď v svátosti, buď v pokoře. Ó buď chudý du-
m v pokoře a umění, a ne bohatý s pikarty! Napomínám
pro milý bůh, navrátě se na poušť, čiň pokání, modl se,
liby snad pán bůh nad tebou se smiloval, a žádej, které
zavedl, ať by zase i s tebou v jednotu víry přišli.

Psaní, která jsi učinil administratorovi, prosím, odpusť
žeť málo napovím, velmi jsi tehdáž vyšel z člověka, a to
m: oznamoval jsi, že co jest, ježto se nelíbí jednomu do
hého, že to jemu chceš vůči oznámiti. Ty prvé několiko
ělí ten list byl jsi rozeslal mezi zemany, kteréžto psaní

1566. prvé administratora došlo, nežli jsi ty je jemu poslal. V tom listu, že jsi ty velmi bohatý při rozumu vykládání kšaftu páně, oznámil jsi, dav se v potupování všech duchovních správcův i pánův Pražanův.

Času se nedostává; psalť bych, kde a jak při víře boží na omylu stavíš se. Však jednoť toto oznamuji tobě: Věříš-li, že jest se Slovo vtělilo, a Slovo že jest tělo učiněno? takéť nebude těžko, že jest to tak, věřiti, že nám ráčil vydati to tělo, kteréž za nás jest zrazeno, a krev tu, kteráž za nás jest vylita. A říkáme: „Půjdu ku pánu bohu,“ když chodíme k tělu a krvi pána Ježíše Krista, pro spojení nerozdílného božství s člověčenstvím; neb jakož se jednou spojilo božství s člověčenstvím, nedělilo se a děliti se nebude na věky. Jakož Abrahamovi bůh mluvil řeči odporné, tak i nám, kteréž mluví, zdají se odporné; věrný Abraham vždycky byl, a věrní křesťané s apoštoly také vždycky věří. Neb i tu Abrahamovi bůh pověděl, že nad hvězdy nebeské semeno jeho rozmnoží; a než Isák k letům přišel, kázal ho bůh obětovati. Neřekl bohu: kterak to můž býti, aby se tak stalo, že semeno jeho se rozmnoží? Jakož věřil, že v starosti můž mu syna dáti, tak také věřil, by pak i syn obětován byl, že jest mocen jeho vzkřísiti a slibu svému dosti učiniti. Tak při novém zákoně, pannou matka Kristova že jest zůstala, ač jest ho počala i porodila, věří lid křesťanský; též také, ač seděl za stolem v mírném svém těle, ježto ho nic neubývalo, ani se umenšilo, věřili apoštolé, že jim pod způsobem chleba i vína pravé tělo své a krev zůstavuje, ač jako odporné řeči mluvil, jedno: „Neodejdu-li já, utěšitel nepřijde k vám. S vámi jsem až do skonání světa. Jdu, abych vám připravil místo.“ — Ó od učení rozličného novotvárného odstup! poznej se, nech bohatství v umění napřed pověděném, buď chudý duchem, navrať se zase na poušť, svůj život dokonej! Pánu bohu a milosti jeho poručen buď!“

Tento kněz svátosti těla Kristova zapírá, čině to sám proti sobě i proti papeži; a protož svou rukou vlastní takto se podepsal: „Kněz Jeronym,
farář Havelský.“

Hlava 3.

V níž se pokládá odpověd bratra Matěje na list svrchu psaný.

„Milost a pokoj boží a Krista Ježíše buď tobě, kněže Jeronyme v pánu bohu milý!

Psaní, které jsi mi učinil po bratru Jírovi mém, přečetl jsem je a jemu jsem vyrozuměl, co v sobě zavírá. V němž oznamuješ, žeby velmi litoval neštěstí mého, netoliko z strany časného života, ale nejvíc duše mé, snad jakobych něco velmi zlého trpěl na obojím člověku. Ale však to věda, znej, že se na tom velmi mýlíš, neznaje pravého a křivého, ani rozeznávaje zisku a škody. Nebo to znej, kněže Jaroši s jinými: že já nehodný nic toho nelituji ani pyči, že jsem potrpěl některý čas vězení od antikrista pro pravdu čtení a jmeno pána Ježíše Krista, poněvadž jsem toho vždycky na pánu bohu prosil a žádal, aby mi takovou měrou pro pravdu svou ráčil dáti trpěti; buď jeho milosti z toho věčná chvála a nekonečné děkování! Také věz i znej: že já sobě s pomocí boží velmi draze a vysoce vážím to vězení a trápení pro pravdu a čtení pána Krista, nade všecka bohatství zlata a stříbra, což ho má antikrist se všemi svými syny i holomky sobě poddanými; a ještě výše mluvím, za jistou věc pravím: že veškeren svět nemá toho bohatství, aby mi to zaplatil.

Není tehdy mé neštěstí, ani žádná škoda, což jsem z vůle boží potrpěl, jakož vy se někteří domníváte, a mne v tom litujete, leč snad proto, že mne za bludného a za pikarta soudíte býti, že jsem pravdu boží zastal a vyznal, a křivdu antikristovu oznámil, a jako nečistou nevěstku nahou všem zjevně ukázal a mrzkost její na světlo vynesl. Toho soudu a křiku vašeho já s pomocí pána boha všemohoucího nic se nelekám, nebojím, ani strachuji. Neb jest obyčej a povaha všech synův papežových: kdoby jim pravdu pravil, jich nevěru, neřády a hříchy ohavné trestal a prebendy ujímal jim, ten každý od nich musí za kacíře a pikarta držán a nazván býti, protivenství a hanění i žalařování od nich trpěti, vedlé svědectví všech písem svatých z zákona božího. Ale mně jest to za nejmenší od vás, nepřátel pravdy boží, za takového

1508. souzen býti; nebo vím, že mi tím neuškodíte, aniž vlasu jednoho s hlavy sejmete bez vůle boží; jakož se i tak stalo, když jsem byl mnohý čas v moci a v rukou vašich vedlé zdání a domnění vašeho. Ale já jsem uvěřil a nepochybně držal, že jsem nebyl v samých rukou vašich, ale v rukou a v moci pána krále všech věkův, boha všemohoucího, kterýž mne ostříhal a choval od násilné moci antikristovy do vůle své.

Dotýkáš mne, žebych v psaní svém, kteréž jsem před časy Pražanům učinil *), měl vůli často tělem a krví Krista Ježíše se krmiti a posilňovati. Aby věděl, že s pomocí boží ještě té vůle jsem, a tím pokrmem a nápojem z víry Kristovy duchovně často se posilňuji: ne na samém posvátném přijímání přestávaje, ale vedlé řeči pána Krista, vypsaných v šestém rozdílu sv. Jana čtení, se zachovávaje; ne jako vy mnozí kněží, synové antikristovi, na samém posvátném jedení a pití těla a krve Kristovy lidi téměř všecky stavíte, a v tom samém slibujete jim život věčný, a žeby tu mnohých užitkův docházeli, k tomu zůvete všecky na pořád, bez víry a pokání i duchovního jedení a pití těla a krve páně. A z toho samého čistého, posvátného přijímání zjevné ovoce se ukazuje: předkem na vás kněžích mnohých, i na lidu obecném mnohém, když ve všech hříších a nepravostech trvají; a zvláště kněží, každý den sloužíce mše, přijímají, a proto mnozí všecky lidi světské hříchy a nepravostmi mrzkými převyšují. I prosím vás, z toho-li ty hříchy a nepravosti pácháte, z častého posvátného přijímání? jakož pravíte, že pána Krista osobného a bytného, boha živého v svátosti přijímáte!

Hlava 4.

A týž list téhož bratra Matěje.

Dále v témž listu dotýkáš také traktátu pravého smyslu z zákona božího starých Táborův, žeby bludný a kacířský byl: a proto ty, ani žádný z vás neukázali jste lepšího a důkladnějšího smyslu a zdravějšího rozumu, vedlé důvodů víry

*) Viz toto psaní na konci knihy této. (Pozn. vyd.)

písma zákona božího o svátosti těla Kristova; neb vždy 1506.
nemůžte jedním a na prosto žádným písmem svatým z řečí pána Krista, ani z řečí apoštolských kterého důvodu ukázati a provesti v pravém smyslu a v zdravém rozumu, aby tak bylo, jako vy kněží antikristovi míti chcete a pravíte: že máte pána Krista osobného, podstatného, bytného, boha živého, jako na pravici boží sedí v nebi, na oltáři v svátosti. Ale toho z víry nedržíte; toliko pro slávu a poctivost svou a pro prebendu tučnou tak vyznáváte před lidem obecním, aby se domnívali, že jste vy stvořitelé boží, jakož tak i někteří kážete; slýcháno bývalo.

Také dotýčeš psaní, kteréž jsem učinil administratorovi a konsistoři. O tom tak pravím: že v tom psaní, což jsem koli psal, pravdu jsem psal z vůle pána boha všemohoucího a s pomocí jeho, lituje veliké křivdy a pekelního bezpraví, kteráž se dělala násilně pravdě jeho a věrným údům Krista pána od antikrista a vás, synův jeho. A pro tu pravdu jistou Krista pána netoliko dlouhé vězení i jakékoliv trápení s pomocí boží hotov jsem byl, i ještě jsem, přetrpěti, kdyby byla vůle jeho svatá, života nasaditi, a jakoužkoli smrt ukrutnou podstoupiti. A toho všeho sám na sobě jsem nezakládal; ale všecka má naděje a doufání i síla a moc k tomu v samém bohu jest byla, aby všecka moc násilná antikristova i brány pekelné nic nemohly proti bohu mocnému, ani proti víře mé. To proto píši, abyste se nedomnívali, žebych sobě v tom vězení stýskal a teskliI, aneb jakého strachu se bál a lekal; z pokory mluvím a z víry vyznávám s apoštolem: že jest mi pán bůh nedal ducha bázně a strachu, ale stálosti, a to vše z milosti své. Dáno mi také netoliko v Krista pána věřiti, ale i proň trpěti s pomocí jeho. Z toho ze všeho jemu buď věčná chvála a děkování ode všeho stvoření! Ne nám, pane, ne nám, ale jmenu tvému dej chválu; neb pravda tvá přemáhá i vítězí a zůstává na věky věkův.

Pravíš také, že jsem nic neprospěl sobě, ani jiným, a že jsem proto bídný a chudý. Z bídy a chudoby, ano z nehodnosti před pánem bohem se nevymlouvám; ale věřím jeho milosti svaté, že ta práce má z vůle jeho, ač nestatečná, není neužitečná ani daremná před obličejem jeho, a ovšem to vězení dlouhé pro obranu čtení svatého; neb věřím, že jest

1566. mnohým pán bůh pomohl z moci a zavedení hrozného antikristova, a bludův jeho modlářských. I mně pán bůh dal známost pravdy své skrze čítání spisův věrných učitelův, abych poznal pravdy základ pravý pána Krista.

Píšeš a velíš mi na poušť, a tam pokání činiti pro bludy, i pro ty lidi, které bych zavedl z vašeho domnění křivého, aby se nade mnou pán bůh smiloval, abych lidi zase k víře přivedl. Ale já s pomocí boží k tomu toto pravím: že mně není potřebí proto na poušť choditi, abych pokání činil z bludův a z jiných zavedení; neb což mi jest pán bůh z milosti a lásky ráčil dáti, předkem na poušti a jinde, známost pravdy své svaté, a zvláště zavedení hrozné antikristovo v bludy a v kacířstva i v modlářství, já z toho ze všeho pána boha chválím ve dne i v noci, a chváliti budu i děkovati na věky věkův jeho milosti z tak velikého a nesmírného dobrodiní. Ale všem kněžím, synům papežským, jest veliká potřeba, a já vám radím, abyste šli na poušť, nechajíce papežského antikristova ustanovení a neřádného i bludného učení, a tam abyste činili pokání z toho, co jste lidí zavedli, na dušech zmordovali, jsouce sami zavedeni a zajati do Babylona římského skrze antikrista, krále nestydaté tváři, o němž Daniel prorok píše. Nebo ač vy se chlubíte a velebíte, žebyste dobře stáli a jiných vůdce byli a správce: ale v pravdě zákona božího a čtení Kristova nemáte žádného základu a gruntu pravého, smyslu a rozumu zdravého; ale všecko zpět a neřádně činíte i vedete, a téměř jako v kole chodíte v samých jednak ustanoveních a nálezcích bludných a škodlivých antikristových, proti pánu bohu a pravdě zákona jeho i čtení Krista Ježíše.

Hlava 5.

A týž list bratra Matěje.

Činíš na mne dále otázku: věřím-li, že jest se Slovo vtělilo? atd. Tu mi divnou barvu s líčidlem podáváš; nebo kdo jest z křesťanův, aby tomu odpíral? i také tomuto: že nám pán Kristus ráčil vydati tělo své, kteréž jest za nás zrazeno, a krev svou, kteráž jest za nás vylitá? Ale toho nedokládáš,

aby ty také věřil, že to Slovo vtělené a tělem učiněné vstoupilo na nebesa, a sedí na pravici boha otce, odkudž, a ne odjinud, přijíti má souditi živé i mrtvé; nébrž dokládáš za nějaký důvod, že tak děti říkají, majíce jíti k přijímání svátosti: „Půjdu ku pánu bohu atd.“ Dále také při večeři své pán Kristus neužíval žádných slov jiných mimo tato slova, kteráž jsou v zákoně božím zapsána, ani apoštol sv. Pavel, vrátiv se z třetího nebe s poselstvím jemu poručeným, kteréž k Korintům vysvědčil; ale toho tak při tom oba nechali, nedotýkajíce toho, tak jako ty, všetečný bludný kněže! chtě to míti, že jest své tělo se vší přirozenou podstatou vydal, o kterémž jest dávno, že má od nich odjíti a na nebesa vstoupiti, předpovídal. A to nám mnohá písma svědčí, že jest se již i tak stalo, nechav nám na světě svátosti těla svého a krve své ku památce pod spůsobem chleba a vína; a toho také neukazují, aby dřív dne soudného se zase měl navrátiti: ale sedě na pravici, tělo jeho se vší podstatou, již oslavené, ustavičně jest s božstvím spojeno a bude bez rozdílu až na věky.

Dále opět příklad dáváš na Abrahamovi, že jest mu bůh mluvil řeči odporné a že jest tomu věřil; a též o panně Marii, že jest pannou zůstala porodivši atd. I kdo tomu opět odpírá, což zákon boží svědčí, aby to všecko tak nebylo, léčby byl člověk ovšem ďáblem zmámený? Neb se to nalézá o Abrahamovi, že jest uvěřil bohu mluvícímu k němu a přikázání dávajícímu, a počteno jest mu to za spravedlnost: a nenalézá se, aby, uvěře člověku a nebo smyšlénkám jeho, mělo mu to počteno býti k spravedlnosti! Též o panně Marii není slušně pochybovati, poněvadž písmo svědčí, že jest bez mužského semene počala i porodila, a pannou před porodem, při porodu i po porodu byla, hodna jsouci chvály nade všecko stvoření. Neb každý křesťan dlužen jest tomu věřiti, o čemž zákon boží vysvědčuje, a zvláště o přikázání božím; ale o čemž mlčí, a vlastní rozum nepříhodný a nepřístupný netoliko nepovoluje písmům zákona, ale víc odpírá: kdo nepozná, že toho křesťan věrný není povinen přijímati? Neb mnohem odpornější věc jest, že bůh svět i všecky věci z ničehož stvořiti ráčil; a však, poněvadž písma zákona, že se tak stalo, svědčí, povinni jsme tomu věřiti, víc nežli důmyslům lidským bez hodného svědectví.

1506 Ale již povím vám, kněžím, nekněžím, novinu divnou, ale bojím se, vám nelibou, samým věrným a voleným radostnou, o tom: že již brzo pán bůh milosrdný propustí a vyvede lid svůj z vězení babylonského, totiž z moci římské, antikrista zlořečeného, otce vašeho. Nebo již všudy z daru milosti boží, téměř po všem křesťanstvu, po zemích a krajinách ruší a kazí se moc jeho nepravá a nešlechetná; neb všudy jednak přicházejí lidé k známosti pravdy, víry, lásky a naděje, skrze čtení Krista Ježíše, v němž jest moc k spasení všech věrných. Již přicházejí od východu i západu slunce k pravdě Krista pána. Také již odjímá bůh království své z moci falešných prorokův, mistrův a zákonníkův, a dává je jiným věrným lidem, kteříž mu vydávají úžitky jeho; běře také pán a hospodář vinici svou z moci nešlechetných, nevěrných a nepravých vinařův, a dává ji jiným vinařům věrného lidu svého.

Hlava 6.

A týž list bratra Matěje. Dále o nějakém Mikulášovi vřetenáři a o Kláře.

Dále mám za to, že snad již víte o tom, kterak jest otec váš a hlava, antikrist, klesl a přemožen, a z víry držím, že i zkažen bude i s svou mocí falešnou. A prosím vás, povězte mi také něco o tom arcibiskupu uherském, skrze kteréhož a vás preláty Pražské ta různice a pokušení násilné přišlo na věrné v zemi České, zvláště v Praze. Toť ten váš vůdce a správce falešný, s kterýmž jste se byli spojili! Zda-li jest nezradil nejprvé nad králem, pánem svým, i nade vší zemí Uherskou, i nad vámi, syny svými, jakož tak o něm všudy ten hlas vzní? I pohleďtež, več jest vás uvedl lotr zrádný a kam se jest děl! A protož abyste vědouce znali a rozuměli: že král kralujících a pán panujících, bůh všemohoucí, nebude a nemůž déle a víc trpěti nevěry, nešlechetnosti lotrovské, hříchův a nepravostí sodomských antikrista a synův jeho, a zvláště zavedení hrozného všeho jednak lidu křesťanského od víry a pravdy Krista pána nebude víc snášeti bůh milosrdný, věřím jeho svaté milosti. Prosím vás,

pomněte sobě, kdež jsem vám byl napsal z vůle boží: že 1526.
jest to vaše poslední vítězství papežské, biskupské a kněžské, a že jste povstali tak ukrutně a slepě proti pánu bohu a pravdě jeho před svým rychlým pádem a brzkým zkažením! I to držte tuze, jakkoliv chcete, zuby i nehty, že vám pán bůh to vladařství nad lidem svým i všelikou správu neřádnou vydře a vezme z rukou vašich. Na to jest přijíti, stůj dlouho neb krátko, pro vaše veliké hříchy a nepravosti, kteréž bez víry a v neřádu pášete, sami duše své i lidské zabíjejíce falešným učením a nepříkladným obcováním, v cizím smyslu, proti víře a zákonu božímu, všech věcí i svátostí Kristových požívajíce. Také vězte, že již pán Ježíš v příchodu blesku svého, totiž pravdy své, všudy tepe a kazí antikrista duchem úst svých skrze věrné kazatele a učitele čtení svatého svého, toho, kterýž se pozdvihuje nade všecko, což slove bůh. Také již jej všudy vyhledává po zemích a krajinách pán bůh všemohoucí s světlem a lucernou slova svého svatého a čtení Krista pána, právě jako onoho zloděje a mordéře, kterýžby se po tmě kryl, a v noci s světlem všudy nalezen bývá: tak se nyní děje antikristu a synům jeho i všem sluhům a holomkům jeho.

Dotýkáš mne také často v svém psaní, žebych se domníval v sobě býti bohatým v učení a neb v umění. A v tom se velmi mýlíš a zle se domníváš u mne toho býti. Neb já se s pomocí boží znám, že jsem člověk prostý a k tomu lejk, nic jiného neuměje hlásati a oznamovati, nežli Krista Ježíše, toho ukřižovaného, a pravdu čtení jeho, v prostých slovích, ne v vysokosti a moudrosti lidského učení, aby nebyl vyprázdněn kříž Kristův, tak jakž mi všemohoucí bůh z milosti a lásky své dává míru víry své v Krista Ježíše.

Tomuto se také divím, kněže Jeronyme! že nejistou a křivou věc píšeš v svém listu, pravě: žebych ten list, kterýž jsem administratorovi poslal, několik nedělí prvé mezi zemany rozeslal. Milý! proč tak mluviti smíš? však tak není, aniž toho kdo můž za pravé mluviti: toliko o jediný den prvé, nežli administratorovi jsem jej z Prahy poslal několik mil. Také tomu neodpírám, aby prvé před vydáním některý den někdo o něm nevěděl; ale ty píšeš, žeby administrator jeho prvé od jiných dosáhl: tu jsi chybil!

1526. Tomuto se také divím, kudy jest to přišlo, když jsem byl u vězení, že všudy po Praze i mezi vámi kněžími bývala řeč puštěna o mně v lid obecní: žebych já z vězení nechtěl sám dobrovolně, a žeby mi otvíráno bývalo, a na vůli dáváno vyjíti a neb nechati; ale já žebych nechtěl než nějaké pomsty čekati. A to opět nepravě a křivě mluveno bylo; nebo vědí páni Pražané, že jest v tom ve všem času jich žádného slova o tom ke mně nebylo mluveno, ani po kom jiném mi bylo vzkázáno. Ano, kterakby to mohlo pravé býti? poněvadž jsou mnozi páni a rytířstvo i města některá, a naposledy král Ludvík i králová, Jich Msti, za to žádali Pražanův, abych puštěn byl, a nic jsou neobdrželi ti všickni! A netoliko to bývalo, ale žádný ke mně z přátel i z těch pánův stavův nemohl puštěn býti. I pohleď též, že jest křivé a nejisté, kdo jest to mluvil a roznášel, žebych nechtěl z vězení proti vůli panské. A opět naproti-tě kněz Mikuláš Hrubec, jinak Rozvoda, bratru mému pravil za jistou věc, ale křivou a nepravou: že jsem chtěl z vězení uteci. Ale já s pomocí boží pravím: že jsem na to nemyslil; a ještě výše pravím: kdyby mi byli všecky dvéře u šatlavy otevřeny, tehdy bez vůle panské nebyl bych vyšel. To dobře vědí, kteří jsou nade mnou strážní byli. Dal mi to pán bůh všemohoucí, abych to vězení s velikou chutí i sladkostí trpěl, beze všeho zámutku i tesknosti; nebo když mi se vězení prodlévalo, také mi radosti a veselí v pánu bohu přibývalo. A to kdyby pak trvalo za několik let, věřil jsem pánu bohu a milosti jeho, žeby mi nedal sobě v tom teskliti, ani se rmoutiti, trpěti pro pravdu jeho a jmeno Krista Ježíše. A přes to, ptej se těch, kteří jsou se mnou mluvili: slyšali-li jsou jediné slovo ode mne kdy, a já sobě stýšti a tesklivím?

Prosím, kněže Jeronyme! přijmi pokojně a přečti trpělivě toto mé psaní, poněvadž jsi žádal, abych odpověd dal; a což mi koli dobrého přeješ, já tobě mnohem víc. Dejž vám pán bůh všemohoucí všem se poznati. Milost boží a pokoj Krista Ježíše zůstaň s tebou!

9. list. Dán v pátek před svatým Martinem léta 1526.“

Potom ačkoliv těch všech časův Pražané od krve vylití pro duchovní věci se zdržovali (jakož jsou se pak i v tom

pochlubili při počátku listy svými, kteréž po vší zemi i jinde 1526.
o těch vězních rozpisovali), však tohoto roku i potom všecko to nahradili, což jsou prvé zmeškali, k konci od boha jim uloženému pospíchajíce. Jakým jsou to pak úmyslem činili, znajíce již, k čemu král budoucí nachýlen byl, to se dále najde v Hlavě 20.

A když se k času vánočnímu téhož léta přibližovalo, kněží po farách v Praze nutili lidi k zpovědi. Jimž se v tom nějaký Mikuláš, vřetenář, a Klára řečená, vdova a hospodyně jeho domovní, v osadě sv. Štěpána Velikého opřeli, nechtíce toho učiniti z příčiny hodné, tak jako na bohobojné lidi slušelo. Farář pak z té osady, nějaký titulem kněz Jakub (kteréhož potom Kolínští měšťané z města pro jeho nezbednost vyhnali), obžaloval je v konsistoři, a ti dále Pražanům, žeby lidé bludní byli; tak že jsou oba jeho původem do vězení dáni byli. A v tom když jednak v konsistoři, jednak na radnici stávali, nechtíce povoliti, což na nich míti chtěli, Pražané pustili administratorovi i jeho kněžstvu úzdu.

Hlava 7.

V níž se oznamuje o témž Mikulášovi vřetenáři a o Kláře hospodyni jeho, jak jsouce na radnici povoláni, před tím vším počtem duchovním i světským víru vyznávají, a páni Piláti vždy jiné a jiné otázky na ně činí. A při tom jak jest ho jeden kněz zle užíval.

Toho času když se psalo léta od narození Syna božího 1526, byla v Novém městě Pražském jedna souseda, jmenem Klára. Ta měla dům svůj u svaté Kateřiny, jenž slove Zbiroh, žena pobožná i dosti bohatá; u kteréž bydlel v podruží nějaký Mikuláš vřetenář, kterýž soustruhem vřeténka a jiné věci dělaje, tak se jest živil. I přihodilo se některého dne před vánoci, když kněží podlé obyčeje svého sousedy obcházejíc, je popisovali, a k zpovědi je nutili, přišli jsou také i k nim, je napomínajíc, jako i jinde, a k zpovědi je nutíc. Tu oni oba je vyslyševše, jim jsou odpověděli a pravíce: že má zpověd dobrovolná býti, tak že k ní žádný bezděčně nemá nutkán býti. Pro kteroužto věc hned jsou je obžalovali faráři svému, nějakému knězi Jiříkovi, toho času u sv. Štěpána

1566 Velikého bydlícímu. A ten farář bez meškání k administratorovi, mistru Havlovi Caherovi, běžel, a na něj, jakby měli bludní lidé býti, vznášel, k tomu se přimlouvaje, aby byli trestáni. Tu administrator beze všeho uvážení dal mu naučení, aby je do vězení oba dva dáti kázal; jakož se pak tak stalo, že jsou byli do těžkého vězení dáni.

Potom třetího dne dožádal se pan administrator s konsistoriány pana purkmistra, aby jim vstoupení bylo dáno přede pány do rady, a starší obecní aby k tomu byli všickni obesláni. I dáno jest jim vstoupení a starší obecní obesláni. Když jsou pak ty dvě osoby z vězení byly na radnici puštěny do obecné světnice, při shromáždění konšelův s staršími obecními a administratora s jeho kněžstvem; tehdy ti kněží mezi jinou řečí otázky na Mikuláše činili tyto:

1. Nejprvé: „coby držel o svátosti oltářní těla a krve páně? věří-li tu také býti tělo Kristovo, kteréž jest na pravici boha Otce, a ne jiné?“

2. A při tom: „věří-li tu býti pravého Krista, majícího krev a duši, tak jakž lidé pobloudilí, jsouce napraveni, za víru drží a vyznávají?“ — Odpověděl jim: že „já tak nikoli nevěřím; než tak věřím i za tuto Kláru vyznávám, poněvadž vůle naše jednostejná jest: kdežkoli věrný kněz s lidem se sejde, slovo páně sobě rozvažuje i všecka dobrodiní božská, že chléb a víno, slovy Kristovými vysvědčené a dobrořečené, jest pravá večeře páně, jížto věrní užívajíce, pamatují na všecky milosti a dary boha Otce, Duchem svatým skrze Krista dané; a tudy, což víc jest, oznamují se vespolek, že jsou jedné víry, a bratr bratra skrze to hodování poznává. Ale kdyžby mělo podlé vašeho smyslu býti, musilo by z toho vyjíti něco jiného, čehož Kristus nikoli neustanovil. Protož, což jsou koli tři evangelistové a svatý Pavel napsali o této večeři, tomu všemu i o tom věřím sprostně a upřímě, nedada toho žádnému napřed; než abych měl vyznávati tu Krista, to ode mne odstup! Neb mi toho tím dovesti nemůžete, což píše sv. Jan evangelista Kristův, kterýž o večeři mnohem dokonaleji pokládá, nežli tito; nébrž i slova jiná pokládá, než jiní evangelistové. Neb píše, že Kristus mluviti ráčil: „Tělo mé právě jest pokrm atd.,“ a tak jest vyloženo; a jiní evangelistové: „Toto jest tělo mé atd.“ Pro-

1527.

Hlava 10.

V níž se vypravuje o nějaké Martě od sv. Klimenta, kterak jest též, jako i první, pro svědectví Kristovo bez viny upálena; a proč se jest po druhé křtila, vypravuje; též jdouci na tu potupnou smrt, před žádným podobenstvím se klaněti nechtěla.

Těch také dní vzali opět Pražané do vězení jinou ženu, jmenem Martu, bytem z Poříčí od svatého Klimenta, o kteréž pověst vzešla, žeby ty upálené byla tvrdila u víře, aby toho neustupovali, což jsou poznali z zákona božího: že Krista jinde osobně, podstatně a bytně podlé jeho přirození není, nežli na nebi, na pravici boží sedícího, podlé obecné víry křesťanské, a že ona také tak věří. Nepodobné jest k víře, jaké jest zmužilosti a smělosti i stálosti byla v mluvení před mistry v konsistoři a na radnici; netoliko nad povahu pohlaví ženského v tom jiné, ale i muže převyšovala. Neb když k ní administrator, aby sobě košili připravila, že bude ohněm spálena, s pohrůžkami mluvil, ona zmužile jim: „kdy chtí koliv,“ odpověděla, „netoliko košili, ale aby na ni dali i plášť, že již ona ke všemu hotova.“ A tou řečí zůřivost v něm i s jeho konsistoří náramně rozpálila proti sobě, na kterouž nic nedbala. A po těch řečech dali ji zase do šatlavy. A v tom vězení vždycky byla ustavičně padesáte nedělí, od dne upálení Mikuláše a Kláry nadepsaných počítajíce. A v tom roce mívala rozličná a veliká pokušení s pohrůžkami od kněžstva, pouštějíce ji do radnice, aby se dala napraviti u víře bez takového trápení, kteréž měla. Ale ona, tak jakž byla hojná v mluvení, přemáhala je všecky písmy božskými. A protož se proti ní víc a víc rozpalovali hněvem a vzteklostí, že jí nemohli odolati, ani pravdy přemáhati; a tak byli příčina její smrti, tak mluvíce: že ji oni berou směle na svůj hřbet.

A když bylo v středu na den svaté Barbory, roku téměř celého zběhlého, to jest, když se již psalo léta 1527, byla vyvedena katem svázaná z šatlavy k popravě na to, aby upálena byla. A biřic volal: „že se jí ta smrt má státi proto, že se jest rouhala svátostem, a že nevěří o těle božím, a 4. Pros.

1506. a z milosrdenství jeho předzvědění k životu věčnému; a jsou milí přátelé bohu, jichžto těla zde některá spálena a sprachnivělá a v nic obrácena jsou; ale zase budou obnovena při soudu a času oslavení v příští Kristovu. A o nich též držím, že se nepřimlouvají za nás, poněvadž duše jich ještě s těly nejsou spojené a mluviti nemohou; a nad to, že jsou jedné vůle s bohem, a protož toho nečiní. Neb se bůh pyšným lidem protiví, tehdy oni se také protiví; pakli je miluje, oni také je milují a každému spasení přejí."

5. Jiná otázka: „Co pak o svatém Pavlu držíš?" — Pověděl: „Držím, že jest nádoba vyvolená Ježíše Krista a zvláštní apoštol, oddělený divným zázrakem od pána boha ke čtení svatému, aby Krista Ježíše kázal mezi pohany a známost pohanům z milosti božské dával skrze slovo jeho; jehožto já žádám tovaryšem býti v utrpeních všech, kterýchžby mi bůh snésti popříti ráčil."

6. Jiná otázka: „coby držal o bratru Lukášovi Boleslavském?" — Pověděl: že „jest člověk dobrý, jemuž také pán bůh milost v známosti zákona jeho dáti ráčil; však v tom se mně nelíbí, že o lidech jiných dobře nesmýšlí. Já ho nesoudím, pán bůh ho suď!"

7. Jiná otázka: „coby držal o bratru Matějovi? — Pověděl: že „jest člověk svatý, dobrý, ale nedokonalý."

8. Jiná otázka: „coby držal o Kalencovi?" — Pověděl: že „jest člověk, maje milost boží, a jest mučedlník pro pravdu boží a Kristovu; a on jest mi tímto vším posloužil poznáním, touto známostí zákona pána Krista."

9. Jiná otázka: „Kolik jest kněží v vaší Malé stránce?" — Pověděl: že „čtyři; a mně jest také ten úřad svěřen, toliko abych Krista Ježíše Syna božího kázal a oznamoval: ale svátostmi já neposluhuji, než toliko slovem božím." — Ptali se ho: „Proč neposluhuješ svátostmi?" — Pověděl: že „proto, neb jsem byl z mládí u jednoho kněze z roty vaší papežské, a ten jest mne zle užíval. Z kteréžto věci zpovídal jsem se bratřím svým, a pro tu příčinu nedopustili jsou mi svátostmi posluhovati." A tu hned při tom všech vůbec prosil, kteří tu stáli, řka: „Milí dobří lidé! máte-li dítky své, nedávejte jich kněžím, neb jistě jich zle užívají a nic z nich dobrého nebývá, tak jakž je oni cvičí."

Po té řeči kněží ti s mistry a s administratorem, nedavše mu žádné na jeho mluvení odpovědi, krom té, napomínajíc jej k tomu, aby všech bludův (kterých nikdá neprovedli, aniž mu nad tó, což mluvil, co jistšího ukázali) ustoupil, dada se napraviti. A když jim jako falešným prorokům odpíral, dav jim zachování o zlém užívání mládencův; tehdy jej hned odsoudili za kacíře a upálení hodného. A tak jest odsouzen s Klárou hospodyní na oheň za purkmistrství Jakuba Kocoura bakaláře z Poříčí. 1526.

Hlava 8.

V níž se vypravuje, když byl Mikuláš vřetenář a Klára na smrt vedeni, co se jest nějakému panu Hynkovi Perknovskému přihodilo; a při tom jak stalo se, s podivením čísti budeš.

I přihodilo se, když jsou je z šatlavy k upálení vyvedli v středu před vigilí sv. Tomáše apoštola téhož léta 1526, že 19. Pros. pan Hynek Perknovský, tak řečený, řádu rytířského, přijel do Prahy z Turnova, v kterémž byt svůj měl, a přihodil se k tomu, když jsou je vedli na smrt. Tehdy ten jistý Mikuláš zpíval písničku křesťanskou o umučení pána Jezu Krista, a biřic volal a oznamoval příčinu jich ohavné smrti: „žeby blud nějaký kacířský neústupně Mikuláš držal, mluvě rouhavé řeči o tělu a svaté krvi Krista pána; kteréhož bludu aby ustoupil, od obojího stavu napomenut jsa, a on žeby zatvrdilý byl v tom bludu, hnouti sebou nedal nikoli. Protož, kdožby koli takový v tom nalezen byl, a o tělu páně rouhavě mluvil a napraviti by se nedal, že též se mu státi má, jako těmto dnešní den, kteříž jsou se v svém bludu zastarali a od něho pustiti neohtěli."

V tom pak, když se již z toho místa hýbali, ten člověk rytířský pan Hynek Perknovský náhodou se přitrefil, po své potřebě jda, jakž výš dotčeno; a pohledě na osobu a šediny toho jistého Mikuláše, podivil se tomu. I dí k nějakému člověku, řka: „Milý sousede, proč člověku tomu i té ženě má se taková smrt státi?" On jemu odpověděl: „žeby nějaké bludy kacířské neústupně držeti měli." K tomu Perknovský podiviv se, odpověděl: „Ale milý pane! že není, kdo jich na-

1506. pravě! mohl-li bych já s ním přistoupna rozmluviti?“ Odpověděl: „Proč nic? jdi a rozmluv s ním!“

K němužto Perknovský přistoupiv, řekl: „Ale milý Mikuláši! jak ty věříš, oznam mi. Věříš-li v pána boha?“

Odpověděl Mikuláš: „Věřím.“

Perknovský mu: „Věříš-li v Syna jeho, Ježíše Krista?“

Mikuláš: „Věřím.“

Perknovský: „Také i v Ducha svatého věříš-li?“

Mikuláš: „Věřím.“

„A věříš-li v Trojici svatou, jenž jest bůh Otec, Syn jeho milý, Duch svatý?“

Mikuláš pověděl: že „věřím, a na té víře že umříti chci.“

Vece jemu Perknovský: „Jdiž s pánem bohem! na té víře směl bych i já umříti a na hranici dnes s tebou jíti; neb já také tak věřím, jako i ty.“

A v tom když lidé jiní hlučeli, mezi sebou ptajíce se, kdoby ty otázky na nich činil? Mikuláš počal vyznávati velikým hlasem víru svou, řka: že „já věřím v jednoho boha pravého, trojího v osobách: věřím v boha Otce, i v Ježíše Krista, Syna jeho, i v Ducha svatého. Věřím podlé obecné církve svaté a víry křesťanské.“ A při tom modlil se pánu bohu za své nepřátely, aby jim odpustil, že nevědí co činí a čemu se protiví.

Po té řeči pan Hynek řekl: „Já také tak věřím obecně a křesťansky.“ A mezi tou řečí lidé mnozí křičeli: že lotr lotra zastává a posiluje. A on srozuměv tomu prvé, že pro ten článek víry odsouzeni jsou, že nechtí Krista osobného v kněžských rukou vyznati, než na pravici toliko Otce, i přidal k tomu: že „já také věřím, že Kristus Ježíš jest v nebi na pravici Otce svého.“

A když tak mluvil, v tom richtář kázal jej vzíti do vazby. A mnozí lidé křičeli, aby upálili lotra s nimi, proto že jich potvrzuje v bludu. A on jim řekl: že „já to smím ke cti pánu Kristu Ježíši vyznati.“

A služebník, kterýž s ním k šatlavě šel, přimlouval mu, „že jich potvrzoval v rouhání svátosti.“ I ptal se ho: „věří-li, když kněz chléb posvětí, že tu hned tělo Kristovo jest?“

A on mu řekl: „Věřím, když kněz *Kristův* posvěcuje, že ihned bytem posvátným pravé tělo Kristovo jest.“

I přistoupiv k němu jiný, řekl mu: „Tehdy ty nevěříš, y zdejší kněží Pražští byli Kristovi?“

Odpověděl: že „nevěřím, a kdybych věřil, zůstal bych l s vámi zde; neb jsem zde byl prvé bytem.“ A s tím ho šatlavy dovedli.

A potom richtář, maje s ním rozmlouvání, řekl mu mezi ou řečí: že „my jsme těch lidí neodsoudili, ale naši kněží.“ Potom, když ho k sobě někteří měšťané a richtář s nimi rolali, přimlouvali mu: „že se smí soudu lidí rozumných ıtiviti, a že oni je spravedlivě odsoudili, rozumějíce lépe víře, nežli on.“ Odpověděl jim: „Co jest mi do vtipův myslův lidských? nebo já se spravuji vírou Kristovou, a jsem slýchal v církvi Kristově: nežby měl někdo vyznati sta osobného na oltáři, nebo v oplatku, aby raději umřel.“ ıelíbilo se jim to od něho. A v tom odšel od nich na ś místo v šatlavě. A na zejtří kázali ho vésti na radnici zi jiné vězně.

A po několika dnech blíž ke třem nedělím vezli ho na d Pražský před pány (neb tehdáž byl sněm), a tu mnoho í k němu i zase od něho bylo mluveno, a zvláště když al zprávu o své příhodě. Potom mu kázali na stranu itoupiti. A po chvíli poslali k němu pana Zikmunda iřického a pana Ješka Strojetického, a mluvili k němu, íce se ho: „aby jim pověděl, věří-li, když kněz posvětí ba a vína, že ten chléb pravé tělo Kristovo pod způsoa chleba jest a krev Kristova pod způsobem vína? a oni o Kristovu knězi nevědí, ležby musili proň do nejíti!“

A když ho k tomu přinutili, pověděl: že „já věřím llé víry obecné křesťanské, kteráž jest pravá a dokonalá dému člověku k spasení, bez kteréž a bez pravdy její od átku světa žádný člověk spasen nebyl, aniž nyní jest, aniž le do skonání světa spasen. A což se slov pána Krista při a krvi jeho dotýče, pověděl: že já věřím slovům toho a, že chléb tělo Kristovo jest, a víno v kalichu krev Krira, když se působí od kněze *Kristova*.“ A když to pověprosil jich, aby ho při tom nechali a dále ho nehnali. A po h řečech zavázali ho ctí a věrou, aby se postavil před krá- a před pány v úterý po suchých dnech nejprvé příštích;

1526. jakož pak z toho nebyl propuštěn, až okolo dvou let, proto že jest mu od krále Ferdinanda vždycky bylo odtahováno.

Hlava 9.

V níž se vypravuje o nevinné smrti Mikuláše s Klárou a o upálení jich, jak pak jdouce na tu ohavnou smrt, nechtěli jsou před žádným podobenstvím klekati, ani se žádnému jinému modliti, než bohu živému na nebesích; a při tom jak jsou stálí byli až do smrti.

Když se tak dálo, tehdy mezi tou bouřkou v touž středu, jakož jest položeno, před vigilí sv. Tomáše, když v té různici pana Perknovského nadepsaného, toho jistého Mikuláše s Klárou za bránu po odsouzení jich na oheň vedli; a když přišli ke Dvoru králové, tu kdež bylo naproti malované znamení božích muk na zdi domu Bekyni, jenž slove v Templi, richtář napomínal jich, zastaviv je, aby tu klekli před tím malováním, jako jiní zločinci (tak k nim mluvě) to též činívali. Tehdy oni řekli: že „my nebudem proti malování klekati, než proti samému jedinému bohu svému živému, jenž jest v nebi.“ Richtář jim řekl: „A co jest malování? však jest znamení umučení božího; a protož byste měli tu kleknouti.“ A oni nikoli nechtěli, mluvíce k tomu mnoho, kterak mají na svém srdci znamení kříže Kristova. Richtář řekl: „A vy ani nyní nechcete rouhavých řečí nechati?“ Oni řekli: „Ba přejtež nám aspoň v tuto poslední hodinu, ať máme svobodu pravdu mluviti, poněvadž nás máte pro ni na smrt vydati.“ I vedli je před se. A Mikuláš vždycky vesele zpíval na té cestě, a mnoho mluvil, kterak mučedlníci všickni vždycky vydáni jsou bývali na smrt pro svědectví Kristovo.

Když pak přivedeni byli k hranici, biřic již volal po třetí v týž rozum a v táž téměř slova, tak jakož prvé psáno jest. Tehdy tu stojíce před tím sloupem a znamením božích muk, richtář je napomenul, aby klekli proti sloupu a proti slunci východu. Toho oni opět učiniti nechtěli, ale Mikuláš k tomu řekl: že „toho neučiníme; neb jest bohem rozkázáno, aby se lidé žádnému podobenství ani stvoření na zemi neklaněli, než samému bohu živému; a že já věřím, že jest bůh všemohoucí netoliko na východu slunce, ale i na zá-

padu.“ A obrátivše se oba na západ, zadkem k tomu sloupu, 1526. a hledíce do nebe, pokorně se klaněli a řekli: „Pánu bohu samému se klaníme a ve jmenu Ježíše Krista, kterýž nás vykoupil, klekáme.“ A tu poklekše na kolena, vyznali pořádně víru a modlili se pánu bohu. A v tom žehnali se s svými dětmi, kteréž jsou je vyprovodily, totiž jeho dcera, a druhá její, řkouce: „Nuže milé děti! již vás poroučíme milému bohu, aby vás spravoval vedlé své vůle.“ Při tom jim dali dobré napomenutí beze všeho strachu, s podivením mnohých lidí, kteříž slzali, to slyšíce. A když bylo u hranice, Mikuláš vstoupil směle a velmi vesele na ni; stoje, vzhledl do nebe a poklonil se s velikým ponížením pokorně, a silně zvolal, řka: „Pane Ježíši Kriste, synu boha živého, kterýž jsi se z čisté panny naroditi ráčil, smrt kříže pro mne bídného a hříšného jsi trpěl a z mrtvých vstal: toběť se samému modlím a klaním, a žádnému jinému; smiluj se nade mnou a odpusť mi mé hříchy!“ A tu klekl, začal sobě hlasitě jazykem latinským ten verš: „In te domine speravi, non confundar in æternum,“ to jest: „V tebeť jsem pane bože ufal, nebudu pohaněn na věky.“ A když to dozpíval, katové jej porazili a ukrutně svázali na hranici; a on vždy víc zpíval a žalmy latině říkal ochotně a nábožně.

Klára pak u hranice stála, a vidouci, že Žida nějakého hnali, bili a strkali, řekla: „Milý bože! a vy ani těch Židův s pokojem nenecháte, jižto daleko lépe věří nežli vy!“ A když Mikuláše vázali, posilňovala ho též jako prvé: „aby se smrti nic nelekal, ale aby byl stálý a hotov umříti pro pravdu Krista Ježíše; však toho na dlouze nebude, a naše utrpení nikterakž se nebude moci a nemůže vrovnati a hodné býti budoucí slávy.“ Po té řeči vzali ji také na hranici a též ji svázali. A Mikuláš ji také napomínal, řka: „Kéž také ty se modlíš jako já!“ A ona řekla: „Kterak se mám modliti, an mne tak tuze svázal, že mi tuším obě ruce vylomil, ježto já žena jsouci, nemohu toho tak silně jako muž snésti. A aby věděl, že jsem já se již svému milému bohu poručila, a jemu se v duchu i v srdci svém modliti nepřestávám.“

Po těch řečech, když je katové zapáliti měli, pobízeli Kláry, aby se hlasitě modlila. Mikuláš jim řekl: „aby jí nepřekáželi, že ona se modlí; a že oba vědí dobře, komu se

1547. plakala srdečně. A když jí kněze z osady Opatovické zjednali, aby jí svátostí posloužil, tehdy ona mezi tím naříkala na toho kněze i na jiné všecky kněží, napomínajíc, aby nic jiného než zákon boží a čtení svaté kázali, a že jsou všickni v horoucím pekle dávno. Ten pak kněz poslouchaje řečí jejích takových, trval při ní za dvě neb za tři hodiny, nikam neodcházeje, až přinucen byl plakati. O tom jsou hodnověrní lidé zprávu dávali; nebo množství lidí k ní chodilo ze všech stavův, nižších i vyšších, tomu se dívali s podivením nemalým, že o takové věci nikdá slýcháno nebylo, ani v žádných spisích čítáno, aby se na člověku pouhém smrtedlném takový pot krvavý ukazoval, od času umučení Kristova a potu jeho v zahradě, až do této chvíle; neb jest ten pot od ní byl takový, jako jiná pouhá krev. A v tom trvala několik nedělí, až z toho ze všeho vyšla s pomocí boží. A však mezi tím ta vášeň, kteréž převzděli, žeby ďábel do ní vstoupil a z ní mluvil, přišla na ni a nepokoj jí činila za několiko dní. — V Praze pak mnozí světští i duchovní se tomu posmívali, na kázaní kněží mluvíc: žeby pikarti ji mrskali, bodli a drápali, a že od toho ta krev na ní se ukazovala. Jináč žádný nesměl mluviti. Ano též v Jerusalémě před samým zkažením jednoho z mysli vytrženého člověka byli do vězení sázeli, chtíce mu zastaviti, když po ulicech: „Běda, běda tomu městu!“ volával; co na ně potom přišlo, historie Josefovy ukazují.

Příčina pak takového brzkého odjezdu královského z Čech byla tato: že veliká vzešla nevole a různice mezi ním a Štefanem králem tehdáž Uherským, proto že jest přijal na sebe království Uherské, ublíživ v tom králi Ferdinandovi proti právu příbuznému, kteréž se hlásil míti lepší k tomu království, nežli kdo jiný. A pro tu příčinu, poněvadž smlouvami přátelskými nebylo mezi nimi srovnáno, již nic jiného mezi nimi nenastávalo, nežli hrozná a znamenitá válka, k kteréž se s obou stran strojili, lidí válečných služebných mnoho přijímajíce. A neminulo tomu málo nedělí, až král Ferdinand vtrhl s vojskem do koruny Uherské, dobývaje zámkův bez veliké nesnáze a bez velikého krve prolití. Nebo z větší strany množství Uhrův se jemu poddávalo znamenitých a bohatých, a za pána ho sobě brali. Ale kteříž se mu zpě-

čovali a brániti počali, těch také brzo se zmocnil v krátkých dnech. A tak vždy předse táhl, až dotáhl na Budín, opanovav jej při času panny Marie na nebe vzetí. 1527.

A málo před tím, v pondělí na den sv. Osvalda, přišlo poselství do Čech od krále za novinu: že jest královna jeho slehla a porodila syna, jmenem Maximiliana, v Vídni téhož léta 1527. Toho pak času v Praze na hradě z děl stříleli a Te Deum laudamus po kostelích zvonili a zpívali, radujíce se pravému dědici českému. Ale král vždy předse táhl do země Uherské, učiniv Uhrům povinnost královskou, té zemi náležející, a přibližoval se k Štefanovi i k jeho vojsku. 5. Srp.

Hlava 13.

V níž se oznamuje, jak jest král Ferdinand, jsa v Uhřích, Čechům list psal, kterak mu se dobře vede a daří; měst, zámkův zdobýval, a všudy mu se poddávali a za pána jej přijímali.

Dále jak jest se mu vedlo, psal brzo do Čech za novinu všem stavům takto:

„**Ferdinand** z boží milosti Český, Uherský král, infant v Hispanii, arcikníže Rakouské a markrabě Moravské atd.

Věrní Naši milí! Poněvadž jest zřetedlná spravedlnost Naše, kterouž k království Uherskému máme; nechtíce toho z mnohých příčin obmeškati, tak jsme s radami Našimi na tom se uradili a ustanovili, abychom do Prešpurku aneb na Staré Hrady táhli a k vojsku Našemu přijeli; jakož se pak tak stalo. A v tom tažení ze všech stavův na pomezí uherské preláti a páni obyvatelé království Uherského k Nám jsou přijeli a vedlé smlouvy Nás přijímajíce, když jsme i jim také tu povinnost učinili.

I My znajíce podlé spravedlnosti toho, což Nám náleží, že nemůžem opustiti, k Rábu předse jsme přitáhli a na zámek jsme poslali, aby se Nám dobrovolně poddali, a své zkázy, jest-li že se nepoddají, nečekali. Měšťané a kapitola v cestu Nám přijeli a za pána Nás přijali. Ale kteříž se na zámku zavřeli, ti jsou se zasadili, chtíce se brániti. Na zejtří ráno, když jsme zámku dobývali, vida úředník, že žertu není, i poddal se prvé, než jsme sebou z stanu hnuli, a Nám

1527. zámku postoupil; na kterémž jsme obědvali a jej osadili, a míli odtud vojsko jsme položili.

Po dvou dnech před Komárno jsme přitáhli. A když jsou se poddati nechtěli a k vojsku stříleli, škody žádné neučinivše, ten večer tisíc pěších přes Dunaj dali jsme převezti, aby po zemi, kdyžby zdi poraženy byly střelbou, k šturmu hnáti mohli. A jakž to z zámku uhlédali, hned sami městečko zapálili, obávajíce se, aby pěší Naši tu nějaké obrany proti střelbě jich neměli. Však My nemeškajíce, hned ráno, nežli slunce vyšlo, zasadivše děla, přes Dunaj jsme pilně a hustě stříleli, tak že ti, kdož jsou nahoře byli, pro střelbu při svých braních zůstati nemohli. A zámek po jedné straně velmi pokažen jest, neb jej naskrze kule proskakovaly; a kdyžby se bylo ještě některé udeření stalo, tehdy by se byl nemalý díl zámku obořil. A tak hejtmané, kteříž na zámku i s služebnými byli, znajíce, že se obrániti nemohou, křičeli z zámku, dávajíce se na milost i na nemilost. A tak jsme zámku v pěti hodinách v držení přišli, a na něm jsouce, jej také osadili.

Odtud jsme na Tatu poslali. Na zámku purkrabové také se k bránění měli. Ale ti služebníci, kteříž s nimi byli, slyšíce tu střelbu, která u Komárna byla, z zámku, jak jsou mohli, ušli; a purkrabové zabivše těch služebných hejtmany, zámek Nám postoupili, kterýž jsme také osaditi ráčili.

Táhli jsme potom předse k Ostřehomu, na kterémžto zámku lidí i střelby i jiných potřeb dosti bylo. Město Ostřehom a kapitola na cestu k Nám vyslali, poddávajíce se a Nás za pána přijímajíce. Když jsme pak dobrovolně zámku dosáhnouti nemohli, za městem u zdi s vojskem jsme vlehli, a na třech místech k zámku zasadivše děla, po nešpořích z nich střelba šla, a oni z zámku odpírati neoblevovali. Potom u večer střelba přestala; a na zejtří ráno, totiž na den panny
15. Srp. Marie na nebe vzetí, stříleti Naši počali tak pilně, že do obědův se Nám týž zámek také poddal. Kterýž opatřivše, k Vyšehradu jsme přitáhli. Když se nám pak vrchní i dolní vodní zámek poddali, a My odtud k Budínu táhli, slyšíce, že vévoda již na druhou stranu Dunaje se přepravil a u Gubače leží; i položili jsme se vojskem u starého Budína, kdež k Nám Budínští i Pešťští měšťané přijeli, Nám se poddávajíce a Nás sobě za pána berouce. Potom jsme na zejtří na zámek Bu-

dínský s jízdnými Našimi slavně s korouhví Naší, slyšavše 1527.
prvé mši u Matky boží v městě, přijeli, a všedše tu na stolici Naši, i tu obědvali jsme. A odtud jsme zase do vojska, které u Kronfeldu jest, položili se; kdež hned tu k Nám měšťané i s proboštem z Bělehradu, kterýž osm mil od Budína jest, přijeli a Nás sobě také za pána přijali a podnikli.

Pak již stavy tohoto království, aby k Nám přijeli, obsílati ráčíme, a za jiné nedržíme, než že se již tak stane. A máme naději v pánu bohu, že z daru jeho svaté milosti všecko dobře a šťastně spůsobeno bude. Protož to vám krátce oznamujem, jakožto těm, kteréž známe, že jakož věrní Naši poddaní, což se Nám dobře a šťastně zvedlo neb povede, tím potěšeni budete, a Nám toho přejete.

A dnes Nám také poselství přišlo, že vévoda k Tise táhl, a nyní na zámku, jenž jemu Tokaj říkají, jest. Nevíme kam sebou dále hne. A okolo Nitry i jinde Nám také mnozí zámkové a dobří lidé se poddali.

Dán v vojště za Budínem u Kronfeldu, v pátek u vigilí 23. Srp.
sv. Bartoloměje léta 1527, a království Našich prvního.“

Hlava 14.

V níž se oznamuje, jak jest král Ferdinand list z Uher Čechům psal, že mu se dobře a šťastně zvedlo, Budín a jiná města jemu se poddaly, a při tom krále Jana stíhal, až jej z země Uherské vyhnal; a sám za krále přijat i korunován, též i královna.

A když bylo v pondělí po sv. Michalu, král opět psal 30. Září.
z Uher do Čech všem stavům za novinu v tento krátký rozum: „že polovici svého vojska, lidí znamenitých: hrabat, rytířstva, knížat a j. přes Dunaj vypravil a dal je přeplaviti, aby za Janem Štefanem korunovaným táhli a bitvu s ním svedli. A když k Agru táhli, tehdy posláni proti nim odtudž byli poslové, poddávajíce se králi, všecko poslušenství chtíce podniknouti. To jest hejtman královský od nich přijal k ruce královské, a na tom s nimi zůstal, aby špíži i jiné potravy a potřeby za nimi vezli. Oni přiřekli tak učiniti, a neučinili; ale což jsou mohli s sebou odvezti, málo jich v Agru zůstavše, to odvezli. I majíce v vojště královském veliký ne-

1527. dostatek, obrátili se k Agru nazpátek; a což špíže nalezeno, pobrali, v zámek a v město k ruce králi se uvázali a osadili.

A odtudž hned za tím Janem Štefanem předse pořádně táhli. A pro větší bezpečenství král za nimi vyslal lidu zbrojného větší počet, totiž čtyry sta koní zbrojných a dvě stě husarů a dvě stě žoldnéřův s špíží; kterouž jim někteří postranní nepřátelé díl pobrali. A tak potom již společně královští, sjevše se, táhli za Štefanem. A on před nimi hnul se s vojskem svým a pryč táhl, a potom s dvěma tisíci husarův přitáhl na nějaké vršky a tu počali s královskými harcovati. A když počali na ně královští z děl stříleti, nepřátelé se rozstupovali a odtud běžali. A tak Štefan táhl předse k Tise a k zámku Rogajitu a tu se zakopal. Královští za ním pospíchali, tak že poloumíli od sebe byli a ležali. Tu pak královští zvědy měli a ponocovali.

28. Září. Potom na den sv. Václava přede dnem z vojska Štefanova díl jich udeřili na královské vojsko a něco puškářův zabili; a oni bráníce se, vybíjeli je odtud, a zbivše jich mnoho, k vojsku jich ostatek hnali. A potom střelby šly. Vévoda Štefan, maje most přes Tisu, přetáhl v počtu okolo čtyr set koní, a téhož mostu díl za sebou smetati po sobě rozkázal. A kteříž potom za ním z jeho vojska chtěli se přebrati, ztopili se též okolo čtyr set. Lid pak obecní jeho a sedláci z vojska potom hned utíkali, a což ještě zůstalo, ostatek je královští pobili a některé zjímali. A však také královskému lidu z zámku veliká se škoda stala střelbou. A v tom, když královští o dobytí zámku se radili, tehdy z božího dopuštění a z neopatrnosti lidí na tom zámku zapálil se jim prach puškový a věži jim roztrhl i zámek vypálil. A tu jich okolo čtyr set lidu jest shořalo.“ — Až potud královskému psaní.

3. List. Potom v neděli, třetí den po všech svatých, král Ferdinand a jeho královna na Budíně jsouce, hned na zejtří na království Uherské jsou korunováni a za dokonalé pány v té zemi potvrzeni. A tak Jan Štěfan ztratil království Uherské a vévodství Sedmihradské země, s velikou potupou a lehkostí našemu věku neobyčejnou. Neb když jest byl již z koruny Uherské vytištěn, že jest byl ujel s některými svými do země

Polské; a král Sigmund polský toho jemu přál, proto že před 1527.
těmi nesnázemi sestru jeho, Jana Štefana, měl za manželku, a tak švakrové sobě byli.

Ale věz, že králi Ferdinandovi velmi nápomocna byla k dobývání koruny Uherské nesvornost Uhrův, proto že jsou byli v tom velmi rozdvojeni a rozděleni mezi sebou. Neb někteří přidržali se Jana Štefana, a ti jemu k království a k koruně Uherské dopomáhali; a jiní přidrželi se krále Ferdinanda českého. A protož snadný byl přístup jemu k obdržení toho království, nemaje sobě mnoho nepřátel na překážku; pakli jsou kteří chtěli moci jeho odpírati, ti jsou nic nezjednali, ale počnouce se brániti, byli přinuceni se poddati a jej za pána svého sobě vzíti. A tak že bez velikého krve prolití ta válka tak se dokonala obyčejem již psaným.

Hlava 15.

V níž se vypisuje, jací toho času se zázrakové mnohým lidem ukazovali. A potom jak král Ferdinand pánům regentům poručil, aby vypověděné s Pražany smluvili. A však se to rozešlo, neb Pražané na svém stáli a šilhali. Při tom jak král v zelený čtvrtek své náboženství provozoval, chudým nohy umýval a k stolu jim sám sloužil.

Po takovém rozbroji stalo se ve čtvrtek první den před 24. říj.
svatým Krišpinem téhož léta, že zázrak divný se ukázal mnohým lidem v rozličných místech a krajích po západu slunce, takový, že někteří viděli, jakoby z oblakův pochodně ohnivé létaly; jiní, že osoby postavy mužské zbrojně s meči se spolu potýkaly; jiní sloupy ohnivé od oblakův až k zemi vztažené viděli; jiní nějaké meče ohnivé v oblacích, a jiní jiné věci zřetedlně spatřili. Co jest to z tajemství božího znamenalo, žádnému z lidí znáti dáno není, ležby kdo chtěl přirovnati příklady a příhody na město Jerusalémské po takových znameních vzniklé.

A poněvadž jsem tuto spis nejvýš pro ten konec založil, co se těch nesnází Pražských dotýče; i protož tohoto se krátce tuto dotýkati bude: kterak král v těch časích téhož roku brzo po odjezdu svém z Čech poručil správcům komory své, a nejvýš nejvyššímu hejtmanu zemskému, panu Vojtě-

1528. chovi z Pernštejna, aby Pražany se všemi vypověděnými smluvili smlouvami přátelskými a bez meškání je srovnali; pakliby se to nestalo, a kteroukoli stranou by v tom scházelo, žeby tu věc, kdyby se do koruny vrátil, chtěl spravedlivým soudem slyšeti a napraviti. Vypověděni poslušně se k tomu měli; ale Pražané obtěžovali sobě jich glejt od krále jim daný, rozličné výmluvy činovaté za příčinou vkládajíce, aby se to vždy v nic rozešlo. Král když o tom zvěděl, psal opět druhé psaní i třetí, a až, jest-li že se nemýlím, do čtyrykrát všem těm pánům, a zvláště Pražanům vší obci, i administratorovi s jeho kněžstvem, napomínaje, aby se dali volny naleznouti, a ti páni, pan hejtman, pan Lev, aby pilnost tu přiložili a je smluvili. Vypověděni se též, jako prvé, k tomu vždycky hotově měli, čekajíce toho s radostí a s velikými škodami svými. Pražané pak, jakož prvé, rozličné skoky a okliky činili, obtěžujíce sobě to, což jim státi nemohlo, rozličnými výmluvami svými; a naposledy, že se nemají moc smlouvati, tvrdili, hájíce se psaním krále Ludvíka, v prvních Knihách v poslední Hlavě zapsaným, kteréž za mocnou výpověd měli a držali, zvláště v tom, odpírajíce jim bytu a navrácení zase do Prahy. To i jiné sobě ku pomoci brali mnohé jalové, o kterémžby bylo mnoho psáti. A tak tímto všecko zahrnu: že Pražané se nedali v ničemž ohledati, až se to opět rozešlo a to psaní královské v nic obrátilo.

A když tak král již nepřítele svého Jana Štefana přemáhal několika porážkami, až do té chvíle; tehdy navrátil se do Vídně, v Uhřích vojska a služebného lidu ještě ponechav. A po několika nemnoho nedělích odtud do Prahy přijel u ve-
8. Dub. likou středu, pátý den po svatém Ambroži, léta již 1528. A v tom času, když Štefan nechtěl na začatém neštěstí přestati, osadil byl zámek Trenčín lidmi služebnými; kteříž jsou se na něm silně bránili, a královským služebným škody činili, dotud, až jsou se musili smluviti na jistý spůsob a zámku již velmi pokaženého v moc králi postoupiti. A již byl Jan Štefan ujel do Polsky, když se to dálo.

9. Dub. A na zejtří v zelený čtvrtek, král jsa od přirození k náboženství zvyklému podlé naučení učitelův svých nakloněn, krmil chudé a umýval jim nohy na hradě v zeleném pokoji, příkladem pána svého Ježíše Krista, obyčejem tímto: Nej-

prvé rozkázal přinesti třinácte chudých žebravých lidí mužského pohlaví, do téhož pokoje, tu kdež rytířstvo a stav městský obyčej mají míti své potazy, uvesti, a za stůl dlouhý posaditi, na kterémž bylo krytí, ubrusy, taléře a konvice dřevěné, každému z nich obzvláštně připravené. Potom rozkázal jistým osobám, pánům znamenitým některým českým a rakouským, aby jim krmě z kuchyně jeho nosili, jichžto bylo třinácť, nákladně připravené. A když se to tak stalo, že jsou nosili krmě, rozdělené na každou osobu obzvláštně na mísky skrovné dřevěné, král stoje před stolem sloužil jim, a podával každému těch krmí a víno do konvic těch jim nalévál. A čehož každý z nich nedojedli, rozkázal dvořanům, aby po obědě to jim všecko, totiž krmě, mísky, konvice a taléře dřevěné, každému v neckách, jichžto také třinácť bylo, připravené, do příbytkův jich každého snášeli, kdyžby domů šli. A když bylo po obědě, kněz zpíval čtení sv. Jana, kteréž toho dne křesťanstvo zvyklo po kostelích zpívati o umývání noh apoštolských. A když se toho dozpíval, že vzal pán Ježíš prostěradlo, přepásal se jím, a vzav měděnici, nalil vody atd.; tehdy král přepásal se čistým prostěradlem, a kázal sobě měděnici přinesti; a vzav ji s vodou biskup Trientský, tehdáž přítomný, postavil pod nohy každému tomu chudému. Král pak přikleki na zemi, a ten biskup každému naléval vody na jeho nohu pravou obnaženou, a král umýval a rouchou čistou vytíral, a potom i políbil, až do posledního. A když to dokonal, tehdy kázal sobě podati třinácte měšečkův červených zamišových, k tomu připravených, a v každém byl groš zlatý rýnský, a zavěšoval jim je na jich šíje; k tomu také každému několik loket sukna dobrého s sukni a kmentu s košili rozdal, a s tím je pustil do příbytkův jich. — O takovém skutku není slýcháno o žádném pánu mocném křesťanském, aby se tak ponižoval, jako tento král těchto časův, o němž potvrzují hodnověrní a znamenití lidé; a za věrnou pravdu vyznávali, že i jinde v jiných krajinách a zemích to též obyčej měl činiti. A tolikéž o císařovi Karlovi bratru jeho vysvědčovali. 1548

1528.

Hlava 16.

V níž se vypisuje o císaři a o králi pánu, jaké štěstí oběma těch časův přišlo; a zase o papeži, jaké neštěstí jemu od císaře se přihodilo. Přitom jak násilně znamenitý počet novokřtěncův jest pro čtení svaté zhubeno skrze biskupa Fabri.

Aby se někomu nezdálo, že rohoži pletu, nediv se tomu žádný, že založiv řeč svou v těchto knihách o té různici Pražské, vzal jsem před se, abych mezi to přičinil jiné rozličné věci, netoliko v zemi České, ale i jinde vně povstalé, a zvláště o dobytí Říma. Nebo to chci učiniti proto, aby známo bylo, co jest v tom času a mezi tím dálo se jiného paměti hodného na budoucí časy, do té pře a nesnáze již jmenované skonání, doma i vně, tu kdežby se dotýkalo krále a pána země České, i tudíž bratra jeho, císaře Karla, by pak bylo i na moři. A v takové věci i staří historikové časem a místem se zachovávali. Což se pak Římu a dobytí jeho od císaře nadepsaného dotýče, to učiniti musím z dvojí příčiny, že psátí budu tuto také o tom, poněvadž mi se to též času tohoto nahodilo. První příčina: blízkost krve jich spolu vlastní příbuzné, totiž s králem pánem mým; a protož také dobře náleží mi tuto o císaři pro tak znamenitý skutek, arcihodný paměti, psáti, též jako o králi pánu mém. Druhá: že o takovém skutku tak znamenitém a paměti hodném za těchto věkův nikdá slýcháno nebylo, aby měl toho kdo dovesti a to město s papežem i s kardinály zkaziti, leč před několiko sta lety za starých Římanův a pohanův. A protož jest se čemu podiviti, že tomu pánu a císaři, i bratru jeho Ferdinandovi, divné neobyčejné přišlo štěstí a vítězství na tom světě: císaři, aby přemohl krále Franského, a jej jal a do vězení v moc svou vzal, a držal ho dotud, dokudž smlouvy přátelské na jistý spůsob neučinili léta předešlého 1525 časem jarním; a potom Římu dobyl mocnou rukou, a papeže sobě podmanil. A o tom doleji šíře se psáti bude. Králi také Ferdinandovi: aby země Uherské dobyl, králem učiněn byl a Jana Štefana, na to království prvé korunovaného, z země té vyhnal s potupou jeho. Ale to dlouho netrvalo, jakž doleji o tom

bude mluveno. A naposledy k tomu jest přišlo, že jsou Uhři dřív roku zběhlého čtyry pány země své nad sebou měli, totiž: krále Ludvíka, od Turkův poraženého; císaře tureckého, náměstka jeho; Jana Štefana, někdy vévodu sedmihradského nadepsaného; a krále Ferdinanda českého. 1528.

Co jest se pak v jiných cizích, okolních zemích těch také časův, počna od léta 1521 až do této chvíle dálo, totiž že jest hrozné pozdvižení lidí jedněch proti druhým, zvláště v Říši i jinde, bylo, s krve proléváním nemalým, a nejvíc proti jmenem a titulem duchovním lidem, proto, že jsou již téměř po všem křesťanstvu poznávali to lidé obecní, že jsou od dávního věku jich předky, i je také, nesmírně oklamávali netoliko o statky jich, ale, což mnohem většího jest, i o duše jich je připravovali lstivě, je i sami sebe podvozujíce, pro libost a rozkoš tělesnou i pro zvelebení své, falešným a svodným učením, aby statky své jim vydávali na tu potěchu: jakoby sobě koupiti měli od nich budoucí život šťastný za peníze, čehož v moci své takoví zlí prodavači nikdá neměli. I z té příčiny, prohledše teprv lidé ze všech stran očima, a jako ze sna se probudivše, božím spůsobem, z poznání čtení svatého a pravdy jeho z učitelův svých věrných od boha osvícených, pozdvihli se všudy proti nim, a klášterův mnoho pobořili, vyhnavše z nich mnichy, bosáky, jeptišky a jiné nájemníky a zahaleče římské. A protož všeho toho pomíjím, aby z cesty daleko nezacházel. A těch časů také v těch zemích začali ve dni páteční, i jiným časem postním, maso jísti.

A král Ferdinand pod svým panováním mnoho lidí poddaných svých v zemi Rakouské, Štyrské, Korytanské, a díl v Moravě u Znojma, i v jiných svých zemích kázal z světa svésti a zahubiti pro čtení svaté. Biskup Pasovský, příjmí maje Ďábel aneb Faber, na svém panství též učinil. —

A protož navrátím se k dobývání Římu podlé mého přiřčení, tak jakž jsem z spisu latinského, nyní v cizích zemích vytištěného a vydaného, dosáhnouti mohl, kterýž se za pravý pokládá, těmito slovy:

1528.

Hlava 17.

Počíná se pravý spis o císařském vojsku a o jich po Vlaské zemi, buďto Florencii, buďto města Římu dobývání, i o jiných příhodách pocestných, kteréž šťastně císařským služebným se zdařily; a jak papež Římany namlouvá.

Protož když papež opět za nepřítele císaři se postaviv, v nově smlouvy s Franským králem, s Benátčany i s jinými mocnými vcházeje, zjevně také přiříkaje: že vždy ne skrze legáta, jako prvé, jednati chce; ale sám osobně do stanův přijede a proti Jeho Velikomocnosti chce válku vésti. Ale císařští služební, kteříž od Insubrí k Florencí táhli, a u Favencí tehdáž byli, přemohše na cestě mnohá nebezpečenství a protivenství, zvláště v nedostatku špíže (kterouž ovšem nepřátelé jich se všech stran vůkol jsou jim odjímali) do Aretu, Tustského městečka, přitáhli. Protož když za několik dní pomoci, díl i špíže, od Senenských očekávali — neb to všecko oni Senenští, kdyžby nejprvé císařští do Tusti přitáhli, slíbili k dobývání Florentských dáti, a z ponoukání papežova málo před tím od Florentských válkou umdleni byli — spolehše na ten slib císařští služební, k tomu také, že v hotovosti na cestu byli; protož děl, tarasův a jiné braně potřebné v Mediolanu zanechali. Ale v tom, když vojsko papežovo spolčených, kteréž v Raveně a v jiných městech Římských zůstalo, širokými cestami do Florencí, aby jí bránili, přitáhlo, a bylo jest to město již služebnými lidmi, braní, děly, špížemi opatřeno; císařští pak, aby při dobývání jeho tolik času nezmařili, tak aby začnouce nepřestali hladem, a nebo by pak je dobyli, aby s papežem (jenž k té věci po vlaské zemi velmi časté potěšení míval) nové války vésti nebyli přinuceni, z kterýchžto dvou věcí jednu nepoctivou a druhou pracnou sobě býti znamenali; protož radu, kterouž jsou šli k dobytí Florentských, aby upřímo do města vtáhli, proměnili, prohlédajíce jistě k papeži, kterýž hlava a počátek byl těch zlých věcí velkých: jest-li žeby začali válku vésti s Vlachy, aby ji s tichým pokojem dokonali, a obec křesťanská, tolika a tak dávnými válkami pokažená, aby někdy oddechnouti mohla. Pro-

tož zanechavše všech válečných nástrojův, přes pole Senenské proti Římu velmi spěšně cestou táhli, tak že veliká strana vojska přes Viterbii přetáhli, dříve nežli jsou o jich příchodu co jistého v Římě zvěděli. 1528.

Ale když pověst vcházející nepřítele s tažením usilujícího oznamovala; tehdy tam rychlou bázní všickni jsouce přestrašeni, báli se: onen, kdeby bezpečněji se nadál, žeby zboží své schoval; jiní, coby v tak bídném těch věcí stavu činěno býti mělo, s přátely a s příbuznými se radili, a naposledy všickni ti utíkati chtěli a město opustiti strojili se; jenž by to byli bez pochyby učinili, kdyby papež s velikými pokutami, aby žádný z města neucházel, ani aby z něho co vynášel, s přikazováním, bídných měšťanův a dvořanův všech bezděky byl nedržal; a nad to spoluradné senatory a lid Římský k sobě povolal, a je širokou cestou a řečí obzvláštní napomínal, aby na Římské jmeno a na dávní chválu vzpomínajíce, odění pro vlast a pro stolici apoštolskou na sebe brali a města aby bránili, dokudžby vojsko spolčencův, o kterémž jsme, žeby na Florencí bylo zanecháno, výše pověděli, i druhé vojsko, kteréž jmenem papežovým v království Neapolitánském leží, do Říma již spěšně nepřitáhli; s kterýmžto netoliko nepřátely zahnati, ale také je, v nedostatku všech potřeb pracující, zúplna snadně budou moci zahubiti, a tak sebe od nepřátel, město od dobytí, a Vlaskou zemi od cizích národův vysvoboditi.

Těmi i jinými k tomu podobnými slovy Římané chvály chtivostí jsouce podněcováni, pro vlast, pro stolici apoštolskou, i také pro svou nuznou potřebu poslední všecko slíbili učiniti. On, papež, zase poděkovav jim přiřekl, že mezi nimi zůstane, a bude-li toho potřebí, že chce svou rukou za ně bojovati; a tomu se důvěřil, že již s pomocí lidu Římského a pěti tisícův jiných výborně zdí brániti bude. A tím jest on papež lidu neustavičného posilnil a s Palatinskými kardinály, preláty i se vší svou sběří na paláci příchodu nepřátel očekával.

1528. ## Hlava 18.

V níž se vypisuje, jak lid císařský dobývají Římu, a papež s kardinály utíká; a když Římu dobyli, jak mnoho kořisti nabrali.

Ale císařští služební, když pátého dne Máje měsíce léta 1525 k osmému téměř od města kamenu přitáhli, ihned skrze posly senatorům a lidu Římskému pozdravení učinili a náramně prosili, aby se k věcem papežovým nepřiměšovali, aby, kdyžby své a nepřátel jich povahy obecné učinili, věcem svým ušlechtilým zle neučinili; neb proti papeži (tak mluvíce) jsou přitáhli, ale že s Římany, jest-li žeby chtěli oni Římané, přátelství a pokoj rádi by zachovali.

K těm řečem Římané dosti mužně odpověděli: že pro vlast a pro papeže i pro stolici apoštolskou bojovati chtí; a protož napomínali, aby města se nedotýkali.

Z té pak odpovědi nic lenivější císařští nebyli; ale v týž večer u města trvali, zapálivše se žádostí, aby jich bez meškání dobývali. Ale že ani děl, jimižby zdi bořili, ani řebříkův, po kterýchžby lezli, neměli, zůstali na tom, aby do jitra bitvou prodlili. A protož v noci veliké množství řebříkův spůsobili, a na zejtří, jenž šestý den již řečeného měsíce byl počítán, když se rozednívalo, Hispanové, s ochotnou myslí a příliš některak k takovým skutkům hotovější, schytivše řebříky, v náhlosti náramné ke zdem je stavěli, a čím každý z nich rychleji mohl, na ně vlézti usilovali. A tu tehdáž osvícené kníže Borbonské, předřečeného vojska hejtman a císařovo místo držící v Vlaské zemi znamenitý, přede všemi po řebříku lezl a zabit jest z děla, kteréž sloulo mozkvet, a v půl hodině, vyznav se z svých hříchův, umřel a duši pustil. Jehožto příhodou císařští služební (nebo od nich byl velmi milován), jsouce popuzeni velikou bolestí, a lítější jsouce učiněni, ukrutněji bitvu jsou svedli, tak že, když za šest hodin statečně bitvu s obou stran měli proti předřečeným pěti tisícům lidu služebného a proti Římskému množství, pro vlast bez přestání bojujícím, a proti hrozným a mnohým dělům, hromobití strašlivé nebesa prorážející, po řebřících na zdi, tu kdež hora jmenovitá jest, běželi a do předměstí ská-

kali, děla Římanům pobrali a je až do jednoho, krom málo některých, kteříž do Říma utekli, zmordovali. 1527.

Ale papež, jenž z paláce tomu všemu se díval, s třinácti kardinály a s mnohými preláty i s urozenými pány i se vší svou sběří na zámek svatého Angela neobyčejnou cestou, kteráž při zdi od paláce až k řečenému zámku vede, vykradl se, a málo toho chybilo, že jest od císařova lidu přejat nebyl.

A zajistě vidíno bylo od již řečené hory divné divadlo; nebo tu Římanův na čtyry tisíce, a císařského lidu málo nad dvě stě zahynulo. Ale že největší díl jich byli jsou zraněni, jiní pak prací bitvy předešlé ustavše, v předměstí, kteréhož jsou mocí dobyli, malíčko odpočinouti umyslili; a v tom Římané u brány, kteráž vede k bráně krajní, ležící za řekou Tiberskou u špitálu sv. Ducha, chtíce se brániti a spořádavše u ní houfy, zastavili se. Na kteréžto císařští, posilnivše se skrovným odpočinutím, opět tu udeřili a odtud je vytiskli, něco jich zmordovali a jiné k utíkání obrátili a bránu Tiberskou opanovali. Ale Římané opět pro vítězství pečlivěji chtíce bojovati, tři mosty, po nichžto od řečené krajiny do Říma chodívali, silně tarasy a děly pevnými (nebo zlého budoucího mysl lidská častokrát jest za znamení), aby císařští po nich nešli, s pilností ostříhali. Z kterýchžto věcí nic jim spomoci nemohlo: buďto, jakož se domnívám, nešťastný ten den městu Římu byl; buďto že císařští služební, došedše vítězství, zuřivější a smělejší jsou byli, jakož všech lidí pověst přináší, že nepřátelé již dvakrát jsou přemoženi. Neohledše se na to císařští, z děl střílením mosty tloukli, tak že v krátké chvíli jsou je přemohli, a Římanův díl zmordovali, a díl jich, aby hřbety obrátili, přinutili. A když jsou tu již žádní z nepřátel neodpírali, tehdy vítězitelové od krve vylévání a od mordův přestali. A když již odtud k 22 hodině nešporní do Říma přišli, všecko město dáno bylo k zebrání loupeže, kterýž tak veliký byl, že císařští zlata, stříbra, perel, drahých kamení, a pozlacených, hedbávných věcí nabrali se, a jiné svršky nechatrné sobě zošklivili. A však tak veliké bohatství ani jest bídnému městu prospěti nemohlo! A že někteří ostatkové z tak veliké loupeže a bohaté v něm zůstávali, tím vším, jsouce císařští bohatstvím nasyceni, pohrdali; jiné pak voj-

1527. sko, kteréž málo potom z Kolumny do města přišlo, pobralo ovšem ostatek a zebralo.

Císařští služební potom zámek svatého Angela, kdežto papež s kardinály a preláty s čeledí byl ušel, s pilností oblehli a ustavičně dobývali, dotud, až čtrnáctého dne dřív jmenovaného měsíce papež s kardinály pod těmito úmluvami císařským služebníkům dali se:

Nejprvé: že on papež, užívaje přirozené milosti císařské, sám sebe i třináct kardinálův, kteří jsou na zámku v ruce císařských služebných, poddati má, aby vedeni byli do Neapolis, a odtud kamž dále bude chtíti Jeho Císařská Velebnost.

Druhé: že papež aby hned zaplatil sto tisícův dukátův za mzdu služebných Němcův, a ve dvadcíti dnech nejprvé příštích jiných padesáte tisíců pro Hispany; a aby uložil na troje kostely uložení jiných dvou set tisícův dukátův, takovým spůsobem, aby rychle sebráni byli k zdržení lidu řečeného vojska; a že aby postoupil, v ruce k tomu vybraných od řečeného vojska jmenem Jeho Císařské Velebnosti, řečeného zámku sv. Angela se všemi zbraněmi, děly, zbrojí, špížemi, kteréž na něm bývaly; a aby město staré, s porty, posádkami, s děly i s jinými běhy válečnými jich, i Parmu, Plačenci, Mutinu a tak řečená města navrátil.

Třetí: aby navrátil kardinálovi Kolumenskému předešlé úřady, důstojenství a poctivosti, i také statek po rodičích jeho, kteréhož zbaven byl; a též aby navrátil jiným Kolumenským všecko, což jim byl pobral.

Čtvrté: aby propustil řečené Kolumenské i všecko vojsko císařovo z pokut a výplat, v kteréž jsou upadli, když jsou táhli proti němu a proti stolici apoštolské.

A tak jest on papež s Římem v moc císaři přišel, a nikterakž se toho nemohl odžehnati. Potud o tom.

Hlava 19.

1528.

níž se vypisuje o příjezdu do Prahy královny. A potom jak jsou povědění vždy krále za spravedlivé opatření žádali, až k tomu přišlo, jim čas oběma stranám k slyšení položil; a jací jsou to odporové li. A potom dav mocný glejt vypověděným, zdvihl půhon a na mlouvu jich podal. A když k smlouvě přišlo, vypovědění své těžkosti namovali, a Pražané jich posměšně odbývají. Král znovu opět na smlouvu jich podává.

Již pak potřebí mně bude zase k začatému psaní přešlému se navrátiti pořádkem umíněným. A tak v neděli, etí den po svatém Stanislavu, královna Anna česká do Prahy ijela, léta již psaného 1528. A král Ferdinand, jsa tehdáž hradě Pražském přítomen, vyjel proti ní poctivě až k klášteru Slovanskému do Prahy, a odtud s ní na hrad přijel. potom v úterý, na zejtří po památce hodné mistra Jana usi, slehla tudíž, jsouci života obtížného, ku porodu noci edešlé a porodila dceru, kterouž křtili a dali jí jmeno nna v neděli hned potom přišlou. 10. Května. 7. Července.

A potom, když tak dlouho vypovědění žádali krále, též ko prvé, za spravedlivé opatření soudem proti Pražanům různici proti nim vzniklé; tehdy v úterý po svaté Trojici ložil jim oběma stranám rok k stání listem obeslacím, aby ed ním a radou jeho stáli na hradě v pátek třetí den po atém Janu Křtiteli, to jest na den svatých Petra a Pavla oštolův. A v tom vypovědění, majíce se k hotovosti, poměli znamenitý počet měšťanův Pražských, nižší i vyšší vahy až do konšelův některých, k rozličnému svědomí, a láště, komu jsou co a kdo darův dávali za to, aby jich vypovídali a za věrné křesťany držali; kteréž musili vyati pod velikou přísahou v kanceláři královské. A nad to i ecku radu konšelskou obeslali, aby jim zápisy a knihy své které, i listy krále Ludvíka před králem položili k témuž ědomí. A to jsou všecko musili učiniti s velikou těžkostí ysli své. A tudy již trhala se mezi nimi rada Achitofelova nevěrného Amana pyšného. A když stály obě strany, tu li odporové o nedávání svědomí vypověděným od některých 9. Června. 26. Června.

1508. jistých osob Pražských, a od osob z některých jiných měst kraje Plzenského, proto, že jsou jim toho Pražané bránili učiniti, kladouce toho příčiny některé jim nestálé, a zvláště tu, pravíce: že jsou byly některé řeči v radě jich k nim mluveny, a žeby jim proto neslušelo rady pronášeti; od kterýchžto příčin potom musili pustiti skrze rozkázání královské. A pro tu příčinu odložil král toho soudu do téhodne, aby se tomu dosti stalo, a svědomí aby podlé práva vypověděným dali ti, kdož k tomu potaženi budou, o tom zvláště, cožby v radě jich zřízené mluveno nebo jednáno bylo. A tu se jim již některým Pražákům hlavatějším k vrchu hušky sahalo a v hrdlo nalévalo; a to vše chtěli zadlažiti.

A když bylo o to potom s obou stran tak mnoho řečí, král zdvihl ten půhon, chtě ještě prostředky některými tu
9. Července. nesnáz přetrhnouti. A ve čtvrtek na zejtří po svatém Kiliánu rozkázal panu Hlavsovi a mistru Václavovi Danielovi, aby do Prahy šli do svých statkův, dav jim mocný glejt do svatého Vavřince nejprv příštího. Pražanům pak, mistru Paškovi, Zíkovi, Karbanovi a jiným některým, přísně rozkázal, aby je při tom zachovali pokojně, opatrujíce je v tom před jinými skutečně, vznesouce to na větší počet. A když se on Pašek opět obcí zastíral, dokládaje se jí; v tom král s hněvem odpověděl: „Byl-liby pak kdo takový nalezen, jenžtoby se vůli jeho chtěl protiviti, aby hned dali jeho jemu znamenaného; a přihodí-li se co Hlavsovi a mistru Václavovi proti Našemu glejtu, že k hrdlům vašim o to budem hleděti. A v tom času abyste se s nimi smluvili přátelsky; pakli se toho nestane, vězte, že se spravedlivě v tom soudu chcem zachovati; a kýmžkoliv bude scházeti, chcem ho skutečně trestati."

A když pan Hlavsa a mistr Václav do Prahy se sešli; tehdy množství lidí téměř napořád byli z toho potěšeni a velmi přívětivé jim i poctivé vítání činili. A tu se shledalo lživé, lstivé i nepravé mluvení Paškovo, kteréž před tím mluvíval: že není sotva desíti osob ve vší Praze, aby k těm vypověděným náchylni byli. Druhé: kdyby, prý, oni v Praze byli, žeby se v obci veliké krve prolití stalo, tak žeby krvaví potokové po ulicích jíti musili.

A když k tomu přišlo, že jsou spolu rozmlouvali na radnici Pražané s nimi; tohoto jest jim podáno od pana Hlavsy

a od mistra Václava slovem všech vypověděných: Nejprvé: aby jim na poctivostech jich bylo napraveno v tom, že jsou je z města vypovídali, a listy o nich nepoctivé po zemi rozpisovali. Druhé: aby do statkův svých vlastních bez překážky je vpustili. Třetí: aby škody, kteréž jsou brali pro nevpuštění jich do jich statkův k živnostem svým, napraveny jim byly. 1508.

Na to na všecko Pražané dali jim krátkou švábskou odpověd, tak že se chtěli smlouvati tím obyčejem: jakouž jsou jim koli křivdu učinili, aby to předse tak šlo bez nápravy; a kdo jest bit, aby sobě měl. A tím se to opět všecko rozešlo.

Král když o tom zvěděl, dopustil z novu Pražanův obeslati k času sv. Vavřince. A v tom ještě chtěl lépe toho vždy docházeti, kterouby stranou co scházelo; i volil čtyry osoby z pánův zemských, totiž: pana Vojtěcha z Pernštejna, nejvyššího již hofmistra a hejtmana království Českého, pana Zdenka Lva, nejvyššího purkrabí Pražského, pana Adama z Hradce, nejvyššího kancléře království Českého, a pana Jana z Vartemberka, nejvyššího správce komory královské, moc jim dávaje, aby byli za prostředky mezi stranami těmi odpornými, a přátelsky aby je smluvili; a jest-li žeby co těžkého mezi nimi bylo, aby toho na krále zase podali.

Hlava 20.

V níž se oznamuje, jak král Pražanům se přátelsky, aby k smlouvě přistoupili, podává; ale Pašek s svou rotou své pýchy ustoupiti nechce, a co králi za odpověd dává. A vypovědění, jsouce puštěni, svou nevinu oznamují. A to jednání opět se rozešlo. Potom jak pohnaní od vypověděných svědomí dáti musili proti Pražanům, a jak Pašek s pilností toho hájil, aby nesvědčili.

A když bylo v středu třetí den po sv. Vavřinci, postavili se před těmi pány oboje strany z vůle královské. A tu jsou ti páni povolali Pražanův k sobě po straně a mluvili k nim vůli královskou, mezi jinými slovy: že to jemu velmi libé a vděčné bude i příjemné, kdyžby takového zaneprázdnění jemu umenšili, dadouce se přátelsky smluviti; a jest-li že mocně o to přestati chtí na králi, že to král má v mysli ko- 16. Srp.

1528. nečně opatřiti, aby bylo s poctivostí obojí straně a k bezpečenství na budoucí časy mezi nimi, tak aby se jedni nad druhými nemstili, uvesti. A naposledy, že to král učiniti chce konečně podlé jeho náležité povinnosti královské, že chce opatřiti krále Ludvíka, švakra svého slavné paměti, v psaní, kteráž jest rozličná pro tu nesnáz do Čech činil, aby bez úrazu tomu bylo.

Ale Pražané, jsouce na nejvyšším stupni pýchy vyzdviženi, a nejvíce mistr Pašek nad jiné všecky, dali tu odpověď těm pánům na tento konec: „že oni již rozsudek mají na to výpovědí krále Ludvíka, přes kterýž není jim možné ani slušné se s vypověděnými smlouvati, a zvláště aby svůj byt zase měli v Praze míti; a že kdyby toho na překážku nebylo, žeby se chtěli králi ve všem dověřiti; a tak že v tomto není jim možné, na Jeho Milosti přestati s důvěrností. A protož pro takovou příčinu nevědí, kterak slušně proti tomu rozsudku k jinému mají přistoupiti; než že o jiné věci, krom bytu strany odporné v Praze, mohli by se smluviti a o to se na krále dověřiti.“

Tou odpovědí nemohli na se zatajiti pyšné nepoddanosti, postavivše se odporně proti pánu svému, též jako i proti prvnímu, a zvláště v tom, že sami již na sebe táhli moc a povinnost královskou, když jsou se zastavili na tom: že jim možné není přestati na pánu svém, proto, aby neurazili výpovědi krále Ludvíka, kdyžby proti ní něco učinili; jakoby král nebyl dostatečen s svou radou toho učiniti a opatřiti švakra svého, ale že oni sami tu moc mají, to opatrovati.

Potom vystoupivše Pražané od těch pánův, vypověděni také byli povoláni po straně. A tu jim bylo to všecko oznámeno, což jsou oni Pražané dali za odpověď. Oni to slyšavše, osvědčovali těmi pány: „že jimi nic neschází, též jako i prvé; a znají-li co do nich zcestného ti páni, že se chtí dáti rádi napraviti; a netoliko na králi pánu svém, ale i na nich chtěli by přestati, žádajíce, aby to na krále bylo vzneseno. A že jim také není možné s nimi se smlouvati bez navrácení jich do Prahy k statkům svým, to přidávajíce, žeby se chtěli netoliko o statek, ale i o čest i o hrdlo své, jakožto pánu svému i těm pánům dověřiti.“ — A tak to jednání opět jest zmařeno.

Není věc zbytečná, potřebnou věc několikrát opáčiti i obnoviti. Divná jest věc do těchto Pražanův, že beze všeho studu křivdu a pokrytství směli sobě po vše časy ku pomoci bráti, mluvíce, že již rozsudek s vypověděnými mají, králem Ludvíkem učiněný; ježto jest již o tom dosti mluveno v prvních knihách při konci, můž-li to za výpověd a rozsudek býti, poněvadž strana jim odporná jich obvinění pokoutnému odpírá, čili nic? A z toho ze všeho toto jest ještě nejdivněji, že beze vší výnímky o tom rozsudku jsou mluvívali, pojímajíce všecky v to nerozdílně vypověděné, nevynímajíce osob. Neb to jest velmi jistá a světlá pravda, že krom sedmi osob, totiž: pana Jana Hlavsy, Daniele Rauše, mistra Václava Danielova, Jana Erasima, mistra Brikcího, Mikuláše Šorfa a Blažka soukenníka, žádný jiný z vypověděných nebyl přítomen tehdáž, když kníže s posly z měst obtížnost jedné každé strany po straně na radnici slyšel beze všeho soudu. A nad to ani žádný souzen nebyl; nébrž, když všickni nejednou žádali, aby slyšáni mohli býti i odpovídati svým žalobníkům, ačby kteří byli, že se toho nikdá nemohli dožádati; ale ven z města násilně musili jíti po tom již slyšení knížete, někteří teprv po pěti čtvrtech léta, a někteří po půl druhém létu. 1528.

To se tak dálo, až k tomu potom přišlo, když jsou byli z novu pohnáni i dohnáni listy královskými pod pokutami znamenitými peněžitými mnozí měšťané z Prahy, aby dali svědomí proti jistým osobám spoluměšťanům svým k té při a nesnázi; i bránili jim konšelé, i nejvýš Pašek, toho učiniti. A v tom psali králi supplikací, oznamujíce: že jim není slušné ani možné, svědomí sami proti sobě dávati, poněvadž jsou v jednom spolku a svazku spolu s obcí spojeni, žádajíce krále, aby je o to podělil spravedlivě. Ale král pováživ té supplikací s radou svou, poručil panu kancléři českému, aby jim slovem jeho poručil a rozkázal svědomí vydati. Oni pak přijevše ve čtvrtek, pátý den před svatým Bartolomějem, do 20. Srp.
kanceláře královské, ti všickni svědkové v počtu na třidcíti osob, i mluvil od nich Pašek k písařům, osvědčujíce se: „že jsou se postavili na den jmenovaný k obeslání královskému; ale že svědčiti opět nemohou, proto, že ta supplikací, králi i moudré radě jeho od nich podaná, není dostatečně rozvážena; ale že chtí jinou ještě podati jemu a s ním ještě o to

1526. mluviti. A pakli přes to rozkáže jim král sám taková svědomí dávati, že se tak chtí zachovati.“

Tu opět jiný haklík zastrčili, a takovou mudrlantskou řečí toho dovozovali, jakoby panu kancléři nevěřili, aby mu král poručil tak mluviti; a jakoby král s radami svými při rozvážení té supplikací v něčem se zmýlil. A tak vždy na to přišlo, že jsou musili ta svědomí dávati z rozkázání královského.

Hlava 21.

V níž se vypisuje, jak opět Pašek by chtěl svými tálci a lstí ďábelskou krále pána k sobě milostivého obrátiti, naděje jsa té: když dobré a nevinné lidi bude trápiti a krev jich vylévati, ke cti a k chvále boží to čině, že se tím králi zachová; jakož pak dali vyvesti na smrt jednoho flašnéře a druhého pasíře k upálení. Při tom jak svou víru přede všemi lidmi vyznávají, a za své nepřátely pánu bohu se modlí.

Vida to Pašek s některými svými tovaryši jmenem a slovem všech Pražanův, že nikterakž krále pána nemůž svými tálci lstivými k sobě očima obrátiti po své vůli, vymyslil sobě jinou cestu původem ďábelského vtipu, aby pod přikrytím náboženství horlivého křesťanského, ale pokrytého, falešného, lest jedovatou s úkladem, neústupnou, ďábelskou zlost s nenávistí bližního a nevěru svou obalil; zdaliby tudy nalezl takovou cestu (jako pyšný Aman, kterýž úkladně navedl Asvera krále, pána svého, pod jmenem též víry a náboženství, aby Mardochea se všemi Židy k zahubení přivedl), na kteroužby krále pána svého přivedl k své libosti. A protož nevěda, kudy jinudy k milosti královské sobě přístupu zjednati, s jinými, kdož jemu toho pomáhali, vzali před se, jakož i prvé roku předešlého při počátku kralování jeho, tak i nyní, aby se ve krvi lidské kochali, ke cti a k chvále boží to připisujíce: ne z pouhé horlivé lásky k bohu, nebo také i k lidem; ale z ošemetného pochlebenství, jakoby tím křesťanství dokazovati chtěli, a krále pána svého, věku mladého, uchlácholiti, k tomu usilovali — tak jakž král k tomu náchylen byl, že jest zůřivost při víře svaté měl, z naučení učitelův svých římských — příkladem onoho někdy Šavla řečeného, kterýž se bez umění božího ostnu pána Krista zpěčoval,

chtíce tudy vždy nepravost svou a jiné zlé věci, jakož jsem 1528
pověděl, tím přikrývati, v kterýchž se již králi pánu, i všem
lidem, dali znáti při těch nesnázech předešlých, o nichž se
tuto píše. Neb jsou se toho nadáli, že velikou libost králi tím
učiní; a protožby byli rádi všecky sobě nelibé dali spáliti,
aby jediné to provedli, oč jsou se zasadili. A o to prvé za
krále Ludvíka nikdá jsou se nepokoušeli, proto, že král
Ludvík nebyl kvapen povolovati k krve vylévání; ale toho
dopustil, že toliko z města vypovídali. A protož času svého
čekali, aby vyplnili svou zlou žádost s učiteli svými, titulovanými
kněžími, aby takovou službou tyranskou přízeň sobě
dobyti mohli u krále, a k přísnosti jej popuditi proti odporné
sobě straně, tak jakž falešně, lstivě a nedůvodně měli je za
pikarty a za bludné lidi, v ošklivost a k zkáze je přivesti
usilujíce; a toho neznajíce, že sami bez bludův (tak jakž
o sobě sami to smýšleli, mluvím) nad samým peklem horoucím
podlé písem svatých se již zastavili, jakožto ti, kteří
beze všeho rozvážení násilně křivdu a bezpraví svým bližním
směli činiti.

Protož léta téhož 1528 v pátek na den svatého Augustina 28. Srp.
dali vyvesti z šatlavy opět dva Němce, jednoho flašnéře
a druhého pasíře, k popravě ohněm spálení. Flašnéři tomu,
že jest se po druhé křtil, a druhému pasíři, že jest byl luteránem,
vinu někteří dávali. A když byli vedeni, biřic volal
o jich zavinění: „že jsou byli ruhači, a že o pánu Kristu ani
o panně Marii nic nedržali,“ a jiného mnoho divně vymyšleného
o nich štěkal, tím zavíraje: „že ostatku pro čistá srdce
zanechává!“ Ale oni toho velmi litovali, že jsou nic českému
jazyku nerozuměli, co jest volal. I šli s náboženstvím, poručivše
se bohu, a ustavičně se modlili, říkajíce žalmy svatého
Davida. A když přišli za bránu k hranici, biřic opět volal o
nich též jako prvé. Tu pak bylo při tom mnoho dobrých lidí
urozených rytířských, kteříž oba jazyky německý i český
uměli; mezi nimižto byl pan Havel Zvířetický z stavu panského.
I ptal se jich u té hranice: takli jest, jak biřic volá,
žeby lidé byli bludní a že o panně Marii nic nevěří? a tak
dále. Ale oni pověděli: „že jim křivdu činí, i biřic i ti, kdož
jsou jemu tak volati rozkázali; než že věří v pána boha, Otce
všemohoucího, v Ježíše Krista, syna jeho, i v Ducha svatého,

1526. a tak že úplně věří podlé dvanácti článkův víry svaté obecné křesťanské. O svátosti těla a krve Kristovy že tolikéž věří, že pán Kristus na poslední své večeři vzav chléb, dobrořečil, lámal a dával učedlníkům svým, řka: „Vezměte a jezte, totoť jest tělo mé, kteréž za vás zrazeno bude; to čiňte na mou památku.“ Též i kalich vzav, řekl: „Tato jest krev má, kteráž za mnohé vylita bude na odpuštění hříchův; píte z něho všickni.“ A že tak věří podlé téhož ustanovení Kristova, že té svátosti mají křesťané tak užívati, nač jest a k kterému konci vydána pod obojí spůsobou. A též o panně Marii věří, že jest čistá panna byla před porodem, při porodu a po porodu Syna svého.“ Ten pak flašnéř pověděl: že „já se k tomu znám, že jsem se po druhé křtil; a že toho nic nelituji.“ Potom kat je vložil na hranici svázané. Tu pak mluvili řeči nábožné a svaté z zákona božího, že jsou lidé mnozí, slyšíce to, musili plakati.

A tehdáž při tom zprávu dávali, jak jsou souzeni byli na smrt: že jsou byli povoláni do konsistoře před kněží, před mistry a před mnichy, při přítomnosti Pražanův k tomu vybraných. A tu ti mniši německy mluvili a hádali se s nimi, a oni odpírali a přemáhali je písmy svatými. A když jich ti mniši přemoci nemohli, ptali se mnichův mistři a kněží: „jsou-li pikarti?“ a oni potvrdili toho, pravíce: že „jsou pikarti.“ A po těch řečech na smrt je odsoudili.

A v tom kat zapálil hranici po zadku v nohách jich, tak že jim nohy jich obhořaly až do kosti. Ale oni vždy bez přestání pánu bohu se modlili, a posilňovali se společně, aby v stálosti pro jmeno boží životy své dokonali. „Neb poněvadž, prý, pán Kristus mnohem víc za nás trpěl, že my také mnohem hodnější jsme většího trápení proň,“ děkujíce pánu bohu ustavičně, že jim to za dar dáti ráčil, aby proň v tom ohni trpěli. Flašnéř pak to přidal, řka: „že jest jim mnohem veseleji na této hranici, nežli na mé vlastní svatbě bylo.“ K lidem také tu okolo stojícím mluvil: „že jest v pravdě měl vidění, jsa u vězení, na den sv. Jakuba minulého; ale že toho pro posměch rozprávěti nechce. Než, milí lidé! kdo jste koli tuto, jižto se pána boha bojíte, vyberte se z tohoto města preč; neb jistě má na ně přijíti tak hrozný a veliký pád, jako jest na Gomoru a Sodomu i na Jerusalém

přišel!“ A když tak dlouho obą mluvili, jsouce již všudy 1528. opáleni, zvolali hlasem velikým: „Pane Ježíši Kriste, synu boha živého! ty jsi pro nás bídné na kříži visel, a svému Otci za nepřátely své jsi se modlil: tak i my prosíme, odpustiž všem našim nepřátelům: králi, Jeho Msti, Pražanům, richtáři jich, kněžím i všem jiným; neb nevědí co činí, a jsou jich ruce plné krve. Račiž jim milostiv býti! A milí lidé! proste za ně též pána boha, a zvláště za krále, Jeho Milost, ať mu pán bůh ráčí dáti sebe poznati; neb jistě biskupové jeho a jiné kněžstvo jej zavedou, bude-li se jimi spravovati.“ Potom oheň šel vůkol až k tváři jich, a nosové jim jich byli již obhořali a upadli, a tváře jich jako hlavně opálené byly; a oni vždy za dlouhou chvíli v tom trvali a hořali, a pánu bohu se modlili bez přestání, hlasitě děkujíce mu z takového daru, že jim dal pro pravdu a zákon svůj trpěti. A tak v tom očistci životy své dokonali.

Hlava 22.

V níž se oznamuje o týchž upálených a mučedlnících Kristových, jakž biřic volal a čím je nazýval, a jak zase oni proti tomu vyznávají; svou víru vyznavše, své životy dokonali.

Tuto znamenej, co jest biřic o nich volal, a proti tomu na čem jsou zemřeli, že jest veliký v tom rozdíl. Neb to jest každému vědomo: cožkoli člověk smrtí svou zapečetí, že to lidé za pravdu ujímají a podlé práva hodně potvrzují; ale což biřic volá, by pak se někdo na mučení k něčemu znal, jakož se to přihází, že jest všecko lež a faleš proti tomu, na čem ten umře, a zvláště při víře svaté. Jakož pak při těchto lidech upálených to se jest ukázalo, když biřic o nich volal, že o pánu bohu, ani o pánu Kristu nic nedrží, že jsou oba na jiném zemřeli, nežli jest on vězník štěkal; než k tomu toliko flašnéř se znal, že jest se podruhé křtil, a na tom umřel. I poněvadž jest se křtil, tehdy jest o křtu věřiti musil; a dále jej k tomu víra nutila, že jest se jináč nekřtil, nežli ve jmeno Otce, i Syna jeho, Ježíše Krista, i Ducha svatého, jednoho boha. I kterakž tehdy tomu volání má věřeno býti

1528. v jednom i v druhém, s těmi, kdož jsou jemu tak volati rozkázali, víc, nežli tomu, kdož něco smrtí svou potvrzuje?

Již máš zprávu o těch všech pěti lidech upálených, kterýchž ač kdo nechce chváliti, také nebezpečné jest, je hyzditi a nebo potupovati, aby zle zemřeli, nechce-li kdo sám potupen a odsouzen býti do pekla horoucího. Neb což lidé odsoudí za proklaté, to bůh souditi bude za svaté; a zase též, což lidé mají za svatou věc, to bůh míti bude za proklatou. A že tu jistého základu na tom není, že jsou je kněží, mistři a mniši na smrt odsuzovali, na hřbety své je berouce, jako oni Židé s kněžstvem Mesiáše pravého, týmž spiknutím křičíce: „Krev jeho na nás i na naše syny!“ A jest naděje jistá: kdyby nyní Kristus psal na zemi skutky těchto kněží, žeby se žádný z nich nevydařil se vší Prahou, na kterého z těch upálených kamenem hoditi! (A já toto přidám: že z těch ze všech kněží římských nikdá jsem neslýchal, aby se kdy který z nich pro svou víru dal upáliti.) Neb jak jsou koli a na čemkoli zemřeli: zákon boží, jenž jest jistá pravda věčná, kteráž nemůž v sobě strpěti žádného líčidla lidského, sám toliko, že jsou zle neb dobře zemřeli, bude je souditi, bez lidského vyměřování. A však k tomu bezpečně a směle mysl svou vztáhni a velmi bedlivě považ: byla-li jest při nich živá Kristova víra, podlé zákona božího konečně vyměřená, čili nic? kteráž se dává znáti z skutkův z ní pocházejících od těch, kteříž z horlivé lásky boží někdy smějí na tom, což poznávají býti z zákona jeho pravého, zemříti; jináčby toto nepravé bylo povědění Kristovo: „Kdož mne, prý, vyzná před lidmi, že takového já vyznávati budu před Otcem mým v nebi;“ a jinde: „Kdožby ztratil život svůj pro mne, najdeť jej.“ A jest jistě mnohem větší div a bohu vzácnější, pro pravdu a spravedlnost její umříti, nežli by někdo mrtvého vzkřísil; ježto nikdá při tělesných a rozkošných lidech nevěrných takové víry a utrpení pro ni se nenalézalo, aby směli života svého nasaditi, a zvláště ti, kteříž jiným ukazují k nálezkům a pověrám lidským, aby sobě chyméru polapili. A poněvadž ti kněží pro tu příčinu je, ty upálené, jsou odsoudili, jakoby nějací kacíři byli: najde-li se pak při nich samých to, že zlostí se proti nim zapálivše, s svou zprávou mrvy v oku bližních

svých jsou hledali, a sami břevno převeliké v zřítedlnici svě nosili, to časem svým odkryto bude. 1528.

Hlava 23.

V níž se vypravuje, jak král Pražanům radu obnovil a jednotu rozdělil, nejprvé na Starém městě a potom na Novém konšely ssadil; a jak Novoměštští z toho se radují, a jsouce toho vděčni, na znamení »Veselý nám den nastal« zpívají i »Te Deum laudamus«.

Ale král, jsa pán spravedlivý, mezi tím, co jest se dálo od Pražanův, uznamenav s radami svými, že nikterakž správcové toho města v řád jemu jíti nechtí, a že ho z boku rozličnými skoky zajíždějí, a nad to z té jednoty měst Pražských že nic jemu potěšeného, ani obecného dobrého nahoru vzrostu nemá, pro přílišnou pýchu a pro nepoddanost jich, též jako za krále Ludvíka, švakra jeho; i umyslil jim na žádost jich radu obnoviti konšelskou: v obou však městech, na Starém i na Novém městě, tak aby jim tu jednotu, v kterouž jsou velmi ufali, zase rozdělil na spůsob první v rozdílné právo; neb bez pochyby to povědění Aristotelesovo: že každá jednospolnost silnější a mocnější bývá, nežli když jest rozdělena, sobě ku paměti přivodil. A protož sjel jest dolův s zámku, s množstvím znamenitým dvořanův svých, v středu na zejtří po narození Matky boží téhož léta 1528 9. září. na Staroměstskou radnici, a dal přísahu skrze pana Adama z Hradce, nejvyššího kancléře králóvství Českého, osobám vybraným, podlé usouzení lidského šlechetným; kdežto z té staré rady nenechal než tři osoby: Jakuba Fukara, Jiříka Ježíška a Jana Kozla. A nechtě se ještě proti žádnému přísně a mstitedlně postaviti, moha a moc maje to slušně učiniti, víc rozumem, než vášnivou myslí se v tom spravoval, aby raději milost jeho královskou, nežli zůřivost všickni cítili a sobě vážili, bez zlého užívání, a jej aby takovými barvami falešnými víry svaté, přikrytými, víc nechlácholili. A tak tudy někteří drakové silní pro pýchu dolův hodně strčeni jsou, aby poznali, že mají krále pána svého, a nad to výše boha nebeského nad sebou, mocnějšího, nežli jsou oni.

To dokonav v Starém městě, jel jest na Nové město na

1528. druhou radnici. A ti měšťané toho města vyšli proti němu poctivě u velikém počtu do ulice s praporci, vítajíce ho a chválíce boha s zpíváním, že je má od těch silných hlaváčův Staroměstských, jistých některých původův rozličného zlého, vytrhnouti, přiznávajíce se všickni hlasitě: že žádným jiným člověkem nechtí se spravovati, nežli J. Mstí Královskou. Potom učinil tu též, že jest dal přísahu na konšelství osobám hodným a pokojným, k tomu vybraným.

Takového rozdvojení nic nebyli vděčni mnozí Staroměstští; neb jim jich korouhev již klesala. A když o tom prvé předzvěděli, co se má státi; vyslali z sebe téhož dne ráno k králi veliký počet měšťanův, žádajíce, jakoby to neústupně míti chtěli, aby jim tou jednotou nehýbal, tvrdíce: že obec všecka při ní stojí a státi míní. Dáno jim za odpověd: že tak král míti chce, aby byla dvoje rada a dvoje právo, jako prvé bývalo; a že jim věří, že se v tom poslušně zachovají, jako na věrné poddané sluší. Přitom jim rozkázal čísti nález krále Vladislava, aby na budoucí časy nestáli o takovou jednotu těch měst. A tu on potvrdil toho nálezu, přidav to k tomu: „jest-li žeby to kdo jednal, a neb se přimlouval k té jednotě, aby takový statek i hrdlo ztratil; než že chce k prvnímu spůsobu přivesti obě města.“ Jakož se tak stalo. A tehdáž hned procesí (kterouž jsou sobě kněží Pražští každého roku dne památného šťastného té jednoty byli založili) zmizela jim a pominula.

Ta jednota, kterouž jsou sobě bez vůle královské upevňovali, jakož o ní jest v prvních knihách v 3. Hlavě pověděno, mohla by byla státi, a snadby i král k ní povoliti mohl, kdyby jí byli k tomu konci tím úmyslem rozumně a řádně užívali, tak jakž příčiny slušné k tomu spojení je vedly, totiž, kdyby v tom neobmýšleli než dobré, poctivé a užitečné krále pána svého i toho města; a kteříž jsou rozdílové a různice někdy veliké s kyselostmi o mnohé věci mezi nimi v obou městech vznikaly, aby to přestalo, tak aby byli jako jeden člověk za obyvatele jednoho města učiněni. Ale poněvadž jsou zle a neřádně té jednoty užívali, s ublížením králům pánům svým, a zvláště, že jsou tu bouřku tuto vypsanou svévolně a pyšně zdvihli proti svým spoluměšťanům nespravedlivě a lstivě, v sílu a v moc svou již ufajíce; a na-

posledy proti králi pánu svému, předešlému i nynějšímu, často odporně se stavějíce, jakoby se jim zprotiviti chtěli, k žádnému srovnání přátelskému povolni se dáti nechtělí nalezanouti, ale na své přílišné pýše neústupně stáli, pro kterouž nejvíc tu jednotu zmrhali; protož, čehož jsou hledali, to jsou nalezli. A to šlo vše třmi nebo čtyřmi osobami hlavatějšími, a nejvíc Paškem, kteříž jsou sobě tu obec obojího města v úzdu pojali tím zápisem svým předepsaným v prvních knihách v Hlavě 25, že již nesměli hlav svých volně pozdvihnouti bez jich vůle. A tím jsouce příliš mysli pozdvižené, vyslali, jakož dotčeno jest, k králi z sebe téhož dne veliký počet měšťanův s pyšným poselstvím, s pohrůžkami, s křivou řečí smíšeným, pravíce: že obec všecka při té jednotě stojí a státi míní; ježto když na Novém městě přísaha byla dávána osobám, tehdy s velikou radostí začali sobě obec všecka Te Deum laudamus, jichžto bylo spolu víc než na tři tisíce, podlé zprávy. A protož to poselství nepotkalo se s skutkem. A od toho dne mnohem větší díl lidí, netoliko v Novém i v Starém městě, s potěšením z novu na nohy se postavili a z těžkých pout se dobývali, chválíce boha, že již jsou zase k svobodě první navráceni, aby sami s sebou i také s přátely milými mohli rozmlouvati, složíce s sebe první bázeň. A naposledy Novoměstští začali sobě píseň tuto: 1528.

Veselýť jest nám den nastal,
v němž císař Karel z mrtvých vstal atd.

při přítomnosti ještě královské ku potěšení jemu. I z té příčiny, pro uvarování budoucího horšího, král neobrátiv se na ty, ani ještě na jiné mnohem znamenitější pohrůžky s krve proléváním, od jednoho mocného sluhy jich k králi vynešené, tu jednotu jest jim zdvihl a v nic obrátil mocí svou na budoucí časy; a ti drakové silní, a jeden z nich nejsilnější, jsou setříni s svou pýchou; a tak to spiknutí jest roztrháno, nejedno, ale několikero, a zvláště to, kteréž bylo z nejvyššího téměř stupně skalního s nimi připojené. Budiž z toho pán bůh pochválen, kterýž jest předivný v skutcích svých: časem zarmucuje a časem obveseluje své volené!

1528.

Hlava 24.

V níž se oznamuje, kterak dobří a spravedliví lidé, chtěli-li jsou pokoje užiti, musili to perně uplatiti; a jak Pašek, Zíka řezník a Karban na statku nespravedlivě dobytém vzešli, a dobří a spravedliví proně hlav pozdvihnouti nesměli. Dále osoby se jmenují, kteříž v tu bouřku nikdá s konšelství nescházeli, a potom jsouce ssazeni, nikdá z rozkazu královského do žádných rad nebyli povoláni. A potom opět jich král na smlouvu podává.

Takovouť jsou svobodu ti měšťané Pražští v obou městech pod těmi správci v té jednotě měli od čtyr let pořád zběhlých, od toho času, jakž se ta bouřka mezi nimi zdvihla:

Nejprvé, kdož chtěl k jaké spravedlnosti přijíti a nebo k nějaké milosti, buďto před soudem, a neb kdežkoli jinde; tehdy mnozí nemohli k tomu jináč přijíti, leč skrze znamenité úplatky kupovati sobě svou spravedlnost, nejvýš od Paška, musili. A tak tím spůsobem dobře se týmž správcům ta vojna na pikarty hodila. Nebo od padesáti let Toušeň se tak nerděla a neblyštěla od cihel a od jiného stavení, jako nyní za držení Paškova; aniž k doplacování věřitelům prvé nemohla přijíti, leč tehdáž. Zíka řezník, jakž byl kolesy nemalými v Židech zavadil, tak nemohl se dobyti, než s pomocí pikartův a jiných lidí. Janovi Karbanovi pak se vymítali po rukou hustí drazí prstenové, po kterýchž se i truhly jeho hojily. Na Havla Caheru, administratora, prvé osadní Týnští musili z sebe sbírky činiti na sukně, aby měl v čem choditi; potom on sám jiným uděloval a kupoval za cizí mozoly šaty bez výminky pohlaví obojímu, i mladým ženám! A tak jiní po těch též na cizí mozoly a robotu veseli byli.

Druhé, že jeden s druhým, přítel s přítelem nesměli svobodně mluviti; pakli jsou mluvili, tehdy se okolo sebe ohlédali, jest-li kde zrádný sok neb žalobník. Jakož jest dosti toho bylo, že se ti lstiví posuňkové v Praze byli rozmohli, že mnohé a šlechetné měšťany, na kteréž pro rozličné domnění, též jako na první vypověděné, byli sítky zavlekli, ti takoví pochlební polizači obžalovali, a lživé o nich klevety na radnici na nevěrných kolečkách dovezli. Tu pak beze všeho

řádného slyšení dosti činiti měli mnozí, dobývati se z takových osidel s úplatkem. A tak těžkost nesnesitedlnou na lid obecní s nebezpečenstvím ti správcové uvodili. A co mnohem horšího nastalo, bylo: že pohrůžky jim činěny k posledku bývaly, i za přítomnosti krále na hradě, od takových lstivých polizačův, pouštějíce hlasy, že jich mají popsaných měšťanův několik set ještě, kteréž hned, jak král z země vyjede, chtí vypovídati z města, též jako i první, za pikarty je majíce; a čekali opět mnozí za to vzatkův i úplatkův a naposledy statkův jich pobrání, též jako na prvních toho jsou čekali. Jakož o tom o všem Novoměstští měšťané dali dostatečnou zprávu králi tudíž na radnici, za to prosíce, aby nad nimi ruku svou držel, a z toho Egypta aby je konečně vyvedl rozdvojením té jednoty; a aby na ně nedopouštěl tolikéž, co jest těch let těm z města vypověděným se přihodilo, že některé šatlavovali, biřicovali, richtařovali, katovali, mučili, u pranéře mrskali, z města jim ode všeho vybrati se kázali bez vyslyšení pořádného, a některé o hrdla jich je připravovali, nemajíce k nim žádné hodné ani spravedlivé příčiny. Ty i jiné obtížné mnohé věci k králi mluvili, že jest se bylo čemu podiviti, že byvše prvé zůřiví podlé jiných proti těm vypověděným, křivdy jiným dopomáhajíce, že jsou již toho velmi litovali (neb jsou to, bojíce se, aby takovéž těžkosti nenesli, jako i oni, i proti svému svědomí činiti musili), a což jest pravého bylo, to oznamovali. 1528.

A však proto, aby známi byli k budoucí památce ze jmena ti správcové a konšelé, za kterýchž se ta bouřka začala v Praze a ty zlé věci, tak nevolné a těžké všem spoluobyvatelům těch měst, i také králi nesnesitedlné, kteréž pořádně trvaly víc než od čtyr let, a jsou tito, kteříž nikdyž v tom času s konšelství nescházeli: Mistr Jan Pašek, hlava všech jiných; Zíka Vaníčkův, řezník; Jan Karban, konvář; Tomáš Zachlubil, kovář, spolu jich tehdáž tovaryš, a naposledy byl bergmistrem hor viničných. Ti jsou čtyři sloupové byli nejsilnější, ustavičně trvajíce těch časův; a krom těch jiní se měnili těch let při obnovení rady, až naposledy léta 1527 tito k nim přidáni byli ku pomoci: Jiřík Ježíšek, Mikuláš Cacerda, Martin Helm, Jakub Fikar, Jan Kozel, Jakub kožišník, Martin Smilův, řezník, Martin Šalomoun, Šimon Tře-

1528. štík, Pavel Bechovský, Václav Rozvoda, Martin Mládek, Burjan Haléř, Jan Nejedlý, konvář, a Matěj Myslík. Z těch takových mnoho povolaných málo bylo vyvolených a králi libých, kteříž jsou posazeni v úřad byli již tohoto léta 1528, krom tří toliko již prvé jmenovaných při obnovení rady. Protož ti takoví tvrdočelové hodně jsou poníženi, kteříž netoliko jsou již tehdáž s úřadu konšelského ssazeni, ale nad to, což mnohým lidem divnějšího jest, z vůle konečné královské z počtu starších obecních, podlé zvyklosti města toho od předešlých časův zachovávané nejsou dopuštěni, ale ovšem zavrženi; a ještě nad to výše, aby ani do žádné rady nebyli povoláváni, jest přísně od krále rozkázáno.

A když tak rada Pražská již osazena byla, tehdy povětří povlovnější od poledne již nastávalo, a k rozjižení již pomalu tak přeukrutných mrazův časové se přibližovali.

A v tom, když král z Prahy a z Čech zase vyjeti se strojil k Vídni, poručil a rozkázal panu Lvovi, panu Vojtěchovi z Pernštejna, panu Adamovi, kancléři, a panu Janovi z Vartemberka o vypověděných, aby ještě se pokusili o to, budou-li moci Pražany s nimi smluviti. A obeslavše Pražany
27. Září. na hrad s počtem starších obecních v neděli před svatým Václavem, oznámili jim vůli královskou, aby se tak zachovali. Ale oni berouce na sebe jakous bázeň obcí svých, dali odpověd proto povlovnější, nežli předešlí konšelé, s výmluvami těmito: „že jim není slušné ani bezpečné, samým dáti na to konečnou odpověd; ale kdyžby král ráčil povolení své dáti, žeby chtěli obcí svých povolati a na ně to vznésti. Druhé, mělo-liby jaké jednání býti přátelské, žeby bez některých osob zvláštních, totiž Paška a Zíky atd., býti nemohlo, poněvadž jsou obzvláštně pohnáni. Třetí, že glejtu sami také těm vypověděným na to, aby v statcích byli, pokudžby ta nesnáz konce nevzala, dáti nemohou bezpečně sami pro sebe i pro ně; a že ještě někteří kněží po kostelích tvrdí lidi a rozpakují, aby nikoli nedali se v žádné smlouvy s stranou odpornou; ale aby při tom stáli, co jsou sobě přiříkali, slibovali a knihami zapsali.“ Dále dopovídajíce: „poněvadž král byl prvé rozkázal a dal glejt mocný panu Hlavsovi a mistru Václavovi za několik nedělí, a byli podlé toho zachováni; že též nyní, byla-liby k tomu vůle královská, chtěli by se ke

všemu zachovati.“ Na tom se rozešli toho dne, a taková věc 1529.
jest vznešena na krále od těch pánův bez meškání.

Tuto se znáti dává, že již snadnější nežli prvé přístup k jednání přátelskému se ukazoval z odpovědí Pražanův, povlovnější, nežli od prvních, totiž Paška s jeho podpůrci hlavatými, kteříž jsou drsnatou odpověd dávali, netoliko straně sobě odporné nepříjemnou, ale mnohem víc králi, pánu svému, nelibou a nepoddanou. A ačkoli oni Pražané, rada, zavadili byli ještě tou svou odpovědí na veliký haklík v tom, když jsou mluvili, že bez obce nemohou nic učiniti, ježto bez mála všecka obec žádala s potěšením, aby se již všecko upokojilo, neodpírajíce bytu mezi sebou vypověděným; však příčina k zavázání na tom haklíku byla tato: že některá nákvasa a ostatkové prvního povětří mezi nimi ještě zůstávali, a tak že ještě pokrytství mezi nimi se některé tajilo v některých osobách, jakož doleji o tom bude pověděno. A však i to blízko bylo, že z toho haklíku s pomocí boží brzo znikne; neb naděje byla lepší k upokojení, nežli prvé bývala, poněvadž králem již nic nescházelo, dav jim povolení psaním svým času vánočního příštího obcí povolati i smlouvati se, podlé psaní předpsaného od pánův již jmenovaných.

Hlava 25.

V níž se oznamuje, jak král napomínal Pražany, aby se s Novoměstskými i s Staroměstskými ti vypovědění smluvili, a aby čtyřem osobám glejt dán byl, a ti aby na místě jiných o pokoj jednali. Dále jaké vidění v noci mnohým lidem se ukazovalo. Dále, když ti vypovědění v Praze byli, jakou klatbu kněží na ně vydávali; a potom jak ti čtyři, majíce glejt, o pokoj jednají.

Když to tak všecko na provřísle stálo, a Pražané řečníky své k králi poslali časem vánočním léta již začatého 1529; a v tom král mezi jiným psaním Pražanům psal, nepřestávaje napomínati, aby se s vypověděnými přátelsky smluvili, že jemu libost v tom zvláštní ukáží. Páni také komisařové královští, prvé jmenovaní, napomínali k témuž Pražany s některými žádostmi, aby vyplnili vůli královskou. Potom k tomu přišlo, že Pražané Staroměstští i Novoměstští svolali obce

1529. své na radnice, a tu o to jednali, aby glejt byl dán čtyřem osobám z těch vypověděných, z Staroměstských dvěma a z Novoměstských dvěma, na ten spůsob: aby ti na místě všech jiných jednali o pokoj a přátelství a o navrácení zase do města k statkům a k rodině jich. A tak se stalo, že s přimíšením odporův lidí v té schůzi některých starého kvasu, dosti nezbedných a v bouření i v zlostné pýše zvyklých, málo nebo nic v tom jednání užitečných (kteříž někdy to mluvívali, že snáze Praha popelem lehne, nežli aby ti vypověděni měli tam zase býti, domnívajíce se, že vzteklosti tako-
18. Ún. vých zapálených konce nebude) v pondělí první postní, na zejtří po svatém Valentinu, dán jest glejt Janovi Hlavsovi a mistru Václavovi Danielovu, z Staroměstských, a Mikulášovi Šorfovi s Blažkem soukenníkem, z Novoměstských, do svatého Víta nejprv příštího.

9. Led. A před tím časem, v sobotu před božím křtěním, když se již psalo léta božího 1529, stalo se mnohým lidem vidění v noci, jakoby se nebe otevřelo, a z toho velmi jasná záře a blesk se na malou chvíli ukázal. A v tom blesku někteří hodnověrní lidé, v rozdílných místech jsouce, to spatřili, jakoby nějací lidé zbrojní a ohniví se spolu v bitvě potýkali; a jiní jiné rozličné věci pravili se tehdáž viděti. Kteréhožto času dnové velmi pošmourní pořádně, a noci velmi tmavé a mračné bývaly. Jistě ta věc vyznamenání budoucího od boha divu a dopuštění velikého zlého na lid Český, a zvláště na Prahu, v sobě nésti musila. Hvězdáři a jiní učení lidé, kteříž všecko chtí rozumy a důmysly svými obyčejem pohanských mudrlantův vyměřovati, chtěj tomu bůh, aby tak bylo, což oni smyslí, nebo nechtěj, praví, že takoví bleskové jsou a slovou latině exhalatio, totiž nějaké oblakův zapalování. Vím, že jsou lidé v Jerusalémě před samým zkažením tak učení byli, kteříž jsou taková i jiná vidění též soudili, v lehkost sobě berouce moc božskou a předzvědění tajemství jeho: což jest pak na ně časem svým přišlo potom hrozného, toho jest Josefus svědek v knihách svých.

Potom, když se to tak všecko dálo, a za glejtem již v Praze ti čtyři vypovědění byli, tehdy v tom přihodilo se,
21. Břez. že v květnou neděli a těch dní potom vydávali kněží Pražští jakous po kostelích klatbu vymyšlenou na ty vypověděné, a

to takovou: „Kdož jsou koli jedli a pili a obcovali s nimi 1519.
i jim byli pomocni, aby ti a takoví u veliký pátek k svátosti těla a krve Kristovy nepřistoupali.“ — Šalomoun moudrý napsal v svých knihách, že není zlosti nad zlost ženskou. Kdyžby pak nyní z mrtvých vstal, já za to jistě mám, žeby toto vyznati o kněžích Pražských musil: že není zlosti tak nešlechetné v světě nad zlost kněžskou! A to přišlo z toho, když ti čtyři jmenovaní byli v Praze za glejtem na to, aby na místě jiných všech jednali s Pražany přátelsky z vůle královské o ty všecky různice předešlé, a o dobrou svornost i o pokoj; a v tom mnozí měšťané, netoliko ti, kteříž nikdá jim prvé zlého nepřáli, ale i ti také, kteříž jsou jejich úhlavní nepřátelé před tím bývali, přijímajíce k nim novou přízeň, a litujíce toho, co se prvé jim od nich dálo, v dobrém pokoji, v lásce přátelské sjití s nimi mívali i obcovali; poněvadž v ničemž neslušném nikdá přemoženi nebyli, ani jich spolutovařiši: ti pak kněží, nevím čí, srozuměvše tomu, že jedněch i druhých nikterakž v své pletky uvesti nemohou, ten takový tálec na ně vymyslili, obmýšlejíce v tom své zisky, aby vždy dali znáti na sebe zřetedlně po vše časy, jakož prvé tak i nyní, že nejsou svornosti ani pokoje milovníci, jenž jest to vlastní věc ďábelská; a kdyžby se koli k takovému dobrému nachylovati mělo, že oni se vší snažností vždycky hleděti budou, to dobré roztrhnouti a rozsápati. Toť jsou ti pastýřové, kteříž majíce to, cožby nemocného bylo, utvrditi, což neduživého, uléčiti, co zlámaného, uvázati, a což jest opovrženého, zase k cestě pravé přivoditi, a což zahynulo, hledati: ale oni s ukrutnou přísností a s mocí nepravou rozkazovali podlé řečí Ezechiele proroka v 34. Hlavě; pro kterěžto věci klatba, bídy věčné od boha jest na takové vydána. A takové klatby nikdá těch let ti kněží nevydávali, dokudž těch osob čtyr v městě nebylo. Ale však se jest skutečně shledalo, že lid obecní takové klatbě jich všetečné a zlostné se posmívali a v nic ji obrátili; nebo obcovali-li jsou prvé s těmi vypověděnými mnoho, již pak mnohem víc toho přibývalo, na kejklířství šermířské těch učitelův svých nic nedbajíce.

Potom ti čtyři vypověděni, jsouce za glejtem, nepřestávali jednati s Pražany o dobrou svornost a lásku přátelskou, tak dlouho, až v středu po provodní neděli, čtvrtý den po

1519 7. Dub. svatém Ambroži, svolány byly obce v obou městech, každá na svou radnici obzvláštně. A když obec Staroměstská se nescházela dlouho, tehdy s povolením spoluradních téhož města šli na radnici Novoměstskou pan Jan Hlavsa s tovaříši (neb se byla tam již obec sešla). A vstoupivše do obce beze všeho odtahu, přátelské k nim ke všem promluvení učinili, dotýkajíce krátce toho proti nim i všem jiným vypověděným pozdvižení a od statkův vytištění, přistupujíce k tomu: poněvadž ta vůle královská jest, aby se o tu nesnáz přátelsky jednalo; že jimi nic sjíti nemá, cožby je slušného a poctivého i možného potkati mohlo. Tu jsou se pokojně a přátelsky všickni vyslyšali, a potom v potazu svém jednosvorně a tiše se o to snesli, a spoluradním svým v moc dali, aby s nimi jednali, prosíce, aby i sjednali; dokládajíce tím, že oni netoliko s vypověděnými, ale i se všemi pokoj míti a přátelství dobré zachovati chtí. To když tak na tom zavřeli a tu odpověď dali panu Hlavsovi s jinými, šli odtud zase na Staroměstskou radnici. A když pro nesjití vší obce nic nezjednali Pražané na své radnici, zdálo se jim, aby odložili do pon-
18. Dub. dělího nejprv příštího schůzi vší obce, do třetího dne před svatým Tiburcím, na pilné obeslání jich; i tolikéž těmto čtyřem osobám učinili. Ale prvé, než se obec Novoměstská z radnice rozešla, páni Novoměstští vyslali z sebe do obce Staroměstské spoluradních svých i z obecních jistý počet, opovídajíce se: že oni v tom zápisu, kterýž jest učiněn společní po té bouřce, kterýž jest předepsán v 1. knihách v Hlavě 25. státi, ani se jeho přidržeti nechtí.

Hlava 26.

V níž se oznamuje, když měla obec Pražská na radnici býti, majíc o pokoj s vypověděnými jednati, jak jsou Paška a Zíku těžce na radnici vpravili. A potom jaké psaní od některých pánův učiněno do vší obce. Při tom jak se Pašek přimlouvá, aby při zápisu společném stáli a s Novoměstskými zase o jednotu jednali. Proti tomu pak zase co jest proti své přímluvě nelibého slyšal, a hlavu svěsil, uši ochlípil.

Potom v pondělí nadepsaný sešel se veliký počet obce na Staroměstskou radnici, i také nejvyšší rotmistři a původ-

dové všeho nepokoje, totiž rota Paškova, i on Pašek, kteréhož jsou podpažníci jeho na radnici musili nésti, proto že sám tehdáž choditi nemohl pro nemoci své. A s velikou pilností i snažností též jeho pomocníci poň poslali na Toušeň, tu kdež jest prvé panství měl ve třech mílech od Prahy vzdélí; a sotva ho do města vpravili, proto že svědomí jeho vnitřní hryzením sebe samého jemu překáželo a přijíti bránilo; nebo i v středu minulou, maje býti v obci, ujel byl ráno přede dnem. Zíka též v touž středu minulou, maje býti v obci, ujel byl a bydlil v Klatovech, téhož jsa svědomí jako Pašek. Ale potom v pondělí oba byli již v obci. 1589.

A v tom přišlo psaní do obce od hejtmanův zemských nejvyšších, totiž od pana Hanuše Pfluka, z panského stavu, a od pana Jaroslava Brozanského, z rytířstva. Přišlo také psaní obzvláště od pana Vojtěcha z Pernštejna, nejvyššího hofmistra zemského, v ten rozum: aby se pokojně zachovali a k lásce i k svornosti se přimlouvali, zvláště co se toho jednání mezi nimi a vypověděnými dotýče, poněvadž taková jest vůle královská.

Potom když bylo vznešeno od spoluradních na obec mnoho artikulův, i také o těch čtyřech osobách, oznamujíce jim o jich přítomnosti na radnici, i o žádosti jich, aby do obce puštěni byli a k obci řeč učinili; tehdy Pašek se k tomu přimlouval, aby nejprv o ty artikule na obec vznešené bylo rozmlouváno. A to se tak stalo, že jsou se o některé věci byli snesli, a zvláště o Jana Karbana, aby jej k tomu přidrželi, aby z Přerovského zboží počet učinil; od kteréhožby mu byli ta rota bouřlivá Paškova rádi pomohli, kdyby byli mohli, neb jest byl z jich včelnice; ale to i jiné jim jest kleslo.

Potom pak byla největší nesnáz a meškání o ten zápis společní dřív dotčený. Ale Pašek pilně napomínal, aby při něm stáli a na svou poctivost pamatovali, proto, že jest byl veškeren základ jeho i jeho roty na tom zápisu i na prorocích falešných založen a zavěšen. A jistě ne bez příčiny jest toho hájil; neb k tomu byl s svými pomocníky přivodil lidi v té obci, aby se přiznávali k témuž zápisu s rukou dáním, mocí takovou, kteréž se žádný z nich nemohl vyhýbati, chtěl-li jest nebezpečenství ujíti: jedno, že ustavičně za dlouhý

1529 čas žoldnéře na radnici mívali, kterýmiž lidi strašili a děsili; druhé, že pokutou na sobě to zřídili: kdožby se tomu zápisu zpěčoval, aby bez meškání z města byl vypovědín. A tak rozličnými strachy k tomu i k jinému lidi připravovali, aby bezděčně a s násilím ke všemu, což jsou míti chtěli, taženi byli, svou věc vlastní v tom tejně obmýšlejíce, a neohlédajíce se na to povědění moudrého: „Nullum injuriosum violentum perpetuum.“ A tak křivdou křivdu tvrdili, v tom nejprvé, že učinivše křivdu násilnou a bezprávnou všem vypověděným, zapsali se proti nim, aby toho, což jsou učinili, neustupovali, i čest svou k tomu zavazujíce; potom křivdu tu násilnou druhým násilím a křivdou tvrdili, připravujíce jiné k přiznání a k dopomáhání téhož zápisu. A protož podlé povědění Aristotelesova toto jest pravé: „Venenum non agit in se ipsum,“ totiž, že „jed není sám sobě odporen;“ a více-li ho přidáš, lítějšíť bude: a též těmto těžko bylo od takové zlosti a křivdy nazpátek jíti, aby sobě sami odporni nebyli.

Potom když ty řeči tak od Paška i od jeho roty o ten zápis mluveny byly; tehdy jiní proti tomu mluvili takto: „Poněvadž páni Novoměstští při něm nestojí a státi nechtí; že tomu nerozumějí, aby mezi nimi samými stálý býti mohl.“ Neb po onehdejším poselství psali byli jim do Starého města do té obce, též opovídajíce se, že při něm státi nechtí, to dokládajíce v témž listu: „A poněvadž jest město zase králem rozdvojeno, že chtí býti v svém městě svobodni. A poznají-li toho potřebu býti, že oni dobře mezi sebou zřízení učiní.“ A tak pro ten článek nemalá mezi nimi byla jest svárka, nemohouce se o to snésti.

Toho jest pak pro nic více Pašek s svou rotou nebránil, než aby ještě nějakou podstatu obce tím zápisem při sobě držeti mohl, a aby se s vypověděnými žádné jednání nezačalo; a také aby ty čtyry osoby v obci slyšány nebyly, toho jest nade všecko bránil. Potom žádal spoluradních: „aby se pány Novoměstskými jednali, aby bez prodlení oboje obce spolu v kolleji veliké se sešly,“ chtě vždy sekerku nějakou a roztržení mezi ně uvrci; ježto, kdyby se to stalo, ztěžka by se zase pěkně rozešli. Ale že jest v tom přemožen s svou rotou (v kteréž nebylo podlé zprávy lidské přes sto osob), pro příčinu ukázanou: „že to býti nemůž; nebby, prý, proti

zápovědi a vůli královské býti musilo, a žeby snad skrze to v hněv a v pokutu jemu upadnouti musili.“ 1519

A když ani to Paškovi státi nemohlo, vrhl sebou jinam, jako nejlítější had, před zaklínáním, mluvě a napomínaje: „aby se pány Novoměstskými bylo jednáno, aby města Pražská byla zase v jednotu spojena,“ předkládaje těch měst dobré a výstrahy budoucího zlého, to dokládaje: „poněvadž jsou to některé osoby v malém počtu jednaly, aby byla ta jednota rozdělena; aby také osoby v větším počtu jednaly o spojení, a že za to mám, žeby i zjednaly.“ Tu jest opět mnohem větší odpor proti sobě měl od obce: „že toho učiniti nemohou, poněvadž jest to král zrušiti a roztrhnouti ráčil; a dskami jest zapsáno, aby ta města na budoucí časy nebyla víc spojována v jednotu první; jest-li žeby pak kdo to jednal kdykoli, a neb se přimlouval k té jednotě, aby takový statek i hrdlo ztratil.“

Ale konšelé byli vystoupili ven z obce, pro vznešení artikulův; a zvěděvše o tom, že různice byla v obci o tu jednotu, vstoupili zase čtyři a mluvili s protimyslností: „aby to jednali, oč jsou obesláni, jakožto o ty artikule vznešené; a jiného postranního aby na stranu odložili. Chce-li pak kdo o jednotu při králi jednati, jednej sám od sebe a ne od nás.“ Po té řeči Pašek hlavu svěsil a uši ochlípil a s svou rotou umlkl, upokojivše se.

Naposledy opět o těch čtyřech osobách zmínka učiněna byla, že ještě toho čekají, chtí-li je vyslyšeti. Tu pak již ne Pašek tomu odpor činil, neb již byl zkrákoral; ale z roty jeho Pavel Kolář a Lancman, s jinými některými malého počtu sobě rovnými, počali toho brániti proti vší spravedlnosti, neukázavše žádné hodné k tomu příčiny. Ale neměvše se čím slušným rozumně brániti, zapálenou první vzteklostí svou chtěli svévolně tomu překážku učiniti. A krom těch několika, jiní všickni ohlásili se v obci tak mluvíce: „Jest-li že jsme my lepší nežli bůh, a ty osoby horší nežli čert; tehdy jich neslyšme. Ale víme, že my lepší, ani tak dobří nejsme jako bůh, a oni také horší čerta nejsou. I poněvadž jest bůh čerta slyšal, pročbychom pak my jich slyšeti neměli?“

Po té řeči hned jsou je do obce pustili. A tu oni řeč učinili přede všemi skrze pana Jana Hlavsu v tento rozum:

1529.

Hlava 27.

V níž se oznamuje, jakou jsou vypovědění před obcí Staroměstskou řeč učinili, a oni zase jakou jsou jim odpověd dali, tak že Paškovi ani jeho rotě příjemné nebylo, jak jsou k nim poctivě mluvili.

„Páni milí! Žádost naše byla jest od dávního času, abychom mohli v přítomnosti a v shromáždění vašem promluvení učiniti; ale že až do tohoto času to se jest sjíti nemohlo. I poněvadž jest nám k tomu povolení dáno, za to prosíme, že nás pokojně a přátelsky vyslyšíte. Nemáme úmyslu o tom mnoho mluviti, jaké se proti nám v tomto městě pohnutí a pozdvižení stalo, a kterak jest na některé z nás a na naši všech poctivost vysoce saženo i jinde rozhlašováno; a to všecko v dobré vědomosti máte, a nepochybujem, že tomu již lépe než prvé rozumíte. Po kterémžto pohnutí král Ludvík, slavné paměti, na zprávu stranní rozkázal jest se nám z měst těchto vyprodati a jinam se přestěhovati. Ale že J. Mst Královská, srozuměv tomu, proč jsou se takové věci proti nám zběhly, ráčil nám netoliko povoliti, ale i rozkázati, abychom již statkův svých neprodávali, ale v nich byli i je opatrovali; a v tom ráčil jest poručiti, aby taková všecka nevole přátelsky srovnána a smluvena byla. A naposledy pro jiné, a pro tuto naši nesnáz, ráčil znamenité posly své do tohoto království vypraviti. Po smrti pak jeho, když se král Ferdinand, pán náš milostivý, v toto království uvázal, jednou, druhé i třetí znamenitým pánům tohoto království pilně poroučel, aby tu všecku nevoli i různici mezi námi přátelsky srovnali a k upokojení přivedli. Proč jest pak k žádnému jednání nikdá nepřišlo a přijíti nemohlo, bezpochyby že král J. Mst tomu všemu rozumí. A potom nesnáz ta k obeslání a k soudu přijíti musila. Ale že J. Mst Královská z přirozené dobroty své, nejsa žádostiv ani vděčen mezi poddanými svými různic a soudův, ráčil jest opět této naší nevole a nesnáze k přátelskému jednání podati; a k tomu ráčil nejznamenitější pány tohoto království k takovému skutku a rovnání za komisaře zříditi a ustanoviti. Jakož pak jim vidělo se a zdálo za slušné, při vás to jednajíce, abychom my čtyři na jistý

spůsob v městě byli, a spolu s vámi přátelsky rozmlouvali i 1519.
jednali, aby taková všecka nesnáz mezi všemi mohla k slušnému srovnání a k upokojení přijíti. Neb jest ta žádost naše, aby mezi všemi dobrá láska a svornost býti mohla." A tu při tom mnoho mluvili, co láska a svornost a zase neláska a nesvornost přinášejí, přivozujíce staré historie a kroniky, kterak pro nesvornost veliká, mocná i bohatá města i království k zkáze a k zahynutí jsou přicházela. Potom připomínali, kterak někteří z nich na úřadech v pracech obecních toho města jsouce, v něm o dobré a poctivé těchto měst pilně a věrně pracovali. Naposledy tímto zavírali: „že tomu rozumíme, žeby někteří mezi vás vtrušovali, chtíce nás vám zoškliviti; protož za to vás prosíme všech, abyste o nás žádným zprávám postranním nevěřili a místa u sebe nedávali; neb jsme jak živi na to, co jest o nás rozhlášeno, nemyslili, a toho žádný na nás neprovede na věky. Ale k tomu se poddáváme: chce-li nás kdokoli buďto z mordu, aneb z jakýchkoli bludův, aneb z čehokoli jiného viniti, jest-li ten zde v tomto městě, nechť se ohlásí a nás viní; my chcem každému ihned odpovídati a právi býti. Ale tomu dobře rozumíme, žeby sobě někdo chtěl z vás pavezu a podstatu udělati a proti nám svou vůli tudy provoditi; protož vás za to prosíme, že cizího účinku, jako lidé rozumní, na sebe táhnouti nebudete."

Po té řeči žádný se jest, ani Pašek, ani rota jeho k tomu neohlásili; ale on Pašek sklopiv hlavu mlčal, na lavici seděl a žádného slova k tomu jest nepromluvil. Ale kázavše jim konšelé vystoupiti, nedlouho o to promluvili mezi sebou; a povolavše jich zase do obce, dána jest jim zase odpověd. A bylo k nim velmi poctivě mluveno, tak že Paškovi i jeho tovařišům bylo to velmi těžko slyšeti. A v té odpovědi tato slova byla mluvena: „Páni milí, Vaše Msti! Jakož jste ráčili ku panu purkmistru, k pánům starším obecním i ke vší obci řeč učiniti, a na to jsou měli spolu rozmluvení; ale že se jest již daleko na den prodlilo ke dvadcáté hodině, i nemohou Vašim Mstem dáti konečné odpovědi; než že jsou to panu purkmistru a pánům obecním poručili, aby se se pány Novoměstskými sešli a společně o to rozmluvili, a Vašim Mstem konečnou odpověd aby dali, kterouž se budete moci spraviti, a to bez prodlévání."

1529. A na tom se rozešli toho dne; i také na tomto: že Pašek s pomocníky svými zřetedlně to na sebe odkryl, že tím mlčením a k řeči těch čtyr osob neodpovídáním na ta slova, kteráž jsou mluvili, podávajíce se k spravedlivému uvážení a rozeznání hned tu na tom místě, kdež jsou byli, ačby je kdo chtěl z čeho viniti, potvrdili proti sobě toho, že jsou křivdu pekelnou jim i všem jiným spolu vypověděným činili, kteréž nesměli, ani mohli kdy s sebe (aby lidé o nich nemluvili) svésti zjevně, tak jakoby na pravdomluvné lidi slušelo. Neb jsou skrze Paška v obci štědře mluvívali, a zvláště při Slivkově nesnázi, těmi slovy: „Co jsou, prý, ti vypovědění glejtovníci nedokonali, chtíce nás napořád mordovati, že jsou již s těmito čtyřmi, totiž s Václavem Sovou, s Modestem, s Brikcím Řeháčkem a s Janem Slivkou, srozumění měli, aby oni to dokonali“ atd.; jakož o tom šíře předepsáno jest v 11. Hlavě. Ale tejně a potutedlně krom očí plískali, a potom činili, což chtěli, vtrušujíce to mezi lidi zlostně, a na zkázu jich to číníce, proti přísahám svým a tak i proti svému svědomí, nespravedlivě. A již i s těmi výmluvami podvodnými svými všickni mlčali, kteréž i před králem i před jinými mnohými lidmi nestyděli se ku pomoci sobě bráti, pravíce ovšem nedůvodně: „že jsou již o to souzeni, a konec mají,“ i jiného mnoho k tomu podobného, jakož jest již o tom dosti mluveno; ale toliko se již na zápisu zastavovali, o kterémž jest již také dotčeno při schůzi obce.

Potom k tomu vždy přišlo, že ten haklík zakrytý předepsaný světle se ukazoval, tak, že jsou místo dávali těm několika osobám bouřlivým ti, kteříž jsou čelo při právě drželi, o ten zápis, vzkládajíce na obec s jakýmis tejnými a zakrytými příčinami, mluvíce: „že obec nechce od něho pustiti“, a to za odpověd těm čtyřem osobám dávajíce: „rozkáže-li král, že chtí všecko učiniti.“ A však slovy některými sami to mohli napraviti, kdyby u některých byla upřímnost.

Hlava 28. 1519.

V níž se vypisuje, jak ty čtyry osoby do rady na Novém městě vstoupily a jakou řeč učinily; a jakou jim odpověď dávají, a jako Pilát k Herodesovi a Herodes k Pilátovi, tak rovně jedni k druhým jich podávají. Při tom na rozum se dává, kdo jest chvály hodnější: ten-li, který krade a morduje, čili ten, který se pokojně a spravedlivě chová?

Potom v úterý, čtvrtý den po svatém Filipu a Jakubu, 4. Květ. **vstupovaly ty čtyry osoby na radnici Novoměstskou do rady jich, a mluvily k nim mnoho, žádajíce, aby se vůli královské, i také přímluvám pánův komisařův královských k jednání přátelskému dosti stalo, zvláště podlé toho, poněvadž obec jich dala jim to v moc na to: „aby smlouvali a přátelství jednali se všemi, kdožby chtěli s nimi v svornosti býti.“**

Dána jest jim na to odpověd: „že ač jest jim obec to v moc dala; však že jsou ještě té vůle, chtíce bez meškání k Staroměstským z sebe osoby vyslati a s nimi se o to dokonale snésti, pro tu zvláštní příčinu: aby snad některé osoby z nich dotýkány nebyly od nich, jakoby něco proti poctivosti své učiniti měli i proti zápisu tomu společnému, chtíce se bez jich povolení s vypověděnými smluviti.“

Tu jest byl opět konec řeči, že nic nebude z toho odvolání jich na Staroměstské; neb jak jsou se prvé Staroměstští k tomu byli postavili, již jest předpovědíno. A tak to jednání opět tudy jest zmařeno proti naději jisté lidské, nevím z jakého nakažení počátkův k úmyslu, víc v jeduěch, nežli v druhých náchylnému k dobrému. A však rozum lidský všeho můž dosáhnouti. Neb já to často za pravé pravidlo držím: „quod venenum non agit in se ipsum.“ A to se víc v Staroměstských, nežli v Novoměstských shledalo tudy: že od dávných časův Nové město od Starého nálezy, odvolání brávalo atd. Kdo má rozum k srozumění, rozuměj.

Přitom vědíno má býti, jakož jest výše psáno, že jakž jsou se ty čtyry osoby v té obci na radnici ohlašovaly, žeby chtěly hned každému ze všeho právy býti, a žádný se k tomu neozval: že týmž obyčejem některým Novoměstským měšťanům se stalo před tím, když Havel Cahera administrator na-

1529. pomínal je k nápravám kostelním obyčejem prvním, a oni se tomu zpěčovali, podávajíce se ku právu, ačby je kdo chtěl z čeho viniti. A po takových jemu odpořích, slyšav to, nechal tak všeho v mlčení se všemi tovařiši svými, nemaje koho z čeho viniti spravedlivě. A tak jedni i druzí, světští i duchovní, to na sebe zřetedlně odkrývali, že jakož prvé, tak i nyní neměli těch vypověděných z čeho spravedlivě viniti. A však se chlubívali: „žeby je měli z čeho viniti, kdyby k soudu přišlo!“ kterémuž se vždycky jako kosa kamenu vyhýbali — leč kdyby onino všickni zemřeli. A tak musilo to býti, že jsou obojí jim ubližovali rozličnými obyčeji, beze všeho pořádného vyslyšení, utiskajíce je a z města vypovídajíce bezprávně. Protož starodávní jest přísloví: že proti palici šermu není. A rád bych tomu, aby mi k této pohádce upřímě povědíno bylo: jakou chválu a poctivost od lidí rozumných a šlechetných můž míti ten, kterýžby, moc maje, bral na cestě a loupil z statku člověka nevinného a pracovitého, a až někdy do hrdla zbavení ubitého? Neb bývalo valchování druhdy od lidí nerozumných utrhavě o těch, kdož jsou vypovědíni byli času tohoto, ze cti je proto oblupujíce, jakoby jim skrze to poctivost odjata měla býti, nešetříce toho, předešla-li jest takovou pokutu jaká slušná, hodná i řádná příčina, čili nic? I nechť ti všickni takoví povědí pravdu: kdo jest býval odsouzen cti a na šibenici z těch dvojích: ten-li, který ztratil statek na cestě jemu pobraný od zlých lidí, čili ti, kteříž jsou mu jej násilím pobrali, nemajíce k němu žádného práva? A opět: jest-li ten lepší pověsti, kterýž zamorduje člověka nevinného na cestě, a pobéře mu loupežem statek jeho bezprávně; tehdy ti, kdož jsou moc nad vypověděnými ukazovali, jsou také lepší pověsti, nežli vypověděni! Neb ten první i tito násilní, majíce moc jedni nad druhými, to jsou provozovali. Neb žádný jeden druhého o čest spravedlivě připraviti nemůž, lečby ten narčený sám sebe prvé k tomu připravil; a žádné právo toho člověka cti neodsuzuje, kterýž se ku právu oddává, a dokudž přemožen před soudem spravedlivým, čímby narčen byl, nebude: ale tohoť za bezprávníka úkladného odsuzuje, kterýž nechtě právem živ býti, užívá moci.

Hlava 29. 1529.

V níž se vypisuje, kterak nemohše pan Hlavsa s tovaříši svými mezi tou zšálenou obcí nic během přátelským zjednati, do Lince k králi jel; a tam jsa, dobře zjednal, že král všem vypověděným glejt dal všudy v Praze, i kde se jim líbí. A potom obce Pražské, jsouce pospolu, ten glejt čtou a jej přijímají. A jak které osoby vypověděné dlouho v tom trvaly, se jmenují. Dále jak jest král Pražanům ten zápis společní zrušil.

Když tak to jednání opět se rozešlo, tehdy pan Jan Hlavsa, otec spoluvypověděných, sám od sebe i od jiných vyšlých vypravil se k králi do Lince, a zprávu učinil jemu o tom o všem jednání, kudy a jak se rozešlo; a k čemu jest se v obci s jinými podával, že ani toho Pražané přijíti nechtěli, odvolávajíce se jalově na krále, rozkáže-li král atd.

Král toho pováživ s radami svými, že všemu slušnému a spravedlivému Pražané jsou odporni, a na svém předsevzetí by toliko neústupně, tak jakž jsou začali, státi chtěli; dal týmž vypověděným všem jistý a bezpečný glejt, od datum od pátku po svatém Bonifacii téhož léta 1529 až do té 11.Června.
pře skonání, na to: „aby při ženách, dětech, domích a statcích svých ve všech třech městech Pražských, i jinde všudy kdežkoli, bydleti a své obchody i živnosti svobodně vésti beze vší překážky mohli, s výnímkou práva, ačby je kdo chtěl z čeho viniti.“

Kterýžto glejt když byl přinešen, v kterémž vyzdvihl a zrušil Pražanům ten zápis společní mocí svou královskou, na kterýž se často odvolávali a tvrdili; tehdy v úterý před vi- 22.Června.
gilií svatého Jana Křtitele božího svolali obce své na obou radnicích, totiž na Staroměstské i na Novoměstské. A když to do obcí vznešeno bylo, na Novém městě beze všeho prodlení srovnali se, a dali místo glejtu tomu beze všelijaké nesnáze. Ale v Starém městě, ač počali někteří z Paškova povětří jako v lejnu párati se a pokoušeti ještě, aby to zrušiti mohli, však nic neobdržali.

Po kterémžto glejtu často jmenovaní vyšlí s vypověděnými hned přišli do Prahy jako z vězení Babylonského, do

1529. statkův svých téhož dne, žádné odpovědi od Pražanův nečekavše, nepřátelům svým k velikému zámutku i k nemalému na mysli jich trápení a bolesti, jiným pak milovníkům dobrého k velikému potěšení. A tak někteří trvali v té potupné pouti od vyjití svého, jako pan Jan Hlavsa, Šorf a Šípecký, na den sv. Vavřince léta 1524, i s vypověděním jich z Prahy, půl páta léta a devatenáct nedělí; jiní ode dne toliko vypovědění jich, věžňové spoluradní, čtyři léta, osmnáct nedělí a pět dní; jiní málo méň než tolikéž; jiní půl čtvrta léta, osmnáct nedělí a dva dni; jiní opět málo méň, jsouce vzdáleni od svých statkův i od přátel svých.

Ale Pražané Staroměstští neměli na tom dosti, že král zápis společní jim vyzdvihl mocně; i poslali listy k němu do Českých Budějovic, do sněmu při svatém Kilianu, o kterémž bude brzo mluveno, za jinými posly, spoluradními svými, toho žádajíce a prosíce: „aby jim téhož zápisu potvrdil, proto, že jsou v něm (tak zpravujíce) artikulové křesťanští proti bludným lidem.“ Kterýmžto psaním jed opět medem pomazaný vypověděným strojili, aby výmluvu měli, že proti tomu zápisu, a tak i proti své cti nemohou v žádné srovnání přátelské s nimi vjíti. I dána jest jim na to slušná a hodná odpověd listovní, mezi jinými slovy v ten rozum: že „jakož prvé, tak i nyní týž zápis král vyzdvihuje, moří, kazí a v nic obrací, důvěrnosti jsa té, že se při tom poslušně a poddaně zachovají.“ A na tom již musili přestati.

A kdo jest ten, aby postačiti mohl všecky ňesmyslnosti zlostné sepsati? Neb potom po několika nedělích, v neděli
18. Července. na den sv. Arnolfa, kněží někteří, popuzeni jsouce přes mnohá psaní královská zlostí svou neústupnou, buďto že nepřáli těm vypověděným takové milosti královské, buďto že pospíchali k konci od boha jim uloženému, křičeli, a jako na nestydaté a nevážné lidi a všeho dobrého prázdné slušelo, s vzteklostí povyky činili po kostelích, zapovídajíce opět lidu obecnímu, aby s často psanými vypověděnými nic činiti neměli, ani jich pozdravovali, ani do domů a příbytků svých jich nepouštěli, ani jim co prodávali a nad to nekupovali, ani s nimi mluvili, a tak aby ovšem jich prázdni byli. Ale lidé, též jako prvé, téměř napořád se jim v tom posmívali a v lehkost brali, nic na ně nedbajíce, leč kteří jim podobní zberní lidé byli ma-

ého počtu. Neb jsou těmi tálci žádného nehledali vzdělání ani užitku v lidu, a tak ani cti, ani chvály boží, ježto z podstaty každému učiteli náleží tu povahu míti; ale pouhou nenávist a různici víc a víc rozmnožovali, pro rozšíření cti a chvály své vlastní. Neb i přirozený rozum od toho odvodí, aby měl člověk sobě rovnému, a nebo by pak bylo i vyššímu, něco k vůli povykem a z přinucení učiniti, totiž haněním, ostouzením i jinými věcmi; pakli co učiní, jsa někdy přitištěn násilím a mocí, nemaje k tomu žádné chuti a milosti, že žádného užitku, a zvláště duchovního, z toho nepřichází, ani tomu, jenž přinutil, leč horoucí peklo; ani tomu, kdož jest byl přinucen. A tak toliko nenávist a zlovolná žádost se tu rodí, z kteréžto mnohokrát svády, bitvy a mordové povstávají. [illegible]

Hlava 30.

V níž se pokládá, jak již Paškovi a jeho rotě rohův upilováno. Při tom jak jest Cahera na sněmu v Budějovicích před králem připomínán, a zpráva jemu o jeho neupřímosti dostatečná učiněna. Dále, jak jest hned z toho sněmu list k Pražanům přísný psal, jeho administratora ze všech zemí svých vypovídaje; a potom, jak se mu na té cestě vedlo, že jsou ho, co jiného lotra (ač jest lepší nebyl) vypovídali, a stanoviště mu nedávali.

V tom pak času, když od svých takových povykův nekřesťanských a nelidských ti učitelé přestávati nechtěli, slušně se to k vyplnění přísloví obecného: že po dobrém pánu dobrá jízda bývá, nachylovalo; tak jakž Pašek s svými tovaryši proti králi pánu svému rohův pozdvihoval, že pro takové věci a výstupky jeho nepoddané těch rohův jest jemu i jiným nemálo upilováno při obnovení rady a jednoty rozdvojení, a potom při vypovědění jeho od krále, o kterémž brzo uslyšíš; že týmž spůsobem, poněvadž Havel Cahera administrator, jsa nejvyšší sloup v své rozpustilosti mezi jinými kněžími, rozsívaje bez přestání různice a nenávisti v lidech Pražských, nechtěl přestati od svých nevážných a nepravých, bouřlivých kázaní, jiných k témuž ponoukaje, žádného ve všech stavích nepominul, aby ho zlostnými slovy a utrháním hanebně ne-

1500 podrbal; tu všecku lež zřetedlnou tvrdil a pravdě připisoval beze všeho studu, nechtě se na žádného člověka napravení obrátiti, ale svou křivdu vždy neústupně líčil, že se bylo mnohokrát čemu podiviti, že tak dlouho bez pokuty a bez překážky svůj průchod mohl míti nad jiné lidi; — a protož, když král sněm byl položil v Českých Budějovicích na den 8. Července svatého Kiliana všem stavům země České pro potřeby tohoto království, že také tu v zapomenutí týž Cahera nebyl před králem od znamenitých lidí, zprávu dostatečnou a jistou o jeho neústupnosti zlostné a ovšem nerozumné dávajíce. Král pak, ač o něm prvé mnoho slýchal, však nikdá tak zuřivě se proti němu nepostavil, jako toho času. A poněvadž se nehleděl žádnému dobrému zachovati, leč sobě rovným a ve všem podobným, že také žádného při králi přátelství od žádného neobdržal, proto že jest byl všem lidem šlechetným, střídmým a pokojným ze všech stavův nelibý. I z té příčiny rozkázal král bez meškání listy k Pražanům Staroměstským psáti, připomínaje jim svá rozličná ústní i listovní jim i jemu přísná přikazování, aby oni jemu takových bouřlivých a nepokojných kázaní nedopouštěli; ale aby mu je konečně a skutečně i jeho kněžstvu zastavovali. Jemu tolikéž přikazováno bylo nejednou od krále, aby ovšem od toho přestal, a aby jiným kněžím o témž oznámil i zastavil. A že se takové vůli a rozkázání jeho dosti nestalo až do té chvíle; ale bouřil-li jest prvé mnoho, že neméň, ale víc toho přibývalo od něho i od jeho kněžstva. Dále v témž listu s hněvem a s podivením jakýms nemalým to dokládal: že se chce na to ptáti, skrze koho to schází, že se tomu dosti neděje. A protož přísně jim pod největší pokutou přikázal: jakž jich list ten dójde, aby hned na zejtří ráno jej obeslali a jemu to oznámili: „aby beze všeho dalšího prodlení toho prvního dne v Praze nezůstával, než do slunce západu, a v šesti dnech pořád zběhlých aby z Českého království se vybral; a naposledy ve čtrnácti dnech pořádných ze všech zemí a království králi příležitých konečně vyšel. Pakliby se tak nezachoval a kde byl postížen, tehdy aby saženo bylo od kohožkoli na hrdlo i na statek jeho. A to aby po něm rozpisovali po všech jeho zemích."

A když ten list jim Pražanům byl přinešen, přihodilo

se, že jsou někteří farářové, od Cahery vyslaní, vstupovali do 1529.
rady na radnici téhož dne, totiž ve čtvrtek na den svatého
Osvalda téhož léta 1529, oznamujíce slovem jeho: že chce 5. Srp.
vésti procesí na den sv. Vavřince hned příštího, na památku 10. Srp.
všech předešlých vzteklostí a povykův Pražských, ke cti a
k chvále boží to obracujíce, též jako předešlých let, z popuzení krve jich nešlechetné k obnovení ran. A v tom Pražané, majíce před sebou ten list královský, ptali se na Caheru. A když od nich zvěděli, že ho doma nebylo, dali jim přípis toho listu a rozkázali, aby mu ho dodali bez meškání, a podlé toho aby se tím spravil. Neb se již pokrýval, rozuměje, co má naň přijíti. A tak se stalo, že téhož dne jsou mu ho podali na faře u sv. Jiljí. A tak se zachovati musil podlé konečné vůle královské. A těm kněžím přikázali, aby těch a takových procesí zanechali, žeby tím nic dobrého nespůsobili. A od té chvíle ta procesí hřmotná jim zmizela, kterouž všecko zlé zakrývali, ke cti a k chvále boží ji obracejíce. Neb kněžstvo to již sobě v zvyklost vzalo, aby všecko zlé jako dobré procesím ozdobili a obalili. Toť se často přihází, že kdož se cizímu neštěstí nad míru raduje, jako tento člověk, a neohlédá se sám na své, když v patách za ním chodí, poklesne-li se kde, aby ho hlavou dolův neobrátilo; jakož jest on tak po vše časy činil a potěšení z toho, co se jiným přihodilo, veliké míval: že hodně se naň tolikéž obrátilo a k pádu jej přivedlo. Neb tak na takové posměvače, buřiče a různic mezi bratřími rozsevače spravedlivě slušelo, podlé řeči Ducha božího v knihách Šalomounových: aby vyvržen byl posměvač, proto, aby svárové přestávali; tak aby v každém místě tou poctou ctěn byl, kteráž mu jest nyní vyměřena. Jakož pak prvé z Litoměřic pro takovéž své nezřízené skoky vybrati se musil potupně. A když ho někdo dobrou měrou, jsa s ním v přátelství, potrestal, řka jemu: „Medle proč tak činíš? však to dobře není.“ A on odpověděl: „Hereš! leda já dobře nedělal!“ Neb když takový posměvač z prostředku lidu vyvržen bývá, že hned všecko zlé pomine. A to se jest též tuto tak stalo, že hned po jeho odjití povětří se všudy pokojilo. A nejprvé, z Prahy vyšed, bral se do Míšně, naděje se, že tu odpočinutí míti bude. Ale kníže Jiří Míšenský, zvěděv brzo o jeho zacho-

1529. vání, kterémuž neslušelo věřiti pro jeho velikou neupřímnost, rozkázal a vypověděl ho ze všech zemí svých: ne pro příčinu odporu v přijímání těla a krve Kristovy pod obojí spůsobou; ale pro rozličné jeho zlé nekřesťanské obyčeje, o kterýchž jest již prvé mnoho praveno. A odtud šel do Normberka. Tu pak trval několik časův; a v tom páni Normberští často o něm i o jeho příhodě, kterouž nesl pro své nezbedné a nechvalitebné vášně, sobě rozjímali; neb již o některé věci zvyklé a jim nepříjemné se také tam pokoušel, a mezi jinými skoky kazatele jich haněl a hyzdil. I z těch příčin, když k času vánočnímu se přibližovalo téhož roku, spůsobili to nezřetedlnými prostředky beze všech hřmotův, a obeslavše jej k sobě na radnici, vyptávali se na něm: co jest? odkud jest, a co v městě jich dělá? A když on pověděl, odkud jest, položiv toho některé jalové příčiny, a zvláště tu, pravě: cožkoli trpí, že pro čtení svaté trpí, zakrývaje tím své lotrovství veliké; oni řekli jemu: žeby tomu raději byli, aby jinde na své peníze trávil krom jich města. Po té řeči, když nechtěl jich nápovědi rozuměti, poslali k němu brzo do hospody po nemnohých dnech dva spolu z radních, a rozkázali mu, aby šel z města jich toho dne do slunce západu. Kterýž odtud opět šel na dvě míle do městečka Švobochu řečeného, a tu jest trval za dlouhý čas; a odtud potom vybral se do města Onšpachu řečeného, pět mil za Normberkem, pod panováním téhož pána markrabě, tu kdež dvorem obyčejně bývá. A tu oblíbiv sobě stav manželský a potupiv stav kněžský, i oženil se a pojal sobě nějakou děvečku, léta páně 1531 časem podzimním před svatým Václavem. Což jiným, v Praze jsa, hyzdil a zlořečil, totiž kněžím, kteříž jsou se ženili, již jest v to i v jiné sám jako svině do kaliště všel, podlé onoho písma: Fugit latro ad latronem.

Než co se jiného kněžstva, zvláště Pražského některého, dotýče, ti jsou nastoupili na stopy jeho, hanějíce a nepokoj mezi lidmi číníce proti úmyslu královskému, tak jakž se prvé od téhož mistra svého tomu vyučili. A mezi tím, když Jakub řečený titulem kněz, ten, kterýž před půl třetím letem, jsa za faráře u sv. Štěpána Velikého v Praze, příčina byl upálení Mikuláše vřetenáře a Kláry hospodyně jeho, utrživ se

ně jeden stříbrný z oněch třidceti: ten jsa v Kolíně nad Labem farářem, způsobil to v tom městě, že jest pozdvihl jedněch proti druhým k samému krve prolití kaceřováním a pikartováním mnohých dobrých a šlechetných lidí. Ale Kolínští správcové, poznavše veliké zlé z původu jeho, vypověděli jej z města dne jednoho do slunce západu, brzo po Caherovi. Takovéť jest bylo jich dobré zachování z velikého božího dopuštění, že již pod tím titulem kněžským zdálo se jim, že jim všecko dobře sluší, nevědouce, co páší, ježtoby se za to mnozí zoufalci ustyděli a báli by se pomsty světské, a takby své zlé změnili obyčeje. Ale tito nemajíce péče na pomstu, všecko jim jináč z slepoty lidu světského bylo váženo, a všecko nepořádné bylo dopuštěno, podlé starého obecního přísloví: „Jaký jest farář, taková jest osádka; a jaký pán, taková čeládka.“ A však nestyděli se toho, že to všecko pro svaté čtení všickni trpí, vyznávati. 1529.

Hlava 31.

V níž se oznamuje o králi Janovi, jinak Štefanovi, kterak on jsa lítostí hnut, vzal sobě za pomocníka Turka proti králi Ferdinandovi, a jak jest týž Turek zemi Rakouskou a Uherskou zhubil, Budína dobyl i jiných zámkův; dále jak jest k Vídni přitáhl a jí dobýval. Při tom i příčiny se pokládají, proč jest pán bůh na krále takového nepřítele dopustil.

Téhož pak roku stalo se jiné vyzdvižení lidí proti sobě při počátku téměř podzimku, z ustavičné nezbednosti v úmyslu Jana Štefana, krále korunovaného Uherského, z země té vytištěného, v předsevzetí z lítosti té, že jest potupně vytištěn z království toho, i z vévodství Sedmihradského a z země té od krále Ferdinanda Českého. I nemaje již síly ani moci takové, kteroužby mohl odolati, všel jest v divné přátelství s Tureckým císařem; kterýžto potom na jistý způsob dopomáhal jemu zase k tomu království, a zámky v Uhřích zdobýval. Uhři to vidouce, a zvláště ti, kteříž jsou sobě krále Českého za pána vzali, a nemohše tomu odepříti, obraceli se k Štefanovi zase mnozí a za pána svého jej brali. Jak jest se pak to dálo pod jakýmkoliv přikrytím, po-

1529. něvadž Uhři jsou dávno v nestálosti ku pánům svým znamenáni, to již sám bůh souditi bude. A kteříž jsou služebníci krále Českého tam byli, chtíce jich obhajovati, přinuceni byli moci a síle přílišné ustoupiti, a něco jich také zmordováno bylo. Potom takové veliké vojsko společné když vždy blíže k Budínu se přibližovalo, potiskalo těch lidí královských na Budín, a tam se zavřeli, dotud, až Budína postoupiti musili. Ale Turci s Štefanem, zmocnivše se Budína, mnoho těch služebných zmordovali. Odtud se brali k jiným zámkům a městům uherským, jakožto k Ostřehomu, k Starým Hradům atd., až naposledy vtrhli do Rakouské země; v kteréž pálili, mordovali, brali, až k Vídni přitáhli okolo času svatého Václava. Tu jsou ležali a velikou škodu činili. A král Ferdinand byl tehdáž v Linci s svým dvorem několik časův. Ale služební, kteříž toho času na Vídni byli z rozličných krajin, i Čechové, zavřevše se, bránili se mužsky. A když Turci chtěli mosty u města opanovati, tehdy nejednou stekli na ně z města a odehnali je odtud pryč, a harcem pobili jedni druhých nemalý počet. Potom Turci, nemohše mostův obdržeti, podkopávali zeď městskou jistým místem. Vídeňští poznavše to, zdělali záporníky a štemfle u té zdi v těch místech v městě proti nim. A když se Turci nadáli, že ji do města převrátí, a že tudy budou moci vskočiti do města, obrátila se na ně zpět, obořivši se, a zdávila jich v příkopích víc než na dva tisíce. Turci viděvše, že jsou oklamáni, nepospíchali víc k útokům a k dobývání města. A v tom, tuším, když velikou nouzi měli v vojště, majíce dosti bídy a psoty na poli od dešťův a od zimy z božího dopuštění, odtrhli odtud zase a preč pospíchali nazpátek k Uherské zemi s nějakým strachem; a Vídeň město jest obráněno, u kteréhož jsou toliko za tři neděle leželi. A těmi tálci krále Uherského a Českého o zemi Uherskou připravili. A v tom z Čech i z jiných okolních zemí několiko drahně tisícův přitáhli na pomoc k Vídni a kladli se u Znojma. Potom když Turci na prosto preč se obrátili, oni také z rozkázání královského zase se do svých příbytkův navrátili, a tudy se ta vojna na ten čas rozešla.

O tom mnozí lidé soudy vydávali rozličné, v tajemství boží sahajíce; nebo někteří pravili, že jest bůh dopustil takové protivenství na krále Ferdinanda proto: když Jan Štefan

při počátku téměř svého korunování na království Uherské 1530.
podával se jemu k smlouvě, že mu koruny Uherské s titulem postoupiti chce, aby jedné při Sedmihradské zemi v pokoji mohl zachován býti do smrti své, a potom aby dědičně příležela králi Ferdinandovi; ale on nechtěl toho od něho přijíti, než aby ze vší země Uherské vypleněn byl. Jiní pravili: jakož král Ferdinand vydal se byl na to, že jest přísně rozkazoval po zemích svých všudy lidi, poddané své, jimžto luteráni říkali, přeukrutně hubiti a krev jich vylévati pro čtení svaté, od kteréhož ho církev římská odvodila; že pán bůh mstil všech těch mučedlníkův svých, a nejvýš čtení svého svatého. O kterýchžto zpráva byla od hodnověrných lidí, že jich zahubeno bylo méň než ve dvou letech až do těchto časův v počtu okolo tří tisícův rozdílně v místech rozdílných. Učitelé pak Pražští, titulem kněží, na kazatedlnicích lidem oznamovali: žeby pro pikarty, nejvíc vypověděné, pán bůh na krále i na zemi jeho to dopustil, proto, žeby je pod sebou v bytu trpěl a shovíval, a naposledy že jich nehubil. Jiní pak: že pro jich kněžské přílišné a zjevné nešlechetnosti, totiž sodomářství, kuběnářství, cizoložství, zlolejství, ožralství, pro žádost nesmírnou krve lidské vylévání a pro neupřímá jich obecního lidu vedení a učení falešné, i pro jiné mnohé jich zlosti to na krále pán bůh dopouští, potvrzovali, proto že jim to trpí; a oni sami sebe neznajíce činili, což chtěli. Při tom sobě připomínali i jiné jich neřády a různice, jimi v lidi uvedené, i také pozdvižení a bouřku skrze ně vzniklou těchto let v Praze; k tomu také mnohé jich nátisky lidu obecního skrze ruku světskou nápravami neobyčejnými kostelními při víře, s jinými obtížnostmi mnohými prvé psanými skrze učení jich v zapomenutí nebyli, i jiné mnohé věci; a naposledy, že jsou byli příčina krve vylití oněch pěti osob nedávno na oheň odsouzených; a tak že mnohé lidi oslepili, aby vidouce neviděli, a rozum majíce nerozuměli, co jest zlého a co jest dobrého. Neb co jest zavedlo krále Achaba a krále Sedechiáše i jich lidi? a co město Jerusalém před samým zkažením, nežli falešní proroci a učitelé zákona? a že takových příkladův i v zákoně božím i v historiích mnoho se nalézá, že kněžstvo zlé lid v bludy a v hříchy uvodili. A potom nad takovými vůdci a jich poddanými pán bůh hrozně mstil

1529. pro takové věci. Jakž jest pak koliv, ten jest soud jistý boží: že někdy pán bůh rozličná protivenství a pomsty pro hříchy dopouští, někdy zkušuje svých volených v trpělivosti a v stálosti; a takové tajemství jeho skryto bývá od lidí smrtedlných.

Ale věz, že se to znamenitě velikým štěstím od boha stalo, že jsou Turci od Vídně brzy odtrhli. Neb když táhli od Budína k Prešpurku, uchylujíce se k Vídni přes Dunaj; tehdy služebníci královští z Prešpurku zasadili děla za městem proti nim a lodí jim jich ztroskotali, Turkův, což na nich bylo, veliký počet ztopili i zbili, a naposledy děla jich do hlubin Dunajských jim spadaly. A potom Turci jiní, kteříž k Vídni přitáhli, neměli čím k městu střileti, ani škody přílišné činiti; a tudy se ta vojna rozešla. A kdyby se bylo toho nestalo, bůh ví, jakby tu kratochvíl tak hroznou byli rozvedli!

Hlava 32.

V níž se pokládá povolení k smlouvě krále J. Msti na žádost administratorův i Pražanův s vypověděnými, totiž s Hlavsou a mistrem Václavem Danielem. A jak oni vypovědění své těžkosti před těmi prostředky oznamují, a přitom Zíka řezník s svou rotou také co sobě do těch osob stěžují, vypravuje; a potom je, ty osoby, přede vším počtem za dobré lidi, a že na ně nic zlého neví, vysvědčuje. A dále král radu konšelskou obnovuje. Dále jak vypovědění víru vyznávají.

6. Led. Potom času vánočního, při slavnosti božího křtění léta již 1530, psal král Pražanům Staroměstským ze sněmu Budějovského, kterýž toho času tam držán byl, povolení své k tomu dávaje na pilnou prosbu a žádost: že to na králi Pražané i administratorové vyprosili, a tak na jich žádost, a zvláště lidí těch, kteříž nebezpečenství osob některých Pražských budoucí poznávali, aby se mohly smluviti osoby prvé pohnané i obec všecka s vypověděnými; a pakliby se nesmluvili a kterouby koli stranou scházelo, že pokutu na takového každého vzložiti chce podlé jeho zasloužení. A protož psaní učinil konšelům Staroměstským i administratorovi, totiž mistru Vavřincovi z Betléma, a knězi Václavovi z N. (kteříž jsou brzo po Havlovi Caherovi na ten úřad voleni a od krále potvrzeni.

byli), poroučejíc jim a přikazuje, aby se v to vložili za prostředky a k konci tu nesnáz přivedli skrze smlouvu přátelskou. 1530.

A tak se stalo počátkem a obyčejem tímto: že jsou byli nejprv obesláni na radnici k tomu pan Jan Hlavsa a mistr Václav Daniel toliko, těch dní po hromnicích, a tu rokujíce, obtížení své rozličné vznášeli; a zvláště: že jest o nich po zemi rozpisováno, že jsou měli mordovati v Praze a víru svatou utiskati a k tomu, že jsou vypovídáni byli od města beze všeho pořádného vyslyšení; a potom že nechtěli jich do statkův zase vpustiti na psaní krále Ludvíka, kdež vzali skrze to velikou škodu na svých statcích; a naposledy, že mistr Václav vzat byl do vězení a držán podlé jiných bez vyslyšení za dlouhý čas, žádajíce v tom ve všem za spravedlivé opatření.

Proti tomu Zíka řezník s některým počtem starších a obecních, jsouce za stranu odpornou na místě vší obce proti nim postaveni, mluvili to všecko, což jsou při počátku těch nesnází za zástěru mívali, totiž: že ne oni, ale král je vypovídal; druhé, že v tom listu, kterýž rozpisovali, nejmenovali osob žádných. A tak k tomu podobných výmluv svých planých mnoho měli; a tímto svou řeč zavírali: že nevědí na ně nic zlého; ale že je mají za dobré, šlechetné lidi a přátely své milé, jako kdy prvé.

A opět zase proti tomu dávali jim na to odpovědi slušné podlé své neviny.

To slyšavše purkmistr a rada i administratorové ty všecky řeči, nalezli mezi nimi prostředek v ten rozum: „Což se koli jim dvěma stalo a přihodilo od obce i od některých osob, že jim to nic škoditi nemá na budoucí časy; a škody, kteréž jsou proto brali, že ty pominouti mají z obou stran; poněvadž z vůle královské ten počátek na ně se stal, že jsou byli vypovědíni."

A potom brzo okolo čtvrtého dne byla obec na radnici svolána, a na ně to všecko, co se stalo, vzneseno bylo. A naposledy Zíka řezník s svými spolupůvody řeč učinil znamenitou tudíž přede všemi, očišťuje je oba a vynímaje ze všeho zlého a neslušného, tak jako prvé jest o nich vysvědčoval, s velikou poctivostí, k velikému podivení lidem mno-

1530. hým. (A nebylo-li se čemu diviti, že lítý a ukrutný vlk proměnil se v tichého beránka?)

Konec nesnáze bývá: kdož sobě sám lež dává, že hoden jest pasování. Neb což prvé o nich i o jiných psali a mluvili potupně a hanlivě, pokudž nejvýš mohli, to již všecko zase tuto potupují, k velikému podivení králi pánu, když mu to popsáno od Pražanův dáno a ukázáno bylo. A ačkoli jsou proti tomu výmluvy své mívali, pravíce: že o nich nikdá nic nerozpisovali, a že o těch toliko psali vypověděných, kteříž jsou se od nich při víře odtrhli a obrátili se k pikartům, kacířům, totiž mezi bratří Boleslavské a jiné atd.; a však poněvadž jsou ti všickni vypověděni nerozdílně za glejtem královským bez výnimky bývali; potom také nerozdílně, beze vší výnimky, na radnici, v obci Pražané i jinde zjevně o všech mluvívali: „Což jsou, prý, ti vypověděni glejtovníci nedokonali“ atd., nic jiného v tom nežli ten mord rozepsaný dotýkajíce, jakož jest již o tom v týchž knihách v Hl. 11. dosti mluveno; a k tomu, že jsou vypověděni prvé i toho času, když to rozpisovali, i potom za dlouhý čas v Praze byli, a žádný jich z toho, ani z jiného nevinil: protož já ho chci míti za arcidoktora, kdoby mi tu jejich výmluvu na sucho uměl vyvesti!

A tu smlouvu v knihy městské zapsati rozkázali.

A v tom, když král s královou na hrad Pražský při hromnicích minulých přijel; tehdy na žádost Pražanův obojího
19. Ún. města sjel dolů v sobotu před devítníkem, šestý den po svatém Valentínu, a radu jim konšelskou obnovil po druhé po rozdělení jednoty jich. A tu při tom obnovení na Novém již městě Mikuláš Šorf s jinými spoluvypověděnými sousedy svými a obyvateli Novoměstskými mluvil a ohlašoval se před králem za nevinného a pokojného býti, toho žádajíce přede vší obcí: chtěl-liby je kdo z čeho viniti, hned na tom místě že chtí každému z toho právi býti. Obec Novoměstská, to slyšavše, ohlásili se také k tomu a vysvědčili je býti nevinné, pravíce: že na ně nic zlého nevědí a nemají jich z čeho viniti. Král vyslyšav je s obou stran, pověděl: „poněvadž jich žádný neviní, aniž viniti chtí, nevědouce na ně nic zlého; že on jich také nemá z čeho viniti, nébrž za dobré je má a ze všeho je propouští.“ A s tím jel zase na hrad.

Co se pak jiných Staroměstských vypověděných dotýče, 1530 ze jmena: Bartoloměje písaře, Václava Trubky, Jana Valenty, Jana zlatníka, Jiříka od Půl kola, Víta mečíře, a Havla od Stříbrné růže, a podlé nich Víta Šípeckého, Jana Žáby, Jiříka Tatka krejčího, Jakuba knihaře, a Šimona zámečníka z Knína: ti byli povoláni také na radnici z počátku postu před konšely a administratory, prostředky od krále volené, i některý počet starších obecních. Tehdy ti prostředkové otázku na svrchu psaných učinili: aby oznámili, co sobě do obce Pražské obtěžují?

Dali jim za odpověd, položivše čtvero obtížení, z kterýchž před krále je poháněli, totiž o rozpisování po zemi, a tak dále, jakož výše při prvních osobách jest psáno.

Na to jest jim pověděno: že oni také mají jim zase svá obtížení oznámiti. I odložili jim toho za několik dní, že k tomu budou obesláni.

Potom opět brzo stáli, jsouce již rozděleni a odmíšeni jedni od druhých, totiž: Bartoloměj písař, Václav Trubka, Jan Valenta, Jan zlatník, Jiřík od Půl kola, Havel od Stříbrné růže a Vít mečíř, před týmž počtem jako prvé. A tu bylo mluveno k každému obzvláštně pod jmenem obtížení. Nejprvé k Havlovi od Růže: že jest býval v Litomyšli, kdež bratří svůj byt mají, a že zastával kněze Jana Betlémského mimo jiné všecky. K Bartolomějovi: že jest chtěl napravovati víru křesťanskou a ještě nepřestává. K Václavovi Trubkovi: že jest mluvil k někomu, žeby raději psem byl, nežli jich víry, totiž papežem vymyšlené. K Jiříkovi od Půl kola: že má ženu podkazatelku, kteráž kázaní činila po domích, činíc se knězem a kazatelem, a on že jest jí z toho netrestal. K Janovi Valentovi: že jest následoval kněze Jana Miruši vypověděného, jsa jeho učedlníkem. K Janovi zlatníkovi: že jest se chtěl rváti o víru. K Vítovi mečířovi: že jest vyznával, že Kristus jinde není bytem svým přirozeným, nežli na pravici boha Otce. To dopovídajíce: že těmi příčinami jsou v domnění při víře, a že pro ně jsou byli vypovídáni; protož chtí-li se v kolleji před administratory postaviti a víru svou vyznati a snésti se o to s nimi, že oni také, když od administratorův jim ta zpráva bude učiněna, dále chtí tu nesnáz dokonati a k konci přivesti.

1530. Po těch řečech, když chtěli podlé svého jim podání mluviti a odpověd dáti; tehdy konšelé se na tom zastavili: „aby se, chtí-li, tak zachovali.“ Oni na to pomyslivše, že jim z toho, ani z jiného nikdá prvé vina dávána nebyla; a však aby na sobě příčiny k rozjití smlouvy neukázali, ale aby ten nářek (jímž jsou těch časův od mnohých nejvíc naříkáni byli, totiž pikartstvím) s sebe sňali a k dalšímu jednání lepší a svobodnější přístup měli, ohlásili se: „že chtí ke všemu tu i jinde dostáti,“ povolivše k tomu z naučení a rady přátel svých. Na to jest jim den jmenován do veliké kolleje. A když se tam postavili, tehdy puštěni byli po jednom obzvláště, a otázky na ně činěny byly o dvanácti článcích víry křesťanské, a potom o svátosti těla a krve Kristovy, kterak o tom věří; potom i o jiných některých menší vážnosti věcech vyptávali se, beze všech potupných a lehkomyslných předešlých náprav i jiných věcí k tomu prvé připojených. Ale oni dávali na to slušnou odpověd, bez vykračování z pravého gruntu. A toho jsou administratorové s kněžími na to povolanými žádnému nemohli spravedlivě zhyzditi, ani za blud položiti, ale od nich to pokojně přijali.

Znamenej pilně při těchto řečech, kteréž Pražané položili vypověděným za příčinu, proč jsou byli vypovídáni z města? Když obecní člověk ponížené povahy někdy něco poví k smíchu podobného, ježto se k ničemuž mírnému nehodí: takovému ne tak lidé obtěžují, ale v žerty a v smích to obrátí; ale kdyžby se toho člověk podlé světa moudrý v místě zvláštním vážném dopustil, již to lidé budou jináč vážiti, divíce se lehkomyslnosti jeho. A protož jest s podivením, že jsou takové řeči k nim mluvili, a příčiny jim jich zavinění teprv po ukrutném trestání oznamovali; ježto při vypovídání žádali toho, pro bůh prosíce, a k tomu se volali, aby jim žalobník a svědek postaven byl, že chtí každému rádi ze všeho právi býti. Nemohli se toho dovolati; ale bývalo jim za odpověd dáno: „že jsme my se, prý, dobře tohoto a tohoto uptali; nepotřebí jest o to další nesnáze, než abyste tak učinili, což jest vám rozkázáno.“ Nevím pak já o takovém právu pod nebem, aby po vzkládání těžkých pokut, bez spravedlivého a pořádného soudu, teprv příčiny a viny, tak jakoby byla věc pořádně souzená, měly oznamovány a

usuzovány býti! A ty všeky příčiny k smíchu mohou každého 1500.
rozumného člověka popuditi; neb jsou víc smyšlené nežli pravé. Příklad a důvod toho položím tuto aspoň jeden, co jsou k Jiříkovi od Půl kola mluvili pro ženu jeho. Tak jest k tomu přišlo, že žena hřešila, podlé jich zdání, bez odsouzení, a muž pokání trpěl; žena zůstala v statku bez překážky všeliké, a muž byl z města ode všeho vypovědín za čtyry léta! ježto otec za syna, ani syn za otce podlé práva božského, ani lidského není povinen toho nésti. A též, co jsou k Bartolomějovi mluvili: žeby chtěl víru křesťanskou napravovati; ježto víra jest dar boží, a není v moci lidské ji napravovati! A tak dále o všech jiných, pro kteréž nebylo hodné, aby do šatlavy jednou nohou vkročiti měli.

Hlava 33.

V níž se oznamuje, kterak král mistra Paška k sobě obeslal a jemu některé výstupky proti králi Ludvíkovi oznamoval. Dále, jak jest ho, aby administrator Cahera bouřlivá kázaní zastavil, napomínal. I to, jak jest Pašek některá města, aby se králem nespravovali, nabádal, jemu připomínal. Více, jak jest se proti vůli královské zase k jednotě přimlouval. A potom jak a na jaký spůsob jest ho z Prahy vypověděl.

A když se to tak dlouho prodlévalo, že těch nesnází k místu a k konci přivedeno nebylo pro rozličné příčiny věcí královských a zemských, přimísila se věc nová a mnohým lidem nenadálá: že král, jsa na hradě, povolal k sobě mistra Paška v úterý před květnou nedělí, a mluvil k němu o ně- 5. Dub.
které věci podepsané, připomínaje a vinu jemu dávaje z některých věcí a pozdvihování proti králi Ludvíkovi i proti němu. Ale ou jako zajíc okliky dělal v léči, nechtě do tenat jíti, a logikářskými okolky se bránil, pravě: že k tomuto a k tomuto rozumu jest to činil. Král vyslyšav ho, odložil mu toho do jiného dne, že se chce na to lépe ptáti.

Potom obeslal jej po druhé v pondělí příští, to jest 11. Dub.
čtvrtý den před svatým Tiburcím, i mluvil k němu, maje jistotu o jeho výstupky, pro kteréž jemu upadl u veliký hněv, v tento rozum:

Nejprvé, co se Havla Cahery, někdy administratora,

[illegible] dotýče, když jest kázaní rozličná a mnohá i bouřlivá činil, zvláště tehdáž, když jest lidem připomínal císaře a krále předešlé této země, že jsou je Pražané sobě k vůli připravovali, když jsou chtěli, popouzeje jich ke zlému proti pánu jich dědičnému: „aby se žádného člověka nebáli; jsouce za jednoho člověka spolu, že jim žádný nebude moci, ani tento, prý, nynější král nic zlého učiniti;“ a že jsa prvním konšelem volen a učiněn v městě Pražském, psaní jsme k tobě i ke vší radě o to několikráte činívali, i ústně s přísností přikazovali, aby témuž Havlovi to zastavováno bylo; ale že jsi nechtěl ty mu v tom překážky činiti žádné; nébrž že jsi býval na takovém jeho kázaní, a jemu jsi v tom povoloval a srozumění jsi s ním míval.

Druhé, když pan Švihovský měl něco činiti s knížaty Bavorskými, a chtě rád míti proti nim nějakou podstatu, aby mohl s mocí s nimi se potkati; doprosil se toho na králi Ludvíkovi, aby jemu k tomu povolil, aby mohl sobě lid sebrati z kraje Plzenského. A o to jest bez meškání král Ludvík do Plzenska psal a rozkázal, aby s ním táhli. A v tom některá města téhož kraje sjeli se do Prahy na radu k Pražanům, oznamujíce, co jim král psal: mají-li to učiniti, či nic? a že na to jim on Pašek odpověd tu dával: „chtí-li se psaním královským spravovati, tehdy není jim potřebí jich rady, než aby se tak zachovali, jakž král píše; pakli se chtí jimi Pražany spravovati, že oni také jim chtí raditi i pomáhati.“ A s tím se rozjeli a psaní královské v nic obrátili.

Třetí, když jednota měst Pražských byla rozdělena, proto, aby byli zachováni podlé zřízení císaře Karla za dvě města, že jest bylo Pražanům tudíž od krále přikázáno: aby žádný na budoucí časy se o to nepokoušel skutkem ani radou, aby měla zase ta města v jednotu spojena býti. A že jest on Pašek proti vůli takové královské lůni přimlouval se v obci Staroměstské k tomu, aby zase jednáno bylo s Novoměstskými měšťany společně u krále o tu jednotu; jakož o tom šíře jest mluveno v Hl. 26.

A když mu to všecko vyčteno bylo, seznal se k tomu na otázku královskou, na každý artikul, že jest se to stalo tak, počav některé výmluvy své v to vkládati; kteréž mu všecky klesly.

Potom král kázal mu dáti ceduli jednu řezanou, a panu Janovi z Vartemberka, tehdáž purkrabí nejvyššímu, druhou, v kterýchžto rozum ten byl sepsán: „že on Pašek k tomu se přiznává, slibuje svou čest a víru, tak podlé nich se zachovati úplně, což v nich psáno stojí, totiž: aby ve dvou nedělích pořád zběhlých z Prahy se vybral, a v ní nebýval a tam se nenavracoval, leč k soudům, ač měl-liby co s lidmi činiti; a po vzdání soudu, nebo prvé, kdyžby svou věc toho času k místu přivedl jakýmkoliv spůsobem, aby v Praze déle nebýval přes tři dni, a v tom tu, ani jinde kdežkoli, aby s žádným člověkem žádných schůzí, ani sjezdův, ani rady nemíval. Druhé opět zavázal se vysoce ctí a věrou: kdyby mu dáno bylo od krále, nebo od pana purkrabě nejvyššího, napřed čtyry neděle věděti, aby se stavěl, kdežby mu koliv bylo rozkázáno. A to všecko rukou dáním slíbil samému králi dosti učiniti, téhož léta a dne, jakož nahoře;“ přidav to král: „že nemá z toho závazku, leč od něho samého též rukou dáním, býti propuštěn.“ 1526.

A při tom prosil milosti, aby mu přál král v Praze bytu, vzhledna na jeho starost a šediny, i také na veliký nedostatek zdraví jeho: poněvadž v tom městě z mladosti se zchoval, a jeho přátelé nebo předkové i syn jeho tudíž, ssedše z světa, odpočívají; aby i on též mohl podlé nich tu své kosti složiti. Král mu odpověděl: „Poněvadž jsi ty nechtěl míti lítosti žádné, netoliko nad starými a šedivými a tu zchovalými lidmi, ale také ani nad zrodilými v tom městě, a zvláště tehdáž, když jsou někteří před tebou klekali, prosíce tebe pro nejvyššího boha za milost: že není slušné ani hodné, aby tobě byla ukázána.“

Potom v neděli na velikou noc Pražané obojího města na hradě u krále byli pro některé potřeby; a mezi jinou řečí král oznámil jim, že jest vypověděl Paška, a jak jest se to stalo, dokládaje: „kdyby nebylo pro jeho starost, žeby ho chtěl jináč trestati!“ Jakož pak tak bylo, kdyby nebylo zaň přímluv přátelských k králi od znamenitých lidí, že jest měl na hrdle trestán býti. 17. Dub.

A po několika nedělích zalíbilo se králi, aby uzší úzdu naň vzložil, aby méň bujen byl; rozkázal přísně hejtmanům psaním svým, aby víc v Praze stanoviště a hospod nemíval.

1530. A však v tom času, na pilnou žádost a přímluvu lidí znamenitých, dal mu byl král při času svatého Václava glejt na čtrnácte dní pořád zběhlých: „aby toliko v městě a v domu svém mohl bezpečně potrvati; ale však po vyjití těch čtrnácti dní na první spůsob, totiž aby prázen byl města, zase přišlo. A bude-li chtíti k soudům jezditi, tehdy pojede-li skrze město, nemá se v něm zastavovati, ale předse k zámku jeti; a jinde hospody své míti nemá.“ Potom opět s velikou těžkostí přátelé jeho nápodobný glejt mu byli zjednali u krále na první spůsob; a to dotud trvalo, až ho král těžce propustil, na pilné přímluvy lidí některých.

Ten člověk byl veliké strašidlo a bázeň lidí mnohých šlechetných, a potěšení nepokojných, nespravedlivých i jiných nepořádných, jimž se nevelmi dobré líbilo. Neb to, co jest sobě v Praze dovedl jakýms štěstím nepořádným a podezřelým, osobiv sobě od obce té jakkoli místo první na stolici konšelské skrze jich samých posazení, na obdarování krále Vladislava, že není slýcháno, ani v kronikách čítáno, aby kdy jeden člověk městský v Čechách z tak chatrného kmene (neb jsou lidé hodnověrní máteř jeho hokyní býti tvrdili) dovedl sobě tolikéž, aby obce tak znamenitou obou měst, dosti mocnou, a někdy svévolnou a zůřivou, tak uvázal, aby nesměli svobodně hlav svých pozdvihnouti bez jeho vůle. A netoliko Pražáci, ale i všecka téměř města královská měli ho již tak v větší vážnosti mnohokrát, nežli krále pána svého dědičného. Důvodův máš toho dosti v těchto knihách. Nebo každý, kohož on požehnal, ten požehnaný byl, by pak král pán toho zlořečil; a kohož on zlořečil, ten zlořečený býti musil. To při tom buď; zanechám ostatkův. Ale již nyní, jakž jej první štěstí hlavou dolův obrátilo, pohleď!

Havel Cahera zlé paměti také z kněžstva málo méň toho všeho do sebe měl, krom mocné ruky; kteréž ač jest neměl, tolikéž však vůli a žádost k tomu nesmírnou měl, maje sobě ku pomoci moc ruky Paškovy i jeho tovařišův.

Hlava 34. 1530.

V níž se pokládají ze jmena osoby vypověděné, jak jsou jich Pražané povolavše na radnici, oznámili, že administratorové o nich vysvědčili a za pravé křesťany je vyhlásili; a Pražané je také zase do obce a společnosti přijali. A tak potom i jiné osoby týmž obyčejem zase všecky přijímali.

A když jsou se ty věci tak dokonaly, tehdy prvé jmenovaní vypověděni, totiž: Bartoloměj písař, Václav Trubka, Jan Valenta, Havel od Růže, Jiřík od Půl kola, Jan zlatník a Vít mečíř, byli povoláni na radnici Staroměstskou v pondělí křížových dní, třetí den před svatým Urbanem. Tu 23. Květ. purkmistr s konšely a s administratory, prostředkové, mluvili k nim při přítomnosti jistého počtu starších obecních, přirovnávajíce k prvním řečem, kteréž při prvním stání byli k nim mluvili, v ten rozum, oznamujíce jim: „že jsou administratorové o nich vysvědčili, že v kolleji při nich nic proti víře křesťanské zcestného jsou nenalezli, než že se srovnávají s křesťany věrnými; a že z těch příčin přijímají a připouštějí je zase k sobě do vší společnosti měšťanské, v kteréž jsou prvé spolu s nimi byli, tak aby byli za jedno s nimi ve všem, jako kdy prvé, zachovávajíce se k sobě s obou stran jedni k druhým sousedsky a přátelsky. A aby vypustili z sebe všecky hněvy a nechuti předešlé, ničímž zlým sobě nevzpomínajíce; a že to všecko srovnání přátelské chtí přede vší obcí oznámiti, aby jim všem o tom vědomo bylo, jak se k sobě zachovávati mají."

To oni slyšavše, za vděk přijali to při víře opatření; než toliko zase připomínali jim své obtížnosti, kteréž jsou prvé na ně vznášeli, totiž o rozpisování po zemi, o vypovídání, o vězení a o škody pro nevpuštění do statkův, toho žádajíce: „poněvadž prvé jim na to nebyla dána žádná odpověd; aby času tohoto dána byla, nejvýš o rozpisování po zemi, žeby měli mordovati, proto, aby vědomo bylo o nich všem lidem, že jsou takoví, nebo nic. A poněvadž jsou to i kněží po kostelích, i jiní lidé, berouce naučení z toho psaní, zjevně všudy, kamž jsou se koliv obrátili, i v obci města tohoto

1530. mluvívali, a o nich beze vší výnímky, že jsou takoví, tvrdili; i rádi by slyšeli odpověd na ty obtížnosti, kterýchž nikoliv slušně pominouti nemohou: nebo aby chutně o nich to drželi podlé toho rozpisování, nebo nic; proto, že mají ženy, děti a jiné přátely, a žeby neradi jim žádného úrazu po sobě pozůstavili.“

Dána jest jim odpověd po dlouhém potazu: „že se to psaní na ně nevztahuje, ale na jiné, kteří jsou takoví. A poněvadž vás za takové nemáme, nám se zdá, že na tom můžte přestati, když my o vás držeti budeme též jako prvé, že nejste vinni. A kdybychom vás za takové měli, však bychom s vámi nechtěli jednati toho přátelství. A to v obci oznámíme.“

Proti tomu pověděli: „poněvadž to slyšíme, že se na nás psaní takové nevztahuje, že my to opatření přijímáme a oblibujem.“

Prostředkové ti, vyslyšavše je, rozkázali, aby na znamení takového přátelství, srovnání a smíření, rukou podali purkmistru, jakožto náměstku vší obce, potom starším obecním. A tak se stalo, že jsou tak učinili, počna od prvního až do posledního.

Toto opět aby vědomo bylo budoucně: že nikdá se toho neukázalo v pravdě, netoliko prvé před tím jednáním, ale ani potom, aby kdo z lidí kterýchkoli postižen byl v tom, žeby měli mordovati, a ačkoli jsou to k některým potom po straně nemarní lidé, ale hlava jiných, mluvili: „žeby ti listové a to psání po zemi pravé a spravedlivé bylo; tudy že se dotýče pře těch, kteříž jsou se nás odřezali při víře, a obrátili se mezi bludné lidi, pikarty a kacíře, a tam při nich zůstali“, ze jmena ti, kteříž se v této Hlavě příští podpisují. Tuto již opět znamenej, že již nevěděli, kam toho víchu mordéřského a na koho vstrkati; i nevědouce kam se s ním obrátiti mají, i musili vždy toho škraloupu jinam podávati, kterýž se ani tu jim nemohl slušně hoditi, dávajíce těm za příčinu, že jsou se od nich při víře odtrhli. Tuto jest opět k smíchu podobné, že tří nebo čtyry osoby, kteříž jsou se od jich víry odtrhli do Boleslavě a jinam mezi bratří, měli několik tisícův zmordovati, a smělost větší i zmužilost ukázati, nežli jiní vypovědění v větším počtu, nebo šedesát osob,

s kterýchž nyní ten nářek sňali; a tak mluvíce, jakoby té barvé lidé nerozuměli, totiž: žeby podobněji bylo (lidsky mluvím) třem nebo čtyřem osobám ten mord spáchati, nežli padesáti nebo šedesáti! ježto jest již všem známo, že ani to, ani jiné jim nemohlo postačiti k pravdě. A bylo by to za veliký div, kdyby ti měli mordovati všecku obec: poněvadž jsou byli v vězení za dlouhý čas, prvé i po témž psání víc než půl léta, a jiní víc nežli rok bez vězení v městě byli; aby je tak beze všech závazkův měli propustiti, nedoptavše se toho na žádného, ani při mučení některých již prvé psaných, ani na zpovědi kněžské! A za to mám, že se to věčně pravé neukáže, též jako o příčinách předepsaných, žeby v zlém domnění pro ně při víře byli. A tak chyméra chyméru plodila. 1580.

Potom opět po těch nadepsaných sedmi osobách brzo povolali Víta Šípeckého, Jana Žábu, Jiříka Tatka krejčího, Jakuba knihaře, též k nim jako k oněm mluvíce a smyšlené obtížení od obce oznamujíce, aby bitý nebitého nesl. A oni takovéž téměř, jako první, dávali jim odpovědi na to slušné, nedaleko od mezí spravedlnosti své zacházejíce.

Hlava 35.

V níž se oznamuje, jak purkmistr a konšelé vysvědčují přede vší obcí, kterak jsou ty vypověděné zase do společnosti měšťanské přijali, a administratorové je před touž obcí za pravé a věrné křesťany vyhlásili, a osoby ze jmena, kteří se zase navrátili, jmenují. Při tom o korunování krále Ferdinanda na království Římské, a jaká drahota těch let byla.

Potom ve čtvrtek na zejtří po sv. Bartoloměji byla obec na radnici povolána, a tu Pražané učinili řeč ke vší obci, vysvědčujíce o těch sedmi, že jmena Bartoloměji písaři s jinými předepsanými, o tom jednání přátelském, kteréž se před tím stalo v radě při přítomnosti administratorův i starších obecních: „kterak jsou je přijali do společnosti měšťanské svobody, v kteréž jsou prvé byli, beze vší výminky, nedržíce o nich než jako o dobrých lidech; a že kdyby byli obviněni a slyšáni na onen čas, dřív než jsou vypověděni byli (tak jak jsou 25. srp.

1530. před námi mluvili), že jsou hotovi byli každému právi býti ze všeho, a ze všeho neslušného se vyměřiti; a tak kdyby při tom byli zachováni, žeby, prý, nikdá k tomu nepřišli, k čemu jsou přišli." To i jiné bylo k tomu podobné o nich mluveno. Naposledy napomínali všecky, aby je při tom zachovali, a měli se k nim jako k sousedům svým přívětivě, laskavě a dobrotivě, jako kdy prvé.

Potom také administratorové, mistr Vavřinec z Betléma a kněz Václav s některými faráři hlavnějšími, náměstky jiných kněží, vysvědčení o týchž učinili zjevně přede všemi a poctivě v tento rozum: „když jsou se v konsistoři před nimi stavěli, že jsou nic při nich zcestného ani odporného víře křesťanské nenalezli; než že jsou praví a dobří křesťané, nic se nedělíce od obecné církve podlé dvanácti článkův křesťanských, ani od jiných věcí, zákonu božímu náležitých, a zvláště při smyslu o svátosti těla a krve Kristovy;" a přimlouvajíce se z obou stran, „aby k sobě lásku a přízeň, dobrý pokoj a svornost zachovali, a aby se k sobě sousedsky, přátelsky i přívětivě jako kdy prvé měli, nepozůstavujíce při sobě tejných nevolí ku pomstě." Tuto se opět najde, jakož těch let předešlých všecko bez mála kněžstvo všudy vyhlašovali o nich po kostelích, a podlé toho i lidé světští beze vší výnimky, že jsou lidé bludní, pikarti a kacíři: že ti všickni, a výše duchovní, sami sobě nyní lež svým ústům dávali; to dokládajíce na otázku administratorův po nadepsaném jich mluvení, a tvrdili o nich za pravdu: „že jest jich všech k tomu vůle v tom mluvení."

A hned tu při tom ti vypovědění ohlásili se v té obci: „že netoliko nyní, ale i prvé po vše časy jsou se tak při víře zachovávali, jakož jest též nyní o nich vysvědčeno, a nikdá se v tom neproměňovali." To všickni slyšavše, přijali od nich, a žádný žádného odporu jim neučinil.

Ta smlouva, tak již dokonaná a zavřená podlé zdání lidského, vždy předce zůstala nedokonalá; nebo v srdcích mnohých z obou stran hořkost nějaká tejná s srdečnou kyselostí a těžkostí, jako kvasnice na dnu, vnitř zůstávala: těmto vypověděným z lítosti nesmírné, proto, že jsou jim bezpraví odporná strana veliké a násilé velmi ukrutné činili, beze všeho provinění; druhá strana také, tak jakž jsou kněží

a učitelé jich na kázaních svých zůřili proti nim, a v srdce jich hluboce nelásku, různici a všelijakou zlost vkořenili a vsili ďábelským ovšem nástrojem: oni se v to zlé vpivše, lítost také měli, že jsou sobě všeho na nich nedovedli, což chtěli. A tak z těch zlých věcí tudy zasáklých naděje nebylo, aby s obou stran ta hořkost, dokud jsou nejdéle živi byli, pominouti do ostatku měla; než že toliko upokojení zevnitřní mezi nimi bylo. 1530.

Což se pak jiných vypověděných přespolních (kteříž jsou se z města v těch nesnázech vybrati musili a jinde se osazovali) dotýče, a jsou tito, ze jmena: Matěj Kardynál, kožišník, Jan Potměšil, soukeník, Jan Bonuše, a Johannes, který jest nyní písařem na Brandýse, a jiní někteří s vyšlými nevypověděnými, kteří jsou se do Boleslavě Mladé, a jiní jinam v rozličná místa mezi bratří obrátili: s těmi jsou nic nejednali, dávajíce k tomu příčiny některé, a zvláště ty, pravíce: že jsou se při víře od nich oddělili tím k bratřím připojením.

Potom stalo se téhož roku, že král Ferdinand korunován jest a potvrzen na království Římské v městě Cáchách při času božího křtění, léta již 1531. A téhož roku drahota byla veliká ve všech věcech, a skrze to i hlad z velikého božího dopuštění v mnohých místech po všech okolních krajinách, od podzimku počna 1530 léta, až právě, jakož říkají, do Nového. A jiných krajův a měst, městeček a vsí zanechaje, proto že nejednostejné jsou míry na obilí, položím toliko o městech Pražských, jaká drahota byla v obilí před samým Novým: žito mnozí kupovali v Praze na trhu strych po 1 kopě gr. a po 50 gr.; pšenici po 47 gr.; oves po 18 gr.; ječmen po 1 kopě gr. a hrách po 52 gr. všudy českých. A jiná všecka úroda byla nad obyčej drahá, ne tak mnoho z příčiny neúrody, jako z příčiny neřádu, kterýž jest se po vší zemi rozmohl, totiž: že jsou mnozí lidé pro lakomou žádost množství ho, a nejvíc žita, do okolních zemí vyvezli a vyprodali. A také byla o tom pověst, že mnozí panští a rytířští lidé překupovali je od svých lidí poddaných, a potom času čekali pro své zisky, a za vysoké peníze cizozemcům prodávali.

1530.

Hlava 36.

V níž se vypisuje předkem o Paškovi, jakými ranami ho pán bůh na tomto světě pro jeho neupřímnost trestal; potom i o Zachlubilovi kováři, jak jest v těžké nemoci ležel a jaký konec vzal; též i o Zíkovi řezníku, co jest naň pán bůh dopustil, a tak i o jiných.

Z těchto všech řečí to sluší k známosti přivesti: že ti takoví přílišní, ukrutní tyranové podepsaní, a často v těchto knihách jmenovaní, pomstu po všech těch nesnázech a smlouvách od boha časnou na statcích, na pověsti i na zdraví znamenitou brali na tom světě, chtě bůh všemohoucí ještě tomu, aby se sami poznávali a pokání činili v svých nepravostech, kteréž jsou, v štěstí jsouce, páchali, aby něco horšího jich na onom světě po smrti nepotkalo. I aby vědomo bylo, o kterých se to osobách tuto mluví:

O Paškovi již máš zprávu v Hl. 31. týchž knih, co jest naň přišlo, že jest král vzložil naň břímě a hodnou pokutu pro jeho pyšné skoky. Na statku také znamenitou a nemalou škodu vzal, když při tvrzi jeho Toušeni řečené, ve třech mílech od Prahy, dvůr, mlýn a obilé množství v stozích i v stodolách, dobytka také i svrškův, toho všeho za mnoho set, při času svatého Jakuba Velikého léta 1530 z dopuštění božího ohněm shořalo. Potom léta druhého, na zejtří po sv.
1531. 16. Června. Vítu, žena mu jeho, nic jináč, než jakoby mu obě ruce opadly, a potom opět desátého dne dcera jich levostranná, v Praze zemřely, sám také dni své dokonav léta 1533 v sobotu před
1533. 15. Března. družebnou nedělí, na syllabě Nejuncta. Kteréhožto mnozí rozumní lidé sobě připomínají, že od mnohých let žádný člověk horších věcí na Prahu neuvedl, jako on.

Na Havla Caheru, někdy administratora, co jest též přišlo, to najdeš v Hl. 30.

Tomáš Zachlubil, kovář, soused na Novém městě, složil se v těžké nemoci a ležal víc než půl druhého léta. A potom, když se psalo léta páně 1534, ve čtvrtek před narozením
1534. 3. Září. panny Marie, jsa zdráv, ten den vsedl na kůň, jel na radnici, lidi soudil, a tři nebo čtyry výpovědi ústní sám učinil. Potom, když jiní páni z rady pro nějaké spatření místa obec-

ního vyvstali a pryč odešli, on sám po nich na radnici pozůstal a na potřebu tělesnou, tu kdež obecní lidé chodí, se bral, a tam jsa, znak se převrhl a náhle zcepeněl. A potom ho biřička našla a při jeho smrti jemu posluhovala. 1530.

Na Zíku pak řezníka vzložil král pro jeho pyšnou řeč, kterouž mluvil zjevně na radnici před konšely proti králi pánu svému, popuzuje jiných k nějaké zůřivosti proti němu pro téhož Paška; i z té příčiny zavázán byl z rozkázání přísného královského od hejtmanův zemských ctí a věrou s rukou dáním na postavení, kdyby a kdekoli by mu od krále nebo od nich bylo rozkázáno. A k tomu nezachoval se k ženě své oddávané podlé víry své, obloupiv ji z statků; a maje se k ní netoliko v manželstvu, ale i v statku i ve všem jiném věrně zachovati, jako na jedno tělo ze dvou spojené sluší, toho jest neučinil; ale připraviv ji o znamenitý statek její rozličnými podvody, přinucen byl, soudem jsa k tomu připraven, jí svého totiž domu, krámův masných postoupiti v moc její do uloženého času, ačby toho zase nevyplatil; a musil se z něho vybrati a jinde byt svůj míti, jsa zbaven měšťanství svého. A to se nalézá v rozsudku Starého města Pražského. Že jest pak nebyl člověk pravdomluvný, nemaje vážnosti ani studu k věku svému starému a dosti sešlému, kdež někde umenšení na pověsti jeho dotýkalo se: toho pomíjím (neb i to doložiti musím, že jest mnoho časův pro dluhy na radnici u vězení držán byl; a by nebylo jednoho muže a měšťana dobrého a manželky jeho, bylby snad i v tom vězení, nemaje se čím vyplatiti, umřel) a jiným poroučím, jako toho, který se sám již nad sebou zapomněl. K tomu také, že mu syn jeho jediný, v kterémž sobě zvláštní založil naději k potěšení a obhájení úzkosti jeho, umřel.

Jana Karbana, konváře z Nového města, bůh ještě k něčemu chová bez příhod světských: k horšímu-li jeho, či k lepšímu, bůh ví.

Jiní také mnozí, od nich účastenství jako ratolesti od kořene berouce, v rozličném neštěstí od boha postaveni byli; jako Jiřík Ježíšek: ten také znamenitě od boha na tomto světě trestán jest; mnoho časův pro dluhy na radnici držán byl, a potom jsa propuštěn, nouzí, bídou, psotou trápen byl

1580. i hladem, až mnohým měšťanům se ho slitovalo, že jej tak opatrovali a almužnou chovali, a ze špitalu na každý týden mu po pěti groších českých dávali, a z úřadu šestipanského tolikéž. A jiní na zdraví, na statku i na pověsti velice sníženi: někdo ožrav se, utopil se v místě nenadálém; někdo z otrápení vskočil do studnice a tam se zadusil; a jiní jinak jako stín nějaký v skulinu pomíjeli, a jakoby zemřeli, živi jsouce; neb pýcha jich a vzteklost předešlá v dým se jim obrátila. Jiní ukrutníci, že jsou sami sobě i jiným lidem omrzali, a z mnohých vybíraje, ku paměti mi přišlř: Antiochus, král Perský, v druhých knihách Machabejských v 9. Hl., kterýž hanebně pro své ukrutenství od boha jsa poražen ukrutnou nemocí, bídně zcepeněl. Nešlechetný onen Herodes, kterýž neviňátka kázal zmordovati, ten potom pro své tyranství rozličné hanebně sšel z světa; jakož se o něm píše v 16. a zvláště v 17. knihách Josefových de Antiquitatibus v 9. Hl. o jeho hanebných těžkých nemocech. Kterýžto za lékařství to byl sobě zvolil: že rozkázal sobě v jednu chvíli podati jablka a nože, aby sám je sobě podlé zvyklosti obloupil, a na malé kusy je skrájeje, aby jedl. A v tom popatřiv okolo sebe, a maje nůž v ruce, šetřil, aby tu žádného nebylo; a tak z přílišné bolesti hned chtěl do sebe ten nůž vstrčiti a sám se zabiti; jakožby se bylo tak stalo, kdyby byl Aciabus, vnuk jeho, nepředskočil jej a ruky mu nezadržal. V desáté Hlavě takto se o něm píše: „Byl jest Herodes král muž ukrutný na všecky jednostejně, hněvivosti jsa poddán, ale od spravedlnosti daleký." A ten byl také z prostého obecního řádu na království vyzdvižen z krajin Idumejských. Jaké jest mělo jeho ukrutenství býti větší nad toto, když jest kázal tři vlastní syny své a ženu královnu svou z osočení zahubiti? Ti nahoře jmenovaní, ačkoli nebyli jsou tak příliš ukrutní na bezhrdlé lidské krve vyléváním skutečným, jako tito, o nichž se mnoho v knihách jmenovaných píše: však jiným spůsobem, v těchto knihách popsaným, tak ukrutně jsou lidi obtěžovali na těle i na duši rozličnými obyčeji, že se jim mnohokrát stýskalo na světě živu býti; jakož pak někteří skrze to netoliko o statky své, ale i o zdraví i o hrdla přišli z takového ssužování. A tak se najde to: že Pašek s svými pomocníky a s administratorem větší

ukrutenství nad tyto druhé ukazovali; proto že jsou tito tě- 1630.
lesně lidi mordovalí toliko, ale oni tělesně i duchovně.

Hlava 37.

A tak již poslední.

V níž se opakují všecky tyto nesnáze, a jako s podivením: proč jest těchto dobrých lidí a spravedlivých pán bůh v takovém trápení a ssoužení tak dlouho nechati ráčil; a zase, jaký prospěch a štěstí v tomto světě takovým ukrutným tyranům nad dobrými a spravedlivými dáti ráčil. A tak tu knihu dokonává.

A tuto ještě sluší na budoucí pamět znamenati, a toho nikoli nepomíjeti, neb každý rozumný člověk to vážiti umí a souditi musí podlé povahy přirozeného rozumu: že jest velmi těžká a s veliké strany nebezpečná, nejistá a nepodobná věc byla, proti tak znamenitým a dosti mocným městům Pražským těm několika osobám vypověděným se postaviti za odpornou stranu, proti jich neústupnému předsevzetí, kteréhož pokládali sobě býti za nedobyté a nepřemožitedlné, by pak veškeń svět, podlé jich zdání, na ně vojensky přitáhl. A domnívám se, že jsou nevěřili tomu, aby které stvoření mohlo jim jich vášně a úmysl změniti, tak jakž jsou příliš vysoce a pyšně svou věc napínali mnozí, mluvíce, nevelmi chatrní, a ti, kdož měli jiné z toho trestati: „že jest věc nepodobná, prý, a nemožná, aby ti vypovědění měli zase byt svůj v Praze míti; a že podobněji jest tomu městu v prach a popel se obrátiti, a makovicemi dolův viseti, nežli by se to státi mělo!“ A opět, když král Ludvík psával jim, chtě, aby je zase vpustili do města do jich statkův, říkali: „byť král takových listův s káru poslal, a zlatem byť psáni byli, že jináč se nestane.“ K tomu skůro již sáhli: že snáze nebe i země pominou, nežli slova jich zmařena budou. A jiné mnohé k tomu podobné lehkomyslné i vší vážnosti prázdné řeči mluvívali, ku potupě a k lehkosti králi, pánu svému, a naposledy k své vlastní nepoctivosti a posměchu budoucímu, kterémuž se nikoli nemohli vyhýbati. Ale že bůh všemohoucí nešetří a nebojí se žádné moci ani síly lidské, ale k upřímné spravedlnosti, nevinnosti a ssoužení i k trpělivosti lidí nevinných od po-

1533. čátku světa až do této chvíle prohlédal a je obhajoval před lstivými lidmi, a od toho přestávati nebude, podlé písem, až do skonání světa: to předložení napřed za nejjistší důvod sobě každý člověk položiti má, že jest to v pravdě tak; potom, jakož se to nyní v pravdě tak stalo, že jest bůh popudil k tomu některé lidi, aby rozličnými prostředky a cestami tu nesnáz s pomocí jeho k místu přivesti mohli. A k tomu skutku v pravdě přirovnati mohu pana Jana Hlavsu z Liboslavě, kterýžto všecky jiné vypověděné a vyšlé tovaříše své v tom přemáhal a převyšoval, že jest největší péči, práci, pilnost i náklady o to vedl, s nebezpečenstvím mnohokrát života svého do jeho přemožení, maje velikou svobodu, zvyklost a známost i v tom ve všem rozšafnost při králi pánu, i při jiných znamenitých ze všech stavův, vyšších i nižších, duchovních i světských lidech, nad jiné lidi, tak že pán bůh dával jemu, a podlé toho jiným spolutovařišům jeho milost u nich, že jsou všickni lítost nad nimi měli v takovém bezpraví jich. Protož když to všecko pan Hlavsa dokonal svou velikou pilností a bedlivostí s pomocí boží: čas již jemu od boha uložený přicházel, z jehožto dopuštění nemoc těžká a nezhojitedlná naň přišla, kteráž druhdy mu se oblehčila, a druhdy převelmi obtížila; a naposledy přemožen jsa takovými těžkostmi, složil se a léžal u velikém trápení, mnohokrát ani ve dne, ani v noci pokoje nemaje za několik nedělí. A v tom ustavičně se pánu bohu modlíval, nežádaje dalšího zdraví, ale za šťastné skončení a hříchův odpuštění. A když se tak mnoho čistil v tom očistci křesťanském, kterýž jest velmi trpělivě snášel, i také v svatém pokání: pán bůh vzhledl na

1534. 17–18. Ledna. jeho prosby, a smrtí jej navštívil v noci na neděli den svaté Prišky léta páně 1534.

Proč jest se pak ta nesnáz tak dlouho prodlévala, poněvadž jest pilností lidskou nic nescházelo, že jest k konci nepřišla, tomu se žádný nediv; neb nehned u takových velikých lidí, králův, knížat a jiných, sáhna vezmeš, proto že všudy odporové a překážky se nalézají, a že křivda a faleš s pravdou musí bojovati, dokudž bůh pravdě nedá vítězství. Neb on každému jeho se bojícímu napomáhá ke všemu dobrému: když však dotud tluče svou pilností, až se dotluče, netoliko u něho, ale také potom i u lidí. A však takového prodlení

příčina jistá tato jest: boží vůle napřed, že jest bůh tak chtěl míti, aby se tím trápením a ssoužením vypovědění pro své hříchy čistili a mučili. Jiná příčina byla: že jest král Ludvík dopustil a dal povolení některé k tomu na falešnou zprávu, bez vyslyšení strany druhé, aby jedni na druhých jízdy činili. A jsa svědom toho, z čeho jest ta bouřka byla se zdvihla, potom měl jistou zprávu, té falešné odpornou; a protož konečný úmysl a vůle jeho byla, to zase napraviti a křivdu potupiti; ale že bůh všemohoucí nedal mu k tomu přijíti, pojav jej v té vůli žádostivé z světa tohoto. Neb když jest bylo k tomu konci již naměřeno jistými cestami, tehdy v tom zahynutí naň přišlo, a tak tím odtah další nastával. Potom vkročil v to do království Českého král Ferdinand. Ten ač jest byl také vůle té, aby k spravedlnosti pomáhal; ale překážka v tom prodlena musila býti, proto že jest ještě nebyl svědom počátku a kořene té nesnáze pravého. Neb ač jest zprávu jistou o tom míval, a poznal to brzo, že se křivda veliká vypověděným děje: ale že proti tomu od nepřátel někdy znamenitých zpráva falešná k němu také nejednou přicházela, a to jsou Pražané perně poctami znamenitými uplacovali; a tak že vypovědění bývali na zmatcích, jako mezi vlnami; — neb jednak se k nim král dobrotivě postavil a na dobrém ubezpečil, a z toho naděje byla, že jest již blízko bylo od milostivého jeho opatření jich; jednak nazpátek skrze zlé lidi a pomocníky zlostné se to změnilo a v nic obrátilo — a protož pro takovou nestálost úmyslu královského musilo to býti, že jest tak dlouho ta nesnáz k konci přijíti nemohla, dokudž pravda křivdy, lži a falše nepřemohla. A protož rozum lidský to na ten čas soudil: kdyby napřed pomoci boží, potom pilnosti pana Jana Hlavsy nadepsaného, a naposledy zuřivé a srdnaté lítosti, a upřímé stálosti proti takovému bezpraví, vysoce urozeného pána, pana Adama z Hradce, nejvyššího kancléře království Českého, při králi pánu s snažnými a dobrými častými přímluvami nebylo, nebo z žádostivého častého nabádání téhož pana Hlavsy, a z zvláštní milosti, kterouž jest k němu ten pán měl horlivou, žeby bylo na to těžko všem vypověděným i jiným mysliti, kudyby mohli k takovému napravení přijíti. Ten pán hoden jest chvály i s dědici svými na budoucí časy pro svou horlivou při spravedlnosti chudých

1530 takovou stálost; ježto jiní mnozí z panského i rytířského stavu, ač jsou při počátku nad těmi vypověděnými lítost měli velikou pro křivdu jim učiněnou: však při tom dlouho netrvali, než pokudž v té lítosti zapáleni byli; a když v nich to pominulo a ustydlo, tehdy v zapomenutí jim to přišlo, jako onomu nalevači krále Faraona egyptského nad Josefem, snův jeho vykladačem.

A protož žádného tejno není, že se to častokrát přihází, že pán bůh někdy od lidí nevinných a spravedlivých rozum časně odjímá, zkušuje jich, a dává jej těm, kteříž od dobrého se uchylujíce bývají schopni ke zlému. A jakož ne lidským chtěním, ale božskou vůlí ty věci se tak dály, že jsou jedni nad druhými moc ukázali z dopuštění božího pro jich hříchy, aby oněm k zahynutí, těmto k potěšení budoucímu to přišlo: tak také zase božím jednáním, skrze pilnost a úsilí dobrých lidí, skrze slušné prostředky ty všecky věcí v dobré upokojení se obrátily, a nevinní lidé, takovou nouzi trpíce, za nevinné zůstali s pomocí boha nejmocnějšího. A což jsou koli škod i jiných protivenství rozličných trpěli, musilo na to u lidí přijíti: kdo bit, ten sobě má. A však nejjistší jich odplata, potom také těch, kdo jsou je k těm všem zlým věcem připravovali, pomsta: bůh všemohoucí, soudce nejspravedlivější! Jemužto buď čest a chvála na věky požehnanému. Amen.

Skonává se kronika o pozdvižení a bouřce Pražské.

Bratra Matěje poustenníka list

pánům Pražanům poslaný, kterýmž hříchy neb neřády všech stavův oznamuje a tresce.
(L. 1519.)

Slovútné poctivosti pánům purkmistru a radě města Prahy, pánům a přátelům v pánu bohu milým, pozdravení a žádost všeho dobrého a spasitedlného vzkazuji.

Mám za to, páni Pražané! že vás tajno není, ani před vámi skryto jest proroctví apoštola sv. Pavla, kteréž k Timoteovi v druhém listu píše: „Toto pak věz, že v posledních dnech nastanou časové nebezpeční, a budou lidé sami se milujíce, lakomí, hrdí, pyšní, nevděční, mrzkými hříchy poražení, bez dobré žádosti, bez pokoje, hánce, nezdrželiví, netiší, bez dobrotivosti, zrádce, zpurní, nadutí, slepí, rozkoše milujíce více nežli boha, majíce zajisté spůsob milostivosti, ale moci její zapírajíce: a těch se varuj.“ Tyto všecky nepravosti a hříchy svrchu jmenované apoštol svatý, naplněn jsa duchem svatým, předpovídal a prorokoval, co se dáti a spůsobiti má ve dnech posledních antikristových, kdež jednak všickni lidé i stavové z svých řádův vystoupili, a všickni hříchy mrzkými a nepravostmi hanebnými, skutky nešlechetnými sodomskými jsou poraženi, a v nich leží a z obyčeje je páší. Někdy v Sodomě, v Gomoře, v Seboim, v Adamě, v Ninive, ježto se za živa do pekla zpropadaly, nečte se, ani slyšáno jest, aby tak hanební a mrzcí hříchové tak obecně se páchali, jako nyní v těchto dnech posledních, ve dnech antikristových, v časích nebezpečných, kdežto nad počet písku mořského, nad číslo prachu zemského rozmnožili jsou se hříchové a nepravosti. Jižby mohlo řečeno býti od pána všemohoucího a boha velmi milosrdného a nesčíslně lítostivého,

co mluvil, maje veškeren svět zatopiti: „Vida pak, žeby mnohá zlost lidská byla na zemi, a všecko myšlení srdce schopné bylo k zlému každý čas: zželelo mu se, že jest člověka učinil na zemi; a budoucího se vystříhaje a bolest srdce počiv vnitř, řekl: Vyhladím člověka, kteréhož jsem stvořil, od svrchku země, od člověka až do hovada, od zeměplazu až do ptactva nebeského; neb líto mi, že jsem je učinil.“ Jistě, byť nebylo závazku rčení boha všemohoucího, že nechce takovou pomstou všeho zahubiti, snadby se již svět za živa propadl pro velikost hříchův a nepravostí! Ale že jest pán dobrotivý, milosrdný, trpělivý, lítostivý, shovívající nad zlostí naší, strpíť vše do času: ale strach pak věčné pomsty, nekonečného zatracení v pekle, neobrátíme-li se za času skrze pravé pokání. Tótoť jsou jistě ti dnové poslední a časové nebezpeční. O těch dnech posledních a časích pán Ježíš také předpovídal, prorokuje: „Uslyšíte zajisté boje, a domnívání bojův; vizte, abyste se nermoutili, neb musejí ty věci býti; ale ne ihned konec. Povstaneť zajisté lid proti lidu, a království proti království, a budou morové a hladové a země třesení po místech: ale ty všecky věci jsou počátkové bolestí. A tehdy vás vydadí v zarmoucení, a budouť vás mordovati, a budete v nenávisti všem lidem pro jmeno mé. A tehdy se budou horšiti mnozí, a vespolek se budou zrazovati, a nenáviděti se budou vespolek; a mnozí falešní proroci povstanou, a svedou mnohé; a žeť se rozhojní nepravost, ustydne láska mnohých.“ A dí málo níže: „Byť nebyli ukráceni dnové ti, nebyl by spasen nižádný člověk; ale pro vyvolené budou ukráceni dnové ti.“ Tyto všecky řeči páně nyní v těchto dnech posledních a časích nebezpečných se dějí a vyplňují, a to literně i duchovně, beř je jak chceš, shoduje se. Nyní slyšeti o bojích, nyní se všudy domnívají války a nepokoje v zemi této České pro svár a nesvornost všech stavův, povstávajících proti sobě; neb všudy lid proti lidu povstává tělesně i duchovně, a v tom mezi nimi ustaviční svárové, různice, nepokoje; a království také proti království v mnohých zemích povstává a bouří se, k válce a nepokoji strojí se. Hlad tělesný byl, a duchovní ustavičně jest: ne hlad chleba, ani žízeň vody, ale hlad slova božího. A snad díš: kterakby to bylo, ano plno kněžstva, kazatelův, učitelův, a kněh nesčíslný

počet i lajkové mají? Všecko nic platno není, mnoho poslouchati, mnoho čítati, mnoho kázati, mnoho vůli páně znáti: nebudeme-li toho všeho v skutku plniti a zachovávati, což se káže, co se poslouchá, co se čte, co se mluví, vždycky duše bude hlad trpěti a žízeň. Neb dí písmo: „Ne v samém chlebě živ jest člověk, ale každým slovem, kteréž pochází z úst božích.“ Dí apoštol: „Ne posluchači zákona jsou spravedliví bohem, ale činitelé zákona spravedliví budou.“ A svatý Jakub, bratr páně, dí: „Buďte činitelé slova, ne posluchači toliko, sami se klamajíce.“ Ó co jest množství nesčíslné duší po všem světě hlad a žízeň trpících, když nezachovávají přikázání pána boha všemohoucího, a když neplní všech řečí jeho v svatém zákoně napsaných! Země hmotná, ta se také časem a místem třese: ale více volení boží s strachem, s bázní spasení své jednají, vedlé rady apoštola a Isaiáše proroka, skrze něž pán dí: „K komu pohledím? jediné k chudičkému a k skroušenému duchem, a k třesoucímu se před mými řečmi!“ Ty pak věci, dí pán, že jsou všecko počátkové bolestí, totiž voleným a kajícím lidem; nebo oni zarmucováni i mordováni budou pro pána boha svého, jsouc v nenávisti všem lidem zlým a převráceným pro jmeno svaté jeho. Horší se také množí, ze zlého v horší prospívajíc, zrazují se, spolu se nenávidí. Ale toto přenebezpečné v těchto dnech se děje: že množství falešných prorokův povstalo a vyšlo, a množství lidu svedeno; a ti jsou z duchovních i z nábožna pošmourných, z světských i tělesných. Ale největší díl jich pod jmenem duchovním, ježto se zdají lid vésti a spravovati: ani pak mnohé svedli i zavedli, a to proto, že se rozmnožila nepravost a zlost, a ustydla láska mnohých, až se i v jed obrátila. Z toho vyšli bludové, kacířstva, nevěry, svodové, zákonové lidskými nálezky ustanovení, řeholy mnišské, bosácké roty mnohotvárné. A to pán bůh dopustil na lid pro veliké hříchy smrtedlné, a pro ohavné nepravosti sodomské, a že jsou pravou lásku, jenž bůh jest, v sobě a jeden k druhému ustudili a zrušili, a pravdu boží a zákon svatý páně zavrhli. Jakož apoštol svatý Pavel o tom znamenitou zmínku činí, píše k Tessalonicenským: „Proto že jsou lásky pravdy nepřijali, aby spaseni byli; a protož pošle jim bůh činitele bludů, aby věříce lži, byli odsouzeni všickni, kteříž byli nevěřili pravdě,

ale povolovali nepravosti.“ Ó prosím, pohleďtež, milí páni Pražané, i všickni lidé duchovní, i světští stavové! z jakého kořene a původu tyto všecky zlé a převrácené věci jsou pošly v zemi této České a ve všech okolních zemích: že z samých hříchův a nepravostí, a z nepřijetí pravé lásky boha všemohoucího, a z neoblíbení jeho svaté pravdy, v zákoně jeho složené. I z toho, že jest rozhojnila se nepravost a ustydla láska mnohých: z toho zrodily se a pošly ty zlé věci, a zvláště kacířstva hrozná a odstoupení od pravé a božské živé víry, a zlehčení sobě všech spasitedlných a božských věcí, tak že žádné vážnosti a poctivosti k slovu páně mnozí nemají; k tělu pak svatému a krvi předrahé, mzdě našeho vykoupení, pána Ježíše Krista u mnohých žádné víry, žádné poctivosti, žádné vážnosti není u těch a takových; a život ctnostný a kající za nic jest, ale hříchové a nešlechetnosti tu místo mají: a to z zlehčení a nevážnosti božských věcí, potřeb spasitedlných našich, nejvíce z kněžského nešlechetného obcování. Nebo pro jich hříchy největší bludové a kacířstva jsou zníkli a vyšli, a oni sami mnozí jsou velicí kacíři a bludní při víře. Neb někteří žádné víry, žádné vážnosti, ani které poctivosti k božským věcem mají; ale všech služeb božských a skutkův úřadných řemeslně a z samého obyčeje požívají, beze vší bázně a strachu, bez náboženství a srdce skroušeného; ale nevážně, tělesně, zhovadile, zmařile s tím se obírají. K tomu jsou mnozí ve všech hříších smrtedlných: pyšní, lakomí, smilní, cizoložní, zlobiví, hněviví, závistiví, žráči ustaviční, opilci nesmírní, k božským věcem leniví, zmařilí, svatokupci, svatoprodavači, nemilosrdní, z milosti a darmo lidem nečiníce žádné věci z úřadu svého, jakož jim přikázáno: „Darmo jste vzali, darmo dejte.“ Tuť nebude chyba papežův, kardinálův, arcibiskupův, biskupův, proboštův, opatův, převorův, arcidiakonův, farářův, až do střídníkův, bosákův, mnichův i všech klášterských řeholníkův: takoví všickni, kteříž jsou v ty úřady a důstojenství vešli, ne dveřmi tichého a pokorného beránka, pána našeho Ježíše Krista, ale pro čest a chválu světa tohoto; ne pro čest a chválu pána boha všemohoucího, ne pro spasení duše své a bližních svých, ale pro život rozkošný, sytý, vykrmený, pyšný, lakomý, smilný, nečistý, plný všech hříchův nešlechetných a mrzkých napřed

ovaných; a k tomu, vkoupil-li jest se kdo skrze zlato
bro, a zase všecko za peníze prodává: takoví všickni
svatokupci a svatoprodavači, kacíři a falešní proroci, jsou
otři a zloději; a zloděj nepřichází jediné, aby kradl, a
val a zahubil. To sám pravda a kníže pastýřův, pán Je-
a ně svědčí ve čtení svatého Jana. To svatokupectví,
é proroctví, zlodějství, mordéřství může snadně na ta-
uvedeno býti starým i novým zákonem, proroky i do-
svatými, i dekretem vlastním jich ustanovením papež-
a zvláště na ty, kteříž zákon páně zavrhli, řečem jeho
a lež dávají, ustanovení pána Ježíše zavrhli, krvi jeho
se rouhají, kdož ji přijímají, ty za kacíře a odřezance
ustanovení své nad zákon páně drží a velebí, zákon
ršují a ruší, zákonem od zákona, bohem od boha vedou.
ří slova božího nikdá nekáží; někteří pak káží lži, bá-
ustanovení lidské, nejisté, bludné. Toť se nyní děje ve
posledních a v časích nebezpečných. Proto, že jsou lidé
r boží a lásky páně nepřijali, dopustil na ně a dal jim
ru svého takové činitele bludu a lži, aby odsouzeni byli
i, kdož nevěří pravdě. Skrze takové správce pyšné,
é, smilné, nečisté, ožralé, svatokupce a jinými hříchy
ené kněžstvo, všecko zlé a nešlechetné, všickni hříchové
ravosti vzešli a vznikli jsou v obci křesťanské, i všickni
ré a svodové. Neb tak dí pán skrze Jeremiáše pro-
„V prorocích Jerusalémských vídal jsem podobenství
ství a cestu lži, a posilňovali jsou rukou nejhorších,
neobrátili jeden každý od cesty své zlé. Učiněni jsou
ckni jako Sodoma, a bydlitelé jeho jako Gomora. A pro-
toť dí pán k prorokům: Aj já nakrmím je pelynkem,
ojím je žlučí; nebo od prorokův Jerusalémských vyšla
na na všecku zemi.“ Pravých pak a dobrých kněží nic
nedotýče, proti věrným a ctnostným správcům nic se
ví; ale takoví dvojí cti hodni jsou, praví apoštol, kte-
bře spravují, a zvláště pracují v slovu a v naučení, sami
dobře a svatě živi, jiné k témuž vedou, káží, učí, na-
ají, trescí, žádnému nepochlebujíc. A protož prosím pro
boha, žádám pokorně pro spasení vaše i všeho lidu,
něží! obraťte se ku pánu bohu svému skrze všech hří-
ostání a skrze pravé pokání, a veďte lid ku pokání pra-

vénu. Na vásť záleží duše lidské, a z rukou vašich požádá pán krve jich. Vy máte lidu pozdvihnouti dobrým a svatým příkladem nejprvé, jsouc sami ctnostně, mravně, šlechetně, kněžsky, apoštolsky živi; a potom zákonu páně a písmům svatým abyste lid učili, od hříchův a nepravostí abyste jej vedli, a abyste volali, nepřestávajíce, a jako trouba abyste povýšili hlasu svého, zvěstujíc lidu mrzkosti jich, a domu Jakubovu hříchy jich. Potřeba jistě pilná toho káže, nechcete-li i s lidem, kterýž vedete, věčně zahynouti; nebo dnové zlí jsou a časové nebezpeční. — Dí dále apoštol, že v těch časích nebezpečných a dnech posledních „budou lidé sami se milujíce," ale ne božsky, ani duchovně; ale tělesně, hovadsky, každý životu svému hovějíce, krmíce a napájejíce jej lahodnými, tučnými, kořennými, chutnými pokrmy, aby se všickni vždycky krmili; nápoji drahými, víny silnými, pivy hustými aby se často a vždycky napájeli: a to u mnohých přes míru a nad potřebu bývá, druhdy do peského vrácení, až do němoty, rozumu i paměti zbavení, a někdo až do duše vylití a náhlého zcepenění. Takovou smrt horší býti soudím, než by se sám oběsil a neb se dobrovolně zabil, s některé strany jsa přelstěn ďábelským pokušením; jakož jest již jich v těchto časích nebezpečných množství, tak se zežravše, tak náhle zcepeněli. O takových ožralcích dí pán skrze Isaiáše proroka: „Běda vám, ježto vstáváte ráno k opilství, abyste pili do večera, abyste vínem hořali! Běda, jenž mocni jste ku pití vína, a muži silní k smíšení opilstva!" A opět dí týž prorok: „Však tito také pro víno neviďali jsou, a pro opilství bloudili jsou; kněz i prorok neviďali pro opilství, požříni jsou od vína. Bloudili jsou v opilství, neznali vidoucího, neuměli soudu; neb všickni stolově naplněni vyvrácení a nečistot, tak že nebylo více místa." Všecko se to děje v těchto časích na kvasích nešlechetného lidu panského a zemanského, když o polovice a o plné žerou a pijí, a jako do sudu do sebe lijí, a potom pesky zase vracují, tak že všecky stoly i kouty budou plni vývratkův mrzkých a ohavných. A dí pán skrze proroka: že to ožralství i mezi proroky a kněžími bývá. Takť se milují mnozí, že sobě dříve času zdraví i života ukrátí skrze neskrovné žrádlo a pití! Také milují měkké léhání, dlouhé a rozkošné spaní, v měkkém a dlouhém rouše chození, často a la-

hodně v mytedlnách se mytí. A z toho ze všeho hotovi a hrapni takoví bývají k smilstvu a k cizoložstvu a k všeliké nečistotě; nebo tělo vychovalé a vykrmené hotovo jest ke všem smilným a nečistým i sodomským hříchům; jakož dí pán skrze Ezechiele proroka: „Totoť jest byla nepravost sestry tvé Sodomy: sytost a prázdnost.“ A také ti milovníci sebe sami s nevěstkami a s nešlechetnými ženami pro cizoložstvo a smilstvo se milují; a ony zase takové smilníky a cizoložníky milují, a ve všelikém rufiánství se kochají, statky své i hrdla pro tu nešlechetnou milost ztracují.—Dí dále apoštol, že budou v těch časích lidé „lakomí.“ Tomu pak hříchu, lakomé, nesyté žádosti, nikdy dna ani míry není; od nejvyššího až do nejmenšího všickni lakomství následují. Ten hřích ohni se rovná: čím naň více dříví kladeš, tím více hoří; tak lakomství: čím kdo více má zboží, tím ho více žádá. Ten hřích nikdy se s člověkem nesstará, ale vždycky mladne, až s člověkem do hrobu vstupuje. A protož dí Duch svatý: „Člověka lakomého není nic horšího; proč pýcháš, země a popele?“ Nic není nepravějšího a nešlechetnějšího, než milovati peníze; neb takový člověk sebe i duši svou má prodajnou. Nebo apoštol dí takto k Timoteovi: „Kteříž chtějí velmi bohati býti, takoví upadají v pokušení a v osidlo ďáblovo, v žádosti mnohé zlé, neúžitečné a škodlivé, kteréž pohřižují lidi v zahynutí a v zatracení.“ Kořen zajisté všeho zlého jestiť lakomá žádost; neb z kořene lakomé žádosti všickni hříchové a nepravosti rostou a plynou.—Dí dále apoštol, že budou lidé „hrdí a pyšní.“ Té pýše a hrdosti luciperově nikdy konec není, a ta jest počátek každého hříchu: ta v nebi se počala a v ráji se stavila; angela z nebe, Adama z ráje vyhnala. Ta jest byla vždycky zlořečená a proklatá před pánem bohem; neb se pán bůh vždycky pyšným protiví a pokorným svou milost dává. Mezi pyšnými, dí písmo, že jsou vždycky svárové. Toho snadný důvod, a rozum makavý. Proč v zemi této takové roztržky a nejednoty mezi stavy všemi třemi jsou, tak že několik let již ta nesvornost mezi nimi se tluče? tak že, co sněmují, rokují, namlouvají k jednotě, k smlouvě, nic tomu nemohou učiniti; ale vždy více hořkosti, nechuti, nelibosti, svárův, různic, kyselosti, nezvolnosti, soudů, půhonů, nelásky, nepřízně, zlosti, nevěry, zrady, a téměř žádného

srovnání ani upokojení mezi sebou mohou míti. Co na jednom sněmu k něčemu naměří, na druhém sobě nezdrží; anobrž, než druhý sněm přijde, až druhého sobě nic nezdrží. A co to všecko působí, než pýcha, hrdost a svá vůle? A pán bůh téměř ode všech rozum a moudrost odjal pro velikost hříchův a nepravostí; neb toho nic nejednají pro čest a chválu boží, a pro spasení své a bližních svých; neb všickni, což jich jest, ne což božího hledají, ale každý na svou mísku hrne a táhne; každý své chvály a zisku tělesného v tom hledá, a zvláštně řečníci, kteřížto jazykem zadek pasou a darmo nic mluviti nechtí, a žádný žádnému v ničemž poddán není a býti nechce, každý svou píště a na svém smysle a moudrosti zavírá. A to na všech sněmích a sjízdách se děje. Málo kdy co dobrého sjednají; hříchové a nepravosti jim rozum a moudrost odjali, darové i dárkové jim oči slepili. A tak se plní na nich písmo proroka v žalmu: „Hospodin ruší rady národův, zamítá pak myšlení lidská a opomítá rady knížat: ale rada páně na věky trvá.“ A tak jest pravé, že jsou tito páni a soudcové zemští opustili a zavrhli zákon nejvyššího, přestupujíce všecka jeho přikázání svatá, opustili a potupili radu a naučení pána boha všemohoucího, a pohrzeli radami krále nejmoudřejšího a rádce všech věkův. A protož pohaněni jsou v své moudrosti; neb slova páně zavrhli a moudrosti žádné v nich není. Tak mluví pán skrze Jeremiáše proroka: „I zavrhl je pán, také odjav od nich moudrost a rozum, aby v nic dobrého neuhodili, ani v jaký mír a pokoj vešli.“ A to všecko pýcha, hrdost a žádost cti a chvály světa tohoto v nich působí a jedná, aby se hryzli, kousali, žrali, až i zkaženi budou jedni od druhých v takové pýše luciperově a v své vůli satanově; jakož jim toho nelze po malém času ujíti pro velikost nepravostí a pýchy zlořečené a proklaté, kteráž jednak všecky přemohla. O běda, běda lidem mocným, povýšeným, bohatým a slavným světa tohoto! Jistě, neobrátí-li se z pýchy k pokoře, z lakomství k skutkům milosrdným, z cizoložstva a smilstva v čistotu a zdrželivost, z hněvův a svárův, z závisti v trpělivost, v dobrotivost, z žrádla nesmírného, ožralství peského v střídmost, a tak ze všech hříchův a nepravostí ku pravému pokání a želení: běda jim na věky bude! a zvláště kteříž chudinu svou násilně loupí, drou, šacují, jich mozoly

a statky žerou, roboty bezprávné, berně časté vzkládají, úroky nespravedlivé berou, sirotkům mnohým statky berou, pokuty za viny propadené každé berou, počty znamenité ode všech berou a přijímají. A to všecko na svou pýchu zlořečenou nakládají, na syny a dcery své mnohotvářnou a nesmírnou a luciperovou pýchu strojí a připravují; z chudých některý potřebný oděv snímají, a na se zbytečný a nepotřebný strojí; někdy prostý pokrm a rovný nápoj chudým odjímají, a sami nad potřebu žerou a pijí rozkošné a drahé věci. Ó nastojte! jak hrozné a ukrutné muky věčné v pekle takových očekávají, nepřestanou-li toho, a nebudou-li hořkého pokání z toho činiti. Velmi hrozně o nich Duch svatý mluví v knihách Moudrosti: „Slyšte králové, a rozumějte, učte se soudce končin země, nachylte uší vašich vy, kdož vládnete nad množstvím, a zalibujete se sobě v zástupích lidských! nebo dána jest vám moc od pána boha a síla od nejvyššího, kterýžto otáže se na skutky vaše, a na myšlení vaše ptáti se bude. Nebo když jste byli služebníci království jeho, neprávě jste soudili, aniž jste ostříhali zákona spravedlivosti, aniž jste vedlé vůle boží chodili. Hrozně a brzce se okáže vám; nebo nejtvrdší bude soud s těmi, kteří nad jinými vládnou. Chudému zajisté okázáno bude milosrdenství; ale mocní mocné muky trpěti budou, silnějším zajisté silnější připraveno jest mučení.“ Ó milí páni a soudce zemí, a vy povýšení, kteří nad jinými vládnete! ó prosím pokorně, žádám pro spasení vaše, važte a rozjímejte tyto řeči Ducha svatého! Hrozné, strachu a úzkosti plné měly by vám býti, kterýchž se dotýčí, tyto řeči! a jiných nesčíslný počet máte proti sobě v zákoně páně a v písmích svatých. K témuž skrze Isaiáše proroka dí pán: „Rozšířilo peklo duši svou, a ústa svá odevřelo beze všeho konce; sstoupí silní jeho a lid jeho, a vysocí jeho i slavní jeho do něho.“ To všem hrdým, pyšným, povýšeným v světě, milovníkům cti a chvály své, kteréhokoli řádu a neb stavu: císařského, královského, knížecího, panského, rytířského, městského až do sedlského; též duchovního stavu: papežského, kardinálského, biskupského, a tak dále až do každého kněze, všem, komuž se hodí, dávají se ta písma svatá hrozná k rozsouzení a k vážení; a tak vykládej je každý sobě sám. Nebudeť pán bůh zklamán, aniž odvolá řečí svých zpátkem; ale dříve nebe

i země minou, ale slova páně na věky trvati budou. — Ještě dále dí apoštol svatý, v posledních dnech a v časích nebezpečných jací lidé budou „nevděční, mrzkými hříchy poražení.“ Nevděční tak velikého daru sobě daného, duše podobné k obrazu Trojice svaté; nevděční umučení a smrti pána našeho Ježíše Krista, tak drahé mzdy věčného vykoupení a spasení svého; také nejsou vděčni takoví zákona božího a slova svatého jeho, nám k spasení z milosti boží daného; aniž jsou vděčni pokrmu nejsvětějšího, těla a krve pána našeho Ježíše Krista. Takoví žádných božských a spasitedlných darův nejsou vděčni; aniž těch časných a tělesných věcí, kterýchž na každý den požívají, jsou vděčni, aniž pána boha z nich chválí, aniž jemu z nich děkují. A to všecko proto se u nich taková nevděčnost nalézá, neb jsou poraženi mrzkými a hanebnými hříchy sodomskými a nešlechetnými nepravostmi, pýchou zlořečenou, lakomstvím bezectným, smilstvem a cizoložstvem sodomským, až krev krve dotýče. Jakož dí pán skrze Oseáše proroka: „Není pravdy a není milosrdenství, a není umění božího na zemi; ale lání a zlořečenství, a lež a vražda, a krádež a cizoložství rozmohla se, až se krev krve dotýká.“ Tu se rozumí, že i mezi příbuznými a vlastní krví svou ti hříchové sodomští přebývají. Toť jsou ti mrzcí a hanební hříchové, ježto se jimi povětří kazí. Jinak ti hříchové mezi příbuznými se páší a dějí, a krev krve dochází; někdy, že ti, kdož se jich dopouštějí, ne všickni znají, by sobě v rodu byli. A to se děje pro množství cizoložstva a smilstva v obci jedné a neb v lidu sobě v sousedství připojeném, když tak hustě a všudy nemírně cizoloží a smilní: onen s několika, a ona zase s několika; někdy jeden se dvěma sestrami a neb sobě příbuznými, a zase některá se dvěma bratry a neb sobě příbuznými. A z toho pak cizoložného kmene synové a dcery pojímají se v stavy, nedím manželské, ale rufianské a sodomské; a mnohokrát žádný z nich neví, čí kdo otec a čí kdo syn jest, čí která mátě a čí která dcera jest, a nebo čí bratr a neb sestra jest. A tak všickni takoví cizoložní a smilní sodomsky a rufiansky se pojímají a spolu bydlejí. Pro takové hříchy nešlechetné pán bůh všecken svět zatopil, a litoval, že jest člověka učinil. Pro takové hříchy a nepravosti pán bůh Sodomu a Gomoru, Seboim, Adamu podvrátil, a dopu-

vník na boží narození, na velikou noc, na sv. Ducha, a ve dne i v noci nepřestává lichviti. — Tito všickni hříchové a nepravosti svrchu jmenované, i jiných nesčíslný počet, a mnohem více, kteréž se od lidí dějí a páší, jsou předpovědíni a prorokováni Duchem svatým skrze apoštola svatého Pavla řkoucího: „V posledních dnech nastanou časové nebezpeční.“ Totoť jsou jistě ti dnové poslední a časové velmi nebezpeční, v nichž se všecko zpět a převráceně činí a dělá, tak že není bezpečné v těchto časích na světě živu býti, nápodobně, jako kdyby člověk měl v lese pustém mezi lvy, medvědy, vlky a vzteklými psy přebývati bez pomoci boží: jakéby jeho bezpečenství bylo mezi takovými ukrutnými zvířaty, aby ty neroztrhaly a nesežraly? a neb k témuž, jako kdyby měl člověk spáti prostřed drakův, hadův, štírův a všech jedovatých zeměplazův bez pomoci páně: jaké spaní a bezpečenství by tu jemu bylo? jistě žádné. Tak všickni lidé, a zvláště volení boží, jsouc na tomto světě, u velikém nebezpečenství jsou; neb jim neběží, jako říkají, o řemen, ale o celou kůži; ne o zboží časné, ale o království nebeské; ne o život tělesný, ale věčný, když jsou se hříchové a nepravosti tak hustě všudy rozmnožili; když také nevěra, bludové, kacířstva, faleš, zrada, lest všudy panuje a kraluje. Ó jistě veliké nebezpečenství býti mezi takovými věcmi, aby se člověk také tím zlým nenakazil a neotrávil: leč sám pán milosrdný a bůh lítostivý koho zachová v svých mocných rukou! To všecko vědouc a znajíc, ó milí páni Pražané i všickni vůbec lidé! není-liž se čeho báti, abychom o život věčný nepřišli a zatracení věčného nedošli? A protož prosím pro pána boha, pokorně žádám pro spasení jednoho každého z vás, z lítosti napomínám všech, z milosrdenství volám ke všem, ještě více žádám a prosím pro pána našeho Ježíše Krista a pro jeho nevinnou smrt a svatosvatou krev jeho oroduji, prosím všech stavův a každého pohlaví vůbec, povýšených i nižších, bohatých i chudých, duchovních i světských, nábožných i kajících: ó obraťte se ku pánu bohu svému v celém srdci vašem, v postu a v pláči a v kvílení, a ostávejme hříchův a nepravostí a čiňme pravé ovoce pokání svatého! nebo čas veliký a hodina již ze snu vstáti. Neb se blíží zlé a přehořké věci na nás nebožátka hříšná; blízkoť jest den zatracení, a po-

na se smilně a oplzle vzhlédali, a pekelným ohněm se zapalovali v tancích, plesáních, v mrzkých a smilných objímáních! Tak je jedny skrze druhé ďábel jímá, jako ptáčník na lepu ptáky chytá, a nebo sítkami, ježto jich množství po jednou podtrhne. Tak tuto a mnohem více jich ďábel zjímá obojího pohlaví na těch mrzkých kvasích. O takových dí sv. Petr v druhé kanonice své: „Žádost tělesnou takoví mají za poctivou rozkoš, v poškvrnění a v lakotě rozkoš plodíce na hodech svých, s vámi, totiž s ženami, spolu smilníce, oči majíce plné cizoložstva, a nepřestávají hřešiti.“ Ó nastojte! co jest nyní takových hodování a kvasův nešlechetných sodomských obojího pohlaví, majícího oči plné smilstva a cizoložstva! A však chtějí to míti za poctivou rozkoš, ana jest před pánem bohem nepoctivá ohavnost, sodomská nepravost, pohanská nešlechetnost, ďábelská mrzkost. Oděv na obojím pohlaví těch lidí povýšených pohanský a sodomský se vidí, a zvláště na mužském pohlaví; v těch kabátích a nohavicích právě sodomsky a ďábelsky chodí, odhalujíce se i svlačujíce až do kabátu před pohlavím ženským a panenským, beze všeho studu, jako hovada; a zvláště to krytí u nohavic, to peské a sodomské a proti všemu přirození nesou, aby z opatření nestydatého a vzhlédání oplzlého rozpalovali a rozněcovali oheň smilné a pekelné žádosti. Jakož dí o nich písmo: „Člověk nectný v ústech těla svého nepřestane,“ totiž patřiti nestydatě, mysliti nešlechetně, až rozpálí oheň smilné žádosti v sobě. A co pak z toho bývá hříchův němých a sodomských proti přirození, kdoby to všecko vypravil a vyčetl! ale pro mrzkost a ohavnost těch sodomských hříchův nyní tak ponechám. A co pak mezi samými a vlastními manžely se děje a páše těch mrzkých, sodomských nepravostí a hříchů, těm počtu ani čísla není! nedím, ani pravím ctnostnými a mravnými manžely; ale mezi rufianským a nevěstským manželstvem, ježto jsou jako koňové a mezkové nezdrželiví, kteříž žádného času nezachovávají. Proti takovým volá apoštol a dí: „Budiž mezi všemi vámi poctivé manželství a lože neposkvrněné; neb smilníky a cizoložníky souditi bude bůh.“ Z toho se rozumí, že v hodině smrti, a v den soudný postaví pán bůh manžely neřádné a nezdrželivé s rufiany a s nevěstkami, a bude je hrozně a přísně souditi. — Dí dále apoštol, že

takoví hříšníci jsou „bez dobré žádosti.“ Takoví nemají žádné žádosti ku pánu bohu, žádné žádosti k slovu jeho svatému, žádné žádosti k plnění jeho svatých přikázání, žádné žádosti ku pravému pokání a hříchův zůstání, ani k kterým mravům a ctnostem se táhnou, ani jaké žádosti a chuti mají přijímati tělo a krev pána našeho Ježíše Krista v svědomí dobrém a životě kajícím, aniž jaké žádosti mají k modlení častému pánu bohu srdcem skroušeným a duchem pokorným; ale tak stojí a trvají ve všech žádostech převrácených a nešlechetných, jakož svrchu praveno. — Dí dále, že budou „bez pokoje, hánce.“ Ó co množství lidí nepokojných, svárlivých, bouřlivých, hněvivých, vzteklých, zlobivých, závistivých, fukavých, nepoddaných, nepovolných k dobrému, utrhavých, pomluvčivých, hančivých, rouhavých a všelikých nezbedností a nepokojův plných, a to mezi všemi stavy a pohlavími! — Dále přidává apoštol, že „nezdrželiví“ lidé budou: nezdrželiví v čistotě, nezdrželiví v jídle a v pití nesmírném a nad potřebu, nezdrželiví od marnosti, smíchu, žertu, lehkosti, daremného a neúžitečného i mnohého mluvení, nezdrželiví smluv a slibův: co dnes smluví, zjitra nezdrží; nezdrželiví od nesmírného pečování a lopotění o lakomství, o zboží, o čest a chválu světa tohoto. — Dí dále, že „netiší budou, bez dobrotivosti;“ nebo kdež není tichosti, tu ani dobrotivost místa můž míti; ale kříž, lání nekázaným jazykem, zlořečení, klení, rocení, přísahy a zlolání, vždycky a z obyčeje věrování a bohdákání ustavičné. Takových se netýče řeč páně: „Blahoslavení tiší; neb oni zemí vládnouti budou,“ zemí těla svého, údy všemi svými, aby spravovali všecko k vůli boží: jazyk, oči, uši, ruce, nohy. Ale nejvíce potřebí srdcem svým dobře vládnouti a jeho ostříhati od každého hříchu a nepravosti. Neb dí Duch svatý: „Lepší trpělivý, nežli silný, a ten, kdož nad svým srdcem panuje, nežli ten, kdož sám místa vybojuje.“ A opět dí pán Ježíš: „Učte se ode mne, že já tichý a pokorného srdce jsem, a naleznete odpočinutí dušem vašim.“ Jistě veliké dary mají od pána boha, kdož jsou tiší a pokorných srdcí; neb ti mají trpělivost, ježto jest skutek dokonalý; mají také ovoce Ducha svatého, o němž apoštol píše k Galatům: „Ovoce Ducha svatého jest láska, radost, pokoj, dlouhočekání, trpělivost, dobrotivost, dobrota, tichost, víra, střídmost, zdrželivost, čistota.

zdálo by se, že bůh bohem není. A protož prorok svatý, jsa toho jist, že nenechá pán bez pomsty tak velikých nepravostí; i připomíná veliká svatá dva muže: „Bysta, prý, stála Mojžíš a Samuel před pánem, žeby jich nechtěl prosících za ten lid pán bůh slyšeti;“ na znamení toho, že jsou ti lidé náramně velmi pána boha rozhněvali, poněvadžby nechtěl modlících se za ně svých nejmilejších přátel a služebníkův uslyšeti. Nebo o Mojžíšovi tak dí písmo: že byl nejutěšenější člověk, ze všeho lidu pánu bohu nejmilejší, a že měl obyčej se pánem bohem mluviti, jako přítel s přítelem mluví. O Samuelovi také písmo ukazuje, že i hned z dětinství dán byl pánu bohu, a často s pánem bohem také jako Mojžíš mluvíval. Z víry držíme a z písma svatého věříme, že jsou svatě a šlechetně živa byla tato dva muže. A teď praví prorok o nich, že kdyby stojíc před pánem bohem modlili se za ten převrácený lid, aby jich netrestal, žeby jich nechtěl pán bůh za ně slyšeti! I kohož tedy bude nyní za tento lid křesťanský, mnohem horší, slyšeti pán bůh rozhněvalý pro velikost hříchův a nepravostí? ale kdo které pokuty a pomsty zasloužil, tu zde trpěti musí. Ó by věčného zatracení chyba bylo! Ale velmi se bojím, že některé pán bůh setře dvojím setřením, neobrátí-li se ku pánu skrze pravé pokání. A protož dí: „Kdo k meči, ten k meči.“ Ó všemohoucí bože a otče milosrdný, pane svatý! k čemu chováš a nač jsi dal zrůsti tak velikému množství lidu obojího pohlaví? bojím se, že ke zlému a velmi hořkému jeho chováš! Brousíť se mečové, strojíť se střely, natahujíť se lučiště, pohotově jsou děla, napravenéť jsou ručnice, připravujeť se zbroj rozličná den po dni. Nespíť ďábel, jako lev obcházeje, podněcuje a popuzuje z dopuštění božího mocných a povýšených, aby se spolu kyselili, hořčeli a vadili; poddymujeť satan, aby se oheň zapálil: strach, aby pak až do pekla nehořal! Zapálí-li se a počne hořeti válka a krve vylití: na boží milosti, kdy tomu konec bude! nesvezeť se jistě na mále, ažť někde paseka a hromada zmordovaných lehne, ažť krví zemi napojí, ažť zlomí rukama nad sebou někteří. Ó co to hrozné a žalostné bude často slýcháno: „Tamto již táhnou! hyn spálili! tuto hoří! onde pobrali, tu zmordovali, tamto jich tolik set zbito, tuto jich tolik tisíc na místě zmordovaných zůstalo!“ Tu bude

množství vdov, nesčíslný počet sirotkův, pláč a křik hrozný a ustavičný od žen a dětí bude; tu naříkání žalostné, rukama lomení bolestné od mnohého lidu bude. Ó křesťané, křtění pohané! pohleďte, co na se strojíte: takovou vražedlnou a ukrutnou braň na se sami a na své bližní strojíte! Běda vám nebožátka, co toho zlým a hořkým musíte požívati! Nečte se nikdy v písmích svatých, ani v kronikách od počátku světa, aby tak mnoho té nešlechetné a ukrutné mistrovstvím ďábelským bylo připraveno na lidi střelby, jako jest nyní všudy ve všem lidu. Z toho vezmi sobě každý rozumný, že když se počne, tak velicí mordové a mnohé vylití krve bude, jako jest kdy bylo od počátku světa. A to dosti snadný rozum, vedlé písma: „Kdo komu jámu kopá, sám do ní upadá;“ a tak tuto nápodobně lidé na lidi, bratří na bratří, bližní na bližní, křesťané na křesťany budou takovou vražedlnou, mordéřskou, ukrutnou, nemilostivou braň a zbroj rozličnou strojiti a vymyšleně připravovati, a zvláště střelbu ďábelskou rozličnou; z víry to pravím a z jistoty mluvím, že se to všecko na jich vlastní hlavy a životy obrátí, a takovými i těmi vlastními věcmi mordováni budou a biti býti musí takovou zbrojí, jakouž na bližní své strojí! A pakli ty všecky čtyry rány a pomsty spolu se shromáždí a v jedněch časích budou, jakož dí pán: mor, meč, hlad, vězení, jakož se k tomu podobně blíží, a chyby nemůž býti pro velikost hříchův a nepravostí napřed pravených: ó běda, přeběda bude hříšníkům nekajícím toho dočkati, ty pomsty hrozné a rány, bolesti a bídy plné že spolu přijdou! Pán toho potvrzuje a jisté býti praví skrze Ezechiele proroka, řka: „Ach, nastojte na všecky nepravosti a ohavnosti zlých věcí domu Israelského! neb mečem, hladem a morem padnouti mají. Kdož daleko jest, morem umře; ale kdož blízko, mečem padne; a kdož ostane, obležen bude a hladem umře. I doplním rozhněvání mé v nich; a budete věděti, že já pán, když budou zbiti vaši.“ A málo výše dí pán: „I naplním prchlivost mou a odpočinouti káži rozhněvání mému v nich, a utěším se; a budou věděti, že já pán mluvil jsem v horlivosti mé, když naplním rozhněvání mé v nich, a dám tě v poušti (totiž všecku zemi pro řídkost lidu na ní) a v potupu národům, kteříž okolo tebe jsou před obličejem každého, kdož mimo tě půjdou. I budeš potupa, rouhání, příklad a odiva

v národech, kteříž okolo tebe jsou, když nad tebou učiním soudy v prchlivosti a v rozhněvání a v trestání hněvu. Já pán mluvil jsem, když pošli střely hladu nejhorší na ně, ježto jim budou smrtonosné, a kteréž pošli, abych zatratil vás, a hlad shromáždím na vás.“ Tato všecka proroctví pána zástupův, krále všech národův, zajisté nadarmo nepůjdou; anižť nemohou chybiti tohoto lidu nepravého a nešlechetného, a pokolení cizoložného, sodomského, nepředejde-li hořké pokání a hříchův zůstání. Ó kněží, kněží! proč vy dřímete? proč vy spíte, majíc býti strážní a vůdce lidu tohoto? sami jste se v hříších a nepravostech mnozí uspěli, život rozkošný, zhovadilý vedouc! nic o spasení duší svých nedbáte, a ovšem o lidské duše žádné péče nemáte, abyste je ku pokání vedli, tresciíce je z hříchů a z nepravostí. Hrozíť vám pán strážným skrze téhož proroka: „Strážný, prý, uzří-li meč jdoucí, a nezatroubí v troubu, a lid se neostřeže; i přišel by meč a shladil by duši z nich: ten zajisté jat jest, ale krev jeho z ruky strážného požádám.“ Ó byste k tomu písmu přihlédali a jemu právě věřili, že máte hrozný počet z duší lidských pánu bohu učiniti, co jich zmeškáte potřebným trestáním a spasitedlným naučením, i z toho, co jich zmordujete na dušech rozličným falešným a nepravým učením, i svým nešlechetným a nepříkladným životem, jedouc a pijíc mozoly jich; jedněm málo a druhým snad nic neprospíváte, jakož se na oko vidí. Ó běda vám na věky bude, nebudete-li hořce se toho káti, i s lidem, kteříž jste takoví; nebo za své i za lidské hříchy musíte na věky v pekle trpěti. Jisté a pravé proroctví páně na vás na mnohých se plní skrze Isaiáše proroka řkoucího: „Strážní jeho slepí, všickni neviděli jsou; všickni psi němí, nemohouce štěkati; vidouce marné věci, spíce a milujíce sny. A psi přenestydatí, neviděli jsou sytosti; sami pastýři neviděli jsou nestydatosti, rozumnosti; všickni na svou cestu se uchýlili, jeden každý k lakomství svému.“ Nuže, milí kněží a strážní domu páně! svedťe s sebe toto písmo páně a rcete, že to není o vás skrze proroka povědíno: zvíte nebožátka, coť vám ty výmluvy a obaly přinesou! Ale já pak, ač hříšný a všech nehodnější se býti znám před pánem svatým a králem všech věkův, to za jistou a pravou věc pravím: že toto všecko zlé a převrácené v lidu obecném, ti hříchové největší, nepravosti

nejohyzdnější skrze vás duchovní, vyšší i nižší, vámi kněžími mnohými přišli jsou na svět a lid obecný. Všecky zlé a nešlechetné příklady na vás sobě vzali; všickni bludové a kacířstva skrze vás pošli, a vy jste je zrodili mnozí svými hovadskými a peskými životy, ne kněžskými, ale lotrovskými. Ne o všechť pravím; známiť jsou kněží dobří a ctnostní: a zjevíť se také vedlé řeči páně lotři a zloději. „Neb, prý, po úžitcích aneb ovocích jich poznáte je.“ Třebať vám jistě i nám všem procítiti a probuditi se ze sna hříchu, a jiné odění a zbroj duchovní na se bráti proti pomstám a hrozným ranám páně. K tomu pak, že jsem řekl, by vaším stavem všecko zlé zniklo, časem příhodným s pomocí páně mohlo by se to široce a prostranně provesti a ukázati zákonem božím, starým i novým, i písmy svatých doktorův. Ale nyní k jinému oči, prosím pro pána boha, všickni obraťme, a ku pokání svatému všickni chvátejme, nechajíce všech výmluv z hříchův. Všickniť jsme hřešili, všickni potřebujem pokání a milosti boží. Ještě o těch hrozných pomstách a setření i zkažení nešlechetného lidu mluví pán skrze Esdráše proroka: „Běda světu i těm, kteříž přebývají na něm; nebo přiblížil se jest meč a setření jich, a vstaneť lid k boji a meč v rukou jich. Budeť zajisté neustavičnost lidem, jedni druhých se zmocňujíce; nebudouť dbáti na krále svého i knížete, cesty skutkův svých v moci své; požádáť zajisté člověk do města jíti, a nebudeť moci. Pro pýchu zajisté jich města zarmoucena budou, a domové jich vypalováni a převracováni budou, a lidé báti se budou; nesmilujeť se nižádný člověk nad bližním svým.“ A málo níže dí prorok: „Běda mně, běda mně! kdo mne vysvobodí v těch dnech? počátek bolestí a mnohé lkání, počátek hladu a mnozí zhynou, počátek bojův a strachovati se budou všickni. A v těch dnech co učiním, když přišly by zlé věci, a i hlad a rána, a zarmoucení a soužení? Posláni jsou bičové na polepšení, a v těch ve všech věcech neobrátí se od nepravostí svých, aniž na biče pamatovati budou vždycky. Aj budeť obilé lacino na zemi, tak že domnívati se budou poslaný býti sobě pokoj. A tehdyť zplodí se zlé věci na zemi, meč a hlad i veliké pohanění; hladem zajisté mnozí, kteříž přebývají na zemi, zhynou, a meč zatratí jiné, kteříž zůstali by po hladu, a mrtví jakožto lejna pometáni budou, a ne-

bude, kdoby potěšil jich. Opuštěnáť bude zajisté země pustá, a města její svržena budou, a neostane, kdoby zemi oral, a kdoby ji sil; dříví vydávati bude ovoce, a nebude kdo jeho sbírati; hrozen zralý bude, kdo tlačiti bude jej? Budeť zajisté městům veliké zpuštění, žádati zajisté bude člověk člověka viděti, nebo hlas jeho slyšeti. Zastaveni budou z města deset, a dva z pole, kteřížto kryli by se v hustých hájích a v rozsedlinách skal. Lkáti budou panny, nemajíce ženichův; kvíliti budou ženy, nemajíce mužův; plakati budou dcery jich, nemajíce pomoci; ženichové zajisté jich v boji stráveni budou, a muži jich v hladu vytříni budou.“ Slyšte slova tato a poznejte je, služebníci páně! aj slovo páně, přijměte je. Tyto řeči pána zástupův, boha všemohoucího a krále všech věkův jistě nemají bez strachu přijaty býti, ani lehce váženy; poněvadž jsou řeči ne lidské, ale řeči pána velikého a pravdomluvného, v jehožto svatých ústech lest není shledána. Aniž kdo věrný má se domnívati, aby k těmto časům nebezpečným a dnům antikristovým nebyly příležité, jako i prvních časů, když jsou se vyplňovaly na velikých hříšnících tyto pomsty hrozné. Takovéžť jsou moci tyto prorocké řeči; a dím, že mnohem příležitěji smířejí se k těmto časům a ke dnům posledním, v nichž jest vzešlo na vrch všeho zlého a převráceného, tak velikých hříchův a nepravostí, kteříž jsou byli za dnův Noe a v čas potopy všeho světa, jakož byli za dnův Lotových a propadení Sodomských a Gomorských: takovíť jsou hříchové nešlechetní a nepravosti sodomské, a mnohem větší v tomto ne křesťanském lidu, ale dím nad pohany zpohanilém. I kterak, prosím, neměli by tak velicí hříchové a nesčislné nepravosti mstěny býti? poněvadž za zákona přirozeného, za zákona psaného, skrze Mojžíše daného, i za zákona nové milosti a pravdy skrze Ježíše Krista daného vždycky činíval pán bůh pomsty časy svými nad mnohými lidmi hněvajícími pána boha hříchy svými velikými. Toho se doptáš v zákoně páně i v jiných písmích jistých. O tom dí apoštol k Židům: „Každé přestoupení a neposlušenství vzalo spravedlivou pomstu;“ kterak pak my uvarujeme se pomsty, zmeškáme-liť tak veliké spasení? Obojí pomsty báti se máme pro hříchy nekající: nejprv časné, a potom v pekle věčné. A pakli se vždy nezdá někomu věřiti řečem prorockým a slovům páně, žeby

v brzkém čase se plniti měly na tomto lidu nešlechetném; takový se lekej a boj řeči pána Krista: „Zlost, prý, oslepila oči jich;“ a opět dí: „Slyšením slyšeti budete, a nebudete rozuměti, a vidouce uzříte a nesezříte; neb jest ztučnělo srdce lidu tohoto,“ totiž hříchy a nepravostmi srdce ztučnělo, „a ušima těžce jsou slyšali, a oči své zavřeli, aby nikdy očima neviďali a ušima neslyšali, a srdcem nerozuměli, aby se neobrátili, abych jich neuzdravil.“ A opět dí Duch svatý: „Cesta hříšných tmavá jest; nevědí kde klesnou.“ A pakli kdo tomu smíti se bude, lehce a za žert tyto všecky řeči páně položí sobě, buď ten kteréhokoli stavu, a správce světský a neb duchovní nad lidmi ustavený, boj se řeči pána zástupův proti sobě skrze Isaiáše proroka: „Slyšte slovo páně, muži posměvači, ježto panujete nad lidem mým, který jest v Jerusalémě. Neb jste řekli: Učinili jsme úmluvu s smrtí a s peklem smluvili jsme se; bič rozmohlý a neb pomsta boží když půjde, nepřijde na nás; neb jsme položili v lež naději naši a lží ohradili jsme se.“ Ó co to veliké bláznovství jest, ve lži naději míti, a lží se jako zdmi ohražovati, a pravdu páně potupovati a jí se posmívati! Takových a k těm podobných jistě mnoho lidí jest na světě v těchto dnech antikristových, a zvláště u lidí mocných a povýšených světa tohoto, i mnohých duchovních, a přes to, kdož jsou řečem páně nepovolní a k věření nesnadní; zvědíť po malých časích, když pomsty boží půjdou, a oni když utíkati budou z komory do komory, z pokoje do pokoje, s oným Sedechiášem synem Kanan. Bojím se, že mnozí neuvěří řečem páně, aniž života změní, až nad sebou rukama zlomí a v křik hrozný a v pláč žalostný se dadí. Skrytéť jsou tyto věci před očima hříšníkův, jako před Jerusalémskými v času květné neděle, když je pán Ježíš navštívil, a nad nimi až do zalknutí plakal, řka: „By poznalo, i ty by totiž plakalo, a zajisté v tento den tvůj, kterýž ku pokoji tobě jest; ale nyní skryty jsou od očí tvých. Nebť přijdou na tě dnové, a obklíčí tě nepřátelé tvoji náspem a oblehnou tě, a súží tě se všech stran.“ Takť jsou skryté ty pomsty a rány velmi hrozné před očima všech hříšníkův nekajících, ježto mají s světem, ďáblem, s tělem ve dnech svých pokoj. Ještě a opět pokorně prosím a žádám z milosrdenství, a z lásky napomínám, pro spasení všech vás volám, o milí

páni Pražané! k vámť jsou řeči tyto a slova pána zástupův. Ó prosím, nezatvrzujte srdcí vašich k slovu páně; ale odevřiž pán srdce vaše v zákoně svém svatém. Tuto příčinu znejte, proč k vám předkem pán nebeský a král věčný toto poselství skrze mne nehodného, hříšného, zmařilého syna marnotratného, služebníka svého posílá: jedno proto, že města vaše jsou hlava a předek všech měst v zemi této České; a jakož města vaše jsou hlava a předek všech měst v zemi této, a že jsou nejznamenitější, největší, a lid v počtu největší. A jistá jest věc a snadný rozum, že u veliké a hluboké vodě veliké a mnohé ryby bývají; a též v lese velikém a hloubém veliká divoká a velmi ukrutná zvěř bývá: tak u vás, milí Pražané! bojím se, že se nápodobně shledá, že u vašich městech slavných a velikých velicí hříchové a těžké nepravosti trvají. A protož ta druhá příčina bude tohoto poselství páně k vám, jako k oněm Sodomským poslal angely své svaté pán, k Ninivetským svatého proroka Jonáše: k Sodomským angely poslal, aby toliko spravedlivého Lota z Sodomy vyvedli s jeho čeledí; Jonáše pak svatého k Ninivetským poslal, že ještě po čtyřidceti dnech a Ninive se propadne. To tak krátké kázaní uslyšavše, všickni pokání činili, od nejvyššího až do nejnižšího, až i přišlo slovo k králi Ninivetskému, kterýžto vstal s stolice své, a odvrhl od sebe roucho královské, a oblekl se v pytel a sedal v popele, a všem přikázal, aby pokání činili, aby se postili lidé a hovada. A více přikázal král, aby jeden každý odvrátil se od své zlé cesty a od nepravosti, kteráž v rukou jich jest. Ó svatý a šťastný kazatel Jonáš! ó povolný a schopný lid Ninivetský, jenž tak krátkému kázaní a nemnohým slovům páně uvěřili! Já pak hříšník nehodný, z vůle páně k vám poslaný, s žádnou řečí vysokou, ani s moudrostí světskou lidskou, zvěstuji vám svědectví Kristovo, abych se okázal mezi vámi, že nic jiného neumím, jediné Krista Ježíše, a toho ukřižovaného, jehož život chudý, tichý, plačtivý, našeho spasení žíznivý, milosrdný, čistého srdce i těla, pokojný, všeliké protivenství trpící, každé rouhání i bezpraví snášející, kterýžto zmařil sebe samého, způsob služebníka přijav, ponížil se samého, učiněn jsa poslušen až do smrti a až do smrti kříže. Toť vám zvěstovati mám s pomocí páně; nic nového, ale přikázání to, kteréž

bylo od počátku, v němž věčný život záleží. Cestu také úzkou a bránu těsnou k věčnému životu ukazovati mám; hříchy smrtedlné, nepravosti pekelné abych s pomocí boží kazil, rušil, vyplel, rozptýlil a rozmetal; ctnosti pak abych chválil, velebil, jim učil, k nim vedl, k nim napomínal, je štípil a stavu žádnému abych nepochleboval, aniž osob přijímal; všecky abych trestal, světské i duchovní, vyšší i nižší, bohaté i chudší: ale sám se v trestání hodné abych všem vydal, ode všech pomoci a rady slušné abych žádal, a spasitedlné naučení abych ode všech, malých i velikých, přijímal, ke všem abych se trpělivě, laskavě, lítostivě měl, všecky abych ku pokání pravému vedl, a k ostání konečnému hříchův všech abych každému radil, a jako z ohně je vytrhoval: o to abych s lidem ve dne i v noci pracoval; za to nižádných věcí časných a tělesných nežádal, leč ten pokrm skrovný a nápoj rovný; odvážiti se protivenství, rouhání, posmívání, hanění od světských i od duchovních, nebáti se žaláře, nelekati se bití, nestrachovati se smrti, ale to s pomocí mého pána Ježíše Krista milostivého, to všecko plně a zachovávaje, abych se vždycky nížil a kořil. To všecko svrchu jmenované chce pán do mne míti; a v tom jsa, abych jeho poselství řídil. Ale k tomu ke všemu chce do mne, abych se všech hříchův smrtedlných varoval, a všedních, pokudž mohu nejvíce, abych ucházel; k tomu ctnostně, šlechetně, mravně abych živ byl, maje víru pravou, boží, jistou, živou o všech věcech, kteréž chce pán za víru míti. Na to na všecko abych se často posilňoval tělem svatým a předrahou krví pána našeho Ježíše Krista pod obojí spůsobou, jakož ráčil ustanoviti za večeří svatou svou posledního čtvrtku před svou smrtí svatou. Ó jak mnoho chce pán do mne míti! a já hříšník velmi toho málo mám, a jako nebe od země daleko jsem od toho! Sama toliko vůle o to stojí a toho ustavičně na pánu žádá. A protož pokorně prosím, pro pána boha žádám, pro ukřižovaného pána Ježíše Krista prosím a žádám všech lidí vůbec, vyšších i nižších, duchovních i světských, bohatých i chudých, nábožných i kajících: proste a modlte se za mne všickni pánu bohu všemohoucímu a králi všech věkův milosrdnému, ať mi k tomu ke všemu ráčí svou pomoc a sílu dáti, abych nic proti jeho svaté vůli nečinil, nepůsobil, nedržal, ani nemyslil, coby mělo

mně i jiným skrze mne škoditi při věcech spasitedlných a duchovních; ale abych se vídal ve všech věcech jako pravý služebník boží ve mnohých trpělivostech, v svatém a šlechetném a právě kájícím životě, k tomu za pomoc a orodování všech věrných prosím a žádám. Opět ještě prosím pro pána velikomocného, boha milosrdného, všech stavů vůbec i každého pohlaví, mužského i ženského, vdovského i panenského prosím pokorně, žádám plačtivě: obraťme se všickni spolu ku pánu všemohoucímu a bohu dobrotivému skrze pravé pokání a všech hříchův zůstání. A kdožkoli toto písmo neb sepsání čísti a neb čtoucí slyšeti bude, prosím, každý modl se za mne hříšného pánu bohu, ať mi dá to konati, v čemž mne chce míti, abych jeho svaté dílo statečně provozoval. Ó věrněť a spravedlivěť se chci každému takovouž měrou odplatiti, nepřestávaje ve dne i v noci za jednoho každého prositi a orodovati, a ku pánu milosrdnému tlouci. K vám pak nyní z vůle boží, ó páni Pražané! se beru, k vám oči obracím, k vám tváří v tvář mluviti budu, což vůle páně ráčiti bude: přijměte, prosím, a sneste mne pro pána boha, ne pro mne hříšného, ale pro řeči a slova pána a krále mocného. A protož, milí páni, a přátelé v pánu bohu milí! zřeďte a spůsobte místo slušné a pokojné k mluvení slova božího. A pakliby vám se toho učiniti nezdálo, praví pán zástupů: že země jeho jest i plnost její, an sám, jsa mistr a pán, učitel výborný a kazatel dokonalý, kázával na pouštech, v poli, na břehu mořském, v městech, v městečkách, v domích, ve školách, na náměstích, v ulicích, ve vsech i v chalupách; apoštoly své týmž obyčejem poslal, aby kázali a učili všudy, nejen v chrámě páně: ale však jsou proto chrámu páně nepotupili. A já také pravím, že v chrámě páně slušně, hodně kázati, učiti, posloucbati slova pána zástupů, modliti se, přijímati tělo a krev pána Ježíše, a všecky jiné božské a spasitedlné věci působiti s náboženstvím a s živou vírou, to všecko býti má: ale slovo páně kázati, mluviti, učiti, napomínati, modliti se, písně svaté zpívati, pána boha chváliti v domu, na náměstí, na ulici, na břehu, na poli, mezi ploty, na cestě, všudy hodné a spravedlivé, a nedím toliko od kněze, ale i od lejka prostého, komužby pán z milosti své ráčil k tomu darův svých popříti a v nich mu dal prospívati, neníť nic proti zákonu božímu

a ani proti písmu svatému, děje-li se jedné pro čest a chválu boží, pro spasení své a lidské; k tomu není-li bludné a scestné proti vůli boží. Takového lejka každé učení a napomínání můž široce a prostranně zákonem božím a písmy svatými dovedeno a potvrzeno býti, a že to býti má i bývalo jest za prorokův, za apoštolův, i za Krista pána i za doktorův svatých. Za apoštolův byli učitelé a pomocníci apoštolští v učení a kázání slova páně, a nebyli všecko kněží. A protož, milí páni Pražané, ale dím raději spolubratří! to vědouc a znajíc, opatřte tu věc jako moudří muži a opatrní, a ředitelé a správce veliké obce, a mnohého lidu potřeby obmýšlejíc. Však pak vašeho časného a tělesného nic nežádám, aniž potřebuji; ale vás samých a spasení duší vašich, toho lačním a žízním. Také se toho žádný nedomnívej, abych koho v stavu jeho měl kaziti a v řádu dobrém bořiti a rušiti, stavu duchovního i světského: ale hříchům a nepravostem, neřádům a zlostem proti zákonu a vůli páně, těm všem nešlechetnostem odpovídám a proti nim býti musím; je kaziti a rušiti míním a chci s pomocí pána a krále velikomocného, boha nesmírně silného, stůj pak a trvej, dokudž koli toho života mizerného a hříšného. V tom pak ve všem žádné té věci nejmenší na sobě nezavazuji, ani zakládám; ale všecko v mocné ruce páně dávám a v jeho přesilné rámě. Doufám, věřím, že pravdou páně pohrzeti nebudeš, a mne osobu hříšnou a chatrnou do času přijmeš a do vůle páně strpíš; neb také k jiným městům a obcem jíti se musí, a jim též jako i vám hříchy oznámiti a je ošklivíti, a království nebeské jim zvěstovati; ano i sedlského lidu se opustiti nemůže, a ovšem povýšených světa minouti se nemůž. Práce zajisté nastává, a na místě ležeti se nedopouští. Milost boží s vámi se všemi, a pokoj páně, kterýž převyšuje všeliký smysl, ostříhej srdcí vašich i rozumů vašich v Kristu Ježíši Pánu našem!

Dáno na horách u sv. Vojtěcha blíž od hory Boubínské, léta páně tisícího pěti stého devatenáctého, ten týden po sv. Václavě. Matěj.

Máš již tuto, Čechu milý! příkladné, důvodné a užitečné napomenutí bratra Matěje poustenníka, muže bohabojícího, pravdu a spravedlivost jeho i zachovávajícího, i jiné k témuž

skutečně napomínajícího. Máš pravím napomenutí, naučení i výstrahu. Nachýliž tedy otevřeného ucha, a úžitečné naučení přijma, jsi-li v počtu těch, o kterýchž se tuto zjevně vypisuje; nechceš-li i časně i věčně s nimi zahynouti, jakž můžeš se od nich odměs, odtrhni, a může-li býti, odleť a k pravému pokání se obrať. Aniž se na tom co urážej, že Matěj, nejsa stavu duchovního, neb dím kněžského, duchovně napomíná, učí a výstrahu dává; poněvadž dobře činiti prvotně vlasti své, potom přátelům i všechněm lidem, a pak teprv samému sobě každý od přirození povinen jest. Takéť učitele a vůdce naše duchovní některé zjevně oznamovati vůbec, a za úžitečné věc vypravovati slýchá, žeby nejvyšší kníže kněžské ne Kristův náměstek, ale antikrist, ne biskup, ale šelma byl; a že se církev svatá, někdy pravá matka bez vrásky a všeliké poškvrny, již netoliko v macechu ukrutnou, ale i v nevěstku hanebnou obrátila. I nezdá mu se s antikristem proti Kristu býti, podlé toho jich ohlašování, též synem šelmy a synem nevěstky. Z té příčiny snadně se domyslíš, proč v zemi této výborné roty a sekty, i odkud povstavše, podnes trvají; ježto mnozí duchovní, více všeteční nežli rozumní, ne Levítové, ale Chamové, otce svého a matky své hanby netoliko nepřikrývají, ale jakž nejvíce mohou, všem vůbec ji zjevují a za největší vtip, moudrost a prospěch neb vzdělání i duší lidských i své vlasti (kteréž tím všickni povinni jsme) to pokládají. Tím jistě Valdenští bratří, sekta v zemi této již nenerozmohlá, před časem obráceni jsouce, z řádu vystoupili, a podnes svou sektu, jakž mohou, líčí, obalují a zastávají. Takéť nemalá příčina sektářův v této zemi jest život neřádný některých duchovních a obcování nepříkladné, kteřížto, což slovy důvtipnými den ode dne usilují stvrzovati, to skutky svými na oko zjevně ruší a kazí a v nic obracejí; ješto lid obecní vždy více skutky nežli slova sobě váží a oblibuje. Ty se dobře měj, a úžitečnému napomenutí ucha nachýle, pravdě také místo dada povol!

Poznamenání,

v čem oba rukopisy, bez patrné chyby písařův, od sebe se liší; jakož i toho, co v textu při vydání opraveno neb i doloženo jest.

 Číslo napřed položené ukazuje *stranu;* číslo potom druhé *řádek*; písmě A. znamená rukopis čís. knihovny XVII, D. 5; písmě B. rukopis též knihovny XVII, C. 4; písmě C. přípisky ruky pozdější v rukopisu B.

I, 10, B. předkládají. — I, 21, A. proměnnost. — I, 22, A. v věcech dálých. — II, 3, B. v mysli mám psáti. — II, 14, B. Manethonovi. — II, 21, A. to též z slyšení. — II, 22, B. nalezeno býti. — II, 28, B. mnohé umenšiti. — III, 5, A. B. vystříhali, jiné. — III, 38, B. lidu obecního různici. — IV, 1, A. pouštěly poboční; B. prýštily, podobně. — IV, 2, A. z nevelikého potoku. — IV, 5, A. B. v panském, rytířském stavích. — IV, 6, B. této země různice. — IV, 20, A. k ničemémuž zlému. — IV, 36, A. s svědomím. — V. 5, A. B. že tu vymíňuji. — V, 10, B. vůdce. — V, 21, B. násilím nekřesťanským k tomu. — V, 24, A. nešlechetně naučeni; B. vymyšleně mučeni. — V, 29, A. B. nad to výše. — V, 31, B. některakou rozpustilou. — VI, 3, B. by pak bylo proti bohu aneb přirozenému rozumu. — VI, 5, B. seděli. — VI, 7, B. Měj se dobře. — VI, 8, B. Bartoš písař *chybí.* — VII, 7, B. nežliby. — VII, 23, A. rozpomeň se. — VII, 24, B. Nebo každý pták . . . možnosti své *chybí.* — VIII, 11, B. psaní svá rozdílná. — 10, 3, A. jsa Vladislav. — 10, 8, B. mravných. — 10, 18, A. Pohořelci. — 10, 21, B. musili za jiné tu v oko trč hraditi. — 10, 28, B. bez veliké překážky. — 10, 34, B. tohoto Matiáše. — 10, 36, A. a tak vojsko jeho. — 10, 37, B. různo se trhalo. — 11, 6, A. B. od zplození. — 11, 8, A. činili u S. Tomáše. — 11, 25, A. třetí a nejposléz; B. brzy a nejposléz. — 11, 37, B. nejméň do úrazu. — 12, 19, A. se pány jich některými. — 12, 21, B. věci, k šturmu. — 12, 26, B. užívali. — 12, 32, A. bojíce se tehdáž téhož. — 13, 32, A. o mnohé nesnázi. — 14, 12, B. aby již víc nebyli. — 14, 15, B. A kteroužto vůli. — 14, 16. B, a ani dokonati. — 14, 23, A. tu jednotu a k čemu obrátili. — 15, 1, A. A v tom v pá-

tek. — 15, 2, A. po S. Stanislavu potom přišlém. — 15, 19, B. královnou jablko zlaté a meč. — 15, 22, B. konec a počátek. 15, 33, A. kteréž někteří z panského stavu v držení byli. — 16, 9. A. z kteréhož přátelství. — 17, 10, B. vychovali. — 17, 19, B. zalíbilo se jemu. — 17, 25, B. k Pražanům nachýlil. — 18, 5, B. jemu postoupiti. — 18, 8, A. dopomožením a přičiněním stálostí; B. s dopomožením. — 18, 11, B. opět tejná. — 19, 6, B. jel. — 19, 15, B. provodili. — 19, 24, A. ke 12 hodině. — 19, 33, A. z bujnosti dobrovolně. — 19, 36, A. však špatný koláč. — 20, 8, B. povlovném. — 20, 11, B. právě doptati jistotně. — 20, 12, 13, A. B. a místo rozumu. — 20, 28, A. obdržal; B. obdržev. — 20, 34, B. obrátiv je. — 21, 2, A. slovy nenesnaz a. — 21, 6, A. činí. — 21, 15, B. dáleji. — 21, 20, B. Mikuláš od Hlohové k. — 21, 21, A. B. jej napomínal Paška. — 21, 29, A. s přimišováním. — 21, 31, A. zapálená zvěř. — 21, 33, A. podlé . . . pověstří *chybí.* — 21, 38, B. bylo. — 22, 4, A. titulem; B. Libuslavě. — 22, 6, A. volán. — 22, 7, B. i stavu městskému *chybí.* — 22, 10, A. B. úřad. — 22, 30, B. Slaváka. — 22, 36, B. k nesnázem a bouřkám. — 23, 31, B. léta páně. — 24, 15, A. slovo nemůž. — 24, 19, B. úmyslu. — 24, 35, A. aby živnosti z práce rukou dobývali. — 25, 4, A. se tak nezachoval. — 25, 10, A. k kázání slova božího. — 25, 18, B. osoby. — 25, 33, A. B. Kdyžby. — 26, 3, B. býti mohla. — 26, 9, A. v sprostnosti. — 26, 22, A. Rokycana. — 26, 29, B, i vyjíti nemohli. — 26, 32, A. B. i mladší k . . . — 27, 26, A. šlechetného byli. — 28, 1, A. umučení a všech dobrodiní p. Krista; B, všech dobrodiní jeho. — 28, 18, A. v sprostnosti a bez pýchy, bez zb. — 28, 24, A. B. přijímání, nevážného. — 28, 37, A. povolně. — 29, 10, A. toho *chybí.* — 29, 16, B. těch . . umenšováno býti má. — 29, 33, B. hromnic. — 29, 37, A. Marie M. — 30, 3, A. hříchům. — 30, 20, A. k vývratku. — 31, 3, o ní mluvě *doloženo.* — 31, 8, B. národem. — 31, 11, A. obrátiv. — 31, 18, A. podivíte se. — 32, 1, B. Danělův. — 32, 9, A. Duciferens. — 32, 22, B. jehož. — 32, 24, B. v lehkost a v různici i v kyselost uvodili. — 32, 37, A. jednal něco víc než. — 32, 38, A. napomínajíce, aby; B. napomínajíce je, aby. — 33, 12, markrabství *doloženo.* — 34, 16, A. podkomořstvím. — 36, 9, A. František. — 37, 12. A. B. padnouce. — 39, 1, A. jim k spasení. — 39, 30, B. spolu za jedno. — 41, 6, B. řádové první křesťanští. — 42, 7, A. ďábel divně rozdymoval. — 45, 4, bytností *doloženo.* — 45, 29, aby *doloženo.* — 48, 34, při svém obvyknutí zůstane *doloženo.* — 49, 24, A. spatřiti se začínala. — 51, 13, B. a nedáli *chybí.* — 51, 14, A. zpívány *chybí.* — 51, 17, B. obrátě měl na hlas posvěcovati. — 51, 28, A. opatřeno býti mohlo a bylo. — 51, 35, A. vyhledávali. — 52, 34, A. potomních *chybí;* B. *místo* odjití *klade* vyjití. — 53, 2, A. z pýchy. — 53, 10, B. starobylé artikule, obyčeje. — 53, 17, A. kázali a učili i psali, a lid oc. — 55, 7, A. ani příčině. — 55, 36, B. žalostivému. — 56, 11, B. přijíti svátost. — 57, 2, A. B. zpravujíce. — 58, 2, B. Jan Malák. — 58, 14, B. než že se shledal. — 58, 17, B. uslyšavše, s radostí boha pochválivše. — 58, 19, A. vězení nadepsaného. — 58, 31, B. 13 hodin. — 58, 37, B. kterakby od počátku. — 60, 29, B. že jest tentýž sousedy obcházel. — 60, 30, B, k nim poručili. — 60, 32, [k Burjanovi] *doloženo.* — 61, 23, A. tím se chlubiv. —

63, 2, B. dokládajíce, jimi některými víre že se nechtí spravovati. — 63, 9, A. B. do radnice jiné. — 63, 39, A. bez jich vědomosti. — 64, 4, A. neb je uměl sobě opremovati *chybí.* — 67, 10, A. potom *chybí.* — 67, 25, A. radním měststkým. — 68, 12, B. aby vším obyčejem od lidí všelijaký byl smyl odjat. — 68, 31, B. svědectví přísežných. — 68, 37, A. taková věc. — 69, 25, A. přítiskností. — 69, 26, B. co jest hobutýr, a co . . — 70, 19, B. osadní S. Kříže. — 71, 10, A. zde *chybí.* — 71, 12, B. rozdíl mezi svatými lidmi papežem zasvěcenými a svatými v zákoně páně obojím poznamenanými. — 72, 18, A. dospělý. — 72, 26, neumysle *doloženo.* — 72, 29, B. S. Havlem. — 73, 7, A. právu nepořádného; B. právu odporného. — 73, 28, A. nad toho nic jistého ani nedůvodného. — 74, 11, A. od nich. — 74, 17, A. Pražané zhoršili. — 75, 3, A. tuhé dovedli. — 75, 6, A. nechtě, aby. — 75, 23, B. monstrantu. — 76, 16, A. v tváři. — 76, 21, A. v Praze *chybí.* — 77, 20, A. A když. — 77, 38, B. mnohého *chybí.* — 78, 7, A. na ně neuvedené; B. neuvedše. — 78, 18, B. na ulicech. — 79, 2, A. Pražan. — 81, 32, A. mezi námi bydletí. — 81, 34, A. dopuštění. — 82, 29, aby *doloženo.* — 83, 11, B. usedlí i neusedlí. — 83, 20, A. zachovali. — 83, 35, A. od Jeho K. Mati. — 84, 4, A. kdož jsou pak nyní opustili. — 84, 24, A. přijímal. — 84, 30, A. jinde *chybí.* — 85, 3, B. přijali. — 85, 11, B. vůbec. — 85, 17, A. s zkazili *chybí.* — 85, 32, A. tak *chybí.* — 85, 35, A. od nich. — 86, 11, A. o přítomnosti strany druhé. — 86, 21, B. přišlo. — 86, 25, B. v místo. — 86, 27, B. o nich samých psáno bylo. — 87, 15, B. účinné *chybí.* — 87, 17, A. po S. Havle. — 88, 9, A. a nábožné *chybí.* — 88, 19, A. od starodávna zpíváme. — 88, 28, A. pak to pravím. — 89, 1, B. laje. — 89, 3, B. šťastný počínek. — 89, 13, B. nepodobné jest bylo. — 89, 25, A. B. jakož by byli i to učinili, kdyby byli mohli k některým sousedům přístup slušný až do hrdla zbavení pro nepřítomnost jejich míti. — 91, 16, A. ke dni určenému. — 92, 14, B. kterýž jsou při tom. — 92, 15, B. podali a dále králi do Uher odeslali. — 92, 29, A. hostinského. — 93, 6, A. B. učiněni jsou pokřtěni. — 94, 19, 20, A. B. *v obou rukopisích stejně.* — 95, 17, A. B. kdyby bylo troubeno. — 96, 5, učinili *doloženo.* — 97, 11, A. spoléhají. — 98, 3, B. kněží. — 98, 15, A. v pondělí *chybí.* — 98, 36, A. neycle z nemalého. — 99, 9, B. abychom mohli. — 99, 10, B. dětí. — 99, 19, A. za přímluvu k nim potřebovati. — 99, 29, B. rozmlouvali. — 99, 38, B. Vaše Milost. — 100, 4, B. mluviti a oznamovati. — 100, 31, B. Vaší Milosti. — 101, 5, A. a užitečnému *chybí.* — 101, 7, A. nic *chybí.* — 101, 37, A. bludné, rouhavé a *chybí.* — 102, 9, A. decretum psané. — 102, 10, i *doloženo.* — 102, 34, A. nařikajíce; B. nazývajíce. — 102, 35, A. B. ponoukajíce. — 103, 8, A. a *chybí.* — 103, 37. A. jsme *chybí.* — 103, 39, z (své víry) *doloženo.* — 104, 4, A. jak sahati. — 104, 10, A. mezi nimi. — 104, 11, A. zákonu svatému. — 104, 37, A. z ničehéhož. — 105, 8, A. a také přijato. — 105, 15, B. prokáže se. — 105, 30, A. jich trpěli. — 106, 8, A. z vůle všech stavův. — 106, 14, B. aby nenechávali svátosti. — 107, 9, B. nevinu uznáte. — 107, 32, jej *doloženo.* — 109, 25, A. chytralých; B. chytrých. — 110, 19, A. Rozum vybírá, že proto. — 112, 29, A. děkují. — 113, 10, B. králi podati, pověděl. — 113, 22, odporné *doloženo.* — 113, 23, A. vyslyšavše. — 113, 33, B.

prostředkům křesťanským. — 113, 36, A. neslyšeli. — 114, 20, B. schválil. — 114, 39, B. lidi. — 115, 6, A. soudem zjevným. — 115, 39, A. a na to jim aby čest a víru; B. čest aby i víru. — 116, 34, A. nestyděli se toho všeho tvrditi. — 117, 22, A. a příliš *chybí.* — 119, 11, A. B. léta téhož 1525. — 119, 22, A. v ty různice. — 119, 26, B. vystěhovali a přestěhovali. — 120, 11, B. aby nám o tom. — 120, 24, B. volá a praví. — 123, 4, A. nástrojem ďábelským. — 123, 5, A. kteréмuž . . . napravil. — 123, 10, B. přikrytou. — 123, 28, položím, *doloženo.* — 124, 33, A. služebníku božímu. — 125, 35, A. B. když sám sobě. — 126, 23, se *doloženo.* — 126, 26, A. ukázal. — 127, 7, byli *doloženo.* — 127, 19, B. upokojiti. — 128, 37, A. B. měšťanův. — 128, 38, B. byli neobsílali. — 129, 5, B. za ním. — 129, 9, B. odpory některé. — 129, 28, B. s těžkem. — 131, 3, A. přicházely. — 131, 18, A. božských v čeládce a to. — 131, 27, A. milosti *chybí.* — 132, 9, A. tomu *chybí.* — 132, 10, jakož *doloženo.* — 132, 12, A. dotýkati má. — 132, 29, B. spomocno. — 132, 30, A. trubači ve všem světě. — 134, 19, B. že mi kněz docházeti. — 134, 30, A. mrtvého. — 135, 9, B. k úmyslu zákona. — 135, 27, B. a nevěděli i podnes, co jsou to kompaktata. — 136, 7, A. k nějakémuž takémuž. — 136, 16, A. Filibertem; B. Filbortem. — 136, 21, B. pečetmi *chybí;* potvrzeni. — 136, 32, A. B. rozumným. — 136, 32, B. kdyžby jim podávali. — 137, 3, A. a nad světskými. — 137, 14, A. obyčejně. — 137, 17, A. B. prorokováno. — 137, 18, A. do sboru Basilejského na naučení. — 137, 30, A. od jiné věci. — 137, 36, A. z Polmar. — 138, 10, B. pod pokutou trestání a pomsty. — 140, 2, A. ani psaní. — 140, 20, B. nepohnutedlně. — 140, 26, C. nákladův činění. — 140, 27, C. k tomu my již nyní snadně přijdeme. — 140, 38, B. zechtělo; — to všecko do . . — 141, 14, B. a nic potěšitedlnějšího. — 141, 14. A. nad to *chybí.* — 142, 19, B. mnohdykráte. — 142, 38, A. tu věc přivesti. — 143, 9, A. B. chodili. — 143, 11, A. neslyšav. — 143, 15, B. ani při cechu, ani. — 143, 22, A. čekali. — 144, 23, B. z víry zákona božího něco odpovídati. — 145, 20, B. nebylo. — 145, 23, A. proto že nic dáti nechtěli, *chybí.* — 146, 8, B. napravování. — 146, 9, B. od konsistoře. — 146, 15, A. v pravdě. — 146, 19, A. ale aby každý prohlédal k tomu. — 147, 4, A. nemluví. — 147, 27, B. pozdvíhání. — 147, 37, B. rouhavé věci. — 148, 15, B. ne jednostejnou notu všem. — 149, 5, B. pomazování. — 149, 39, B. seděl ještě za . . — 150, 28, B. ševci a jako hudci. — 150, 30, B. strojí. — 152, 1, B. a nebo živí aby katům, biřicům, richtářům v ruce. — 152, 6, B. napraven na víru. — 152, 8, B. přirozenému spůsobu a rozumu. — 152, 25, B. přinucen a připraven. — 152, 33, B. kteréž jsou, aby je v kostele činili, bezděčně lidi připravovali, jsou marně atd. — 152, 34, A. B. ujaté, kteréž tuto v sobě nese a zavírá, že atd. — 154, 21, A. pana, pana Jana. — 155, 1, čte o něm *doloženo.* — 155, 20, B. obrátili jazyky své na jinou. — 155, 32, B. popálili mnoho hradův. — 156, 7, B. ode všech stran *chybí.* — 157, 3, A. pro tučnou faru a prebendu, a pro žádost povýšení. — 157, 6, B. za boha téměř. — 157, 11, B. nadával. — 159, 34, C. A ponejprv nesmírně. — 159, 38, A. zemi České, ani jinde v druhé, Moravské zemi. — 160, 24, A. kdež se to. — 161, 2, B. povolným. — 161,

11, A. i do vsí *chybí.* — 162, 20, A. Váží to lidé a rozjímají věrní. — 165, 10, A. ďáblem *chybí.* — 165, 29, B. po zemi České i jinde. — 166, 18, B. a lehkost, nepoctivost sami na se vznášíte, a všelikou ohyzdu a mrzkost na se odkrýváte. — 169, 3, A. řemeslnickým. — 171, 8, A. v záchuli *chybí.* — 171, 12, B. aby Kristus a pravda jeho utrpěla. — 175, 27, A. pro vůli boží. — 176, 8, A. k spasení a k životu věčnému. — 177, 22, B. Ratislav. — 177, 26, A. v pátek *vynecháno; a však na str.* 190, ř. 15 *obadva rukopisové* A. *i* B. *mají*: v pátek na den sv. Floriana, *ač v tom jest omyl; neb den sv. Floriana, kterýž jest 4tý měsíce Května, připadl r.* 1525 *na čtvrtek* — 178, 15, B. že tak jest. — 178, 25, A. obecné *chybí.* — 178, 31, i *doloženo.* — 179, 5, A. a s jinými pány. — 179, 18, k (jednomu) *doloženo.* — 179, 30, B. k potřebě jich. — 181, 13, B. Fochéře. — 181, 17, B. však toť. — 182, 22, C. a Strachota jezdili. — 182, 39, B. namlouvali. — 184, 6, A. také to máte. — 184, 18, B. odklad. — 184, 27, A. chytr. — 185, 11, B. jímžto příliš. — 185, 17, B. předivnou. — 185, 32, A. obrátily. — 185, 36, B. velmi lehkomyslné. — 186, 25, A. rozmáhalo. — 186, 27, B. a někdy i z toho některé. — 187, 8, B. dělách. — 187, 18, A. i po švích páralo *chybí.* — 187, 28, A. A toliko. — 187, 29, A. vtrousili. — 188, 32, přijeli *doloženo.* — 188, 37, B. poznati může. — 189, 2, C. nemají již nyní. — 189, 21, A. sobě *chybí.* — 189, 27, B. aby jí co. — 191, 20, A. a lstivými *chybí.* — 193, 1, A. též *chybí.* — 193, 11, B. žeby mu sotva i to. — 193, 31, A. B. vinen by. — 193, 32, A. byl by vinen. — 194, 9, A. násilí nelidské, úkladné o . . — 194, 33, B. všickni přibraní měšťané. — 195, 7, A. a dnes rok tomu. — 195, 34, A. z nich *chybí.* — 198, 14, A. k některým Pražanům; B. s některými od Pražanův. — 198, 38, B. zvyklých a nezákladných z písem božských. — 199, 20, A. hlasitě až do konce českým jazykem. — 200, 4, A. B. ještě před barvou; *z domyslu opraveno*: jistě pod barvou. — 202, 8, list *doloženo.* — 202, 14, Jeho Milosti (radami) *doloženo.* — 202, 23, v městě *doloženo.* — 203, 13, B. ku pokoji a na místě. — 203, 39, a (na místě) *doloženo.* — 204, 31, A. blíž města. — 205, 4, B. zpraveno. — 205, 7, co se ubližovalo, ale každý *jen ve připisku* C.; A. mohli; C. *dokládá* jí. — 207, 6, B. do Kolína psal. — 208, 39, A. B. ještě, *opraveno*: jistě. — 209, 14, A. viselec. — 209, 21, B. hlavu sraziti. — 210, 24, B. hromic nejprv přišlých. — 210, 25, B. novin potěšených. — 211, 18, míti *doloženo.* — 213, 15, B. proti němu byl odtáhl. — 213, 38, A. a z pokuty. — 214, 17, B. oboje strany. — 215, 29, A. Alberta. — 215, 38, C. k provozování jeho tyranství. — 217, 10, B. Opatrní, věrní. — 217, 33, A. pozdvihovali. — 219, 23, A. vrátili a obrátili. — 219, 38, A. B. ale že jsou byli z Hory vyjeli již a obráceni zase; *což opraveno tak, jakož v textu.* — 220, 5, B. do rady jich poslal. — 220, 32, C. náležité tak též spravedlivě ti všickni stavové. — 221, 33, A. již (za pána) *chybí.* — 222, 28, A. Ale král. — 223, 38, A. k králi táhnou. — 224, 25, A. přemáhala. — 224, 30, A. zahynuv. — 225, 6, A. dobývali. — 225, 23, A. dále nechtěli. — 225, 32, (ale) i *doloženo.* — 226, 3, A. porozumí se. — 226, 31, B. na žernov. — 227, 14, B. pakliby mu to. — 227, 25, B. nastávala. — 227, 35, A. rozjevše se množí. — 228, 3, A. *místo* zjednali *klade* spravili. — 228, 13, A. a měšťané, též jiná

města, kteráž. — 228, 31, C. zahubují. — 229, 13, A. dopustil. — 229, 19, B. pán a král. — 231, 11, a (Te deum) *doloženo.* — 231, 12, B. zpívavše. — 231, 34, A. učinili. — 232, 28, B. A tuze litnji tvého. — 233, 4. A. jináč nyní, milý. — 233, 7, má *doloženo.* — 233, 22, A. zůstání nic není. — 234, 30, B. novotvorného. — 234, 34. A. Tento kněz svátosti svatého Havla zapírá, *bez pochyby má býti*: kněz svatého Havla svátosti (těla Kristova) zapírá. — 236, 15, A. nebo jako vy. — 236, 25, B. nešlechetnostmi mrzkými. — 237, 7, B. na pravici boží v nebi sedícího. — 237, 29, jsem *má jen* C.; přetrpěti *doloženo.* — 239, 34, ne (povoluje) *doloženo.* — 241, 1, A. když jsem. — 241, 12, B. pán Kristus. — 241, 27, A. a toho ukřižovaného. — 242, 5, A. dáno. — 242, 9, B. nebylo *chybí.* — 242, 15, a (roznášel) *doloženo.* — 242, 16, B. naproti té. — 243, 12, kněz Jakub; *na řádku pak* 39 *týž kněz jmenuje se* Jiřík. — 244, 2, a (na něj) *doloženo.* — 244, 16, A. také *chybí.* — 245, 10, A. B. nemá v to věřiti. — 245, 19, A. A když. — 246, 10, A. o sv. Pavlu díš? — 247, 26, B. napomenut jest. — 248, 31, A. jej dáti do vězení. — 250, 12, A. před vigiljím. — 250, 17, B. napomenul. — 250, 21, B. ač jest malovaný. — 251, 25, A. B. ježto. — 252, 3, B. duši svou. — 253, 18, jiné, ale i muže *má jen* C. — 254, 17, B. neučila a nebyla jsem nikdy kolářem; ale věřím. — 255, 22, A. činil. — 255, 22, A. hromicemi. — 256, 8, C. ale málo Čechův. — 256, 14, A. uvazoval v též země. — 256, 31, A. panu Janovi z Vartemberka *chybí.* — 257, 4, A. Ale ačkoli. — 257, 33, B. práva příležitého. — 258, 16, B. do zejtřka. — 258, 23, A. za čtyry neděle. — 258, 25, B. o to psal. — 258, 27, B. postaviti. — 258, 33, B. pro jeho vzácnost. — 259, 10, B. se vracujíc; A. *toho dokonce pomíjí.* — 260, 24, B. volal. — 260, 30, A. právu přirozenému a příbuznému. — 262, 5, pěších *doloženo.* — 262, 23, B. zámek nám poddali. — 263, 4 a 18, A. u Krunfeldu. — 263, 30, B. hrabí. — 263, 35, B. nejvíce pro ten konec. — 264, 13, B. Rokajitu. — 266, 23, A. až se to opět rozličně i to psaní; B. rozličně o tom. — 266, 36, B. u veliký čtvrtek. — 270, 1, A. Tutského městečka, *dále však*: do Tusti *Toscana.* — 270, 21, B. z ponuknutí. — 271, 1, A. všech válek a nástrojův. — 273, 2, B. z Říma. — 274, 5, B. osmnáctého dne; což. — 274, 18, aby *vzato dle* C., *rkp.* A. *má místo toho slovo* jest. — 275, 25, B. listem obsílacím. — 276, 10, A. B. nebylo. — 278, 18, A. smlouvati. — 279, 9, A. B. výminky. — 279, 10, A. B. nevyměňujíce. — 280, 23, s (úkladem) *doloženo.* — 280, 29, A. B. jednati. — 280, 31, to *doloženo.* — 280, 38, příkladem *doloženo.* — 282, 33, A. B. svadbě. — 283, 6, A. richtářům. — 285, 2, A. *i* B. *dokládají*: a již jest; *což patrně jest připisek pozdější.* — 285, 19, B. jim tudy jednotu. — 285, 23, sobě *doloženo.* — 285, 29, B. Fikara. — 287, 19, se *doloženo.* — 287, 22, (mohli) svobodně a vesele (rozmlouvati) *dokládá* C. — 288, 12, A. v obou městech *vynecháno.* — 288, 18, B. kupovati sobě svou spravedlnost (jakož i nyní se to zhusta děje), *dokládá* B. — 288, 23, B. ač byl kolesy. — 288, 30, mladým ženám, nebo svým kurvám, *dokládá*, B. — 288, 38, B. polezači. — 289, 30, A. v tom času *chybí.* — 289, 31, B. mistr (lotrovství) Jan Pašek, hlava, rodführer všech jiných. — 289, 33, A. ale naposledy. — 289, 38, B. Cacarda. — 291, 1, A. ke všem zachovati. — 291, 14, A. mezi

nimi byla a ještě zůstávala. — 291, 32, B. na probřísle. — 292, 11, A. vzteklosti takových zapálené. — 292, 12, dán jest glejt *doloženo*. — 292, 29, A. B. pravíce, *což opraveno v* praví. — 293, 23, hleděti budou *má* C., *rkp.* A. *klade* hleděli. — 295, 3, B. že sám tehdáž (pro lotrovství) choditi nemohl a pro nemoci své. — 295, 9, B. v touž středu nebyl přítomen, proto že jest byl v Klatovech. — 295, 29, A. čelnice. — 297, 23, B. a uši (jako klapoucbý pes) ochlípil. — 299, 25, B. sklopiv hlavu (jakoby mu v ústa naňečistil) mlčal. — 299, 34, A. ke dvádceti hodinám. — 301, 17, to *doloženo*. — 302, 14, A. aby mi k tomu a k této pohádce. — 303, 14, a (zprávu) *doloženo*. — 303, 26, A. B. s výmínkou. — 304, 7, B. a X nedělí. — 304, 39, C. podobní lstiví lidé. — 305, 12. A. B. zlá volná žádost. — 305, 31, B. pro takové výstupky. — 305, 31, A. B. jím, *opraveno* jemu. — 305, 32, B. jednoty rozdělení. — 306, 16, B. i z těch příčin. — 309, 14, B. Jaký jest farář, taková jest osada; a co pán, to pachole. — 310, 25, B. Uzřevše Turci, že jsou. — 311, 38, A. B. vůdcemi. — 312, 4, B. svých věrných. — 312, 9, A. B. lodí jim jich zbili; C. ztroskotali. — 313, 6, A. B. rokovali. — 313, 10, že *doloženo*. — 313, 22, mnoho *doloženo*. — 314, 7, A. pánu. A když mu to. — 320, 19, A. jeden člověk z městských. — 320, 25, B. tak *chybí*. — 320, 29, B. býti musil (tak jako i on sám zlořečený lotr byl). — 320, 30. B. obrátilo u mnohých lidí, pohleď. — 322, 1, A. B. výmínky. — 322, 36, B. kteréž jsou se od jich víry odtrhly atd. — 323, 5, A. jim *chybí*. — 324, 23, A. B. výmínky. — 324, 31, A. To všickni přijavše od nich, a žádný atd. — 324. 34, vždy předce zůstala *doloženo*. — 324, 39, A. tak jakž jsou je kněží atd. — 325, 6, B. nejdéle živi, pominouti. — 325, 14, A. do Boleslava Mladého. — 325, 20. A. v městě Achu. — 325, 27, B. jak drahé bylo obilí. — 325, 30, B. ječmen po 15 gr. — 326, 9, B. V těchto všech řečech to sluší atd. — 326, 36, A. B. léta páně 1544. *Poznamenání.* Příčina, proč jsme toto v textu změnili v rok 1534, jest ta: že celý spis Bartošův patrné toho svědectví v sobě nese, že byl dokonán již léta 1534, ale nikoli léta 1544; neb nikdež ani slovem nedotýká se toho, co se později po r. 1534 přihodilo, ano na opak ze všeho zřejmé jest, že mu pozdější příběhové byli neznámi. A zajisté bylo by ku podivu, mluvě na mnoha místech s jakýms účastenstvím o Bratřích českých, žeby se byl proti svému obyčeji někde nezmínil o jich potomních nátiscích, pro kteréž hned již léta 1535 podati musili králi Ferdinandovi svou Apologii; a dávaje zprávu širokou o veliké drahotě ku konci léta 1530, což na obsah spisu jeho vyměřený nikterakž se nevztahuje, žeby byl nápodobně, byť i mimochodem, neučinil žádné zmínky o velikém ohni, jímž l. 1541 na Malé straně mimo jiné také 150 domů popelem lehlo, maje dosti příčiny, toto neštěstí též vykládati za trest boží pro nemalé účastenství Malostranských v počátcích toho rozbroje, jakož o tom píše na str. 62, 63, 89. Krom toho i to místo samo, kdež se mluví o smrti Tomáše Zachlubila. čtouc je ve spojení s jinými příklady Hl. 36, hodí se lépe k l. 1534 než k l. 1544. Neb Bartoš mluví tu o pomstě boží, která v patách po těch nesnázích stranu Paškovu stíhala. Pašek totiž po mnohém neštěstí zemřel l. 1533; Havel Cahera vypovědín jest l. 1529; někteří v opilství zahynuli, jiní násilím odjali sobě sami život: a však velký jich počet ještě byli na živě, v rozličném

Omylové tisku a opravy.

Str. V. *řád.* 7 *a* 8 *čti*: Zíky řezníka Vaníčkovic, Tomáše Zachlubila kováře atd.

Str.	17	*řád.*	12	*místo*	nasititi	*má státi*	nasytiti
„	—	„	38	„	místo komor-	„	místokomor-
„	22	„	3	„	nenesnaz	„	nenesnaď
„	—	„	9	„	Babi-	„	Baby-
„	—	„	29	„	přimýšením	„	přimíšením
„	33	„	15	„	léčejí	„	léčejí
„	40	„	10	„	vykračejíce	„	vykráčejíce
„	45	„	13	„	nedorozumnění	„	nedorozumění
„	48	„	39	„	5. Květ.	„	6. Květ.
„	61	„	34	„	mluvili	„	mluviti
„	64	„	9	„	horkem	„	horkém
„	69	„	34	„	Moruši	„	Miruši
„	78	„	23	„	zavedli předse,	„	zavedli, předse
„	94	„	11	„	mšalích	„	mšálích
„	109	„	5	„	všaki	„	však
„	—	„	6	„	Miruši	„	Miruši i
„	124	„	5	„	jedině	„	jediné
„	162	„	32	„	zlé	„	zle
„	172	„	19	„	z stolice	„	s stolice
„	175	„	17	„	kteříž	„	kteříž
„	187	„	9	„	jmenování	„	jmenovaní
„	193	„	34	„	beluina	„	belluina
„	194	„	30	„	29. List.	„	9. Srp.
„	196	„	24	„	svědom	„	svědom.
„	216	„	22	„	Našm	„	Naším
„	229	„	2	„	velikích	„	velikých
„	231	„	18	„	Kare	„	Karel
„	233	„	25	„	S. Petr	„	S. Pavel
„	242	„	20	„	byli	„	bylý
„	243	„	39	„	Jiříkovi	„	Jakubovi
„	255	„	27	„	štolování	„	stolování
„	270	„	10	„	nově	„	nové
„	273	„	9	„	zajistě	„	zajisté
„	274	„	9	„	zámku	„	zámku,
„	—	„	10	„	služebných,	„	služebných
„	287	„	3	„	nechtělí	„	nechtěli
„	317	„	1	„	všeky	„	všecky
„	346	„	10	„	lákaj	„	lákají
„	360	„	12	„	úžitečné	„	úžitečnou

DB 879 .P8 B2 1878 C.1
Bartosova© Kronika prazska od
Stanford University Libraries
3 6105 037 481 533

DB
879
P8B2
1878

Stanford University Libraries
Stanford, California

Return this book on or before date due.

